PRIVILEGIORUM
IN PERSONA
SANCTI PETRI
ROMANO PONTIFICI
A CHRISTO
DOMINO
COLLATORUM
VINDICIÆ
In duas Partes, & quinque Tomos distributæ

A F. HIEREMIA A BENNETTIS
CAPPUCCINO

PARS I. TOMUS I.

ROMÆ MDCCLVI.
TYPIS HÆREDUM JO: LAURENTII BARBIELLINI

SUPERIORUM FACULTATE.

APPROBATIONES.

OPus, Cui Titulus: *Privilegiorum in Persona S. Petri Romano Pontifici a Christo Domino collatorum Vindiciæ in duas Partes, ac Tomos quinque distributæ a* R. P. F. Hieremia a Bennettis nostri Ordinis Cappuccinorum Prælectore, ac Guardiano, summa vi, acri ingenio, ordinata methodo, ac luculentissimo stylo elaboratum, attente, nec non jucunde perlegi, jubente Reverendissimo P. Seraphino a Capricolle meritissimo Generali. Et quia nil Catholicæ fidei dissonum, nil Christianis moribus adversum in eo offendi, ideo publicis Typis dandum nedum existimo, imo peropto: in hac etenim sum sententia: Polemicum Armentarium istud esse, quo sive gladios ad feriendum, sive scuta ad hostilia tela retundenda Studiosi cuncti desumere possunt, ac præcipue debent S. Francisci Filii, pro illius nimirum Cathedræ defensione, ac munimine, cujus infallibili veritati, ac concessæ divinitus potestati Seraphicus S. Pater illos subditos esse speciali lege devovit.

Romæ hac die 21. Januarii 1756.

F. Hilarion à Feroleto Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Cappuccinorum Ex-Provincialis, ac Definitor Generalis.

QUod de Privilegiis Romani Pontificis a primis usque sæculis sensit, tenuitque ipsa universalis Ecclesia a Reverendo P. Hieremia a Bennettis Concionatore, ac Philosophiæ, & Theologiæ Exlectore, nec non Guardiano Cappuccino in opere, cui Titulus: *Privilegiorum in Persona S. Petri Romano Pontifici a Christo Domino collatorum Vindiciæ in duas Partes, ac Tomos quinque distributæ*: de mandato Reverendissimi Patris Seraphini a Capricolle totius nostri Ordinis Ministri Generalis, summa animi mei voluptate perlecto, mira eruditione in lucem prolatum, plurimisque undique petitis argumentis confirmatum, constabilitumque sum admiratus. Ea propter quum nihil, quod vel mores, vel fidem lædat, offenderim, quo Romani Pontificatus, vel Heterodoxis Osoribus, vel Orthodoxis Censoribus omne præcludatur effugium, atque ad eorum omnium utilitatem, qui ad capessendam veritatem optime sunt instituti, ac comparati, publica luce dignum censeo.

Romæ apud Immaculatam Conceptionem die 15. Januarii 1756.

F. Josephus Maria a' Savorniano Ordinis Minorum S. Francisci Cappuccinorum Ex-Provincialis, & Definitor Generalis.

NOS F. SERAPHINUS CAPRICOLLENSIS

Totius Ordinis Fratrum Minorum S. FRANCISCI Cappuccinorum Minister Generalis (licet immeritus).

Reverendo in Christo P. F. Hieremiæ a Bennettis Concionatori, & Prælectori nostræ Provinciæ Cappuccinorum Pedemontanæ salutem, & omne bonum.

CUm juxta Apostolicas, nostrique Ordinis Constitutiones per duos idoneos, ac Definitores Generales, veluti Theologos Censores revisum fuerit quoddam a te Opus compositum, cui Titulus: *Privilegiorum in Persona Sancti Petri Romano Pontifici a Christo Domino collatorum Vindiciæ in duas Partes, ac Tomos quinque distributæ* &c. Tenore præsentium ad salutaris obedientiæ meritum, facultatem tibi impertimur, quatenus, servatis servandis, pro utilitate publica Typis mandare possis.

Datum in nostro Conventu Urbis die 24. Mensis Januarii anno 1756.

F. SERAPHINUS, *qui supra.*

Opus

A. M. D. G.

OPus hoc Rev. admodum Patris Hieremiæ de Bennettis ex Ordine Minorum Cappuccinorum jussu Reverendissimi Patris Josephi Augustini Orsi S. P. A. Magistri accurate, cogitateque a me lectum *Omnia Privilegia B. Petro Apostolorum Principi, in ejusque Persona Romano Pontifici a Christo collata* ita copiose, & orthodoxe explicat, ita erudite, solideque confirmat, ut non immerito pulcherrimum, absolutissimumque Opus appellari possit; ac dignum mihi propterea visum sit, quod ad majorem Christianæ Reipublicæ utilitatem Typis edatur; quum in eo nihil offenderim, quod a Fide Catholica, aut bonis moribus abhorreat.

Ex Aracæli 16. Kalend. Junii anno 1756.

F. Johannes de Luca Venetus Episcoporum Examinator.

IMPRIMATVR

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Pal. Apostol.

F. M. de Rubeis Patriarcha Constantinopolit. Vicesg.

IMPRIMATVR

Fr. Vincentius Elena Ordinis Præd. Reverendiss. Patris Mag. Sacri Pal. Apost. Soc.

C A-

CATALOGUS
ROMANORUM PONTIFICUM

Ad Schelestratii, Papebrochii, Pagii, Blanchinii, & Cenni calculos exactus.

Anni	obitus	Anni	obitus
1 S. Petrus	65, aut 66	32 S. Eusebius	310
2 S. Linus	67	33 S. Melchiades	314
3 S. Clemens	76 ab.,ob.100	34 S. Silvester	335
4 S. Cletus	83, aut 84	35 S. Marcus	336
5 S. Anacletus	95, aut 96	36 S. Julius	352
6 S. Evaristus	108	37 S. Liberius	366
7 S. Alexander	116, aut 117	38 S. Felix II.	358, aut 359
8 S. Sixtus	126, aut 127	39 S. Damasus	384
9 S. Telesphorus	137, aut 138	40 S. Siricius	398, aut 399
10 S. Hyginus	141, aut 142	41 S. Anastasius	401
11 S. Pius	150, aut 151	42 S. Innocentius	416, aut 417
12 S. Anicetus	161	43 S. Zosimus	418
13 S. Soter	170, aut 171	44 S. Bonifacius	422, aut 423
14 S. Eleutherius	185	45 S. Cælestinus	432
15 S. Victor	197	46 S. Sixtus III.	440
16 S. Zephyrinus	217	47 S. Leo M.	461
17 S. Callistus	222	48 S. Hilarus	467, aut 468
18 S. Urbanus	230, aut 231	49 S. Simplicius	483
19 S. Pontianus	235	50 S. Felix III.	492
20 S. Anterus	235, aut 236	51 S. Gelasius	496
21 S. Fabianus	249, aut 250	52 S. Anastasius II.	498
22 S. Cornelius	252	53 S. Symmachus	514
23 S. Lucius	253, aut 254, aut 255	54 S. Hormisdas	523
24 S. Stephanus	257	55 S. Johannes	526
25 S. Sixtus II.	258	56 S. Felix IV.	529, aut 530
26 S. Dionysius	268, aut 269	57 Bonifacius II.	532
27 S. Felix	274	58 Johannes II.	535
28 S. Eutychianus	283	59 S. Agapitus	536
29 S. Cajus	295, aut 296	60 S. Silverius	537, aut 538
30 S. Marcellinus	304	61 Vigilius	554, aut 555
31 S. Marcellus	310	62 Pelagius	560, aut 561

63 Jo-

Anni		obitus
63	Johannes III.	573, aut 574
64	Benedictus	578, aut 579
65	Pelagius II.	590
66	S. Gregorius M.	604
67	Sabinianus	606
68	Bonifacius III.	607
69	S. Bonifacius IV.	615
70	S. Deodatus	618, aut 619
71	Bonifacius V.	624, aut 625, aut 626
72	Honorius	638
73	Severinus	640
74	Johannes IV.	642
75	Theodorus	649
76	S. Martinus	654, aut 655
77	S. Eugenius	657
78	S. Vitalianus	671, aut 672
79	Adeodatus	676, aut 677
80	Donnus	678, aut 679
81	S. Agatho	681, aut 682
82	S. Leo II.	683, aut 684
83	S. Benedictus II.	685, aut 686
84	Johannes V.	686, aut 687
85	Conon	687, aut 688
86	S. Sergius	701, aut 702
87	Johannes VI.	704, aut 705
88	Johannes VII.	707
89	Sisinius	707, aut 708
90	Constantinus	715
91	S. Gregorius II.	731
92	S. Gregorius III.	741
93	S. Zacharias	752
94	Stephanus	752
95	Stephanus II.	757
96	S. Paulus	767
97	Stephanus III.	772
98	Hadrianus	795
99	S. Leo III.	816
100	Stephanus IV.	817
101	S. Paschalis	824
102	Eugenius II.	827
103	Valentinus	827

Anni		obitus
104	Gregorius IV.	844
105	Sergius II.	847
106	S. Leo IV.	855
107	Benedictus III.	858
108	S. Nicolaus	867
109	Hadrianus II.	872
110	Johannes VIII.	882
111	Martinus II.	884
112	Hadrianus III.	885
113	Stephanus V.	891
114	Formosus	896
115	Bonifacius VI.	896
116	Stephanus VI.	897
117	Romanus	897, aut 898
118	Theodorus II.	898
119	Johannes IX.	900
120	Benedictus IV.	903, aut 904
121	Leo V.	903, aut 904
122	Christophorus	904, aut 905
123	Sergius III.	911
124	Anastasius III.	913, aut 914
125	Lando	914, aut 915
126	Johannes X.	928, aut 929
127	Leo VI.	928, aut 929 aut 930
128	Steph. VII.	930, aut 931, aut 932
129	Johannes XI.	935, aut 936
130	Leo VII.	939
131	Stephanus VIII.	942
132	Martinus III.	946
133	Agapetus II.	956
134	Johannes XII.	964
135	Benedictus V.	965
136	Johannes XIII.	972
137	Benedictus VI.	974
138	Donnus II.	975
139	Benedictus VII.	984
140	Johannes XIV.	985
141	Johannes XV.	996
142	Gregorius V.	999
143	Silvester II.	1003
144	Johannes XVI.	1003

145 Jo-

Catalogus Romanorum Pontificum.

Anni		obitus
145	Johannes XVII.	1009
146	Sergius IV.	1012
147	Benedictus VIII.	1022,aut 1024
148	Jo.XVIII.vel XIX.	1033
149	Benedictus IX.	1044,aut 1045
150	Gregorius VI.	1045,aut 1046
151	Clemens II.	1047
152	Damasus II.	1048
153	S. Leo IX.	1054,aut 1055
154	Victor II.	1057
155	Stephanus IX.	1058
156	Nicolaus II.	1061
157	Alexander II.	1073
158	S. Gregorius VII.	1085
159	Victor III.	1087
160	Urbanus II.	1099
161	Paschalis II.	1118
162	Gelasius II.	1119
163	Callistus II.	1124
164	Honorius II.	1130
165	Innocentius II.	1143
166	Cælestinus II.	1143,aut 1144
167	Lucius II.	1145
168	Eugenius III.	1153
169	Anastasius IV.	1154
170	Hadrianus IV.	1159
171	Alexander III.	1181
172	Lucius III.	1185
173	Urbanus III.	1187
174	Gregorius VIII.	1187
175	Clemens III.	1191
176	Cælestinus III.	1198
177	Innocentius III.	1216
178	Honorius III.	1227
179	Gregorius IX.	1241
180	Cælestinus IV.	1241
181	Innocentius IV.	1254
182	Alexander IV.	1261
183	Urbanus IV.	1264
184	Clemens IV.	1268
185	B. Gregorius X.	1276

Anni		obitus
186	Innocentius V.	1276
187	Hadrianus V.	1276
188	Johan.XX,vel XXI.	1277
189	Nicolaus III.	1280
190	Martinus IV.	1285
191	Honorius IV.	1287
192	Nicolaus IV.	1292
193	S. Cælestinus V.	1294
194	Bonifacius VIII.	1303
195	B.Bened.X,vel XI.	1304
196	Clemens V.	1314
197	Johannes XXII.	1334
198	Benedictus XII.	1342
199	Clemens VI.	1352
200	Innocentius VI.	1362
201	Urbanus V.	1370
202	Gregorius XI.	1378
203	Urbanus VI.	1389
204	Bonifacius IX.	1404
205	Innocentius VII.	1406
206	Gregorius XII.	1409,aut 1415
207	Alexander V.	1410
208	Johannes XXIII.	1415
209	Martinus V.	1431
210	Eugenius IV	1447
211	Nicolaus V.	1455
212	Callistus III.	1458
213	Pius II.	1464
214	Paulus II.	1471
215	Sixtus IV.	1484
216	Innocentius VIII.	1492
217	Alexander VI.	1503
218	Pius III.	1503
219	Julius II.	1513
220	Leo X.	1521
221	Hadrianus VI.	1523
222	Clemens VII.	1534
223	Paulus III.	1549
224	Julius III.	1555
225	Marcellus II.	1555
226	Paulus IV.	1559

Anni	obitus	Anni	obitus
227 Pius IV.	1565	239 Innocentius X.	1655
228 S. Pius V.	1572	240 Alexander VII.	1667
229 Gregorius XIII.	1585	241 Clemens IX.	1669
230 Sixtus V.	1590	242 Clemens X.	1676
231 Urbanus VII.	1590	243 V.Innocentius XI.	1689
232 Gregorius XIV.	1591	244 Alexander VIII.	1691
233 Innocentius IX.	1591	245 Innocentius XII.	1700
234 Clemens VIII.	1605	246 Clemens XI.	1721
235 Leo XI.	1605	247 Innocentius XIII.	1724
236 Paulus V.	1621	248 Benedictus XIII.	1730
237 Gregorius XV.	1623	249 Clemens XII.	1740
238 Urbanus VIII.	1644	250 BENEDICTUS XIV.	17..

ELENCHUS
PARTIS PRIMÆ
VINDICIARUM.

§. II. *Ex*

PRÆ-

PRÆFATIO.

DE Controversiæ ſpecie, cauſsa, ſcopo, conſilio, & ſerie præludere ejuſdemque ſpecimen, & ſummam præmittere in more poſitum eſt, curæque pretium, ideo, ut loco ſuo, atque in bono lumine, quoad liceat, collocetur; quaſque offundi deinceps, inferrique contingeret, ſive tenebræ, ſive moræ undeunde removeantur. Ad argumenti, quod tractandum aſſumpſi, genus, amplitudinem, & gravitatem quod attingit, plurimis, antequam appellam, ut præloquar non eſt opus, ac prolixiori, quam oporteat, affluam oratione, quippe quanti momenti ſit, & quam maximi per ſe ſe patet utique attendenti pertractari non minus, quam de Chriſti D. in terris Vicarii, Sancti Petri velut ex aſſe legitimi Succeſſoris, Eccleſiæ Univerſæ adſpectabilis Capitis, Summi ſcilicet Pontificis Romani Privilegiis, quæ ſi ſemel, quo ſtant, in loco ſtabiliantur, Eccleſiæ bono apprime proſpectum iri nemo, opinor, non perſpicit, ut de ea proinde officio ſuo ſe optime meritum, (quod ejuſdem filiis equidem in optatis eſſe maximopere oportet,) qui ad id operis præſtandum, omnem, qua potis eſt, opem ſuam conferat, ei liceat adblandiri. Eo autem magis, quod ea jam ſit ingeniorum ætatis improbæ noſtræ intemperies, effreniſque in licentiam omnem effuſa libertas, ut ſibi per fas, & nefas de re quantacumque, vel ſanctiore, vel ad Religionem ſpectante intendendi litem, & injiciendi ſuſpicionem arrogent facultatem; (quodque peſſimi facinoris

noris genus est,) ita frequenter, & iccirco faciant, ut disruptis, quibus cohiberi impatientissime ferunt, legum frænis, quæ emergentibus quotidie opinionibus disciplinæ quam morum absonis, tam temporum accommodis, injici a Pontificibus summis solent, habenas laxare, eoque impetu ferri, & prorumpere, quo velint, impune possint. Indicio sane evidentissimo sunt librorum, ac libellorum ingentes fasces quotidie in publicum erumpentes, quam ex ingeniorum tristitia, & libidine excogitati, & conficti ad injuriam Pontificiæ dignitati inferendam, divinisque ipsius Privilegiis conflandam invidiam, tam ex industria, atque proposito ad conciliandum opinionibus laxis, profligatisque saporem, & scalpuriginem elaborati, & instructi. Eo tandem maxime, quod ad caussæ afflictæ cumulum eidem clivo incumbentes heterodoxi non modo, sed ex orthodoxis jam multi, eorumque imo non pauci, qui cæteroqui S. Romanæ Ecclesiæ filiorum singulari se haberi nomine, & honore gloriantur, & gestiunt, nescio, quo æstu perciti, si is non sit, qui συκόφαντων proprius; impudentiæ hoc est humana, & divina velitandi, & vellicandi, exertis viribus, nervoque intento Pontificum jura impetant, atque, prout valent, oppugnent.

Quamobrem religiosi viri referre quam maxime rebar, neque minorem officii particulam, qua urgeretur vehementer, ut studia, vigiliæ, labores, opera, mentis acies, animique contentio in id unum omnino conferantur, ut quæ sacratiori habet loco Religio, e reque catholicæ Ecclesiæ summopere sunt, rerum imo sacrarum veluti summa, summorum Pontificum scilicet Privilegia sarta, & tecta serventur, ac violata jura vindicentur. Interea id unum obiter velim, obtestorque, Communio-

munionis nostræ homines, qui adversam, præruptamque ineunt viam, atque præposteris incedunt vestigiis, quatenus a partium studiis, a præjudicatis opinionibus, a pravis affectibus abstracto paullisper animo, pendant, atque απαθεσ perpendant: siquidem summorum Pontificum dictis pronas accommodassent aures Schismatici, Hæretici, Græci, Latini, ubique gentium Christifideles, nonne jampridem fuissent extincta schismata? Quin imo nunquam excitata: nonne antehac tumulatæ hæreses? Quinimo nunquam enatæ: nonne jamdudum in Germania, in Anglia, in Gallia, in Belgio sedatæ turbæ? Quinimo nunquam subortæ.

At (os hominum quid obtendunt?) habent, Scripturas, inquiunt, quas persemet scrutentur: Patres, quos obviam adeant: Ecclesiam, quam ultro audiant. Substine, serio ne, dic sodes, an joco ista jactantur? Experimento proprio, aut plurimo exemplo edoctus quis ignoret adhuc S. Scripturæ sensum absque Judice, qui legitime interpretetur, aut difficillime assequi, aut facile aliorsum inflecti? SS. Patrum traditionem absque PP. Patre, qui propius judicet, pro ingeniorum sive imbecillitate, sive nequitia, aut non patere satis, aut sinistræ intelligentiæ pronum locum præbere? In Ecclesia autem cui auscultent demum, siquidem Ecclesiæ Caput despicatui habeant? Anne in Conciliis congregatæ? Sed absque Capite non Ecclesia Christi esset. Sed congregari, si unquam, iniquiori tempore isto, voto quidem fingi posse, factu tamen difficillimum affore quis approbe non perspiciat? Fac attamen congregetur: quis fide jubeat sua, si non in unam omnis coiret subinde sententiam, nec interea ejus in potestate esset positum, qui præesset, omnes intra orbitam coercere?

cere?

cere? Potius ad Episcopos singulos appellere præstabit? Præsentissimo emergentia quotidie mala, atque exundantia remedio egent: quis autem probe non percipit medium istud nec satis divinæ Providentiæ decens, nec satis humanæ infirmitati congruum, nec satis afflictis Ecclesiæ rebus accommodum? Quamquam etsi pateret, ob diversitatem opinionum, in quas eos distrahi facile obtingeret, nec suis careret periculis, nec indigentibus operam præstare numeris absolutam posset cunctis, confestim, ubique, & semper. Paret itaque, & adparet a D.O.M. ea demum optima, ac compendiosiori ratione Ecclesiæ Universæ fuisse prospectum, ut in ea præsentissimus adesset sacrorum Præses, Sacerdotiisque Præfectus Romanus Pontifex, ad quem Christifideles ex tempore confugerent, utque discipulos decet, summissam ad auscultandum mentem apponerent. Qui interea auscultarent, integreque adquiescerent, certo certiores evaderent se recta in via christianæ Religionis incedere, nec transversum unguem a Christi D. vestigiis (eadem nempe jugiter ipsius Vicario indicante) aberrare, & abscedere.

Quæ quum ita se habeant, animo hinc alacer ad hancce provinciam aleæ quidem plenam, & arduam, sed ob rerum utilium redundantiam, voluptatisque refertarum jucundam quam maxime, & adspectabilem, exornandam, peragendamque accessi. Ut accederem, meique pro ingenii modulo perficere adniterer, præterquam quod argumenti genus, amplitudo, gravitas, conjunctaque cum utilitate, & voluptate caussa, eoque major, quo melior vehementer urgerent, potissimum, quod ajebam, in caussa fuit, temporis nequam, quo exigimus, conditio: qua factum, ut hujus genus profligati

fligati homines, projectique ad audendum, quos libere cogitandi, agendique insana invasit, & pervasit cupido, vel justos intra terminos a Pontificibus Maximis præstitutos cohiberi dedignantes, obsistere illis, & obtrectare non desinant. Inde itaque asperrimæ adversus Pontifices pugnæ: inde propterea mihi pro virili portione instruendæ ex adverso Vindiciæ: ideo videlicet, ut ab infensa hostium invidia liberarem; non etiam veluti hominum opera, qua confirmentur, indigerent illorum jura divina institutione fundata.

Hæc de consilio operis. Quid de censuris? Interea dum instarent viri docti, insisterentque, ut publici opus juris facerem, nec defuit, qui mihi insusurraret morosior nescio quis γησόφὸς: siquidem a tot, tantisque claris Scriptoribus provincia ista præoccupata jam sit, multorumque manu res multumque versata, & reversata, quid tu ex promiscua, infimaque Litteratorum hominum plebe rem actam agere, atque, velut ajunt, labore supervacaneo, lapides in acervum congerere adgrederis? Scilicet ea sors, & conditio est scribentium, ut diversas, & adversas hominum experiri opiniones cogantur; studioque suo, quod illis probetur, horum ferre debeant delicatum provocari fastidium. Ego equidem (superbe non extollam me super me) hominem me infimi subsellii inficias ægre non ibo, esseque profecto eum, qui in litterariæ Reipublicæ castris merere nullo valeam, etsi vellem, modo fatear, & profitear. Is eram proinde, qui de vulgando opere ne cogitarem quidem, simque num ipse, qui vix quidem opus publicam adspicere lucem adhuc patiar, quod luci ea lege demum adactus supposui, ut si non utilitati, saltem nulli cederet oneri, liceretque per me legere, cui per otium fas

afforet, aut pro ingenio allubesceret. Quandoquidem *Quod scriptum habetur, semper vacat ad legendum, quum vacat legenti, nec onerosum fit præsens, quod quum voles, sumitur, quum voles ponitur*, ajebat S. Augustinus in epist. 1. ad Volusianum. Quid nihilominus, quod tot, tantosque adspicio quotidie, sive ex iis, qui in Novatorum castra concedunt, sive (quod demirari magis subit, magisque dolere) ex iis, qui catholico alioqui censeri nomine volunt, homines proclives ad improbam indolem, propriis indulgentiores impendiis, felle infectos, atque a I æquam indeflexos frugem, intento nervo in id totos incumbere, ut Pontificum divinas prærogativas, lædant, & lacessant, ita ut per ipsos non stet, quominus, quo stant, gradu detrudantur, & dejiciantur, cur, inquam, in crimen, invidiamque vocor, quod pro viribus, quibus valeo, totus, etsi tantillus, erecta in adversum fronte offendam, in partem optimam pugnem, contra qui moliuntur amovere lapidem, cui Ecclesia universa est innixa, manum attollam meam, utque per me loco subsistat, ut possum, adnitar, atque quidem eadem quotidie reponentibus eadem quoque ego ex adverso reponam? Id siquidem, id summopere tum mea speciatim, tum nostra omnium interest: mea utique, qui ab initio Instituti a Seraphico Patriarcha mandatum hocce de Summo Pontifice summisse colendo, ipsiusque honori impense studendo accepi tamquam tesseram, qua verus, probusque Minorita internoscerer: nostra quoque omnium, si nos verus afficit Religionis amor, cui rem omnem bene, optimeque cessuram nemo non percipit, modo illius, qui Religioni præest, jura perstent integra in tuto posita.

Quorsum igitur illorum os vererer, qui, dixeris quod-

quodcumque, sive, nive despiciunt? Atqui utor permisso. Quid? Argumentum est nullo non tempore tritum: utique nec ullo tempore non terendum, quatenus qui pro ingenio impetendi impune dogmata a Pontifice definita, Pontificem impudenter impeterent, nunquam defuere. Quid autem si argumento defuissent plerumque, qui applicuerunt, ut propterea siquidem grave admodum sit, adeoque difficile, & arduum de eo digne, uti decet, agere, valde laudabile obtingat, & optabile multos ad id operis experiri, multam locari operam, multasque ingredi vias, ut, si superis placet, tandem multam post operam, multorumque ope perficiatur? Quamquam, si dixerim, quin honoris caussa nomine nuncupem, quod legendo didici, ac obstupescendo dolui, ab eorum plus quam paucis, quibus alioqui tantum abest, ut anteferam me, quinimo exæquare nec ausim, aut magna ex desidia multa, ac genuina neglecta, quibus confici validissime res ista potuisset, aut absque delectu ex apocryphis congesta multa, quibus cæteroquin optimam caussam Protestantium σαρκασμοὺς, & subsanationibus deridendam potius, dilacerandamque objecerunt. Hinc pertractate adeo, & perfunctorie caussam tantam, tamque gravem actitatam, ut pudere magis oportuisset, vix, ac ne vix quidem summis degustasse labiis, & digitis attigisse. Illinc perstrictim ita, & præfestine attactam, & delibatam rem, aut rei ordinem perversum adeo, & perturbatum, ut ignores, unde initium facias, aut finem. Alia ad Critices vel temperatioris regulas non satis cauta: alia ad historiæ vel in limine positæ leges nec admodum exacta: quod non animo carpendi aliena, ac laudibus alicujus obtrectandi, sed unius amore veritatis, quo temperare mihi nequi-

vi, abs me dictum accipi volo: neque enim de me temere adeo superbio, ut præ superbia desipiam potius, quam mihimet sapiam, præsumamque spe stadium istud percurrere, ita ut unis ex meis vincam viribus. Cur itaque spartam istam susceperim isthæc quidem caussa fuit, sed non una fuit. Accessit & altera, quæ properanti animos, stimulosque adjecit, adolescentes nimirum nostros adjuvandi, & ad Sedis Apostolicæ studium accendendi, quod Seraphico Patri cordi insedisse, fuisque quam maxime commendatum ab eodem non nesciunt: iis operam locavi meam persuasus confore, quod ii potius quam extraneo, domestico facile exemplo allicerentur, nec facem veluti præferentem sequi, nec præeuntis vestigia relegere pro bona indole dedignarentur. Non vobis itaque, qui in litterariæ Reipublicæ palæstris jampridem exigitis, quibusque longe meliora ultro, citroque se offerunt, ista conscripsi, & compegi, sed magis nostris, iisque a primo limine historico-dogmatico-theologicas disciplinas ingressis, ut sub uno veluti complexu habeant, quæ nonnisi apud multos, quos vel ignorant, dispersa conquirerent, nec nisi multo laboris dispendio conquirendo tandem offenderent.

Quamobrem postquam proposuissem, si me Deus adjuvaret, pretiosi temporis, quæ religiosis muneribus quoquo modo perfuncto superessent, fragmenta in hoc blandi studii genus impendere, meque Apostolicæ Sedis studio toto cordis affectu devovere, (quamquam interea nunquam defuerint, quæ jam alioqui distentum animum aliò distraherent, in hoc vero ipso post collatam operam forte pejus, quam quos peccati coarguo, ipse peccaverim) Scriptores, quotquot de hoc argumento suppeterent, quoad ejus fieri potuit, impigre perquisivi,

ſivi, perluſtravi, perlegi; quæque ab iis optime dicta fuiſſent congeſſi, ac in paginam derivavi, ideoque non nova dicerem ego, etſi nove dicere adorirer. Quia vero parum ingenui, quinimo ingrati animi vitio jure vertitur ex alieno velle, penu non indicato, diteſcere, nolim iſtiuſmodi nigra inuri nota. Quæ a probatæ doctrinæ hominibus mutuo accepi, ac in meam diſſertationem convaſavi, officio duxi ſuis locis eiſdem cum laude, & gratiarum actione referre accepta. Quæ vero ab illis veluti neglectas ex abundanti meſſe in agro ſpicas prætermiſſa, eaque quidem plurima, & præclara, qua potui diligentia, collegi, collectaque tanquam in manipulos confertas ſpicas ſuo ordine locavi, atque abunde multis adnexis, ſi meus non me fallit amor, ſupplevi, adeoque, ut potius quam ex alieno, ex proprio opus procuſum affirmare præfidenter auſim. Quæ hinc ab his pro libidine obloquendi, & Pontificum laudibus obtrectandi loca, quæ pravo eorum conſilio, peſſimæque cauſſæ nocerent, ſuſquedeque de induſtria fuiſſent perverſa; quæque illinc ab illis vel prætermiſſa, vel non in bona luce poſita, vel quæ objecta fuerant leviter diſpuncta, & diſpulſa, ſategi, ut omiſſa loco ſuo ponerem, obſcuriora luce perfunderem, objecta longe a provincia repellerem, e veſtigio appoſite retorquerem, alienum in ſenſum detorta integræ ſuæ interpretationi reſtituerem, eaque omnia ſive ſupplerem, ſive ſuppeditarem, quæ amicis in adjutorium venirent, contra inimicos ad internecionem valerent, atque ita in aciem inſtruerem, quibus pugnarent illi, oppugnarentur iſti: adeo ut labore nec inani, nec levi defunctus mihi videar. Nec vero videri audax velim, ſi ſæpius in ſcriptores magni nominis inſurrexero, atque mox hunc,

mox illum, tantosque viros exagitavero tantillus ego: adjecit animos caussa, ne ullum venia donarem, quem minus in Pontifices æquum deprehendissem, quorum honori, vel cum aliorum dispendio, consulere opinor culpa omnino carere. Ad hæc ut proficerem, profectusque meus alios juvaret, & qua fuissem ipse instructus, supellectili alumnos nostros instruerem, ad lectionem Patrum me contuli, Conciliorum acta perscrutatus sum, ad Ecclesiasticæ historiæ, quæ litteris mandata sunt, monumenta descendi, in Romanorum Pontificum dicta, gesta, jura diligenter quæsivi, nulli operæ, nisi me fallit opinio, peperci, nihilque prætermisi eorum, quæ in rem propositam facerent, quæque consilio meo apte congruerent, (ut propterea operam lusisse mihi non videar), congessi, atque in opus redegi, hac adhibita ratione, siquidem optimus sit in re qualibet ordo, ut partito in duas Partes opere universo, in primam ea, quæ ex rei locis extrinsecis paterent, quæ vero ex locis intrinsecis profluerent, in secundam conferrem.

Itaque in 1. Parte hunc ordinem ita disponendum, & constituendum duxi, ut S. Petri Romanam profectionem, Pontificatum, Primatum loco, quo detrudere Protestantes adnituntur, stabilirem suo, cui dein veluti fundamento rato, fixoque Summorum Pontificum Privilegia superstruerem. Locum deinde primum dedi, ut par erat, Sacræ Scripturæ: secundum Conciliis cum in Oriente, tum in Occidente celebratis: tertium Ecclesiis mox Orientali, mox Occidentali: quartum SS. Patribus qua Græcis, qua Latinis: quintum Scriptoribus in re peritissimis sive Theologica, sive Canonica: sextum feci piissimis sæculi Principibus. Quia vero

vero Gallicanam Ecclesiam accepi diversimode a diversis audire, nec deesse apud quos graviter laboret, e re esse celeberrimæ Ecclesiæ existimavi in ejus modo veterem, modo novam sententiam inquirere, ac si opus foret, a sinistræ suspicionis inulta nota abstergere, liberare, & absolvere. Postremo quæ e penu Theologico peti poterant, quibusque invictum robur inesset, satisque ad vincendum virium, argumenta in aciem instruxi, atque ita Partem 1. numeris absolvi. Partem 2. quod attinet, hoc ordine donavi. Principio quia a nomine ad rem progredi oratio recta solet, a Romani Pontificis titulis exorsus sum, gradum inde facturus ad eorumdem dicta, gesta, & jura: de iis summum succurrit jus, istudque non unius generis in Concilia qua Generalia, qua Particularia. Item in Canones tametsi a Conciliis statutos: iis universim jus cognoscendi de caussis Pontificis, nec non audiendi a Pontifice appellantes ademi; quod Pontifici e converso, nempe cognoscendi iterato de caussis a Concilio jam cognitis, nec non in caussis appellationis judicium avocandi integrum adjudicavi. Pontificii juris particulam esse pro officio, quo fungitur, in devia raptos in ordinem redigendi, pœnasque, quas opportuniores dijudicaverit, refractariis infligendi: multoque magis Patriarchas, Exarchos, Primates, Metropolitas, Episcopos, cujuslibet gradus Ecclesiasticos Pontifici assurgere, fasces submittere, præcipienti auscultare oportere: in ipsos jurisdictionem immediate a Pontifice promanare, ipsisque potestatis in eo plenissimæ factam particulam diminui, augeri, detrahi, amplificari doceo, defendo, demonstro. Ordine suo decurrens oratio deinde ostendit graviores caussas, in iisque Ecclesiarum Præsulum, Religiosorum Ordinum, Sanctorum

Cano-

Canonizandorum, factorum dogmaticorum, ac fidei controversias ad Pontificem supremo finiendas judicio deferendas. Non defuisse ex Acatholicis præstantiori, aut mitiori præditos ingenio, qui veritati manus victas dantes de Pontifice recta putaverint, ad ipsius tribunal appullerint, judiciumque appellatione pulsaverint. Schismata compescere, hæreses confodere, fidei regulas præfinire, infallibiles morum leges præscribere unius esse Pontificis. Ex Pontificibus postremo neminem posse violatæ fidei postulari, qui tam vere, quam facile a labe quacumque aspersa non statim abstergatur, ac liberetur ab omni, qua vel leviter suspicione laboraverit. Hic scopus, hoc specimen, hæc operis summa, quam magis, magisque operi præfixus exhibet Elenchus, cujus ἀπόδειξις defunctoria hæc habeatur.

Interea nonnulla interveniebant, quæ quidem proxime ad rem haud facerent, illustrarent tamen, adjuvarent item, firmarent imo, eoque magis quod confiderem confore, ut eorum notio siquidem nec inutilis, nec injucunda a liberali Lectore haud flocci, naucique fieret, ea ne omnino dimitterem, in Prolegomena, veluti in locum non procul remotum, rejeci. In iis itaque Parte prima disputationem ingressus de auctoritate Conciliorum, quo loco habenda sit: de Auctoribus, a quibus de Conciliorum auctoritate in utramque partem disceptatum, pugnatumque est: de auctoritate Pontificis, varioque ejus usu in Conciliis qua cogendis, qua celebrandis: de necessitate, ac ratione cum Romano Pontifice communicandi, & consentiendi, quæ cunctis Ecclesiis, & Conciliis incumbit: de SS. Patrum traditione, quanti apud æqui, bonique æstimatores fieri oporteat: de germana S. Cypriani sententia Pontificis Ro-

Romani prærogativis nihil derogante, multum imo deferente, ita, inquam, dilucide, & copioſe diſputavi, ut rem ingratam nemini me fecïſſe, multoque minus cuipiam invidiam conflaſſe dubitaverim. Parte ſecunda de iis ſermonem inſtitui, quæ ſtatim oculis ſubjicio, ut uno intuitu comprehendas, quæ nonniſi copioſa ego oratione complector: quo gradu auctoritatis veterum Pontificum Decretales maneant: quæ jure divino, & canonico unius Pontificis judicio reſerventur. Quæ, & quando obedientiæ recuſatio licita, ac legitima: quo in pretio Romani Pontificis ſit habenda Communio: quantove ſtudio cavendum a ſchiſmate ei ſit, qui chriſtiano velit cenſeri nomine. Quibus olim Provinciæ Eccleſiaſticæ limitibus deſcriptæ, juribus diſtinctæ, nominibus decoratæ: a quonam Eccleſiaſticorum graduum dignitas, origo, diſcretio juriſdictionem, ordinem, inſignia nacta, adepta, mutuata: quæ, & quanta Eccleſiarum ſollicitudo Pontifici ex officio incumbat. Quæ, & quot, ſive ſub vetuſta, ſive ſub devexiori Eccleſiæ ætate Canonum Eccleſiaſticorum in cauſſis Eccleſiaſticis collectiones uſu venerint: quorum ſimilia interſerui multa nec inepta, nec ingrata, ut propterea orationem meam a propoſito, rectaque via plurimum deflexiſſe non reputaverim.

His itaque modis, fidem, quam obligaveram, meam liberavi, & ſpatioſam alioqui ſpartam abſolvi: num tamen numeris ſuis omnibus abſolverim Απαθὴς dijudicet Lector. Certe ut abſolverem, improbo labore adnixus ſum; atque interea id abs me quoquo modo abſolutum, fuerat admonendus, ne aliquando, ut non inſolens eſt, poſt improbum laborem mihi vitio deputetur, quod abſque cauſſa laboraverim. Quod ſi nihilo ſecius in tanta rerum copia pleraque adhuc me præterie-

runt,

runt, ex parte in culpa fuit ſæpe ſæpius librorum inopia, ut propterea illis non ſemper ſuppetentibus aliena fide aliquando ſuffultus pleraque ex aliorum officina protulerim, qui ſi deceperunt me, cum illis me deceptum ultro profiteor, non etiam voluiſſe quempiam decipere. Exinde quoque effectum, quum ſtato loco diu haud conſederim, mutare ſæpius domum ex obedientia, & munere coactus, ut librorum copia, eorumque editiones, quas illic non deſiderabam, heic deeſſent, ac proinde diverſis in locis domicilii exemplaria diverſa ſectari debuerim: quod utrumque monitum volui, ne mirari ſubeat, ſi eadem ſæpe diverſimode in diverſis laudem, nec mihi culpæ ſuperaddatur, ſi laudata aliquando ſuis non apprime cohæreant locis. Hæc, & alia qua lima, qua ſpongia indigere difficilis non diffiteor, ob quæ imo nec patiar admodum invitus primo ingenii minus quam mediocris, imbecilliſque coargui, modo æqui, bonique, quam attexui, excuſatio fiat, nec mihi affricentur quotquot aliena culpa in opus errores defluxerint. Quamquam & illos liberalis Lectoris humanitati dignandos venia magis dimiſerim non modo, ſed eruditioni imo, & charitati emendandos detulerim. Niſi ex Lectoribus ſunt etiam, atque etiam, ſive qui minus ſciunt, quos juvare, ac pro modulo meo inſtruere propoſitum mihi eſt: ſive qui ſibi magis, quam reapſe ſciunt, tumque tandem ſcire ſe oſtentant, quum neſcio qua prurigine affecti, vel ea, quæ eorum facile ſuperant captum, criminanda, vellicanda, rodenda capeſcunt, quos quidem νοσκωπιός, ne vere ſapientibus ſe irridendos propinent, admonitos velim vere ſapientium propoſito exemplo, quibus hinc intime perſuaſum ad juris, & rationis amuſſim ſenſa exigere ſua, non qui ſe ſolos putant jure, &

cum

cum ratione ſentire, quæ ſentiunt; ſed qui ſenſa ſua ex aliorum ſenſis expendunt; ſua, & aliena comparant inter ſe ſe; ſua ex alienis temperare apprime ſciunt: illinc perſpectum eſt approbe materiem iſtam difficultatibus, ne dicam de dogmatica, e re critica, hiſtorica, chronologica, antiquaria undique affluentibus implicatam adeo, circumſeptam, circumque ſcriptam, ut inoffenſo pede qui eam percurrat, quin unquam hinc, vel illinc deerret, aut hæreat, vix ac ne vix quidem ſit reperire, ac ſi pro Chriſtianæ reipublicæ bono reperiatur, quem adeo perſpicaci acie præditum horum nihil aut fallat, aut fugiat, is mihi eſto magiſter. Hæc fuere, quibus operi præludere, non affluere ante opus, oportebat.

Hactenus de operis ſpecimine: poſt quæ de Patrono cogitandum mihi vix fuit. Sub cujus enim auſpiciis potiſſimum illud poſuiſſem, quam ſub fauſtiſſimis Tuis SS. Appſtolorum Princeps, & Coryphæus glorioſiſſime PETRE, qui cum in Tua ſanctiſſima, tum in Succeſſorum Tuorum perſona totius exiſtis ampliſſimum operis argumentum? Tui gratia opus delineatum, Te auſpicato opus inceptum, Tui ope perfectum, (atque utinam quidem Te, nomineque Tuo mei culpa non indignum evaſiſſet!) quem itaque alterum ab Te, aut Te alteri ab opere Patronum optarem? Sub acceptione iſta geminatam pro gratiarum actione ἀντιδωρόν reddendi, quam pro abſoluto penſo ἀπόθεωσιν inſcribendi opus ad aras Tuas appendo, haud dubia ſpe fretus, quin pro eo, quo polles ſummo in Cælis, terriſque ſuffragio, operi, quod Tibi proprium feciſti, eoque titulo Tuis ſiſtitur pedibus, ut quam mihi gratia clientelæ, tam ſit Tibi penſi loco, patrocinio defuturus unquam ſis, ſeu velis. Poſtremo

id

id mea potiſſimum intereſt pariter, ut eadem ipſa, quibus Summæ Apoſtolicæ Sedi impenſe ſtudeo, ejuſdem indefectibili, ſupremoque judicio corrigenda, & caſtiganda ſubjiciam, itaque ſtudeam, ut quæ mihi ſpiritualis eſt Mater, ſemper in cunctis ſtudiis meis ſit ipſa Magiſtra.

VINDI-

VINDICIARUM

PARS PRIMA.

DE PRIVILEGIIS S. PETRO,

In ejusque persona Romano Pontifici a CHRISTO DOMINO collatis, nimirum

Primatu, Infallibilitate, & Potestate

DISSERTATIO.

PRaenotandum primo, quæ hic a nobis instituitur de Pontificis Romani privilegiis, nimirum Primatu, Infallibilitate, & Potestate, quæstionem cum juris esse, tum facti. Quandoquidem quum aliis plerumque tractatoribus hanc Controversiam in bona luce, optimoque loco ab se constitui visum sit, satis superque arbitratis rem absolutam, si Romanis Pontificibus jus suum integrum faciant, sartatectumque servent, de facto interea nihil inquirendum suscipiant: quando nihilominus hacce tempestate id necesse plane sit; quandoquidem a reliquo Theologorum vulgo hacce in doctrina abscedendum sibi Theologi nonnulli autumarint: quorum (quod pejus est) consilium non certe sanum video plurimis aliis cujusque conditionis placuisse. Quod igitur juris est, statuemus invictis undequaque, nempe ex Sacra Scriptura & traditione, ex Auctoritate, & Ratione conquisitis momentis

1. Romanum Pontificem in definiendis rebus, constituendisque regulis tam circa fidem, quam circa mores, si id peragat Pontificia auctoritate, seu ex Cathedra, ut ajunt, pronuntians, esse omnino fallere, & falli nescium, seu indeffectibilem, infallibilemque: atque proinde Romanum Pontificem Universalis Ecclesiæ Caput visibile, Christifidelium omnium Patrem, & Magistrum, Sancti Petri Apostolorum Principis Successorem, Christi Domini in terris Vicarium Concilio Generali præeminere, ac Prælatum esse. Quod vero facti erit collectis pariter, ea, qua par est, diligentia Ecclesiasticis monumentis evincere satagemus 2. Ecclesias omnes, Græca, & Gallicana nequidem exceptis, a priscis ævis, sequioribusque in ea doctrina permansisse integras, qua illud jus Romanis Pontificibus adseritur. Ad hæc animadvertemus in eam Cleri Gallicani declarationem, qua anno 1682. avitæ doctrinæ nonnihil detrahi visum est. Neque vero Concilium Constantiense quidpiam decrevisse eidem Pontificio juri dissonum. Sed neque ex Basileensi quidquam extundi posse, quo Pontificis Romani infallibilitas, supremaque Potestas everti non modo, sed nequidem concuti possit, evincemus, in eorundem tamen Conciliorum ætatem conjiciemus Epocham, qua cœptum est in Pontificem Romanum insolescere, ejusque jura effræni inverecundia violari: quandoquidem ante illud infelix, nequiusque tempus nil tale in Ecclesia audierit inter Orthodoxos; solisque in Romanam Ecclesiam debacchandi Schismaticis, & Hæreticis prava libido relicta esset. Quia vero ab iis, quæ facti, ea quæ juris sunt, & ab iis, quæ ad indefectibilitatem spectant, ea quæ auctoritatem supra Concilia concernunt, secernere difficile admodum est, propterea uno sermonis contextu, sub eadem propositione utraque complectemur.

Prænotandum secundo, quod in præsenti quæstione Pontificem ex Cathedra pronuntiantem falli, & fallere nescium Orthodoxi ferme omnes adstruunt, tantumque eum, quum tamquam privatus Doctor sententiàm suam profert, eo inerrantiæ privilegio pollere negant. At hic ambago est dolis, ac fraudibus a viris plerumque sublestæ fidei studiose implicata, quid rei ea voce *ex Cathedra* intelligi oporteat. Dupinus, cui adstipulatus est Bossue-

suetius, despicatui habet distinctionem illam, quasi novitiam, ac inauditam, qua Romanus Pontifex bifariam veluti scinditur, eique qua Doctori singulari ea infallibilitatis nota denegatur, quæ ipsi, qua Doctori ex Cathedra docenti adseritur. Verum non erat sane cur viro delicati saporis displiceret ea distinctio, quæ Theologorum cohorti universæ arridet; idque animadvertere debuerat sensui obvium, in iis omnibus, quæ Romanus Pontifex loquitur, scribit, dictat, respondet, agit, non agere semper ex munere universalis Ecclesiæ Magistri; nec semper fidem, ac mores fidelibus cunctis, qua late patet orbis, præscribere. Hanc sane distinctionem in Romano Pontifice innuit Rusticus Ecclesiæ Romanæ Diaconus in disput. adv. Acephalos ajens: *Dei Ecclesiæ familiaribus non intendit, neque hypomnisticis, neque iis, quæ ad unum & domesticum fiunt, sed his, quæ ad Synodos, seu a Synodis dogmatice, & pubblice, & deffinitive de his, quæ in quæstionem veniunt, describuntur*. P. Bagotius Soc. Jesu in apologetico fidei lib. 4. disp. 3. cap. 10. sect. 3. Pontificem ex Cathedra tum edicere censet, quum audito Concilio aliquo, quod ab illo audiri vult, pronuntiat. Sane olim Romanis Pontificibus solemne erat Synodos indicere, auditisque Episcoporum votis rem deffinire, cujus moris frequentia exempla in Synodis Romanis historia Ecclesiastica suppeditat. Aliquando Romani Cleri adhibitis consiliis id præstabant; unde idem Clerus Romanus in epist. ad S. Cyprian: inter Cyprianicas 30, alias 31. primas quidem de rebus Ecclesiasticis decernendi partes Romano Pontifici tribuit, frequentatum tamen morem fuisse, ut non ante adhibitum Cleri consilium quidpiam decernerent, scribit. Quo quidem loco pessime abusos Chamierum, & Spanhemium jure optimo arguit doctiss. Mamachius orig. & antiq. crist. lib. 4. p. 2. tom. 5. pag. 46. not. 1. S. Siricius postquam Jovinianum diris cunctis devovisset, ad S. Ambrosium scribens, *facto*, inquit, *Præsbiterio omnium nostrum, tam Præsbiterorum, quam Diaconorum, quam etiam totius Cleri una suscitata sententia est, ut Jovinianus, & incentores novæ hæresis inventi Divina Sententia, & nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remaneant*. S. Augustinus quoque lib. 2. de peccat. orig. Capp. 8. & 17. innuit S. Zozimum in Pelagii, &

Cælestii damnatione consilium, ac sensum adhibuisse Ecclesiæ Romanæ. Hisce Synodis, atque Romani Cleri Officiis ratione optima suffecta ire cum Cardinalium Consistoria, tum S. Congregationes, quæ jure optimo perennes Synodos, ac præsto semper Romano Pontifici adstantes, quis nuncuparit, harumque ope, votisque cuncta fieri non nemo noscit. Verum nefas est inferre, exinde Romanum Pontificem e gradu indeffectibilitatis excidere illico, atque quum inconsulta Romana sua Ecclesia quidquam in fide, & moribus fuerit mollitus. Namque ita, non Pontifici, sed Romano Clero privilegium illud foret adjudicandum; ita Petri personam gereret, ac privilegium teneret Romana Ecclesia, non Romanus Pontifex; ita in Pontificem ipsum Ecclesiæ Romanæ, non e converso, jusdicundi esset auctoritas; ita supra cæteros orbis Episcopos Romanus Pontifex peculiari aliquo non frueretur privilegio. Sane, ut infinita omittam ex dicendis facile colligenda, illud hic dicam: S. Leonem procul dubio Ecclesiæ Romanæ adjutorium non adhibuisse, quando tamquam fidei regulam suam Epistolam dogmaticam ad Flavianum legendam, ac recipiendam a Concilio Chalcedonensi misit, & mandavit, nec indicium est Romæ prius, ac postea Constantinopoli, & Chalcedone fuisse publici juris factam. Hisce similiter, & sequentibus evertitur Launoii, & Serrii, dissert. de Rom. Pontifice in ferendo de fide, moribusque judicio falli, & fallere nescio, subdola plane sententia privilegium hocce Pontifici adserens, si tamen consensus accesserit Ecclesiæ specialis Romanæ: hac scilicet conditione Pontificiam infallibilitatem, quam ædificare simulat, prorsus evertit, atque á Pontifice in Clericos; a Magistro in discipulos, a Capite in membra, ab Pastore in oves nefaria juris, ac rationis inversione transfert. Natalis Alex. Hist. Eccles. ad Sæcul.7. dissert.2. Schol. 2. vir alioquin elaboratissimi ingenii, critices exquisitissimæ, & omnimodæ eruditionis, ut Pontifex fidem nostram obliget verbis suis, vult illum in antecessum attendentem ad Scripturam, & traditionem Ecclesiæ Romanæ, per Theologos expendisse controversias, adhibuisse vicinorum Episcoporum, & Cardinalium sententiam, fudisse ad Deum preces, tum demum ejus decreta roborari accedente Ecclesiæ consensu: Natali suffragan-

gan-

gantur omnes ferme Pontificiæ infallibilitatis osores, vel potius ille eorundem sensus, qui ipsum non præterierant, expressit. Ne æ vero ii turpiter nugantur, eaque clausula Pontificiam infallibilitatem enervant, & extinguunt non modo, sed ad privatum cujuslibet Episcopi gradum deprimunt. Enim vero nonne Episcopus quilibet in causis fidei, vel morum sententiam dicens, cui dicendi sane omnino jus vindicant illi, si accedat consensus universæ Ecclesiæ, infallibilis prorsus evadet? Quid ergo præferet privilegium alioquin peculiare concessum Petro, & per Petrum Romanis Pontificibus? Quid adstruent SS. Patrum voces, Romanos Pontifices præ cæteris vel de fide inquirentium, vel de fide locutos demisse excipientium, vel eorundem fidem immaculatam, & integram prædicantium? Sed de his mox. Præstat ergo dicere Romanum Pontificem tunc loqui ex Cathedra, quando personam gerendo Magistri, & Doctoris Ecclesiæ in causis fidei, & morum ad Ecclesiam universam sententiam dicit, cui ita dicenti refragari summum sit piaculum, quum id credere, vel id agere, quod Pontifex ita credendum, aut agendum docuerit, necesse sit, ut multis ostendemus. Ita autem credendum, vel agendum tum demum Pontificem qua Pontificem docere dixerim, quum sive in Concilio, sive extra Concilium, sive verbo, sive scripto Christifidelibus universis Christi vice, aut SS. Apostolorum Petri, & Pauli nomine, seu Apostolicæ Sedis auctoritate, aut similibus aliis modis quidpiam, Anathematis pœnis sive adjectis, sive prætermissis credendum, aut agendum præcipit, aut prohibet. Atque quidem antequam ita pronuntiet in more positum est præmitti, imo præmittenda ex munere esse tum exquisitum rei examen, tum diligentem cum verbo Dei scripto, aut tradito collationem, tum doctissimornm hominum consultationes, tum demum apud Deum effusas preces existimo, ea ratione nimirum, quod divinæ res digne diligenterque sint pertractandæ, Deique operibus coaptari quoque hominum operam deceat, & oporteat: nihilominus conditioni huicce, quam ex illis unam censeo, quarum defectus quidem culpa non vacet, effectu tamen non frustrentur suo, illigatum inerrantiæ privilegium minime putaverim: ut enim ita non putem id efficit, tum quod in bonum Ecclesiæ, ne videlicet de fide

unquam

unquam periclitetur, privilegium illud collatum sit: Ecclesiæ autem bonum hocce a Pontificis humana opera pendere, ita quod illa discrimini obnoxia continuo evadat, si istius operam desiderari aliquando contingat, non arbitrarer: tum quod humana opera quum latos neque statutos fines habeat, majorque, aut minor possit pro libitu hominum adhiberi: eidem videlicet rei variæ, indistincte illigata absque injuria Spiritus S. adsistentia dici vereor an possit: sed & subdubitandi inde semper locus esset, num sufficiens adhibita diligentia fuerit; exindeque ansam facile arriperent Pontificiorum decretorum contemtores eadem posthabendi, causantes non adhibitam, ut fuisset par, diligentiam. Quomodo plane dubitare pronum est de Pontificibus nonnullis, qui sæculo 9. & 10. Apostolicam Sedem nonnulla labe dehonestarunt, eaque potissimum ex præcipiti, pessimoque aliquando agendi consilio: tum quod ex Dei verbo sive scripto, sive tradito, ex quo privilegium istud Pontificibus vindicandum aggredimur nuspiam adparet veritatis adipiscendæ gratia prærequisitam ejusmodi operam: difficileque pariter probaretur veterum Pontificum germana procul dubio decreta, ut mox de Epistola S. Leonis ad Flavianum dicebam, omnia omnino ad eam incndem adornata semper fuisse: quamquam prætermissa non fuisse probe reputandum sit, ex ea præsertim Romanæ Ecclesiæ Sacra consuetudine, qua rebus difficilibus dirimendis congregare Synodos Pontificibus olim solemne erat, quarum jam nunc loco sunt Cardinalium Consistoria, Sacræque Congregationes. Fac tamen exempli gratia, prætermissa fuisse, quidpiam nihilo secius fide divina credendum proponi: quid agendum Christifideli eo in casu erit? Hærebit ne anceps, an adhærebit? Quid si hic hæreat, adhæreat ille? Ecce tibi ex discordia fidem in discrimen adductam?

Prænotandum 3. quod sub hac nostra acceptione, Pontificis scilicet pronuntiantis, aut qua Doctor singularis est, aut qua Doctor publicus Ecclesiæ universæ dicens, admitti, atque ratione optima conciliari potest celebris illa Romanum Pontificem inter, & Sedem Apostolicam distinctio, quæ alioquin prorsus exsufflanda, aut risu excipienda foret, ut quæ ab ejusdem Sedis osoribus invecta ad Romanos Pontifices illudendos, aut eludendos. Primus

mus, quem sciam, qui hanc distinctionem inter Apostolicam Sedem, ac Pontificem in ea sedentem adinvenerit, fuit Auxilius Præsbyter sæculi 10. Auctor. ita namque lib. 2. inscripto *Infensor, & Defensor*, quo non secus ac 1. Ordinationes a Formoso Papa factas contra Stephanum VII. defendit cap. 18. ita scribit: *aliud sunt Pontificales Sedes aliud Præsidentes. Proinde honos, & dignitas unius cujusque Sedis observanda sunt: Præsidentes autem, si deviaverint, per devia sequendi non sunt, hoc est si contra fidem, vel Catholicam Religionem agere cœperint, in talibus eos nequaquam sequi debemus*. Atque ita quidem in opinione Auxilii lib. 1. capp. 25., & 27., & lib. 2. cap. 4. Liberius hæreticus, & apostata fuit: Stephanus vero VII. reiterari jubens ordinationes a Formoso factas per devia abreptus fuit. Auxilii vero hærentes vestigiis Romanorum Pontificum convitiatores ea adhibita distinctione, Apostolicæ quidem Sedi debitum conservandum honorem profitentur, eamque prorsus ab errore immunem prædicant, in Pontifices vero infrunite infræneque debacchantur, nec uni, nec unam erroris personam imponere absterrentur, uti observatum rite a doctissimo Joanne Morino est præfat. in laudatos duos Auxilii libellos, quos suo commentario de Sacris Ordinationibus intexuit. Verum enim vero Sedis Apostolicæ nomine quid aliud potissimum intelligi oportet, quam in ea sedentes Romanos Pontifices, dum personam gerunt Magistri Ecclesiam universam edocentis? Ita plane intellexere Galliarum Præsules præstantissimi, quamvis inane discrimen illud ab Gallis nonnullis invectum non ignorarent; sub Sedis, inquam, Apostolicæ nomine Pontifices in eadem præsidentes dum e Cathedra, idest, ut Doctores Ecclesiæ universæ pronuntiant. Ita (ut illos nunc omittam quorum laudes suo loco erunt celebrandæ) in Romano Pontifice Sedis Apostolicæ, seu Romanæ Ecclesiæ auctoritatem vigere apertissime declararunt Episcopi Gallicani an. 1653. scribentes ad Innocentium X, Episcopi Provinciæ Rhemensis an. 1699. ad Innocentium XII; Episcopi Parisiis congregati an. 1682. ad Innocentium XI; *quantum olim* ajentes *a majoribus nostris Apostolicæ Sedi delatum est, tantum nos vestræ sanctitati debere solemniter profitemur*. Vide Memoire du Clergè tom. 1. edit. Paris. an. 1716

Ita

Ita anno 1699. in causa libri Gallice inscripti: *Explication des Maximes*, ad Inncentium XII ipse Auctor Illustris. D. De Fenelon scribens; & Episcopi an. 1700. Parisiis congregati. Ita Episcopi Parisiensis, Meldensis, & Carnotensis ad Innocentium XII. scribentes: atque in eadem causa Episcopi Provinciarum Rhotomagensis, Parisiensis, Nàrbonensis, Rhemensis, Cameracensis &c. an. 1699. Ita rursus in causa Jansenii in litteris ad Clementem XI, Episcopi Parisiis an. 1705. collecti; & in causa Quesnelli in litt. ad eundem Pontificem Episcopi e Cœtu Parisiis habito an. 1713., & 1714; speciatim vero Languetius Archiepiscopus Senon: in monito ad suæ Diœcesis refractarios an. 1718; Cardinalis de Bissi Episcopus Meldensis in docum. Pastor. contra appellat. a Constit. *Unigenitus* an. 1728; Cardinalis de Tencin Archiepiscopus Lugdun. in epist. ad Episcop. Sanitiensem an. 1729; Cardinalis de Noallies in mandato pro Constitution. *Vineam Domini* an. 1705. Bossuetius Episcopus Meldensis in docum. Pastorali *de promissionibus Eccles.* an. 1729; de S. Albin Archiep. Cameracensis in docum. Pastor. adversus consultat. advocat. an. 1730; De la Farre Episc. Laudun. in docum. Pastor. *de obedientia debita Constit. Unigenitus* an. 1730; docentes Sedis Apostolicæ judicium ab Episcopis coarctari non posse, & appellationem a dogmaticis Sedis Apostolicæ Judiciis nullam esse; De Colongne Episcopus Aptensis in suo mandato an. 1717; ubi distinctionem illam Pontificem inter, & Sedem Apostolicam, vocat *abstractam, ab hæreticis inventam, & veteribus Ecclesiæ Patribus ignotam*, imo ab ipsis proscriptam, De Mailii Archiep. Rhem. in mandato part. de Constit. *Unigenitus* an. 1718. illum detrahere Sedi Apostolicæ ajens, qui Pontificis diffinitionibus resistit: Anonymus Episcop. in epist. ad Episcop. Antisiodor., qui S. Petri Damiani Testimonio probat a Sede Apostolica non distinguendum Romanum Pontificem. Eadem, quæ Episcoporum sententia, Theologorum Parisientium est: Ita enim censuit S. Facultas Parisiensis an. 1729. adversus Quesnelli Sectatores eam distinctionem obtrudentes; Thomassinus differt. 20. in 6. Synod. n. 17. Tournellius de Eccles. Tom. 2., & Serrjus dissert. de Rom. Pontif. cap. 10. Ratio denique id suadet: Nam quorsum a Sede Apostolica discriminatur in ea sedens Pontifex?

fex ? Numquid non ſtatim obtutibus occurrit, quod judicium inde manans a viro in ea ſedente manare oportet ? Numquid ſemel adſerto, quod in ea ſedens Pontifex erret, & a fide devia edicat, neceſſe eſt ſtatim errori Sedem ipſam ſubjectam intelligi ? Apage ergo diſtinctionem eo dolo adinventam, nimirum ad declinandam tum venerabilem Patrum auctoritatem, tum ad conflandam Pontificibus Summis invidiam. Adiſis virum doctiſſimum Soardum tom. 1. differt. prævia *de ſupr. Rom. Pontif. auctorit. hodierna Eccleſiæ Gallicanæ doctrina*. Quando igitur, ut repetam verbo, quidquam credendum, aut agendum Pontifex Romanus Eccleſiæ edixerit, id profecto credendum, aut agendum nobis proponi autumemus a Sede Apoſtolica, atque id credere, aut agere noſtra ſummopere intereſſe arbitremur. Confer Bailium ſumma Conc. tom. 1. in appar. tit. de verbo Dei definit: 8; Macedunum lib. de Rom. Pontif.; Hurtadum Theolog. reform. quæſt. 18; Orſium lib. de infallib. & auctorit. Rom Pontif.; Matthæum Petit-Didier. tract. de auctorit. & infallib: Sum. Pontif., & differt. Hiſtor. Theolog. circa ſenſum Cocilii Conſtànt; Anonymum auctorem differt. duplicis De Rom. Pontif. privilegiis; Illuſtriſſimum Sommier Hiſtor. dogmat. Sedis Apoſt.; Anonymum auctorem obſervat. Theolog. hiſt. criticar. in hiſtor. Eccleſiaſt. D. De Fleurj; Eminent. Aguirræum tract. de Cathed. Petri; Cavalcantem in vindiciis Rom. Pontif.; Euſebium Amort in demonſtration. critica Relig. Chriſt. par. 1. quæſt. 4., alioſque ſuis locis laudandos. His præjactis antequam de Romani Pontificis privilegiis inſtituatur ſermo, e re eſt, ut de iiſdem privilegiis S. Petro a Chriſto Domino collatis agamus.

De Privilegiis S. Petro a Chriſto Domino collatis

PROLEGOMENON.

QUandoquidem Romano Pontifici adſerenda, vindicandaque privilegia ex eo fonte promanant, a quo in S. Petrum defluxere, eo quod S. Petri ſucceſſor ſit, Chriſti Domini-

Vicarius, & Ecclesiæ Caput, & Primas; operæ proinde est pretium eadem privilegia in S. Petro argumentis in antecessum fulciri, & firmare, ostendendo videlicet 1. eum Romanum Episcopatum gessisse: 2. ab eodem Romanum Episcopatum solitarie, absque S. Pauli consortio gestum: 3. eidem a Christo Domino collata cum Primatu cætera privilegia. Causam enim Romani Pontificis agendam adgredimur Orthodoxos alioquin adversus non modo, sed adversus Hæterodoxos; e quibus alii quidem, ut Romani Episcopi Primatum a S. Petro derivatum evertant, sessionem S. Petri Romæ inficias eunt: alii vero non id quidem inficiantur, bene tamen ejusdem Primatum; aut cætera Primatum consectantia privilegia

De Romano S. Petri Pontificatu.

§. I.

Quod ad primum igitur pertinet, S. Petrum Romam venisse, ibidem Episcopatum egisse, ibique fatis fuisse functum, multa suadent. 1. ejusdem S. Petri Epistola 1. cap. 5., qua ait, *salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta, & Marcus filius meus*; quibus verbis concluditur hanc Secundam Epistolam non secus ac primam, de qua in eadem fit sermo, Romæ scriptam fuisse, quam Babylonis nomine designat. Cur Apostolus Babylonis nomine Romam designarit, & allegoriam hancce adhibuerit, ratio esse potuit; tum ne ubi moraretur indicaret; prudentiæ enim erat, ut tunc temporis, quo inimicorum persecutionibus premebatur, ac fidelibus per Evangelium Ecclesiæ gignendis operam primam navabat, se se occultaret; tum quod ad Hebræos scribens ad fidem adductos, jamque hisce allegoriis assuetos, quibus facile persuasum erat per Babylonem intellectam iri Romam idololatriæ, vitiisque deditissimam, non secus ac satis compertum erat per Sodomam, Urbem turpibus vitiis depravatam, per Ægyptum, Regionem superstitionibus corruptam &c. intelligi, ea ratione Babylonis vocabulo Romam nuncupavit, ut qualis fuerat Parentibus captivis Babylon, intelligerent Judæis, & Christianis

ſtianis Romam eſſe. Quod vero Babylonis nomine Romam revera intellexerit S. Petrus, id negarunt plerique quidem ex Proteſtantibus præſertim, in diverſas opiniones diſtracti. Nam Ludovicus Capellus hiſt. Apoſt. Babylonis nomine Hieroſolymam intelligi vult, eo quod ea in Urbe poſt Chriſti necem in Chriſtianos ſævitum vehementer ſit. Joſephus Scaliger in Chr. Euſebii; Salmaſius de Primatu Pontif., Druſius, & Baſnagius in Contin. Joſephi Babylonem, de qua S. Petrus, eſſe Urbem Chaldeæ celebrem volunt, quam ſub id temporis non fuiſſe incolis omnino deſtitutam, neque omnes ex illa Judæos egreſſos contendunt. S. Petrum Antiochia Babylonem perrexiſſe, poſtquam in Provincias Euphrati ſatis proximas, ſcilicet Bythiniam, Galatiam, Pontum & Cappadociam, Evangelium intuliſſet. Alii ex adverſo pro Babylone Ægyptia pugnant, Babylonem Chaldeæ, e qua expulſi Judæi fuerant, tunc incolis deſtitutam fuiſſe aſſerentes; atque ex his Pearſonus oper. poſth. pag. 54., & 56., & Georgius Hornius hiſt. Eccl. part. 1. art. 1. Verumtamen Babylonis nomine a S. Petro non indicari Babylonem Ægypti, exinde ſuadetur, quod in ea commoratos fuiſſe Judæos nullus enarrat, nam erat non Urbs, ſed Caſtellum, ut nominavit eam Strabo lib. 17.; ab ullo in ea prædicatum Evangelium, in ea ullum per ſæcula plurima conſediſſe Epiſcopum, memoriæ nuſquam proditum eſt: Nam Epiſcoporum primus, qui Babyloni Ægyptiæ præfuerit, juxta Spanhemium diſſert. de temere credita Petri in Urbem Rom. profectione, fuit Cyrus, cujus nomen occurrit Act. 1. Conc. Chalcedonen.; juxta Baronium ad an. 45. fuit Zozimus ſub Juſtino Juniore, ideſt Eccleſiæ 5. ſæculo. Neque eſſe Urbem Chaldeæ exinde ſuadetur, quod ſub id temporis lapidum potius congeries, quam Civitas videretur teſte Plinio lib. *6.* cap. *26.*; deſertam ferme ſcripſerit Strabo, & vix populo minimam ejus partem frequentatam memorarit Diodorus. Quin imo Caj Auguſti tempore Judæos, quotquot Babylone agebant, expulſos fuiſſe, & internecione deletos ſcribit Joſephus lib. 18. antiq. cap. 12. Non erat ergo cur hiſce, aliiſque hujuſcemodi argumentis Proteſtantium abſtracti, de ſenſu Babylonis a S. Petro commemoratæ dubitarent, Petrus De Marca, & Harduinus, nam Michaelem Cæſenatem, Marſilium

Patavinum; Joannem Aventinum; Joannem Lelandum; Carolum Molinæum; iisque non absimiles non moror. Babylonis ergo nomine Romam designatam fuisse a S.Petro suadetur ex eo, tum quod S. Joannes Apoc. 17. Babylonis nomine intellexerit pariter Romam; atque ita interpretati sunt locum S. Joannis Tertullianus lib. adv. Judæos cap. 9., & lib. 3. contra Marc. cap. 13; S. Hieronymus in Joan. 24. & 27., & lib. 2. contra Jovin:; S. Augustinus lib. 18. de Civit. cap. 22., & interpretes in Apoc. 17.: tum quod locum S. Petri de Babylone pro Roma accipienda interpretati sint Papias apud Eusebium lib. 2. hist. Eccles. cap. 14., Eusebius ipse; S. Hieronymus in Catologo &c.: tum quod ex Actibus Apost. cap. ultimo, & epist. ad Rom. cap. 1. constat Ecclesiam jam Romæ constitutam fuisse, antequam Romam venisset Paulus: Eam ergo constituerat S. Petrus: tum quod S. Marcus Romæ scripserit Evangelium, prout ibi S. Petrum prædicantem audierat, ut testantur Clemens Alex. in lib. Hipotyp:; Eusebius lib. 11. hist. Eccles. cap. 15.; & S. Hieronymus in Catalogo: tum quod victoriam Romæ de Simone Mago a S. Petro relatam commemorent Arnobius lib. 2.; Hegesippus lib. de excidio Hierosolym. cap. 3., S. Cirillus Hierosol. Cathech. 6., S. Ambrosius in tract. De Basilicis Hæreticis &c., S. Augustinus de Hæres: cap. 1., Severus Sulpitius, Theodoretus, S. Isidorus Pelusiota; V. Beda in epist. 1. S. Petri cap. 5., Oecumenius in eamd. epist. cap. 8., aliique plures. 2.

S. Petrum Romam venisse, ibique Episcopi munere perfunctum mortem occubuisse referunt Patres, & Scriptores Ecclesiastici: ex Græcis S. Ignatius in epist. genuina ad Roman.; Papias apud Eusebium hist. Eccles. lib. 2. cap. 15., quamvis vero Papiæ locum apud Eusebium recitatum, scilicet: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta* sejungat Valesius, existimans non esse Papiæ; fatetur tamen a Ruffino, & Musculo eum locum tribui Papiæ: & Eusebius ex Papiæ sententia S. Petrum Romæ fuisse asserit. S. Iræneus lib. 5. adv. Hæres. cap. 33.; S. Dionysius Corinth. Episcop. in epist. ad Roman. apud Eusebium lib. 2. hist. Eccles. cap. 25., Clemens Alex. lib. 6. hipothyp. apud Eusebium lib. 2. cap. 15., Origenes in Gen., & apud Eusebium lib. 3. cap. 1., S. Cyrillus Hierosol. cath. 6.; Theodoretus epist. 113.

ad

ad S. Leonem Magnum, S. Epiphanius, S. Chrysostomus hom. 32. in epist. ad Rom., S. Athanasius apolog., aliique. Ex Latinis vero Sanctus Clemens epist. ad Corinth., Cajus Præsbyter sub Zephirino Papa discept. adversus Proclum apud Eusebium lib. 2. cap. 25, Tertullianus de præscript. cap. 32, & 36, de baptismo cap.4.,lib.4.adv. Marc.cap.5,& Scorp. cap.15, S.Cyprianus epist. 55. ad Cornelium, Firmilianus epist. inter Cyprian. 75, S. Ambrosius lib. 3. de Sacr. cap. 1, S. Hieronymus loc. cit., & epist. 46, alias 17. ad Marcellam, S. Augustinus de hær. cap. 1, S.Optatus Millevit. lib. 2. cap. 2, Arnobius loco cit., Hegesippus loc. cit., Lactantius lib. 4. instit. cap. 11, Paulus Orosius lib. 7. cap. 4, S. Paulinus Nolan. in Nat. 11. S. Felicis, aliique plures, ut proinde, contra quam senserint Guillelmus Vvicleffi præceptor apud Bellarminum lib. 2. de Rom. Pontif. cap.1, Lutherus, Uldaricus Velenus Lutheranus, Illyricus, Calvinus, Marcus Antonius de Dominis, Centuriatores, Salmasius, Spanhemius, aliique apud Jodocum Coccium tom. 2. Thesauri Catholici lib. 7. art. 5, hac in parte Catholicis cohærentes existimarint Petrum Romam profectum, Pearsonus asserens oper. posth. a veteribus numquam in dubium revocatum, vel quod Petrus Romanam Ecclesiam erexerit, vel quod Pontifices ei succedant: Grotius in 1. Petri 5, & Hammondus dissert. 5. de Episcopis & Præsbyteris Babylonis nomen, de qua Petrus, a veteribus de Roma semper explicatum fuisse consentientes: Usserius ad an. 66, & 67. Petrum Romae sub Nerone supremum diem obijsse, & Roma epistolas dedisse secundam, & primam; Chamier lib.13.cap.4. magni faciens Patrum unanimem de Petri adventu Romam consensum; Blondellus de Primatu pag. 14, & 19. Romanam Ecclesiam a Petro, & Paulo erectam asserens; Franciscus Junius, Scaliger, Casaubonus, Petrus Molinæus, Samuel Petit, Seldenus, Vedelius, &c; qui S. Ignatii in epistolas scripserunt, inter quas epistola ad Romanos habet: *Non ut Petrus, & Paulus præcipio vobis*: Petrum Romam profectum testantes: Patricius Junius in notis ad epist. S. Clem. ad Corinth. id in dubium absque temeritate revocari nequire concludens: Joannes Clericus hist. Eccles. ad an. 68, Caveus hist. litt. par. 1. pag. 4, & par. 2. pag. 2,

Isa-

Isaacus Nevvtonus cap.1.observ. in Apocalyp., Laur. Moshemius de rebus Christ. ante Constant., Thomas Ittigius hist. Eccles. Sæculi I. cap. 4, Hernestus Grabbius annot. in cap. 1. lib. 3. S. Irænei, Samuel Basnagius ad an. 64, aliique Protestantium apud Fogginium id asserere coacti: ut proinde si inconcussa manet critices regula illa: quod factum historicum, quod coævi, vel ferme coævi integræ fidei auctores referunt, quos vetustiores, vel peritiores non improbent; quibus Fideles omnes, quin Schismatici, & Hæretici per plura sæcula fidem adhibuere; quodque factum historicum confirment publica monumenta, Sepulchra erecta, Cathedra extans, Templa constructa, Diplomata &c. omnino certum est reputandum, indubius plane est Romanus S. Petri Pontificatus; ejusmodi enim generis est historicum factum de Romana S. Petri profectione, & Pontificatu, cui universa mox recitata suffragantur, ut proinde vix etiam reperiri testatior historia possit, ut ait Vir Cl. Thomas Mamachius orig. & antiq. Christ. lib. 2. cap. 6. §. 2. not. 4. Legendi idem Mamachius ibidem, Baronius ad an.44, Bellarminus lib.2. de Rom.Pontif. cap. 1, Natalis Alex. hist. Eccles. ad Sæculum I. dissert. 13. prop. 1, Calmetius dissert. de itinere Romano S. Petri ad 1. Petri 5. 13, Sandinus dissert. hist. ad Vitas Pontif. dissert. 3, sed præsertim Petrus Franciscus Fogginius exercit. 12. de Romano S. Petri itinere, Schelestratius dissert. 3. tom.2. antiq. Illustr. cap.1. & 2, & Blanchinius in notis ad Anastasium Biblioth. tom.2. Videsis etiam Tillemontium tom. 1. monum. hist. Eccl. in S. Petro, de monumentis Romæ S. Petro erectis disserentem, & Fevardentium not. in cap. 1. lib. 3. S. Irænei.

Pleraque opponunt Velenus, Salmasius, Spanhemius, Spalatensis, Turretinus, & Basnagius; inter quæ primo non constare de anno, quo Petrus Romam profectus fuerit; quot annis Romæ fuerit demoratus, quove anno vita functus. Secundo conjecturas plerasque esse contra illam S. Petri Romam profectionem. Nam Petrus anno a Christi nece 20. circiter Hierosolymitano interfuit Concilio. Paulus ad Romanos scribens varios salutat, Petri nequidem meminit, imo ait se prædicasse, nonnisi ubi Christus prædicatus non fuerat. In actis cap.28. Paulo adventan-

te

te Romam dicitur Fideles omnes ad eum confluxisse, nec Petri fit mentio: dicitur etiam quod Judæi Romæ commorantes, eum invisentes rogarint, ut illis de Religione Christiana dissereret, quod potius a Petro expostulassent, si Romæ fuisset. Paulus rursus Romæ ad Philippenses, Collossenses, Ephesios, & Timotheum scribens nominat varios Romæ existentes, a quibus mittit salutem; nullibi a Petro. Sed & in epistola ad Galat. bis meminit Paulus habitæ cum Petro collocutionis, Hierosolymis, nempe, & Antiochiæ, non meminit, quod Romæ cum eo contulerit. Petrus insuper, & Paulus ita inter se convenerant, ut Evangelii laboribus sibi ex composito distributis, Paulus Ethnicos, Petrus Judæos in fide erudiret. S. Lucas etiam in Actis historiam Apostolorum texens hujus profectionis Romanæ ne volam quidem habet. Sed acta Lini habent Petrum, & Paulum diverso tempore passos; & S. Augustinus epist. 86. fabulis accenset certamen Petri Romæ habitum cum Simone Mago.

Verumtamen hæc tanti non sunt, ut nostrum valeant assensum extorquere, ac Patrum traditionem concutere. Quapropter respondeo ad primum, primo esto Scriptores non conveniant de anno Adventus Petri, conveniunt tamen de Adventu: nonne de anno Christi Natali, & emortuali dissentiunt Chronologi? attamen non dubitant de Christi Nativitate, & obitu: non secus ac convenientes Christum obiisse sub finem hebdomadum Danielis, dissentiunt tamen in Epocha, a qua illæ incipiant, an a Cyro, an a Dario, an ab Artaxerse Longimano, an ab Artaxerse Memnone. Respondeo secundo varias esse Veterum, & Recentiorum sententias de anno Adventus Petri Romam, quas integrum est cuique tueri; neque enim ullam ex his Epocham probat, vel improbat Ecclesia. Paulus Orosius lib. 7. cap. 6. Petrum Romam venisse exordio Regni Claudii scribit. Eusebius in Chron., S. Hieronymus de vir. Illustr. cap. 1, & Addo anno 2. Claudii asserunt. Vvernerus Rollevvink in fasciculo temporum anno 4. Claudii: alii 7, alii 13, ut observat Honoratus a Sancta Maria tom. 1. animad. in reg. Crit. dissert. 3. art. 1. Auctor libri de Mortibus Persecut. Lactantio attributus cap. 2. sub Neronis Imperio Petrum Romam venisse scribit. Anastasius quoque narrat Petrum ingres-

sum

sum in Urbem Romam sub Neronis Imperio. Cui opinioni utroque pollice subscripsere Scaliger in notis ad Chron. Eusebii, Baluzius tom. 1. Miscellan. par. 1, Pagius in S. Petro. Ex Protestantibus vero Samuel Basnagius ad an. 64, Joannes Fellus in praefat. ad opus lib. de Mort. Persecut., Burnetius praefat. in idem op., Baudrius not. in cap. 2. ejusd. libri, Dodvvellus disser. de prim. success. Rom. Pontif. cap. 3, in append. ad Pearson., & Caveus tom. 2. hist. litt. pag. 4. exinde ansam arripientes erroris accusandi veteres S. Petro annos 25. Pontificatus adscribentes. Verum non erat cur Lactantii, & Anastasii locus hos auctores a communiori S. Hieronymi, & Eusebii opinione abstraheret; nam locus ille facile intelligi potest de secundo reditu S. Petri Romam, ut exponunt Mamachius loco cit., & Blanchinius in notis ad loc. Anastasii: unde verisimilior est opinio S. Petrum anno 2. Claudii Romam venisse, quam tenent Eusebius, S. Hieronymus, Addo, & S. Leo serm. 80, ubi ait: *numquid aut judicio Pilati, aut saevitia Judaeorum minor erat, vel in Claudio potestas, vel in Nerone crudelitas*? ubi ad marginem adiicit Paschasius Quesnellus: *Petrus sub Claudio Romam venit, sub Nerone moritur*. Eidem opinioni adhaerent Spondanus ad an. 44. n. 6, & 10, Petavius Rat. temp. par. 1. lib. 5. cap. 3, Coriolanus in Brev. ad an. 33, Cabassutius not. Eccles. Saeculi I. in Synopsi, Natalis, Langletus, Fogginius, Mamachius, aliique. Annos igitur 25, quot nempe ab anno 2. Claudii, & Neronis 13 seu ultimum interfluxere, S. Petrum Romanam Ecclesiam administrasse conficiunt Schelestratius dissert. 1. Antiq. Illustr. cap. 5. art. 4, Blanchinius in dissert. de Antiq. Rom. Pontif. catal. cap. 4. ex Catalogo Bucheriano sub Liberio Papa conscripto, ut conveniunt cum Bucherio in can. Pasch. Vict., Petavius loc. cit. cap. 5, Lambecius lib. 4. comm. Bibl. Vindob., & Pearsonus dissert. de success. prim. Rom. Pontif. cap. 13. ex inscriptionibus Parietinis Roman. Pontificum in Basilica S. Pauli Via Ostiensi S. Leonis I jussu pictis imaginibus adjectis, & Catalogo Felicis IV, quibus quod ad numerum annorum attinet, conveniunt Catalogi Bergomensis, Cavensis, Farfensis, Lucensis, Belgicus Papebrochii, & Colbertini 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7: exinde cum Henschenio exercit. 4. ad Chronolog. Pon-

Pontif. calculum huncce conficiunt: anno 37 a Christi obitu, 40 Æræ vulgaris, ultimo Caji mense Aprili S. Petrum Romæ Cathedram instituisse; tenuisseque usque ad annum 65 Æræ vulgaris, 12 Neronis, diem 29 Junii. Monent autem mendosum esse Chronicon Latinum Eusebii, in quo S. Petrus Antiochiæ sedisse legitur annis 25, locoque 5 a Typographis Basileensibus oscitanter, vel malitiose exaratum n. 25. Nam Eusebii Codices MSs. Vaticani, Armenus, & Græcolatinus Scaligeri legunt 5, non 25. Major est dissensio in anno necis: nam Eusebius anno Christi 68 narrat affectum supplicio S. Petrum, cui adhærent S. Hieronymus, & Natalis; sed Petrus Coustant dissert. prævia ad epist. Rom. Pontif. tom. 1. hanc Epocham improbat, scilicet ex eo quod, quum Nero eodem Christi anno 68 (14 sui Imperii non exacto) ante 29 Junii interiisse constet, minime accurata est Epocha Eusebii, & S. Hieronymi, si Petri Martyrium in eam diem 29 Junii conjiciamus, sicuti celebrat Ecclesia. S. Hieronymus lib. de Vir. Illustr. cap. 22. alteram indicat Epocham, scilicet Senecam ante biennium, quam Petrus, & Paulus Martyrio afficerentur, a Nerone interfectum docet: at constat Senecam undecimo Neronis anno occisum; igitur anno 13 Neronis, Christi 66. Petrum obiisse necesse est. S. Epiphanius hær. 27. S. Petri necem in annum Neronis 12, & Christi 66 iniicit, cui opinioni adhærent Tillemontius, Gravezonius, & Fogginius. Baronius, Spondanus, & Coriolanus in annum 69. Dupinus conjicit in annum 64. Pagius, Bollandus, & Blanchinius in annum 65, secuti Catalogum Rom. Pontif. sub Liberio editum, quem edidit Bucherius: Mamachius in annum 65, vel 66. Æræ Christianæ: Langletus, & Calmetius in annum 66 Æræ vulgaris. Obiisse S. Petrum die 29 Junii Catalogi omnes, & Romanæ Ecclesiæ traditio docent, ut ostendit Fogginius exercit. 5. Nos illis adhærendum censemus, qui in annum 65, vel 66, S. Petri necem conjiciunt; exinde enim ad annum ult: Caji, sive 1, vel 2 Claudii, seu Æræ vulgaris 40, vel 41, vel 42 anni 25 præterfluxerunt, quot Petrus Romanam Ecclesiam administravit.

Neque vero huic sententiæ id officit, quod opponit Pagius Brev. hist. crit. Rom. Pont. de S. Petro scilicet, quod ex Act. Apost.

constet Petrum in Judæa, & Syria semper mansisse usque ad ultimum Agrippæ Regis, qui Hierosolymis Petrum in vincula conjecit, quique, teste S. Luca, paulo post Cæsareæ interiit. At Agrippa anno 4 Claudii mortuus est; igitur ante annum 5. Claudii Romam proficisci nequivit. Quin Petrus, quum præfuerit Concilio Hierosolymitano, quod juxta Chronicon Alexandrinum anno 46 Christi celebratum est, sequitur Petrum ante annum 7. Claudii non potuisse Romam proficisci. Denique Apollonius antiquus Theologus apud Eusebium lib. 5. hist. Eccl. cap. 17. auctor est Christum Apostolis in mandatis dedisse, ne Hierosolymis ante annos 12 discederent; unde colligit Petrum annos 11 tantummodo Romanam Sedem obtinuisse. Non, inquam, ista officiunt, namque Apollonii testimonium cum Actis Apostolorum, præsertim non concordat, quibus constat Petrum, & Joannem ante illud tempus Samariam petiisse, Petrum Ecclesias visitandas peragrasse, & e carcere solutum Judæa statim excessisse. Cum Actis vero Apostolicis, & Auctore Chronici Alex., qui creditur Gregorius Pisides 7 Sæculi Scriptor, optime cohærent, quæ opponit Pagius, ut ex sequenti Epocha sessionis Petri constabit: scilicet S. Petrus annis ferme 4 mansit in Judæa; anno Tiberii ultimo a Christi nece 4, non vero 7, ut censuit Petavius, Antiochiam se contulit Ecclesiam erigendam, ut constat ex Chronico Alexandrino: annis 7 Antiochenam rexit Ecclesiam, non ita tamen, quin interim peragraret alias Provincias, Pontum, Asiam, Cappadociam, Bythiniam: Antiochia anno 11 a Christi obitu rediit Hierosolymam, ibique ab Herode Agrippa in vincula conjectus est: paulo post ab Angelo liberatus eodem anno 11, & Claudii 2. circa 25 diem Aprilis (nam diebus Azymorum carceri mancipatus, e carcere liber abierat) Romam profectus est, ibique Sedem fixit. Anno 7 Sessionis Romanæ Claudii 9, a Christi nece 18, Claudii edicto adversus Judæos, Roma & ipse Judæus exul abire coactus est; eodemque anno, non vero anno 20, ut Hæretici volunt, celebrato Concilio Hierosolymitano interfuit. Claudio e vivis sublato Romam repetiit, ibique anno 13 Neronis Martyr occubuit. Ex quibus Pagii argumenta corruunt, sed & Onuphrii Panvinii in addition. ad Platinam corruit opinio, qua cen-

censet S. Petri sessionem Romæ antecessisse sessionem Antiochenam. Contra quam opinionem pugnant Patrum testimonia, præsertim S. Leonis serm. 1. in Nat. Apost., Canon Concilii Romani, tum sub Damaso, tum sub Gelasio an. 494, quo dicitur S. Petrum Antiochiæ primitus, quam Romam venisset, habitasse; & ratio ipsa, nam Antiochena Ecclesia, ubi primum credentes Christiani sunt nominati, jam erecta erat tempus ante illud, quo Romam S. Petrus profectus est: eam igitur erexerat Petrus, nisi dicatur, quod nefas est, alicui ex Discipulis Petrum successisse in Episcopatu Antiocheno. Postremo Antiochiam proficiscens, vel dimisit Romanam, vel retinuit, si retinuit ergo duas simul occupabat Sedes, si dimisit, non sedit ergo Romæ 25 annis contra omnium Scriptorum fidem, de quibus supra, videlicet Eusebii, Hieronymi, Prosperi in Chron., Cassiodori in Chron., V. Bedæ de sexta ætat. ad ann. 4007, Auctoris libri Pontificalis, Catalog. Rom. Pontif., de quibus legendi inter alias Schelestratius dissert. 1. cap. 5, & Lorinus in Act. Apost. cap. 9. 32. ex quibus facile.

Respondeo ad secundum, nam nihil prohibet quominus S. Petrus, Romæ constituta Sede, inde discesserit, & pluries modo in Orientem, ut docet Sophronius, modo in Occidentem, ut docent Innocentius I, & ex eo Baronius, Tirinus, & alii, qua de re legendus Hugo Etherianus lib. 3. cap. 17, iter instituerit, unde Concilio Hierosolymitano interfuerit Claudii ann. 10, & anno post Concilium Antiochiam perrexerit, ibidem a Paulo redargutus, ac denique, vel 4, vel 7, vel dumtaxat 12, vel 13 Neronis anno Romam redierit, ut proinde bis, vel ter, vel sæpius Romam venerit. Nec mirum quod Petri mentionem non fecerit Paulus, facile Roma absens fuerat Petrus: sed neque exinde liceret colligere Petrum Romæ non fuisse, nam S. Paulus ad Ephesios scribens, nec meminit Timothei Ephesiorum Episcopi, neque S. Jacobi in Epistola ad Hebræos. Sane Theodoretus ex epistola ad Rom., qua cap. 1. S. Paulus usus est verbo *Confirmandi*, colligit a S. Petro jam Romanos fuisse fide imbutos. Judæi vero iccirco S. Paulum rogarunt, non ut ab illo de Christiana Religione edocerentur, sed ut rescirent, quid ipse, qui habebatur ejus Sectæ doctissimus, de ea re diceret. Nil mirum vero,

quod Paulus ad Galatas ſcribens non meminerit congreſſus ſui Romæ cum S. Petro, quia tum temporis nondum Paulus Romam fuerat profectus; nam Romam anno tantum 3. Neronis vinctus adductus eſt, juxta calculum Spondani, Coriolani, & Langleti, conſcripta quippe illa fuit ante epiſtolam ad Romanos, in qua teſte S. Chryſoſtomo præfat. in epiſt. ad Rom. S. Paulus illos videndi vehemens deſiderium promit. De S. Petri ad Judæos, & Pauli ad Gentes Apoſtolatu diſſerens S. Hieronymus in epiſt. ad Galat. cap. 2. ait quidem principale mandatum fuiſſe, ut Petrus Judæos, Paulus Gentiles in fide erudirent; in commune tamen hoc habuiſſe propoſiti, ut Chriſto ex cunctis gentibus Eccleſiam congregarent. Et ſane, ſi quos Petrus inveniſſet ex Gentibus, & Paulus ex Judæis, non eos adduxiſſent ad fidem? ſed & ſcimus a S. Petro baptizatum Gentilem Cornelium, & in Concilio dixiſſe ſe electum, ut per os ſuum audirent Gentes Evangelium; & Paulum in Synagoga Chriſtum Judæis ſæpe prædicaſſe. Confer S. Hieronymum in cap. 2. epiſt. ad Galat. v. 7. Denique ſub Cajo, & Claudio ingentem Judæorum numerum Romæ commorantium fuiſſe conſtat ex Joſepho lib. 17. cap. 12, Philone in legatione ad Cajum, & Dione libro 9; Judæis ergo Romæ degentibus prædicatum Evangelium Petrus ire potuit. Quod ſi S. Lucas Petri Romanum iter ſilentio præteriit, id in cauſſa fuit, quod non Sancti Petri, cujus poſt 16 caput videtur oblitus, ſed ſolius Pauli hiſtoriam referendam ſuſcepit. Neque enim eo in libro de aliis Apoſtolis verba facit S. Lucas; quin imo ejuſdem S. Pauli Hieroſolymitanum iter, & in Galatiam ſilentio obvolvit, ut proinde ex eo Lucæ ſilentio potius argumentum hauſerit S. Hieronymus loco mox citato probandi S. Lucam pleraque prætermiſiſſe, inter quæ S. Petri Antiochenum, & Romanum Epiſcopatum. Spanhemius diſſert. de temere credita Petri in Urbe Roma profect. plurimas vulgatas eſſe fabulas de Romano Petri itinere multis conatur oſtendere, plurima Romæ, & alibi monumenta, plurimos itineris ſui comites, plurimas locorum, & temporis circumſtantias, quibus omnibus fidem abnegandam contendit. At vero commenta, fabulas, & quaſdam quoque populares traditiones ea non eſſe concedimus, quibus continuo fidem adhibeamus: in eorum cenſum

sum referimus Acta Lini, quibus historia Passionis cum Petri, tum Pauli attexitur: ea spuria procul dubio pronuntiamus, quis enim credat, ut alia omittamus absurda, quæ in illis narrantur, Petrum Xandippem Albini Uxorem a viri sui consortio abstraxisse? Quis credat S. Petrum ab Agrippa Urbis Præfecto invito Nerone interfectum? ut proinde pudere debuerit Velenum talia acta objecisse: at momenta a nobis allata ad vindicandum S. Petri iter Romanum Spanhemio talia esse debuerant, ut ejusdem quoque extorquerent assensum.

Habes ex his, quo Salmasio satisfacias objicienti S. Clementis in epist. ad Corinth: silentium, quo laboribus, & Martyrio S. Petri commemoratis, iter Romanum, ejusque mortem in Urbe præterit: Nam id adeo notum erat Christianis, ut relato Martyrio satis intelligi esset Martyrii locum, neque scopus epistolæ id exigebat, cujus erat Corinthios ab invidia arcere, & ad patientiam incitare: unde Petri labores, & Martyrium ipsis proposuit in exemplum, non erat vero cur Martyrii locum proponeret. Perperam denique S. Augustinus nobis opponitur: nam S. Petri certamen cum Simone Mago, quod lib: de Hæres. commemorarat, absit, ut cit: loc: ep: 86. in dubium revocarit: sed in incertum revocavit opinionem, quæ circumferebatur de consuetudine jejunandi in Sabbatho in Ecclesia Romana, quam quidam ex jejunio Petri die Sabbathi, quæ certamen illius cum Simone Mago præcessit, manasse ad posteros jactabant. Sed multa nimis de hoc argumento, de quo consulendi auctores in sermone laudati. Ex his, quæ hactenus disputata sunt, tum demum cum doctiss. Blanchinio loc. indic., & Blanco de polit:, & potest: Eccls: tom. 3. lib. 1. cap: 3. §. 3., & 4. conficere quilibet potest, Romani itineris occasionem S. Petro facile præbuisse Cornelium Romanum Centurionem Legionis Italicæ in Syria tum degentem. Is a S. Petro baptizatus anno ab obitu Christi 8, Æræ vulgaris 36, in quo Tiberius in Imperio Cajum excepit, a Cajo vero adversus Germanos, & Britones in Occidentem accitæ Legiones Romanæ sunt, eo una cum iisdem profectus est, ideoque cum Cornelio Romam pergendi S. Petro opportunitas facile arrisit. Conjecturam hanc suam confirmant ex veteribus monumentis, quæ etiam num

ex-

extant in Titulo S. Pudentianæ, quibus efficitur domum Pudentis hospitium S. Petri fuisse, quam domum juris fuisse Corneliorum explorata res est apud Ciceronem in 1. Tusculan:, & Baronium in notis ad Martyrolog: die 19. Maii. Igitur istum S. Petri itinerum calculum instituunt: Anno 40. Æræ vulgaris Romæ cathedram erexit: anno sequenti 41., & 1. Claudii Alexandrinam Ecclesiam instituit opera S. Marci eo missi: anno 42., & 2. Claudii Hierosolymam profectus est, Ecclesiis Asiæ, Ponti, Palatiæ, Cappadociæ, & Bithyniæ peragratis: Hierosolymis, postquam carcere fuisset liberatus, Antiochiam perrexit, in Asia minori usque ad Claudii obitum mansit: sub id tamen temporis, anno scilicet 9. Claudii, 49. Æræ vulgaris Concilio Hierosolymitano circa legalia præfuit: sub Nerone anno 55. Æræ vulgaris Romam reversus anno sequenti 56. Linum ordinavit Episcopum, ac Vicarium suum: Roma digressus Occidentis Ecclesias instituit; ac tandem anno 62. Romam redux, ibique demoratus anno 65. Neronis 12., die 29. Junii Martyrio cum S. Paulo affectus est. Confer etiam doctissi: Joannis Laurentii Berti dissertationum historic: in histor: Eccles. dissert. 1. n: 6. Volum: 2.

De Romano Pontificatu solitarie, idest absque S. Pauli consortio

A S. Petro gesto.

§. II.

QUod ad secundum pertinet, scilicet ad Romanum S. Petri Episcopatum absque S. Pauli consortio: Marci Antonii de Dominis lib: de Repub. Eccles: lib: 1. cap. 4, qui ut Ecclesiasticam Monarchiam, & Romani Pontificis Primatum concuteret, docuit S. Petrum non solum Ecclesiæ caput, sed cum Petro in Ecclesiæ regimine ex æquo partes divisisse S. Paulum: Richerii Edmundi libro de Eccles: & Polit. potestate a Concilio Senonensi an. 1616., & Aquensi diis devoto, ac tandem a Romano Pontifice proscripto, qui ut Papæ Primatum impeteret, docuit a Christo D. Clavium potestatem, non S. Petro, non Apostolis, non Epi-

Episcopis, sed fidelium communitati, cui jus se immediatius gubernandi asseruit, fuisse traditas: quod Richerii Systema Quesnello apprime placuit, & prop. 90. adoptavit; Hexaplorum auctores tom. 6. ad præfatam 90. proposit: accerrime propugnarunt: præterea Francisco Courayero Pauli Sarpii defensori adnot. in lib. 2. hist. Concilii Trident. tom. 1. probatum est: sed Richerius ab Spalatensi non modo hauserat, sed imo a Confessione Annæ Burgensis Calvinistæ, qui potestatem Clavium, ligandi scilicet, & solvendi, se credere ajebat quidem, sed a Domino datam, non uni, aut duobus, sed Christifidelium communitati: quamquam postea Richerium ad meliorem frugem receptum facti pœnituisse, Sedis Apostolicæ judicio librum supposuisse, revocasseque bis, ac ter, ac tandem prope jam moriturum doctrinam in eo traditam, auctores sunt Duvallius, Petavius, Bossuetius, Gravesonius, Argentreus in defens. Richer. tom. 1, Nisseronus, P. la Fontaine tom. 3. Constitutionis Unig. propugnatæ prop. 90., aliique; ut jure propterea optimo a doctiss. Mamachio orig., & antiq. Christ. lib. 4. tom: 5. cap: 1. §. 4. vapulet Joannes Georgius Schelhornius, ut qui in epist. ad Card. Quirinum de consilio de Emend. Eccles. unius Morisoti fidei se committens Richerium in sententia mansisse, ac demortuum commentus est. Auctoris libri Gallici *Testimonium veritatis in Ecclesia* inscripti, qui, si fides est auctori Bibliothecæ Jansenist., Patri la Borde Oratoriensi adjudicatur, quique Cathedræ auctoritatem Christifidelium populo tribuit, cujus auctoritatis delegati, & interpretes sint dumtaxat Pontifex, & Episcopi, quam doctrinam ultro citroque amplexati ambabus ulnis sunt 50. Parisienses Causidici, ut adversus Constitutionem *Unigenitus* perfricta fronte pugnarent: Auctoris libri *de frequenti Communione* sub Arnaldi nomine editi, cui tamen libro elucubrando plerosque Jansenistas manus admovisse, scilicet Sangyranum, Arnaldum, Le Maistre, & de Sacy, Lancellotum, & de Barcos, a quo postremo eam propositionem insertam præfationi hujus libri fuisse plerique ferunt, censet auctor Bibliot. Jansen., qui in præfatione docet S. Paulum æque, ac S. Petrum esse gemina Ecclesiæ capita, quæ unum dumtaxat constituunt: Joannis Vergerii vulgo Sangyrani, qui in *Gallia Christiana* a

San-

SanMarthanis fertur auctor libri inscripti : *Petri Aurelii Theologi opera* : quamvis D. Barcosium Sangyrani nepotem hujusce operis potius auctorem velit Anonymus auctor Synopsis historiæ Eccles. Gallice sub hoc titulo exaratæ *Abrege de l'histoire Ecclesiastique* tom. 12. art: 17. pag. 452. libri Cleri Gallicani impensis editi, quique inter alia par:6:vindic. Richeristam agens docet Ecclesiæ regimen non esse Monarchicum, sed Aristocraticum, Richeriique Systema nonnisi ab amentibus fuisse proscriptum impudentissime affirmat, horum, inquam, sicuti Hethærodoxorum prava dogmata adoptans Auctorduorum librorum, quorum uni hic Gallice titulus: *La Grandeur de l' Eglise Romaine etablie sur l' authoritè de S. Pierre, & de Saint Paul*, an. 1645., alteri hic titulus præfigitur:*De l'Authoritè de Saint Pierre,& de Saint Paul,qui reside dans les Papes successeurs de ces deux Apostres*,qui ab Auctore Bibliot. Jansen: ; a Thoma Ittigio differt: 4. app. tract. de hæres. §. 3. ab auctore cathech. histor. dogmat. tom 2., & ab AuctoreEpitom. hist.Eccles. tom. 12.art. 18.pag. 22., & 55, asseritur præmemor. Barcosius Jansenii discipulus, quique, ut legenti patescet, libros illos (dignum suo auctore opus) e Republica Eccles. Marci Antonii de Dominis, Orci scilicet officina, expilata derivavit; quos Innocentius X. ann. 1647., die 24. Januarii jure optimo proscripsit, quosque referente Ciaconio in Innocentio X. exsufflarunt doctissimi P. Jo. Augustinus de Bellis Ord. Cleric.Reg.Theat.,Theophilus Raynaldus,Isaacus Habertus Episcopus Vabrensis, Petrus de Marca Archiepiscopus Tolosanus, Claudius Morelius doctor Parisiensis, Leo Allatius, Melchior Inchoferi, Carolus Franciscus Abra Racconisius Episcopus Vaurensis, Petrus a S. Josepho Fuliensis, & Antoninus Diana. Quoniam vero se urgeri sentiebat, quod eo Systemate semel constituto duo Capita, duoque Principes in Ecclesia exsurgerent, opinionem suam ea adjecta limitatione emollire studuit, ut S. Paulum Caput quidem Ecclesiæ constitueret, non tamen seorsim, sed cum S.Petro, ut ex duobus unum conflaretur Supremum Caput. Quin imo epistola ad Innocentium X. exarata, ut est apud Auctorem Gallum Epit. hist. eccles. loco indic. cum librum Pontificis judicio subjecit, tum sensum magis aperire suum studuit.

Hunc

Hunc vero errorem suadere multis enititur. I. ex S. Scriptura, in qua passim se Paulus Petro exæquat, ut ad Galat. 2, ubi sicut Petro Apostolatum Circumcisionis, ita sibi collatum Apostolatum Præputii, ac se Petro restitisse in faciem ait, ut ibi ver. 9. ajens: neque se ad horam cessisse subjectione Petro, Jacobo, & Joanni: ut 2. Corinth. 11, ubi se premi cura, ac sollicitudine omnium Ecclesiarum asserit. II. ex SS. Patribus, ac primo Græcis S. Epiphanio hær. 27. ajente: *Romæ primi omnium Petrus, & Paulus Apostoli pariter, & Episcopi fuerunt*: S. Iræneo lib. 3. adv. hær. cap. 3. dicente: Ecclesiam Romanam a SS. Apostolis Petro, & Paulo institutam fuisse, & fundatam; S. Cyrillo Hierosol. Cathech. 6. illos *Capita Ecclesiæ* nuncupante; S. Chrysostomo hom. 32. in epist. ad Rom. *illos oculos Romæ, & Sanctorum Coryphæos* appellante. Ex Patribus II. Latinis S. Leone serm. 1. de Nat. Apost. eos vocante *Romanæ Urbis Patres, ac Pastores*: S. Gregorio Magno lib. 1. Dialog. cap. 12. ajente: *Paulus Apostolus Petro Apostolorum primo in Principatu Apostolico Frater*: S. Ambrosio serm. 1. alias 28. eosdem Apostolos vocante *Capita Martyrum, & Principes Sacerdotum*: Auctore Comment. in epist. Pauli in caput. 2. ad Galat. apud S. Ambrosium asserente Paulum unanimem Petro, & Coapostolum, & Primatus gratiam Paulo concessam sicut & Petro; S. Maximo Taur. serm. 5. in festo Apostol., eosdem appellante *Principes Ecclesiarum, & Fidei Christianæ*: *ergo*, inquit, *Petrus, & Paulus eminent inter universos, & peculiari quadam prærogativa præcellunt*: *verum inter ipsos, quis cui præponatur, incertum est*: S. Petro Damiani opusc. 35. cap. 4, ubi *unum*, inquit, *in S. Paulo videtur egregium*; *quia quum omnes Apostoli distributis terrarum regionibus proprias obtineant Cathedras, iste dum nullam specialiter tenet, videtur aliquatenus communiter omnibus præsidere. Plane quia ipse toto terrarum Orbe universalem fundavit Ecclesiam, dignus est, ut sicut in omnibus Fidei semen sparsit, etiam in omnibus jus teneat Præsidentis..... Hæc igitur est causa, cur Paulus nullam specialiter Cathedram teneat, quia (si audemus summis minora conferre) ad instar Christi (salvo cæterorum Apostolorum jure) videtur omnibus præsidere*. Mitto ceteros, quos longo Catalogo conglomerat; nam ea-

dem est ac istorum sententia. III. ex Pontificibus ipsis Romanis, qui se Petri, & Pauli succesfores nuncupant, Hadriano I. epist. ad Constant., & Irenem apud Bail sum. Conc. tom. 1. ad Nicæn. II, ubi Romanos Pontifices ait: *Petri & Pauli Vicarios, eorumque Throni Successores*: & epist. ad Basilium August. rogat, ut benigne suscipiat missos *a Sede Apost. Petri & Pauli*: S. Gregorio VII. in excommunic. contra Henricum IV, ajente se esse collocatum in Throno Petri, & Pauli, eorumque Ecclesiam obtinere; Paulo III. in convocatione Concil. Trid., & Pio IV. ajente: *Auctoritate Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, qua nos quoque in terris fungimur* &c. Unde in officio Ecclesiastico vocantur ambo *gloriosi Principes terræ*, ambo *judices Sæculi*. Plerosque alios persequitur, quos recensere non vacat, nec opus est, siquidem eodem spectant. IV. ex more Pontificum apponendi in suis diplomatibus nomina SS. Petri, & Pauli, eorumque effigies in diplomatum sigillis, in quibus interdum etiam dextera Paulo datur.

Quibus respondeo ad I. Paulum ex æquo cum Petro partitum fuisse munus prædicandi Evangelium, illum quidem Gentibus, utpote Judæis exosum, istum vero Judæis utpote ipsis charum, ut observavit Ticonus, non vero parem illi fuisse in Primatu regiminis. Quod si regiminis potestatem contendas intelligi; atque universalem, hanc concedet Bellarminus lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 11, & 12, ita tamen ut in Petro ordinaria potestas fuerit, in cæteris Apostolis fuerit delegata, & extraordinaria; quatenus plenitudinem Christus contulerit in Petrum, ex quo cæteri Apostoli acceperint. Huic doctrinæ plane refragantur Theologi Parisienses, inter quos Natalis, Tournellius de Ecclesia q. 5. art. 1, & alii, contendentes Episcopis immediate a Christo collatam iri potestatem, & Jurisdictionem: sed huic controversiæ suus erit locus. Quod si Petro restitit Paulus, id egit ex charitate, zelo, & studio veritatis, & Religionis, non ex imperio, superioritate, aut æqualitate, ita interpretati sunt locum illum S. Augustinus epist. 82, alias 19 ad S. Hieronymum, docens libertate charitatis posse ab inferiori superiorem aliquando redargui, & S. Cyprianus epist. 71 ad Quintum de S. Petro corrigi se passo loquens, *qui*, inquit, *non vindicavit sibi aliquid insolenter, aut arrogan-*

ter

ter assumsit, ut diceret se Primatum tenere, & obtemperari a novellis, & posteris sibi potius oportere, nec despexit Paulum &c.: ubi notandum cum S. Thoma 2. 2. q. 33. art. 4. duplex esse correctionis genus: unum ex justitia, & ex auctoritate, & jurisdictione, quæ correctio fit per inflictionem legitimæ pœnæ, & hæc convenit Prælatis respectu subditorum; nec ea usus est Paulus: alterum est ex charitate, ex zelo, & studio, quæ fit per fraternam correctionem, & hæc convenit etiam subditis, atque ea Paulus Petrum reprehendit. Quod si ajat Paulus se nihil minus fuisse ab iis, qui sunt supra modum Apostoli, neque ad horam illis cessisse subjectione, id plane ait de ministerio prædicationis, quod per revelationem didicit a Christo, & de potestate ministrandi, quam a Christo acceperat ab eo constitutus Apostolus. Id vero ajebat, quia Pseudoapostoli negabant Paulum æqualem esse cæteris Apostolis, qui cum Christo fuerant in carne conversati, atque ejusdem ministerii dignitatem elevare conabantur. Eadem de re alibi se non minus aliis esse affirmat, plus omnibus laborasse, & premi Ecclesiarum omnium sollicitudine, quod nempe ceteris Apostolis, & Petro inferior non fuerit, imo par, aut quoque superior quantum ad labores, sollicitudinem, zelum, dona, & miracula, ut explicat S. Gregorius lib. 1. dialog. cap. 12. Qua de re, quod nempe Ecclesiarum omnium gereret sollicitudinem, quodque Gentium omnium esset Apostolus, nulli peculiari Ecclesiæ addictus, nullius peculiaris Ecclesiæ Episcopus fuit, ut notavit Mauclerus tom. 1. de Monarch. par. 2. lib. 4. cap. 10. Legendi Interpretes in citata loca.

Respondeo primo ad secundum cum Bellarmino lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 27, Tournellio loc. cit., & aliis, quod quamvis ex locis objectis constaret S. Paulum Petro æquandum, quinimo anteponendum, nihil tamen propterea imminueretur Petri Primatus, & Romanorum Pontificum supremæ auctoritati nihil detraheretur. Non Petri, quia ea Pauli, quantacumque adstruatur, potestas extraordinaria, sicut in ceteris Apostolis, qui pro Christo legatione fungebantur, dumtaxat fuisset, in Petro fuisset ordinaria, non secus atque apud Judæos Aaroni Pontifici par fuerat in potestate Moses, imo & superior; nec tamen Mosis, sed

 Aaro-

Aaronis Judæorum Pontifices succesſores fuerunt: ſcilicet Moſis ea auctoritas extraordinaria fuerat, Aaronis vero ordinaria, adeoque in poſteros traducenda. Non Pontificibus, quia tam Petrum, quam Paulum præceſsorem agnoſcunt. Reſpondeo ſecundo ex allatis Patrum locis id tantum evinci Petro Paulum ſupparem in Apoſtolatu, ſeu munere docendi, non in auctoritate, ſeu Primatu regendi. Quocirca S.Epiphanius,qui in Eccleſia Romana intemeratam Evangelii doctrinam manſiſse uſque ad Marcellinam pravam quamdam fœminam,de qua ibi agit,oſtendere volebat, ex eo voluit oſtendere,quod Romana Eccleſia doctrinam Evangelii ex Petro,& Paulo hauſiſset: loquitur ergo de munere docendi,non de auctoritate regendi.Vocat vero Paulum Ppiſcopum,non quod Epiſcopus eſset Urbis Romæ, ſed quod Epiſcopus revera eſset, Epiſcopus Eccleſiæ Romanæ, ſeu Occidentalis, Epiſcopale jus extraordinarium in Eccleſia Romana exerceret abApoſtolatus mu nere indiſcretum. Ita intelligendum S. Epiphanium pronuntio, qui in Ancorato ſummam Pauli laudem putavit, *quod Petrus*, verba ſunt Epiphanii, *Apoſtolorum Princeps, qui regni claves accipere dignus eſt habitus, ipſi dextram dederit*. S. Irenæus ait quidem a S. Paulo una cum S. Petro Romanam Eccleſiam doctrina, miraculis, & ſanguine inſtitutam fuiſse, quod concedimus, non autem una cum Petro, Paulum Eccleſiæ Caput extitiſse, quod negamus. S. Cyrillus Petrum quidem, & Paulum nuncupat Προστάτας, ſeu Præſides, (quorum unus ſane altero potior, ac prior eſse poteſt) nuſquam vero Capita Eccleſiæ: quinimo, quum de S. Petro ſeorſim loquitur, ipſum Προστάτην non modo, ſed Πρωτοστάτην, ſeu Protopræſidem, ſeu Præfectum Apoſtolici Cœtus Cathech. 2. nuncupat. S. Chryſoſtomus iccirco Petrum, & Paulum dixit oculos Romæ, quod Romam Evangelii luce imbuerint: dixit Paulum Coryphæum Sanctorum, quod Sanctis, laboribus, doctrina, virtutibus, & martyrio præiverit. Nam alioquin hom. ult. in Joann. animadvertit S. Paulum præ ceteris S. Petrum inviſendum properaſse, huncque illi honorem deferendum voluiſse: *Os enim*, inquit, *erat Apoſtolorum, & Princeps, & vertex ipſius cœtus*: Matthæus CaryophilusArchiep.Iconjenſis in refutat.Cathec.blaſphem.Gergani 31. hæc in rem noſtram habet: *Hic animadvertant*

ſtudioſi

studiosi omnes veritatis Petrum a Chrysostomo dici & majorem, & æqualem Paulo: quæ profecto manifesta esset in uno versu repugnantia, si verum non esset, quod supra diximus, de æqualitate, & inæqualitate Apostolorum. Adeo vero certum, adeo confessum erat omni antiquitati Petrum, ut Chrysostomus ait, fuisse Paulo auctoritate superiorem, ut Christiani nominis hostis Porphyrius non dubitaverit arguere Paulum ut procacem, quod ausus fuerit reprehendere Principem Apostolorum.

Ad Patres Latinos respondeo non absimili ratione esse locutos, & intelligendos, scilicet Petrum, & Paulum in Apostolatus munere, prædicationis gratia, & corona Martyrii pares fuisse, nequaquam in auctoritate, jurisdictione, & regimine; S. Leo enim eos vocat Patres, & Pastores, quia Romanos in fide genuerunt, genitosque verbo, virtutibus, miraculis, & martyrio enutrierunt: non quia pares in potestate fuerint, vel si fuere, in meritis, & virtutibus, ait enim ibi: *de quorum meritis, & virtutibus nihil diversum, nihil debemus sentire discretum*; non item in auctoritate, & jurisdictione; nam ait ibidem Romam *per B. Petri Sedem caput Orbis effectam*. S. Gregorius Petri Fratrem Paulum dixit ratione Apostolatus, & Episcopatus, quomodo Romani Pontifices ceteros Episcopos *Fratres* appellare consueverunt, sicuti & Christus post Resurrectionem Apostolos, non ratione Primatus; nam non dixisset: *Petro Apostolorum primo*: sed & se explicat S. Gregorius lib. 2. in Ezech. hom. 6. *Frater quidem erat*, inquit, *sed auctoritate minor*: agens enim de Petro reprehenso a Paulo postquam dixisset: eum, qui primus fuit in Apostolatus culmine, fuisse etiam primum in humilitate: ait: *Ecce a minori suo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur*. Imo lib. 4. cap. 32. in epist. ad Mauritium Imper.: *Cunctis*, inquit, *scientibus liquet, quod voce Dominica Sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa est.* S. Ambrosius Petrum, & Paulum vocat quidem auctores Martyrum, non capita; quamquam si capita, non ideo capita Ecclesiæ, alioquin potiori jure S. Stephanus Ecclesiæ caput fuisset. Vocavit autem Principes Sacerdotum, quo pacto Apostoli omnes vocantur Principes constituti *super omnem terram*, eo sensu, quem

mox

mox exponemus. Ambrosiaster parum nos movet, quippe vel Hilarius est Romanæ Ecclesiæ Diaconus, Luciferianæ sectæ vir, quem ob pertinaciam in sustinendo Anabaptismo S. Hieronymus in dialog.adver.Lucifer. Deucalionem orbis nuncupavit, vel quispiam e Pelagiani secta homo a fide alienus. Quamquam quum dixit Petro Paulum unanimen, & Coapostolum, & Paulo Primatus gratiam, sicut Petro collatam, intelligi sine difficultate possit de consortio, & primatu prædicationis, non potestatis: nam idem auctor in caput 2. ad Galat. *dignum*, ait, *fuisse*, *ut cuperet* (Paulus) *videre Petrum*, *quia primus erat inter Apostolos*, *cui delegaverat Salvator curam Ecclesiarum*. S. Maximus se satis explicat ibidem, satisque utriusque Apostoli discrimen ostendit quoad Regimen, & quoad Magisterium: nam: *ambo*, inquit, *Claves a Domino acceperunt*, *scientiæ iste* (Paulus) *ille potentiæ* (Petrus); sed & dixerat ibidem: *puto enim eos æquales esse meritis*, *quia æquales sunt passione*. S. Petrus Damiani nec loquitur absolute, nam ait: *videtur aliquatenus omnibus præsidere*; sed eatenus loquitur, quia nulli certæ Ecclesiæ præsederat Paulus: quinimo loquitur de præsidentia per doctrinam, non per auctoritatem; nam ait: *dignum est*, *ut sicut omnibus Fidei semen sparsit*, *ita in omnibus jus teneat præsidendi*, ita loquutus S. Petrus Damiani intelligi debet, nam inferius ex privilegio Petri, nullo S. Pauli verbo facto, Ecclesiæ Romanæ Primatum adstruit; *Quantum*, ait, *ad vulgarem pertinet sensum*, *quoniam Hierosolymis passus est Dominus*, *universis Ecclesiis*, *non Romana*, *sed Hierosolymitana potius præesse debuerat Ecclesia*: *verumtamen*, *quum ex auctoritate Canonum Romana Ecclesia primum teneat locum*, *Alexandrina secundum*, *Antiochena tertium*, *Constantinopolitana quartum*, *Hierosolymitana quintum*, *constat Dominum Salvatorem non uni cuilibet Cathedræ speciali jure præesse*, *sed cunctis unum Pastorem universaliter præsidere* ..... *Liquet ergo Ecclesiarum ordinem esse dispositum juxta privilegium Petri*, *non secundum incomparabilem excellentiam Redemptoris* Ceterorum, quæ opponuntur loca, explicari eadem ratione debent. Quæ tamen, si aveas, singulatim, atque ratione optima a doctiss. Mamachio explicata sunt, quem ut adeas orig. & antiq. Christ. tom. 5. lib. 4. p. 1. cap. 1. §. 5. n. 10. tibi auctor sum. Respon-

Respondeo ad tertium duplicem esse successionem, localem, & universalem; item realem, & personalem: localem, qua quis loco alterius succedit, ut Episcopus Episcopo: universalem, qua quis loco alterius in cunctis ejus juribus succedit, ut Rex Regi: Realem, qua quis alterius juribus succedit, ut Filius Patri, Hæres Testatori: personalem, qua quis alteri in munere succedit, ut Prorex Proregi, Consul Consuli. Ergo Petri, & Pauli successores se nuncupant Romani Pontifices, ut Hadrianus, & Gregorius VII, quod quoad Paulum successio eorum sit localis, & personalis, non secus atque Apostolorum omnium; quoad Petrum vero sit etiam universalis, & realis: unde S. Bernardus lib. de Consid. cap. 8. ita Eugenium III. alloquitur, ac priori sensu: *Tu Princeps Episcoporum, tu Hæres Apostolorum*: posteriori vero: *Tu es potestate Petrus*. Sed & hoc discrimen notavit loco citato Gregorius ipse VII. Bull. tom. 1, ait enim: *Beate Petre, Princeps Apostolorum, & tu Beate Paule Doctor Gentium dignamini quæso* &c. ibi. Quod vero Paulus III, & Pius IV. in convocatione Concilii eo loquendi modo usi sint, id potius officii gratia, cui rite obeundo patrocinium Apostolorum expostularetur, non jurisdictionis ergo, quam ab utroque Apostolo se obtinuisse significarent. Namque non defuere Pontifices, qui in suis diplomatibus in partes advocarent Petrum, & Paulum non modo, sed mox omnes etiam Sanctos, ut Joannes VIII. epist. 262. in sententia adversus Photium; mox nedum omnes Sanctos, sed etiam Concilia Universalia, ut S.Nicolaus I in sententia contra eundem Photium; mox etiam B. Virginem Mariam, ut Alexander II. epist. 9, qua Monasterio cuipiam in Germania immunitatis privilegium confirmavit.Quid quod Paulus IV. in Constit.cit.inquit: *ad gubernandam Petri naviculam vocati*? Quod si Petrus, & Paulus nuncupantur Principes, ita vocati sunt cæteri quoque Apostoli, scilicet, quod ipsis principaliter cura Evangelii prædicandi, Ecclesiasque instituendi a Christo demandata fuerit, vel extraordinaria a Petro collata, ut notavit Duvallius de Rom.Pontif. par. 1. q. 3, nuncupati sunt quoque Coryphæi, sed diversa ratione,ut notavit adversus SpalatensemCoeffetellus tom.1.lib.1. cap. 4, nam Paulus merito doctrinæ, Petrus jure regiminis, unde

de dicitur ab Origene lib. 1. contra Celſ. *fundamentum præcipuum* Apoſtolorum poſt Chriſtum. Pleroſque alios, quos in aciem producunt, ut numero, ſi poſsent, quum pondere non poſſint, opprimant nos, prætereundos duco, ne in re non neceſsaria operam potius ludere videar: eoque magis, quod ſparta hæc a doctiſs. Mamachio loco indic. eximie jam fuerit adornata.

Reſpondeo ad quartum Pontificia diplomata obſignari frequenter quoque ſub annulo Piſcatoris, hoc eſt ſolius Petri, quo tantum modo obſignata in Regno Galliarum pro legitimis habentur, & promulgantur. Quod ſi mos in Curia Romana nunc obtinet, ut forma ſigilli, ex parte antica, ſeu anteriore capita SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli (nam in poſtica, ſeu poſteriore nomen Papæ aſſumtum exhibet) media Cruce diviſa præſeferat, id factum eſt, ut Eccleſiam Romanam doctrina, & ſanguine amborum inſtitutam fuiſſe ſignificaretur. Ceterum antiquitus ſigillo formas alias plane fuiſſe impreſſas docet Cl. Cardinalis Vincentius Petra in prooemialibus ſuorum Comment. ad Conſtit. Apoſt. hiſce verbis: *Sigillum antiquitus non continebat imagines SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, ut tempore præſenti, nam pluries immutatum fuit .... Hinc antiquiſſima diplomata videmus cum ſigillo continente tantum Pontificis nomen in una parte, & in altera nomen Papæ, ut temporibus Joannis V, Sergii I, Stephani III, Nicolai I, & Joannis XIII, ac aliorum.... Sic in Bulla Stephani VII in parte antica extat nomen Stephani, & in poſtica nomen Papæ cum Cruce intermedia: ſic in aliis nomen Joannis Papæ in parte altera, in poſtica vero magna Crux, vel Roma picta cum verbis*. Aurea Roma. *In ſequenti tempore fuerunt loco nominum poſitæ effigies, ſeu capita SS. Apoſtolorum, & aliqui id adſcribunt temporibus Paſchalis II*. Addit tamen a Clemente VII. primum appoſita fuiſſe familiæ ſuæ ſtemmata, ſcilicet quinque Roſas, familiæ Medicææ inſignia, in Bulla collationis Abbatiæ Caſamari directa Annio Cardinali Filonardo. Quinimo auctor eſt Papebrochius Urbanum V. pro ſigno aſſumſiſſe in Bullis quinque Cruces intra Coronam querneam in Crucis modum diſpoſitas, & Paulum III. ex Familia Farneſia adhibuiſſe ſex lilia, & quidem terna ex qualibet parte, quibus nomen ſuum ſuperſcribi juſſit. Jam nunc fixo Sty-

Stylo in Bullis capita SS.Petri, & Pauli media Cruce divisa exhibentur : in Brevibus datis sub annulo Piscatoris solus exhibetur S. Petrus in navicula considens, & retia laxans.

Jàm vero ut de situ, quem in sigillis tenent Apostoli pauca dicamus : Leo Allatius de Eccl.Orient., & Occid. perp. Consens. lib 1. cap. 6. ea est in sententia, ut S. Paulum in dexterà positum affirmet, partem lævam tamen regulam honoris esse, & digniorem habitam olim ab Romanis fuisse, utpote melioris auspicii partem, quum sit ex latere cordis. Petrus de Marca in exercit. de Petri Primatu S.Paulum sinistrum latus in Bullis tenere censet : ait enim: *dexterum latus videtur, si Pauli imago cum Petri imagine comparetur : est latus sinistrum, si referatur ad inspicientes; ex qua relatione sæpe metiendus est honoris gradus in Conventibus publicis*. Hinc ut Episcopus in parte Chori sedeat, quae dextra est ingredientibus, attamen respondet cornu sinistro altaris, præscriptum legitur ab antiquo Ordine Romano. Verum illud observat post Arringhum lib. 1. Rom. subterr. cap. 47, Bonarotium *Osservazioni sopra i frammenti di vasi di vetro*; Boldetum *Osservazioni sopra i Cimiterj* lib. 4. cap. 39, Fabretum inscript. domesticar. cap. 8, Bottarium *Sculture, e pitture dei Cimiterj di Roma*; Marangonum in notis ad acta S. Victorini; Fogginium exercit. 20, Mamachius orig., & antiq. christianar. lib. 3. cap. 1. §. 3. n. 28. not.4., & lib.4.par.1.cap.2.§.1. & seqq., non ita ut sæpe in pictis, musivisque operibus (quae sane vetustissima monumenta id probant invictissime, tum prioribus Ecclesiæ ævis imagines pingi consuevisse, tum Romanæ Ecclesiæ juge studium SS.Petri, & Pauli imagines veras pingendi, pictasque servandi diligentiam, tum Romanam Ecclesiam revera institutam a S.Petro) sinistram tenuisse S.Petrum, sed dexteram in vitris pictis S. Petrum occupasse; quamvis in aliquibus quoque vitreis vasculis etsi perraro dexter Paulus pictus videatur apud Boldetum lib. 1. cap. 39. & apud Arringhum lib.4. cap.47. Quod factum censent Bonarotius, Boldetus, Fogginius, & Fabretus ex incisoris incuria, quia quum istæ imagines hinc inde pellucidæ sint, pictor non earum faciem, sed aversam partem excepit, id quod ex litteris inverso ordine dispositis fit evidens. Verius etenim, ubi rectus est vitri aspectus, constat Pe-

trum ad dexteram, Paulum ad finistram conspici. Verumtamen, quum in dubium revocari nequeat persæpe in Bullis, vitris, musivis, aliisque imaginibus, & Sarcophagis S. Paulum revera dexteram, S. Petrum finistram tenentes exhiberi, eoque magis, quod veri sit similius olim, sicut in præsentiarum Latinis maxime præ finistra potiorem dexteram fuisse, ut ex vetustissimis imaginibus, gemmis, nummis, aliisque hujus generis monumentis coniicere est apud Gruterum in Thesauro; Grævium in Thes. antiq.; Vaillantium in Num. Ær. Imp. August.; Montfauconum in Musœo Capitol.; Gorium in Mus. Florent.; Maffejum in Mus. Veron.; Galeotium in Mus. Odescalchio, Havercampium, Ciampinum, Harduinum, aliosque: propterea in eum usum inquirendum. S. Petrus Damiani opusc. 35. cap. 1. mysticam hujusce rei rationem reddidit, scilicet: *Quum B. Petrus*, inquit, *ad dexteram ponitur, Primatus ejus, quem inter ceteros est sortitus Apostolos, honoratur, quum vero B. Paulus ejusdem dextri lateris obtinet locum, id Beniamin* (qui interpretatur filius dexteræ) *cujus est filius, mysticæ figuræ redolet Sacramentum*; non immerito enim supra dixerat: *Filius dexteræ Paulus vocatur, per quem omnis Gentium multitudo, quæ ad dexteram Dei ponenda est* (nam Gentes Judæis antea velut dexteram tenentibus antelatæ sunt) *ad fidei sacramenta colligitur.* Otho Gregorii IX. Legatus in Concilio Londinensi an. 1237. coacto, teste Matthæo Parisio in annal. Anglican., orta controversia inter Episcopos Cantuariensem, & Eboracensem de Primatus dignitate, ita fatus est: *In Bulla Domini Papæ stat imago Pauli a dextris Crucis, in medio Bullæ figuratæ, & Petri a sinistris, nulla tamen inter eos est orta unquam contentio... Verumtamen propter Petri Clavigeri dignitatem, cum prioratu vocationis, merito a dextris Crucis ejus imago collocanda videtur, sed quia Paulus credidit in Christum, quem non vidit, a dextris figuratur.*

In altera opinione alii versantur in Ecclesia honoratiorem locum esse sinistram existimantes. In septima enim Synodo act. 4. Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus vidisse refertur admirabilem imaginem Christi, ad cujus lœvam adstabat B.V.Maria, ad dexteram S.Joannes Baptista. In Concilio Chalcedonensi Dioscorus,

rus, licet mox damnandus, dexteram tenebat, Legati vero S.Leonis sinistram; quinimo dum Ecclesiasticis officiis adest summus Pontifex in parte sinistra Chori sedet; & olim quum obtineret mos, ut in Ecclesia seorsim a viris orarent mulieres, sinistram illi, dexteram hæ tenebant. Quamquam hujusce rei non eam fuisse causam, quod sinistra honoratior per se ipsa haberetur, autumant alii, quibus consentit Basnagius ad an. 33, bene vero, quod habita sacri altaris ratione, iis, qui lævam in Ecclesia tenere confidentibus ipsis viderentur, reipsa dextera, ideoque potior, esset. Carolus Moronus apud Allatium de consens. Eccl.Occid., & Orient. lib. 1. cap. 6. in ea est sententia: equidem læva digniorem esse dexteram; nihilominus sicuti dextera agentibus commodior præ dextera est læva, ideoque lævam occupare agentes solent, ita quum in veteribus monumentis quidpiam agentes exibentur, hac etiam habita ratione commodioris loci, ad lævam exhiberi consueverunt, qui alioquin, si præstantiores sint, dexterum semper latus occupant. Doctiss. Mamachio Moroni sententia probata est, quam innumeris undique conquisitis monumentis loco stabilire suo Orig. & antiq. christ. tom.5. lib.4 par.1. cap.2. §.3. eximie sategit. Papebrochius in Conatu chron. hist. ex Johanne Lucio, & Pagius in Breviar. histor. chron. crit. Rom. Pontif. in Leone III. observant mutationem sinistrae in dexteram, tamquam honoratiorem factam fuisse sub Leone III; sub hoc enim Pontifice ex sacris imaginibus musivi præsertim operis illæ, quæ digniores erant, dexterum locum obtinere cæperunt. At post Leonem III. rursus ad antiquum morem reditum est, ac pro digniori sinistra habita ad tempus usque Nicolai IV, idest annum 1288, quo iterum locus dignior dexteræ est delatus, isque mos ad hodiernam usque diem servatur. Et certe Heinneccius homo è Protestantium grege de veter. German., aliarumque nation. sigillis par.1. cap. 12. in sigillo Leonis IX. Petri ad lævam stantis imaginem ab se conspectam refert. Verumtamen non semper eumdem morem obtinuisse præc. Sophronius observat. Nam Urbanus II. ducentis ante Nicolaum IV. annis in sigillis S. Petri imaginem a dextris, a sinistris imaginem S. Pauli collocavit. Clemens II. in Concilio Romano adversus Simoniacos celebrato anno 1047. dexteram ut honoratio-

tiorem Archiepiscopo Ravennatensi attribuit, de qua viritim decertabant Archiepiscopus Mediolanensis, & Patriarcha Aquilejensis. Extant ea de re Clementis II. litteræ tom. 9. Concil. edit. Labbei. Nihilominus Urbanus V. circa an. 1362., quum Capita SS. Apostolorum Petri, & Pauli invenisset, eaque in tabernaculo marmoreo Basilicæ Lateranensis, ubi etiam num asservantur, collocasset, S. Paulo dexteram, uti digniorem tribuit, sinistram S. Petro, ut constat ex Bulla ejusdem Urbani V, cui hoc distichon inscriptum esse testatur, qui ea de re libellum edidit Josephus Maria Soresinus Lateranensis Basilicæ Presbyter apud præf. Pagium.

Cedit Apostolicus Princeps tibi Paule: vocaris
Nam dextra natus, vas, tuba clara Deo.

Ex quo tamen patet S. Paulo delatum ab Urbano V. digniorem locum ea ratione, qua illi eumdem tribuerat S. Petrus Damianus, ratione scilicet mysticae significationis, non ratione majoris, aut æqualis cum S.Petro dignitatis, auctoritatis, & potestatis. Legendi in hancce rem S.Thomas in Epist. ad Galat. lect. 1., Durandus Rat. div. off. lib. 7. cap. 24, Molanus hist. sacr. imag. lib. 3. cap. 24, Baronius, Binius, Spondanus ad an. 325, Macedo de Clavibus Petri lib. 1, Inchoferus Soc. Jesu apud Allatium loc. cit., Carraciolus apud eumdem Allatium; Angelus Rocca de SS. Apostolorum Petri, & Pauli prælat.; Mabillonius de re diplomatica lib. 2. cap. 14, Mucantius de SS. Petri, & Pauli imaginibus tom. 6. Jun. Bolland. par. 2, Theophilus Raynaudus de bicipiti Ecclesia tom. 10. oper., Casalius de veter. sacr. Christ. ritib. cap. 2, aliique, nam de hoc argumento satis superque actum esto. Non tamen prætermittendum, quin prius cuipiam argumento e paritatis ratione petito faciamus satis. Ecclesiæ Triumphantis Caput est Deus in Personis Trinus; Ecclesiæ militantis invisibile Caput est Christus in unitate Personæ geminam habens naturam: quid ergo obest, quominus Ecclesiæ caput visibile Petrus, & Paulus esse potuerint? Saltem quid obesse poterat, quominus Dei O. M. adsistentia, & ordinatione duo capita in unum morale coalescere potuerint? Repono claudicare satis paritatem: Nam in Deo triplex quidem est persona, at una natura, mens una, una voluntas: in Chri-

in Christo vero duplex quidem natura, at una persona humano-divina. Nec vero moralis illa unitas Petrum inter, & Paulum conveniens ullo modo erat, vel ex parte Christi, cujus quum in terris gerat vicem Ecclesiæ caput visibile, ita sicuti Christus physice unus est, oportebat, ut caput visibile physice unum esset: rursus neque ex parte Christi id congruum fuerat; totum enim, quod adsistentia sua præstare in duobus poterat, potuit aptius in unico: sed neque ex parte Ecclesiæ, in qua quum unus sit Deus, quem colit, una fides, quam tenet, unum baptisma, quo initiatur, congruum erat, ut caput unum esset, quo regeretur: item ex parte Ecclesiæ, in qua ut unum dicant omnes, & in iis non sint schismata, necesse plane fuit, ut unus omnibus præesset Magister, cui omnes auscultarent, atque obtemperarent; *Nam una*, inquit S. Cyprianus lib.4. epist.9, *ab uno Pastore dicitur, cui Plebs christiana adunata cohæret*.

Jam vero ut paucis rem conficiam, S. Paulum equidem Episcopum non secus, atque Apostolos ceteros, uti contra Salmasium, Casaubonum, aliosque Protestantes ostendit Petavius tom.4. Theolog. dogmat. lib.1. de hierarch. eccles. capp.2, &5. testimoniis praesertim S.Irenæi lib.3.cap.3, Tertulliani lib. de praescript. cap.32, S.Cypriani epist.65. edit.Pamelii, Eusebii lib.2,&3. hist. eccl. capp. 13, & 14, Hilarii Diaconi in 1. ad Corinth. cap. 11, S.Hieronymi epist.13. ad Paulin., & 54. ad Marcellam vet. edit., S.Chrysostomi hom.47. in Act. cap.13, S.Basilii epist.197, adjunctis Patribus Synodi Aquisgranensis an.816. lib.1. cap.9, & Parisiensis an.829. cap.4. apud Harduinum tom.4. Concil. pag.1297, quibus consensit tandem Tridentina sess.23.cap.4, Episcopum, inquam, fuisse, contra quam quidam apud Allatium lib.1.de consens. cap.4. opinati sunt, affirmo, perspicuumque fit ex Patrum testimonio, Origenis homil.4. in Levitic., Eusebii comment. in psalm.67, S. Joannis Chrysostomi homil.præcit., S.Epiphanii haeres.27, Auctoris quæst. in vet., & nov.Testam., quæst.117. in append. oper. S.Augustini; S.Leonis epist.81.ad Dioscorum Alexandr., & Synodi Aquisgranensis loco indicato; & quidem Episcopum, vel a S.Petro, vel tum ordinatum, quum Act.13, 3, ipsi, sicuti & Barnabæ impositæ a Manahene manus leguntur, quod quamvis inficias ive-
rint

rint Lingonienfis in cap. 1. epift. ad Galat., Cajetanus in Act. Apoftol. cap. 13, Claudius Daufquius de fanctitud. Pauli lib. 2. cap. 22, Svarezius in 3. par. S. Thom. tom. 3. difput. 34. fect. 1, & difput. 20. de Sum. Pontif. fect. 2, & Harduinus comment. in cit. cap. 13. Act. Apoft. ver. 3, ex S. Chryfoftomi, & Concilii Aquifgranenfis interpretatione, quibus cohaerent, quæ Joannes XVIII. in epift. 1. ad Galliarum Epifcopos apud Harduin. tom. 6. part. 1. pag. 387. fcripfit, affirmant Cornelius a Lap., Lorinus, Sanctius in præfat cap. 13. Act. Apoft., Salmeron tract. 36, Henriquez in fumma lib. 10. cap. 3, Chriftophorus Marcellus Archiepifc. Corcyrenfis de auct. Pontif. contra Lutherum lib. 2. cap. 14, Diana tract. 1. de Primatu fect. 2, & alii vulgo interpretes, & Theologi. Quamquam vel a folo Manahene, vel a folo Petro abfque unius, vel alterius Apoftoli, vel Epifcopi ex difcipulis confortio ordinatum S. Paulum nolim intelligi; quandoquidem vel a primis Ecclefiæ incunabulis Epifcopos a tribus inaugurari confuevifse compertum eft; idque conjicere etiam eft ex Clemente Alexandrino apud Eufebium lib. 2. hift. ecclef. cap. 1. perhibente a SS. Petro, Jacobo, & Joanne S. Jacobum cognomine Juftum, quem S. Hieronymus de fcript. ecclef. cap. 2. indifcriminatim ait ab Apoftolis, Hierofolymorum Epifcopum ordinatum fuiffe. Quamobrem a Sandino hift. Apoft. §. 1. vapulat merito Serrius exercit. 51. §. 7. ajens, *Apoftolos autem, & Sacerdotes, & Epifcopos creavit Chriftus, dum dixit eis*: hoc facite in meam commemorationem, *ut declarat Synodus Tridentina*. Nam Tridentina Synodus feff. 22. de facrif. Miffæ can. 2. Apoftolos Sacerdotes tantum, non etiam Epifcopos a Chrifto creatos docet.

Attamen S. Paulum Romanorum Epifcopum una cum S. Petro egiffe nullo effici modo poteft; quique id opinati funt, five exinde Primatui Petri nihil iri detractum putaverint, uti Petrus de Marca exercit. de fingulari Primatu Petri; five exinde argumentum Petri Primatum oppugnandi arripuerint, uti Quefnellus in opere Gallice infcripto *Vains efforts des Jefuites*, quo errorem prop. 90. ab fe conftitutum confirmare conatus eft, & Barchofius in fuis de Auctorit. SS. Petri, & Pauli, & de Magnit. Ecclef.

clesf. Rom. gallice exaratis libris, ii magno profecto in errore versantur. Primo enim nonnisi unum in una eadem Ecclesia Episcopum, quemadmodum unus Deus, una Ecclesia, unum Baptisma est, esse oportere vetus traditio est SS. Patrum Ignatii in genuina epist. ad Philadel., Tertulliani lib. de praescrip. cap. 36, Cypriani epist. 50. ad plebem, & 52. ad Antonian. edit. Pamelii, Athanasii epist. ad Solitar., Cornelii Papæ epist. ad Fabium Antiochen. apud Eusebium lib. 6. cap. 43. edit. Taurin., & epist. 6. ad S. Cyprianum inter Cyprianicas 46. in edit. Pamelii, Julii I. epist. ad Oriental. apud Coutantium tom. 1, Innocentii I. epist. 25. ad Decentium Eugub., Concilii Nicæni can. 1, & 6, Cleri Romani in respon. ad Constantium Imper. apud Theodoretum lib. 2. hist. ecclesf. cap. 17. edit. Taurin.; aliorumque, quos recensere non est opus. Igitur quum Petrum Episcopum Romæ fuisse negari ullo modo queat, consequens fit, ut apud Romanos Episcopatu defunctus S. Paulus nuspiam fuerit. Secundo ex SS. Patribus, aut Pontificibus, qui S. Petrum Romæ Episcopum egisse affirmant (affirmant vero quotquot illum Romam profectum ajunt, quos superiori loco laudavimus, adeo ut propterea mirari subeat Protestantium nonnullorum cum malitia inscitiam, e quibus Bruffetius in differt. *de Petro Romæ martyre, non Pontifice*, & Dodvvellus differt. *de success. primor. Episcop. Romæ* cap. 6, qui illud prius fassi, posterius inficias eunt) nullus produci potest, qui id honoris in eadem Romana Ecclesia pariter S. Paulo tribuerit, quæ enim pro suo confirmando errore Jansenistæ, & Quesnellistæ proferunt, quam in alienum a Patrum germano sensu intorta sint, superius, & abunde demonstratum est, ac breviter iterum, ac dilucide ex Catalogis Roman. Pontif. demonstratur. Certe in catalogis, sive quos confectos scimus a S. Irenæo lib. 3. cap. 3, a S. Optato Milevit. lib. 2. adversf. Parmen., ab Auctore antiquissimo carminum adver. Marcion., apud Tertullianum lib. 3, a S. Epiphanio hæresf. 27, & a S. Augustino epist. 165. ad Generosum vet. edit., sive quos diligentissime conquisitos cum aliis codicibus collatos, & ad Autographorum fidem exactos evulgarunt Bucherius in canon. Paschal. Victor., Schelstratius Antiquit. illust. tom. 1, Papebrochius Propyl. ad Act. SS. Maji; Henschenius

nius tom. 1. Act.April., Pagius ante appar. Chron., Franciscus Blanchinius tom.2. Anast., Josephus Blanchinius tom.4., Muratorius tom.3.part.1, & 2. Scriptor.rer.Italic., Mabillonius Analect. veter. pag.218, & lib.5. de re Diplom.; Garampius in dissert. *de Nummo Benedicti III*, & Dodwellus ipse in dissert. cit., primo quidem loco legitur S.Petrus, at nullus est, quem inter Romanos Pontifices ibidem S.Paulus occupet. Tertio ex eo a SS. Patribus jugiter constituto principio, seu verius, divinae institutioni innixo, scilicet supra unum Petrum, ut esset una, Ecclesiam ædificatam, atque ut una in unitate integra Ecclesia consisteret, unum Petrum unitatis caput, centrum, fontem, radicem, fundamentum a Christo Domino fuisse collocatum, ut prædicant S. Cyprianus de unit. Eccles., S. Optatus lib. 7. pag. 104. edit. 1700, S. Hieronymus lib. 1. advers. Jovinian., S. Pacianus epist. 3. ad Sympron. Bibl. PP. tom. 4, & S. Augustinus serm. 295. edit. PP. Benedict., ex eo, inquam, principio efficitur plane penes unum Petrum cum Ecclesiae Romanae Episcopatum, tum Ecclesiæ universæ Primatum integrum stetisse, atque ab utroque gradu arcendum procul Paulum. Sed quid hic SS. Patres commemorem, quandoquidem hoc in principio stabiliendo vel ipsi, qui inter Protestantes mitiori ingenio præstant, convenerint? Cassander in Consultat.art.7, scripserat: *quod ad unitatem, hujus externæ Ecclesiæ requirunt obedientiam unius summi Rectoris, qui Petro in regenda Christi Ecclesia, & ejus ovibus pascendis successerit, non est a consensu priscæ quoque Ecclesiæ alienum. Certe Ambrosius Damasum sua ætate Episcopum Romanum totius Ecclesiæ Christi Rectorem vocat*: eamque in rem congesserat pleraque alia Patrum testimonia. Jam vero Grotius in Annotatis ad hunc Cassandri articulum; *Bene*, inquit, *Cassander ad Ecclesiam discernendam a Schismaticis addidit unitatem ex Christi ipsius dicto, Joan.13,35. ... Hæc unitas non animo tantum retinenda est, sed & Sacramentorum communione, quatenus fieri potest: id vero fieri non potest, nisi plebs Præpositis obsequatur. Est enim Ecclesia corpus quoddam, & proinde juncturis quibusdam compaginatum Ephes.4, 16. Hæ juncturæ sunt Episcopi in parte minore, in majore Metropolitæ, aut ut in Africa Episcoporum Seniores; in parte adhuc majo-*

majore Exarchæ, sive Primates, quales illi Carthagine, & alibi: rursum in majore alia Patriarchæ, & in toto corpore is, qui Princeps est Patriarcharum Episcopus Romanæ Urbis, quæ omnia conformata sunt ad exemplar Principatus ejus, quem Petrus instituto Christi habuit in Apostolos; unitas enim Antistitis optimum adversus Schismata est remedium, quod & Christus monstravit, & comprobavit experientia. Hanc Principatus in Episcopo Romano utilitatem ingenue agnovere Melancthon multis locis, Jacobus Rex Britanniæ, multique ex Protestantibus viri eruditi. Quamquam postea quemadmodum Cassander id potestatis genus Romano Pontifici attributum consensu Ecclesiæ asseruit, Grotius pariter non divina institutione, sed Ecclesiarum consensione Primatu Romanum Pontificem potitum sibi parum consentiens pugnet. Quamvis etsi Paulo illud prius, videlicet una cum Petro Ecclesiæ Romanæ Episcopum gessisse concederemus, quod concedi absque ullo Primatus Petri dispendio posse nonnullis visum est; uni tamen Petro a Christo Ecclesiæ universæ collatum Primatum jam ostendere adgredimur. Quia vero id præsertim auctoritate Patrum conficiendum nobis sit, consulto ab iis commemorandis supersedemus, qui speciatim primas Petro supra Paulum dederunt, quos interea si compertos habere desideres, præsto tibi sunt, qui longos eorum catalogos texuerunt. Sanderus lib. 7. de visib. Ecclesiæ Monarchia; Isaacus Habertus de Primatu Petri lib. 1, & Cl. Thomas Mamachius Orig. & antiquit. Christ. tom. 5. lib. 4. p. 1. cap. 1. §. 5. n. 10, a quo Patrum, Scriptorumque Ecclesiasticorum, qui Paulo Petrum expresse prætulerunt, numerus recensitus ex I. & II. sæculo est 8, ex III. & IV. est 47, ex V. & VI. est 66, ex VII. & VIII. est 27, ex IX. & X. est 40, ex XI. & XII. est 36, ex XIII, XIV, & XV. est 31, ex XVI, XVII, & XVIII. est 104, omnium 359, quot nempe sat, superque sunt ad Jansenistarum, Quesnellianorumque Patrum, & Scriptorum numerum objicientum retundendam audaciam.

Neque vero obtrudas factum aliquando, ut in Republica Judaica, quæ plane futuræ Christianorum Ecclesiæ formam praeferebat, duo eodem tempore audirent, qui summam administrandæ rei sacræ tenerent, Moses, & Aaron nimirum, quin tamen

periculum ex bicipiti capite ſcindendæ Synagogæ immineret; & in Republica Ethnica duo eodem tempore frequens Imperatores pariter fuiſſe, qui rei civili adminiſtrandæ ſimul manum admoverent, quin tamen propterea biceps Imperium evaderet. Fieri igitur potuiſſe, ut Eccleſiam Romanam uno, eodemque tempore Petrus, Pauluſque adminiſtrarent ſumma conſenſione, qua fieret pariter, ut ex duobus unum veluti caput conflaretur, quomodo integra, intemerataque Romanæ Eccleſiæ unitas maneret. Nam cum duplici capite cohærere Eccleſiæ unitatem, regimenque Monarchicum nullo modo poſſe ſatis probatum eſt. Exemplum vero Reipublicæ Hebræorum ad rem non eſt; neque enim in omnibus Chriſtianæ Reipublicæ ſpeciem Synagoga illa præferebat, cujus, non ſecus ac civilis ratio ſæpius varia fuit, ſacra etiam non omnino cum Chriſtiana cohaerebat: neque vero Moſes proprie ſummum Pontificem egit, ut S. Thomas docet in 4. diſt. 19, vel ſi egit, ut cenſent S. Gregorius Nazianz. orat. 6, & S. Auguſtinus in pſal. 97, extraordinarius, Deo ita diſponente, ut vocant, ac temporaneus, non etiam ſicut Aaron ordinarius, perpetuuſque, ut noſtri pugnant. Videſis Toſtatum quæſt. 4. in cap. 8. Levit., & Habertum lib. 2. de Primatu Petri cap. 1. In Romano demum Imperio etſi aliquando duo ſimul audirent Imperatores, longum tamen, latumque inter eos intercedebat diſcrimen; nam ut de iis taceam, qui diviſo ab Oriente Occidente, vel in Oriente, aut Occidente diviſis Provinciis, in diverſis partibus principabantur, ita enim ii non unam Monarchiam, ſed duas, aut plures conflabant; qui ad Imperii conſortium advocabatur, Imperatorque deſignabatur, is quidem Imperatoris nomine, non tamen Auguſti audiebat, Proconſulatus etiam, ac Tribunicia poteſtate defungebatur: ſumma tamen auctoritas unum apud Auguſtum integra manebat.

De

De S. Petri in Ecclesia Universa Primatu.

§. III.

PRæsentis controversiæ enucleatio, ac resolutio ab ea controversia quoque pendet: Num Christi Vicarius fuerit S. Petrus, & a Christo Primatum in Ecclesia obtinuerit: num exinde Petri in Primatu Successor sit Romanus Pontifex, ac Christi vices perinde in terris gerat, quæ duo in antecessum optima ratione stabilienda sunt, ut ea, a quibus optima consecutione cetera fluunt. Ergo quod ad Petri Primatum spectat supra alios Apostolos, quem impetere inani conatu, tum Græci Schismatici, tum Lutheri, & Calvini Sectatores, tum cum Marco Antonio Spalatensi superiori in paragr. Romanæ Ecclesiæ osores enituntur, Petro ajentes collatum Primatum quidem, vel ordinis, quod primus fuerit ab Evangelistis nominatus; vel vocationis, quod primus fuerit a Christo adscitus; vel dilectionis, quod potior a Christo fuerit amatus, quæ plane, aut non vera, aut incerta sunt: nam primus ad Christum venit Andræas Jo.1, & Christus maxime Joannem dilexit Jo.21, 20; Petro collatum fuisse a Christo super omnes Apostolos Primatum, non modo dignitatis, sed auctoritatis, & jurisdictionis Fides docet testimonio fulcita S. Scripturæ, & Traditionis. Et primo S. Scripturæ. Nam Matth. 16. sic Petrum Christus alloquitur: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni Cælorum*; ex quibus sic instituitur argumentum. Ecclesia Militans speciem exprimit Ecclesiæ Triumphantis, & Christifideli, cui gratia in prima confertur, in secunda gloria promittitur, unde ad Ecclesiæ Triumphantis instar Ecclesiæ Militantis regimen a Christo institutum est, ut observant S. Thomas lib. 4. cont. Gent. cap. 76; Duvallius, Bellarminus, Diana, Pueronius de regul. Aristocr. tom. 1. cap. 3, Paulianus de Jubil. lib. 3. cap. 1, & alii: Itaque supremam potestatem habuit S. Petrus in Ecclesia, qui potestatem habuit regendi Militantem, & potestatem aperiendi aditum ad Triumphantem: sive S. Petrus auctoritatis, & jurisdictionis Pri-

matum tenuit, ſuper quem Chriſtus Eccleſiam Militantem ædificavit, cuique claves Eccleſiæ Triumphantis concredidit. Probatur conſequentia. Quod præſtat fundamentum ædificio, præſtitit Petrus Eccleſiæ; at illud ædificium totum regit, igitur hic totam rexit Eccleſiam. Quod uſu hominum ſignificant Claves, idem ſignificant Claves Petro traditæ; at Claves ſignificant aperire, & claudere; ſolvere, & ligare; obligare, & remittere; itaque hoc ſignificarunt in Petro, cui proinde dictum: *Quodcumque ſolveris* &c. Quid dixi uſu hominum? uſu Spiritus Sancti Clavium traditione Primatus, ſeu ſuprema Poteſtas ſignificatur: ita Iſa.22. ad ſignificandum Eliacim Pontificatum dicitur: *Dabo claves domus David ſuper humerum ejus, & aperiet, & non erit, qui claudat, & claudet, & non erit, qui aperiat*. Ita Apocalyp. 3. ad ſignificandam Chriſti Domini ſupremam Poteſtatem dicitur: *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit*.

Ad primam allatæ Scripturæ partem tres opponuntur interpretationes: prima Calvini lib. 4. inſtit. cap. 6. per Petram intelligi Chriſtum juxta illud 1. Corinth 10: *Petra autem erat Chriſtus*: atque ita S. Auguſtinus ſerm. 13. de verb. Dom., & tract. 124. in Joan. interpretatus eſt. Secunda Lutheri, & Illyrici per Petram intelligi Fidem, & confeſſionem Petri: atque ita interpretati ſunt S. Hilarius lib. 6. de Trinit., S. Cyrillus Alexandr. lib. 4. de Trinit., & S. Chryſoſtomus hom. 55. in Matth. Tertia Eraſmi per Petram intelligi etiam alios Apoſtolos, & Fideles; nam Apoſtolis veluti ſuper fundamentum ſuperſtructa Eccleſia dicitur Epheſ. 2, ita Origenes tract. 1. in Matth. Verum obvia, litteralis, & germana interpretatio eſt, per Petram intelligi Petri perſonam: tum quia ita de perſona Petri interpretati ſunt Tertullianus lib. de præſcript. cap. 21, & lib. de pudicit., Origenes hom. 5. in Exod., S. Cyprianus epiſt. ad Jubajanum, & lib. de Unit. Eccleſiæ, Firmilianus epiſt. ad Cyprianum inter Cyprian. 75, S. Athanaſius orat. de Incarn., Euſebius lib. 3. demonſt. Evang. cap. 7, S. Optatus lib. 2. adv. Parmen., S. Epiphanius in Anchorato, S. Gregorius Nazianz. orat. de moderat. in diſput., S. Chryſoſtomus hom. 8. adv. Judæos, S. Baſilius hom. de pœnit., & lib. 2. adver-

versus Eunomium, S. Ambrosius in psal. 50, & serm. 47. de Fide Petri, S. Hilarius in cap. *16.* S.Matth., & in psal. 131, S. Zeno Veron. lib. 1. tract. 13, S. Hieronymus epist. 57. ad Damas., & epist. ad Marcellam, S. Augustinus in psalm. contra part. Donati, S. Leo Mag. serm. 2, & 3. de sua assumt., S. Gregorius M. lib. 4. epist. 32, & 33, aliisque in locis, S. Paulinus epist. 4. ad Severum, S. Maximus Taurin. serm. de SS. Petro, & Paulo, aliique. Præterea hunc sensum exigunt tum pronomen demonstrativum, tum historiæ contextus, tum Christi promissio; nam pronomen *hanc* demonstrat eam petram, de qua Christus dicebat; at Christus dixerat: *Tu es Petrus*, seu *Tu es Petra*, quasi diceret, super quam *ædificabo Ecclesiam meam*: contextus etiam sermonis Petrum indicat: nam interroganti Christo Petrus responderat: *Tu es Christus*: confessionem Petri Christus exceperat: *Et ego dico tibi*: denique in confessionis præmium singulare Petro privilegium indulsit; scilicet quod dicebamus, super alios Primatum, verbis illis: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; cui etiam promisit: *Tibi dabo claves* &c. Tó enim *Tibi* nonnisi ad Petrum referri potest, cui dixerat: *Tu es Petrus*. Neque vitilitiget quis cum Calvino, & Casaubono exerc. 15. in Baron. non bene cohærere *Petrus*, & *super hanc petram*, dici enim oportuisset, vel Petrus, & super Petrum, vel petra, & super petram. Nam, ut notavit Bellarminus lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 10, & Maldonatus in cap. *16.* Matth., S. Matthæus Hebraice, aut Chaldaice scripserat, quæ linguæ carent ista generis differentia, quæ est in Græca, & Latina Petrum inter, & Petram, sed uno eodemque vocabulo Hebraico, vel Syriaco Christus dixerat: *Tu es Cephas*, idest petra, *& super hanc petram*. Ex Græco vero Codice vertens Latinus interpres reddidit: *Tu es Petrus*, ea nimirum de causa, quod quum apud Græcos tam Πετρος, quam Πετρα significet lapidem, & Græcus Codex habeat Πετρος, & postea Πετρα, interpreti Latino visum est homini nomen masculinum tribuere, quam fœmininum. Denique Petræ nomine eo loci designari S. Petrum fassi sunt ipsimet Erasmus, Hammondus, & Clericus comment. in cap. *16.* Matth., ab iisque suorum symmistarum cavillationes exsufflatæ.

Ad

Ad allatas autem interpretationes repono Patres illos laudatos nostram, & aliorum longe plurium interpretationem non excludere, imo nec omittere. Nam S. Augustinus per *hanc petram* intelligi personam Petri docet in psal. *69*, in psal. cont. par. Donati, serm. *49*. de verbis Domini, nunc 137, & lib. 1. Retract. cap. 21. relata duplici interpretatione, scilicet per petram intelligi Petri confessionem, & ipsum Petrum, permittit lectori eligere probabiliorem, quæ plane aliorum Patrum est. Ideo vero S. Augustinus illa verba *Super hanc petram* ad Christum perinde quandoque retulit in libro contra Epist. 11. Donati, quia agens contra Donatistas vim Sacramentorum in sanctitate ministri collocantes, veritus ne, si in Petro Ecclesia fundata diceretur, existimarent homines Petrum propria virtute Ecclesiam fundasse, ad Christum ipsum verba illa referenda duxit. S. Hilarium, & Origenem nostræ interpretationi etiam suffragari supra diximus: sed & suffragatores habemus quoque S. Cyrillum Alex. lib. 2. in Joann., S. Chrysostomum hom. 55. in Matth., & hom. in psal. 50, S. Petrum Chrysologum serm. 44, & Patres Synodi Ephesinæ act. 3, qui verba illa: *& super hanc petram* de persona Petri aperte exponunt; & Patres 630. Concilii Chalcedonensis act. 3. Petrum appellantes *Ecclesiæ petram*, & *Crepidinem*. Si qui vero alii sint, intelligo enim plures alios a Protestantibus objectari Patres, qui locum illum Matthæi vel de Christo, vel de Petri fide, vel de confessione interpretati sunt, confidentissime ajo eos omnes nostræ non refragari aliis in locis superius laudatis interpretationi; qui ita demum commode explicandi sunt, ut Christum quidem præcipuam Ecclesiæ petram, Petrum vero secundariam Ecclesiæ a Christo vice sua constitutum velint: fidem autem Petri, sive confessionem in causa fuisse, cur Fidei, Ecclesiæque firmitas in Petro ipso collocaretur.

Ad secundam vero partem allatæ Scripturæ tres pariter opponuntur interpretationes: prima, quæ est Lutheri lib. de potest. Papæ, Calvini loc. cit., Centuriatorum, & Synodi Smalcadicæ lib. de Primatu Papæ, collatas Petro Claves ait, sed nomine Ecclesiæ, cujus personam gerebat. Ita intellexit S. Augustinus tract. 50, & 124. in Joann., & Enarr. 3. in psal. 30. Se-

Secunda, quæ est Salmasii lib. de Primatu Rom. Pontif., de Dominis lib. 1. de Rep. Eccl. cap. 3, Gerardi confession. Cathol. tom. 2, utriusque Spanhemii tom. 2. oper. §. 34, Deilingii observat. sacrar exercit. 6, Forbesii instruct. hist. Theolog. lib. 15. cap. 5, aliorumque similium, collatas Petro Claves pro omnibus Apostolis contendit, quia nomine Apostolorum Christum confessus fuerat, quam confessionem præmio donabat Christus. Tertia, quæ eorumdem est, per Claves collatas intelligi jubet solam potestatem ordinis, & jurisdictionis, scilicet absolvendi a peccatis, quæ aliis plane Apostolis communis fuit, quibus dictum est: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum* &c. Verum per Clavium traditionem singulari ratione Petro factam intellexerunt Petro collatum Primatum auctoritatis, & jurisdictionis SS. PP., ita Tertullianus Scorpiaci cap. 10, S. Cyprianus lib. de unitate Ecclesiæ, S. Hieronymus lib. 1. adv. Jovin., S. Augustinus in psal. 108, & tract. 124, S. Leo serm. 3. in anniverf. suæ consecrat., S. Gregorius lib. 3. epist. 37, S. Hieronymus cit. loc., & lib. 1. contra Jovin., S. Optatus Millevit. lib. 1. adver. Parmen.: *Bono unitatis*, inquiens, *Beatus Petrus .... & præferri omnibus Apostolis meruit, & claves regni Cælorum communicandas ceteris solus accepit.* Viden jure hinc adstrui Episcoporum jurisdictionem a Romano Pontifice velut a fonte immediate profluere?

Ad allatas vero interpretationes Clavium reponimus ad primam, illius propositionis, scilicet Petro nomine Ecclesiæ collatas fuisse Claves, seu Petrum Claves accepisse, ut personam gerebat Ecclesiæ, duplicem esse sensum, quod ei collatæ fuerint Claves veluti Ecclesiæ Legato, aut Vicario; vel ut Ecclesiæ Rectori supremo post Christum, & sub Christò supremo Ecclesiæ Pastori, quas proinde non in propriam dumtaxat, sed in communem Ecclesiæ utilitatem, & quibus non esset solus usurus, sed quæ Episcopis perinde communicarentur cum dependentia ab eo, acceperit: primus sensus est falsus; nam frustra ei dictum fuisset peculiari ratione: *Tibi dabo claves*, quum eadem ratione id dictum quoque ceteris Apostolis fuisset, qui non secus, ac Petrus Ecclesiæ Clavibus usi sunt, unde si Claves datæ Petro, intelligi deberent Ecclesiæ datæ, quomodo Christus eas Petro daturum se promisit, ut ejus confessionem remuneraret, & Petrum suam divinitatem confiten-

fitentem commendavit? Ais dictum Petro non in præsenti, sed in futuro: *Ædificabo, dabo*: id recte quidem, nam in vivis degente Christo, ac nondum a Christo constituta Ecclesia, Ecclesiæ Rector constitui Petrus nec debebat, nec poterat. Secundus igitur sensus est verus, obvius, litteralis, & intellectus a Patribus supra laudatis: nam S. Augustinus serm. 13. de verb. Domini, *Petrus*, inquit, *Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus Principatum tenens* &c., & tract. 124. in Joann.: *Ecclesiæ Petrus Apostolus propter Apostolatus sui Primatum gerebat figurata quadam generalitate personam, quod enim ad ipsum propria pertinet natura, unus homo erat, gratia unus Christianus, abundantiore gratia unus, idemque primus Apostolus*. Christum quoque gessisse figuram Ecclesiæ docuit S. Augustinus lib. 15. de Trin. cap. 26, quando baptizatus est: nemo tamen dixerit revera Christum non baptizatum: igitur etsi Petrus personam gesserit Ecclesiæ, quum Claves recepit, revera tamen in propria persona recepit. Quo pacto quoque Judas corpus malorum repræsentavit, ita Petrum corpus bonorum repræsentasse docet S. Augustinus in psal. 108: igitur non secus ac in persona sua id Judas implevit Chtistum prodendo, ita Petrus Claves a Christo accipiendo. Quemadmodum denique juxta eumdem tract. ult. in Joan. S. Joannes, quum recubuit supra pectus Christi personam gessit Ecclesiæ Triumphantis, ita Petrus Claves recipiens personam egit Ecclesiæ Militantis, at ille personaliter supra pectus Domini recubuit: hic igitur personaliter Clavium potestatem recepit.

Ad secundam reponimus in Petro, & cum Petro equidem ceteris etiam Apostolis collatas fuisse Claves, at non æquo jure, sed cum dependentia, & subordinatione ad Petrum: seu potestas Clavium nomine collata in ceteris Apostolis extraordinaria fuit, de qua dicendum erit infra observ. 2, id exigente tum Ecclesiæ nascentis bono; in Petro vero ordinaria fuit. Nam ita docuere S. Optatus Millevit. supra relatus, id S. Leo cit. serm., id S. Cyprianus loco indicato inquiens: *Et quamvis Apostolis omnibus parem potestatem tribuat ..... tamen, ut unitatem manifestaret, unam Cathedram instituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit*; id S. Cyrillus Alex. lib. 4. in Joan. cap. 4, id S. Augustinus serm. 108, id S. Hieronymus loco cit.

cit. postquam enim dixisset omnes Apostolos Claves regni Cælorum accepisse, propterea tamen, subdit, unum inter duodecim electum fuisse, *ut Capite constituto Schismatis tolleretur occasio*. Ad tertiam reponimus Clavium nomine significari potestatem absolvendi a peccatis non modo, sed etiam leges ferendi, condendi Canones, regulas statuendi Fidei, & præfigendi morum, Censuris innodandi, convocandi Concilia &c., de quibus videndus Morinus de pœnit. lib. 4. cap. 23, ac pleraque hujus generis, quæ Petri juri adjudicata primario sunt: *B. Petrus*, inquit S. Optatus, *præferri omnibus Apostolis meruit, & Claves regni Cælorum communicandas ceteris solus accepit*. Itaque judiciariam potestatem Clavium nomine Petrum a Christo accepisse tradunt Origenes tom. 13. in Matth. pag. 70, Tertullianus lib. de Pudicit. cap. 21, S. Cyprianus de Unit., S. Hilarius comm. in cap. 15. Matth., S. Damasus carm. 37, S. Cælestinus epist. 3. ad Episcop. Illyrici, S. Sergius Epis. Cypri act. 2. Concil. Later. sub Martino I, Ven. Beda homil. de SS. Petro, & Paulo, aliique. Confer Albertum Pighium de Ecclef. hier. lib. 3. cap. 7, Mauclerum de Monarch. par. 2. lib. 1, Lorinum in Act. Apost. cap. 28. ver. 31, Salmeronium tract. 21. par. 3. tom. 4, Sanderum de Clave David lib. 3. cap. 3, Hosium in Confess. Cathol. Fid. cap. 26, Azorium lib. 4. cap. 10, & 11. tom. 2, Baronium ad an. 34, Gretzerum in resp. ad Theses Humanianas cap. 15, Boverium in Censura Marci Antonii de Dom. lib. 1. cap. 2, Bozium de signis Ecclef. lib. 3, & 5, Coeffetellum lib. 1. Monarch. Ecclef. cap. 8, Echium de Prim. Pontif. lib. 3. cap. 37, Josephum Stephanum Valentinum lib. de potest. coactiva Papæ, Beccanum de Repub. Ecclef. lib. 2. cap. 1, Bacchinium epist. 4. Polem. adv. Piceninum, aliosque plures apud ipsos asserentes ex præfato S. Scripturæ loco SS. Patrum communem, concordemque sententiam agnovisse, fassamque esse uni Petro Ecclesiæ Primatum fuisse collatum. Pessime proinde apud bonum quemquam audiunt Launojus, & Dupinius, quibus, & illi quidem lib. 2. epist. 5, isti vero de antiq. Ecclef. discipl. dissert. 4. visum est ex præfato 16. Matth. loco nihil pro Petri Primatu confici posse. Qua in re pejus quodammo-

modo Camerone, Casaubono, Basnaggio, Dodvvello, Ligfooto egisse videntur.

Ex S. Scriptura iterum S. Petri Primatus ostenditur. Nam ex S. Joann. 21, 15 Christus Petrum his verbis allocutus legitur: *Pasce agnos meos: pasce oves meas*: ex quibus sic argumentum instauratur: verbo *Pasce* significatur pascere regendo,& præsidendo, nam id significat profecto vox Græca: ποίμαινε, Pastorum more guberna, seu pasce regendo, & præsidendo; idque significat Pastoris munus, gregem pascere ducendo, & reducendo, coercendo, & castigando: Nominibus *Agnos, & Oves* significatur universa Ecclesia,seu Christifideles non modo,sed Episcopi etiam veniunt:atqui verba illa soli Petro aChristo dicta sunt,ut ex contextu sermonis constat; nam Petrum de amore Christus interrogaverat, Christo Petrus de amore responderat, Christus Petri amorem remuneraturus dixerat: *Pasce agnos meos, pasce oves meas*. Petro igitur tamquam supremo Pastori universam in Ecclesiam potestas regendi concredita a Christo fuit. Atqui præesse, & sub esse correlativa sunt, nec unum esse sine altero potest, eo itaque ipso, quod Petro, & ejus Successoribus Christus potestatem regendi Ecclesiam contulit, Ecclesiæ universæ præcepit, ut subsit Petro, & ejus Successoribus. Viden immerito redargutum a Tournellio de Eccles. quæst. 5. act. 1. Bellarminum soli Petro concessam supremam in Ecclesia potestatem asserentem, a quo ceteri, quos in partem sollicitudinis vocasset, acciperent: Canone enim regendam esse Ecclesiam,non suprema unius auctoritate contendit Tournellius, sed perperam, nam Canon ille Ecclesiasticus, a quo constitutus intelligitur? a Petro, & Romanis Pontificibus, vel saltem illis approbantibus; an vero ab Episcopis, vel Ecclesia? Si primum, ergo suprema unius potestate Ecclesia regitur; si secundum, ergo non Petro, & Pontificibus Romanis, sed Ecclesiæ concredita ea suprema potestas fuit; igitur non Petro regendi Ecclesiam facta potestas, sed viceversa Petrum regendi Ecclesiæ. Neæ qui id affirmat,is vehementer errat, sed de hoc argumento suo loco. Jam ad propositum regrediatur oratio. Textum scripturæ allatum ex Joan. 21. non secus interpretati sunt S. Optatus lib. 2, S. Epiphanius in Anchorato, S. Cyrillus Catech. 2,

tech.2, Arnobius in psal. 108, Theophylactus in Luc.22, S. Eucherius Lugdunensis, seu alius Episcopus Gallicanus antiquus serm. de Natali Apost. Petri,& Pauli Eusebio Emisseno adscripto. *Prius agnos*, inquit, *deinde oves commisit ei, quia non solum Pastorem, sed Pastorum Pastorem eum constituit. Pascit igitur Petrus agnos, pascit & oves, pascit Filios, pascit & Matres, Regit & Subditos, & Prælatos. Omnium igitur Pastor est, quia præter agnos, & oves in Ecclesia nihil est.* Origenes in cap.6. epist. ad Rom. *Petro*, inquit, *quum summa rerum de pascendis ovibus traderetur ..... nullius confessio virtutis alterius ab eo, nisi charitatis exigitur*. S. Ambrosius lib.10. in Luc. cap.24. *Quia solus*, (Petrus) *profitetur*, inquit, *ex omnibus, omnibus antefertur .... & jam non agnos ..... sed oves pascere jubetur, perfectiores, ut perfectior gubernaret*. S.Augustinus serm.24 de Sanctis, nunc 147, *In uno Petro*, ait, *figurabatur unitas omnium Pastorum*. Ita & in psal. 103. S. Bernardus lib. 2. de Consid. cap. 8. *Pasce oves meas: quas?* inquit, *illius, vel illius populos civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas inquit: cui non plenum non designasse aliquas, sed assignasse omnes? nihil excipitur, ubi distinguitur nihil*. S. Gregorius M. lib. 4. epist. 32. ad Maurit. Imper. *Cunctis*, inquit, *Evangelium scientibus liquet, quod Beatissimo omnium Apostolorum Principi Petro Dominica voce totius Ecclesiæ cura commissa est*. Similia scribunt Joannes II. epist. 11. ad Justinian., S. Nicolaus I. epist. ad univ. Cathol., & Joannes VIII. epist. ad Basilium Imperatorem.

Huic Scripturæ testimonio tres quoque interpretationes opponunt. Prima, ea Christi verba: *Pasce oves meas* dicta intelligi omnibus Episcopis; quum Petrus ipse prima epistola sua eosdem hortetur, ut Gregem pascant, & Paulus, teste S. Luca, hortatus sit Episcopos, ut Gregem pariter pascerent. Atque ita locum interpretati sunt S. Augustinus lib. de Agone Christiano cap. 30, & tract. 47. in Joann., & S. Chrysostomus hom.47. in Joann., & hom. 79. in cap. 24. Matth. Secunda illis Christi verbis: *Pasce oves meas* non significari potestatem collatam, sed dumtaxat præceptum docendi; ac consequenter Christianis non imponi obediendi obligationem. Tertia omnes Apostolos fuisse Pastores

Ecclesiæ, unde ex illis verbis non colligi Petrum solum Pastorem fuisse. Verum ne dicere cogamur irrisorie, & inaniter Petro loquutum Christum, irrisoriam, & inanem esse Patrum interpretationem, sensui loci laudati obvio, & naturali standum est. Unde ad primam respondeo Petrum, & Paulum hortatos esse quidem Episcopos, ut pascerent Gregem, sed eum dumtaxat, qui in ipsis est: *Pascite*, inquit, *qui in vobis est gregem Dei*, idest Ecclesias particulares ipsorum curæ commissas. Juxta SS. Augustinum, & Chrysostomum autem ea verba: *Pasce oves meas* primario, & principaliter dicta sunt Petro, ut singulari personæ; secundario vero omnibus Ecclesiæ Episcopis, quos ipse Petrus, non tamquam Legatus, aut eorumdem Vicarius, sed tamquam Princeps, & supremus Pastor repræsentabat, quique pascendi Gregem potestatem acceperat, non qua solus uteretur, sed quam aliis communicaret cum dependentia ab ipso. Præsertim vero SS. Patres docent ea verba, non secus ac supra laudata, dicta fuisse Petro, ut personam gerebat Ecclesiæ, ne scilicet videretur defuncto Petro potestatem illi concreditam defecisse, sed in Romanis Pontificibus ejus successoribus in ævum permansuram demonstrarent. Unde S. Augustinus in psal. 108. *Ecclesiæ*, inquit, *ille* (Petrus) *agnoscitur in figura gestasse personam, propter Primatum, quem habuit in discipulis*. Scilicet hoc docuit S. Augustinus: Potestatem Petro collatam in gratiam Ecclesiæ, eamdem permanere in Ecclesia, eamque in Ecclesiam promanare a Petro, & a Petro Ecclesiam repræsentari ob Primatum: & S. Chrysostomus hom. 55. in Matth. *Ecclesiæ*, inquit, *Pastor, & Caput est homo piscator*: & hom. 11. in eumdem: *Hunc*, inquit, *universo Orbi præponit*. Ad secundam respondeo utrumque intelligi debere, & Principatum regiminis in Ecclesia, qui instituitur illis verbis, & præceptum regendi Ecclesiam, quod verbis illis imponitur: non enim, ut dicebamus, Ecclesia vere, rite, ac rationabiliter pasci potest, nisi potestate, auctoritate, & jurisdictione pascatur: ex quibus omnino consequitur obligari Ecclesiam ad obediendum Pastori, & Rectori: si enim jubetur Pastor, ut pascat, jubentur & oves, ut se pasci sinant: vox Græca ποίμαινε, qua usus est Joannes, totum id significare supra indigitavimus. Ad tertiam respon-

reſponſio pateſcit ex reſponſione ad primam : verbo dicam Apoſtolos Paſtores quoque fuiſſe, ſed ſub Petro, cum dependentia a Petro, & poteſtate accepta a Petro, & Paſtores cum extraordinaria poteſtate. Petrus vero Paſtor fuit primus, & ordinarius, imo Paſtorum omnium Paſtor, ut ſuperius dicebat S. Eucherius. Præſtat adire, ſi plura aveas, præter alios præmemoratos, Duvallium de Rom. Pontif. par. 1. qu. 4, Bellarminum lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 16, Cordubam in qq. lib. 10. q. 14, Caſtillum in 3. ſent. diſp. 16. qu. 2, Suarezium adv. Reg. Angliæ lib. 3. cap. 10, Valentiam tom. 3. diſp. 1. qu. 1, Maldonatum in Joann. 21, 15, Cajetanum tom. 1. opuſc. tract. 3. de Rom. Pontif. cap. 10, Bagotium in Apolog. Fidei par. 1. lib. 3. diſp. 8. cap. 3. ſect. 1, Coeffetellum lib. 1. cap. 5, Azorium tom. 2. lib. 4. cap. 9. q. 2, Joannem de Turre de verbo Dei, Boſſuetium hiſt. Variat., Aguirræum de Cath. Petri, Veronium tom. 3. par. 5, Wallemburgios tom. 2. par. 3, innumeroſque alios apud ipſos affirmantes ex præfato loco SS. Patres univerſim concluſiſſe S. Petro Primatum in Eccleſia a Chriſto Domino collatum; argumentaque omnia cum Marci Antonii de Dom., tum Anonymi Galli ab eodem Spalatenſi mutuata penitus exſufflantes.

Duobus hiſce Scripturæ locis accedunt prærogativæ quædam, quas S. Petro præ ceteris Scriptura Sacra attribuit. Haſce ad 28. enumerat Bellarminus lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 17. Quatuor tantummodo nos delibabimus, quarum prima, quod S. Petro nomen a Chriſto impoſitum ſit, quod nomen Syriace, teſte S. Hieronymo in 2. ad Galat. *Petram*, Græce *Caput* ſignificat, teſte S. Optato lib. 2. Contra Parmen., quodque unum eſt ex Chriſti nominibus, quo nomine ſignificare Chriſtus voluit Petrum ſuum inſtitutum abſe eſſe Vicarium, ac Eccleſiæ ſuæ Caput. Id innuunt S. Cyrillus Alex. lib. 2. in Joann. cap. 17, & S. Auguſtinus tract. 7. in eumdem; atque interpretatus eſt apertis verbis ſerm. 3. de aſſumpt. ſua ad Pontif. S. Leo. Secunda quod Petrus ab Evangeliſtis Apoſtolos recenſentibus ſemper *Primus*, *& primo* loco nominatur, uti Matth. 10. *Duodecim Apoſtolorum nomina*, legitur, *ſunt hæc: Primus Simon, qui dicitur Petrus*, quod nota-

notarunt S. Ambrosius in 2. ad Corinth., S. Augustinus tract. ult. in Joann., & Albertus Magnus ibi: obiter id vero observandum, quod in plerisque Græcis exemplaribus legitur πρῶτος protos, id-est primarius, summus. Hanc primarii, seu primi prærogativam Petro collatam, sunt qui Petri ætati deferant, ut S. Hieronymus lib. 1. contra Jovin., Cassianus lib. 2. de Incarn., S. Chrysostomus hom. 59. in Matth.; sunt qui deferunt vocationi, ut S. Epiphanius hær. 51, S. Cyprianus lib. testimon., S. Hilarius in cap. 7. Matth., S. Gregorius Mag. lib. 2. in Ezech. hom. 18, S. Chrysostomus hom. 9. de pœnit.: sunt qui delatam velint ejus confessioni, ut S. Gregorius Nazianzenus hom. 26, S. Basilius lib. 2. adv. Eunomium, S. Epiphanius hær. 19, S. Optatus Millevit. lib. 1. adv. Parm., S. Ambrosius lib. 10. in Luc. cap. 24, quas SS. Patrum sententias intelligi nolim eo sensu, quo intelligi voluit Spalatensis, videlicet Petri Primatum fuisse ætatis, aut vocationis, aut confessionis, non vero potestatis, auctoritatis, & jurisdictionis; nam Patres laudati non rem, in qua Petri Primatus sit locandus, sed caussam, seu rationem, ob quam Petro fuit Primatus concessus, investigarunt: nos eam fuisse contendimus, quam Evangelistæ exponunt, nec Patres illi, dum alteram superaddunt, explodunt, quinimo aliis in locis proferunt, Fidem scilicet, & Dilectionem.

Tertia quod Petrus primum Concilium coegerit, proposueritque Apostolis electionem cujuspiam in locum Judæ, primusque in eo sententiam protulerit; unde S. Chrysostomus hom. 3. in Act. Apost.: *In hoc Choro*, inquit, *Princeps est .... merito primus omnium auctoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: ad hunc enim dicit Christus: & tu aliquando confirma fratres tuos*. Addit demum potuisse Petrum se solum alium eligere, sed non fecisse, *ne cui videretur gratificari*. Id etiam notarunt Auctor. Constit. Apost. lib. 6. cap. 12, S. Hieronymus epist. 11. inter Augustin., & Theodoretus epist ad S. Leonem. In Concilio etiam Hierosolymitano, ubi de Legalium observatione actum est, Petrus primus sententiam protulit, sibi Gentes universas debere auscultare dixit, & auctor fuit decreti, cui omnes parerent: unde S. Hieronymus epist. 89. ad S. Augustinum: *Tacuit*, inquit, *omnis*

omnis multitudo, *& in sententiam ejus Jacobus Apostolus*, *& omnes simul Presbyteri transierunt*. Confer S.Augustinum epist.19, & S. Thomam 22. q. 33. art. 4. ad 2. affirmantes S.Petro subditum S.Paulum fuisse.Præterea Gagnæum,Lorinum,Sanctium,Cornelium a Lap.in Acta Apost.15. Ad hos Jo.Turrecrematam lib. 1. cap. 5, Baronium ad an. 51, Salmeronem tract. 43, Sotum in 4. disp. 20. q. 1. art. 2, Christophorum Marcellum Archiep. Corcyrensem de Auct. Papæ contra Luth. lib. 1. cap. 20, Bagotium apologet. Fidei p. 1. lib. 4. disp. 6. cap. 2, Boverium in Cens. par. 2. lib. 1. cap. 10, Capellum de potest. Papæ dis. 1, Panvinium de Prim. Pap. par. 2. cap. 3, Gravinam tom. 2. Controv. lib. 4. art. 2, Coeffetellum lib. 1. cap. 9, Beccanum Controv. lib. 1. cap. 4, Sanderum de Clave David cap. 25. lib. 2, Agricolam tract. de Prim. Petri cap. 7, Bannesium in 22. q. 10. art. 1, Alphonsum de Castro adv. hæres. lib. 10. verbo *Papa*, Bellarminum loco cit. cap. 22, Suaresium, Dianam locis cit.,Tournellium loco infra laud., aliosque ad unum affirmantes S. Petrum in Concilio Antiocheno, ubi de Circumcisione actum, cui S. Paulus minime interfuit, tamquam omnium Apostolorum Caput existens, vicesque unus Christi gerens, & ut Pontifex Summus lege lata quid de Circumcisionis disciplina, & de idololatitiis observandum esset, edixit. Ideo S. Hieronymus epist. 89, seu 11. inter August. cap. 3. dixit Petrum fuisse Principem illius decreti; & Theodoretus epist. 113. ad S. Leonem scripsit S. Paulum ideo accurrisse ad S. Petrum, ut de legalibus, de quibus Antiochiæ fuerat disputatum, ab eodem solutionem acciperet. Neque ab his plurimum abhorrent ex Protestantibus Jo. Camero in Myrothecio, Casaubonus exerc. 15, Basnaggius ad an. 33, Ligfootus in Act. Apost., Dodvvellus dissert. 7. Cyprian., nisi quod parum sibi cohærentes Petrum exinde Monarcham dicere detrectant.

Quarta denique, quod verbis illis Christus Petrum allocutus sit: *Rogavi pro te Petre*, *ut non deficiat fides tua*, *& tu aliquando conversus confirma Fratres tuos* Luc.22.Quo sane loco tum Petri Principatus firmatur, unde Theophylactus in hunc locum: *Quia*, ait, *te habeo ut Principem Discipulorum*, *postquam negasse*

gasse me fleveris, *confirma ceteros*, *hoc enim te decet*, *qui post me Ecclesiæ Petra es*, *& Fundamentum*; & S. Leo serm. 3. de sua assum. anniverſ. : *Pro fide Petri*, inquit, *proprie supplicatur*, *tamquam aliorum status certior sit futurus*, *si mens Principis victa non fuerit*: tum Petri duplex privilegium adstruitur, quo numquam posset a fide deficere, quove tamquam Pontifex non posset unquam quidquam contra fidem docere. De primo horum privilegio Petri personæ collato fidem faciunt S. Augustinus, qui lib. de Corrept., & gratia cap. 8: *Quando rogavit*, inquit, *ut non deficeret fides ejus*, *rogavit ut haberet in fide liberrimam*, *fortissimam*, *invictissimam*, *perseverantissimam voluntatem*. S.Chrysostomus, qui hom. 87. in Matth.: *Non dixit*, inquit, *non negabis*, *sed ut non deficiat fides tua*: *cura enim ipsius*, *& favore factum est*, *ne omnino Petri fides evanesceret*. Theophylactus in cap. 22. Luc., qui eleganti similitudine ducta ab arbore folia abjiciente, cujus tamen vigeat radix, asserit Petrum confessionem Fidei amisisse, non tamen Fidem ipsam. De secundo Petri privilegio, quod numquam aliquid Fidei adversum docturus foret, testes locupletes habemus: Theophylactum superius laudatum; S. Bernardum epist. 190. ad Innocent.II, ubi, *Oportet*, inquit, *ad vestrum referri Apostolatum pericula quæque*, *& scandala Regni Dei*, *ea præsertim*, *quæ de Fide contingunt*, *dignum namque arbitror ibi potissimum resarciri damna Fidei*, *ubi non possit Fides sentire defectum*. *Cui enim alteri Sedi dictum est aliquando*. *Ego pro te rogavi*, *ut non deficiat fides tua*? S.Thomam 22. q. 1. art. 10, S. Agathonem epist. ad Constantin. Imperat. lecta in VI. Synodo act. 4, S. Leonem serm. 3. cit., S. Nicolaum I. epist. ad Michaelem Imperat., S. Leonem IX. epist. ad Petrum Antioch., Innocentium III. epist. ad Episcop. Arelat., quæ habetur cap. *Majores* extra de baptis., aliosque suo loco laudandos. Confer interea S. Antoninum in Chron. p. 1. tit. 6. cap. 4, Pamelium in epist. S.Cypriani ad Quintum epist. 71, adnot. 19, Turrecrematam in Summa de Eccleſ. lib.2.cap.13, S.Joannem a Capistrano de auctor. Papæ p. 1, & p. 7, Hugonem a S. Vict. Serm. 64. de Apost. Petro, & Paulo, Thomam Vvaldensem lib. 2. cap. 3, Paludanum lib. de Eccleſ. potest. art. 1, Jaco-

batium

batium de Concil. lib. 10, Cajetanum de auct. Papæ cap. 1, Polum in defenf. unit. Ecclef. lib. 2, Baronium ad an. 34, Bellarminum lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 3, & feqq., Driedonium lib. 4. cap. 3, Pighium de hier. Ecclef. cap. 11. lib. 3, Sandederum de vifib. Monarch. lib. 6. cap. 6, Pueronium de regul. Ariftocr. cap. 3, Petrum de Soto in defenf. Cathol. Fid. p. 1. cap. 89, Alphonfum Alvarez in Thefaur. Chrift. Relig. cap. 1, Campanellam de Monarchia Meffiæ cap. 12, Genebrardum in Chron. lib. 4. ad an. 32, Mauclerum p. 2. lib. 2. cap. 3, Simancham inftit. Cathol. tit. 45, Bzovium de Roman. Pontif. cap. 36, Pitigianum in 3. difp. 25. art. 1, Canum de loc. Theolog. lib. 8. cap. ult., Bagotium Apolog. Fidei p. 1. lib. 3. difp. 8. cap. 4, Tirinum in Act. Apoft. cap. 28. v. 30, Antonianum Card. de Prim. Petri, Marcum Ant. Capellum de Pontif. Petri difp. 1. cap. 12, Sylvium in 22. S. Thomæ qu. 33. art. 10, Tannerum tom. 3. difp. 1. qu. 4, Coninchium de Fide, Spe, & Charitate difpp. 22, & 28, Salmeronium in cap. 2. epift. ad Galat., & tom. 4. par. 3. tract. 5, Serrarium opufc. de vita S. Pauli par. 4, Alexandrum Carrerum de poteft. Pontif. lib. 1, Valentiam tom. 3. difp. 2. q. 1, Perez in Pentatheuco Fidei lib. de Rom. Pontif. cap. 20, Celajam in 4. difp. 24. q. 4, Bannefium in 22. S. Thomæ q. 1. art. 10. dub. 4, Panvinium de Prim. Petri par. 2. cap. 3, Echium de Primatu Petri lib. 3. cap. 27, Sixtum Senen. Bibl. lib. 6. annot. 269, & 271, Arcudium tract. de Purgat. contra Bartolanum, Cariophylum in refutat. Gergani blafph. 33, & 35, Nardium de Pap. Rom. cap. 1, Arriagam par. 2. S. Thomæ difp. 18, Amicum difp. 6. fect. 2, Campegium opufc. de Rom. Pontif., Mendozam quodl. q. 4, Antonium Polum in Lucid. poteft. Papæ lib. 4, Gordonum Controv. tom. 5. Controv. 25, Suarefium contra Regem Angliæ lib. 3. cap. 11, & difp. 20. de Rom. Pontif., Leoratum Controv. adverfus Pictetum, Vernanum de Poteft. Rom. Pontif., Cartierium de auct., & infall. Sum. Pontif., Pium Raym. Ruffum lib. de Rom. Pontif., Ludovicum Du Mefnil Doctr., & Difcipl. Ecclef. lib. 5. n. 7, lib. 7. n. 2, & lib. 16. n. 39, aliofque apud ipfos id omnes affirmantes S. Paulum in ordine ad regi-

men S. Petro fuisse inferiorem, unique Petro a Christo Domino Primatum in universa Ecclesia fuisse collatum.

Postremo loco ex Luc.22.duo opponuntur interpretationes: Prima, quod Christus id privilegii contulerit Petro, ut personam gerebat Ecclesiæ, hocve impetrasse, ut Ecclesiæ fides nunquam deficeret. Ita Launojus, Dupinius, Natalis, Bossuetius, &c. Secunda, quod Christus eo loci rogaverit pro solius Petri perseverantia in Dei gratia usque in finem. Verum contra primam expositionem est, tum quia Christus unam tantum personam allocutus est verbis illis *Simon .... pro te .... fides tua ... & tu ... Fratres tuos*. Tum quia Ecclesia non habet fratres, nam fideles omnes Ecclesiæ Filii sunt, unde Ecclesiæ dici non potuit: *confirma Fratres tuos*. Porro animadvertendum duobus modis dici posse Petrum Ecclesiæ personam gessisse, Historice, & Parabolice: historice dicitur quis alterius personam gerere, qui re aliqua ab se vere gesta, rem ab alio gerendam repræsentat, & significat, sicuti Martha sollicita circa frequens ministerium, & Maria sedens secus pedes Domini, duo vitæ genera demonstrabant, quorum alterum in actione, alterum in contemplatione versatur. Parabolice vero quis dicitur alterius personam gerere, quando res nulla revera gesta est, sed fingitur tantum ad aliquid significandum; quomodo in Evangelio homo, qui seminat bonum semen, Christum docentem significat. S. Petrus hac posteriori ratione Ecclesiam minime repræsentavit, ideſt parabolice, sed primo modo, ideſt historice; ita quod ipsimet primo, & principaliter collatum privilegium sit non deficiendi in fide, nihilque definiendi contra fidem, secundario vero significaret id privilegium concedendum successoribus suis, atque ab se primo, ab suis successoribus postmodum Ecclesiam fidei firmitatem, ac indefectibilitatem in fide cum tenenda, tum docenda accepturam. Ita intelligendos esse, atque ita interpretatos Patres superius ostendimus. Audire præstat S.Petrum Chrysologum in epist. ad Eutychetem, quæ extat in actis Concilii Chalcedonensis: *Hortamur te*, inquit, *Frater honorabilis, ut his, quæ a Beatissimo Papa Romanæ Civitatis scripta sunt, obedienter attendas, quia Beatus Petrus, qui in propria sede vivit, & præsidet, præstat quærentibus*

tibus

tibus veritatem fidei. Contra secundam vero expositionem id est, tum quod Christus pro cæterorum Apostolorum quoque perseverantia, imo electorum omnium Joan. 17. oraverit, unde non erat cur pro Petro speciatim oraret, sed pro Petro aliquid specialiter impetrasse oportet, ut ex contextu historico patescit, perseverantia vero donum commune electis omnibus est: tum quod Christus orasse dicatur, ne Petri fides deficeret, cujus alioquin charitatem defecisse scimus; & Petro jussisse, ut ceteros in fide confirmaret. Non itaque pro sola Petri perseverantia rogavit, sed pro inerrantiæ dono Petro concredendo in bonum Ecclesiæ, quo fit, ut idem privilegium Petro impetratum, ad ejus successores pertineat, quum Christus id privilegii Petro concessum voluerit in Ecclesiæ utilitatem; at Ecclesiam semper indigere supremo Pastore, a quo in fide confirmetur, nemo nescit: Diabolus si quidem non expetivit modo, ut cribraret Apostolos, sed fideles etiam universos usque ad Mundi finem cribraturus est: & alioquin perseverantiæ donum ad omnes Petri Successores non pertinet, bene vero in fide indefectibilitas, a qua Ecclesiæ firmitas pendet. Quo circa jure optimo S. Cyrillus apud S. Thomam in Catena, *Secundum hanc*, inquit, *promissionem Ecclesia Apostolica Petri ab omni seductione, & hæretica circumventione manet immaculata*. S. Epiphanius in Anchor. n. 9. *Decebat enim primum Apostolorum Petram firmam, super quam Ecclesia Dei ædificata est, & cui portæ inferi non prævalebunt ... Portæ autem inferi hæreses, & Hæresiarchæ: omnibus enim modis in ipso firmata est fides, qui recepit Clavem regni Cælorum*. Theodoretus Epist. ad Renatum Presbyt. Rom. *Tenet*, inquit, *sancta ista Sedes gubernacula regendarum cuncti Orbis Ecclesiarum, cum propter alia, tum quia hæretici fætoris expers permansit*; & S. Gregorius Magnus lib. 6. Epist. 37. ad Eulogium; *Quis nesciat*, inquit, *Sanctam Ecclesiam in Apostolorum Principis soliditate firmatam? cui dictum est: super hanc Petram Ædificabo Ecclesiam meam; & rursum, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos*. Recolenda Patrum Testimonia jam superius laudata, ac infra laudanda.

S. Petro Primatus vindicatur secundo Traditionis testimonio, quo vix ad aliud dogma adstruendum luculentius adinveni-

 re

re est. Pleraque SS. Patrum testimonia consulto præterimus, ut quæ jam superius protulimus, unde actum agere nolumus, vel quæ inferius proferemus, ubi Romano Pontifici S. Petri privilegia adseremus. Ergo ex Patribus Græcis audire præstat Origenem, qui hom. 2. de diversis S. Petrum nuncupat *Summum Apostolorum verticem*, & in cap. 6. ad Rom. *Summam*, ait, *rerum* de pascendis ovibus Petro traditam fuisse: Eusebium, qui lib. 2. histor. ecclesf. cap. 14. Petrum apellat *fortissimum, & maximum* inter Apostolos, & virtutis merito reliquorum omnium *Principem, ac patronum*, & in Chr. an. 44. Christianorum Pontificem *primum*. Non moror autem Casaubonum turbare ista enitentem, eum enim castigavit epist. 4. §. 18. Cl. Bacchinius. S. Cyrillum Hierosol., qui Cathech. 2, & 11. S. Petrum vocat Apostolorum *Principem, & Supremum*. S. Basilium, qui Serm. de Judicio Dei, *Beatus ille Petrus*, ait, *qui ceteris prælatus discipulis fuit, cui Claves regni Cælorum concreditæ sunt*. S. Epiphanium, qui Hær. 51. *Petrum*, subdit, *elegit, ut Dux esset discipulorum*, Hær. 59. *Princeps Apostolorum Petrus*, ait, *qui quidem solidæ petræ instar nobis exsistit, cui veluti fundamento Domini fides innititur, supra quam Ecclesia modis omnibus extructa est*: & in Anchorato: *cui creditum est Ovile*. S. Cyrillum Alex., qui lib. 12. in Joann. *Præ aliis*, inquit, *emicat ille ceterorum Caput, ac Princeps*. S. Chrysostomum, qui hom. 55. S. Petrum *Ecclesiæ Caput, ac Pastorem* vocat; orat. 8. adv. Judæos *primum Apostolorum* fuisse factum ait: hom. 3. in Act. *Chori Apostolici Principem*, & hom. 87. in Joann. *Os, Principem, & verticem Apostolorum* nominat. S. Gregorium Nazianz., qui orat 26. *Vides*, inquit, *quemadmodum ex Christi discipulis . . . hic Petra vocatur, atque Ecclesiæ fundamenta in fidem suam accipiat*. Quibus suffragantur Euthymius in cap. ult. Joann. Petrum *totius Orbis Magistrum* esse constitutum ajens; Theophylactus supra laudatus in cap. 22. Luc. *Tu Petre conversus bonum exemplum pænitentiæ eris omnibus*, ait, *qui quum Apostolus fueris, & negaveris, iterum receperis Primatum omnium, & præfecturam Orbis*; & Oecumenius in cap. 1. Act. *Petrus*, ait, *cui Discipulorum præsidentia commissa erat*.

Ex

Ex Latinis vero audiendi, Tertullianus, qui lib. de præscript. cap. 22. Petrum, ait, *ædificandæ Ecclesiæ Petram dictum, & claves regni Cælorum* consecutum. S. Cyprianus, qui Epist. ad Jubajan. *Nos*, inquit, *Ecclesiæ unius Caput, & Radicem tenemus.... Nam Petro primum Dominus, super quem ædificavit Ecclesiam, & unde unitatis originem instituit, & ostendit, potestatem istam dedit*: & lib. de unit. Eccles. allegatis verbis illis: Tu es Petrus &c., & pasce Oves meas &c. *Super illum unum*, inquit, *ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat Oves suas: & quamvis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat* (extraordinariam intellige) *& dicat sicut misit me Pater, & ego mitto vos..., tamen ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi honoris, & potestatis* (extraordinariæ), *sed exordium ab unitate proficiscitur. Primatus Petro datur, ut una Ecclesia, & Cathedra una monstretur*. S.Optatus Milevit., qui lib.2. adv. Parmen. *Negare non potes*, inquit, *scire te in Urbe Roma Petro primo Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephas appellatus est, in qua una Cathedra unitas ab omnibus servaretur*. S.Ambrosius, qui Serm. 11. *Hanc solam*, inquit, *navem ascendit Dominus, in qua Petrus Magister est constitutus dicente Domino: super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*; in cap.ult. Luc. *quia solus profitetur* (Christi Divinitatem) *omnibus antefertur*; in cap. 12. Epist. 2. ad Corinth. *Primatum non accepit Andreas, sed Petrus*. S.Hieronymus, qui lib. 1. adv. Jovin. *Inter duodecim*, ait, *unus eligitur, ut Capite constituto Schismatis tolleretur occasio*. S. Augustinus, qui lib. 2. de baptism. cap. 1. *In quo*, inquit, (Petro) *Primatus Apostolorum tam excellenti gratia præeminet*; & Ser.13, nunc 76. de verbis Domini; *idem ergo Petrus a Petra cognominatus, Beatus, Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus Principatum tenens*. S. Pacianus epist. 3. ad Sympronian. *Ad Petrum*, inquit, *locutus est Dominus, ad unum ideo, ut unitatem fundaret ex uno*. Auctor libri de vocatione Gentium sub nomine S. Prosperi lib.2. cap.28,

Quis

Quis ergo ambigat, inquit, *quis ignoret hanc fortissimam Petram, quæ ab illa principali Petra communionem, & virtutis sumsit, & nominis, hoc desiderium semper habuisse, ut ei moriendi pro Christo constantia donaretur*. S. Leo, qui serm. 3. de assumpt. sua, *De toto mundo*, inquit, *unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur, ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Christus*. S. Gregorius Magnus Epist. 32. superius laudatus. Cassianus, qui libro 3. de Incarn. cap. 13. de Petro ait: *summum illum, & inter Discipulos Discipulum, & inter Magistros Magistrum, qui Romanæ Ecclesiæ gubernaculum regens, sicuti fidei habuit, ita & Sacerdotii principatum*.

Ad hæc S. Leo IX. Epist. 1. ad Michael. Imp. loquens de Petro, & Paulo *Cathedram*, & *Primatum* tribuit Petro. Joannes VIII. Epist. 8. ad Episcopos Mandanaucensem, & Equilensem Apostolicam Sedem nuncupat unius Petri Sedem; a Petro Petræ nomên sortitam: *Ubi semper Catholicis subvenitur*. Bonifacius VIII. Constit. *Unam Sanctam*, docet unam Sanctam Ecclesiam credere, & tenere nos debere: unius ergo Ecclesiæ unum Caput fuit Petrus. Innocentius III. in cap. *Solite* de Major., & Obed. in Petro sibi Oves a Christo commissas, & Claves Cælorum concreditas asserit. Clemens VI. Extravag. *Unigenitus Dei Filius* 11. Petrum, & Paulum nuncupat *Gregis Dominici Pastores, Lucernas fidei, Ecclesiarum Columnas*, Paulo tamen clavem *scientiæ* dumtaxat tribuit: Petro vero clavem adserit *Potentiæ*; quæ quidem e S. Maximo Taurin. hom. 3. de S. Petro, & Paulo mutuavit. Pius II. Constit. 10. *in Minoribus* tom. 1. Bullar. Rom. *Non duos*, inquit, *instituit Dominus, qui in suum locum tamquam Capita tenerentur æqualia, sed unum constituit, & Verticem, & Ducem, & Pastorem universi Gregis Simonem Petrum dicens*: Tu es Petrus &c. & pasce Oves meas, *quæ nulli alteri seorsim dicta leguntur, nisi Petro, ut in Petro unitas, & summa contineretur auctoritas*. Ven. Beda, qui hom. in festo SS. Petri, & Pauli, *Beatus Petrus*, inquit, *specialiter Claves regni Cælorum, & Principatum Judiciariæ potestatis accepit*.

pit. S. Bernardus, qui lib. 2. de Consid., de Petro ait: *Instar Domini gradiens supra mare unicum se Christi Vicarium designavit, qui non uni populo, sed cunctis praeesse deberet, siquidem aquæ multæ populi multi*. S. Burchardus Wormatiensis Episcopus decret. par. 1. lib. 1. cap. 1, & 2, *In novo Testamento*, inquit, *post Christum a Petro Sacerdotalis cœpit ordo, qui ipsi primo Pontificatus in Ecclesia sancta datus est, dicente Domino ad eum*: Tu es Petrus &c. *Itaque hoc privilegium Beato Clavigero Petro sua vice solummodo commisit*. S. Anselmus in cap. 16. Matth. de potestate Petro a Christo collata loquens, *Eam ideo uni Petro*, inquit, *concessit specialiter; ut ad unitatem nos invitaret*. S. Thomas in 4. dist. 24. q. 3. art. 2. quæstiunc. 3. ad 1. *Quamvis*, inquit, *omnibus Apostolis data sit communiter potestas ligandi, & solvendi, tamen ut in hac potestate aliquis ordo significaretur, primo soli Petro data est, ut ostendatur, quod ab eo in alios debet ista potestas descendere*: & 2. 2. q. 33. art. 4. ad 2. *Sciendum tamen est*, inquit, *quod ubi immineret periculum fidei, etiam publice essent Prælati a subditis arguendi: unde & Paulus, qui erat subditus Petro, propter imminens periculum scandali circa fidem Petrum publice arguit*: & sicut *Gloss. August. dicit ad Galat. 2. ipse Petrus exemplum majoribus præbuit, ut sicubi forte rectum tramitem reliquissent, non dedignentur etiam a posterioribus corrigi*. Jure proinde, ac merito Summus Pontifex Innocentius X. in Decreto an. 1647. die 24. Januarii, quo libros D. de Barcos, non appellato ejus nomine, confixit, propositionem hancce: *S. Petrus, & S. Paulus sunt duo Ecclesiæ Principes, qui unicum efficiunt, vel sunt duo Ecclesiæ Catholicæ Coryphæi, ac summi Duces summa inter se unitate conjuncti; vel sunt geminus Ecclesiæ universalis Vertex, qui in unum divinissime coaluerant, vel sunt duo Ecclesiæ Summi Pastores, ac Præsides, qui unicam Caput constituunt* (hisce enim modis in illis libris errorem suum affert Barcosius) hanc, inquam, propositionem ita explicatam, ut omnimodam æqualitatem inter S. Petrum, & S. Paulum, sine subordinatione, & subjectione S. Pauli ad S. Petrum in potestate suprema, & regimine universalis Ecclesiæ, præseferret, hæreticam censuit, & declaravit. Auctor tibi sum, ut adeas Boverium

in

in Censura; Beccanum lib. 3. de Repub. Eccles., Coeffetellum Episcop. Massil. lib. 1., qui adversus Marcum Antonium de Dominis calamum suum egregie exacuerunt, uni Petro collatum Primatum invictissime demonstrantes. Augustinum de Bellis oper. de absoluta S. Petri Monarchia; Dianam tract. 1. de Primatu solius Petri; Matthæucium Controv. 5. cap. 2; Isaacum Habert. lib. 2. de Cathedra singulari Petri; Natalem hist. Eccles. ad sæcul. I. Differ. 4; Tournellium de Eccles. q. 5. art. 1. uni Petro, ejusque successoribus Romanis Pontificibus adversus præf. Gallum Auctorem præsertim duorum librorum, quibus S. Petro coæqualem S. Paulum ostendere enixus fuerat, Primatum Ecclesiæ vindicantes. Nam mitto ceteros alio in loco laudatos, ne longior sim.

Quia vero intelligo nonnullos esse animo ita comparatos, ut nisi quæ majoribus omnibus nostris de Primatu Petri sententia insederit, perspectam habeant, adquiescere, aut nesciant, aut omnino nolint, ut his propterea morosioribus faciam satis, quin tamen, ingenio mitioribus, quibus plane relata hactenus satis superque sunt, molestiam creem, brevem elenchum exhibeo cum eorum ex Græcis, tum eorum ex Latinis, saltem qui ex his, & ex illis præstantiores audiunt; alioquin enim omnes persequi velle res esset tædii, & laboris plena, quibus eadem de S. Petri Primatu sententia probata est. Sunt autem primo ex Græcis S. Irenæus lib. 3. adver. Hæref. cap. 3, S. Petri Ecclesiam *Principalem*, sive *Potiorem*, *sive Potentiorem* appellans: S. Dionysius Corinth. apud Eusebium lib. 2. cap. 25, & lib. 4, cap. 33: S. Petrus Alexandr. de pœnit. can. 9. apud Beveregium tom. 2. Synodici S. Petrum Apostolorum *Primum*, *sive Prælatum*, *sive Præpositum* nuncupans: S. Athanasius in Psal. 15. S. Petrum *Coryphæi* nomine inscribens: S. Gregorius Nanzianz. iterum orat. 7. eumdem *Ecclesiæ Columen*, & S. Cyrillus Hierosolym. Cathe. 11, & 17, rursum *Summum*, & Apostolorum *Principem* prædicantes: S. Chrysostomus etiam atque etiam S. Petrum aut *Apostolorum Principem*, *aut Ecclesiæ Primum*, ut hom. 3. de pœnit., aut *Ecclesiæ Columnam*, *& fidei fundamentum*, homil. de debit. decem mill. Talent., aut ab Apostolis *Petro primas* semper delatas, ut homil. 50, & 65. in Matth. affirmans

mans: S. Isidorus Pelusiotes lib. 1. epist. 142, & lib. 2. epist. 58. S. Petrum non alia, quam Apostolorum *Coryphæi*, ac *Præsulis* appellatione celebrans: S. Cyrillus Alexandr. etsi jam alias laudatus lib. 2. in Joan. cap. 1. in Petro tamquam *in firmissima petra ædificatam Ecclesiam* perhibens: Patres Synodi sive Ephesinæ act. 3. S. Petrum *fidei columnam*, & *Ecclesiæ fundamentum*, sive Chalcedonensis act. 3. S. Petrum *fidei fundamentum*, *Ecclesiæque Crepidinem* nuncupantes: Basilius Seleuciensis orat. 16. Apostolorum *Coryphæum*, & *Christi discipulorum Primatem* dicens: Evagrius lib. 2. hist. Eccl. cap. 4. edit. Taurin. *Basim Catholicæ Ecclesiæ*, & *fidei Orthodoxæ firmamentum*; & Stephanus Larissensis Episcop. epist. ad Bonifacium II apud Harduin. tom. 2. Concil., pag: 1111, *Patrem, totiusque Mundi Doctorem* appellantes: Auctor epistolæ 1. ad Jacobum fratrem Domini, S. Clementi tributæ, qui sane ante Ruffini, a quo commemoratur, tempora egit: *Simon*, ajens, *propter veram fidem*, & *maxime infallibilem doctrinæ suæ basim definitus est fundamentum Ecclesiæ* ... & *ab ipso Jesu .. transnominatus est Petrus*: Orientales Episcopi epist. ad S. Agapetum, apud Harduinum eodem tom. pag. 1218, S. Petrum *firmam petram*, & Patres Synodi VIII. epist. ad S. Agathonem act. 18. *Summum Apostolorum verticem*, & *firmam fidei petram* vocantes: S. Theodorus Studites lib. 2. epist. 76. S. Petrum *totius Universi Pastorem*, & S. Joannes Damascenus opusc. adver. Nestorian. *Supremum* Apostolorum *verticem* prædicantes, adeo ut Nilus Thessalonic. alioquin Pontificii Primatus infensissimus hostis lib. de Primatu Papæ, S. Petrum Apostolorum *Principem*, & *Coryphæum* fateri compulsus fuerit. Quibus adnectere præterea est aliarum quoque Orientalium gentium unanimem, universalemque consensionem, ut adnotat Cl. Mamachius, & quidem de Græcis ex eorum Euchologiis, Menæis, & Menologiis apud Goarium, & Arcudium ad diem 29. Junii, ex Archeriatico, sive Pontificali apud Isaacum Habertum, ex Doxatico, & Exapostilario apud Allatium dissert. de lib. Græcor.: de Syris ex eorum Ritualibus, & Synaxariis apud Morinum part. 2. de Sacr. Ordin., de Nestorianis, & Jacobitis ex eorum Martyrologiis, librisque Liturgicis apud Masium, & Ecchellensem de

Originib. Eccleſ. Alexandr., de Coptis, Chaldæis, Arabibus, Armenis apud eumdem Echellenſem, & Naironum: Verbo: de Orientalibus omnibus ex eorumdem Liturgiis apud Maſium, Renaudotium, Aſsemanum, Brunum, alioſque; ut pudere proinde ſummopere debeat Schiſmaticos illos a tam certa, conſtantique Orientalis Eccleſiæ conſenſione adeo temere deſciviſse.

Ex Latinis ſecundo, & quidem ex Pontificibus ummis præter illos, quorum paulo ſuperius cum honore meminimus, S. Julius I. epiſt. ad Orientales apud Coutantium tom. 1. B. Petro in ceteros Paſtores Eccleſiarum poteſtatem, quæ in ejus ſucceſsores Pontifices permanaverit, collatam fuiſse ſcribit. S. Siricius epiſt. ad Himer. Tarracon. a S. Petro *Apoſtolatus, & Epiſcopatus cæpiſſe exordium* affirmat. S. Innocentius I. epiſt. 30. ad Epiſcopos Concili Milevit. S. Petrum pariter *Apoſtolatus, & Epiſcoatus Auctorem* agit. S. Zozimus epiſt. 12. ad Aurelium, S. Petrum *Eccleſiis omnibus præfectum* ait. S. Bonifacius I. epiſt. 5. ad Ruffum Teſſalon. S. Petrum *Paſtorem perpetuum Dominicarum Ovium* eſse, in quo poſitum eſt *univerſalis Eccleſiæ fundamentum*, epiſt. 14. in S. Petro conſiſtere *univerſalis Eccleſiæ regimen, & ſummam*, & epiſt. 15. ſimilia ſcribit. S. Cæleſtinus I. epiſt. 13. ad Epiſcop, Illyric. S. Petrum *Apoſtolorum primum* affirmat, *cui cura circa omnes* commiſsa eſt. S. Felix III. in Synodo Roman. epiſt. Synod., quæ apud Harduinum tom. 2. pag. 823. eſt 4. ad Petrum Cnaphæum, *Incæpi, inquit, ſententiare contra te, immo Summus Vertex Paſtoralium Sedium in ſanctis laudibus florens optimus vere Apoſtolorum Petrus ... & firma ſit hæc depoſitio a me, & ab his, qui una mecum Apoſtolicum Thronum regunt*. Joannes XVIII. epiſt. ad univerſ. Galliar. Epiſcopos apud Harduin. tom. 6. part. 1. *Petrum noſtrum*, ait, *cui claves Cælorum commiſsæ ſunt .... Principem Apoſtolorum credimus, quia Apoſtolos conſtituit, ſicut eſt Marcus ... Mathias ... Lucas ... Paulus, & Barnabas*. Mitto ceteros ne ſim longior.

Ex Patribus vero, Eccleſiaſticiſque ſcriptoribus Auctor antiquiſſimus Fragm. Conſtit. Apoſtolic. de Ordinationibus ſub nomine S. Hippolyti Portuenſis apud Erneſtum Grabium, Jo. Alber. Fabricium, & tom. 1. Apoſtolic. Patrum, S. Petrum *Apo-*

Apostolorum primum appellat. S. Hilarius Pictaviensiis in cap. 15. Matthæi, Petrum *Ecclesiæ Petram*, *& fundamentum* statuit, similiaque in psal. 131, & lib. 6. de Trinit. repetit. Patres Synodi Sardicensis act. 3. S. Petri præ ceteris *honorandam memoriam* esse decernunt, & epist. ad S. Julium, *Caput Ecclesiæ Petri Sedem* esse agnoscunt. S. Ambrosius etsi jam laudatus aliis in locis, in psal. 40. *ubi Petrus* ait, *ibi Ecclesia*, in psal. 43. *Petrus* inquit, *Ecclesiæ præponitur*, & lib. de Virginit. cap. 16. *Ecclesiæ firmamentum*, & *Magistrum disciplinæ* illum nuncupat. S. Hieronymus iterum epist 57. ad Damasum *super Petrum ædificatam Ecclesiam* asserit. S. Augustinus præterea etsi jam sæpe commemoratus, S. Petrum omnium Apostolorum *primum* serm. 24, & 106, S. Petri *Apostolatus Principatum cuilibet Episcopatui esse præferendum propter Primatum, quem in discipulis habuit, & quia Petro uni datæ sunt Claves*, enarrat: in Psal. 108, & serm. 108., nunc 294. perhibet; & lib. 2. de Baptism: contra Donatist. cap. 1. ex S. Cypriano hoc testimonium profert, *de quo* (S. Petro) *idem Cyprianus in epist. ad Quintum, ita loquitur: nam nec Petrus*, inquit, *quem primum Dominus elegit, & super quem ædificavit Ecclesiam suam.. arroganter assumsit, ut diceret se Primatum tenere*. S. Petrus Chrysologus serm: 154, *Petrus*, inquit, *a petra nomen adeptus est, quia primus meruit Ecclesiam fidei firmitate fundare*. Episcopi Synodi Romanæ sub S. Symmacho an. 501, 502, & 503. *S. Petri Sedem Primatum obtinere, ac in solida Petri confessione stabilitam esse* enuntiant. S. Maximus Taurin. homil. 3. de SS. Petro, & Paulo, *S. Petro totius Ecclesiæ gubernacula tradita* prædicat. Vigilius Tapsensis lib. 5. adversf. Eutychetem *primam Sedem esse Romanam* a S. Petro constitutam probat. S. Avitus Viennen. Episcopus epist. ad Senatores *Petri Sedem cum Mundi apice* confert. S. Cæsarius Arelat. epist. ad S. Symmachum a persona S. Petri *Episcopatus sumsisse exordium* scribit. Possessor Africanus Antistes epist. ad S. Hormisdam, *A quo magis*, inquit, *est nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus Sedis Præside, cujus primus a Christo Rector audivit: tu es Petrus* &c. Ennodius Ticinensis in libello Apolog. *B. Petri Sedem Caput Ecclesiæ totius* esse testatur. Ægidius Abbas, & Mesianus Notarius in libello

 sup-

ſupplici ad Symmachum, *præ omnibus Eccleſiarum Pontificibus ... Apoſtolicam Sedem ſibi vindicare principatum* profitentur. Facundus Hermian. Epiſc. lib. 10. S. Petri *Primatum* agnoſcit, & Sedulius lib. 4. oper. Paſchal. tom. 6. Bibliot. P. P. edit. Lugd. S. Petrum *Paſtorem univerſi Orbis* prædicat.

Ad hæc S. Petri Primatus adſtruitur a doctiſs. Mamachio vetuſtiſſimis aliis Latinæ Eccleſiæ monumentis, Sacramentariis, libriſque Liturgicis, in quibus paſſim apertiſſima de S. Petri in Eccleſia Primatu occurrunt teſtimonia, ut in Codice Liturgico (quem Leonianum vocant, qui a S. Leone Magno, vocandumque Gelaſianum volunt alii, qui potius a S. Gelaſio I. adornatum contendunt, qui facile alioquin conciliari poſsunt, ſiquidem veriſimilimum ſit Sacramentarium S. Leonis a S. Gelaſio, ſicuti Gelaſianum poſtea a S. Gregorio fuiſse qua adauctum, & qua diminutum) ſæculo V. proculdubio conſcripto, apud doctiſs. Blanchinium tom. 4. Anaſt. opuſc. 2., & Aloyſium Aſſemanum virum eruditione omnigena clariſſimum part. 3. lib. 4. Codic. Liturgic. Eccleſ. univerſ. pag. 46, ubi hæc habentur; *Qui ut hanc Sedem* (Deus O. M.) Romanam *regimen Eccleſiæ totius efficeres, & quod hæc prædicaſset oſtenderes ubique ſervandum, ſimul in ea & Apoſtolicæ Principem dignitatis, & Magiſtrum gentium collocaſti*: Ut in Diurno Romano apud Garnerium, in Sacramentario Gelaſiano apud Ven. Cardin. Thomaſium, & Muratorium, in Ordine Romano tom. 13. Bibl. Patr. edit. Lugdun., in Ordine Romano altero apud Mabillonium tom. 2. Musèi Italici; in Sacramentario Gregoriano apud Menardum, & Muratorium tom. 2. Liturg. Rom. veter., in Ritualibus apud Martenium de antiqu. Eccleſ. ritib., in Miſsali Gottico = gallicano apud Thomaſium; in Sacramentario Gallicano apud Mabillonium tom. 1. Muſèi Italic.; in Miſsali Mozarabico apud Bollandianos tomo 6. Julii, & Blanchinium tom. 1 oper. Ven. Cardin. Thomaſii, in aliiſque paſſim apud rerum Liturgicarum tractatores. Quamobrem demirari eſt ſummam Proteſtantium, ac præſertim Salmaſii, Caſauboni, Spanhemii, Gerardi, Deilingii, Forbeſiique impudentiam, cujus multum Spalatenſi, Queſnello, & Barchoſio, nonnihilque Launojo epiſt. 8. ad Rajmund. Forment., & Dupinio de antiq. Eccleſ. di-

difcip. difser. 4. cap. 1. adhæfit, qui noftros, vel imperitia in SS. Scripturis interpretandis, vel ignorantia in afsequendo germano SS. Patrum fenfu, vel novitate tandem in adftruendo ex S. Scriptura, & SS. Patribus S. Petri in Ecclefia Primatu fuggillant, quum ex dictis luce meridiana liqueat nihil ad Dei Verbum five fcriptum, five traditum magis accedere, quam de Primatu S. Petri noftrorum fententiam. Age vero præcipua, quæ ex SS. Patribus afferre Proteftantes fciant, fiquidem quæ ex S. Scriptura reponi folent, abunde fuperius refutata funt, difpiciamus, ceteris dimiffis, quæ vel fuapte concidunt, vel ex refponfionibus facile refelluntur.

Huic SS. Patrum traditioni opponunt Primatus Pontificii Ofores quædam SS. Patrum teftimonia, quibus ipfis vifum eft poffe evinci S. Petro Ecclefiæ Primatum non fuiffe concreditum. 1. Clementis Alexandrini, qui lib. *6.* hipothyp. apud Eufebium lib. 2. hift. Ecclef. cap. 1. *Petrus*, ait, *Jacobus*, *& Joannes poft Afcenfionem Salvatoris quamvis ab ipfo fuerint omnibus pene Prælati, tamen non fibi vindicabant Primatus gloriam, fed Jacobum, qui dicebatur juftus, Apoftolorum Epifcopum ftatuunt*. Hæc Clemens. Et fane Jacobus Chrifto D. in Epifcopatu Hierofolymitano fucceffit. Hefichii accedit teftimonium Hierofolymitani Presbyteri, qui orat. in Jacobum Fratrem Domini apud Photium Codic. 275. *Quomodo*, *inquit*, *prædicabo Servum Chrifti*, *& Fratrem*, *novæ Jerufalem fummum Ducem*, *facerdotum Principem*, *Apoftolorum Caput*, *in capitibus verticem*, *in lampadibus fuperfplendentem*, *& inter aftra maxime illuftrem? Petrus prædicat*, *Jacobus decernit*, *& paucæ voces magnitudinem quæftionis comprehenderunt*: *Ego judico non inquietari eos*, *qui ex Gentibus convertuntur ad Deum.* Hæc ille. Et fane miffus ab aliis Petrus in Samariam refertur Act. 8; at miffus Jacobus non legitur: potius ergo Primatus Jacobo eft adjudicandus. Secundo S. Cypriani, cujus non efse verba illa ex lib. de Unitate Ecclefiæ laudata, fcilicet: *Primatus Petro datur*, *ut una Ecclefia*, *& Cathedra una monftretur*, ex eo fuadent, quod in antiquis Codicibus Mfs. S. Cypriani defiderantur; atque aliena manu in textum irrepfiffe cenfet Rigaltius. Sed & idem S. Doctor lib. eodem, *Hoc erant*, inquit, *uti-*

utique ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris, & potestatis: sed exordium ab unitate proficiscitur... Episcopatus unus est, cujus pars a singulis in solidum tenetur. Tertio S. Ambrosii, qui lib. 2. de Spir. S. *Nec Paulus*, inquit, *inferior Petro .... cum primo quoque facile conferendus, & nulli secundus, nam qui se imparem nescit facit æqualem*; lib de Incarn. cap. 4. *Hic* (Petrus) *ubi audivit*, inquit, *vos autem quid me dicitis? statim loci non immemor sui Primatum egit, primatum confessionis utique, non honoris, primatum fidei, non ordinis*: & ferm. 12. de SS. Petro,& Paulo, *inter illos*, ait, *quis cui præponatur incertum est: puto enim illos æquales esse meritis, qui æquales sunt passione.*

Resp. ad primum, primo equidem Clementis Alexandrini laudibus detractum aliquid nolim, compertum est tamen, quod etsi adnixi viribus omnibus eruditi multi sint, sive ut eumdem ab erroribus expurgarent, vel saltem excusarent, uti Nourius Ceillier, Calmetius, Dupinius, Annatus, Bollandiani, & alii, sive ut ejusdem nomen Martyrologio inscriberetur, de ejus Sanctitate testimonia adferentes Eusebii, S. Hieronymi, Theodoreti, Auctoris Chronici Paschalis, S. Maximi Monachi, S. Joannis Damasceni apud Combefisium, Ruinartium, Honoratum a S. Maria, Laubruscellum, & Natalem videnda: producentes præterea Usuardi, Vespucii, Maurolici, Galesini, Ferrarii, aliorumque Martyrologia, quia tamen vix, ac ne vix quidem ille erroris omnis prorsus expers pronuntiari potest, in quam rem legendi Photius Cod. 109, Cassiodorus de divin. institut. cap. 5, Petavius Theolog. Dogmat. lib. 1. cap. 4, Bellarminus de Script. Ecclef.,& Miræus in Bibl. cap. 38., nec diffitetur Halloix ejusdem vindex, ut propterea a S. Gelasio apocryphis Clementis opera fuerint adcensita: & quia vestigium nullum superest, quo liquido constet de ejus Sanctitate, aut cultu ei olim ceu sancto ab Ecclesia delato, de quo legendi Combefisius in Bibl. concionat., Dominicus Georgii in notis ad Martyrologium Adonis 19. Decembris; Michael a S. Joseph tom 2. Bibliographiæ Criticæ, & Solerius in notis ad Usuardum die 4. Decembris: proinde doctissimus, ac prudentissimus Pontifex Benedictus XIV., ex cujus sacra eruditione plenis litteris Apostolicis ad Joannem V. Portugalliæ Re-

Regem novæ editioni Martyrologii præfixis, ista delibavimus, a Clementis Alexandrini nomine ea in editione abstinuit. Non tanti igitur facienda ejus auctoritas est, ut exinde grave negotium nobis facessitum eat. Nihilominus R. secundo locum Clementis apud Eusebium mendosum esse. Nam etsi habeatur in Codice Basileensi versionis Ruffini, tamen in Codice Coloniensi optimæ notæ non habetur vox *Primatus*, nec legitur *Apostolorum*, sed *Hierosolymorum Episcopum*; sicuti neque in quibusdam optimæ notæ Codicibus Eusebianis, quos Valesius vidit, & contulit. Cum hisce Codicibus cohærent Codices Græci, tum Vaticanus, tum Parisiensis: cohærent quoque Nicephorus lib. 2. cap. 3, qui refert Eusebii locum, *Petrus*, inquiens, *& Jacobus*, *& Joannes*, *quos Dominus præcipuo dignatus fuerat honore*, *post Ascensionem ejus gloriam non affectarunt*, *sed Jacobum justum Episcopum Hierosolymorum elegerunt*: Eusebius ipse, qui lib. 2. cap. 14. S. Petrum vocat Apostolorum *Maximum*, *& Principem*; & S. Bernardus, qui lib. 2. de consid. *Jacobus*, inquit, *una Hierosolyma contentus universitatem Petro cedit*. Porro Christus non Hierosolymitanæ, sed universalis Ecclesiæ Caput fuit, eique, non Jacobus, sed Petrus successit: neque Mater Ecclesiarum facta fuit Hierosolymitana, sed Romana Ecclesia, seu illa antiquitate Mater fuit, ista vero auctoritate. Hesychium vero eo loci hyperbolicè oratoris more locutum, non vero ut Scripturæ sacræ interpretem, aut dogmatis expositorem decet, exinde constat, tum quod orat. de S. Andrea apud Photium Codic. 269. similia de S. Andrea dicat, atque de Jacobo dixerat: *Sacra illa*, inquiens, *tuba Andreas*, *primus Apostolorum fœtus*, *prima Ecclesiæ Columna*, *ante Petrum petra*, *Fundamenti fundamentum*, *initii Primitiæ &c.* tum quod optime norat Patriarcham Hierosolymorum Primatum super alios non modo nunquam habuisse, sed imo quintum in Patriarcharum numero, nullo tamen adjecto jure, ex indulto Nicæni Concilii locum obtinuisse.

Resp. ad secundum pessime, ac perperam Rigaltium colligere ex citato textu S. Cypriani, ut cui præfata verba desint, non posse S. Petri Primatum inferri; tum quia citata verba mille ab hinc annis, & amplius ex S. Cypriano lauda-

ta

ta fuerunt a Pelagio II, qui obiit an. 590. in epiſt.2. ad Eliam, & Epiſcopos Iſtriæ, quæ ordine 4. inter ejus epiſtolas proſtat tom.3. Concil., Hard.pag.417, eaque Pamelius Aldo cuidam Grammatico nixus textui inſeruit; tum quia in illo textu aſſerit S. Cyprian. ſuper unum Petrum ædificatam Eccleſiam, & uni Petro paſcendas oves concreditas; unam fuiſſe a Chriſto inſtitutam Cathedram, ut unitas manifeſtaretur, & exordium denique ab unitate proficiſci: quæ ſane conſiſtere nequeunt, niſi Petro Primatus adjudicetur: ergo dum S. Doctor pares Apoſtolos poteſtate facit, & honore, loquitur de poteſtate extraordinaria, quam habebant cum dependentia a Petro, & quæ ipſorum morte periit, non de poteſtate ordinaria, quam habuit Petrus, quæque ad ſucceſſores Romanos Pontifices pertranſit: ita exponit Bellarminus: qua de poteſtatis ordinariæ, & extraordinariæ diſtinctione confer dicenda ad hujuſce articuli calcem in obſervat: vel loquitur, ut exponit Perronius cap. 16. reſponſ. ad Regem Angliæ, & poſt ipſum Natalis hiſt. Eccleſ. ad ſæcul. I diſſert. 4, de poteſtate intrinſeca, & eſſentiali, in eo poſita, quod poſsent omnes ubique Chriſtum annuntiare, Eccleſias inſtituere, Sacramenta adminiſtrare &c. non vero de poteſtate extrinſeca, & accidentaria in eo poſita, quod ad ſervandam unitatem neceſſarius ſit ordo, diſpoſitio, & dependentia, cujuſque unitatis centrum, fons, & radix fuerit S. Petrus, a quo Eccleſia univerſa ordinem, diſpoſitionem, & dependentiam haberet, ut una eſset. Duo ſcilicet neceſsaria erant Apoſtolis, ut rite munere ſuo Apoſtolico fungerentur: primo, ut illud cum poteſtate a Chriſto conceſsa exercerent, ſecundo, ut nonniſi ſervata Eccleſiæ unitate illud exerceretur: defectu auctoritatis, qui Apoſtolatus munus obiret, non jam Apoſtolus, ſed Pſeudo-Apoſtolus audiret: defectu unitatis, jam non catholicus, ſed Schiſmaticus eſset: ergo, ut nihil Apoſtolico muneri in Apoſtolis deeſset, neceſsaria erat poteſtas a Chriſto collata Evangelii annuntiandi, & neceſsaria erat poteſtas in Petro ad unitatem ſervandam: ac proinde, ut a poteſtate Petri dependerent Apoſtoli, oportebat, non ſecus ac a Romano Pontifice Epiſcopi pendeant, neceſse eſt. Id docuit S. Cyprianus, & dum docuit Epiſcopatum eſſe unum, *cujus pars a ſingulis inſolidum tenetur*, docuit unum

unum

unum esse ratione ordinis, & caracteris. Idem enim, & indivisibilis est in Episcopis, & Summo Pontifice: non vero unum esse ratione auctoritatis, & jurisdictionis: nam alius est in Episcopis, alius in supremo Capite. Vel docuit unum esse unitate originis, & corporis, quatenus Episcopatus omnes particulares ab Episcopatu Romano, veluti ab origine exorti cum eodem unum Pastorum corpus constant, cujus Romanus Pontifex, sicuti S. Petrus, est Caput, cujus proinde partem singuli tenent in solidum utique, nam idem ordo, & caracter in omnibus: non autem unum esse unitate auctoritatis, & jurisdictionis, quasi omnes Petro, & Pontifici Romano æquales sint, nec proinde singuli partem Episcopatus æquo jure tenent. Non absimili namque ratione arbori Ecclesiam, radici Pontificem comparat S. Gelasius I. epist. 8. ad Anastasium Imp. & S. Jnnocentius I. epist. ad Patres Concilii Milevitani Pontificem fonti, Ecclesiam rivulo: at non radicem arbor, sed arborem radix portat, atque ex fonte rivus manat. Ea erat namque S. Doctoris mens Episcopatum esse unum, sicut una est Ecclesia: Ecclesia vero una est unitate fundamenti, & Capitis: igitur Episcopatus est unus unitate originis, & Summi Pontificis, a quo pendet. Id exemplo illustratur. Sicuti quum 72 Senioribus Spiritus, ac potestatis Mosis portio quædam participata est, non quod dividuus esset Spiritus Domini, sed ut exploratum Hebræis esset sartam tectam Mosi suam constare dignitatem, & 72 Seniores ab eo suæ potestatis originem sumere, quibus proinde nefas foret, ac Schismatis nota vel se a Mosis subjectione subducere, vel se Mosi in auctoritate coæquare: ad hunc fere modum Christus D. S. Petro supremam potestatem concredidit, ex qua in alios quoque Apostolos, (non secus ac Romanis Pontificibus, ex quibus in alios deinde Episcopos) pars quædam deffflueret, ea tamen lege, ut ad servandam unitatem omnes Apostoli a Petro (non secus ac a Romano Pontifice Episcopi) penderent jurisdictione, & potestate, nec ullo modo se illi coæquare præsumerent: quocirca S. Cyprian. epist. ad plebem *Deus unus est*, ajebat, *& Christus unus, & una Ecclesia, & Cathedra una super Petrum Domini voce fundata*, & epist. ad Jubajan. 73. *Quo*, inquiebat, *venturus est, quisitit? Utrum ne ad hæreticos, ubi fons, & fluvius aquæ vitalis omni-*

no non est? An ad Ecclesiam, quæ una est, & super unum, qui Claves ejus accepit voce Domini fundata? Quod si missus Samariam ab Apostolis legitur Petrus, non id mandato, & auctoritate, sed suasione, prece, & consilio factum est, ut fideles in fide confirmaret. Neque enim Missionis nomen indicium est semper subjectionis; siquidem aliquando a subditis mitti integro honore, jureque superior possit, cujusmodi trinum Baronius ad annum 35 num. 11 suppeditat exemplum: Phinees Principis Josu: 22 ab Israelitis missi ad investigandum de altari trans Jordanem erecto: Pauli, & Barnabæ Act. 15 missorum ab Antiochenis Hierosolymam ad consulendum Apostolos: Ismaelis summi Pontificis, teste Josepho, a Judæis missi Romam ad Neronem adversus Agrippam Regem, necnon adversus Festum Præsidem. Resp. ad tertium S. Ambros. primo, & tertio loco ex objectis Petro Paulum coæquare, non in potestate, & primatu; nam alienum ab hac sententia S. Ambrosium supra ostendimus; sed in meritis, laboribus, & passione, ut ex textu objecto satis constat. Secundo vero loco respexisse S. Doctorem dumtaxat ad confessionem, & fidem Petri, quia scilicet nondum primatum honoris, & ordinis acceperat, quem nonnisi post confessionem accepit, ad quam confessionem, & Christi promissionem respiciens subinde S. Doctor subdit: *Hic est ergo Petrus, qui respondit præ ceteris Apostolis, imo pro ceteris, & ideo fundamentum dicitur.*

Mitto cetera levioris momenti, ne in re explicatu facili, atque ceteroquin ab aliis optime exornata, numerisque omnibus absoluta longior præter modum sim. Confer interea, si per otium liceat, præter illos, quorum pag. 49, 53, 55, & 57 cum laude meminimus, a quibus de Primatu Petri præclare actum est, Alexandrum a S. Elpidio tract. de Eccles. potest.; Alvarum Pelagium de planctu Eccles. cap. 57; Barlaamum Jeracensem Episcopum epist. ad amicos Græcos apud Canisium tom. 4. antiq. lect.; Georgium Trapezuntium apud Allatium Græc. orthod. tom. 1; Abrahamum Bzovium lib. de Pontif. Rom.; Gregorium Nunnium Coronellum de vera Christi Ecclesia lib. 6; Jacobum Latomum Controver. 3. capit. q. 1; Jodocum Coccium in Thesau. lib. 7; Antonium Augustinum in dialog.; Faustum Naironum in Evoplia fidei

fidei part. 3. cap. 3; Leonem Allatium de consens. Eccles. Occid., & Orient. lib. 1. cap. 4; Petrum de Marca dissert. de singul. Primatu Petri; Augustinum de Bellis de absol. S. Petri Monarch.; Isaacum Habertum de Cathed., seu Primatu S. Petri; Natalem Alexandrum hist. Eccles. ad sæcul. I disp. 4; Lequiennium Panopl. advers. Græcos; Orsium de irrefor. Roman. Pont. jud:; Blancum de Polit., & Potest. Eccles. tom. 3. cap. 3, §. 12. Pro coronide, ut desponderam, observes velim potestatem; qua in Ecclesiam universam potiebantur, ordinariam in Petro, in aliis Apostolis extraordinariam fuisse, adeoque in ipso S. Paulo, docent S. Thomas Lect. 1 in epist. ad Rom.; Suarez de Legib. lib. 4, cap. 3; Acugna in decret. Gratiani p. 1. dist: 21. can. 2; Bannez in 2. 2. D. Thomæ qu. 1 art. 10; Granadus in 22 controv: 1 tract. 2 disp. 1. sect. 2; Bellarminus lib. 1 de Rom. Pontif. cap. 11; Petavius lib. 1. de Hierarch. Eccl. cap. 5; Amicus tom. 4 Disp. 6. sect. 2; Perez in Pentateucho fidei cap. 21; Valentia tom. 3 disp. 1 punct. 7; Driedo lib. 4 de variis dogmatibus cap. 3 par: 3; Alvarus Pelagius de planctu Eccl. lib. 1 cap. 6.; Canus Theolog: loc. lib. 8 cap. ult.; Sotus in 4 disp. 20 qu. 1 art. 2, & 3; Beccanus contr. tom. 2 lib. 1. demonstr. 3 art. 9; Emanuel Schelstratius Antiq. illustr. dissert. 2 cap. 1; Alexander de Turre de Eccl. hierarch. lib. 4; Diana loc. cit., & alii docentes nempe in Apostolatus officio Petro æquales omnes Apostolos, in Primatus dignitate omnibus præstantiorem fuisse Petrum, quibus plane nihil tale opponi potest, quod non facile exsuffletur, quove minus rata, firmaque existat illorum opinio.

De Privilegiis Romano Pontifici in Persona Sancti Petri a Christo Domino collatis: nimirum Primatu in Ecclesia, Indefectibilitate in fide, & suprema Potestate in Concilia Oecumenica.

PROPOSITIO.

Romano Pontifici in Persona S. Petri Christus Dominus vices suas demandans, & commendans, Primatum in Ecclesiam universam contulit honoris, auctoritatis, & jurisdictionis, cujus

consectaria ea essent : I., ut Ecclesiæ universæ dicens, seu ex Cathedra, ut ajunt, de rebus ad fidem, aut ad mores pertinentibus pronuntians, sit falli, & fallere omnino nescius : II., ut Ecclesiæ etiam in Concilio universali collectæ ita præsit, & praemineat, ut eidem Ecclesiæ, seu Concilio universali sit omnino superior, atque super illud suprema potiatur potestate.

Propositio, ut prostat secundum omnes suas partes, uno eodem, continuatoque argumentorum tenore secundum seriem Articulorum, quos cum par. 1, tum par. 2. ordine duodenario servato Elenchus exhibet, probanda assumitur. At principio operæ est pretium animadvertere potestatis, ac regiminis duo imprimis esse distinguenda genera, quorum aliud *Monarchiam*, in qua quidem uni alicui, & soli præcipua, atque suprema Regiminis cura concessa est, eaque jure divino, aut humano : alterum vero *Polyarchiam* nuncupant, in qua plures principantur. Quæ quidem rursus in duo genera bipartitur, *Aristocratiam*, in qua pars Civium minor, sed genere, censu, opibus, prudentia, & virtute præstantior administrandæ Reipublicæ potestate potitur ; & *Democratiam*, in qua omnes, quoquot sunt cives, promiscui generis, inopes, aut locupletes, ignobiles, aut illustres, pari jure participes sunt potestatis, atque viritim administrandæ Reipublicæ Clavo manum admovent. S. Thomas 1. 2. q. 95. art. 4, & q. 105. art. 1. tertiam adjicit speciem, *Oligarchiam* scilicet, idest principatum omnium optimatum. Ex his autem, quæ coalescunt, atque mixta vocantur, cetera regiminis genera missa facimus ; de quibus adiri poterunt S. Isidorus lib. Etymolog. cap. 10, S. Thomas loc. cit. ; Bellarminus lib. 1. de Eccles. Hier. cap. 1 ; Petavius lib. 3. de Eccles. Hierarch. cap. 15, aliique innumeri. Secundo inter hasce regiminis species Monarchiam Aristocratia, Democratia, & Oligarchia præstantiorem esse pluribus qua Philosophi, & qua Theologi ostendunt, primo ex Sacra Scriptura, qua constat a Deo O.M. Monarchiam præscriptam hominibus in Lege naturæ ; Nam ita Adamo ad an. 930, quot vixit, in posteros monarchicam potestatem collatam significat S. Chrysostomus homil. 34. in epist. 1. ad Corinth. cap. 13, & constat Gen. 1, 26, atque Hebræis in Lege Mosaica, ita enim Patriarchis primo, Ducibus

cibus dein, iterum Judicibus, præterea Regibus, postremo denuo Ducibus hujusmodi regimen demandatum liquet: de Patriarchis Gen. 13, 14, & 38: de Ducibus Exod. 32., Deuter. 17: de Judicibus Judic. 1, 3, 6, 9, 10, & 11: de Regibus lib. 1, 2, 3, & 4. Reg.: de Ducibus iterum lib. 1, & 2. Esdræ, & lib. 1, & 2. Machab.: unde Monarchiam viguisse etiam in veteri Hebræorum Ecclesia observavit Beccanus in analog. vet. Test. cap. 6. q. 3: neque negarunt Calvinus lib. 4. instit. cap. 6, §. 2, & Centuriatores lib. 1. cap. 7. Secundo ex testimoniis, cum Philosophorum, e quibus Plato in Politico; Aristoteles lib. 8. Ethicor. cap. 10, & lib. 12. Methaphys.; Plutarchus opusc. de Monarchia; Seneca lib. 2. de benef.; Boetius lib. 3. de consolat.; Philo lib. de confusione linguarum: tum Patrum, e quibus S. Justinus in cohortat. ad Gentes; S. Cyprianus tract. de Idol. vanit.; S. Athanasius orat. adversus Idola; Lactantius lib. 1. institut. cap. 3; S. Chrysostomus hom. 34. in 1. ad Corinth., & homil. 34. in epist. ad Hebr.; Theodoretus Serm. 3. de Angelis; Eusebius orat. de Constantini laudib.; S. Hieronymus epist. ad Rusticum; S. Thomas 1. par. q. 103. art. 3, & lib. 4. contra Gent. cap. 76; Pius II. Constit. *In minoribus* §. 10. & seq. in eam sententiam unanimes concedentes omnium optimam esse Monarchiam. Tertio Ratione, qua constat in administratione Monarchica tam pauciora, ac leviora occurrere incommoda, quæque si occurrant, præsto esse unius Monarchæ imperium, qui illa confestim, ac facile eliminet; quam tutius, ac melius custodiri, augeri, & conservari bona, quippe quibus una Principis advigilet mens studio partium minime abrepta, una Principis adsistat voluntas a propriis commodis nequaquam abstracta. Præterea Monarchiæ essentiam, ut vocant, seu rationem ejusmodi regiminis aliter non constare, quam si unus præsideat, etsi sint, qui negarint, planum fit tamen ex Platone in Dialogo de Regno; Aristotele 8. Ethic. cap. 10; Simplicio I. Physic. textu 19; Aphrodiseo Methaphys. 12; & notarunt Reinardus Koning in theatro Politico par. 1. cap. 20, Henricus Velstenius Politicar. quæst. decad. 7. q. 3, Henricus Hænnonius in disput. polit. disp. 9, Henningus Arnisæus in doct. Polit. cap. 9, Theodorus Reinchinch de regim. sæcular., & Eccles. lib. 1.

lib. 1. claſſ. 1. cap. 1, Chriſtophorus Beſaldus in Synop. Polit. doctr. lib. 1. cap. 4, Georgius Sconborner in Polit. lib. 1. cap. 1, Gerſonius de auferibil. Pæpæ conſid. 8, Aliacenſis de orig. Eccleſ. poteſt., Almainus de ſuprema poteſt. Eccleſ. cap. 4, Duvallius de poteſt. Rom. Pontif. par. 1. q. 2, aliique a nobis laudandi, ubi de Juriſd. Eccleſ., atque apud Dianam tract. 1. de Primatu ſect. 3.

Poſtremo a Chriſto Domino non ſecus atque Eccleſiaſtica hierarchia inſtituta eſt, ita in Eccleſia regimen inſtitutum Monarchicum docent adverſus Buddeum, Salmaſium, Richerium, Spalatenſem, ejuſque ſpernendi facile generis homines Leo Allatius de perp. conſen. lib. 1. cap. 2; Duvallius in Elencho libelli de Eccleſ., & polit. poteſt.; Cellotius lib. 1. de Eccleſ. hierarch. cap. 2; Hallerius lib. 1. de Eccleſ. hierarch.; Almainus de ſuprema poteſt. Eccleſiaſt. cap. 4, Petavius lib. 3. de Eccleſ. hier. cap. 16, Morinus Exercit. Eccleſ. lib. 1. exercit. 1, Gravina tom. 3. par. 2, lib. 4. controv. 3, Octavius Jadertinus diſp. 2. art. 1. introd. ad lectur. off., Natalis hiſt. Eccl. ad ſæculum I. diſſert. 4, Coutantius præfat. in tom. 1. collect. epiſt. Rom. Pontif., Tournellius de Eccleſ. q. 5. art. 2, Petitdidier tract. de infallibil. Papæ; Charlaſius de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 3. cap. 11, Hieronymus a S. Auguſtino controv. 7. diſſert. 6, Orſius de irrefr. Rom. Pontif. judicio, & ſuprema auct. lib. 7, Blancus de poteſt., & polit. Eccl. tom. 3. lib. 1. cap. 3. Mitto Bellarminum, Sanderum, Beccanum, Perronium, Coeffetellum, Mauclerum, Boverium, Macedum, Dianam, alioſque ſexcentos de Schola Theologos, in hac re diligenter verſatos, a quibus ſparta iſthæc ſatis ſuperque exornata eſt, ut de ea agere nihil ſit aliud, quam agere actum: quibus, in eo quod juris divini adſtruunt Eccleſiaſticam hierarchiam, adſtipulati ſunt quoque Proteſtantium plurimi, quorum alio in loco commemoratio occurret. Sunt vero hujuſcemodi præcipua, quibus dogma iſthoc fulciunt, & communiunt argumenta.

Primo in ſacris Scripturis Eccleſia vocatur *Regnum*, Daniel. 2, 24, & Matth. 13, quem locum de Eccleſia intelligi jubent S. Auguſtinus lib. 20. de Civit. Dei cap. 9, & S. Gregorius hom. 12. in Evang. Comparatur eadem mox cum Exercitu bene ordinato, Cantic. 6.

tic.6. 3, cum Ovili, Joann. 10, 16, cum Domo, 1.Timoth. 3,13, cum humano Corpore, 1. Corinth, 12, cum Nave, seu arca Noe, 1.Petri 3: Itaque sicut regnum regitur ab uno Rege, exercitus ab uno Duce, ovile ab uno Pastore, domus ab uno Patre familias, corpus humanum ab uno Capite, navis ab uno Navarcho, ita Ecclesia ab uno Rectore Romano Pontifice. Secundo a SS. Patribus, quæ ex Sacra Scriptura excerptæ sunt, variemodæ similitudines apprime Ecclesiæ gubernio aptantur; quæ de Exercitu a S. Hieronymo epist. ad Rusticum; quæ de Ovili a S. Cypriano epist. 6. ad Magnum; quæ de Domo ab Ambrosiastro comment. in 1. ad Timoth. cap. 3, quæ de Arca Noe a S. Cypriano præc. epist. ad Magnum; quæ de humano Corpore a Cathech. Rom. par. 1. art. 9. Præterea in Ecclesia, ut prædicat Apostolus Ephes. 4, est unus Deus, una Fides, unum Baptisma; operæ ergo est pretium unum esse Pontificem, qui Dei vicibus fungatur, qui de fidei controversiis Judicium ferat, qui baptismo initiatos in unitate contineat. Hinc S. Cyprianus epist. 40. ad pleb. *Deus unus est*, ait, *Christus unus*, *& una Ecclesia*, *& Cathedra una super Petrum Domini voce fundata*: & lib. de unit. *Ut unitatem*, inquit, *manifestaret*, *unitatis ejusdem originem ab uno Petro incipientem sua auctoritate Deus disposuit*: S. Optatus lib. 7. adver. Parmen. *Bono unitatis*, inquit, *Beatus Petrus... & præferri Apostolis omnibus meruit*, *& Claves regni Cælorum communicandas ceteris solus accepit*: S. Hieronymus lib. advers. Jovin. *Propterea inter duodecim unus eligitur*, *ut Capite constituto Schismatis tollatur occasio*, & S. Eulogius Alexand. lib. 2. adv. Novatian. apud Photium cod. 280. ideo *Neque Joanni*, *neque alteri cuipiam Apostolorum dixisse Salvatorem*, ait, *Tibi dabo Claves regni cælorum* &c. *Præterquam Petro*. Similia scribunt S. Pacianus epist. 3. ad Sympronian., & S. Augustinus serm. 295. edit. PP. Benedict. Tertio etiam atque etiam a Christo Domino in Ecclesia universa Sacrorum Principem unum fuisse præfectum, qui summa in ea potestate polleat, eumque principio S. Petrum, atque post ipsum legitimis suffragiis ipsi suffectum Romanum Pontificem, uno ore, unoque sensu prædicant Patres, Pontifices, Synodi, Scriptores, quos suas in singulas classes distributos cum

laude

laude suo loco commemorabimus, atque paulo post brevi catalogo multam partem comprehendemus. Qui quidem, aut ex laudatis locis Sacræ Scripturæ, aut ex accepta, & numquam interrupta successione ab Apostolis manante traditione, S. Petro non modo, sed & Romanis Pontificibus a Christo Domino Principatum, eumque Monarchicum collatum esse collegerunt, & scriptis consignarunt. 4.

E rationis penu quoque petitis argumentis idem adstruunt, e quibus illud est, quod quum Monarchicum Regimen præ ceteris ejus generibus sit præstantius, Reipublicæ Christianæ gubernandæ conducibilius, Ecclesiasticæ rei gerundæ opportunius, quippe quod Ecclesiæ unitati, fidei integritati, morum disciplinæ custodiendis, conservandis, consulendis præsto est Pontifex ab alterius consortio minime pendens, neque aliorum consensum præstolaturus, palam fit illud a Deo præ ceteris in Ecclesia institutum esse, quo posito bona talia, tantaque consequi pronum est ordine, numero, duratione, natura, diffusione majora. Eo vel maxime, quod Monarchicum sit Regimen triumphantis Ecclesiæ, cui præest Deus; idemque fuerit Militantis, quamdiu ipsi præfuit Christus. Illud quoque, quo SS. Justinus, Cyprianus, Optatus, Pacianus, Augustinus, Hieronymus, & Thomas supra laudati usi sunt, videlicet: illud Regiminis genus melius est, ideoque in Ecclesia a Deo institutum, quo melius regitur multitudo: eo autem melius regitur multitudo, quo magis resistitur divisioni, & servatur unitas: nam hinc Christus Matth. 12. *omne regnum*, inquit, *in se divisum desolabitur*: & illinc S. Thomas 1. p. q. 103. art. 3. *optima*, ait, *gubernatio est*, *quæ fit per unum*; rationem reddens; *quod*, subdit, *sicut omnia desiderant bonum, ita desiderant unitatem, sine qua esse non possunt: Nam unumquodque in tantum est, in quantum unum est: Unde videmus, quod res repugnant suæ divisioni, quantum possunt*. Exinde concludit. *Unde multitudo melius gubernatur per unum, quam per plures*: nam Paulo superius dixerat: *manifestum est enim, quod plures multa unire, & concordare non possunt, nisi ipsi aliquo modo uniantur*. Atqui regimine unius, potius quam plurium, resistitur divisioni, & servatur unitas: ergo regimine unius melius regi-

regitur multitudo: ergo regimen unius tamquam præcellentius in Ecclesia Deus præscripsit. Quæ duo quippe, ut observavit S. Thomas ibidem, unius regimen vitiarent imperitia, scilicet, vel impotentia, hic locum non habent, ab hisque sat præmunivit, & præcavit, cum ejusmodi enim primatu a Deo dicimus Romano Pontifici contra imperitiam collatum privilegium infallibilitatis, & contra impotentiam, prærogativam supremæ auctoritatis, cui universi subsint. Huc spectant, quæ SS. Basilius hom. 8. in Hexam.; Ambrosius lib. 5. cap. 2. in Hexam.; Chrysostomus hom. 2. in Joan., & Hieronymus in cap. 21. Matth. de malis in Rempublicam facile inferendis a multitudine ad seditiones prona, in proposito difficile persistente; atque ad mobilitatem facili. Huc spectant quæ de bono unitatis, deque modo consulendi eidem bono a Deo O. M. constituto, inque eo reposito, ut in Ecclesia ab se rectissime instituta unus esset Primas, sacrorumque præses Romanus Pontifex ex Protestantibus ipsis professi sunt Blondellus de Prim. pag. 24, quo loci; *Protestantes*, inquit, *neque Apostolicæ Cathedræ dignitatem unquam veteri Romæ denegasse; neque Primatum, quem habet in vicinas Ecclesias; imo etiam quem aliqua ratione obtinet in universas*: & Grotius in proleg. super. §. 2. circa finem. Sed & hæc Grotius superaddit in animad. advers. Andream Rivetum ejusdem factionis hominem: *Sicut Exercitus, sicut Navis regi non potest, nisi per gradus præfectorum, qui gradus in unum desinant, ita nec Ecclesia .... Deus .... ad res optimas etiam optimas monstrat vias, qualis est ad unitatem Ecclesiæ certus ordo. Hic ordo quis esse deberet, monstravit in Petro Christus: ei enim Claves regni Cælorum dedit pro toto Collegio, tanquam Collegii Principi*. Grotio superaddendus Leibnitius epist. 8. ad Fabricium, ubi scribit: *Quum Deus sit Deus ordinis, & corpus unius Ecclesiæ Catholicæ, & Apostolicæ uno regimine, hierarchiaque universali continendum juris divini sit, consequens est, ut ejusdem sit juris supremus in eo spiritualis Magistratus*. Quamquam postea in eo peccent, secumque pugnent hanc in Pontifice Romano potestatem juris Ecclesiastici esse existimantes.

Unum tandem monitum te volo. Non desunt de schola

Theologi, iique doctissimi, (quorum opinionem, absit ut nigra aliqua nota aspergendam arbitremur) qui Ecclesiæ regimen Monarchicum ita adstruunt, ut tamen temperatum sit, non equidem Democratia, nam laicos cujusque generis ab Ecclesiastici Regiminis consortio omnino arcent, & amovent, bene vero Aristocratia; nam Episcopos in partem regiminis Ecclesiastici advocant, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei. Porro in hac opinione unum liquet, quod verum asserimus, & latet aliud, quod a vero magnopere abhorret. Verum est Episcopos in regiminis partem assumtos: a quo autem? a Romano Pontifice dubio procul, qui jurisdictionem in ipsis adauget, minuit, arctat, tollit, suspendit, transfert, ampliat, confert. Vero autem est absimilimum ita assumi Episcopos, ut ab eorum consortio, aut consensu Pontificem omnino pendere oporteat, atque ita ut illo deficiente, aut denegato, Pontificis jurisdictio evadat infirma, & judicium eat inane. Duo itaque distinguenda sunt in hujusmodi Monarchico regimine Aristocratia temperato: res, & modus rei, seu ratio, & usus regiminis: Res, seu ratio penes unum Pontificem stat dicente Domino: *Tu es Petrus* &c. *Tibi dabo Claves* &c. *Pasce oves meas . . . Confirma fratres tuos*: Modus, & usus in Episcopos a Pontifice effluit, a quo non in partem Apostolicæ sedis, sed in partem solummodo Apostolicæ sollicitudinis sunt vocati. Quam quidem distinctionem si revoces in dubium, aut imo deneges, alterutrum oportet affirmes: aut merum regimen Monarchicum in Ecclesia a Christo institutum; aut cum regimine Monarchico Aristocratia mixto consistere Romani Pontificis supremam Potestatem, cui ceteri Episcopi per Orbem obsequi, obtemperare, ac subjici modis omnibus oporteat: Quod postremum si præfracte neges, Næ in errorem Spalatensis, Richerii, Salmasii turpiter labascas omnino necesse est. Adeundus S. Thomas lib.4. contra Gent. cap.76, ubi postquam ad Triumphantis Ecclesiæ exemplar Militantis regimen Monarchicum exegisset, locoque suo ad universalis Ecclesiæ gerendam curam suffectum S. Petrum a Christo Domino adnotasset, rationem Monarchiæ Ecclesiasticæ in eo constitutam subdit, ut Episcopi omnes a Pontifice potestatem accipiant: En

ejus

ejus verba: *Hinc est, quod Petro dixit ..: Pasce Oves meas. Tu conversus confirma ... Et ei soli promisit: Tibi dabo Claves .. ut ostenderetur potestas Clavium per eum ad alios derivanda ad conservandam Ecclesiæ unitatem.*

Post hæc non inutile, nec injucundum erit ex profana historia hanc in rem producere argumentum, quod pro confirmatione haberi poterit eorum, quæ hactenus ex Theologiæ penu depromta sunt. Cæsar Augustus sententia diu, multumque suspensus, num Reipublicæ bono, commodoque magis conduceret, si ejusdem summa apud unum staret, an potius in regiminis partem aut vocaretur Senatus saltem, aut veniret pariter populus, animo ipse paratus abdicare se Imperio, si publicæ rei expediret, id seipso deliberare impar consiliarios publicarum rerum peritissimos, ut refert Dio lib. 52. hist. Rom., Agrippam, & Mœcenatem adhibuit. Inter hos itaque instituta acris disceptatio est de optima regiminis forma deligenda: disceptationis vero hæc summa. Circa rem civilem, militarem, ac judicialem totam obversari Reipublicae gerendæ rationem facile conveniebant. At triplicem rem hancce sartam, & tectam stare magis apud multos Agrippa volebat, apud unum e contra Mœcenas. Agrippa Monarchiæ anteferendam vel Aristocratiam, vel Democratiam argumentando hisce suadere conabatur. Homines idem nomen adeptos eadem natura esse genitos: si cives in eadem Civitate transigentes iisdem moribus educatos, iisdem legibus institutos: igitur in eadem conditione, in eodem genere constitutos, eodem modo appetere omnes æqualitatem; congruere etiam, ut æquales omnes sint: si sic, contenti omnes, nec erit cur alter alteri invideat: si secus, ecce tristitiam, invidiam, rixas, ac innumera in Republica incommoda. Hæc ex parte Reipublicæ prosecutus, ex parte Monarchæ hanc formam progressus est ostendere valde esse molestam, magnopere difficilem, aleaque plenam. Principio Principi onus incumbet ad res urbanas curandas, ad alendos exercitus, ad urbes communiendas, pecuniarum ingens pondus conficere: quod civibus impositum, dum eorum plurimi imperent, grave non erit, siquidem ab eorum voluntate pendens, & in commune eorum commodum impensum iri

iri persuasis: non ita si a Principis unius voluntate pendeat. Præterea Principis officio cedet leges ferre, lites dirimere, pacta ferire, præmia largiri, pœnas decernere, munia dividere, jura dicere: id totum si una Principis sententia peragitur, facile suspicio incedit fieri id vel ex favore præpostere, vel ex furore præcipitanter, non jure, sed injuria, sed ira, sed inconstantia, sed libitu, sed libidine; non ita si plurium consilio: quo fiet ut judiciorum exitus nec judicium tyrannidi, neque gratiæ, neque voto, neque cupiditati imputetur. Quid quod officia, & onera pro meritorum, personarum, qualitatum conditione in Republica & impartienda, & imponenda sunt? quæ si a Principe uno fiant, fient facile ex præcipiti ingenio, ex privato affectu, ex præoccupata sententia, ex proniori in adulatores indole, ex profusiori in sua commoda studio, ex præconcepta de Reipublicæ rebus opinione: si vero a pluribus fiant, quibus Reipublicæ status undique sit perspectus, fient magis ex justo, ex honesto, ex decoro. His aliisque, quæ pluribus persequi non juvat, Augustum a Monarchia capessenda absterrere conabatur Agrippa. Agrippæ contra argumenta excipiens Mœcenas, Monarchiamque aliis Principatus generibus præstare ostendere adgressus, hæc in medium inter alia momenta attulit. Sub Principe debere quemque partes suas diligenter obire pro uniuscujusque ingenio, vel in ducendo exercitu, vel in stipendiis erogandis, vel in Magistratu gerendo. Impendendam operam a Principe, ut res civilis, militaris, & judicialis ea ratione peragatur: impetrarique id facilius a Principe operam impendente, quam a plurimis, qui magis suis impendiis foret, ut serviant, quam publicis. Superaddendam operam, ut suo stent loco leges: ne sine coercitione linquantur crimina: ut sint integri mores, ordo sartus & tectus, tandem unicuique tribuatur jus: præstari id a Principe, si Magistratibus præficiantur viri probi: si sontes citra invidiam puniantur, si ad consilia viri præstantissimi adhibeantur, si confugientibus, & reclamantibus faciles, pronæque admoveantur a Principe aures; si, quod ceteris præstat, in Republica unam Religionem vigere jubeat, uni Reipublicæ utilitati se studere summopere, nec non Religionis integris servandis juribus devo-

devovisse se totum dicto, factoque Princeps commonstret. Cæsar Augustus animo paratus alioquin ad illius partes accedere,qui meliorem caussam propugnasset, *Cæsar*, inquam, *quum utrumque*, inquit Dio loco prænotato, *sapientiæ*, *copiosæque*, *& liberæ orationis causa magnopere collaudasset*, *Mæcenatis consilium prætulit*.

Adnectere juvat alterum ex sincera, vulgataque confessione cujusdam non indocti Hetherodoxi excerpta. Is est Joannes Leonardus Froereisenius Argentinensis Academiæ accatholicæ Rector, qui in comitiis academicis oratione anno 1743. die 9.Maji habita de misero Ecclesiæ Augustanæ confessioni addictæ statu, veritate extorquente palam fecit mala iunumera in suam Ecclesiam inde evenisse, quod hierarchici gradus, ac Monarchici regiminis ratio jamdiu ab ea exulatum ivissent: extat oratio apud Anselmum Desing. lib.inscripto *Juris naturæ larva detracta plurimis libris sub titulo juris naturæ*, *ut Puffendorfianis*, *Heineccianis*, *Vvolfianis* &c. edit. Monachii anno 1753.*Misera*, inquit, *mihi Ecclesiæ nostræ conditio videtur ratione formæ regiminis*, *& status*. *Etenim vix umbra ejus rationis Ecclesiasticæ in ea apparet*, *quam Paulus requirit 4. epistolæ ad Ephesios capite*. Eo profecto loci S. Paulus sub corporis humani schemate, quale esse debeat in Republica Christiana regimen declarat. Non secus enim, ac in corpore humano eo omnis commissura conspirat, ut necessariam inter membra unionem conservet, & mutuum auxilium confoveat; confoveri vero nequit, ac conservari, nisi membris omnibus superemineat, superstetque caput, a quo in totum corpus influxus, imperiumque profluat, & protendatur: ita in Ecclesia necesse est unum eminere sacrorum Principem, a quo omnes inferiores in officio contineantur, atque in omnibus necessarius unitatis nexus, mutuaque officii necessitudo conservetur. Pergit deinde ille in caussam inquirens miserrimi Ecclesiæ suæ status: *Quærenda est*, subnectit, *tristis hujus defectus ratio in eo*, *quod Reformatores* ... *prudentem regiminis Ecclesiastici ordinationem ad conservandam unionem externam absolute necessariam* ... *prorsus neglexerint*. Sed negligentiam hujusmodi in eam demum refundere debebat, si diligenter inquisisset, insaniam, dementiam.

tiamque summam, qua a Romano Pontifice secessione facta Reformatorum quilibet suo arbitratu se in sacrorum Præsidem erigere gestivit. Ex quo enim semel a Romani Pontificis obedientia Protestantium Synagoga abalienata est, & descivit, apertus est adeo regiminis apud eos defectus, ut de eo non fuisset cur quæreret: quid enim quæreret nisi, ut remedium aptaret? quale vero conflatæ ex hominibus, qui vel unius Pontificis a Deo ipso præfecti imperium pati detrectaverunt, percupidus quilibet suo imperio se regere, privatoque transigere ingenio? posthac ex eo defectu profectum dolet juris communis Ecclesiastici defectum, Reformatorumque desidiam, qui de canonum sylloge adornanda, atque Ecclesiæ Augustanæ confessioni addictæ tradenda minime fuerant solliciti. *Fit hinc*, inquit, *ut alia Ecclesia particularis ex Carpzovianis, alia ex Hobbesio-Thomasianis, alia ex Titianis, alia ex Bohmerianis, alia ex aliis principiis jus sibi Ecclesiasticum pro lubitu formet, magna cum Ecclesiæ nostræ ignominia.* Jure optimo ignominiæ sibi imputant, qui Ecclesiæ Romanæ legibus, & disciplinis abrogatis, & abjectis, hominibus postea instituendos, erudiendosque se dederunt, qui præterquam quod non de jure Divino, aut Ecclesiastico, sed nihil nisi de jure naturæ, aut gentium, aut civili tradiderunt; atque ita ut juris istiusmodi soli rationi, nihil Religioni commune esse voluerint; itaque immaniter aberraverint, turpiterque abierint abs vero, & bono, sed imo inter se ipsos, & secumipsis digladiati sint, & discordarint, ut observant ex nostris Schuvarzius Soc. Jesu de jure nat., & Desing. libro citato. *Hinc*, subdit, *si satis fuissent providi Reformatores in Germania, aut hierarchiam Episcopalem cum Suecis, Danisque retinuissent, aut Consistorium saltem supremum, & universale erexissent ad cognoscendas omnes caussas Ecclesiasticas regimen, ordinem, decentiam, disciplinam, Ministrorum vocationem, & dimissionem, & alia negotia Ecclesiastica concernentes.* Quæ est vero hierarchia ejusmodi, qualis apud Suecos, & Danos, quidve istiusmodi Consistorium, quale apud Ruthenos, & Moscos, ubi nullus adest supremus, unusque, cujus præ omnibus valeat opinio, cuique omnes cedere sententia oporteat? simile plane accidet ibidem, quod Synagogæ suæ accidisse subre-

subtexit Hetherodoxus Orator. *Ecclesia Augustanæ confessioni addicta similis evasit vermi in partes non tantum magnas, & longas, sed & minimas dissecto, quarum qualibet se movet, quandiu aliquales vires supersunt, & quarum qualibet sensim, sensimque vitam, & cum vita facultatem se movendi amittit. Similis exercitui militanti sub variis Ducibus diversæ dignitatis, diversa, sæpius contraria, nonnumquam plane nihil decernentibus, & sibi invicem non subordinatis. Similis Urbi, cujus incolæ nullo inter se nexu civili uniti sunt, ita ut quilibet non tantum pater, sed ut qualibet materfamilias gentium sibi jura adscribat, & in statu naturali vivat.* Quibus plane, quæ nullo glossemate indigent, sub oculos ponitur confusio, quæ sectas Hetherodoxorum pervasit, postquam abjecta, denegataque semel Pontifici uno dependentia, suo marte alteram sub suo quilibet sensu agendi rationem procudit. Perbelle facit vero, quam ex fabula Papissæ Joannæ assumit, species ad significandam, quæ in suas Ecclesias invecta fuisset, regiminis præposteram rationem. *Objicitur sæpius*, inquit, *sed sine sufficienti fundamento, Romanæ Ecclesiæ fœminam quamdam aliquando fuisse Papam: majori specie hoc Ecclesiæ nostræ objici posse videretur: in ea enim jura Papalia, & Episcopalia exercere potest fœmina.* Perridiculum id, sed profecto omnino verum, & consequens ex profligato semel Primatu in Ecclesia Pontificis: exinde profectum illud etiam apud Hetherodoxorum plurimos juris Ecclesiastici principium, quod apud suos nonnullos invaluisse idem Orator paulopost affirmat: *Quidquid lubet licet*: quid enim prohibeat quominus liceat, quod libet hujus genus hominibus, quibus est voluntas pro ratione, & voluptas pro regula? Exinde profecta, eodem fatente, *libera multarum perniciosarum, & scandalo plenarum circa materias juris Ecclesiastici hypothesium assertio*. Quo fit, ut quilibet pro ingenio, & indole post opiniones suas quantumvis absonas abeat. Exinde profectum, eodem non inficiante, quod *cuivis impostori, atque fanatico impune liceat novam formare Ecclesiam, novasque promulgare leges Ecclesiasticas*: Verius tamen dixisset nova ab Orcu revocare schismata, nova invehere errorum monstra, novaque ex legibus indulgere vitia. Exinde profectum discordiarum seminarium, quo tandem fiet,

fiet, ut ipso fatente, diutius vigere Ecclesia Augustanæ confessioni addicta non possit: *Quomodo*, inquiens, *Urbs Ecclesiastica, quæ non simul est civitas, & in qua vicinus ardente pariete proximo rem suam non agi existimat, nullumque proinde fert auxilium, se ulterius conservare poterit, vix apparet*. Jam itaque ex tot bonis, quæ ex monarchico regimine in civilem Rempublicam provenire demonstravit Mœcenas: ex tot malis, quæ in sectam suam ex hujus regiminis defectu derivasse Froereisenius deflevit; quis liquido non perspiciat Catholicæ Ecclesiæ optime ea ratione a Christo Domino fuisse consultum, ut, quod hactenus planum facere conati sumus, ei jugiter unus præesset Romanus Pontifex veluti supremus sacrorum omnium Præses, isque gemina insignitus prærogativa, tum supra Ecclesiam universam potestate, tum in fide infallibilitate, sub cujus imperio omnes ubique gentium in unitate fidei, vicarioque charitatis officio comprehensi, Christiano nomine dignam, tranquillamque vitam transigerent.

His, quæ hactenus de excellentia Monarchiæ Ecclesiasticæ disputata sunt, objiciunt Protestantes, ex iisque, qui vel Monarchia præstare Democratiam, hujusque rationis esse regimen a Christo institutum pugnant, uti Independentes, Puritani, & Erastitæ a Thoma Erasto nominati, Flaccus Illyricus, & Buddeus, ad quos accedunt Richerius,& Dupinius de antiq.eccles. disciplin. dissert. *6*, docentes potestatem Ecclesiasticam esse penes Ecclesiam; Pontificem vero, & Præsules Ecclesiarum quoad usum eam accipere ab Ecclesia: vel Monarchia præcellere Aristocratiam, atque hujus generis esse administrandæ Ecclesiæ rationem a Christo Domino invectam, contendunt, uti Presbyteriani, Episcopalesque ab illis nonnihil diffidentes, Sphanhemius, Forbesius, Deilingius, Spalatensis, quibus tandem adhæsere Jansenistæ, & Quesnellistæ, objiciunt, inquam, vel cætui indiscriminatim Christifidelium, non secus ac Reipublicæ communitati civilem, collatam potestatem Ecclesiasticam; idque patere tum dicto Christi, Matth. 18, *dic Ecclesiæ*, cujus nomine quid nisi Christifidelis quilibet designatur? tum exemplo Matthiæ Act.1. a Christianorum cœtu Apostolis adnumerati; tum Co-

Corinthiorum facto apud S. Clementem epist. 1. ad Corinth., a quibus loco suo rerum sacrarum administri amoti fuerunt; tum S. Cypriani epist. 10. edit. Pamel., & S. Ambrosii epist. 32. veter. edit. ad Valentinianum II. testimonio, quo plebi sacrorum cognitio non denegatur. Vel penes collegium ex presbyteris, & Præsulibus congregandum hanc potestatem residere perpetuo Christum voluisse, idque confici, tum Apostolorum exemplo, quo ad Synodum vocatos seniores Act. 15. scimus; tum prisca Ecclesiæ praxi, qua ad Synodos pariter acciri presbyteros solemne fuisse liquet, tum Cleri Romani epist. 31. inter Cyprian. edit. Pamelii, SS. Ignatii, & Polycarpi in suis epistolis, Auctoris Constitut. Apostolic., & veter. Pontificum epistolis, quibus absque Cleri conscientia nihil agi in Ecclesia consuevisse constat; tum Eutychii Alexandrini in origin. Eccles. Alexandr., a quo Alexandrinos Patriarchas olim a presbyteris electos, & ordinatos memoriæ proditum est. Vel in potestate uniuscujusque Episcopi independenter ab alio quolibet id juris integrum esse; idque constare Act. 20, ubi Paulus positos ait Episcopos *regere Ecclesiam*, ex Tertulliano lib. de præscript. cap. 20. Ecclesias omnes *Primas*, *& Apostolicas* perhibente, ex S. Cypriano lib. de unit. Eccles. Apostolos omnes æque, ac S. Petrum *pari consortio honoris*, *& potestatis* fuisse præditos: *Episcopatum unum esse*, *cujus a singulis pars in solidum teneatur*, affirmante, & S. Hieronymo epist. 85. ad Evagrium, seu ad Evangelum scribente: Episcopos omnes *sive Romæ*, *sive Eugubii*, *sive Constantinopoli*, *sive Rhegii*, *sive Alexandriæ*, *sive Tanis*, *ejusdem esse meriti*, *& sacerdotii*. Vel tandem Concilio ex Episcopis conflando eam potestatem traditam esse; idque patescere ex Conciliis Apostolorum, in quibus sententia omnium expectata est, atque forma, ratioque Ecclesiæ regendæ exhibita.

Verumtamen qui ita contra Monarchiam Ecclesiasticam; animo Ecclesiæ universæ Monarcham Romanum Pontificem oppugnandi, adversa fronte pugnant, apage illos, siquidem maximo in errore versantur. Potestas Ecclesiastica quinque potissimum occupatur, ut ex Apostolorum, ac priscæ Ecclesiæ praxi fit perspicuum, sacris electionibus, & ordinationibus; judiciis

Ecclesiasticis; legibus christianis; Sacramentis, qua conficiendis, & qua administrandis. Ad Clericorum, Episcoporumque electiones, ordinationesque desiderata olim plebis suffragia perspectum est, ut de probitate deligendorum pateret: at a plebe electiones, ordinationesque peractas nullibi constat, constat immo plebe inconsulta peractas frequens fuisse, uti electos a Christo Domino Apostolos, & discipulos; ab Apostolis electos, ordinatosque Diaconos, (etsi eorum electioni suffragata plebs sit) & coadjutores, Marcum, Barnabam, Lucam, Timotheum, Titum &c. Matth. 10, 5; Marci 6, 7, Lucæ 6, 13; 2. ad Timot. 1, 6; ad Tit. 1, 5, ex S. Irenæo lib. 4. cap. 3, Tertulliano de præscript. cap. 32, & Eusebio lib. 3. cap. 4. Judicia Ecclesiastica, & leges christianas ferendi potestatem solas penes Ecclesiasticas personas stare patet Matth. 16, & 18; Joannis 21; Act. 15, & 20, 28; 1. ad Corinth. 5; 2. ad Corinth. 2, & 13; 1. ad Timoth. 5, 19; Apoc. 1, 11, & ex S. Clemente I. epist. 1. ad Corinth.: de Sacramentorum confectione, & administratione id adeo compertum, ut probatione non egeat: sed de hoc argumento fusius part. 2. in Proleg. art. 6. Jam vero Ecclesiæ nomine Episcopos intelligendos esse, apud quos Christifideles crimine accusari Christus jussit, tum ex veteri consuetudine Apostolorum, apud quos accusatos Christianos scimus, ut apud Paulum, & S. Joannem Evangelistam, cum ex interpretatione S. Cypriani epist. 37, 41, 52, 55, 67, 69, edit. Pamel., Origenis in cit. loc., S. Chrysostomi hom. 61. in Matth., S. Augustini enarrat. in psal. 126, & lib. 1. de Civit. cap. 9, aliorumque vulgo interpretum. S. Matthias vero etsi plebis suffragio adnumeratus dicatur Apostolis, id tamen nonnisi proponente, volente, ac præsidente Petro factum; neque nisi a Petro, aliisque Apostolis Matthiæ sacræ deinde impositæ manus sunt. Miror vero vehementer, tum quod a Corinthiis per seditionem, nefasque patratum est, opponi, quum ob eam causam gravissimis a S. Clemente eo loci objurgati sint, admonitique de obsequio, obedientiaque sacrorum administris deferenda: tum illos S. Cypriani testimonio abuti, a quo non ex necessitate, sed ex voluntate, consilii unius gratia, Ecclesiasticarum rerum nonnullarum consciam plebem factam ibidem patet;
quum

quum alioquin epist. eadem, epist. *6*, alibique sæpe plebis non esse de Ecclesiasticis caussis cognoscere apertissime tradat; tunc ab illis S. Ambrosio vim apertam fieri, qui etsi Auxentium Arianum refugisse plebis examen scripsit, idest declinasse testimonium rectæ fidei, quod plebs Mediolanensis recte in fide Nicæna instituta de divinitate Christi perhibere poterat, expressissimis verbis tamen ibidem tradit sacerdotum esse, non laicorum de divinis, Ecclesiasticisque rebus dignoscere.

Quam apud plebem consistere potestatem inficiamur, penes esse presbyteros, æque ac Episcopos perinde pernegamus: quamvis enim ab Apostolis, olimque ab Apostolicis Patribus, imo sequioris ævi Præsulibus vocari ad Synodos legantur presbyteri, nec tamen id factum semper est, ut liquet ex actis Conciliorum; consilii vero causa factum aliquando: nam alioquin in Conciliis ab Apostolis, Apostolorumque exemplo celebratis, a solis Apostolis, vel ab Antistitibus dumtaxat dictas sententias, decretas leges, statutos canones scimus. De Presbyteris, ac Diaconis olim vocatis ad Concilia, deque caussis vocationis adisis doctiss. Catalanum in Proleg. ad Concil. cap. 14, qui antecedenti cap. 13. eodem cap. 14, & cap. 25, Episcoporum dumtaxat, Abbatum etiam, & generalium Ordinum Præpositorum ex privilegio cap. *ad Apostolicæ* de Judic. in *6*, & Clem. *Pastoralis* tit. eodem jus suffragii ferendi esse demonstrat. Impudentissime vero abutuntur Cleri Romani, & veterum Pontificum testimoniis, agendique ratione, qui eidem errorem suum fidunt, fulciuntque: in more enim positum fuisse Pontificibus Cleri Romani consilium adhibere, idque prudentiæ, ac summæ in gravissimis Ecclesiæ caussis agendis diligentiæ deputandum affirmamus: penes autem Clerum eumdem potestatis ejusmodi particulam non stetisse, stetisse vero integram apud Pontifices, cujus vice aliquando post ejusdem obitum potestate ab ipsis facta in Ecclesia uteretur, ex præfatis Cleri Romani, & S. Cypriani epist. 31. ad eumdem Clerum liquido constat. Nec aliam plane S. Ignatio epist. ad Polycarpum, ad Ephesios, ad Magnesios, ad Philadelphios, ad Trallianos, S. Polycarpo epist. ad Philippenses, & Pseudo Clementi lib. 2. Constitut. Apostolic. cap. 28. sententiam insedisse liquet legenti,

 ubi

ubi Presbyteri uno Episcopi consiliariorum, adjutorumque nomine cohonestantur. Sed de his fusius alio in loco. Eutychii vero Alexandrini in origin Eccles. Alexandr. apud Ecchellensem, & Renaudotium hist. Patriarch. Alexandr. in *Marco* hominis alioquin obscuri, ac nuperi, siquidem saeculi X. scriptoris, in eo, quod scribit a S. Marco institutum, ut ex 12. Presbyteris, ac ab iis 12. Presbyteris crearetur Patriarcha, idque integrum mansisse usque ad aevum Alexandri Patriarchae Alexandrini, qui Nicaeno Concilio interfuit, a quo is mos ablatus fuerit, Patriarchamque Alexandrinum imposterum ab Episcopis, vel ex Presbyteris illis, vel ex Episcopis creari jussum, vel fides deneganda, ut visum Renaudotio, vel si cum Ecchellensi illum in pretio habeas, explicari commode dictum potest. Nam si illa res ab Alexandro constituta fuisset, putas ne quod Ariani Alexandro, & Athanasio infensissimi, de violata a S. Marco instituta ratione reum alterutrum non egissent? eoque maxime, quod Athanasius in Diaconorum ordine versaretur, quum ad Alexandrinae Ecclesiae praefecturam electus est? quid vero quod S. Epiphanius Haeres. *69.* de electione S. Athanasii, & S. Athanasius ipse de electione sua in Apolog. agentes, eam evenisse tradunt, ut in more veteri positum erat, nihilque ex eo mutatum? Quamquam, ut innui, explicari facile Eutychius potest; siquidem verbum *Creare*, quo utitur, accipi commode potest pro electione, non vero pro ordinatione, ut vellent Seldenus, & Procokius, quorum sive imperitiam in Eutychii originibus latine faciendis, sive impudentiam in erroribus intrudendis, castigaverunt Petavius lib. 1. de Hierarch. Eccles. cap. 13, Natalis hist. Eccles. ad saecul. IV, dissert. 44. §. *26*, Renaudotius loc. cit., Lequienius Orien. Christ. tom. 2. de Patriarch. Alex. n. 24, & seqq., & Mamachius Origin., & antiq. Christ. tom. 5, lib. 4. part. 1, cap. 1. §. 3.

Postremo quod ajunt penes Episcopos, vel singulos divisim, vel collectim in Synodo Ecclesiasticae potestatis summam integram consistere, id nec divinae ordinationi, nec Ecclesiae bono congruit: Episcopis enim singulis nonnisi singularium Ecclesiarum cura commissa est: nec congregatis simul major est concredita, ita ut quod in singularem alium non potest alioqui singularis,

ris, neque potest unitim cum aliis collegis: quod quum ita sit, fac quempiam officio non defungi suo, doctrinis peregrinis abduci, moribus Ethnicis dehonestari, hæreses disseminare, sicuti a singulis collegis divisim, sic ab omnibus conjunctim, nec reprimi, nec in ordinem redigi, nec coargui, nec ab scelere deterreri, nec castigari, nec loco detrudi poterit. Rursus præterquam quod ad plenaria cogi Concilia Episcopos vel ab initio, quo tamen multæ exortæ hæreses sunt, persecutionum tempestate præpeditos, vel etiam num persæpe malitia Potentum impedimenta apponente, facile nec erat, nec est, fac congregata tamen ire, quid tum eorum foret exitus expectandus, si quæ uni Episcopo sententia probatur, alteri collegæ non placeat, neque supremus adsit præses, aliisque præstantior, cui auscultare omnes oporteat, atque potis sit in suam omnes pertrahere sententiam? quæ exinde quæso fuisset D. O. M. providentia, si quum maxime necessitas postulat, eum regendæ Christianæ Reipublicæ præscripsisset modum, qui ad exitum perduci vel nunquam, vel difficile admodum potuisset? Ejusmodi autem esset, si ab uniuscujusque Episcopi divisim, vel ab omnium Episcoporum conjunctim sententia rei Christianæ exitus fuisset expectandus. Quod enim proferunt in erroris confirmationem ex S. Paulo, & Patribus, tam longe abest, ut ipsis præsidio sit, ut potius obsit. Equidem S. Paulus Episcopos positos regere Ecclesiam Dei prædicat, quemadmodum S. Petrus 1. epist. 5, 2, *Pascite, qui in vobis est, gregem,* significantes videlicet singulis demandatam singularum Ecclesiarum curam, cum quo commode stat uni præ aliis demandatam curam universæ, cujus dicto singuli omnes esse obedientes debeant, ut satis superque ex S. Scriptura est demonstratum.

Quam vero Patribus appingunt, sententia procul est pariter a recto eorumdem sensu. Tertullianus eo loci, dum Ecclesias omnes *Primas, & Apostolicas* dixit, eo sensu dixit, quod cum Ecclesiarum omnium Principe Romana, ac peculiari ratione Apostolica conjunctæ sint: ait enim, *Primas, Apostolicasque esse, dum unam omnes probant unitatem*: agit sane ibi de Ecclesiis primitus ab Apostolis, Apostolicisque viris institutis, sive juxta ipsius phrasim, de Ecclesiis *Primitivis, Apostolicis, Matricibus, &*
Ori-

Originalibus, a quibus ceteræ enatæ ratione communionis, & unitatis dictæ ſunt pariter *Primæ*, *&* *Apoſtolicæ*: nam alioquin a Tertulliano S. Petri Primatum agnitum oſtendimus, oſtendemuſque ab eo agnitam pariter Romani Pontificis maximam in Eccleſia poteſtatem. S. Cyprianum laudatis locis loquutum de poteſtate extraordinaria, ſive eſſentiali, in eo ſita, ut ubique gentium Evangelium annunciare, Eccleſias inſtituere, ſacramenta adminiſtrare &c. poſsent, S. Petro Apoſtolos pares, non autem in poteſtate ordinaria, ſive accidentaria, uni S. Petro in Eccleſiam univerſam collata ſuperius §. 3. in Reſpon. ad object. adnotavimus; alioquin S. Petro Eccleſiæ Primatum a Chriſto concreditum Cypriani ſententiam fuiſse. Eo itaque ſenſu dixit S. Cyprianus *Epiſcopatum unum eſse*, quod idem non modo ſit ordinis caracter in omnibus Epiſcopis, ſed quod omnes Epiſcopi ſummo Præſidi, ſummoque Pontifici communione conjuncti eſse debent: quod *Epiſcopatus pars a ſingulis teneatur in ſolidum*, quia ſane unuſquiſque Eccleſiam ſingularem adminiſtrat; *in ſolidum* vero, quia ordo unus in omnibus, atque una, eaque cum dependentia, ac ſubordinatione ad ſupremum ſacrorum Principem, unitatis ſervandæ cauſsa, eſt in omnibus ratio adminiſtrandæ Eccleſiæ, quas omnes cum Romana matre omnium, ac magiſtra communione, veluti radios cum ſole, membra cum capite, rivos cum fonte (quas ſimilitudines adhibet S.Cyprianus libro indicato) conjungi omnino oportet. Sed de S. Cypriani ſententia luculentius in Proleg. art. 8. hujuſce part. 1. S. Hieronymus proculdubio Epiſcopis præfectum eſse, ac præeminentiorem ſummum Pontificem, ut ſupra dictum eſt, ac paulo infra art. 8. §. 1. dicetur, agnovit: quare loco in objectione laudato ita accipiendus eſt, ut affirmarit equidem Epiſcopum Romanum ejuſdem eſse, atque Epiſcopos ceteros ſive meriti, ſive Sacerdotii, ſive ejuſdem ordinis, characteriſque Epiſcopalis; non quod in pari Clavium poteſtate, atque juriſdictionis amplitudine eumdem ceteris Epiſcopis coæquarit. Ea enim in epiſt. ad Evangelum agens contra quemdam, qui præferre Presbyteris Diaconos non dubitabat, atque in ſui erroris defenſionem, morem, qui Romæ invaluerat, ut ad Diaconi votum Presbyter ordinaretur, adducebat, huic Urbis

Urbis abusui contrariam totius Orbis consuetudinem objecit, universæ Ecclesiæ Episcopos, ne Romano excepto, eodem ordine, & charactere insignitos ajens, exindeque subinferens ubique gentium sicut Presbytero Episcopum, ita Diacono Presbyterum longe præstare: *Nec altera*, inquit, *Romanæ Urbis Ecclesia, altera totius Orbis existimanda est... si auctoritas quæritur, Orbis major est Urbe. Ubicumque fuerit Episcopus sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandriæ, sive Tanis, ejusdem meriti est, ejusdem est, & Sacerdotii.... omnes Apostolorum successores sunt*. Quod postremo ex Apostolorum Conciliis argumentum producitur, potius quam opinionem suam confirmet, evertit, oppositumque evincit, videlicet penes Episcopos, etsi in Concilio congregatos, rei Christianæ summam non stare. Quis enim Luca perhibente in Conciliis, quæ ab Apostolis celebrata commemorat, Apostolos, quos primo loco nominat, præcipuas præ senioribus partes obiisse, obtinuisseque inficias ibit? Quinimo quisnam Conciliis Apostolicis S. Petrum præfuisse, sententiam primum protulisse, cui cuncti adquiescescerent, significasse se delectum a Deo, qui rem Christianam Gentes doceret, cuique cunctæ auscultarent; ideoque se Christianæ Reipublicæ Præsidem, Christianisque rebus a Deo præfectum S. Luca tradente, ignorat? Quorsum igitur Osores isti Apostolorum Conciliis abutuntur, ut Concilio Acephalo, in quo nemo sit ceteris auctoritate major, supremam in Ecclesia potestatem adjudicent? Sed de hoc argumento rursus seq. art., & fusius in Proleg. ad art. 2. His præhabitis jam probatur jacta propositio sequenti articulo.

Ex Sacra Scriptura

ARTICULUS I.

EX Sacra Scriptura ita argumentum instauratur. Ex S. Scriptura S. Petrus Christi Domini vices in terris gessit, igitur qui Successor est Petri, easdem Christi Domini vices in terris gerit: atqui Romanus Pontifex successor est Petri, itaque vices Christi Do-

Domini in terris gerit: gerere autem Christi Domini in terris degentis vices, quid est aliud quæso, quam in Ecclesiam universam suprema fungi potestate, qua functus est Christus? antecedens superiori articulo satis superque ostensum est, ostendenda jam minor assumta. S. Petro, tamquam sui Vicario Christus Dominus Claves regni Cælorum concredendo, eidem suam Ecclesiam superstruendo, curam pascendi agnos, ovesque ei committendo, eique confirmandi in fide Fratres spartam commendando, dubio procul omni supremam ei potestatem, Ecclesiæque Primatum contulit, cujus quidem consectaria ea essent, ut esset in fide infallibilis, atque in Ecclesia super omnes potis, ut supra ostendimus: atqui eamdem potestatem, eumdem Primatum, easdemque prærogativas successoribus S. Petri Romanis Pontificibus Christus Dominus concredidit: & evincitur. Eadem Ecclesia Christi usque in supremum mundi ævum ex Christi ipsius promissione duratura est, *& portæ Inferi*, ut inquiebat ipse, *non prævalebunt adversus eam*: in Ecclesia Christi perpetuo oves pascendæ erunt; atque Christifideles in Christi fide confirmandi, quibusque Cælorum januæ aperiendæ: igitur ex Christi institutione S. Petrus futurus erat perpetuum Ecclesiæ fundamentum, perpetuus ovium Pastor, perpetuus Fidei confirmator, perpetuus Cælorum janitor: nam ædificii perpetui perpetuum est fundamentum: perpetui Gregis perpetuus esse debet Pastor: perpetuæ Fidei perpetuus oportet sit confessor, interpres, assertor, judex, confirmator, vindex. At in propria sui persona id omne S. Petrus esse non poterat: ergo fuerit in persona suorum Successorum, Romanorum scilicet Pontificum, necesse omnino est. Aliter. Ex Christi Domini institutione Ecclesiasticæ Hierarchiæ regimen est Monarchicum: at in regimine Monarchico unum summum Principem agere necesse est: hujusmodi itaque post S. Petrum agit personam Romanus Pontifex. Major ex præfatis satis patescit, & a nostratibus Theologis multa argumentorum copia est propugnata, sic autem uno, aut altero verbo probatur. Eadem, quam Christus instituit, Ecclesia duratura est in ævum: at Ecclesiam Christus instituens, ejusdem Caput, quoad vixit, & Princeps ipse extitit: igitur ejusmodi instituit, ut in ea juge Caput, & perpetuus

tuus Princeps esset: at Ecclesia ejusmodi, in qua perpetuo Caput, & Princeps extet, modis omnibus est Monarchica. Quare si quis id neget, & malit asserere Christi Ecclesiam esse mutatam, næ is adversatur fidei articulo: *Credo unam Sanctam Ecclesiam.* Confer S. Thomam loco supra indicato, & Bossuetium instruct. de divin. promiss. argumentum hoc amplificantes.

Hoc vero ita constituto, firmatoque fundamento consectaria cetera ita quoque firmantur, & constituuntur: atque instauratur argumentum. Ille plane in rebus, cum fidei, tum morum finiendis, Ecclesiæque universæ dicendis inerrantiæ privilegio gaudet, quem Christus firmissimum Ecclesiæ suæ fundamentum constituit, adversus quem propterea Inferi portæ non sunt prævalituræ, idest errores, vel hæreses, ut S. Epiphanius in Anchor. exposuit; cui confirmandi in fide Fratres curam demandavit, pro cujusque fide, ne deficeret, rogavit; idest in veritatis orthodoxæ, morumque Christianorum regulis statuendis, ut S. Bernardus epist. 190. explicavit; in quem agnos, ovesque pascendi munus transtulit; idest Laicos, & Sacerdotes verbo scripto, & tradito, ut S.Ambrosius interpretatus loco supra laudato est; cuique demum Claves regni Cælorum concredidit; idest jus ligandi, & solvendi censuris, & remissionibus, ut vulgo habent interpretes: atqui id omne in Romano Pontifice Christus perfecit: is igitur inerrantiæ privilegio gaudet. Enim vero qualis esset ædificii firmitas, ubi fundamenti nutaret soliditas? Quomodo Christifideles in fide Christi is confirmaret, cujus infirma esset fides, ac defectibilis? Quænam pascua Gregi rationali suppeditarentur, si neque a noxiis præcavere sibi posset Pastor, a quibusque abstinendum, ad quæque adducendum Gregem nesciret? Quis demum is esset Clavium usus, quando præpostere agendo clauderet, quibus aperiendum, aperiret, quibus foret claudendum? Iterum. Ille Ecclesia universali etiam in Concilio coacta superior existit, eamque supereminet, quem ejusdem Ecclesiæ fundamentum Christus constituit, cui, Ecclesiæ universæ ut fidem confirmaret, mandavit, cujus non defuturam fidem spopondit, quemque Ecclesiæ toti Pastorem præfecit: is est Romanus Pontifex: igitur. Confer Canones Arabicos 39. ex versione Turriani; & 71. vers. Ecchel-

lensis Concilii Nicœni, quibus nuncupatur Pontifex, mox *Caput*, & *Princeps* omnium Patriarcharum, (etsi tunc necdum audiebatur Patriarchæ nomen) mox *Rector omnium gentium*. Sardicensis can. 3, & 5, & epist. Synod., ubi *ad Caput*, idest ad Petri Apostoli Sedem, undique referendum dicitur. Constantinopolitani I. can. 3, quo primæ partes Romano Pontifici adjudicantur. Ephesini I. act. 2, ubi Pontifex vocatur post S. Petrum *Caput*, *Princeps*, *fundamentum Ecclesiæ*, & *fidei Columna*. Chalcedonensis act. 1, & 3, in quibus Pontifex uti Ecclesiarum omnium *Caput* est agnitum, eique acclamatum, tamquam qui S. Petri vices personamque gereret, atque Ecclesiæ *Petra*, *Crepido*, & *fundamentum* esset. Constantinopolitani II. act. 4, ubi Episcopi sibi Apostolicæ Sedi obediendum omnino fatentur. Constantinopolitani III. act.8, in qua ab S.Agathone principalis, & Apostolicæ Sedis Antistite, tamquam per *os Principis Apostolorum S. Petri*, definitis se adquiescere Patres profitentur. Nicœni II. act. 1, in qua se Hadriani litteras sequi, & suscipere Synodus contestata est. Constantinopolitani IV. act. 1, & 2, in quibus decreta Romani Pontificis veluti a S. Petro non modo, sed a Christo D. condita agnoscuntur. Mitto Synodos particulares in Oriente celebratas, de quibus alibi. Confer Occidentalis Ecclesiæ Concilia, Lateranense sub S. Martino I. secret. 1, & 2, Lateranense III. sub Alexandro III. can. 1, Lugdunense I. sub Innocentio IV. sess. 3. in senten. adv. Fridericum II. Imp., Lugdunense II. sub B.Gregorio X. sess.4, Constantiense sess.ult. sub Martino V, Florentinum sub Eugenio IV. sess. ult., Lateranense V. sess. 11. sub Leone X, Tridentinum sess.7. can.3. de baptis., sess.14.cap.7. de pœnit., sess. 24. cap. 1, & sess. 25. capp.1, 2, & 21. de reform.: Mitto quoque Synodos provinciales, de quibus suo loco, non secus ac SS. PP., & Rom. Pontificum testimonia, quæ infra promenda erunt. Confer interea Juris Canonici dist. 11. cap. *Consequens*: 12. cap. *Præceptis*: 17. cap. *Concilia*: C. *Nec licuit*: 19. cap. *Sic omnes*: 21. cap. *Quamvis*, & cap. *Nunc autem*: 22. cap. *Definimus*: 40. cap. *Si Papa*: C. *Non nos*: 50. cap. *Fidelior*: 81. cap. *Si quis*: 93. C. *Qui Cathedram*; & C. *Si inimicus*. Caus. 2. q. 6. cap. *ad Romanam*, & cap. *Ideo*. 9. q. 3. cap. *Conquæ-*

quæstus: cap. *Cuncta*: cap. *Nemo*: C. *Patet*: C. *Ipsi sunt*. 17. q. 4. cap. *Si quis*: cap. *Nemini*. 24. q. 1. cap. *Rogamus*: cap. *Quoties*: cap. *Loquitur Dominus*: cap. *Non turbatur*. 25. q. 2. cap. *Si quis*. Caput *Quoniam* de constit, cap. *Bonæ memoriæ*: 2. de postul. Prælat., cap. *Ubi* de elect. in 6. cap. *Significasti* ibidem: cap. *Solitæ*: cap. *Novit* de Judiciis: cap. *Damnamus* de Summa Trinit., & cap. *Antiqua* de privilegiis: junctis Glossa, & Interpretibus ibidem.

Neque hic obtrudant Buddeus, Salmasius, Spalatensis, Richerius, Launojus, Dupinius, ceterique hujuscemodi sublestæ fidei homines, ex laudatis Scripturæ locis non certe posse inferri prærogativas Romanis Pontificibus attributas, id eo, quod a SS. Patribus textus illi variemode explicentur: nam satis superque ostendimus a nullo Patrum excludi sensum iis locis tributum, imo a potiori Patrum cohorte eum sensum attribui. Ita namque (ut repetam verbo, atque ex his, & superioribus, & sequentibus habeas veluti oculis subjectam eorum synopsim, quos longo catalogo prosequemur, prætermissis hic, quae ex Conciliis, atque ex jure Canonico testimonia exponi possent, quorum pleraque tibi recolenda ex paulo superius tradita sylloge relinquo,) ita, inquam, laudatis locis eum sensum attribuunt: Ex Græcis Patribus Origenes hom. 5. in Exod., hom. 16. in Matth., & in cap. 6. ad Roman., Firmilianus Epist. ad S. Cyprianum, S. Athanasius apolog. 2, & in hist. Arian., S. Epiphanius in Anchorato, & hæres. 59, S. Gregorius Nazianz. orat. de moder. in disp., S. Basilius in cap. 2. Isaiæ, & lib. 2. adv. Eunom., Auctor. hom. de pœnitent. apud eumdem S. Basilium, S. Chrysostomus hom. 55, & 83. in Matth., hom. 3. in Act. Apost., & hom. 9. de pœnit., S. Cyrillus Alex. lib. 4. de Trin., & lib. 2. in Joann. cap. 17, S. Cyrillus Hierosol. Cath. 2, Theodoretus epist. ad S. Leonem, S. Ephrem Syrus in Panoplia, Philo Carpathius in Cantica, S. Nilus epist. ad Eusebium, Cassianus lib. 3. de Incarn. cap. 12, Maximus Episc. Constantinop. epist. ad Orientales, S. Isidorus Pelusiota lib. 1. epist. 142, & 235, Basilius Seleuc. ser. 4. in Davidem, Victor Antiochenus in capp. 3, & 8. Marci, S. Maximus Monachus Dialog. de Incarnat. Verbi, Ste-

Stephanus Dorensis epist. ad S. Martinum Pap., S. Joann. Damascenus orat. de Transfigurat. Domini, S. Theodorus Studites epist. ad S.Paschalem I, S. Ignatius Constantinop. Episc. epist. ad Hadrianum II, Theophylactus in 16.Matt., 22.Luc.,& 21.Joann., Michael Syncellus in Dionysio Areopagita, Psellus in Cantic., Oecumenius in cap. 1. Act.Apost., & in cap. 1. epist. ad Galat., Euthymius in cap. 16. Matth., 16. Marci, & 21. Joann., Nilus Thessalon. de Primatu Papæ, Theodorus Balsamon in Can. 16. Concilii Carthagin., Nicephorus lib.2. hist. cap.44, Gennadius Scholarius de Primatu Papæ sect. 2, aliique suo loco laudandi.

Ex Latinis S.Cyprianus epist. ad Jubajan., & lib. de unit. Eccles., Tertullianus lib. de Præscript. cap. 21, & Scorp. cap. 10, S. Zeno Veron. serm. de Circumcisione, S. Ambrosius serm. 47. de fide Petri, & lib. 6. in Luc. 24, Prudentius in hymno de S. Laurentio, S. Optatus lib. 1. contra Parmen., S. Pacianus epist.3. ad Sympronianum, S.Hieronymus in cap.16.Matth.,lib.1. adv. Jovinian., lib. 1. Dialog. adv. Pelag. cap. 4, epist. 54. ad Marcellam, & 57. ad S. Damasum, S. Augustinus tract. 56, & 124. in Joann., lib. 2. de baptism. cap.1, in psal.108, & lib.1. Retract. cap. 21, S. Maximus Taurin. hom.1. in Natali SS.Petri, & Pauli, & hom. 3. de eisdem, Philippus Presbyter in Concilio Ephesino, S. Petrus Chrysologus ser. 53, 78, 107, & 157, S. Eucherius Lugdun. hom. de Natali Apost., Auctor. lib. de vocat. Gentium lib. 2. cap. 28, Possessor Episc. African. epist. ad S.Hormisdam, Cassiodorus lib. de amicitia, S. Isidorus Hispal. de vita, & morte Sanct. cap. 69, & de offic. Eccles. lib. 2. cap. 5, Ven.Beda in cap.22. Lucæ, 13.Joannis, hom. in vigilia Apostol., & hom. in die SS. Apost. Petri, & Pauli, Alcuinus in cap. 21. Joannis, Rabbanus Maurus in 16.Matth., & ultim. Joannis, Lupus Ferrariensis epist. 84, Eulogius Toletanus in memoriali Sanctorum, S. Petrus Damianus ser. 1. de S. Andrea, S. Anselmus in 16.Matth., Ivo Carnot. epist.54, Honorius Augustodun. serm. de SS. Petro, & Paulo, Rupertus lib.1. de Trin. cap.25, & lib.9. de Process. Spiritus Sancti cap. 18, Hugo Victorin. serm. 64. de Apostol. Petro, & Paulo, S. Bernardus lib. 2. de Consid. cap. 8, & epist. 237. ad Eugenium III, Potho Prumiensis lib. 1. de statu do-

domus Dei, Hugo Etherianus lib. 3. de processf. Spiritus Sancti cap. 17, Jacobus de Vitriaco histor. Oriental. cap. 75, Albertus Magnus in capp. 10, & 16. Matth., S. Thomas lib. 1. contra Gentes cap. 32, aliique innumeri, quorum loca alibi dabimus. Accedunt his Romani Pontifices, qua sapientia, & qua sanctitate præstantes quam maxime, qui non tam suam, quam Ecclesiæ caussam agentes, eadem privilegia ex laudatis S. Scripturæ locis de S.Petro prædicarunt. Sunt vero inter alios S. Julius I. epistola genuina ad Orientales apud S. Athanasium; S. Damasus epist. ad Orient. apud Theodoretum, S. Siricius epistola tractatoria ad Afros Episcopos, quam contra Quesnellum differt. 15. in opera S. Leonis vindicant Schelestratius, Natalis, & Pagius; S. Innocentius I. epist. ad Victricium Rothomag., S. Leo Magnus serm. 2, & 3. in anniversf. suæ assum., S. Simplicius epist. 4. ad Zenonem Imp., S. Felix III. epist. 4. ad Petrum Cnapheum, S. Gelasius epist. 11. ad Episcop. Dardaniæ, S. Gregorius M. lib. 1. epist. 24, lib. 3. epist. 33, lib. 4. epist. 32, lib. 6. epist. 37, & hom. 21. in cap. 16. Marci, S. Agatho epist. ad Constant. Imper., S. Zacharias epist. ad Vittam, Stephanus III. epist. ad Carolum Regem Francorum, Hadrianus I. epist. 3, S. Nicolaus I. epist. 6, & epist. ad Mediolanenses, Joannes VIII. epist. 75. ad Michaelem Bulgar. Regem, S. Leo IX. epist. 1. ad Michaelem Constantinop., & Leonem Acridanum, & epist. 5. ad Petrum Antiochenum, Alexander II. in Synodo Romana, S. Gregorius VII. lib. 8. epist. 21. ad Herimannum Episc. Metensem, Alexander III. epist. ad Episcop. Tusciæ, & epist. 48. ad Indorum Regem, Innocentius III. serm. in festo S. Gregorii Papæ, & lib. 1. Myster. Misssæ cap. 8, Pius II. Constit. *In minoribus*. Mitto ceteros, ne sim longior, nam multam paulo post, maximam vero partem par. 2. referemus.

Neque iterum obtrudant hic adversarii laudatos S. Scripturæ textus id evincere de S.Petro, non etiam de Romanis Pontificibus, quandoquidem illi quidem, non istis ejus generis prærogativas a Christo Domino collatas pronum est, ac parcius dicere. Verum enim vero Ecclesiam Romanis Pontificibus, æque atque S. Pe-

S. Petro a Christo Domino superstructam, atque non secus ac S. Petrum Romanos Pontifices constitutos in Ecclesia a Christo fidei fundamenta, contra quam portæ inferi non prævalerent: istis, non secus ac illi curam confirmandi in fide Fratres concreditam, pro qua, ne deperiret, rogavit Dominus: uni, alterisque regni Cælorum Claves concreditas, pascendique Gregis operam, provinciamque impositam ex verbo Dei scripto docuit sane jugis, nec usquam interrupta SS. Patrum traditio, quorum quanti in Sacrarum Scripturarum intelligentia, ac ratione interpretandi facienda sit auctoritas nemo nescit; isque unus inficias ibit, negabitque, qui aut quomodo nunc Novatorum quamplurimi a Majorum suorum, qui solis agi scripturis volebant, recepto more recedentes, iis modo semotis rem omnem una confici ratione contendunt, quos hic non moror, sed castigandos magis dimitto a doctiss. P. Anselmo Desing disquisit. libri *Spiritus Legum* par. 3, de *Præjudiciis repreh.* p. 2, de *Regno rationis* par. 3, S. Scripturas minoris, aut imo nihili faciat: aut quomodo Dallæus, Rivetus, Barbeyracius, hujusque surfuris homines, præjudiciis, ac studio hæreticarum partium abstractus, abreptusque SS. Patres minori, quam par sit, orthodoxumque hominem deceat, in pretio habeat. Ita enim, ut brevi catalogo comprehendam, quos fusiori calamo suo loco persequemur, dixerunt, scripserunt, crediderunt SS. Patres.

Vel qui primo S. Petri successorem Romanum Pontificem, aut Sedem Pontificis Romani Sedem S. Petri, atque eamdem potestatem supremam, ac principalem nominant, uti ex Græcis S. Irenæus lib. 3. adv. hæres. cap. 3, Origenes in psal. 1, & in cap. 6. ad Rom., S. Athanasius apologia 2. advers. Arianos, Episcopi Syn. Sard. epist. ad S. Jul. I. apud S. Hilar. 4. frag., S. Cyrillus Hierosolym. Cath. 2., Theodoretus epist. ad S. Leonem, Acacius Constantinop. Episcopus epist. ad S. Simplicium Papam; Episcopi Orientales in professione fidei post Schisma Acacii; Orientales Monachi epist. ad S. Agapetum, Eutychius Constantinop. Episc. epist. ad Vigilium, S. Theodorus Studites epist. suo, & Monachorum nomine ad S. Paschalem I. inscripta, & epist. ad Leonem III, S. Maximus Abbas, & Martyr epist. ad Thalassium Abbatem,

tem, Anastasius S. Maximi discipulus apud Gennadium Scholarium de Primatu Papæ sect. 8, S. Sophronius Episcopus Hierosolymit., Sergius Episcopus Cypri in Synodica ad Theodorum Pap., Episcopi Synodi VI. epist. Synodica ad S. Agathonem, Joannes Patriarcha Constantinopolit. epist. ad Constantinum Pap., Tharasius Constantinopolit. Patriarcha in Synodo Nicœna II. act.2, S. Joannes Damascenus orat. de Transfiguratione, S. Methodius Constantinopolit. in Concil. Florent. sess. ult., Gennadius Scholarius lib. de Primatu Papæ capp. *9*, & *16*. Ex Latinis vero S. Cyprianus epist. 52, & 55. ad S. Cornel., S. Optatus lib.2. contra Parmen., S. Ambrosius in 1. Timoth.3, & epist. 81. ad S. Siricium, S. Augustinus epist. 126, nunc 43, in psal. contra partes Donati, & lib. 1. contra Pelagian. cap. 4, S. Hieronymus lib.3. adver. Ruffin. capp. 5, & *6*, & epist. 57. ad S. Damasum, Philippus Presbyter in Synodo Ephesina act. *16*, S. Maximus Taurin. hom. 2. de Natali S. Laurentii, Legati S. Leonis in Synodo Chalced., Possessor. Africanus Episc. epist. ad S. Hormisdam, Episcopi Provinciæ Arelatensis epist. ad S. Leonem apud Baronium ad an. 450, Africani Episcopi epist. ad Theodorum Papam, Vincentius Lirin. Comm. 1. cap. 5, S. Prosper Carm. de ingrat. cap. 2, & lib. contra Collat. cap. 41, S. Fulgentius lib. de Incarn. cap. 11, Episcopi Dardaniæ epist. Synodica ad S. Gelasium, S. Eugenius Carthagin. Episcopus apud Victorem Vitensem lib.2. de Persecutione Vandal., S. Ennodius Ticinensis lib. de Synodis, S. Cæsarius Arelat. epist. ad S. Symmachum, Episcopi Provinciarum 4. Africæ Synodica ad Theodorum Pap., Liberatus in Breviario cap. 22, S. Bonifacius Episcopus Moguntinus epist. ad S. Zachariam, & epist. ad Stephanum II, Alcuinus lib. de Divin. Off. cap. *19*, Paulinus Aquilejensis lib. adversus Felicem Urgelit., Ambrosius Anspertus epist. ad Stephanum Pap. præfixa comment. in Apocalyp., S. Anselmus Lucensis lib. de Incarn. cap.7, Æneas Episcopus Parisiensis opusc. adv. Græcos, S. Anselmus Cantuar. Episc. epist. ad Episcopos Angliæ, Potho Prumiensis de statu domus Dei lib. 1, Hugo Etherianus lib. 3. de process. Spiritus Sancti cap. 17, Albertus Magnus in cap. *16*. Matth, S. Thomas lib. 1. contra Gentes cap. 32, S. Laurentius Justinian. de obedien-

dientia cap. 12, S. Joannes a Capistrano in opusc. de potest. Concil., & Papæ. Ita innumeri: unde videant qui aliis interpretationibus delectantur, num in eodem, atque Tertullianus versentur errore, qui postquam Montani in partes descendisset lib. de pudicit. cap. 1, ut Romanis Pontificibus Claves ligandi, & solvendi a Christo per S. Petrum traditas eriperet, dicere non erubuit id privilegii fuisse Petri personæ dumtaxat concessum, in Romanos Pontifices neutiquam transferendum.

Vel qui 2. S. Petri personam, imo Christi Domini Vicariam Potestatem in Romano Pontifice agnoverunt, aut dicta de S. Petro, de Romano Pontifice dicta perinde a Christo Domino intelligenda jubent, uti ex Græcis Origenes hom. 5. in Exodum, S. Gregorius Nazianz. in Carm. de vita sua, S. Joannes Chrysost. loc. supra citat., S. Basilius epist. data Sabino Diacono ad Romanum Pontificem, Maximianus Episc. Constantinop. epist. ad Orientales, Theodoretus epist. ad Renatum Presbyterum, Joannes Constantinop. Episcopus epist. ad S. Hormisdam, Monachi secundæ Syriæ epist. ad eumdem Hormisdam, Sophronius Hierosol. epist. ad Honorium Papam, Stephanus Dorensis in libello ad S. Martinum I, Sergius Cyprius epist. ad Theodorum, S. Theodorus Studita epist. ad Michaelem Imper., & epist. ad Naucratium, cujus testimonium adversus Græcos Schismaticos protulere Gregorius Protosyncellus in apologia adversus Marcum Ephesin., & Gennadius Scholarius Patriarcha Constantinop. pro Concil. Florent. cap. 5, S. Ignatius Constantinop. Episcopus epist. ad S. Nicolaum I. lecta act. 3. Synodi VIII, Theophylactus, & Euthymius loc. cit. E Latinis Tertullianus lib. adversus Praxeam, S. Pacianus epist. ad Sympronianum, S. Ambrosius in 24. Lucæ, Prudentius carm. de S. Hippolyto, S. Hieronymus epist. 57. ad S. Damasum, Ruffinus in exposit. Symboli, S. Augustinus epist. 162, & 165, S. Petrus Chrysologus epist. ad Eutychetem, Episcopi provinciæ Tarraconensis epist. Synodica ad S. Hilarum Papam, S. Avitus Viennensis Episcop. epist. ad Senatores, Possessor Africanus Episcop. epist. ad S. Hormisdam, Eulalius Carthagin. Episcop. epist. ad Bonifacium II, Episcopi 4. Provinciar. Africæ epist. ad Theodorum, Jonas Monachus in vita S. Eusta-

ſtachii cap. 5, Ven. Beda hiſt. Angl. lib. 3. cap. 25, Jonas Aurelianenſis lib. 3. de cultu Imag., Rabanus Maurus Carm. de laude Crucis ad Gregorium IV, Regino Prumienſis in Chron. ad an. 865, S. Petrus Damiani epiſt. 11. ad Nicolaum II, S. Anſelmus lib. adverſus Guibertum, Hugo Victorinus lib. 1. de Sacramentis cap. 43, S. Bernardus lib. 3. de Conſid. cap. 8, epiſt. 190. ad Innocentium II, & ſerm. de S. Joanne Baptiſta, Albertus Magnus in 22. Lucæ, S. Thomas 22. q. 1. art. 10, S. Bonaventura par. 6. Breviloquii cap. 12; uno verbo latini ſermonis innumeri ſcriptores, & de ſchola Theologi, & S. Scripturæ interpretes, & juris Canonici conſulti. Hinc Boſſuetius, etſi non multum æquus Pontificibus, veritate tamen adactus in oratione habita ad Clerum Gallic. in Comitiis celeberrimis an. 1682. collectum, unde percelebris illa declaratio de Poteſtate Eccleſiaſtica emanavit, *Non audiendum ei*, ait, *qui diceret cum Petri perſona extinctum Petri miniſterium: illud enim, quod Eccleſiæ æternæ eſt firmamentum, finem habere non poteſt .... Petrus*, inquit, *ſemper loquetur in ſua Cathedra. Hanc veritatem confirmarunt 600. Epiſcopi Synodi Chalcedonenſis: Roma ut Religionis, Eccleſiæque Caput foret prædeſtinata, ea de re Petri Eccleſia ut foret oportuit; atque ita Romæ Cathedra æterna conſtituta eſt. Quamobrem Eccleſia Romana a Petro, ejuſque ſucceſſoribus edocta nullam unquam hæreſim amplexa eſt .... Ita Romana Eccleſia ſemper Virgo permanſit, ac Romanæ Eccleſiæ fides ſemper univerſæ Eccleſiæ fides extitit. Semper creditur id, quod ſemper creditum eſt; eadem vox ubique perſonat, & Petrus in ſuis ſucceſſoribus ſemper Chriſtifidelium eſt fundamentum. Id Chriſtus dixit, Cæli, & Terra tranſibunt, verba autem ejus non præteribunt*. Hæc ille: unde non erat cur a ſemet diverſus una cum Dupinio, Launojo, Natali, Tournellio &c. diceret: ea Chriſti verba: *Rogavi pro te* &c. de fide perſonali Petri eſſe accipienda, quæ proinde in ejuſdem ſucceſſores cum poteſtate non tranſierit: nam S. Petro non modo, ſed S. Petri perinde ſucceſſoribus eam promiſſionem factam, idemque indefectibilitatis in fide privilegium a Chriſto collatum docuere Patres ſuperiori numero relati, ac Pontifices quamplurimi mox referendi.

Postremo qui S. Petro collata privilegia eadem in Romanis Pontificibus consistere integra, atque intemerata; ita ut quid quid ille potuit, possint isti, atque ita universorm sit juris, quod unius quondam fuerat speciali modo, cujus partes forent, jus in omnes dicere, juri nullius subjacere: cogere Concilia, condere Canones: licere ad ipsos appellare omnibus; nulli licere appellare ab ipsis, aliaque id genus, de quibus fuse part. 2. per totam, docuere ex Græcis Origenes in 16. Matth.; S. Athanasius apolog. 2. contra Arianos; S. Dionysius Alex. epist. ad Roman. apud Eusebium lib. 4. cap. 22; S. Basilius epist. 52. ad S. Athanasium; S. Gregorius Nazianz: epist. 2. ad Cledonium; S. Chrysostomus epist. ad S. Innocentium I, & hom. de Petro, & Elia; S. Cyrillus Alex. epist. ad S. Cælestinum; Socrates lib. 2. hist. Eccles. capp. 5, & 11., & lib. 4. cap. 30.; Sozomenus lib. 3. capp. 7, & 9; lib. 4. cap. 15., & lib. 6. cap. 22.; S. Epiphanius Hæres. 51, 68, 72, & in Anchorato; Theodoretus epist. 116. ad Renatum, & lib. 2. hist. Eccles. cap. 22; Flaccianus Episcop. Rhodopensis epist. ad Petrum Cnaph., S. Theodorus Studites epistolis ad S. Paschalem I, ad Michaelem Imp., & ad Naucrazium; S. Ignatius Constantinopolit. Episcop. epist. ad S. Nicolaum I; Simeon Metaphrastes in vita S. Stephani Junioris; Josephus Patriarcha Constantinop. in Synodo Flor. sess. ult.; Gennadius Scholarius loco citato, aliique supra laudati. E Latinis Tertullianus lib. adv. Praxeam, Scorpiaci cap. 10, & lib. 4 contra Marcionem; S. Cyprianus lib. 1. epist. 3, & 8.; lib. 2. epist. 12, lib. 4. epist. 2, 8, & 9, & lib. de unitate; unde sine causa Erasmus dubitavit, quæ de Pontificis Romani Primatu fuerit S. Cypriani sententia, eo, quia S. Cornelium *Fratrem* appellarit, quum videre facile potuerit eodem *Fratris* nomine frequens appellatum eumdem S. Cyprianum a suis Presbyteris, & Clericis; S. Hilarius in Psal. 131.; S. Ambrosius lib. 3. de Sacram. cap. 1, in cap. 9. Lucæ, & epist. 78. ad Theophilum; S. Hieronymus epist. 57. ad S. Damasum, Dialogo contra Lucifer, & epist. ad Pamach., & Oceanum; S. Augustinus lib. contra epist. Fundamenti cap. 4., epist. ad S. Innocent. I., lib. 2. de Baptism. cap. 1., lib. 1. ad Bonifac. cap. 1., & epist. 157, 165, & 171; S. Optatus loc. cit.; Possidius in vita

S. Au-

S. Auguſt. cap. 18.; Victor Carthagin. epiſt. ad Theodorum Pap.; Caſſiodorus lib. 11. epiſt. 2. ad Joannem Pap.; Joannes Ravennas epiſt. ad S.Gregorium Magnum; S. Iſidorus Hiſpal. præfat. in collect. Concil. ;Walafridus Strabo de rebus Eccleſ. capp.22 , & 31; Strabus Fuldenſis in Gloſſa ordinaria 2.Paralipp.17.; S. Burchardus VVormatienſis lib. 1. cap. 42 ; S. Petrus Damiani in vita S. Barbatiani , in vita S. Vitalis , & loc. cit.; Lanfrancus Cantuar. lib. de Corp. , & Sang. Domini; Hincmarus Remenſis epiſt. ad Hadrianum II.; Ivo Carnot. epiſtolis 48 , 71 , & 83 ,; S. Bernardus loc. cit. ; V. Petrus Cluniac. lib. 6. epiſt. 14, & 44. ad Eugenium III.; S. Hildegardis epiſt. ad eumdem Eugenium , & epiſt. ad Alexandrum III. ; Petrus Bleſenſis epiſt. 45. ad Pontif. Rom.;Alexander Alenſis p.3. q. 40. memb.2.;Vincentius Bellovacenſis prologo ſpecul. cap. 13. Albertus Magnus in 16. Matth., & 22. Lucæ ; S. Thomas de regim. Princip. cap. 14.,ſi tamen ejus eſt opus , 22. q. 1. art. 10., & q. 39. art. 1.;S. Bonaventura Breviloq. p. 6. cap. 12 , aliique , quos ad unum perſequi modo non vacat , quique longo catalogo deſcripti adiri poterunt apud Jodocum Coccium Theſauri Cathol. lib. 7. de Hierarch. Eccleſ., Sanderum lib. de viſib. Eccleſ. Monarch. , Suarezium diſput. 10. de Sum. Pontif. ſect. 2. , Bellarminum lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 16. , ac præſertim apud Perronium in reſponſ. ad magnæ Britanniæ Regem cap. 25., quibus attexere eſt juris Canonici , & Sacræ Scripturæ interpretes in cit. textus.

Prælaudatis teſtimoniis , magna eruditionis copia innumera adjecit exempla Petrus de Marca lib. 1. Concor. cap. 8 , & ſeqq. , vir alioquin erga Pontifices Romanos aſſentationis ſuſpicione minime aſperſus , quibus ſub oculos poneret a primis ævis ſupremi in Eccleſia Primatus provinciam a Romanis Pontificibus egregie exornatam,ejuſdemque Primatus partes omnes modis omnibus expletas , quod ante , & poſt ipſum præſtitere viri numero plures , doctrinaque præſtantiſſimi , quorum a nobis laudes ſuo loco ſunt celebratæ. Haud me latet quoſdam non deeſſe , qui vel Catholici audiri volunt , neque tamen erga Pontifices animo optime affecti ſunt , a quibus argumenti declinandi gratia id effugii quæſitum eſt,ut dicerent nec Patres , nec Ponti-

fices satis Scripturæ Sacræ iis in locis assecutos sensum, quibus alium præferri putant, quam qui de Pontificis Romani privilegiis præsumitur. Verum Osores isti hoc responsum habeant. Recens Hetherodoxorum systema est, ad assequendam Sacræ Scripturæ intelligentiam nec spiritui privato fore auscultandum, nec privatis doctoribus attendendum, neque imo majorum dictis standum, deferendumque, siquidem id omnino esset, atque sit alieno sensui miserrime deservire: magis igitur ducem sequi naturalis rationis lumen oportere, istudque tum Spiritus Sancti adsistentiæ, ut ajunt, tum majorum sententiæ longe anteponendum esse. Ejusmodi excogitatum invexere Joannes Halles in lib. Anglice exarato, & Londini an. 1653. edito, & deinde an. 1707, & 1708. recuso, & Duker publicis datis thesibus anno 1686., sectati sunt postea Poiretus, Veigelius, Schuveinfeldus, Vejerus, Coccejus, & alii; aliis tamen, ut observavit doctiss. Blanchus, ex ipsis Protestantibus contra pugnantibus apud Joannem Wolphangum Jægerum in suo *examine novæ Theologiæ* an. 1707. evulgato, ac præsertim Voetio, & Desmaret. Videant igitur num systemati huicce ab se pariter sit subscribendum, dum aliter, quam interpretati Majores nostri sint, interpretandas Sacras Scripturas volunt. Videant etiam num in devia abripi, ac decipi facile sibi contingat, dum a monstrato, tritoque a majoribus tramite aberrare malunt, sui captus ductum postire, ac plusquam Patribus sapientissimis perspectum fuerit, sapere superbe gestiunt.

Ad hæc, quæ SS. Patres superioribus numeris de Romani Pontificis Primatu, privilegiisque præclare dixerunt, Romani ipsi Pontifices cum eodem Primatu eadem privilegia sibimet adjudicarunt, vindicarunt, adscripserunt, dictis, scriptis, gestis: quorum si quis testimonia audeat in suspicionem adducere, nonne is errore maximo Romanæ Ecclesiæ traditionem elevaret, cui cæteroquin Ecclesiæ universæ firmitas veluti, *fundamento* innixa est? Ii vero innumeri. Eorum multos alibi dabimus, hic nonnullis esto locus. Sint autem S. Julius I., qui epist. ad Oriental. apud S. Athanas. in caussa ejusdem, & Marcelli Ancyrani: *An ignari estis*, inquit, *hanc consuetudinem esse*, *ut primum nobis scribatur*, *ut hinc quod justum est*, *definiri possit*? S. Damasus, qui epist. ad

ad Episcop. Orientales apud Theodoretum lib. 5. cap. 10, & Nicephorum lib. 12. cap. 17. *Quod vestra charitas*, inquit, *debitam Apostolicæ Sedi reverentiam tribuit, filii honoratissimi, vobis ipsis quoque maximo sane honori est. Nam tametsi in S. Ecclesia (in qua S. Apostolus sedens nos docuit, quo pacto illius gubernacula, quæ suscepimus, tractanda sint) nobis primæ partes deferuntur, tamen confitemur nos illo dignitatis gradu longe inferiores esse.* S. Siricius, qui epist. ad Orthodoxos per diversas provincias, *Cui*, inquit, *omnium Ecclesiarum cura est, si dissimulem, audiam Domino dicente, rejicitis mandatum Dei, ut traditiones vestras statuatis.* De eo alia par. 2. art. 1. S. Innocentius I., qui epist. ad Decentium Eugubinum, *Quis enim nesciat*, inquit, *id quod a Principe Apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari, nec super induci, aut introduci aliquid, quod aut auctoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum?* Confer quæ cit. par. 2. ex S. Innoc. proferemus. S. Zozimus, qui epist. ad Carthagin. Concil., *Tantam*, inquit, *huic Apostolo* [Petro] *canonica auctoritas per sententias omnium voluit esse potentiam, ex ipsa quoque Christi Dei nostri promissione, ut legata solveret, & soluta vinciret: par potestatis data conditio in eos, qui sedis hæreditatem ipso annuente meruissent: habet enim ipse cum omnium Ecclesiarum, tum hujus maxime, ubi sederat, curam, nec patitur aliquid privilegii, aut aliqua titubare aura sententiæ, cui ipse sui nominis firma, & nullis hebetata moribus constituit fundamenta, & quæ sine periculo temere nullus incussat.*

S. Bonifacius I, qui epist. ad Orientis Episcopos, *Nemo unquam*, inquit, *Apostolico culmini, de cujus judicio non licet retractare, manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari.* S. Cælestinus I, de quo legenda, quæ de Concil. Ephes. act. infra trademus; qui epist. ad Episcop. Illyrici, *Nos*, ait, *præcipua circa omnes cura constringimur, quibus necessitatem de omnibus tractandi Christus in S. Petro Apostolo indulsit.* S. Leo M., ex quo plura, eaque præclara testimonia, ubi de Concil. Chalcedon., & par. 2. proferemus, non tamen prætermittendus locus ex epist. 93 ad Episc. provin. Vienn.

Vienn. ubi *Nobiscum*, inquit, *vestra fraternitas recognoscat Apostolicam Sedem . . . innumeris relationibus esse consultam*, *&* *pro diversarum . . . . appellatione caussarum*, *aut retractata*, *aut confirmata fuisse judicia*: & infra: *cui* subdit (S. Petro) *quum præ ceteris solvendi*, *&* *ligandi tradita sit potestas*, *pascendarum tamen Ovium cura specialis mandata est*, *cui quisquis principatum æstimat denegandum*, *illius quidem nullo modo minuere potest dignitatem*, *sed inflatus spiritu superbiæ suæ semetipsum in inferna demergit*. Idem serm. 3. de sua assumt. ex verbis Lucæ 22. Apostolicæ Sedi in fide indeficentiam adjudicat. S. Simplicius, qui epist. ad Zenonem Imp. *Cui*, (S. Petro) scribit, *portas inferi nunquam prævalituras esse promisit*. Insignis est alter ejusdem locus in epist. ad Acacium Constantinop., sed de eo par. 2. S. Gelasius, cujus integer, legendusque omnino locus extat dist. 15. cap. *S. Romana Ecclesia*, ubi ex verbis Christi Matth. 16. docet Ecclesiam Romanam a Christo Domino ceteris Ecclesiis fuisse prælatam. Sed & legenda ejusdem epistola 7. ad Episcop. Dardaniæ, qua ait *Sedem S. Petri jus habere judicandi de omni Ecclesia*, *nulli vero licere de ejus judicare judicio*: nec non Commonit. ad Faustum, quod S. Felici III. ab aliis tribuitur apud Cl. Maffejum in supplem. Acac., quo asserit ad Apostolicam Sedem ab omnibus posse appellari, ab eadem vero nulli id licere; & epist. 4. ad Anastasium Imp., ubi, inquit: *Pietas tua evidenter advertit nunquam quolibet penitus humano consilio elevare se quemquam posse illius privilegio*, *vel confessioni*, *quem Christi vox prætulit universis*, *quem Ecclesia veneranda confessa est semper*, *&* *habet devota Primatem*: & infra: *qua in Sede*, subnectit, *Apostolica Immaculata est semper servata Religio*. Vigilius, qui epistola ad Profuturum, *Sancta*, inquit, *Romana Ecclesia ejus* (Petri) *merito Domini voce consecrata*, *&* *SS. Patrum auctoritate roborata Primatum tenet omnium Ecclesiarum*. Pelagius I. epist. ad Sapaudum Arelat. Episcop., de qua cit. loco. Pelagius II, qui epist. 3. ad Episcop. Istriæ inter alia sic ait: *Veritas mentiri non potuit*, *nec fides Petri in æternum quassari poterit*, *vel nutare*, *nam pro solo Petro se Dominus rogasse testatur*, *&* *ab eo voluit ceteros confirmari*; & epist. 6. ad Pseudo - Synodum Constantinopolit. *Quæ etiam*, inquit,

quit, *potestas* (ligandi, & solvendi Petro tradita) *in successoribus ejus indubitanter transivit*.

S. Gregorius Magnus innumeris ferme locis Sedi Apostolicæ præfata privilegia vindicat, præsertim vero lib. 2. epist. 72, lib. 4. epist. 7, & 32. ad Mauritium Imp., qua sic ait: *Cunctis Evangelium scientibus liquet quod Sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa est: ipsi quippe dicitur ... Pasce oves meas ... Ego rogavi pro te, ut non deficiat .... Tu es Petrus, & super hanc Petram ... & Tibi dabo Claves ... Ecce Claves regni Cælestis accepit, potestas ei ligandi, atque solvendi tribuitur, cura ei totius Ecclesiæ, & principatus tribuitur* ibid. epist. 52, lib. 5. epist. 13, & epist. 53, lib. 6. epist. 37, lib. 7. epist. 40, 63, 64, & 117, & lib. 11. epist. 42, & 44. S. Martinus I, de quo ubi de Conc. Later. S. Vitalianus, qui epist. 1. ad Paulum Cretensem Archiepisc. *Quæ præcipimus tibi*, inquit, *tuque Synodo stude illico peragere, ne cogamur non misericorditer, sed secundum virtutem sacratissimorum Canonum conversari, scriptum namque est: Petre rogavi, pro te &c. & rursum quodcumque ligaveris* &c. S. Agatho epist. ad Episcop. VI. Synodi, & ad Imp., de quibus eo loci, & apud Gratianum dist. 19. *Sic omnes*, inquiens, *Sanctiones Apostolicæ Sedis accipiendæ sunt tamquam ipsius divina voce Petri firmatæ*. S. Leo II, cujus egregium locum habebis, ubi de VI. Synodo agetur. Hadrianus I, cujus testimonia ut recolas, ubi de VII. Synodo Nicœna II. tibi auctor sum. S. Nicolaus I, de quo multa, ubi de Synodo VIII. Hadrianus II, quem adeas ibi eodem de VIII. Synodo loco. Joannes VIII, a quo disertis verbis ex Matth. 16, & Lucæ 22. cum infallibilitatis privilegium, tum supremam potestatem Sedi Apostolicæ vindicata legere erit par. 2. art. 1. de Rom. Pontif. S. Leo IX, qui epist. 1. ad Michaelem Cærul. inter alia, *Hactenus*, inquit, *fides Petri non defecit, nec usque in finem deficiet: erit ergo quisquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle est posse, audeat in aliquo vacuam putare?* S. Gregorius VII. privilegiorum Sedis Apostolicæ propugnator, & acerrimus vindex, de cujus præclare gestis multa instituenda erit oratio, epist. 18. ad Simeonem Episc. lib. 3. *Apostolica Sedes*, inquit, *firma per-*

permansit ab ipsis primordiis, *eoque tuente* (Deo) *illibata perpetuo permanebit*: id vero adstruit ex Christi promissione: *Tu es Petrus* &c, *Rogavi pro te Petre* &c. Urbanus II, de quo in Synodis Claromontana contra Philippum Galliæ Regem, & Barensi adversus Græcorum errores de process. Spiritus Sancti. Paschalis II, de quo in Synodo Romana, in qua condita est Catholicæ fidei professio de præstanda ab omnibus Romano Pontifici obedientia; in Concil. Later. II., & epist. ad Episc. Panormit., quæ habetur cap. *Significasti* extra de elect. Callistus II; de quo in Concil Remen., ubi ex Christi verbis: *Rogavi pro te* &c. idem inerrantiæ privilegium successoribus Romanis Pontificibus adcenset. Innocentius II, de quo in Conc. Later. II, & par. 2. de Rom. Pontif. dictis, gestis, & juribus. Eugenius III, de quo in Concil. Remen., & epist. ad Canonic. Later. ex præfatis locis Matth. 16, & Lucæ 22. Apostolicæ Sedis Antistitibus indeficientiam in fide, & supremam in Ecclesia potestatem asserit. Hadrianus IV. eadem privilegia ex præfatis locis de Apostolica Sede prædicat epist. ad Henricum Gradensem Patriarcham. Alexander III. epist. ad Indorum Regem eisdem Evangelii verbis eadem privilegia Sedis Apostolicæ explicat, & exponit. Urbanus III, epist. ad omnes Episcopos de sua elect. easdem prærogativas ex iisdem Christi promissionibus Matth. 16, & Lucæ 22. Apostolicæ Sedi adsciscit. Innocentius III. serm. 2. de consecr. Rom. Pontif.,& epist.209. ad Patriarch.Constantinop.,& Gregorius IX. epist. ad Germanum Patriarcham Constantinop. eamdem vindiciarum Apostolicæ Sedis spartam iisdem excerptis ex Evangelio 16. Matthæi, & 22. Lucæ verbis egregie exornant.

Legendi in eamdem rem Innocentius IV. in actis Concil. Lugdun. I, & Decretal. lib. 2. tit. 14. cap. 2. *De sententia, & re judicata*, scilicet in sententia adversus Fridericum II. Imp. Clemens IV. in profess. fidei a Græcis subscribenda, & suscipienda. B.Gregorius X. in Constit., quæ incipit: *Exultat Mater Ecclesia*, & in Concio Lugdun. II. Nicolaus III. *De elect.*, *& electi potest.* cap. 17. Bonifacius VIII. in Constit. *Unam Sanctam*: Joannes XXII. in Diplom. Canoniz. S. Thomæ, & extra *Ne Sede vacante* tit. 5. Cap. *Si Fratrum*, Benedictus XII. extra de elect. lib. 1.

lib.1.tit.3.cap.3.*Sancta Romana Ecclesia*, & Constit., quæ incipit *Benedictus Deus*. Clemens VI. epist. ad Consolatorem Armeniæ Catholicum. Urbanus V. in formula fidei Joanni Palleologo proposita. Martinus V, de quo in Concil. Constantiensi. Eugenius IV, de quo in Concil Florent. Callistus III. epist. ad Fridericum Imp., quæ apud Æneam Sylvium extat n. 371. Pius II. Constit. *In minoribus*, & epist. ad Muhamedum II. Turcar. Imp. apud Augustinum Oldoinum in addit. ad Ciacconium. Sixtus IV. in Censura proposit. Petri Oxonensis, & Constit. 11. Innocentius VIII. Constit. 16. Leo X, de quo in Concil. Later. V. Hadrianus VI. epist. ad Fridericum Saxoniæ Ducem. Paulus IV. Constit. 13, & 19. S. Pius V. Const. 101. in sententia adv. Elizabetham prætensam Angliæ Reginam. Gregorius XIII. Constit. 22. Sixtus V. Constit. 54. Alexander VIII. in decreto die 7. Decemb. 1690, quo inter alias hanc ordine 29. propositionem damnavit: *Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum auctoritate, & in fidei quæstionibus decernendis infallibilitate*. Quorum omnium, aliorumque multo plurium testimonia par. 2. art. 1. fusiori sermone prosequemur. Quid amplius quæso desideratur? Dicam hic illud Varii Judicis apud Tullium 2. de Finib. *Aut hoc testium satis est, aut nescio quid satis sit*.

Neque tertio obsistant adversarii ex laudatis testimoniis illud unum evinci: in Ecclesia Romana in ævum non defuturam fidem; neque Sedem Apostolicam errore contra fidem aliquando sordidandam fore: non etiam Pontificem quemcumque, qui a fide plane extorris ire potest, erroribusque contra fidem turpiter coinquinari. Ita plane Pontificem inter, & Sedem Apostolicam inanem distinctionem invehentes, ajunt Sedem quidem non posse a fide deficere, non ita sedentem in ea Sede Pontificem. Quis enim non videat effugia hæc vana oppido esse, adinventaque hominum ad evadenda, eludendaque Christi, Patrum, Pontificumque, quibus premuntur, testimonia, quæ si semel aperiatur via, nihil in Scriptura sacrum erit, nihil in Traditione sartatectum. Enim vero (hoc loci operæ est pretium, ut hac vice pro omnibus præcludatur effugium istud, & distinctio ista exsuffletur, quæ ubi-

que ad nauſeam uſque obtruditur, ne ſæpius id reponentibus idem repetere cogamur, eaque de re faſtidio legentibus ſimus) enim, inquam, vero quæ de Sede Apoſtolica, atque Romana Eccleſia referuntur privilegia, ea profecto intelligi oportet ratione habita Romani Pontificis in ea ſedentis, quem proinde a Sede ſua, & Eccleſia diſtinguere inſanum eſt. Cedo ſi ſemel adſtruatur diſtinctio illa inter Sedem Apoſtolicam, & in ea ſedentem Pontificem, ita ut juxta contradictores iſtos ſingulus quique Pontifex ſit fallibilis, infallibilis vero ſit Pontificum Romanorum ſeries, & ſucceſſio, atque ita proinde hac ratione infallibilis dicatur Sedes Apoſtolica, quod ſi unus ex Pontificibus errabit, alter ex ſucceſſoribus emendabit errorem: ex hac, inquam, diſtinctione ſemel admiſſa illud graviſſimum admittendum erit incommodum Romanos Pontifices a ſerie Romanorum Pontificum eſſe ſecernendos; ſcilicet non erit unde Traditionis initium auſpicemur. Si enim non Petro, nec nominatim uni poſt alterum ex ſucceſſoribus collatum fuit infallibilitatis privilegium, ſane nulla eſt ſucceſſio infallibilis Magiſterii, ſi unus nempe, & alter, alterque a primo uſque ad poſtremum falli, & fallere poſſunt; ac proinde nulla quoque erit Paſtorum, & Magiſtrorum Eccleſiæ univerſæ ſucceſſio; nullusque erit quin imo Magiſter, & Paſtor, cui ceteros in fide confirmare, & paſcere incumbat, ſi ſinguli alteri, & alteri ſuccedentes errandi periculo ſubjacent. Fac vero alterum præ ceteris ex Pontificibus hoc privilegio fuiſſe inſignitum: unde huic hujuſmodi privilegium acceſſit? Nonne ex promiſſionibus Chriſti Petro, ejuſque ſucceſſoribus factis? at promiſſiones hujuſmodi nonne omnibus ſucceſſoribus indiſcriminatim factæ ſunt? Præterea fac in uno tantum, aut altero haſce promiſſiones locum habituras, ac unum, aut alterum hocce indeffectibilitatis privilegio fore donandum: unde id Eccleſiæ conſtabit unum præ altero privilegio inſignitum eſſe, ut uni præ altero Eccleſia aſſentiatur?

Conſtabit, inquiunt alii quidem cum Serrio, ex Romanæ Eccleſiæ aſſenſu; alii vero cum Dupinio, Boſſuetio, Natali, aliiſque, ex Eccleſiæ aſſenſu univerſæ. Deus meliora! ita plane ut Eccleſia uni præ altero ex Romanis Pontificibus adhæreat, & aſſentiatur, erit nota Eccleſiæ ejuſdem aſſenſus, & adhæſio, ideſt Eccle-

Ecclesiæ assensus, & adhæsio ratio erit, ob quam uni præ altero adhæreat, & assentiatur. Rursum quum Ecclesia Romano Pontifici parere debeat, ut secum ipsa sentiendi necessitatem ceteris imponat, uti fatetur Petrus de Marca concord. lib. 1. cap. 2, ei plane adhærere, & assentiri tenetur: proinde quum omnibus Pontificibus teneatur adhærere, & assentiri, assensus ipse, & adhæsio ratio erit, cur uni præ altero adhæreat, & assentiatur, & necessitas omnibus obediendi erit nota internoscendi singulos, num unus præ altero infallibilitatis privilegio præfulgeat. Vah evasiones vanissimas! Præterea sicuti ex verbis Christi Ecclesiæ factis, quibus SS. PP. universæ Ecclesiæ collatum agnoscunt privilegium, ut nulla hæresi possit inquinari, quin illa accedat conditio, qua pacifice eo fruatur privilegio, ita ex verbis Christi factis Petro idem privilegium Romanis Pontificibus a SS. Patribus adsertum, nulla interposita conditione, idest nulla ulterioris Ecclesiæ consensus expectata accessione, est concedendum: eo magis, quod Christi verba dicta Petro, de Ecclesia perinde dicta intelligi debere plerique Patrum velint, & adversarii nostri contendunt: ea namque verba, uti dicta de Ecclesia, Ecclesiæ inerrantiam inferunt, eccur ergo dicta de Petro, ejusque successoribus eorumdem indefectibilitatem non inferent? Plane S. Thomas, ut suo loco ostendemus, perpetuus est in inferenda Romani Pontificis infallibilitate ex eo, quod Christus suam infallibilem voluerit Ecclesiam. Legendus S. Doctor 22. q. 1. art. 10, & quodlib. 9. art. 26; ex eo enim, quod Ecclesia errare non possit, infert: *Standum esse sententiæ Papæ, ad quem pertinet determinare de fide*. Quid plura? nequidem invicem consentiunt, qui Pontificum decretis Ecclesiæ consensum jubent accedere. Qualis, Deus bone, & quantus esse debet? Consensus ne solius Ecclesiæ Romanæ, an totius? Primum plerique necesse, & satius esse existimant, quos præclare Thomassinus dissert. 20. in Concil. VI. generale refellit his verbis: *Pontifex*, inquit, *erret, at errare Sedes negatur, quia plebs, & Clerus Romanæ Ecclesiæ abhorret ab eo errore. Præposterum id quidem est, quum ita plebi, & Clero, hoc est membris plus indatur sapientiæ, quam Capiti: quum ex adverso, si quæ sunt dotes corporis,*

P 2

poris, & membrorum egregiæ, a capite illæ derivari censendæ sint ; & fidei Romanæ Pauli elogio consecratæ, SS. Patrum honori, & miraculo habitæ, gloria principalis, & palma ipsi Pontifici ut Magistro præ Clericis, & laicis, hoc est præ discipulis necessario adseratur. Hæc vir Doctissimus.

Alii vero totius potius Ecclesiæ consensum desiderant. Optime. At Episcoporum ne omnium consensum, an vero fidelium etiam poscunt? an vero a majori parte Episcoporum, an vero a solis Episcopis unius Provinciæ consensus adhibitus sufficiet? Consensus autem explicitus esse ne debebit, an sufficiet implicitus? Nam primo explicitus exigi videtur, siquidem consensus talis exigitur, qui ab omnibus fidelibus præstari debeat, hujusmodi vero est explicitus, nam ut fidei assensum propositio a Deo revelata impetret, ut ab Ecclesia sit quoque proposita oportet. Secundo omnium Antistitum consensum non exigi Ecclesiæ monumenta evincunt: in Conciliis enim nihili habitas fuisse quorumdam contradictiones in decretis fidei edendis compertum est, alioqui quum nulla nunquam defuerit contradictio, nulla unquam valuisset fidei definitio. Sufficere, ajunt multo plures, consensum majoris partis Ecclesiæ. Belle quidem: at quis est, qui Ecclesiam in partes discindat, discissasque dinumeret, ac deinde partem unam eligat, alteram rejiciat, quæ decretum Papæ vel recipiat, vel respuat? Rursus numerationem hujusce partis majoris fidelium, vel Episcoporum conficiet ne fidelis quisque? at quis hoc valebit? conficiet potius Episcopus, ut compertum id perferat, fidelibus suæ Diœcesis? sed ille falli oppido, & fallere potest. Conficiet ne quispiam pro tota Ecclesia? at quis hic erit? atque interim nonne inquirendus, & expectandus consensus eorum quoque ex majori saltem parte, qui per Indorum, Scytharum, Tartarorum, Sinarum, verbo, vel per algentes, torridasque regiones dispersi sunt; vel sub Polos degunt; atque interim pendulus hærere debebit in sua fide Europæus, protrahens in menses, annos, & æva assensum circa dogma a Pontifice propositum, donec edoctus sit de aliorum consensu? Verum sufficit, ajunt alii, consensus Episcoporum unius Provinciæ. Ita plane infallibilitas Pontificum dependebit a consensu unius provinciæ. Verum erunt ne

tunc

tunc Pontifices infaillibiles in ea ſolum Provincia, an etiam ubique? ſi ubique, ergo una Eccleſia conditionis æqualis cogetur ab altera ſuam fidem mutuare, potius quam a Romana, quæ eſt Caput omnium Eccleſiarum, quum tamen a Romana ceteras Eccleſias fidei dogmata didiciſse frequentiſſime legimus, nuſquam vero particularem Eccleſiam ab altera particulari. Si vero infallibiles evadant Pontifices in ea tantum provincia, ubi recipitur dogma propoſitum, ergo altera poterit eſſe fides Gallorum, altera Hiſpanorum; atque ita non una amplius erit omniumfides, non una Eccleſia. Sed quid ſi Epiſcopi illius provinciæ inter ſe diſſideant, vel in conſenſu præſtando, vel in explicandoPontificio decreto? quid ſi Epiſcopi, præſtito prius conſenſu, reſpuant deinde, ac præſtitum revocent, ut experientia didicimus hæc omnia in Galliis peſſime ceſſiſſe in mota quæſtione circa Conſtitutionem Clementis XI *Unigenitus*? Itidem ſcimus Eccleſias particulares ſæpe defeciſſe in ſuo particulari judicio, etiam in Synodis edito; unde Ruffino exprobrabat S. Hieronymus lib. 3. cap. 5. adver. Ruff. *Miror quomodo probaverit Italia, quod Roma contemſit: Epiſcopi ſuſceperint, quod Sedes Apoſtolica condemnavit*. Potius ne ergo præſtat audire Eccleſias particulares, quam Romanam omnium Matrem, & Magiſtram? plane opinio hæc, quam falſo Eccleſiæ Gallicanæ adſcribi ſuo oſtendemus loco, ſatiſque oſtendit epiſtola an. 1711. ad Clementem XI. conſcripta a Cardinali Noaillio, & 11. aliis Epiſcopis, qui Comitiis Cleri Gallicani an. 1705. interfuerant, de qua ſuo loco, hæc, inquam, opinio Eccleſiæ conſenſum exigens id agit, ut omnia fidelium arbitrio permittat, quum circa illum conſenſum tot quæſtiones facile exoriri poſſint, id agit, ut ſupra Cathedram Petri aliud tribunal erigat. Ad hæc quid amplius quæſo cujuslibet Eccleſiæ particularis Epiſcopi gradu Pontificis Romani Primatus, ac privilegia præſeferent? An non, ut in prænot. 2. artic. primi dicebamus, Epiſcopi cujuslibet judicium confeſtim, certiſſimeque indefectibile evadet, ſi Eccleſiæ univerſæ, ſeu Epiſcoporum omnium conſenſus accedat? quid enim aliud deſiderare erit? At quid inde diſcriminis intercedet Pontificem inter & Epiſcopos, Caput & Membra, Paſtorem & Oves, Magiſtrum & diſcipulos? Non me latet unum hoc eſſe Janſeni-

fenistarum effugium, censurarum declinandarum caussa, quibus semel, & iterum a Sede Apostolica Jansenii hæresis confossa est. Nempe principio docuere Romani Pontificis judicium in causis fidei finiendis non esse indefectibile, nisi ei Ecclesiæ consensus accesserit: at quum hic ipsis aditus præclusus fuisset, alterum sibi aperientes, reposuere in factis Dogmaticis Romanum Pontificem, quamvis ipsius judicio major Ecclesiæ pars acquiescat, falli & fallere nihilo secius posse. Quo de argumento infra.

Postremo, quod peremptorium est, major pars Ecclesiæ, imo ferme omnis Pontificem infallibilem dicit, & credit nullo accedente consensu Ecclesiæ, ut constabit ex dicendis; igitur inepte minima pars Ecclesiæ contendit Pontificiis, ut sint infallibiles, definitionibus accedere debere Ecclesiæ consensum. Sed esto accedere debeat Ecclesiæ consensus: atqui jam pars major, & ferme tota docuit,& credidit Pontifices esse infallibiles; itaque jam Pontificiæ infallibilitati accessit consensus majoris partis,& ferme totius Ecclesiæ. Post enim Pontificis sententiam nihil aliud desideratum in Ecclesia fuisse ostendemus ex Ecclesiarum traditione. Illud unum adjiciam,quod si Ecclesia omnis Romanis omnibus Pontificibus tenetur parere, nulla assenssio, nulla adhæsio mediare potest, aut requiri, quæ infallibilitatem judicii perficiat, & absolvat, & in palam faciat, ne in incertum obedientia incidat, aut in discrimen adducatur; ne distracta assenssione, vel dilata adhæsione obedientia ipsa frustetur; aut e converso præstita, & præhabita obedientia, adhæsio ipsa, & assentio periculo erroris subjaceat, atque ita universa in errorem turpissime labascat Ecclesia. Opportune hic illud S. Hilarii facit, quod Constantio Imp. olim exposuit circa pugnam excitatam suo tempore inter dissidentes Arianos: *Dum in verbis pugna est*; [verba enim Christi in alienum a scriptura, & traditone sensum adversarii detorquent) *Dum de novitatibus quæstio est* (novitia namque, neque Constatiensis Synodi Epocham antevertit opinio Pontificibus inerrantiæ privilegium abjudicans) *Dum de ambiguis occasio est* (nam de traditionis testimoniis omnibus ambigunt adversarii) *Dum de Auctoribus querela est* [nam Pontificum ipsorum testimonia apertissima lacessere non erubescunt, Theologos vero aliter sapientes nequiter tradu-

traducere non verentur, sed neque SS. Patribus parcunt) *Dum de studiis certamen est*, (nam historiæ Ecclesiasticæ monumenta susdeque reversa ad suam revocant, & retorquent sententiam] *Dum in consensu difficultas est*, (maxima plane, dum Theologis, Patribus, Pontificibus, Conciliis, & S. Scripturæ assensum denegantes, Ecclesiæ assensum ad nauseam recoquunt, & reponunt) *Dum alter alteri Anathema esse cæpit*, (plane & hoc, Gersonius præsertim, ausi sunt adstruere hancce Gallicanæ Ecclesiæ doctrinam, & fidem esse, quæ aliarum Ecclesiarum Romanæ præsertim doctrina, & fides non est) *prope jam nemo Christi est. Incerto enim, doctrinarum vento vagamur*, [vagantur] *& aut dum docemus*, [docent] *perturbamus* [perturbant] ; *aut dum docemur* [docentur] *erramus* [errant].

Opponunt pleraque Scripturæ Sac. loca, quibus Pontifices tum infallibilitatis privilegio minime præditos, tum generali Concilio subjectos persuadeant. Primo illud Matth, 18, *Ubi enim sunt duo, vel tres congregati* &c. in quem locum S. Cælestinus I. epist. ad Synod. Ephesin. act. 2. lecta, *Spiritus Sancti*, ait, *testatur præsentiam Congregatio Sacerdotum*; *verum est enim quod legimus . . . ubi duo, vel tres congregati* &c. Secundo illud Joann. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum* &c., & Act. 15. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis*; in quæ loca probantia plane Concilii generalis auctoritatem immediate a Christo esse S. Leo epist. 6, seu 93. in editione Quesnelli ad Theodoretum *Hæc præcipue*, inquit, *credimus admonendum . . . in nullo ab illis, quas Spiritus S. Divinitas in Chalcedonensi Concilio protulit fidei regulis recedentes . . . . sermonem nostrum cum omni cautela libremus*. Epist. 73. seu 115. edit. Quesn. ad Leonem Imp.; *In illo Concilio*, inquit, (Chalcedonensi) *per Spiritum Sanctum congregato, tam plenis, atque perfectis definitionibus cuncta firmata sunt, ut nihil ei regulæ, quæ ex divina inspiratione prolata est, addi possit, aut minui*; & epist. 78, seu 152. ad eumdem, *De rebus*, ait, *apud Nicæam, & apud Chalcedonem definitis nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum Sanctum fixit auctoritas*. Similia repetit epist. 55, seu 79. edit. cit. Quesnelli. Tertio illud Matth. *Si peccaverit in te Frater tuus* &c. *si Eccle-*

Ecclesiam non audierit &c. unde S. Paulus Petrum reprehendit non recte ambulantem ad Evangelii veritatem: unde S. Gregorius M. epist. ad Joannem Constantinop. *Si in mea*, inquit, *correctione despicior, restat ut Ecclesiam debeam adhibere*: & Silvester II. epist. 11. ad Seguinum Archiepisc. Senonensem, *Constanter dico*, inquit, *quod si ipse Romanus Episcopus in Fratrem peccaverit, sæpiusque admonitus Ecclesiam non audierit .... præcepto Dei est habendus* sicut Ethnicus, & publicanus. Quarto illud Matth. ibid. *Quæcumque alligaveritis super terram* &c. ex quo loco Claves immediate Ecclesiæ datas contendunt: unde S. Augustinus Ser. 108. de diversi. *Has enim claves*, ait, *non homo unus, sed unitas accepit Ecclesiæ .... sed hoc Petro dixit, ut scias quia Petrus universæ Ecclesiæ personam tunc gerebat*. Eumdem locum vehementer adversus Pontifices pro Concilio urgent Gersonius tract. de potest. Eccles. consid, 4; Joannes Major comm. in 18. Matth., & alii Parisienses. Quinto illud Act. 8. *Quum audiissent Apostoli &c. miserunt ad eos Petrum, & Joannem*. In quæ verba Gersonius loc. cit. consid. 11, *Apostoli*, inquit, *miserunt in Samariam Petrum, & Joannem, tamquam subditos Ecclesiæ*; & Renatus Benedictus in Panoplia adversus hæres. Gregorio XIII. dicata an. 1575. *Non est missus*, inquit, (Petrus) *ab aliquo in particulari, sed ab illis congregatis, qui Ecclesiam repræsentabant. Non fuit autem B. Petrus superior tota Ecclesia, sicut nec nunc successor ejus Papa, saltem in determinando: aliud autem esse puto forsan in determinationum executione*. Quam interpretationem, inquit Natalis, æqui, bonique duxit Gregorius XIII.

Responsioni præmitto, eos, qui supra Pontificem Concilii Oecumenici potestatem adeo extollunt, & exaggerant, non recta meo sensu incedere, sed in transversum ire. Ecclesiasticam Monarchiam Aristocratia temperatam esse propugnantes, eatenus propugnant, quia propugnant Concilia Oecumenica a Christo Domino auctoritatem immediate obtinere, ex Christi promissione in fide nec falli, nec fallere posse; ideoque Pontifici ipsi potestate præstare: Episcoporum etiam jurisdictionem a Christo immediate proficisci, ac permanare, non a Pontifice: itaque illos in Conciliis congregatos tanta potestate pollere, ut vel in Pontificem ipsum

ipsum sint potes. Ut argumenta dimittantur, quibus perfectam in Ecclesia Monarchiam, loco statuere suo adnixi jam sumus; quæ quæso ea est regendæ Christianæ Reipublicæ ratio Monarchica Aristocratia mixta, in qua corpori Caput, cœtui Princeps, gregi Pastor, familiæ Pater: verbo: Concilio Pontifex subjici, fascesque submittere cogitur? Nonne magis dicenda est Aristocratica Monarchia, si jubeant, temperata forma ista in Ecclesiam invecta, utpote cujus præcipua, ac suprema pars non apud Pontificem, sed apud Concilium omnino consistit? Nonne etenim Pontifex ita Monarchæ nomen præfert, ut rem plane præferat Concilium, cujus est Pontifici ipsi leges præscribere, inque Pontificem animadvertere quoque pœnis? Hinc vero huc facit, quod de Pseudo-Synodo Basileensi id potestatis supra Pontificem, inque Pontificem evehenti, sibique vindicanti Eugenius Papa, ac Petrus Meldensis Episcopus, & Caroli VII Galliarum Regis Orator olim pronuntiarunt apud Raynaldum ad an. 1441. num. 10, & seqq. *Nobilissimam politiam, quæ Beatitudinem cælestem habet pro fine ad democratiam,* (facile fit, unoque gradu fit ab Aristocratia ad democratiam transitus: exemplo, experimentoque est Anglicana Ecclesia, quæ Pontificis Monarchia posthabita ad Aristocratiam primo se convertit, atque ad Democratiam postremo devenit, descenditque) *vel ad Aristocratiam redigere Basileenses velle, & ulterius in malis procedendo, unum sibi in capite assumsisse, qui non eis præferretur,* (fit quoque facile Aristocratia in Ecclesiam semel invecta Pontifice legitimo abrogato alterum Schismaticum in abjecti locum subrogari, ac tandem omni prorsus rejecto, ut Anglicanæ Ecclesiæ evenisse compertum est, vel semet in supremum jus adserere, vel in Principis laici jura transcribere) *quin etiam*, ajebat Meldensis Antistes, *quid quæso magis posset in perpetuitatem Schismatis tendere, quam Monarchiam Ecclesiæ, quæ Christianos tenuit in unitate, tollere, & abolere? quam auctoritatem supremam multitudini, quæ cito scinditur, tribuere? quam potestatem judicandi Superiores inferioribus dare?... quibus stantibus non est pax in Ecclesia Dei possibilis.* Porro quæ ex Basileensium facto evenisse perhibentur, eadem pariter ex horum Recentiorum doctrina evenire facile nemo non videt. Illud vero

fieri interea consequens est non eam Ecclesiam esse, quam Christus Dominus instituit, & quoad vixit administravit; siquidem suprema, atque Monarchica, absolutaque auctoritate eam administrasse certo certius est: nunc vero ratio cui ejusdem administratio subesset, non absoluta, ac Monarchica esset, sed magis dependens, atque Aristocratica. Propterea rectius Petrus de Marca, homo alioquin de Pontificibus haud optime meritus, de Concord. lib. 5, cap. 8. §. 4. sicuti in Comitiis Imperii penes Imperatorem, ita in Conciliis Ecclesiæ penes Pontificem rerum summam stare debere, conservandæ unitatis sive Civilis, sive Christianæ caussa observavit: *Rerum*, inquiens, *gerendarum, & sanciendarum auctor* (Pontifex) *esse debet, quemadmodum & Senatus consulta olim in imperio fiebant auctore Principe*. Hisce præhabitis, quæ pluribus egregie illustrat, exornatque Clarif. Orsius de Rom. Pontif. auctorit. lib. 8. cáp. 2, & seqq., jam ad objecta diluenda progrediatur oratio.

Respondeo primo Concilia convocare, Conciliis præsidere, Concilia confirmare, quorum si alterum ex Concilii culpa, vel Pontificis repugnantia desit, Concilia frustra abeant, juris Pontificis esse, ex quo Pontificibus, tum infallibilitatem, tum supra Concilia præstantiam vindicabimus, & suo loco ostendemus. Perperam ergo Concilii auctoritas adversus Pontifices effertur, quum Concilium sine Pontifice esse nequeat, & de Concilio suo Capiti coadunato Scriptura intelligenda sit. Respondeo secundo. Ecclesiam sane errare non posse inconcussa veritas est: at inerrantiam hancce duplicis generis esse diligenter est animadvertendum: passivam alteram, qua nempe fides in credendo omnino in tota Ecclesia deficere nequeat, hanc ultro citroque Ecclesiæ etiam a Pontifice abstrahendo adserimus: alteram activam, qua fides in docendo non deficiat, seu potius in quaestionibus fidei noviter emergentibus definiendis nec fallat, nec fallatur: atque hanc Ecclesiæ prout a Pontifice distinctæ denegamus, id contendentes Ecclesiam absque Pontifice nil posse de novo Fidelibus credendum proponere: *Quemadmodum animal*, inquit Didacus Payva in defens. Trid. fidei, *capite abscisso truncus est, atque stipes; ita Episcoporum quantumvis frequentissimo con-*

conventui Concilii nomen convenire minime potest, ni Romani Pontificis, qui universalis Ecclesiæ Caput, & moderator est, imperio convocetur, auctoritate foveatur, nutu gubernetur ... Quemadmodum universalis Ecclesia dici non potest, quæ Capitis expers sit, ita neque universalis Ecclesiæ judicium, in quo universalis Capitis sententia desideretur. Respondeo tertio Concilium sejunctum a Pontifice Ecclesiam universam representare non posse, a Pontifice autem optime Ecclesiam universam absque Concilio representari: unde verba illa in object. laudata de Concilio, sicut de Apostolis, & de Ecclesia secluso Petro, vel Pontifice intelligi nullo modo possunt: at verba Petro dicta: *Tibi dabo Claves* &c. *Tu es Petrus* &c. *Rogavi pro te Petre* &c. de solo Petro optima ratione intelligenda sunt: unde, ut supra diximus, sæpe S. Augustinus asserit S. Petrum Ecclesiæ personam gestasse, eo nempe ferme modo, quo Familiam Pater, Regnum Rex, Ovile Pastor representant: unde si ille infallibilis est, ille ceteris omnibus præest, qui Ecclesiam representat, hujusmodi plane est Romanus Potifex. Ex quibus facile objecta refelluntur.

Verum ulterius respondeo ad primum, si in iis verbis vim faciunt, id privilegii fore concedendum etiam Concilio Provinciali: at si de Concilio universali intelligi jubeant, intelligenda dicimus de Concilio non seorsum a Pontifice congregato, secus enim nullius auctoritatis est, etsi numerosissimum, quale fuit Pseudo-Concilium Constantinopoli an. 757. habitum. Respondeo ad secundum, eo loci non excludi Petrum, seu Pontificem, sicut a corpore non excludendum est caput, a quo sicut in corpus influxus promanat, ita Spiritus Sancti adsistentia a Petro, seu Pontifice in ceteros Episcopos derivatur. Quamvis Apostolos cunctos fatemur speciali, atque extraordinaria Spiritus Sancti assistentia donatos fuisse, quia id Ecclesiæ infantia exigebat; quam negamus in ceteris Episcopis; eam tamen Spiritus Sancti adsistentiam in Petro ordinariam fuisse, atque ad Romanos transiisse Pontifices, a quibus in Ecclesiam, seu Concilium diffluat. Qua ratione intelligendum S. Leonem ostendemus, quum de Concil. Chalced. sermo erit. Respondeo ad tertium ea verba dicta esse respectu fratris, non respectu Patris. Verum correctionis fraternæ officium, veluti chari-

Q 2 rita-

ritatis opus ab inferiori præstari potest. Ad quartum responsio patet ex dictis: confer quæ dicta sunt in Proleg. §.3.in resp. ad 2. Ad quintum respondeo Missionem non semper signum esse superioritatis, ut patet in divinis Personis. Ullo demum absque delectu dicitur a Gregorio XIII. ratam habitam expositionem ¿Renati ideo, quod ei fuerit dicata. Hactenus de primo argumento ex S. Scriptura. Jam vero sequenti art. 2. instaurandum argumentum ex Conciliis, ac primo.

Ex Oecumenicis Ecclesiæ Orientalis Conciliis.

ARTICULUS II.

De Auctoritate Conciliorum Generalium

PROLEGOMENON.

Concilia Oecumenica ex majori Episcoporum numero coacta, si eis Romani Pontificis, cujus esse Concilia cogere, & confirmare, eisque præsidere, & præcipere, nec non formam præscribere luculento sermone suo loco par. 2. demonstrabimus, accedat auctoritas, tantæ in Ecclesia evadere, ut absque piaculo, & fidei periculo illis de fide pronuntiantibus denegari obsequium, & animi adhæsio non possit, Theologi nostrates probant, eo præ ceteris ineluctabili argumento, quod quum Ecclesia indeficiens in fide sit, eadem autem sit, quæ extra Concilium dispersa, atque quæ in Concilio collecta, eodem procul dubio privilegio utroque modo polleat. Contra pugnant Protestantes, ac nonnulla momenta objectant, quibus suadere conantur erratum a Conciliis Oecumenicis: quæ quia nullius negotii sunt, si alioquin exsufflata visere aveas, nostrates homines adeas apud Melchiorem Canum de loc. Theolog. lib.5. de Conciliis; Bellarminum lib.2. cap. 2., & seq.; Alphonsum a Castro lib.4. adv. hæres. V. Concilium; Suarezium de fide disput. 11.; Azorium tom. 2. par. 2. lib. 5. cap. 12.; Tournellium de Ecclesia q. 3. art. 3, Bail in appar. Concil.; aliosque innumeros auctoritate præsertim Tertulliani

liani lib. de Jejun. cap. 13; S. Cyrilli Alex. dialogo de Trinit.; S. Ambrosii lib. 3. de fide cap. 7, & epist. 32; S. Augustini epist. 57. ad Januar., lib. 1. contra Crescon. cap. 33, lib. 1. de Bapt. contra Donat. cap. 7., & lib. 7. cap. 53; Facundi Herm. lib. 2. cap. 2, & lib. 5. cap. 5; S. Cælestini I. epist. ad Synod. Ephes.; S. Leonis M. epist. 63. ad Theodoretum, in edit. Quesnelli 93, 54, nunc 77. ad Marcianum August., 73, nunc 115. ad Leonem Aug.; Vigilii epist. ad Episcop. Galliar.; S. Gregorii M. lib. 1. epist. 24; & S. Agathonis epist. 8. ad Cæsarium Arelat. pugnantes adversus Lutherum art. 29, Kemnitium præf. 1. p. exam. Concil. Trid.; Confessionistas Wirtemberg. cap. de Concil., aliasque hujus generis pestes, contra quas pugnant quinimo Calvinus lib. 4. Instit. cap. 9. §. 13, Oecolampadius epist. ad Bertoldum Hallerum, Palatini Pseudo-Theologi admonit. de lib. concordiæ cap. 10, aliique, quos posthabeo, quibusque eadem perinde sententia hæsit. Quinimo eadem Concilia, etsi ex Episcoporum minori parte coalescant, si tamen absentium sententiam, & numerum suppleat præsentia sua, aut potestate Pontifex, eadem non minoris esse auctoritatis, adeo ut promto animo ab eis pronuntiatis obsequendum sit ab omnibus, nullamque inobedientiæ caussam obtendi legitimam posse, ostendunt ex eo, tum quod quandoque Generalia longe minorem Episcoporum numerum recensuerint, uti II. Synodus, Constantinopolitana nempe I., quæ Antistites 150. dumtaxat numeravit, quam Nationalia, uti Concilium Carthaginense, cui interfuit S. Augustinus, quodque Episcopis 217. constitit: tum quod celebrata in Oriente, non nisi ex Orientis, si solos exceperis Apostolicæ Sedis Legatos, non secus ac celebrata in Occidente majori parte ex solis Occidentis Episcopis; si Lugdunense II, & Florentinum detraxeris, conflata fuerint: tum quod Concilia generalia rata non haberi, quoadusque Romanus Pontifex ipsis Sedis Apostolicæ robur adjecerit; quinimo Concilia particularia, quæ firma idem Pontifex esse jusserit, confestim invictum robur obtinuisse; atque demum extra Concilium etiam de fide pronuntianti Romano Pontifici ex animo omnino auscultandum fore, eumdemque ita pronuntiantem, aut falli, aut fallere nefas esse arbitrari, data

data opera demonstrandum suscipiamus; ut ea de re huic veritati demonstrandæ longiorem operam navare supervacaneum sit. Adiis interea, si aveas, Cabassutium Notit. Ecclef. Sæculi I. observat. de Concil. Ecclesiae, Suarezium de fide disp. 11. de Conciliis sect. 2, aliosque infra laudandos, cum quibus confer, quæ Cl. Bossuetius passim in defens. hist. Variat. adv. Basnagium hanc in rem nostram observat; nec non in Instruct. pastor. *Super promissis Ecclesiæ* secundis curis adornata contra eumdem Basnagium adfert.

Nihilominus nobis lapis unus hic amovendus. Quandoquidem Protestantium vestigia prementes Jansenistæ, atque inter istos Auctor libri gallici *du Temoignage de la verite*, cujus nefandi libri infelix parens circumfertur Pater la Borde Oratoriensis apud Auctorem Bibl. Jansen., cuique libro a Comitiis Cleri Gallicani an. 1715. anathema dictum non modo, sed imo a suprema Parisiensi curia edicto publico inflicta infamiæ nota fuit; atque Auctor alter libri Gallice inscripti: *La verite rendu sensible a toute le Monde contre les defenseurs de la Constitution Unigenitus*, quem librum in Episcoporum, Regis, Pontificisque potestatem injuriosum, si quem alterum, quam maxime, nuncupavit quondam Episcopus Suessionensis apud Auctorum Bibl. Jansen.; Jansenistæ, inquam, vesaniam imo imitati Donatistarum, e quibus Vincentius apud S. Augustinum epist. 481, nunc 93. cap. 9; Luciferianorum apud S. Hieronymum in dialogo adversus ipsos; & Pelagianorum, e quibus Julianus apud S. Augustinum lib. 2. oper. imperf. cap. 3, & lib. 1. adv. ipsum cap. 75, qui ut in suorum parvo numero veram Christi Ecclesiam integram consistere sibi suaderent, nec de paucitate sua pudore suffunderentur, Ecclesiæ multam, majoremque partem turpiter in errorem prolapsam dictitabant, & scripturiebant, veramque inter fines, vel Africæ, ut Donatistæ, vel Sardiniæ, ut Luciferiani, vel loci alterius, ut Pelagiani conclusam fuisse a Christo effutire non erubescebant; quod quidem vetus figmentum avide a Lutheranis, & Calvinistis arreptum jampridem penitus convulserunt, & confutarunt præ aliis doctissimus Bossuetius in celebri ea de re collatione habita cum Ministro Claudio, atque ipsemet imo Jansenius libro, cui

cui titulum fecit *Spongia notarum adversus Voetium Sylvæducensem Ministrum*, cujus proinde isthæc agendi ratio ipsos ab eo jam absoluto recudendo, ac recoquendo argumento absterrere debuisset, Jansenistæ iterum, ut secessionem ab Ecclesia suam excusarent, atque pugnacis frontis adversus Romanos Pontifices audaciam fuco delinirent, & obducerent, Ecclesiam, seu potiorem Episcoporum partem una cum Romano Pontifice errare posse, sive in Concilio definientes, sive extra Concilium Pontifici definienti adquiescentes, refricant, & repetunt. Id autem ut efficiant, Ariminensis Concilii exemplum resumunt, & regerunt, quod quidem ex majori Episcoporum parte conflatum fuisse ogganniunt, atque, quod pejus, turpiter prolapsum una cum Liberio Pontifice blasphemant. Utrumque autem toto ostio abs vero aberrare brevi oratione est ostendendum. Equidem istud me hic agere idipsum videri potest, atque præter rem meam agere; sed quia a fundamentis, ut ferunt, disputationem meam, quam mox ex Conciliorum Generalium auctoritate conficere adgredior, pulsari, atque impeti cerno, patiatur liberalis lector, ut quatenus patitur pariter ratio prolegomeni, extra propositum unum vel alterum gradum exeam, ut firmato ita fundamento tam secure postea, quam solide ædificium superstruam.

Principio igitur Patres Latinos Ariminensis Concilii, atque una quidem cum Præsulibus Græcis Concilii Seleuciensis numero longe inferiores fuisse ceteris per Orbem dispersis Episcopis ita demonstratur. Non eo inficias Ariminensi interfuisse plusquam 400. ex Occidente Episcopos: Seleuciensi autem sub idem tempus collecto ex Oriente Præsules 150. plus minus adstitisse. At longe plures in Orbem dispersos Antistites numerabat Ecclesia: Nam P. Labbeus in sua Concil. collect. mille in Occidente Episcopales Cathedras adnumeratas, & in Oriente octingentas testatur; & Carolus a S. Paulo Episcopus Abrincensis in Occidente 1316., in Oriente 723. recensuit. Certe Nilus Doxopatrius lib. 5. de Thronis Patriarchal. suo, idest XI. sæculo, Patriarchæ Alexandrino Metropoles 13. obnoxias, ingentesque numero Episcopales sedes descripsit: Antiocheno Metropoles 13, Episcopatus omnino 139: Hierosolymitano præter inferiores, Metro-

tropoles 4, Archiepiscopatus vero 25: Constantinopolitano Metropoles 100, Episcopales minores Ecclesias 664. Confer Pagium ad annum 37, & Lequiennium in Oriente Christ., de quibus nos luculentius alio in loco. 2. Vel in sola Africa Episcopales sedes numeratæ sunt ex Catholicis 486, ex Donatistis vero 279, ut constat ex Breviculo collationis cum Donatistis in collatione primæ diei apud S. Augustinum cap. 14: etsi vero sub Hunnerico Wandalorum Rege minor eorum fuerit, magnus tamen adhuc numerus fuit; quippe in provincia Proconsulari 52. Episcopi erant: in Provincia Numidiæ 123: in Bizacena 113: in Provincia Mauritaniæ 126: in Sitifensi 44: in Tripolitana 5: omnes omnino 463, vel etiam 466; quot nempe anno 484. iniqui Regis jussu Carthaginem convenientes, postquam egregium orthodoxæ fidei testimonium perhibuissent, in exilium pulsi fuerunt. Videsis Notitiam Episcoporum Africæ apud Schelestratium tom. 2. Antiq. illust. in append., & apud Pagium ad an. 484. num. 18. Si tantus autem in Africa, quantus putas in Italia, Illyrico, Gallia, Germania &c. numerus fuit? 3. Auctor est S. Augustinus lib. 3. contra Crescon. cap. 3. sub ævum S. Cypriani multa extitisse Episcoporum millia, a quibus error (Anabaptismi) a S. Cypriano primum exortus, a Donatistis postea revocatus, fuerat explosus; proinde inquit: *Si omnino jam credendum sit* 50. *Episcopis Orientalium* (cum Firmiliano) *id esse visum, quod* 70. *Afris* (cum S. Cypriano), *vel aliquanto etiam pluribus, contra tot millia Episcoporum, quibus hic error in toto Orbe displicuit!* 4. Sub tempus Concilii Ephesini, hoc est an. 431, idest annis 70. post Concilium Ariminense, sex numerabantur in Orbe christiano Episcoporum millia. Id constat ex rescripto Episcoporum Orientalium Constantinopoli commorantium ad commonitorium Synodi Ephesinæ: in eo siquidem rescripto sic Dalmatius Archimandrita affatus legitur Theodosium Imperatorem: *Sex millia ne Episcoporum audire mavis, an unum hominem, eumque impium?* (Nestorium nempe) *Sex millia autem eos ajebam, qui sub Metropolitanorum Sanctissimorum Episcoporum potestate degunt*. 5.

S. Athanasius epist. ad Jovinianum Imperat. anno 363, idest duo-

duobus annis post Ariminense Concilium conscripta, paucos admodum Nicœnæ fidei adversos ivisse scribit: *Scito*, inquit, *religiosissime Auguste... hanc ipsam fidem.... suffragio suo comprobare universas totius Orbis Ecclesias, nempe Hispaniæ, Britanniæ, Galliæ, totius Italiæ, Dalmatiæ, Daciæ, Mysiæ, Macedoniæ, Græciæque, & Africæ universæ, necnon Sardiniæ, Cypri, Cretæ, Pamphyliæ, Lyciæ, Isauriæ, Ægypti, Libyæ, Ponti, Cappadociæ, vicinas quoque nobis, necnon Orientis Ecclesias, paucis exceptis, quæ Arii hæresim sequuntur*. 6. Lucifer Calaritanus in libello, cui titulum fecit, *Quod moriendum sit pro Filio Dei* an 360, adeoque sub tempus ipsum Ariminensis Concilii exarato, Constantio exprobrans Eudoxii Ariani hominis in Sedem Constantinopolitanam opera sua intrusionem, quod factum an. 360. refert Socrates lib. 2. capp. 42, & 43, eidem Imperatori exprobrat quoque exiguum admodum Arianæ hæreseos sectatorum numerum: *Omnes*, inquiens, *momento si posses peragrare gentes, invenisses ubique Christianos sicut nos credere... at tua novella prædicatio, & recens Religio sub prætextu fidei blasphemia... non solum adhuc limitem Romanum peragrare non valuit... sed & ubi radices figere tentaverat, aruit recedentibus scilicet omnibus Dei famulis a te, atque paucis tuis... tecum manentibus*. 7. Socrates lib. 2. cap. 27. tempus, quod paullo antecesserat Synodum Ariminensem, commemorans, *Achajæ*, inquit, *& Illyrici civitates, & reliquæ Occiduarum partim Ecclesiæ tranquillæ adhuc erant, & inconcusæ, tum quod inter se consentirent, tum quod fidei regulam a Nicœno Concilio traditam constantissime retinerent*. 8. Sozomenus lib. 6. cap. 12. de Synodo Tyanensi scribens, in qua ὁμοιουσ doctrina constabilita est, & Liberii, & Occidentalium Episcoporum litteræ recitatæ sunt, testatur Episcoporum eamdem doctrinam asserentium numerum longe majorem fuisse eorum, qui Concilio Ariminensi adfuerant. *Scripserunt*, inquit, *ad omnes Ecclesias* (Episcopi Tyanensis Synodi) *ut Occidentalium Episcoporum decreta perlegerent, & epistolas, tum Liberii, tum Episcoporum Italiæ, Africæ, Galliæ, & Siciliæ; nam & istorum litteras attulerant Legati a Synodo Lampsacena missi; atque omnium illorum numerum conside-*

rarent: multo enim plures erant iis, qui in Ariminensi Concilio sederant. Quibus nihil dissertius ad rem nostram proferri potuit. 9. Vel in Concilio Chalcedonensi multo plures consederunt Episcopi, quamvis illi ex Occidente quinque dumtaxat adfuerint, tres scilicet Legati, & duo Africani, Aurelius, & Resticianus. Ex Oriente enim interfuisse 520. legitur in relatione Synodi ad S. Leonem, & in Lege Marciani Imp.; adstitisse 630. legitur in epist. Episcoporum Provinciæ Hellesponti ad eumdem S. Leonem; & S. Leo ipse epist. 57, nunc 77. in edit. Quesnelli ad Episcopos Galliarum 600. circiter adnumerat: In actis autem Concilii 472. subscripti leguntur; neque vero ex Oriente omnes advenerant. Ex Ægyptiis enim, quorum Sedes 114. recenset laudatus Carolus a S. Paulo, act. 4. tredecim tantummodo commemorantur, qui epistolæ S. Leonis subscribere detrectarunt; act. vero 6. habetur Metropolitas Patriarchatus Constantinopolitani, & Alexandrini subscripsisse pro Episcopis 110. absentibus, sibique suffraganeis.

Accedit demum, quod ad vindicandum Patrum Ariminensium lapsum frequentissimæ, qua in Oriente, & qua in Occidente habitæ Synodi sunt, in quibus ageretur de Episcopis, qui Arianorum communione se fœdaverant, deque ipsis decernenda pœnitentia, quas Synodos commémorant S. Athanasius epist. ad Ruffinianum, & Severus Sulpitius lib. 2, inter quas præsertim audiunt Parisiensis an. 360; Alexandrina an. 362; Antiochena an. 363; Illyrica an. 365; Sicula an. 366; Tyanensis eodem anno 366. &c. Synodis vero istiusmodi interfuisse Episcoporum Ariminensis Synodi multam, aut etiam majorem partem non facile crediderit, qui recogitet eosdem reos non facile passos se se pœnitentiæ adici, alios autem Judices non facile pariter permissuros, ut illi rei de crimine in judicium vocati, Judices in sua caussa considerent. Paucis id omne complexus est Jansenius ipse in præcit. *Spongia* cap. 7. Voetium perstringens; *Quum vel maxime*, inquit, *sæviret illa* (Constantii) *persecutio, verissimum fuit illud Augustini, quod Ecclesia in suis firmissimis tamquam columnis ædificii immobiliter stantibus eminebat. Tum enim non solum Athanasius, sed fidelissimi cooperatores ejus Cajus, Ammonius,*

nius, Agathodæmon, Adelphus, Marcus, Paphnutius, aliique tam Africæ, quam Ægypti Antistites partim in deserta relegati, partim spontanea fuga durante tempestate dilapsi fortissime perstiterunt. Tunc Gregorius ille Hispaniarum Episcopus, & Philo decus Libyæ, quos Hieronymus nunquam Arianæ impietati mixtos dicit, Dracontius, quem S. Hilarion exulantem visit, Serapion Tmuensis sub Constantio confessione celeberrimus, & S. Antonii hæres, Eusebius Samosatenus ipsi Constantio præ constantiæ generositate mirabilis, Cymatius Episcopus Celesyriæ, & Cartetius, quos pro fide exulasse testis est Athanasius, catholica confessione clarissimi, eluxerunt: &, ut nihil de Episcopis inferioris notæ dicam, quos Arianus furor, dum celebrioribus subvertendis incumberet, in suis sedibus intactos relinquebat, statim a morte Constantii integra Concilia catholicorum Episcoporum in Oriente celebrata sunt, in quibus de lapsorum Antistitum receptione tractaretur. Testatur enim epistola Synodalis ex Concilio Alexandrino scripta multos præclaros Episcopos ex Italia, Ægypto, & Libya hac de caussa confluxisse. Quod si vero ad Occidentem nos convertamus, Ecclesia Catholica non obstante quacumque Constantii immanitate velut tabernaculum Domini in Sole positum radios suos in Orientem usque fundebat. Nam ut admirandos illos Episcopos (Liberium primo proferre debuisset) *S. Eusebium Vercellensem, S. Hilarium, Dionysium Mediolanensem pro fide exules prætermittam, idem ille Hilarius constantiam Episcoporum Germaniæ primæ, & secundæ, Belgicæ primæ, & secundæ, Lugdunensis primæ, & secundæ, provinciæ Aquitaniæ, & Novempopulanæ, & Narbonensis, & provinciarum Britanniæ miris laudibus prædicat, usque adeo, ut eos dicat missam ex Sirmiensi Oppido infidelis fidei impietatem, non modo non suscepisse, sed etiam nuntiatam, significatamque damnasse, mansisse, & permansisse ibi innocentem, inviolatamque Religionem, fidei imperturbatæ; inconcussæque formam quosdam etiam Orientalium Episcopos commovisse. Ex quibus omnibus manifestum est quam falsum sit quod dicis* (Voeti) *Arianos, applaudente toto terrarum orbe, audivisse Catholicos.* Hæc Jansenius. Confer & doctissimos viros Bossuetium in laudata collat. cum Ministro Claudio; Tournellium de Eccles. q. 3. art. 4, & Au-

ctorem observat. in hist. Ecclesiast. D. de Fleuri dissert. de Concil. Arimin., & Seleuciensi. Hinc siquidem isthæc carptim delibavimus.

At ajunt, recoctam jam a Calvinistis crambem obtrudentes Jansenistæ, maxime vero duo Auctores relati, primo stare pro se contra nos S. Gregorium Nazianz.; qui orat. 21. Episcopos omnes asserit paucis exceptis tempore Conciliorum Arimin., & Seleuciensis in hæresim Arianam prolapsos: *Si perpaucos*, inquit, *exceperis, qui vel ob nominis obscuritatem, contemptui habiti fuerunt, vel ob virtutem restiterunt ... omnes tempori obsecuti sunt*. 2. S. Hilarium, qui lib. de Synodis in Oriente catholicam fidem extinctam pene fuisse scribit, ac paucis demtis, reliquos Orientis Episcopos Arianam impietatem calculo suo comprobasse: & lib. de Trinit. omnes ferme Romani Imperii provincias hæresi Ariana infectas, inquinatasque testatur. 3. S. Augustinum, qui epist. 48, nunc 93. ad Vincentium Rogatistam cap. 9. paucos fuisse fatetur, qui constanter fidem adversus Arianos defenderint. 4. Vincentium Lirinen., qui Comm. capp. 6, & 7. tempore præfatorum Conciliorum ab Ariano veneno penes Orbem integrum contaminatum dolet, *Adeo ut*, inquit, *prope cunctis latini sermonis Episcopis partim vi, partim fraude deceptis caligo quædam mentibus offunderetur. Paucos vero fuisse, qui universum jam pene mundum sæva repentinæ hæreseos tempestate perculsum ad antiquam fidem ... revocarunt*. 5. Theodoretum, qui lib. 2. hist. Ecclesi. cap. 21. scribit in hæc verba: *Alii metu perculsi, alii fraude inducti subscripserunt*, (formulæ Arianæ) *quotquot vero consentire his recusarunt, in ultimos Orbis fines relegati sunt*. 6. Socratem, & Sozomenum, quorum ille lib. 2. cap. 37, iste vero lib. 4. cap. 19. tradunt post Concilium Ariminense Constantii Imperatoris jussu formulam Ariminensem, cui Episcopi illi Syngrapham apposuerant, in omnes Occidentis Ecclesias fuisse directam, proculdubio ut subscriberetur. 7. S. Hieronymum, qui in dialogo adv. Lucifer. universum Orbem se Arianum miratum ingemuisse post Ariminensem Synodum perhibet. 8. Marcellinum, & Faustinum Presbyteros, qui in libello Imperatoribus Valentiniano, Theodosio,

dosio, & Arcadio oblato auctores sunt Episcopos omnes, paucissimis exceptis, Arianæ hæresi infando illo Synodorum Arimin., & Seleuciensis tempore nequiter nomen dedisse. 9. Auxentium Mediolanensem Episcopum, qui apud S. Hilarium lib. contra eumdem Auxentium ad Imperatores Valentinianum, & Valentem scripsit paucos fuisse oppido Præsules, qui formulæ Sirmiensi non subscripserint. 10. Julianum Eclanensem Episcopum, qui apud S. Augustinum lib. 1. oper. imperf. adv. ipsum cap. 75. asserit confidentissime sub Constantio omnem pene Orbem a fide Apostolorum dilapsum fuisse, ac de 650. Episcopis, vix 7. inventos, qui Deo magis, quam Imperatori obediendum judicarint.

Verum enim vero quam ista futilia, ac floccifacienda sint, liquet quam maxime ex his, quæ subnecto, responsis. Nam ad primum repono S. Gregorium loqui eo loci de actis post Pseudo-Synodum ex 59. Episcopis Arianis Constantinopoli an. 360. conflatam, quo tempore Patres Ariminenses, jam facti pœnitentes ad communionem Liberii, & Ecclesiæ redierant, ut constat ex epist. 21. S. Ambrosii, atque ex epist. Concilii Gallicani an. 360. ad Orientales scripta, de qua adeundi S. Epiphanius hær. 73, S. Hilarius lib. de Synod., Phoebadius lib. adv. Arianos, in qua Episcopi Ariminenses referuntur Arianorum fraude delusi, & dolis circumventi in *Usia* silentium consensisse, paulo post tamen ad frugem, rectamque fidem redjisse. Itaque ibidem S. Gregorium de solis Orientalibus Episcopis loqui liquet; imo neque de omnibus, sed dumtaxat de aliquibus, de solis scilicet decem provinciis Asianis, quas Gregorius Cappadox Pseudo-episcopus Alexandrinus Arianus divexabat, ut constat ex orationis contextu, quo narrat ejus nefarium opus fuisse Synodum Seleuciensem, ac dein Constantinopolitanam ex 50. Episcopis Arianis coactam. Præterea S. Gregorius Patres Ariminenses ab hæresis crimine eo loco expurgat, tamquam qui mente nequaquam prolapsi sint, sed tantum subscriptione in transversum acti. Ad secundum repono a Vincentio Rogatista S. Augustino olim objectam eamdem S. Hilarii auctoritatem, ut efficeret in paucis Ecclesiam posse integram manere: cui respondens S. Doctor epist. 48, nunc 93. cap. 16. ait

a S. Hi-

a S. Hilario id dictum de solis decem provinciis Asiaticis; sed neque illas omnes Ariana labe infectas fuisse, inquinatasque; atque ita intelligendum S.Hilarium jubet. Porro decem illæ provinciæ Asianæ nonnisi tertiam partem Constantinopolitani Patriarchatus postmodum composuere. Quod si Romani Imperii provincias fere omnes Arianę hæreseos macula contaminatas dixit S.Hilarius, id accipiendum ut dictum de aliquibus omnium, ut monent Logici, non de omnibus singularum. Ad hæc S.Hilarius lib. adver. Constantium Episcopos Semiarianos in Concilio Seleuciensi Arianis numero superiores longe extitisse narrat, nam aderant 105; Ariani vero non nisi 34. juxta Socratem, aut vix 37. juxta Sozomenum, reliqui 15. ex Ægypto orthodoxi erant.

Ad tertium respondeo juxta S.Augustini sententiam paucos quidem fuisse Episcopos, qui viriliter, strenue, ac constanter, uti S. Athanasius, Eusebius, Hilarius &c. Nicænam fidem defenderent, congressique cum Constantio palam, & publice, ac pro virili parte pro Christiana re decertarent: at non etiam paucos, qui ex animo sincere eidem adhærerent, quamvis eorum quosdam parvos sensu, alios timidos, aliquos quoque infirmos fide nuncuparit. Paucos demum dixit in fide firmissimos; non ex omnibus, sed ex solis decem Asiæ provinciarum Præsulibus, de quibus sermo illi erat, & concertatio cum Vincentio Rogatista. Ad quartum respondeo Vincentium Lirinen., ut legenti liquet, hyperbolice locutum fuisse, atque ita ut nedum Episcoporum, sed fidelium partem maximam in hæresim Arianam prolapsam fuisse affirmare videatur, quod tum abs se dictis neque bene cohæret, ut qui perpetuus est in docendo tres esse Catholicæ fidei characteres, *universitatem*, *antiquitatem*, *& consensionem*; tum contrarius sit ceteris scriptoribus, iisque ipso melius res gestas perspectas habentibus, S.Athanasio, qui cit. epist. ad Ruffinian. Ariminenses Episcopos ab hæresi excusat; atque præl. epist. ad Jovinian. Ariminenses Patres longe a ceteris orthodoxis numero superatos scribit: S. Damaso, & Synodo Romanæ sub ipso, qui epistola Synodica ad Episcop. Illyrici auctores sunt Ariminensibus subreptum fuisse, ipsos nequaquam inter hæreticos habendos, cognitaque fraude datam subscriptionem revocasse,

se, & rescidisse: Orientis vero, & Occidentis Episcopos partem maximam Nicænæ fidei indivulse adhæsisse: S. Basilio, qui epist. 72, & 75. ad Neocæsareenses, vel ipsam fidelium plebem comparatione omni posthabita Arianos longe superasse scribit. Enim vero ex Christianis plebibus Alexandrina, Constantinopolitana, Antiochena, Samosatena, Mediolanensis, Gallicana, Romana &c. Arianis invicta animi fortitudine semper in faciem restitisse leguntur; ut de innumeris Monachorum turmis sileam, qui Arianam hæresim detestati non modo sunt, sed imo exertis viribus contra eam dimicarunt: Theodoreto, qui lib. 3. cap. 3, & lib. 8. cap. 1 - refert a militum quoque potiori parte veluti pro aris, focisque pro fide Nicæna decertatum, ut propterea Joviniano post Julianum rerum potiente confestim milites Nicænæ fidei testimonium palam, idque præclarum exhibuerint: Socrati lib. 2. cap. 22, & Sozomeno lib. 3. cap. 12. narrantibus ab Occidente universim Arianam hæresim anathemate damnatam; Orientis vero partem maximam fidei Nicænæ fuisse retinentissimam. Ad quintum repono Theodoretum eo loci agere de solis Episcopis Synodi Ariminensis: subdit vero cap. seq. eam formulam ab universis veritatis propugnatoribus, ab Occidentalibus præsertim fuisse reprehensam, eaque propterea de re a Damaso, & Romano Concilio ex 90. Episcopis collecto exaratam epistolam ad Episcopos Illyrici, quam lib. 2. cap. 22. exhibet.

Ad sextum respondeo ex Socrate, & Sozomeno id unum extundi Constantium jussisse equidem, atque tentasse, ut omnes per Orbem, si fieri posset, Arianæ formulæ adquiescerent, sed casso, irritoque conatu, ut palam fit ex persecutione eam ob rem (eidem tamen non cessam ex sententia) ab eodem mota in Episcopos, Clericos, Monachos &c., de qua illi citatis locis. Ad septimum repono S. Hieronymum eodem sensu effatum, atque Vincentium Lirinensem, itaque intelligendum, atque eumdem Vincentium: sive ut eumdem explicat Jansenius in cit. *Spongia*, illis S. Doctor significavit ingemuisse Orbem imposturæ perduellium Arianorum, & miratum esse, quod, ut infra explicat, sine conscientia hæretici Episcopi Ariminenses ferrentur. Nam alioquin ex actis ipsius Concilii S. Doctor refert Episcopos Arimi-

minenſes Arianam hæreſim execratos. Ad octavum reſpondeo aures non adhibendas Marcellino, & Fauſtino, hominibus Luciferiano ſchiſmati pertinaciſſime addictis, unaque cum Lucifero duce Ariminenſes Epiſcopos ut hæreticos habentibus, imo in Epiſcopos Catholicos obloquentibus, eaque de re ab eorumdem communione ſe abſtinentibus, quod Ariminenſes ſententiam revocantes in communionem recepiſsent. Ad nonum repono eo minus auſcultandum Auxentio homini Ariano, qui, ut recte monuerunt doctiſſimi Monachi operum S. Hilarii editores, quo meliorem cauſsam ſuam faceret, Ariminenſes Patres Arianos non modo fecit, ſed imo illorum numerum ad 600. evexit; quando non multi ſupra 400. juxta S. Athanaſium, & Sulpitium, imo juxta Maximinum Arianum nonniſi 330. fuerint. Ad decimum reſpondeo Pelagianos, cujus gregis homo Julianus erat teſte S. Auguſtino loc. cit., non ſecus ac Donatiſtas ſuorum paucitatem ex præſumpta Eccleſiæ defectione tempore Conciliorum Arimin., & Seleucenſis defendiſſe. Aliunde etiam Julianus falſitatis apertiſſimæ revincitur, dum aſſerit fidentiſſime Patres Ariminenſes fuiſse numero 650, ideoque Trinitatis confeſſionem negaſse, ne Athanaſium audirent. Sed ut innui, id ipſi dicere opportunum erat, ut ſcilicet Eccleſiam poſse deficere ex majori illo Epiſcoporum aſserto numero ſpecioſius, & facilius ſuaderet. Hactenus de prima quæſtione.

Quod ad ſecundam pertinet, quamvis lapſum Liberium concederemus (id enim concedendum nullo modo; neque eum aliquando, aliquove errore ſe polluiſſe ſunt, qui acriter propugnant) lapſum tamen citra fidei jacturam contendimus, invictiſque argumentis ſuo loco promendis ejus fidem ab invidioſa quacumque hæreſis nota expurgabimus. Neque tamen ullo modo lapſum (quoquo modo vel lapſus pridem fuerit, vel non) eumdem Liberium, eoque tempore, eoque in errore obverſatum, quo Patres Ariminenſes, quin imo eorum lapſui viriliter obſtitiſſe, utque lapſi erigerentur, ſollicite manum ſuppoſuiſſe ſuam, brevi calamo eſt demonſtrandum. Ergo Liberium jam biennio ferme ante Ariminenſis Concilii epocham, (nam Ariminenſis Synodus an. 359. habita eſt, Liberius autem Romam an. 358. reverſus

ab exi-

ab exilio est) quod ab se peccatum fuerat, (si peccavit revera) formulæ Sirmiensi subscribendo, emendasse, & pœnitentia diluisse, adeo ut fidem omnem suam liberarit, imo eumdem formulæ ab Ariminensibus subscriptæ consensum suum denegasse non modo, sed eam magis diris omnibus devovisse, atque postremo acta Synodi Ariminensis pravo errore illo vitiata & rejecisse prorsus,& rescidisse constat 1. ex ipsius Liberii decretis ad Christifideles anno 362. missis, quibus Synodum Ariminensem tamquam erraticam, & formulam ibidem subscriptam tamquam blasphemam execratur, & reprobat, testaturque Episcopos, qui huic Syngrapham adjecerant, ad sanam mentem reversos eamdem anathemate damnasse. Desiderantur equidem isthæc Liberii decreta, magnoque rei suæ detrimento, & bonorum omnium dolore interjere; at eorum meminit S. Siricius in epist. ad Himerium Tarraconensem an. 385. inscripta, qua asserit Liberium, ut erroris omnis se expertem, fideique inviolabilis invictum se assertorem, ac vindicem acerrimum universo orbi Catholico ostenderet, Ariminense Concilium obliterasse, eaque de re generalia decreta ad Christifideles omnes direxisse: *Prima*, inquit Siricius, *paginæ tuæ fronte signasti, baptizatos ab impiis Arianis plurimos ad fidem Catholicam festinare, & quosdam de fratribus nostris eosdem denuo baptizare velle, quod non licet, quum hoc fieri & Apostolus vetet, & Canones contradicant, & post cassatum Ariminense Concilium missa ad provincias a venerandæ memoriæ prædecessore meo Liberio generalia decreta prohibeant*. Constat. 2. ex epistola Synodica S. Damasi, & Synodi Romanæ ex Episcopis 90. sub ipso confectæ an. 369. ad Episcopos Illyrici conscripta, quam refert Theodoretus lib. 2. hist. Eccles. cap. 22, ex qua, quod mox dicebamus, satis liquet, scilicet a Liberio damnatam Synodum Ariminensem: sic vero legitur: *Neque præjudicium aliquid nasci potuit* (fidei Nicænæ) *ex numero eorum, qui apud Ariminum convenerunt, quum constet neque Romanum Episcopum*, (Liberium) *cujus ante omnes fuit expetenda sententia, neque Vincentium* (Capuanum ejusdem Liberii Legatum) *qui tot annos Sacerdotium illibate servavit, neque alios hujusmodi statutis consensum aliquem commodasse*. Et infra. *Perspicit igitur*

vestra sinceritas hanc solam fidem, quæ Nicææ auctoritate Apostolica fundata sit, assidua firmitate tenendam esse.

Constat 3. ex legatione Concilii Lampsaceni ad ipsum Liberium: scilicet ab exilio jam reversus Liberius Semiarianorum, & Macedonianorum litteras recipere renuit, eosque communione sua cohonestare detrectavit, donec Nicænam formulam in libello propositam se profiteri contestarentur, ut referunt S. Epiphanius hær. 73, S. Basilius epist. 74., Socrates lib. 4. capp. 11, & 12., & Nicephorus lib. 4. cap. 60. Id præsciverant procul dubio Episcopi Synodi Lampsacenæ, scilicet rem sibi recte non cessuram, si cum Liberio de formula fidei Nicænæ disceptandum sumerent, atque ab ejusdem confessione, & subscriptione abstinendum apud ipsum contenderent: quare ad Liberium Legatis an. 365 directis in mandatis dedere, ne a Liberio de fide dissentirent, sed fidem *Consubstantialis* ratam facerent, in eaque fide cum Liberio se communicare faterentur: nonnisi hacce lege Liberius, atque ea quoque expressa, quod anathema nominatim fidei formulæ in Concilio Ariminensi recitatæ, utpote Nicænæ repugnanti, dixissent, eosdem communione sua donavit. Constat 4. ex epistola ejusdem Liberii ad Episcopos Orientales, suo, & Episcoporum Italiæ nomine data anno 365, quam exhibet Socrates cap. 12, qua non modo ipse toto ostio ab impacto errore illo alienus ostenditur, sed imo Ariminenses ipsos ad frugem receptos, Ariminensis formulæ subscriptione revocata, ad Nicænam ultro citroque adspirasse: *Quod itaque*, inquit, *omnes Occidentis Episcopi Ariminum fuerant congregati, quo eos Arianorum improbitas ob id coegerat, ut vel persuasione quadam, vel ut, quod verius est dicere, mundana potentia coacti, quod cautissime erat in fide positum tollerent, aut oblique negarent, nihil effecit eorum versutia. Nam prope omnes illi, qui Arimini vel illecti, vel coacti tum fuerunt, resipuerunt, & expositionem Ariminensem anathemate condemnantes Catholicæ, & Apostolicæ fidei Nicææ dictatæ subscripserunt, qui & nobiscum convenientes Ariano dogmati, & illius discipulis ex animo succensent.* Ita ne vero scripsisset Liberius, si in eodem atque Ariminenses errore volutatus fuisset? Constat 5. ex Orientalium,

dium, & Occidentalium optima de Liberii recta fide opinione: Nam teste Socrate loco cit., accepta Liberii mox laudata epistola ad Episc. Orientales Legati præfatæ Synodi Lampsacenæ Siciliam profecti, ibique coacta Synodo cum Siculis Episcopis fidem pariter *Consubstantialis* professi sunt. Orientales vero Episcopi Liberii epistola accepta ad omnes Episcopos consubstantialitatis assertores Legatos miserunt oraturos, ut omnes Tarsum Ciliciæ convenientes fidem Nicænam uno animorum consensu confirmarent, Cui tamen Synodo malis suis artibus moram texuit Eudoxius. Sed & anno 367. Liberius Elpidio Legato in Orientem misso, ut Nicænam fidei formulam ab omnibus subscribi satageret, id obtinuit, ut paulo post a Synodo Illyriciana ederetur decretum in hæc verba: *Nos non aliter sentimus atque duo Concilia, quorum alterum jam Romæ, alterum habetur in Gallia: nimirum unam, eamdemque essentiam esse Patris, & Filii, & Spiritus Sancti in tribus personis, hoc est in tribus perfectis hypostasibus.* Decreti huiusce Illyricis Episcopis S. Damasum auctorem fuisse iis, qui affirmant, non obsisto: negari tamen nequit iis etiam decretum collineasse, quæ de Christi divinitate a Liberii Legato Illyrici acceperant. Tandem in Orientem reduces Legati a Lampsacena Synodo missi, ea de re a Synodo Tyanensi anno 369. recepti sunt, quod perlatis Liberii litteris ostendissent se a Liberio communione cohonestatos fuisse, atque fidei Nicænæ formulæ illo jubente subscripsissent.

Constat 6. ex S. Athanasio, qui apud S. Eusebium Vercellensem in Bibli. PP. in epistola ad Episcopum Hispalensem Liberium laudibus cumulat, quod invicti animi constantia Osio Cordubensi, qui prævaricatus fuerat, restiterit, eaque de re eumdem acerrime redarguerit. At ita ne egisset, si jam in errore cum Osio, esto absimili, versatus ille esset? satis hæc sunto: non enim est cur apertissimo in argumento diutius tempus teramus. Quare ergo majorem Episcoporum partem a fide defecisse, atque, quod pejus est, a Liberio uno tempore, unaque sententia cum Patribus illis in fide peccatum effutire Jansenistas depuduit? ita scilicet, ut geminato atrocissimo mendacio, alterum utroque pejus superstruerent, Ecclesiam una cum Pontifice errare posse in fi-

in fide, atque aliquando erraſſe. Quum imo nedum a Liberio minime erratum, ſed & citra fidei jacturam erraſſe Ariminenſes, apertis, invictiſque argumentis oſtendant Theologi de ſchola noſtri, e quibus provinciam hancce præclare exhauſerunt doctiſſimi Monachi Benedictini in fragmentis S. Hilarii, quæ egregiis adornarunt notis, Natalis hiſt. Eccleſ. ad ſæcul. IV. diſsert. 33, Tournellius de Eccleſ. q. 3. art. 4, Gabriel Antoine tract. de SS. Trinit. cap. 1. art. 5, Cabaſsutius in notit. Eccleſ. ſæcul. IV. de Concil. Arimin., Auctor obſervat. Theologic., hiſtor., & critic. in hiſt. Eccleſ. D. de Fleuri diſsert. de ſtatu Eccleſ. ſub tempus Concil. Arim., & Seleuc. tom. 1. ad calcem lib. 15, & D. Laſſeteau Epiſcopus Siſterionenſis in hiſt. Conſtit. *Unigenitus*: nobis enim, qui non Epiſcoporum, ſed Romanorum Pontificum vindicias adornamus, a re extra inſtitutum noſtrum, jamque ſatis acta abſtinendum eſt, ſatius arbitrati, ſi oſtenderimus illos ceteris non fuiſse numero majores, neque illis adhæſiſse Pontificem, ex quo fit, quod quamvis illi revera a fide deſeciſsent, (quod negamus) integra maneret nihilominus, & permaneret Conciliorum generalium, & Romani Pontificis (a quo, id nunc dicam, nam alio loco luculentius dicendum erit, ut inter ceteros docet Canus de loc. Theolog. lib. 5. de Concil., in eadem Concilia manant vis, & auctoritas) a fide indeficientia. Quibus firmatis probatur Propoſitio ſecundo, atque ita inſtauratur argumentum ex Conciliis generalibus, ac primo ex celebratis in Eccleſia Orientali, ut ſequens indicat §.

Ex Nicæno I., Sardicenſi, & Conſtantinopolitano I.

§. I.

Ex Conciliis Oecumenicis 20 ad minus in Eccleſia celebratis ab anno 325, hoc eſt Nicæno in Orientali, uſque ad annum 1545, ideſt Tridentinum in Occidentali, conſtat Chriſti Domini in terris vices gerere, S. Petro in Romano Epiſcopatu ſuccedere, Eccleſiæque per Orbem diffuſę viſibile Caput eſſe Summum Pontificem: eidem in perſona S. Petri a Chriſto Domino colla-

collatum Primatum honoris, auctoritatis, & jurisdictionis, ejusdemque Primatus appendices veluti esse, cum in fide indeficientiam, tum in Concilia ipsa Oecumencia supremam potestatem: & probatur primo ex Conciliis generalibus in Ecclesia Græca celebratis, atque ex istis primo ex Nicæno I. De numero Nicænorum Canonum controversia est inter Criticos nondum composita. Nicænos Canones non amplius 20. a magno illo Concilio conditos suadent momenta ista. Primo Collectores veterum Canonum nonnisi 20. commemorant. Ita Ruffinus in sua hist. Eccles.; Theodoretus lib. 2. hist. Eccles. cap. 30; Gelasius Cizicenus lib. 2. cap. 31; Dionysius Abbas; S. Isidorus, & Hincmarus Remen. epist. ad Hincmarum Laudun. 2. In Canonum Ecclesiæ Orientalis codice laudato in Concilio Chalced. act. 11. nonnisi 20. recensentur. 3. Cæcilianus Carthaginensis Episcopus, quem constat Nicænos inter Patres consedisse, in Africam reversus 20. dumtaxat attulit, ut constat ex relatione Concilii Carthaginensis VI. 4. Ab Africanis Episcopis, dum exardesceret celebris illa S. Zozimum inter, & Africanos Episcopos controversia de Appellationibus, illo affirmante, istis dubitantibus de decreto a Nicæno Concilio edito de Appellationibus ad Sedem Apostolicam, rogati Atticus Constantinopolitanus, & Cyrillus Alexandrinus Episcopi 20. dumtaxat, ut constat ex cit. Concil. VI. Carthag., ad eosdem transmisere.

Contra vero primo. Canones Arabici vulgo dicti Concilio Nicæno attributi, quos primum vertit Fancifcus Turrianus Soc. Jes., & postmodum ex Arabico exemplari Abrahamus Ecchellensis, in versione Turriani 80., in versione Ecchellensis 84. recensentur: sunt vero Canones isti magno in pretio apud Orientales omnes Melchitas, Armenos, Maronitas, Græcos, Jacobitas, Nestorianos, Cophtos, Abissinos &c. Quamquam Canones istos ad unum omnes a Nicæno Concilio editos putare id prohibet, quod plerique legitimis Nicænis Canonibus aperte adversentur: cujusmodi est 36, quo Episcopus Æthiopicus subjicitur Alexandrino, cui tamen Nicæni Patres limites intra Ægyptum, Libyam, & Pentapolim fixerant: cujusmodi est 37, quo ordinatio Archiepiscopi Salaminæ in Cypro Antiocheno adjudi-

judicatur, quum ex Synodo Ephesina constet Episcopos Cypri subjectos non Antiocheno, sed imo sui juris extitisse: cujusmodi est 38. in edit. Ecchell., seu 33. in edit. Turriani, quo Episcopus Hierosolymitanus submovetur a subjectione cujusque Episcopi, quum tamen ex Nicæna Synodo constet eum Episcopo Cæsareensi fuisse subjectum. Quamobrem verisimilimum fit Nicænis canonibus, maxime post Synodum Chalcedonensem, pleraque additamenta facta fuisse. Quamquam abs vero quoque non abhorreat ex plerisque decretis, nec in canones relatis temporum successu efformatam fuisse canonum Arabicorum maximam partem. Porro Canonum Arabicorum collectionem adornatam a Jacobo Nisibensi sanctitate, & miraculis celeberrimo asserit quidem Ecchellensis, sed minus verisimiliter: nam Jacobus isteConcilio Nicæno interfuit, Nicænis vero genuinis canonibus nonnulli ex Arabicis, ut dictum est, adversantur: & insuper Patriarchæ nomen legitur in iisdem canonibus, quod nonnisi post Concilium Chalcedonense usurpari cæpit. 2.

A Concilio Nicæno Canones 80. conditos fuisse auctor est S. Athanasius in epist. ad S. Marcum Papam, qua postquam retulisset ab Arianis acta Concilii Nicæni ab se Alexandriam ex eodem Concilio olim allata combusta fuisse, rogabat Pontificem, ut ad se transmitteret octoginta canones eo in Concilio editos, quorum nullum jam erat reliquum exemplar in Ægypto, Libya, & Pentapoli, eo quod omnia Ariani flammis delevissent. Auctor etiam est S. Marcus Papa respondens Athanasio se diligenter conquisivisse in Chartario Romanæ Ecclesiæ eosdem canones octoginta, eosdem a Nicæna dein Synodo in septuaginta redactos ex autographo manuscriptos ad ipsum transmittere. Auctores sunt Ægyptii Episcopi in epistola ad S. Felicem II. Pontificem sic enuntiantes: *scimus in magna Nicæna Synodo CCCXVIII. Episcoporum ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere absque Romani Episcopi sententia Concilia celebrari, nec Episcopos damnari, licet hæc, & complura alia necessaria Synodi capitula fuerint ab hæreticis quotidie nos infestantibus exusta, nobisque prærepta.* Quibus rescribens Felix id ipsum fatus est, confirmavitque Liberius epist. ad Ægyptios episcop. Quoniam vero has omnes epistolas

las Liberii, Felicis, Synodi Alexandrinæ ad Felicem, Athanasii ad Marcum, & Marci ad Athanasium, tametsi hæ duæ postremæ probatæ recens sint doctissimo Cavalcanti lib. 7. dissert. 2. Vindiciar. Honorii, ut pura, putaque figmenta rejiciunt Baronius, Pagius, Cabassutius, aliique viri eruditi, nolim eis robur aliud adsciscere. 3.

Plurima præter illos 20. Canones decreta a Nicæno Concilio edita multis modis constat. Gelasius Cizicenus lib. 2. cap. 3. ex collectione Dalmatii Ciziceni, ex quo neque omnia se referre ait, describit novem decreta a Nicænis Patribus condita: I. De Christianæ vitæ institutione: II. De Manuum operibus: III. De Ecclesiastica Hierarchia, & honestate Clericorum: IV. De prædicatione laicis interdicta: V. De Gratiæ collatione in baptismo: VI. De Eucharistia, & Sacrificio Missæ: VII. De Christi, & nostra resurrectione: VIII. De unica Ecclesia, & fide, extra quam non est salus: IX. De Divina providentia, & prædestinatione. In epistola Synodica ejusdem Concilii ad Ecclesiam Alexandrinam nonnulla alia leguntur decreta. S. Ambrosius ad Vercellensem Ecclesiam Nicæno decreto Digamos a Clero arceri scribit. S. Hieroymus præfat. in lib. Judith hunc librum a Nicæna Synodo inter Canonicas Scripturas fuisse connumeratum affirmat. Decretum de non celebrando Paschate die 14, neque ante æquinoctium vernum a Nicænis Patribus conditum testantur Concilium Antiochenum can. 1; Constantinus Imperator epist. apud Eusebium lib. 3. ejus vitæ; S. Athanasius lib. de Synodis Arimin., & Seleuc., & S. Epiphanius hær. *69.* A jejuno sacrificium offerendum Concilii Nicæni nomine statuit Carthaginense III. cap. 48. Rationem, ac modum conscribendi litteras, quæ olim Canonicæ, seu Formatæ dicebantur, præscriptam a Patribus Nicænis, quarum exempla ibidem exhibet, testatur Atticus Constantinopolitanus Episcopus, cujus relatio extat ad calcem Synodi Chalcedonensis. Concilium Chalcedonense act. 16 canonem *6.* Concilii Nicæni his verbis laudat: *Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* Unde S. Nicolaus I. epist. 8. ad Michaelem Imp. eumdem canonem ex Nicæna Synodo laudavit: *Si instituta*, inquiens, *Nicænæ Synodi diligenter in-*

spi-

spiciantur, *invenietur profecto*, *quia Romanae Ecclesiae nullum eadem Synodus contulit incrementum*, *sed potius ex ejus forma*, *quod Alexandrinae Ecclesiae tribuerat particulariter*, *sumsit exemplum*. S. Julius I. epistola ad Orientales canonem 3. ex Concilio Nicæno profert, quo omnibus liceat ad Episcopum Romanum appellare, eumdemque canonem ex eodem Concilio laudarunt S. Zosimus epist. ad African., S. Innocentius I. epist. ad Oriental. apud Nicephorum lib. 13. cap. 32, & epist. ad Victorem Carthag. S. Cælestinus epist. ad African.; S. Leo epist. 24. ad Theodosium Imp.; Thedoretus vero lib. 2. cap. 4. ad Julium appellasse S. Athanasium referens ait, ea in appellatione S. Athanasium sectatum fuisse Ecclesiæ canonem, quem vero, nisi Nicænum; quum Sardicensem Synodum ea S. Athanasii ab Arianorum judicio appellatio ad Julium antejerit? S. Julii imo epistolam ad Orientales, qua Apostolicæ Sedi appellationis jus ex canonibus Nicænis vindicatur, recitat ipsemet etsi paulo aliter S. Athanasius in apolog. 2. . Idem Julius eadem epistola alium canonem ex Nicæno Concilio depromit: *Non debere præter sententiam Romani Episcopi Concilia celebrari*. Eumdem canonem ex eodem loco laudarunt S. Damasus epist. ad Orientales; S. Leo I. cit. epist. ad Theodos.; S. Gelasius tomo *de vinculo anathematis*, & epist. ad Episcop. Dardan.; Nicephorus lib. 9. cap. 5; Socrates lib. 2. capp. 8, & 17; Sozomenus lib. 3. capp. 10, & 11. Mitto epistolas Damasi ad Concilium Mauritaniæ, & vicissim istius Concilii ad Damasum, ne criticis eas explodentibus tamquam spurias provocare stomachum videar. Quamquam vero geminos hosce duos canones de jure convocandi Concilia, & de appellationibus ad Sedem Apostolicam ex Nicæno Concilio laudatos a Pontificibus, & Patribus censendos fore canones Sardicenses, qui quum in codice Romanæ Ecclesiæ sub eodem titulo, sub quo Nicæni legebantur, continerentur: (nam Sardicensis Synodus appendix Nicænæ, ejusque veluti complementum existimari consuevit), exindeque factum fuerit, ut Nicænæ Synodo adscriberentur, emunctioris naris critici hodie censeant, idque verisimilimum arbitremur, nil tamen prohibet, quominus eos canones ex decretis aliis Nicænæ Synodi, a qua alia edita tam multa suadent, productos fuisse putemus. Esto

Esto igitur multa Nicæno Concilio ex Arabicis canonibus assuta accesserint: esto multa Nicæno Concilio attribuantur, quæ Sardicensi accepta referri debeant; conjicere tamen prudens potest multa a Nicæno Concilio decreta, quæ in vulgatis 20. canonibus non leguntur: quorum in censum probe referri possent, quæ tum ex conciliis Arelatensi, Carthaginensi, Narbonensi sub Reccaredo Rege, & Duziacensi II. tum ex Pontificibus Summis Innocentio I, Leone M., & Nicolao I: tum ex Galla Placidia, Theodosio Diacono Alexandrino, Gregorio Turonensi, Carolo M., Socrate, Sozomeno, & Petro Damiani profert, quin tamen probet, sed imo diluere perinde studet doctiss. Christianus Lupus dissert. de Synodo Nicæna cap. 8. quamquam duos præmemoratos a S. Julio canones *Ecclesiæ canones* a Theodoreto etiam dictos iccirco, quod divina institutione jampridem in Ecclesia obtinerent, alibi observabimus. Non itaque abs vero multum aberrarit, qui Nicæna inter decreta adnumeret, si non quoad verba, quoad rem tamen, canonem Arabicum 39. in versione Turriani, qui sic habet: *Ille, qui tenet Sedem Romæ Caput est, & Princeps omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum, ut qui sit Vicarius Christi Domini nostri super cunctos populos, & cunctam Ecclesiam Christianam, & quicumque contradixerit a Synodo excommunicabitur*. Canon 44. apud Labb. tom. 2. edit. Venet., qui sic effertur: *Potestatem habet Romanus Pontifex super universos Patriarchas, quemadmodum habebat Petrus super universos Christianitatis Principes, & Concilia ipsorum, quoniam Christi Vicarius est super .. Ecclesias*: & Canon 71. in versione Ecchellensis, quo appellandi jus a Concilio ad Apostolicam Sedem confirmatur: *Nec debere præter assensum Romani Episcopi Concilia celebrari*. Eisdem Nicænis decretis adcensendus canon a Concilio Chalcedonensi act. 16. ex Nicæno 6. laudatus illis verbis *Ecclesia Romana semper habuit Primatum*. Quod si, constanter, sicuti cum multis nuper a doctiss. Berardi pugnatum est, contra Turrianum, & Ecchellensem e Nicænorum canonum numero, & censu expungendos omnino canones Arabicos pugnes, non admodum repugnaverim, modo

non inficias eas canones istos Orientalibus universim probari. Ex quo fit, ut quæ ex Nicænis Patribus detrahitur auctoritas, ex Orientalis Ecclesiæ consenssione eisdem accedat. Certe Nicænos Patres a Dionysio Papa vocem *Omousion*, quæ tantum Arianis facessivit negotii, mutuasse, auctor est S. Athanasius lib. de Synodis. Nicænos iterum Patres Romanorum Pontificum præ oculis habuisse prolatum jam judicium in edendis decretis de Paschate nonnisi die a S. Victore condicta celebrando, atque de non rebaptizandis hæreticis juxta statutum a S. Stephano verisimilimum est.

Auctor observat. Theolog. histor. crit. in histor. Ecclesia st. D. de Fleuri lib. 11. tom. 1. pugnat a Patribus Nicænis, quos putat exemplum sectatos Concilii ArelatensisI. ex universo Occidente collecti, a quo datis litteris Pontifex gestorum omnium certior est factus, rogatusque, ut gesta illa confirmaret, quod equidem exemplum sequioris ævi Synodi imitatæ jugiter sunt, a Patribus, inquam, Nicænis S. Silvestro adprecatum de Concilii approbatione. Eam in rem laudat epistolam apud Labbeum nomine Nicænæ Synodi ad S. Silvestrum, quam Surius e veteri codice Ms. Coloniensi excerptam edidit, quæque extat item in collectione Cresconii: in ea vero sic legitur: *Quidquid autem constituimus in Concilio Nicæno, precamur vestri oris consortio firmetur*. Promit quoque fragmentum, quod apud Labbeum tom. 2. prostat Synodi Romanæ III. sub S. Silvestro, in quo Nicæna Synodus ab eodem S. Silvestro confirmata legitur. Verumtamen mutuas epistolas cum Synodi Nicænæ ad S. Silvestrum, tum S. Silvestri ad Nicænam Synodum, unaque cum prima, secunda, & tertia (quamquam tertia hæc Romana Synodus eruditis nonnullis, ac nuper doctiss. Blanco de polit., & potest. Eccles. tom. 4. pag. 554. probetur) tertia, inquam, Synodo Romana sub S. Silvestro, quas primus omnium confixit Isidorus Mercator, qui circa annum 619. suas propalare imposturas cœpit, a quo desumsere ceteri, qui ejusmodi incaute merces exposuere, Hadrianus I. in Capitul. ad Ingilramnum; S. Nicolaus I. in epist. 8. ad Michaelem; Luitprandus Ticinensis, Burchardus, Ivo, Gratianus, isthæc, inquam, omnia spuria esse, & supposititia conveniunt eruditi Hincmarus Remensis, Petrus de Marca,

ca, Christianus Lupus, Emmanuel Schelstratius, Labbeus, Cabasſutius, uterque Pagius, Natalis, Harduinus, ſexcentique alii, iis ducti momentis, tum quod ea omiſit Dionyſius Abbas, qui Romæ Codicem canonum adornavit, atque in codicibus omnibus veteribus melioris notæ deſiderari obſervarunt Juſtellus, & Queſnellus: tum quod iis in Synodis mentio occurrat Photini hæreſis damnatæ, quæ longe poſt a primo Concilio Sirmienſi proſcripta eſt; Diaconorum, & presbyterorum Cardinalium nomina ſequioris longe ætatis; & baptiſmi a S. Silveſtro Conſtantino collati, quod quamvis affirment Baronius, Binius, Labbeus, & Blanchinius in notis hiſtor. ad Anaſtaſium Biblioth. Euſebium explicans de ſacramento Confirmationis, baptizatum vero Romæ a S.Silveſtro ex Chronographia Joannis Malalæ ſcriptoris Antiocheni ſub Juſtiniano comprobans, negant tamen Euſebius lib. 4. vitæ Conſt. cap. 64. aſserens eum Nicomediæ prope moriturum ab Euſebio Nicomedienſi baptizatum; S. Athanaſius lib de Synod.; S. Ambroſius orat. in obitu Theodoſii; S. Hieronymus in Chron.; Socrates lib. 1. cap. 39; Theodoretus lib. 1. cap. 32; Sozomenus lib. 2. cap. 32; Caſſiodorus lib. 3. hiſt. tripartit.; Gelaſius Cizicenus apud Photium cod. 88; S. Iſidorus Hiſpal. in chron.; Chronicon Alexandrinum ad an. 337; & poſt ipſos Æneas Silvius in dialogis; Cardinalis Cuſanus lib. 3. Concordantiæ cathol., cap. 2; Henricus Valeſius not. in Euſeb.; Perronius apud Tillemont. annot. 65. in Conſtant. Magn.; Hermannus Doctor Sorbon. obſervat. ad vitam S. Athanaſii; Papebrochius comm. hiſt. ad vitam Conſtantini die 21. Maji; Noriſius append. ad hiſt. Donatiſtarum; Pagius crit. Baronii ad ann. 324; Monachi Benedict. in notis ad orat. citat. S. Ambroſii; Cabaſsutius in Conc. Rom. ſub S. Silveſtro; Natalis hiſt. Eccleſ. ad Sæcul. IV. diſsert. 23; & Sandinus diſput. 12. Quare hiſce incertis monumentis cauſsam, quam ago, committere vereor. Ceterum Synodo Nicænæ S. Silveſtrum per ſuos Legatos præfuiſſe, atque decreta ab ea condita Sedis Apoſtolicæ calculo comprobaſse, alibi oſtendere pretium operis erit: non ſecus atque canone 6. Romani Pontificis Primatum non modo, ſed etiam Patriarchatum agnitum fuiſse, & aſsertum.

Sardicensis Synodus habita est an. 347. sub S. Julio, sed non satis apte Nicænæ appendix habetur: quandoquidem quum neque utrique iidem Patres interfuerint, neque iidem Legati utrique præfuerint, neque fuerint idem Pontifex, sub quo congregata, neque idem tempus, quo utraque celebrata, neque iidem canones ab utraque conditi, nescio propterea quomodo factum sit, ut Bellarminus lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 25, aliique post ipsum, Synodum Sardicensem Nicænæ appendicem appellent. Quamquam eo quod in codice Romanæ Ecclesiæ sub eodem titulo, atque Nicæna legeretur, distinctum ab ea oecumenicæ nomen non obtinuit. Multo minus est cur cum eodem dicatur Sardicensis Synodus partim approbata, & partim reprobata. Nam etsi ab ea Arianis partibus addicti Præsules recesserint, nullum inde præjudicium Synodo accessit, ut propterea ex Arianorum parte, seu ex ipsorum recessu esset reprobanda. Oecumenica ergo undequaque fuit, neque dumtaxat convocatione, quod concedit Petrus de Marca lib. 7. de Concord. cap. 3, sed etiam celebratione, & exitu, quod ille negat. Nam vel a S. Julio, ut contendunt Baronius, & Lupus, vel saltem de S. Julii conscientia ab Imperatoribus Constante, & Constantio, ut arridet magis Natali hist. Eccles. ad Sæcul. IV. dissert. 27, ex universo Orbe convocata est testibus S. Athanasio apolog. 2; Severo Sulpitio lib. 2. hist.; Vigilio Tapsenti lib. 5. contra Eutychet.; Socrate lib. 2. cap. 20; & Justiniano in Edicto fidei. Neque vero nonnullorum Episcoporum ab Synodo secessio efficere potuit, ut Synodus ab oecumenicæ gradu excideret, quandoquidem ii pauci erant, ac non amplius 80, ii absque caussa recessere, iique hæretici, vel hæreticorum sectatores. Ei præfuit S. Julius per Legatos Acridamum, & Philoxenum Presbyteros, quorum numero quidam Osium adcensent, quidam abjudicant. Episcopi interfuere ingenti numero, qua ex Occidente, & qua ex Oriente: ex Occidente 250. juxta Theodoretum lib. 2. cap. 7, vel circiter 300. juxta Sozomenum lib. 3. cap. 11, & Socratem lib. 3. cap. 16: ex Oriente 76. juxta Socratem, & Sozomenum. S. Athanasius in apolog. 2. ex Occidente 284. adfuisse refert, scilicet ex Italia 78; ex Canalio Italiæ 14; ex Galliis 34; ex Africa 36;

ex

ex Ægypto 92; ex Cypro 12; ex Palæstina 15: adjicit quamplures ex aliis provinciis convenisse Episcopos ex Isauria, Pamphylia, Lycia, Galatia, Dacia, Thracia, Dardania, Macedonia, Epyro &c. adeoque adfuisse plus minus tercentos Antistites ex provinciis 35, subscripsisse autem præterea Episcopos 344. Vigilius lib. 5. adv. Eutych. 38. provincias adnumerat, quorum Præsules Sardicam ad Synodum convenerunt: cujus locum a Chiffletio detruncatum restituit, & defendit Lupus disert. de antiq. Gallic. Eccles. appell. cap. 32. Scriprores vitæ cum S. Athanasii, tum S. Pauli Constantinopolit. apud Photium cod. 257. perhibent Synodo Sardicensi ex Oriente adstitisse Episcopos 76; ex Occidente supra 300., quod postremum dictum accipi debere vult Lupus de Episcopis etiam, qui perinde Synodo Sardicensi adhæserunt.

Sardicensem equidem Synodum adversarios passam aliquando S. Basilium Cæsar., Aurelium Carthag., Photium, & Auxilium presbyterum animadvertit prælaudatus Lupus disert. de Synodo Sardic. cap. 6. At S. Basilii, & Aurelii odium ex facti ignorantia fuisse profectum, quia nempe ille Marcellum Ancyranum hæreticum hominem a Synodo Sardic. absolutum ægre ferret: iste vero editum a Sardicensi Concilio canonem de appell. ad Apostolicam Sedem prorsus ignoraret. Photii autem, & Auxilii exasperatum ingenium ferre nequivisse, sive quod can. 10. damnata fuisset Episcopi ex laico ordinatio: sive quod can. 2. tranlatis Episcopis etiam laica communio fuisset denegata. Canones Sardicenses tandem 20 a Græcis, 21 a Latinis recensitos confestim ab Ecclesia universa receptos, quod inficias iverunt, sed perperam, Petrus de Marca lib. cit. cap. 5, & post ipsum Quesnellus, ante Concilii Trullani tempora ab Ecclesia non approbatos autumantes, ostendunt Baronius, Perronius, Lupus, Natalis, aliique. De Ecclesia Orientali constat ex Conciliis Constantinopol. I. in Synod. ad S. Damasum; Chalcedonensi in relat Synod. ad Marcianum Imperat.; ex Edicto Justiniani; nec non ex Collectionibus canonum Joannis Scholastici, quæ falso præfert Theodoreti nomen; Auctoris Synodici; Arsenii Monachi; Alexii Aristini; Simeonis Logothetæ; ex Nomocanone

Pho-

Photii, in quibus 21. canones Sardicenses leguntur. De Ecclesia vero Occidentali constat ex Codice Rom. Ecclesiæ, quem vulgavit Quesnellus, ex quo canones Sardicenses sub uno eodemque titulo, ac Nicænos comprehensos laudarunt S.Siricius epist. 3. ad Orthod.; S. Innocentius I. epist. 25. ad Synod. Tolet.; S. Zosimus epist. ad African.; & S. Leo M. epist. ad Theodosium Imp.; ex quo effectum est, ut promiscue pro Nicœnis Sardicenses allegarentur. Nonnisi ergo maximi habenda est Synodi Sardicensis auctoritas.

Quid autem de Romani Pontificis privilegiis non præclare dixit, decrevit, scripsit? Uno aut altero verbo id omne comprehendam, ut rem omnibus compertam. Canone 3, 4, & 7. in edit. Latinis Dionysii, & Isidori, seu can. 3, 4, & 5. in edit. Græcis semel, & ter statuit, ut Episcopus quicumque, undecumque, a quocumque, quinimo ab ipsis Conciliis cujusque generis appellare ad Sedem Apostolicam posset: ita autem appellanti Episcopo successorem neque a Synodo substitui posse, donec Romanus Pontifex sententiam protulisset. Quibus quidem canonibus non jus novum, ac Ecclesiasticum tributum, sed jus antiquum, ac divinum a Christo Domino Pontificibus collatum explicatur, asseritur, & comprobatur, sicuti par. 2. ostendemus tum testimoniis S. Julii I. epist. ad Orient.; S. Zosimi epist. ad African.; S. Leonis epist. ad Episcop. provinc. Vienn.; S. Gelasii commonit. ad Faustum, quod S.Felici III. tribuendum esse censet Cl. Maffejus, & epist. ad Episcop. Dardaniæ; Vigilii epist. ad Profuturum; S. Nicolai I. epist. ad Michaelem Imp.; aliorumque: tum exemplis appellationum, quæ tum ante Trullanam Synodum non modo, sed imo ipsam Sardicensem; tum post id temporis, omnique tempore ad Apostolicam Sedem interjectæ sunt, ac inter alias ex Græcis Marcionis ad Clerum Romanum, Sede vacante; Valentis, & Ursacii ad S. Julium I; S. Athanasii ad eumdem; Eustathii Sebasteni ad Liberium; Maximi Cinici ad S. Damasum; S. Chrysostomi ad S. Innocentium I; Helladii Tarsensis, & Eutherii Tyanensis ad S. Sixtum III; Eutychetis ad S. Leonem; S. Flaviani ad eumdem; Theodoreti ad eumdem S. Leonem; Joannis Talajæ ad S. Felicem III; Stephani Larissensis

fenſis ad Bonifacium II; Joannis Lapſenſis ad S. Vitalianum; Hadriani Thebani ad S. Gregorium M.; Macarii Antiocheni ad S. Agathonem; S. Ignatii Conſtantinopolitani Epiſcopi ad S. Nicolaum I. Ex Latinis vero Feliciſſimi, & Fortunati ad S. Cornelium; Baſilidis Emeritenſis ad S. Stephanum I; Cæciliani Carthag. ad S. Melchiadem; Pelagii ad S. Innocentium I; Cæleſtii ad S. Zoſimum; Chelidonii ad S. Leonem; Lupicini ad eumdem; Contumelioſi ad S. Agapetum; Salonii, & Sagitarii ad Joannem III; Januarii, & Stephani ad S. Gregorium M; S. Wilfridi ad S. Agathonem; Aldrici ad Gregorium IV; Vulfadi ad S. Leonem IV; Rothadi ad S. Nicolaum I; Hincmari Laudunenſis ad Hadrianum II; S. Thomæ Cantuarienſis ad Alexandrum III; pluriumque aliorum, atque præterea Clericorum; de quorum cauſſis etiam in prima inſtantia, ut ajunt, Summi Pontifices cognoverunt, ut eo loci lato calamo planum faciemus.

Interea quantum nunc intereſt, ac pretium operæ patitur, Sardicenſes canones ab invidioſa, ſiniſtraque quorumdam interpretatione, quos eſſe in Pontifices Romanos parum æquos perſpectum eſt, vindicare, ſuoque loco ſtabilire juvat. Petrus de Marca de Concord. lib. 6. cap. 9, poſtquam a Pontificibus Romanis appellationes a Metropolitanorum judicio ad Apoſtolicam Sedem introductas fuiſſe ſcripſiſſet, & lib. 7. cap. 2. can. 15. Concilii Antiocheni an. 341. decretum fuiſse, ut ſupremum foret Concilii provincialis judicium, a quo nullus amplius appellationi fieret locus, (qui quidem canon alibi ad incudem revocabitur) affirmaſset, canone 3. Sardicenſi Pontifici nonniſi reviſionis judicium, aut jus delatum fuiſſe contendit. Poſt Petrum de Marca, Richerium, & Launojum, eamdem in opinionem pedibus, manibuſque deſcendunt Dupinus de antiq. Eccleſiæ diſcipl. diſſert. 1, Queſnellus, & Duguet *Conferences Eccleſiaſtiques* diſſert. 67., cujus interpretatio auctori Epitomes hiſt. Eccleſ. gallice inſcriptæ *Abrege del'Hiſtoire Eccleſiaſtique* tom. 2. edit. Colon. anno 1752. art. 13. n. 7. arriſit, nec ab ea abluſit Gerbaſius *de Antiq., & major. Epiſcop. cauſſis*. Igitur juxta ipſos illiuſmodi jus a Sardicenſi Synodo Pontifici Romano collatum nuperum, novumque eſt; nec tamen Synodorum provincialium juri detractum ab ea

dicen-

dicendum; siquidem revera appellandi jus a Concilio provinciali ad Romanum Pontificem non inductum sit, sed solummodo jus revisionis, sive recognoscendi de judicio ita lato, istudque vel confirmandi, vel reprobandi: neque vero id juris absolutum, sed limitatione, certaque lege adhibita; idest ut allegationibus hinc, illinc adducendis rite perpensis, non quidem finitivam sententiam proferret Pontifex, sed caussam iterum dignoscendam, ac dijudicandam Episcopis provinciæ dimitteret. Id liquere ex can. 7. ejusdem Sardicensis Concilii, liquere scilicet Pontifici haud licitum esse de Synodi provincialis judicio judicare, nec judicium istud rescindere, nec judices, ut libuerit, judicii jam lati revisores designare.

Quam vero a veteri Ecclesiæ doctrina, & disciplina interpretatio ista aliena sit, & aberret, part. 2, ubi de jure appellat. ad Pontificem agendum erit, palam fiet. Impresentiarum ut illud prætercam, quod, ut mox innui, privilegium istud divino jure Pontifices sibi jugiter vindicarunt: illud præterea, quod vel Fleurius animadvertit, Sardicensi huic canoni locum fecisse S. Athanasii ad S. Julium a judicio Synodi Tyriæ appellationem, in qua quidem summo jure a S. Julio judicatum, resciffumque Synodi judicium, suo loco, quo alia quoque, & quam plurima ejusmodi appellationum exempla persequemur, faciam palam. Certe eumdemmet canonem Sardicensem 7. in edit. Dionysii Exigui, 5. in edit. Græca Gentiani Herveti, quem sibi præsidio esse putant, obesse magis mox ostendo. Enim vero eo canone statuitur: 1, quod Episcopus a Synodo damnatus, si sententiæ stare noluerit, Romam Pontifici scribat, ut renovari, retractarique alia in Synodo judicium jubeat: 2, quod Romanus Pontifex judicet num renovandum sit, retractandumque judicium: 3, quod si judicaverit renovandum judicium, judices det, aut in provincia, aut ex provincia: 4, quod si e re esse is existimarit, Legatos suos ad secundum judicium dirigat. Quæ quæso quid aliud præferunt apud æquum rerum æstimatorem, quam quod contendimus, scilicet canone Sardicensi assertum Sedi Apostolicæ supremum appellationis jus? ejusmodi enim juri nihil officit, quod judex num retractandum judicium sit dijudicet: quod judex

dex alios judices deleget: quod judices in provincia, vel ex provincia deligat, utpote quibus maxime perspecta caussa sit, ac finiendæ caussæ sint præsto: quum id omne, idque quam maxime, quod a latere Legatos dirigere in potestate ipsius sit positum, nihil aliud præferat, quam jus appellationem recipiendi, aut respuendi; atque jus de primo judicio judicandi, illudque aut probandi, aut reprobandi: multo magis, quod eodem canone 7. Sardicensi tum in versione Dionysii latina, quæ aliis est anteferenda, quum Sardicenses canones latine editi sint, tum in versione Græca Gentiani Herveti appellationis vocabulum adhibetur.

Præterea hoc revera Patribus Sardicensibus insedisse consilium fit manifestissimum ex altero capite, ubi egregium de Romani Pontificis Primatu testimonium perhibent: in epistola siquidem Synodica ad S. Julium apud S. Hilarium in fragmentis hæc habent: *Hoc enim optimum, & congruentissimum esse videbitur, si ad Caput, idest ad Petri Apostoli Sedem, de singulis, quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes*. Ad hæc Theodoretus lib. 2. hist. Eccles. cap. 8; Sozomenus lib. 3. cap. 12; & Vigilius Tapsensis lib. 5. contra Eutych. auctores sunt a Patribus Sardicensibus fidei formulam, apprime quidem Nicænæ consonam, sed verbis explicatiorem, exaratam: veritos vero, ne ea de re in crimen vocarentur, scripsisse ad S. Julium, operis, & consilii eum certum facientes; quippe intelligebant sine Julii consensu novam cudi fidei formulam non licere: *Eodem tempore*, scribit Sozomenus, *aliam fidei formulam ediderunt, pluribus quidem verbis scriptam, quam quæ in Concilio Nicæno edita fuisset, sed tamen eamdem complectentem sententiam, & verbis non multum ab illa discrepantem. Ad extremum Osius, & Protogenes veriti, ne quibusdam viderentur decreta Concilii Nicæni innovari, scripsere ad Julium, & testati sunt se illa quidem rata habere, sed quo facilius intelligerentur, eadem pluribus verbis explicasse, eo consilio, ne Arianis, qui brevitate formulæ fidei in eo Concilio editæ abutebantur, facultas ex verbis daretur imperitos in absurdam aliquam opinionem rapiendi*. Verum quia ista fidei professio Sardicensis eruditis suspecta est, eo quod Synodus Alexandrina anno 362. sub S. Athanasio epist. ad Antiochenos negat a Syno-

do Sardicensi ullum editum fidei exemplar, idemque confirmat S. Eusebius Vercellensis subscriptione sua ei adjecta epistolæ, nolim ex incerto monumento Pontificum Romanorum caussæ, quam ago, patrocinium quærere. Confer Christianum Lupum in scholiis ad can. 3. Sardic., ubi Theodorum Balsamonem, Georgium Cedrenum schismaticos homines canonem 3. Sardicensem sinistre interpretantes de appellationibus ad Roman. Pontificem tanquam Patriarcham a solis Occidentis Episcopis ejusdem jurisdictioni Patriarchicæ subjectis interponendis, testimoniis, exemplisque ab Ecclesia Orientali desumtis refellit, & refutat.

Ex Concilio Constantinopolitano I. anno 381. sub S. Damaso celebrato ad Romani Pontificis, quibus de agimus, privilegia vindicanda egregia excerpere est argumenta. 1. Enim vero, quum paulo ante definivisset S. Damasus Patri, Filioque Spiritum Sanctum esse consubstantialem, Concilium in Illyrico anno 367. celebratum religioni duxit a Pontifice definitis stare, integreque adquiescere: *Nos non aliter*, ajentes antistites, *sentimus atque duo Concilia, quorum alterum jam Romæ, alterum habetur in Gallia, nimirum unam, eamdemque essentiam esse Patris, & Filii, & Spiritus Sancti in tribus personis, hoc est in tribus perfectis hypostasibus*. Quibus postremis verbis sat significarunt vocem *hypostasis* pro persona a S. Damaso assumtam se amplecti. Nec absimili sibi agendum ratione Orientales Episcopi existimarunt: vix enim accepto epistolarum a S. Damaso in Romana Synodo elucubrato exemplari, quo a Pontifice Ariani, Macedoniani, Apollinaristae, harumque similes pestes anathemate percellebantur, fideique formula adversus has hæreses præscribebatur, quam legere est apud Theodoretum lib. 5. cap. 10., confestim Antiochiæ an. 378. congregati eidem syngrapham adjicere suam officio, ac religioni duxerunt, scilicet Meletius Antiochenus Episcopus, Metropolitæ alii sex, aliique 146. Episcopi hisce verbis, ut habetur in collect. Roman. Holstenii part. 1. *Consentio omnibus suprascriptis; & si quis præter hæc sentit, anathema sit*. Quid imo, quod ut ex Sozomeno lib. 6. capp. 10, 11, & 21, sive 22. edit. Valesii observavit etiam Illustriss. Bossuetius, Macedoniani ipsimet Spiritus Sancti Divinitati infesti, sibi nihilominus quiescendum S. Damasi

masi definitioni duxerunt? *Utpote*, inquit Sozomenus, *controversia judicio Romanae Ecclesiae terminata, singuli quievere, & quaestio finem accepisse videbatur*. 2. Quia vero postea pace abrupta Macedoniani non modo non conticuere, sed turbas imo majores ciebant, adstipulatique iis Apollinaristæ turbabant omnia, susdeque cuncta agebant, atque hinc, & illinc ingentibus jactari procellis Nicæna fides non desinebat, partium esse suarum duxit S. Damasus coacto Concilio quæstionibus finem imponere, Nicænamque fidem in tuto collocare. Ergo Episcopis Græcis, Latinisque diem dixit, quo Romæ consisterent Synodum celebraturi. Præsto fuere Latini: Græci, qui Constantinopolim simul convenerant, datis ad S. Damasum litteris, directisque legatis moram suam excusarunt, scilicet ob suarum Ecclesiarum discrimen in Oriente detentos Romano Pontifici obtemperatum se proficisci non posse. Legere est hasce epistolas apud Theodoretum lib. 5. cap. 9, quibus id quoque significant Constantinopolim se convenisse jussos litteris a Pontifice superiori anno ad Imperatorem missis: *Conveneramus apud Constantinopolim*, inquiunt, *ad litteras a Reverentia vestra superiori anno post Concilium Aquilejense ad Religiosissimum Imperatorem Theodosium missas*. Ex quo corruit eorum assertio, qui inconsulto S. Damaso Constantinopolitanum hocce Concilium ab Imperatore indictum contendunt. Agnoscebant ergo dubio procul Damasi Primatum, eique jubenti, vocantique obediendum sibi esse, & obsequendum: obediere vero, reque ipsa obsequti sunt S. Paulinus Antiochenus, & S. Epiphanius in Cypro Episcopi, ut auctor est S. Hieronymus epist. 27. ad Eustochium. Exinde vero liquet in errorem a Theodoreto lib. 5. cap. 8. raptum Coutantium, dum in monito prævio ad epist. Synod. Concil. Constantinopolitani censuit Orientales Episcopos ob privata negotia Constantinopolim convenisse: siquidem in vim Synodicæ a S. Damaso directæ convenisse ipsimet in Synodica indicata apertissime profitentur. Etsi vero, ut Baronio visum est, ad faciendum fucum ab Orientalibus Synodica illa composita fuerit, ex ea tamen constat parendi Romano Pontifici onus ab Orientalibus, vel re parere renuentibus, agnitum, & affirmatum.

Concilium egere ergo Constantinopoli Græci ad 150. Episco-

ſcopi. Initio generale non fuit, quia nec a S. Damaſo congregatum, ut nonnullis placet, nec ei S. Damaſus per Legatos præfuit: ea de re Oecumenicum non audivit, nec ab Occidentali Eccleſia receptum eſt, donec S. Damaſi calculo comprobaretur: unde Epiſcopi Italiæ epiſt. Synodica ad Theodoſium Concilio huic Conſtantinopolitano profecto, & palam refragati ſunt, ita enim ſcripſere: *Nos igitur in Synodo ea, quæ totius orbis Epiſcopis videbatur eſſe præſcripta, nihil temere ſtatuendum eſſe cenſuimus: at eo ipſo tempore, qui generale Concilium* (ſic vocant Romanum a Damaſo an. 380. celebratum) *declinaverant, Conſtantinopoli quæ geſſiſſe dicuntur? Nam quum cognoviſſent ad hoc partium veniſſe Maximum, ut cauſſam in Synodo ageret ſuam, quo etiamſi indictum Concilium non fuiſſet &c.* Ea etiam de re S. Damaſus illud pro œcumenico non habuiſſet, iccirco præſertim quod ipſe epiſt. ad Orient. apud Theodoretum lib. 2. cap. 22. Ariminenſe exploſerit, quia Romani Pontificis non fuiſset ſententia expectata, neque ejuſdem Pontificis Legati interfuiſsent. Interea, ut mea nunc intereſt, eodem in Conſtantinopolitano Concilio can. 5. conſtitutum eſt circa *Tomum Occidentalium* eos recipiendos, qui Antiochiæ unam, eamdemque eſſe Patris, Filii, & Spiritus Sancti Divinitatem confeſſi fuerant. Occidentalium autem *Tomi* nomine fidei formulam deſignatam a S. Damaſo adornatam, ſubſcriptamque ab Antiochena Synodo anno 378. recte admonent Valeſius in not. ad cap. 3. lib. 1. hiſt. Theodoreti; & Baluzius in collect. ad an. 377. Nec a Valeſio, & Baluzio multum abludunt Baronius, & Pagius: ſiquidem inter eos tota in eo ſita lis ſit, an in Synodo adverſus Arianos, Macedonianos, & Apollinariſtas, an magis in Synodo adverſus Auxentium habita ea demum a S. Damaſo fidei formula fuerit elucubrata, directaque ad Paulinum, ut legitur apud Theodoretum, ſive potius ut obſervarunt eruditi, ad Acholium Theſſalonicenſem. Non moror autem Juſtellum *Tomi* nomine interpretantem decreta a a Concilio Antiocheno adverſus Arianos: nam *Tomus* iſte a Concilio Conſtantinopolitano Occidentalium dictus eſt, Concilium autem Antiochenum ex Orientalibus fuit conflatum. Nec moror magis Beveregium, & Wanefpenium, qui quamvis pro *Tomo* Occi-

Occidentalium intelligant epistolam Synodicam a S. Damaso in Synodo Romana adornatam, qua (in quo pariter falluntur) ad Concilium Romanum Orientales Episcopi invitabantur, contra fidem codicum, & eruditorum omnium sententiam canones Concilii Constantinopolitani ad unum omnes suppostitiis adnumerant. Moror multo minus Balsamonem, Zonaram, & Scholiastem Harmenopoli, ad quos accessit demum Andreas Rhodius in Concilio Florentino sessione 7, arbitratos *Tomi* Occidentalium nomine significatam ivisse fidem Nicænam in Synodo Sardicensi firmatam: quid enim, amabo, Sardicensis Synodi ad Antiochenos? siquidem Sardicensi omnes ferme in Orbem Ecclesiæ adhæserint, ut ob adhæsionem proinde peculiari nota afficienda non fuerit Antiochena.

Concilio absoluto Constantinopoli, apprime compertum habentes Episcopi absque Sedis Apostolicæ assensu, & auctoritate infirma fore, floccique facile habenda, quæ in Concilio decrevissent, litteris, Legatisque una cum gestorum relatione ad S. Damasum directis rogarunt etiam, atque etiam, ut rata omnia ab se statuta esse juberet: *Quibus*, inquiunt, *rebus tanquam canonice, ac legitime apud nos constitutis vestram quoque Reverentiam gratulari obsecramus, spiritali charitate nos mutuo devinciente*. Oecumenicum ergo evasit Concilium, & ut Canonica ab Ecclesia universa recepta sunt ejus circa fidem statuta, statim ac S. Damasus dignitatem, & auctoritatem tribuit, & assensu suo roboravit. De ejusmodi assensu, & auctoritate Romani Pontificis, quæ Concilio Constantinopolitano I. accesserit, equidem dubitant eruditi nonnulli, eo præsertim, quod Flaviano Antiocheno Episcopo, cujus ordinatio, agente in vivis adhuc Paulino, Occidentalibus probata non fuerat, fuerat vero Orientalibus in Concilio, quo de agitur, communione annis 17, idest ad annum usque 398, quo a S. Joanne Chrysostomo redintegrata est, Pontifices Romani conjungi renuerint. Attamen de hoc S. Damasi assensu scripsit Photius lib. de Synodis: *Quibus* (Episcopis) *non multo post tempore etiam Damasus Romanus Antistes eadem confirmans agnoscebatur consentaneus decretis factus*: acclamavere Patres VI. Synodi act. 18: *Macedonius Deitatem Spiritus Sancti dene-*

denegabat, sed Maximus Imperator Theodosius, & Damasus adamas fidei, cujus solida mens adgressionibus, atque conflictibus alienarum sectarum nullatenus erat sauciabilis ... in hac regia Urbe Synodum congregabant, & sacrilegam quidem linguam a Sacerdotio abscindebant: & legitur in codice vetustissimo Bibl. Vaticanæ, nec non in alio S. Mariæ Majoris, quos laudant Baronius, & Binius: *Sententiam de damnatione Macedonii, & Eunomii Damasus confirmari præcepit etiam in sancta Synodo II, quæ præcepto, & auctoritate ejus apud Constantinopolim celebrata est*. Non tamen a S. Damaso in auctoritatem admissus est canon. 3. ab eodem Concilio adornatus, quo secundus post Romanum Pontificem dignitatis gradus Constantinopolitano Episcopo tribuebatur: neque etiam ipsius successoribus idem canon acceptus fuit, sed imo potius rejectus, ut de S. Leone liquet ex epist. 53. ad Anatolium; de S. Gelasio constat ex epist. 7. ad Episcop. Dardaniæ; de S. Gregorio M. liquet ex lib. 6. epist. 31; quo ex defectu despicatui habitus est, nulliusque honoris canon ille, donec Innocentius III in Concilio Later. IV. can. 5. illum valere sivisset. Attamen eodem canone 3. agnovere, fassique sunt Græci Antistites juris esse Divini Romani Pontificis primatum, quandoquidem post ipsum primatus honorem Constantinopolitano Episcopo asseruere, asserturi proculdubio primum, si non obsistere divinam institutionem reputassent. Præterea Symbolum eodem in Concilio conditum, seu verius verbis expressioribus expositum, quod aut ab eo tempore Nicæni mutato nomine Constantinopolitanum audivit, aut retento Nicœnum adhuc vocatur, quamvis ab omnibus Græcorum Ecclesiis confestim Nicæni loco habitum fuerit, Ecclesiæ tamen latini eloquii, quibus antiquius erat Apostolicum ad Missarum solemnia decantare dumtaxat Symbolum, nonnisi longum post ævum Apostolicum in Constantinopolitanum mutatum adhibere cœperunt: scilicet Hispana sub Reccaredo Rege in Synodo Toletana III an. 589; Gallicana sub Carolo Magno in Synodo Aquisgranensi an. 809; Romana nonnisi post ætatem Joannis VIII, sub quo nec dum Romæ Symbolum Constantinopolitanum decantabatur. Sed de hoc argumento alibi.

Jam vero quis non miraretur, si quem ex actis Constantinopoli-

politani Concilii aliquid expiscari, & exculpere conantem cerneret, quo Romani Pontificis in fide indeficientiam enervet, ac, si fieri posset, evertat? Nihilominus Bossuetius (sive auctor quisquis id sit Defens. declarat. Cleri Gallic., nam de Bossuetio non nemo dubitat) Bossuetius, inquam, vir alioquin dignitate, ac doctrina conspicuus, atque ob alia egregia in Ecclesia merita celebris, lib. 12. cap. 8. id conatus est. In id enim incumbens totus, ut sola Ecclesiarum consenssione quæstiones fidei finitas suadeat, adeoque Romanum Pontificem in hujusmodi judiciis ferendis infallibilem minime esse, nisi ei ita judicanti Ecclesiarum accedat consensus, contendit Synodi II Patres id dumtaxat a S. Damaso postulasse, atque ab Episcopis sub eo congregatis in Romana Synodo, ut consensum suum a Concilio definitis præberent: scilicet ut communi Orientis, & Occidentis consenssione decreta firmarentur. Id vero suadere sibi videtur ex verbis Synodi in epist. ad S. Damasum, quibus, post supra recitata, subnectunt: *Ut quum verbum Dei communi consensu stabilitum, & Christiana inter nos charitas confirmata fuerit, dicere desinamus: Ego quidem sum Apollo, ego autem Cephæ.* At vero eum longe a vero abire ex eo suadetur, quod (de verbis ne vitilitigemus) vel existimat consensum expetitum a S. Damaso alterius esse rationis, ac sit consensus expostulatus ab alio quovis Episcopo, vel non: si postremum, igitur quemadmodum uniuscujusque Episcopi consensus non est necessarius, imo etsi sit contrarius, nihil obstat a Synodo communibus suffragiis decretis, ita rata, & firma erunt Synodi decreta, quamvis iis non accesserit Romani Pontificis assensus, imo etsi adversus extiterit: quod nemo dixerit. Si primum, quæso, iterumque quæso is alterius rationis consensus, quis tandem sit, nisi quem ex Synodi actis exhibuimus, ac talis, tantusque, ut eo adjecto Synodi decreta rata habeantur, eo deficiente ea nihil obtineant: hujus autem generis consensus quid aliud præsefert, quam supremam in ipsa Concilia potestatem? Quandoquidem, ut verbo repetam, Pontifici soli definienti adhærere Concilium oporteat, Concilio autem definienti Pontifex denegare assensum impune possit, eoque denegato confestim a Concilio definitum quodlibet concidere necesse sit.

ſit. Quæ omnia ex dictis ſatis liquent, ut propterea longiori amplius. oratione non indigeant. Unum addam: Euſebium Dorylæenſem errore facti deceptum act. 16. Concilii Chalcedonenſis dixiſse canonem 3. Concilii I. Conſtantinopolitani a S. Leone Romæ fuiſse receptum, atque iccirco eidem canoni ſe ſubſcripſiſse: falſum id quidem dixiſse ex eo, ut diximus, patet, quod S.Leo præcit. epiſt. ad Anatolium eum canonem apertiſſime reprobarit: ſubſcribendo tamen canoni ea ratione, quod S. Leoni placuiſset, ſatis planum feciſse ſupra Synodi auctoritatem ab ſe Romani Pontificis habitam poteſtatem. Quod ſignificavit ita agendo Euſebius, id verbis expreſſis S. Damaſus, quibus in epiſtola ad hanc Synodum I Conſtantinopolitanam apud Theodoretum lib. 1. cap. 10. ſic loquitur: *Quod veſtra charitas debitam Sedi Apoſtolicæ reverentiam tribuit, Filii honoratiſſimi, vobis quoque maximo ſane honori eſt... Nam in ſancta Eccleſia, in qua Sanctus Apoſtolus ſedens nos docuit quo pacto illius gubernacula, quæ ſuſcepimus, tractanda ſint, nobis primæ partes deferuntur*. Quibus nihil expreſſius ad oſtendendum debuiſſe Synodum ab ſe definitorum confirmationem expoſcere, & expectare a Pontifice, Pontificiſque in rebus fidei definiendis primas partes eſſe, adeoque ipſius judicio omnes ſubjacere, ipſum vero nullius ſubjectum eſſe.

Ex Epheſino, & Chalcedonenſi.

§. II.

EPheſinum anno 431 ſub S. Cæleſtino celebratum egregia in hanc rem ſuppeditat argumenta. Principio quum Neſtorius quam impie, tam impudenter, qua ſermonibus, & qua ſcriptis Dominicæ Incarnationis Myſterium impetere non deſiſteret, duas in Chriſto perſonas adſtruens, Beatiſſimæque Virgini Dei genitricis dignitatem adimens, partium ſuarum eſſe duxit S. Cyrillus hujuſce hæreſis nomine Neſtorium ad S. Cæleſtinum deferre, eidemque geſtorum ab ſe cum hæretico homine rationem reddere, rogans etiam, atque etiam, ut quid agendum, tenendumque eſſet

esset sibi non modo, sed & omnibus Orientis Episcopis manifestum faceret: *Digneris*, inquit, *nobis declarare, quid tibi videatur, & an cum illo* (Nestorio) *communicare oporteat, an libere denuntiare neminem cum eo, qui talia sentit, ac docet, communicare. Opus est autem, ut tuæ pietatis super hac re sententia tum piissimis, Deique amantissimis Macedoniæ Episcopis, tum omnibus Orientis Antistitibus per litteras manifesta fiat. Illis enim cupientibus ansam dabimus, ut uno animo in una sententia persistant, & rectæ fidei, quæ impugnatur, opem ferant.* S. Cyrillo igitur perspectum, persuasumque erat, idque pariter ipso teste persuasum, perspectumque omnibus Orientis Episcopis fas non esse cum homine, antequam pro hæretico a Pontifice haberetur, communionem abscindere: atque ut pro hæretico haberetur, unius Pontificis judicium desiderari, istiusmodi vero judicium tanti esse, ut tum nulli fas sit ab eo vel latum unguem discedere, tum ut omnes tuto eidem, tranquilleque adquiescerent. Quid vero quod Nestorius ipse intelligens stare supra se Romanum Pontificem, seque pessime auditurum, si a Pontificis sive communione, sive obedientia, sive fide deflecteret, litteras semel, & iterum S. Cælestino inscripsit obsequii plenas, tum instrui se de Pelagianorum caussa enixe postulans, tum Pontificem de doctrina sua certiorem faciens? Fraude, arteque ad fallendum composita equidem hæreticus homo, hæresique hærens fecit: attamen facto, quid recte faciendum fuisset, ostendit.

Itaque S. Cælestinus Synodo coacta litteris, aliisque scriptis tum S. Cyrilli, tum Nestorii rite libratis, epistolis inscriptis tum ad S. Cyrillum, tum ad Clerum, populumque Constantinopolitanum, tum ad Nestorium ipsum, tum ad Episcopos Orientales, idest ad Joannem Antiochenum, Juvenalem Hierosolymitanum, & Ruffum Tessalonicensem, quas legere est apud Coutantium tom. 1. epist. Rom. Pontif., & apud Labbeum tom. 4. Concil. edit. Venet., jussit, ut nisi intra decem dies Nestorius resciplsceret, hæresis nomine audiret, locoque suo deturbaretur: *Auctoritate*, inquit in epist. ad S. Cyrillum, *tecum nostræ sedis adscita, nostra vice usus hanc exequeris districto rigore sententiam, ut aut intra decem dies ab hujus conventionis die numerandos, pravas præ-*

dicationes suas scripta professione condemnet, aut nisi hoc fecerit, mox Sanctitas tua illi Ecclesiæ provisura a nostro eum corpore modis omnibus sciat esse removendum. Ejusmodi jussionem cum Nestorio, tum Episcopis omnibus innotescere idem S. Cælestinus voluit: tanti vero habita est sive a Nestorio, sive ab Episcopis, ut Nestorius tertio epistola ad S. Cælestinum exarata errorem suum mollire, excusareque studuerit: tum Joannes Antiochenus Nestorio alioquin amicitia conjunctus epistola ad eumdem conscripta ad parendum Pontifici, erroremque ejurandum adhortatus sit: tum Synodus Alexandrina a S. Cyrillo coacta sacræ S. Cælestini jussioni adhærere religioni duxerit, ad ejusque amussim adversus hæreticum hominem agere: tum Synodus Ephesina officii loco habuerit ne latum unguem a Pontificis decretis discedere, satis, superque ducens ab eo latam sententiam executioni demandare; ejusque imperatis se omnimode coaptare.

Enim vero act. 1. in Nestorium ita Patres pronuntiant: *Coacti per sacros canones, & epistolam Sanctissimi Patris nostri, & Comministri Cælestini Romanæ Ecclesiæ Episcopi, lacrymis subinde perfusi, ad lugubrem contra eum sententiam necessario venimus*. Audis Patres coactos se fateri per canones, & Papam Cælestinum, sed per quos rogo canones, nisi quibus Romano Pontifici auscultandum præcipitur? Agnoscebant ergo necessario Pontifici Romano fore parendum, nihilque esse reliquum, nisi ut religiose mos idem jubenti gereretur. Actione 2. lecta est S. Cælestini epistola ad Concilium, qua inquit ille: *Direximus .... Arcadium, & Projectum Episcopos, & Philippum presbyterum nostrum, qui iis, quæ aguntur, intersint, & quæ a nobis antea statuta sunt exequantur; quibus præstandum a vestra Sanctitate non dubitamus assensum*. Nec imperatus sane desiit assensus, aut desiderata est obedientia, nam statim legitur dixisse Firmus Cæsareæ Episcopus: *Apostolica, & sancta Sedes Cælestini etiam ante de præsenti negotio sententiam, regulamque præscripsit, quam nos quoque secuti formam illam executioni mandavimus*. Viden jubere Cælestinum, ut a Concilio executioni demandentur, quæ ipse decreverat, videlicet si Nestorius intra 10. dies non resipisceret, ab Episcopatu detruderetur, & diris omnibus esset devotus! Pontifici vero ita jubenti sibi

ſibi obſequendum, religioſeque obtemperandum ſtatim intelligere! Ea de re eadem Synodus act. 3. Imperatori narrat a Cæleſtino jam damnatum Neſtorium, ſibique non eſſe diſcedendum ab ejus ſententia ullo modo.

Neque objicias Neſtorium intra 10. illos dies non reſipuiſſe, nec tamen Cæleſtini ſententiam fuiſse executioni mandatam. Nam ſcias deſuper S. Cyrillum ad Cæleſtinum litteras dediſse, quibus Pontifex annuit, ut ſententiæ ſuæ executio tamdiu ſuſpenderetur, quamdiu ſpes affulgeret Neſtorium ad frugem reducendi. Extant in actis Concilii geminæ iſtæ Epiſtolæ. Sed illud animadvertas in inſtructione Legatis ſuis tradita mandaſse S. Cæleſtinum, ut quoad ea, quæ ipſe definierat, nullam contentionem admitterent, eoſque damnarent, qui lites deſuper movere auſi fuiſsent: *Ad diſceptationem*, inquit, *ſi fuerit deventum, vos de eorum ſententiis dijudicare debetis, non ſubire certamen*. Legendus Cl. Lupus in hoc Concilium. Porro Baluzius etſi Petri de Marca diſcipulus ex duobus codicibus Mſs. altero Colbertino, Vaticano altero erutum publici juris fecit Commonitorium S. Cæleſtini Papæ, quo ſcilicet, ut mox dicebamus, Legatis ſuis ad Epheſinam Synodum miſſis mandat, ut executioni demandarent, quæ ab ſe jam ſtatuta fuerant de Neſtorio, nec ea in quæſtionem adduci paterentur; quinimo auctoritatis Apoſtolicæ pondere defenderent. Executio vero ſententiæ in Neſtorium S. Cyrillo demandata eſt, qui proinde act. 3, *Ea*, ait, *quæ a Cæleſtino decreta jam fuerant executi ſunt* (Legati ſcilicet). Legatus alter Projectus, *Ego*, ait, *auctoritate Sedis Apoſtolicæ una cum Fratribus meis ſententiæ executor exiſtens definio Neſtorium* &c. Ex quo ruit opinio Petri de Marca lib. 4. cap. 4. ajentis Neſtorium appellaſſe ad Imperatorem, ab eoque reſcriptum obtinuiſſe, quo tam Romanæ, quam Alexandrinæ Synodi ſententia, vel ſuſpenderetur, vel abrogaretur. Nam ea ſententia in Synodo tantummodo Neſtorio ſignificata eſt, & aliquantulum quidem, ut diximus, ſuſpenſa ex conſenſu Cæleſtini, ſed tamen poſtea executioni mandata. Fatemur equidem Concilium a Theodoſio Imperatore indictum, uti teſtati ſunt Legati ipſi Apoſtolici, ſed eam convocationem ratam habuiſſe S. Cæleſtinum ex eo conſtat, quod

quod a Theodosio acceptis litteris ea de re continuo suos Legatos miserit, inter quos S. Cyrillus primum locum tenuit. Launojus pro pessimo ingenio quæcumque inficiandi, quæ supremæ Pontificiæ potestatis speciem præferant, negat S. Cyrillum vices Cælestini eo in Concilio tenuisse; sed ut observat Baluzius in notis ad Marium Mercatorem, id defendi nullo modo potest: nam in actis Concilii act. 4. de S. Cyrillo dicitur: *Regente etiam locum Sanctissimi, & Beatissimi Romanorum Ecclesiæ Archiepiscopi Cælestini*: & act. 1. ante adventum aliorum Legatorum, qui act. 2. tantum adfuere, legitur: *Considentibus in Ecclesia Episcopis Cyrillo Alexandriæ, qui & Cælestini quoque Sanctissimi Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopi locum obtinebat, & Juvenali Hierosolymorum* &c.

Eadem act. 3. Philippus Legatus alter sic Synodi Patres allocutus legitur: *Nulli dubium, imo sæculis omnibus notum est, quod Sanctus, Beatissimusque Apostolorum Princeps, & Caput, fideique columna, & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum a Domino nostro Jesu Christo Claves regni accepit, solvendique, ac ligandi peccata potestas ipsi data est, qui ad hoc usque tempus, & semper in suis successoribus vivit, & judicium exercet*. Quibus nihil illustrius ad ostendendam Romani Pontificis infallibilitatem, & auctoritatem. Præterea act. 4. Juvenalis Episcopus Hierosolym. sic fatus perhibetur: *Oportebat Joannem Reverentissimum Antiochiæ Episcopum, hac sancta, magna, & Oecumenica Synodo considerata, confestim, ut de iis, quæ sibi objiciuntur, se purgaret, accurrere, & ad Apostolicam Sedem Magnæ Romæ nobiscum considentem, ac obedire, & honorem deferre Apostolico throno Dei Ecclesiæ Hierosolymorum: præsertim, quum apud illam Sedem Antiochenæ ipsi Sedi ex Apostolico ordine, & traditione mos sit dirigi, & apud ipsam judicari*. Quæ sane postrema verba ad Romanam Sedem pertinere perspicuum est. Perronius in respons. ad Regem Angliæ lib. 1. cap. 25. contendit loco τὸ *Hierosolymorum* inscite a latino interprete traducto, legendum esse cum Peltano *Romanorum*; ut sensus sit oportuisse obedire, & honorem deferre Sedi Apostolicæ Romanæ: idque probat tum ex contextu, ex quo patet ibi sermonem esse de Romano Pontifice per Legatos præsidente:

dente : tum ex eo, quod Antiochenam Romana, nusquam Hierosolymitana Sedes dijudicarit : tum ex eo , quod Synodus Antiochena sub ævum S.Athanasii nullius momenti habita fuerit ob absentiam Romani Pontificis , aut ejusdem Legatorum : tum ex eo , quod Hierosolymitano , qui imo paruit Cæsariensi , nusquam paruit Antiochenus Episcopus : tum ex eo, quod Ephesinum ipsum Concilium causam Joannis Antiocheni ad Summum Pontificem dijudicandam remisit. In Concilio Chalcedonensi, cui aderat Juvenalis ipse , Anatolius Episcopus censuit Maximum Antiochenum sedere debere in Concilio , iccirco quia S. Leo in suam illum communionem receperat ; & in Concilio Constantinopolitano adversus Monothelitas caussa Macarii Antiocheni a Concilio de gradu dejecti remissa fuerat ad Romanum Pontificem . Sed & idem Joannes Nestorio amico scripserat oportere Pontifici utriusque superiori facere satis : ac postmodum S. Sixto III. Cælestini successori litteras dedit , quibus significabat , tum se , & suos Orientales sententiæ in Nestorium latæ adquiescere ; tum se, & suos fidem tenere, quam Pontifex ipse tenebat . Patres præterea Ephesini epist. ad S. Cælestinum , qua de Concilii actis rationem ei reddebant , *Perlectis* , inquiunt , *commentariis actorum in depositione impiorum Pelagii , Cælestii , Juliani , Persidii , Flori , Marcellini , Orentii , & eadem cum illis sentientium , quæ a tua pietate de ipsis decreta , & constituta sunt , judicavimus nos , ea solidaque permanere debere*. En Patres Ephesinos Pontificum constitutionibus integre parentes ! Quo circa Bossuetius ipse *Discours sur l' hist. univ.* pag. 143. fateri coactus est : Nestorium a Cælestino damnatum fuisse , atque Ephesinos Patres Cælestini sententiam executioni demandantes eumdem Nestorium de gradu dejecisse , Cælestinum vero a Concilio *Patrem* fuisse appellatum . Quæ quid aliud præferunt , quam Pontificem loco potiori habitum ?

Postremo Synodus Ephesina plures Episcopos , quos in epistola ad omnes Orbis Ecclesias missa recenset , gradu dejecerat , vel communione privarat , inter quos Joannem Antiochenum , Himerium Nicomediensem , Helladium Tarsensem , Eutherium Thyanensem , aliosque 33. At quum relatione gestorum missa ad

S. Cæ-

S. Cælestinum cit. epist., eadem, ut sua auctoritate comprobaret, rogasset, Pontifex Synodum non in omni sua parte confirmavit, sed censuit Nestorii assentatores, & Ephesi damnatos Episcopos a suis sedibus non extrudendos, nec eis omnem spem veniæ præcidendam: existimavit enim sententiam illam contrariam antiquo canoni, olim S. Athanasii suasu in caussa Pelagianotum a Romana Ecclesia edito, quo solis Hæresiarchis, licet pœnitentibus, spes pristini gradus recuperandi abscindebatur. Eos tamen Episcopos mandat compelli ad professionem fidei edendam, & dicundum in Nestorium anathema. Quid his præstantius ad patefacienda ea, quibus de agimus, Sedis Apostolicæ privilegia, ac præsertim supremam in Synodos potestatem? Demum audiendus S.Cælestinus in epist. ad Synod. Ephesin. post damnationem Nestorii: *Longius quidem sumus positi*, inquit, *sed per sollicitudinem totum propius intuemur: omnes habet B. Petri Apostoli cura præsentes*.

Concilium Chalcedonense an. 451. sub S. Leone ex Episcopis vel 472, ut legitur in Concilii actis; vel 520. ex solo Oriente, ut legitur in relatione Synodi ad S. Leonem; vel 600, ut testatur S. Leo epist. 57. ad Episc. Galliar.; vel 630, ut scribunt Episcopi Provinciæ Hellesponti ad S. Leonem, & Liberatus in Breviar. cap. 13; vel 636, ut narrat Nicephorus, coactum plurima, eaque perillustria Pontificiæ in fide infallibilitatis, supremæque potestatis specimina præbet. Principio enim S. Leo a Theodosio Imperatore litteris certior factus loco Flaviani vita functi ordinatum Episcopum Constantinopolitanum a Dioscoro Anatolium, enixeque rogatus, ut ordinationem ratam haberet, de ea nihil ab se rescribendum respondit, donec Anatolius ad normam epistolæ ab se ad Flavianum missæ fidei professionem emitteret, eamque absque ulla restrictione manu obsignatam ad se dirigeret: *Agat*, inquit, *Clementiæ vestræ devotissima fides, ut quamprimum ad nos Constantinopolitani Episcopi . . . scripta perveniant aperte . . . atque dilucide protestantia: Quod si quis de Incarnatione Verbi Dei aliquid credat, aut asserat, quam Catholicorum omnium, & mea professio protestatur, hunc a sua communione secernat*. Ecce quali, quantaque coactiva pollere se potestate in

te in Constantinopolitanum Episcopum ostendit Pontifex, cujusmodi multa suo loco exempla exhibebimus! Sed ecce imo quam in Episcopos omnes Concilii Chalcedonensis idem Pontifex exercuit! Cœtui huic adversus Eutychem coacto scribens S.Leo, ipsius Patribus legem constituit, cui se conformarent, quæque ipsis agenda essent, præscribit: *Nunc*, inquit, *in Vicariis meis adsum, qui dudum in fidei prædicatione non desum, ut qui non potestis ignorare quid ex antiqua traditione credamus, non possitis dubitare quid cupiamus. Unde Fratres carissimi, rejecta penitus audacia disputandi contra fidem divinitus inspiratam, vana errantium infidelitas conquiescat. Non liceat defendi, quod non licet credi, quum secundum evangelicas auctoritates, secundum Propheticas voces, Apostolicam doctrinam plenissime, & lucidissime per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Episcopum misimus, fuerit declaratum, quæ sit de Sacramento Incarnationis Domini nostri Jesu Christi pia, & sincera confessio.*

Congregatis Patribus Paschasinus Legatorum unus ita fatus est: *Beatissimi, atque Apostolici viri Papæ Urbis Romæ, quæ est Caput omnium Ecclesiarum, præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus est ejus Apostolatus, ut Dioscorus non sedeat in Concilio, sed audiendus intromittatur... Hoc nos observare necesse est.... aut ille egrediatur, aut nos eximus.* Hujus rei rationem addidit Lucentius alius Legatus, quod nempe Dioscorus Synodum ausus fuisset facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ, *Quod*, inquit, *nunquam licuit, nunquam factum est*. Act. 2. propositis hæresi Eutychetis, & S. Leonis epistola ad Flavianum, Cecropius Episcopus Sebastenus illico in hæc exivit: *Emerserunt, quæ ad Eutychem pertinebant, & super his forma data est a Sanctissimo Archiepiscopo Romanæ Urbis, & sequimur eum, & epistolæ omnes subscripsimus*: cui ceteri Episcopi subscribentes subjunxerunt: *Ista omnes dicimus, sufficiunt quæ exposita sunt, alteram expositionem non licet fieri*. Lecta etiam S. Leonis epistola ad Flavianum, nulla mentione facta Concilii Constantinop. sub Flaviano ea de re habiti, Episcopi exclamarunt: *Hæc Patrum fides, hæc Apostolorum fides: omnes ita credimus, Orthodoxi ita credunt: Anathema ei, qui non ita credit: Petrus*

per

per Leonem ita locutus est: *Apostoli ita docuerunt*. Act. 3. recensitis ab Dioscoro attentatis in Pseudo-Ephesina Synodo, præsertim quod præsumsisset excommunicationem distringere adversus Romanum Pontificem S. Leonem, Legati sententiam in hunc modum tulerunt: *Sanctissimus, & Beatissimus Archiepiscopus magnæ, & Senioris Romæ per nos, & per præsentem S. Synodum, una cum ter beatissimo, & omni laude dignissimo Beato Petro Apostolo, qui est Petra, & Crepido Ecclesiæ Catholicæ, & rectæ fidei fundamentum, nudavit eum* (Dioscorum) *tam Episcopatus dignitate, quam etiam & ab omni sacerdotali alienavit ministerio*. Audis sub divi Petri nomine peragi, quæ a Romanis Pontificibus peraguntur? Romanum Pontificem sub Petri nomine fundamentum Ecclesiæ, & fidei nuncupari? Audis jam ab hoc ævo morem illum obtinuisse, ut Pontifex sacro approbante Concilio sententiam ferat? A Romano Pontifice formam præscribi Concilio generali in sententia ferenda? Fidei pariter formulam, cui se coaptare Concilium omnino oporteat?

Act. 4. quum 13. Ægyptii Episcopi ad Concilium recipi postulassent, quamvis etiam petente Concilio Eutychem, ejusque asseclas diris cunctis devovisent, a Concilio tamen rejecti sunt, ideo quod epistolæ S. Leonis, nisi iis præiret Patriarcha Alexandrinus, subscribere renuerent: *Epistolæ Leonis*, dixerunt, *subscribant,.... consentiant Epistolæ Leonis*; *qui non subscribit epistolæ, cui omnis sancta Synodus consensit, hæreticus est*: & inferius: *Ut Leo*, exclamarunt, *sic credimus*; *qui contradicunt Eutychianistæ sunt*. Ei epistolæ syngrapham suam apposuere conciliabuli Ephesini Proceres Juvenalis Hierosolymorum, Thalasius Cæsareæ, Eusebius Ancyræ, Basilius Seleuciæ, & Eustathius Beryti Episcopi; quamobrem in Concilium recepti fuere. Eidem epistolæ subscribere renuentes Monachi plerique Eutycheti adhærentes repulsi, & proscripti sunt. Act. 5. quum decretum adversus Eutychetem conditum parum conforme epistolæ S. Leonis visum fuisset, in eoque Eutychetis hæresis haud satis damnata adpareret, Legati minitati sunt, si rata omnino non haberetur S. Leonis definitio, congregandam Romæ Synodum, ad quam rebelles mittendi forent: Episcopi vero Illyrici subdiderunt:
Qui

Qui contradicunt manifesti fiant, qui contradicunt Romam ambulent. Act. 10. quamvis in conciliabulo Ephesino, quod a Chalcedonensi rejectum est, & reprobatum, ordinatio Maximi Antiocheni facta fuisset, nihilominus eadem ratihabita est ea sola ratione, quod S. Leo eum in suam communionem admisisset, & in Antiochena Sede confirmasset. Confer codicem Vaticanum nuper editum a doctiss. Cacciaro, qui latinam hujus versionem aut Rustico Romanæ Ecclesiæ Diacono, aut Juliano Coensi Episcopo tribuendam censet. Act. 11, quam non esse commentitiam, uti existimavit Quesnellus differt. 9. in S. Leonem, ostendit Baluzius præfat. in Concil. Chalcedon., omnia acta Pseudo-Synodi Ephesinæ S. Leo in irritum misit, restituit Episcopos, qui in ea Synodo suis sedibus moti fuerant. Domnus antea Episcopus Antiochenus in ea Synodo etiam depositus non est restitutus, sed in Antiochena sede confirmatus a S. Leone Maximus, qui Domno ab Anatolio superordinatus fuerat: Domno tamen annuum ex Antiochenæ Ecclesiæ facultatibus permittente Synodo concessit Maximus.

Actione 16, quæ in Concilii censum transcribenda non est, quum Legatis contradicentibus a Græcis editus fuisset canon 28, quo post Romanum Pontificem Primatus præ aliis Patriarchis concedebatur Constantinopolitano (quem canonem reprobavit postliminio S. Leo) Eusebius Dorylæus, qui ei canoni syngrapham adjecerat, ea ratione ductus se ei subscripsisse asseruit, (perperam attamen) quod canonem illum Romæ adstantibus plerisque Clericis Ecclesiæ Constantinop. coram Pontifice legisset, & Pontifex ratum habuisset: scilicet loquitur de canone 3. Concilii Constantinopolitani I; nam canonem huncce 28 Chalcedonensem, qui nondum conditus fuerat, quum Romæ ageret Eusebius, legere nequaquam potuit. Petrus de Marca, & Natalis contendunt eum canonem a S. Leone reprobatum, quia Nicænis adversum. Revera erat adversus; at quum paris auctoritatis cum Nicæna fuerit Synodus Chalcedonensis, a Synodo hacce canon ille abrogari poterat: si ergo S. Leo Nicænum canonem sartum tectum voluit, & Chalcedonensem in irritum misit, ideo est, quod majori, quam Nicænæ, & Chalcedonensis Synodi

auctoritate ipse S. Leo polleret. Absoluto tandem Concilio Patres S. Leonem pro confirmatione rogarunt, gestorum relationem mittentes: *Rogamus*, inquiunt, *& tuis decretis nostrum honora judicium, & sicut nos capiti in bonis adjecimus consonantiam, sic & Summitas tua filiis, quod decet, adimpleat*. Quibus respondens S. Leo aliqua, non omnia, ab se rata haberi rescribit: videlicet ea, quæ ad fidem pertinerent, se approbare, infirma vero, & irrita esse quæcumque a Nicænis canonibus discreparent.

Iniquissime igitur, ac impudentissime agunt Protestantes, dum ad elevandum Romani Pontificis in Ecclesia universa primatum, quo se undequaque premi ægerrime ferunt, ex canone 28. Chalcedonensi apertissimo abusu illud exculpere existimant, quod eo canone ex æquo Romanam inter, & Constantinopolitanam Ecclesiam statuta sit dignitatis, auctoritatis, & jurisdictionis paritas. Enim vero sic se habet ex Græco latine redditus canon ille 28: *Ubique SS. Patrum decreta sequentes, & modo lectum canonem centum quinquaginta Dei amantissimorum Episcoporum agnoscentes, eadem & nos definimus, & statuimus de prærogativis Sanctissimæ Ecclesiæ Constantinopolis, novæ Romæ. Etenim Sedi veteris Romæ, quia regnabat illa Urbs, Patres convenienter tribuerunt prærogativas, & eadem intentione moti 150. Episcopi pares prærogativas tribuerunt novæ Romæ sedi Sanctissimæ, rationabiliter judicantes urbem Imperio, & Senatu honoratam debere paribus frui prærogativis cum vetere Regina Roma, & in Ecclesiasticis negotiis, ut illam magnificari, ita ut etiam Ponticæ, Asianæ, & Thracicæ Diœceseos Metropolitæ soli, & præterea in* (locis) *barbaricis prædictarum Diœceseon Episcopi ordinentur a prædicta Sanctissima Sede, quæ est apud Sanctissimam Constantinopolitanæ urbis Ecclesiam &c.* Exinde observare est 1. laudari canonem 3. Constantinopolitani I. Concilii: at eum canonem adversari Nicæno 6, quo Episcopis Alexandrino &c, & Metropolitis jus integrum manere suum jubetur, ostenderunt SS. Leo, Gelasius, Gregoriusque locis supra citatis: sed & adversari imo hunc canonem 28. canoni 2. Constantinopolitani I, quo tres diœceses Pontica, Asiana, & Thracica suis Metropolitis integræ permittuntur; quoad vero diœceses Barbaricas servari vetus mos præcipi-

cipitur: adversari iterum Nicæno, a quo Episcopis Hierosolymitano, & Nicæno nonnisi honoris locus tributus, non etiam jurisdictionis; & Constantinopolitano, a quo cit. can. 3. Episcopo Constantinopolitano solum dignitatis gradum asseruit, non vero jurisdictionis in diœceses Ponticam, Asianam, & Thracicam, & Barbaricas. Observare est 2. perperam dici hoc canone 28. a Patribus Nicænis, & Constantinopolitanis Romanæ Ecclesiæ tributas prærogativas, quandoquidem illas a S. Petro in Pontifices derivasse multis demonstratum est, & demonstrabitur: pejus tributas prærogativas Romanæ pares Constantinopolitanæ; quippe a canone 3. Constantinopolitano omnino abest vox æqualitatis. Observare est 3. recte intelligi posse, ac debere canonem hunc 28. Chalced., non secus ac canonem 3. Constantinopolitani I de juribus Patriarchicis, non de jure primatus, ut late ostendunt Theologi nostrates: non secus ac vocem *pares* accipiendam fore non absolute, sed similitudinarie, hoc est sicut Pontifex est primus Patriarcha Occidentis, ita primus Patriarcha Orientis sit Constantinopolitanus: qua una de re, quod scilicet ceteris Orientis Metropolitanis injuria crearetur, cum canonem irritum dixere prælaudati Pontifices: nam alioquin a Chalcedonensibus Patribus Romani Pontificis primatum agnitum, & assertum ex dictis satis liquet.

Castiganda hic denique Guillelmi Cavei hominis de grege Puritanorum impudentia, qui hist. litter. sæculi V. ad act. 15, & 16. Concilii Chalced. scripturire non est veritus Paschasinum Legatum Apostolicæ Sedis nihil omisisse, quo canoni 28. intercederet, ea de re Nicænum 6. a Romanis depravatum, ac diversum ab ejusdem lectione ex Codice Constantinopolitano objecisse, scilicet cum eo additamento: *Ecclesia Romana semper habuit primatum: teneat autem & Ægyptus &c*: quum Græca exemplaria legant: *Veteres consuetudines maneant, quæ sunt in Ægypto &c*: nam canonem hunc censendum esse unum illorum, qui ex decretis Nicænis adornati postea sunt, aut unum ex Sardicensibus, qui in Codice Romanæ Ecclesiæ sub uno, eodemque titulo legebantur, suo loco ostendimus. Ceterum in eodem Chalcedonensi agnitum fuisse Ecclesiæ Romanæ Primatum multis constat; ex eo vero maxime,

 quod

quod eadem actione Judices præmisere : *Consideramus ante omnia Primatum , & excellentem honorem secundum canones veteris Romæ apud Deum charissimo Archiepiscopo custodiri* . Subdit idem Caveus infirmis argumentis a S. Leone impetitum canonem illum 28. Chalcedonensem . Sed ex dictis satis superque liquet quam propudiose , & quam præfracte id effutiat vir projectæ fidei . De jure Patriarchico Romani Pontificis part. 2. sermo instituetur , ibique locus erit de recta horum canonum interpretatione inquirendi .

Accedit his omnibus illud quoque , quod S. Leo cum ad Marcianum Imperatorem scribens , Episcopum se Ecclesiæ Romanæ , & universalis inscribit , ipsumque filium vocat ; tum ad Maximum Antiochenum datis litteris se Ecclesiæ Catholicæ Episcopum nuncupat . S. Gregorius M. in suis epistolis auctor est ab Chalcedonensi Concilio Romano Episcopo titulum universalis Episcopi oblatum fuisse , quo tamen uti Romani Pontifices noluerint , ne ceteros Episcopos de sua dignitate dejicere viderentur . Eo sane sensu , ne Romanus Episcopus censeretur solus Episcopus, eum titulum renuit S.Gregorius ; at eo sensu , ut Primatum se præ ceteris Episcopis gerere ostenderet , eo titulo usus est S.Leo . Animadvertere hic quoque non abs re erit a S.Leone in Gallias, non secus ac in ceteras Occidentis Provincias, ante Concilium Chalcedonense missas fuisse litteras ab ipso datas ad S.Flavianum . Post Chalcedonensem Synodum rescripsere ad S. Leonem 43. Episcopi Galliarum in Synodo congregati , inter alia hæc ajentes : *Quæ Apostolatus vestri scripta , ita ut Symbolum fidei quisquis redemptionis sacramenta non negligit tabulis cordis adscripsit , & tenaci , quo ad confundendos hæreticos paratior sit , memoriæ commendavit* . Legitur post epist. 51. S. Leonis . Similia antea scripserant tres ex Gallia Episcopi Ceretius , Salonius , & Veranus . S. Eusebius quoque Mediolanensis Episcopus suo , & Episcoporum in Synodo una secum congregatorum nomine S. Leoni rescribens , *Litterarum* , inquit , *ergo vestrarum formam secuti modum præscriptæ ordinationis nos servasse his missis per fratrem nostrum Cyriacum ostendimus* . Ostenderunt scilicet sive Galli , sive Itali Episcopi nihil minus Pontificem ab se fieri , quam

quam in dicendo de fide infallibilem, & quam in jubendo supra Synodum etiam supremum judicem.

Unum opponunt Pontificiæ infallibilitatis, & supremæ potestatis Osores, scilicet a Concilio Chalcedonensi, antequam acceptaretur, epistolam S. Leonis ad Flavianum ad examen fuisse revocatam. Verum res ita se habuit. Dum in Synodo legeretur S. Leonis epistola hæc act. 2. Episcopi Illyrici, & Palæstinæ subdubitarunt de tribus epistolæ locis non rite intellectis, forte ob linguæ differentiam, suspicati ne symbolo Nicæno, & Constantinopolitano minus congruerent, ac Nestoriano errori faverent Quod dubium tamen statim evanuit, quum Episcopi universi, cum privatis in colloquiis, tum publico in cœtu eam epistolam symbolo illi apprime consonam esse fassi sunt vocibus illis conclamantes: *Sicut Leo, ita credimus: nos jam subscripsimus*. Fateor Ægyptiorum tredecim Episcopos nihilominus epistolæ nec subscripsisse, nec adclamasse, caussantes se carere Patriarcha Alexandrino; nam Dioscorus a Sede dejectus fuerat, ac nisi eo præeunte subscribere se non posse. At eos a Synodo propterea rejectos supra ostendimus: eos tamen absoluta Synodo Constantinopoli mansisse constat, ubi Proterium in Patriarcham delegerunt, qui quum S. Leonis epistolæ subscripserit, conjicere est illos pariter subscripsisse, eo præsertim, quod in infandum Dioscori fatum adducti non legantur. Demendi tamen duo ex illis tredecim Episcopis, qui fatis functo Dioscoro Timotheum Ælurum suffecerunt. Deinde esto dubitarint illi perpauci Episcopi. Nonne Synodus ex quingentis, & amplius Episcopis conflata epistolæ S. Leonis statim, atque de fide agi cœpit, acclamavit, eique calculum suum nullo prævio examine adjecit? Quid autem quod huicce S. Leonis dogmaticæ subscripsisse 1200. testatus est Cecropius act. 4. ejusdem Concilii, quinimo 1600, ut est auctor Eulogius apud Photium in Bibl. cod. 230? Denique non absimili ratione quum in Concilio Nicæno vox *Homousion* symbolo adjecta fuisset, quidam Episcopi in dubitationem adducti sunt, ne vox illa Pauli Samosateni errori faveret, qui tamen edocti nihil exinde timendum fore, omni cunctatione semota subscripsere; neque exinde colligere est de Nicæna fide dubitandi esse locum.

Ita

Ita etsi dubitarint quidam de S. Leonis epistola, qui deposito dubio eidem subscripserunt, locum non sinunt epistolæ auctoritatem in dubitationem adducendi. Accedit ad hæc, quod Synodus Constantinopolitana an. 536. sub Menna celebrata act. 4. narrat, & approbat, quod S. Agapetus Papa, quum Constantinopolim appulisset, Antymum Patriarcham a sede expulerit, iccirco quod promissa non servasset, quibus fidem suam obligarat se ea omnia præstaturum, quæ mandasset Romanus Pontifex, inter quæ mandaverat, ut S. Leonis epistolæ subscriberet: *Apud ejus serenitatem* (Imperatorem scilicet) *fraudolentis rationibus*, inquit Concilium, *usus promisit omnia se facturum, quæcumque summus Pontifex magnæ Sedis Apostolicæ decerneret, & ad Sanctissimos Patriarchas scripsit se sequi per omnia Apostolicam Sedem.* Eadem act. 4. Synodus damnatis Antymo, Severo, Petro, & Zoara profitetur se religiose adhærere decretis S. Agapeti: unde Mennas Patriarcha, *Respicientes*, inquit, *ad ea quæ placuerunt nuper sanctæ memoriæ Agapeto Papæ antiquæ Romæ*; & declarans se nihil aliud agere, quam quod Sedi Apostolicæ obtemperet, addit: *Nos enim, sicut vestra Charitas novit, Apostolicam Sedem sequimur, & obedimus, & ipsius communicatores communicatores habemus, & condemnatos ab ipsa & nos condemnamus.* Quorsum igitur perpaucos quosdam dubiæ fidei morabimur, qui ad subscribendum S. Leonis litteris paulo se morosiores præbuerunt?

Verumtamen præ ceteris Pontificiæ auctoritati contradictoribus satis faciendum occurrit Petro de Marca lib. 5. concord. cap. 8., Quesnello dissert. 7. de caussa Eutichetis, Bossuetio defens. decl. par. 2. lib. 12. capp. 15, & 16; & Natali tum dissert. 12. hist. Eccles. ad sæculum V, tum dissert. 4. ad sæc. XV, & XVI, qui sine causa sane in schol. ad cit. dissert. 12. de Cardinali Sfondrato auctore lib., cui titulus *Gallia vindicata*, conqueritur, quod sibi impegisset hanc doctrinam: *Non prius decreta Pontificum rata, & certa esse, quam a Concilio confirmentur*; quum totus sit, ut suadeat tum a Synodo Chalcedonensi S.Leonis epistolam approbatam, postquam eamdem ad fidei regulas expendisset; ac proinde ratam, & certam esse non potuisse, ante-

antequam a Concilio confirmaretur: tum non nisi accedente totius Ecclesiæ in Concilio congregatæ consensu irretractabilem evasisse fidei definitionem: tum eamdem epistolam Occidentalium consensu roborari oportuisse: tum in Ephesina II, & Chalcedonensi Synodis a S. Leone concessum, ut Dioscori caussa iterum discuteretur. Quibus ut satisfaciamus, observandum ducimus, & jam dictis addendum 1., quod S. Leo epist. 12. ad Theodosium scribit nolle causam Eutychetis a Synodo discuti, sed damnandum, si non resipiscat, dogma vero de Incarnatione in epistola ad Flavianum contineri: *Quum in libello suo*, inquit, *quem ad nos misit* (Eutyches) *hoc sibi ad promerendam veniam reservaverit, ut correcturum se esse promitteret quidquid nostra sententia de his, quæ male senserat, improbasset. Quid autem Catholica Ecclesia de Sacramento dominicæ Incarnationis credat, & doceat ad fratrem .... Flavianum plenius continent scripta, quæ misi*. Vides ipsum Eutychem ad Pontificem confugisse: eumdem, si vellet recta, & vera doceri, ut litteris S. Leonis obedienter attenderet, admonuit S. Petrus Chrysologus epist. ad ipsum Eutychem. Similia scribit epist. 13. ad Pulcheriam, epist. 16. ad Flavianum, & epistola 17. ad Theodosium, ajens permitti quidem Synodum pro Ecclesiæ pace redintegranda, ad Episcopos Orientales plenius Legatorum suorum opera de Incarnatiouis misterio instruendos, atque ut executioni sententia ab se lata solemniter demandaretur, locus etiam resipiscendi fieret Eutycheti, ac si resipisceret loco restitueretur, ceteroquin post ab se prolatam sententiam Synodo non opus amplius esse: *Quamvis*, subjungit, *evidenter appareat rem, de qua agitur, nequaquam Synodali indigere tractatu*: etsi vero, superaddit, Synodo locum faceret, a Synodo tamen Sedis Apostolicæ sententiam expectandam *tamquam ab ipso Petro cuperet declarari, quod ejus confessione laudatum sit*. Anatolio, addit in epist. 33. ad Theodos., ea lege confirmandum ab se gradum, ut fidei formulæ præscriptæ in litteris ad Flavianum syngrapham apponeret. Ante Synodum, ut scribit epistola 68. edit. Quesnelli ad Paschasinum, ab Episcopis nec exiguo numero, non expectata Synodi sententia, litteras suas ad Flavian. fuisse subsignatas. Sed & idem S. Flavianus epist. ad

S. Leo-

S. Leonem par. 1. Concil. Chalced. declaravit ſatis ſuperque ſuiſse S. Leonis litteras ſive ad damnandam Eutychetis hæreſim, ſive ad rectam de Dominica Incarnatione fidem adſtruendam. Similia etiam ex Gallia ad S. Leonem ſcripſerunt de ejuſdem ad Flavianum epiſtola Ceretius, Salonius, & Veranus. Nec abſimilis Juliano Coenſi inſedit ſententia, ut liquet ex S. Leone in epiſt. ad eumdem.

Obſervandum 2., quod S. Leo ut cognovit pſeudo-Synodum Epheſinam in pravas ſententias abiiſſe, continuo ſuprema uſus poteſtate illam irritam dixit, acta ab eadem reſcidit, nulliuſque roboris eſſe juſſit: S. Flavianum, cujus profecto cauſſa cum fide erat conjuncta, ab ea Synodo Apoſtolicam Sedem appellantem ſuæ reſtituit ſedi, nec ad id Synodi operam deſideratam epiſt. 62. ad Marcianum ſcripſit: quam ſi poſtea conciliandæ pacis gratia permiſit, eam legem adjecit, ne definita ab ſe de fide contra Eutychetem in dubium amplius, aut in diſputationem adducerentur. Id adeo apertum, perſpectumque, ut probe agnoverit Placidia Auguſta epiſt. ad Theodoſ. ſcribens, adhortanſque, *Præcipiat... ut ſecundum formam, & definitionem Apoſtolicæ Sedis, quam & nos tamquam præcellentem ſimiliter veneramur, in ſtatu Sacerdotii illæſo manente per omnia Flaviano, ad Concilium Apoſtolicæ Sedis judicium tranſmittatur, in quo primus ille, qui cæleſtes Claves dignus fuit accipere, principatum Epiſcopatus ordinavit.* Sed & eamdem ſupremam auctoritatem ſupra Synodum Chalcedonenſem exercuiſſe multis jam demonſtratum eſt, iiſque iterum, obiterque demonſtratur: quod Synodi ſententia damnatos, qui in partes Dioſcori deſcenderant, modo ad frugem reverſi, formulæ ab ſe præſcriptæ aſſenſum præberent, ſacrorum communioni reſtituit: Dioſcori autem, aliorumque factionis auctorum judicium uni Apoſtolicæ Sedi reſervavit. Quod in Synodo act. 2. Florentius Epiſcopus Sardium *In noſtra perſona*, inquit, *qui epiſtolæ S. Leonis ſubſcripſimus, non indigemus correctione*: Acacius Epiſcopus Ararathiæ, & Photius Epiſcopus Tyri act. 4. *ſubſcribant*, ajunt, *epiſtolæ Leonis, qui ei non ſubſcribit hæreticus eſt*: quibus Epiſcopi omnes conclamaverunt: *Qui non conſentit epiſtolæ Leonis hæreticus eſt*. Quod Synodus in relatione ad Pulche-

cheriam Augustam act. 3. inter alia hæc habet: *Qui* (Christus) *ostendit in Leone mirabili veritatem, quia sicut sapiente Petro, ita & isto utitur assertore*: in relatione ad eumdem S. Leonem: *Vos*, ait, *B. Petri omnibus constitutus interpres*: & in definitione S.Leonis verba ipsissima in litter. ad S.Flavianum sua fecit.

Observandum 3. quod aliis præterea Pontificibus alte persuasum fuit fidei definitionem a S. Leone in litteris ad Flavianum exhibitam independenter a Synodi judicio, sive consensu pro infallibili fidei dogmate habitam fuisse, habendamque fore. Ex quibus præsto sunt testimonia S. Gelasii in Synodo Romana 70. Episcoporum an. 494, qui de hac S.Leonis epistola loquens, *Cujus textum*, inquit, *quispiam si usque ad unum jota disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit*: Pelagii I., qui epist. 12. ad Childebertum Galliæ Regem, *Quicumque*, ait, *ab illa fide, quam B. recordationis Papa Leo in suis epistolis prædicavit, & quam Chalcedonense Concilium sequens eumdem Præsulem edita definitione suscepit, in una syllaba, aut in uno verbo, vel in sensu erravit, vel erraverit aliquando* (*anathema sit*): S. Martini I. in Concilio Later. Secretario 1, ubi ait epistolam S. Leonis ad Flavianum a Synodo Chalced. dictam fuisse *Columnam fidei orthodoxæ*: demum S. Agathonis, & Romanæ 125. Episcoporum Synodi in suggestione lecta act. 4. Synodi VI, qua laudatur Marcianus Imp., quod sacrum illum tomum sit amplexus Apostolici viri Papæ Leonis, quem B. Petrus Apostolus verbis ejus ediderit. Observandum 4. quod non semper, ut supra dicebamus, indicium est superioris auctoritatis aliquid ad examen revocare, & præhabito examine approbare, quum nempe examen instituitur, ut res magis magisque innotescat, atque rei eidem nova lux accedat ex eo, quod S. Scripturæ, & traditioni dignoscatur, & demonstretur conformis. Ita actum est de voce *Omousion* in Nicæna Synodo, ut innuimus; ita in Concilio Toletano XIV. can. 2, & 3, quibus Toletani Patres professi sunt acta VI. Synodi cum præcedentibus comparasse, & ideo illis suum calculum addidisse. At Toletanis fas non erat jus dicundi in VI. Synodum. Ita in Concilio Mediolanensi Episcopi S. Leonis epistolam ad S. Scripturam, & traditionem expen-

derunt, seque eam ultro citroque amplecti S. Leoni rescribentes affirmarunt. At putasne Synodum hancce Romano Pontifice se autumasse superiorem? Ergo examen illud istitutum fuit, tum ad epistolæ Leoninæ dilucidationem, quá ob linguæ obscuritatem præsertim Illyriciani, & Palæstini indigebant, qui proinde act. 2. professi sunt ambiguitatem omnem, quæ ex linguæ latinæ vocibus orta videbatur, sibi a Legatis ademtam, ideo se quoque epistolæ ex officio subscripsisse, tum denique ad retundendas omni ex parte Eutychianorum cavillationes, quibus se ab illa epistola subscribenda defendebant. Quæ quum ita sint, mirari sane subit viros alioquin eruditos dicere non veritos, tum demum S. Leonis litteras ad Flavianum fidei dogma evasisse, postquam fuissent a Concilio Chalcedonensi ad incudem revocatæ, & communi calculo comprobatæ. Sed ii & partium studio, & præjudiciis scholæ abrepti nihil non audent, arripiunt, atque opportune, aut importune obtrudunt.

At inquiunt Bossuetius, & Natalis, nonnisi ex accessione sententiæ Chalcedonensis Synodi indubitatam fidei definitionem epistolam S. Leonis evasisse docuit idem S. Leo in epist. ad Theodoretum, qua inquit: *Sed quæ nostro prius ministerio Dominus definierat, universæ fraternitatis irretractabili firmavit assensu, ut vero a se prodiisse ostenderet, quod prius a prima omnino Sede formatum totius Christiani orbis judicium recepisset.* Quo sensu, ajunt, ad Zenonem Imp. scribebat quoque S. Simplicius: *Quod Apostolicis manibus cum Ecclesiæ universalis assensu acie meruit Evangelicæ falcis abscindi, vigorem sumere non potest renascendi*. Respondeo 1. nos suo loco satis superque exsufflasse eam, quam decretis Pontificiis appositam volunt conditionem, scilicet si Ecclesiæ accedat assensus. Respondeo 2. S. Leonis verba priora, & posteriora observanda esse: priora, quibus ait suo ministerio Dominum definivisse: at Christi Domini definitiones, non secus ac sacræ Scripturæ, Ecclesiæ assensu non indigent: posteriora vero, quibus affirmat formatum ab se decretum a toto Christiano orbe fuisse receptum: at decretum ita receptum non indigebat amplius Synodi acceptatione. Aliud ergo voce illa *irretractabili assensu* intellexit S. Leo, quandoquidem suis

suis Legatis demandaverat, ne in dubium revocari sinerent abs se definita in dogmatica epistola: & aliud sane intellexit, dum in eadem epistola ad Theodoretum ait, eos, qui de sua sententia ambegerant, incitatos fuisse a dissensionum auctore, scilicet Diabolo. Respondeo 3. id S. Leonem intellexisse, quod dum Synodus suæ adhæsit sententiæ, suoque capiti adhærere membra, errandi periculum eliminatum prorsus est; atque ita quoque a perduellionibus, qui ipsi obtemperare noluissent, nulla poterat obtendi suæ obstinationis excusatio, qua dicerent Pontifici obreptum, vel subreptum fuisse, ut explicat idem S. Leo epist. 2. ad Episcop. Galliarum. Respondeo 4., quod approbatio, & confirmatio non semper auctoritatis superioris gradum significat: nam a sequentibus Conciliis priora approbari, & confirmari consuevisse ex Ecclesiastica historia vel in eadem hospiti liquet. Item Concilia Oecumenica ab Ecclesiæ consensu confirmari scripsit Facundus Hermian. lib. 5; & S. Joannes Chrysostomus hom. 52. Nicænæ Synodi sententiam comprobatam fuisse ab terrarum Orbe dixit. Imo Concilium ipsum Chalcedonense ita perfectum, & probatum Leo Imperator confirmatum voluit ab omnibus Orientis Episcopis non modo, ut scribit Liberatus in Breviar. cap. 14, sed etiam a Monachis præsertim sanctitate conspicuis, & præ ceteris a Simeone Stylita teste Evagrio lib. 2. capp. 9, & 10. Fuit igitur irretractabilis ille assensus uniuscujusque confessionis testimonium S. Leonis epistolæ exhibitum. Sed de Chalcedonensi Synodo jam nimis.

Ex Constantinopolitano II, & Constantinopolitano III.

§. III.

EX Concilio II Constantinopolitano an. 553. sub Vigilio ex 163. Episcopis collecto pleraque, eaque præclara in hancce rem excerpere est argumenta. Imprimis Synodi Mopsvestenæ contra Theodorum ejusdem Urbis Episcopum congregatæ, quam V. hæc Synodus collat. 5. approbavit, Episcopi agnovere, ac professi aperte sunt Vigilii primas, ac præcipuas fuisse partes de tribus Capitulis cognoscere, ac Concilio ea de caussa congregato

jure sui Primatus præsidere : *Decebat*, inquiunt in relatione Synodica ad Vigilium, *quum primam inter Sacerdotes dignitatem sortiti estis, Sanctissimi ea, quæ ad Sanctarum Ecclesiarum statum respiciunt, manifesta vestræ .... Beatitudini fieri. Hæc bene & Christianissimus noster Imperator considerans ad vestram scientiam quædam, quæ de Theodoro quondam Mopsvestenæ Ecclesiæ Episcopo certa sunt, jussit referri.* Justinianum Imperatorem, & Eutychium Constantinopolitanum Episcopum nec latebat irrita, ac inania fore quæcumque absque Romani Pontificis auctoritate statuerentur a Synodo. Ea propter Justinianus litteris, legatione, & precibus etiam, atque etiam Vigilium rogavit, ut tria Capitula damnaret, damnationem a se edictam confirmaret, ac Concilio, a quo quamprimum ea damnatio esset decernenda, adesse, præesse, & adhærere non gravaretur. Edictum jam ipse evulgaverat inscio, & inconsulto Vigilio contra tria Capitula: sed qui, quod præter Vigilii conscientiam conditum fuisset, audivit? Ex Episcopis Orientalibus, qui exauctorationis metu victi subscripserant, ut Mennas Constantinopol., Zoilus Alexandrinus, Euphemius Antiochenus, & Petrus Hierosolymitanus, libellis datis, & ad Vigilium missis contestati sunt, se nonnisi ex Vigilii sententia subscripturos, vel ea conditione subscripsisse, ut datum chyrographum denuo reciperent, si hæc Romanus Pontifex non probaret, ut aperte protestatus est Mennas Constantinopolitanus Antistes. Ista constant ex Facundo Hermianensi lib.4.cap.4. Ex Occidentalibus vero Itali Episcopi Vigilii partes summopere persequuti sunt, atque ex his adeo Dacianus Mediolanensis Episcopus, ut plurima, ac dira perpessus sit, persecutionisque comes Vigilio adjunctus. Episcopi præterea Africani, in hisque præsertim Reparatus Carthaginensis, & Pontianus Episcopus, ut liquet ex ipsius epistola ad Justinian. apud Harduinum tom. 3. Concil. præfixa actis V Synodi, Justiniani edicto apertissime refragati sunt caussantes absque Vigilii conscientia ei subscribere se non debere; ad quem primo ea de tribus Capitulis emota controversia esset referenda. Vigilius vero hujusmodi Justiniani edictum contra tria Capitula imperturbatus improbavit, atque in Placidianam domum cum Latinos, tum Græcos Episcopos venire jussos

sos

sos hisce admonuit: *Quicumque Edictis istis consensum præbere voluerit, sciat se ab Apostolicæ Sedis communione suspensum*. Id constat ex epistola Cleri Italici data Legatis Childeberti Regis Francorum pro defensione Vigilii, & epistola Vigilii encyclica an. 552. exarata. Theodorum desuper Cæsareensem Episcopum Edicti auctorem gradu dejecit: Mennam Constantinopolitanum, & consentientes Episcopos communione suspendit. Quamquam sententiam hanc haud publicandam censuit, ne Justinianum iterum, ac magis in rabiem impelleret. Eutychius etiam epistola ad Vigilium exarata rogavit enixe, ut ipso præsente, ac præsidente in Synodo caussæ trium Capitulorum finis imponeretur, nusquam, imponendum intelligens, donec Pontificis auctoritate id fieret: *Necessarium est*, inquit, *conferri de tribus Capitulis, unde quibusdam quæstio orta est: & ideo petimus præsidente nobis vestra Beatitudine ... communi tractatu eadem Capitula in medio ponenda quæri, & conferri, & finem quæstioni imponi*.

Justinianus iterum moræ impatiens ad Synodum ab se coactam data epistola, ut ad trium Capitulorum proscriptionem Episcopos inflecteret, pronosque faceret, illis Vigilii exemplum proposuit sequentibus verbis: *Vigilio Religiosissimo Papæ antiquioris Romæ, quum pervenisset ad hanc regiam Civitatem, de tribus Capitulis subtiliter omnia manifestavimus, & interrogavimus eum, quid sapit de hoc, & ipse non semel aut bis, sed etiam sæpius in scriptis anathematizavit impia tria Capitula*. Zoilus Alexandrinus haud ignorans Pontifici Imperatoris studia nequaquam probata, ejus Edicto palam facto & ipse palam obstitit, ut propterea Justiniani jussu e throno fuerit deturbatus. Ipsius Synodi Patres probe noscentes absque Romani Pontificis auctoritate, ac nisi Synodo ipse per se, aut Legatos suos præesset, roboris pondus decernenda obtinere non posse, nihil antiquius habuere, quam ut ab ipso primo limine cœtus legerentur Vigilii litteræ ad Euthychium, ipsique subjectos Episcopos inscriptæ, quibus annuerat, ut de tribus Capitulis Synodalis Conventus ageretur; atque ad ipsum decreta, dimissaque legatione ex Patriarchis, aliisque 16. Episcopis conflata rogarunt etiam, atque etiam, ut ad Synodum demum convenire dignaretur, sententiaque sua una cum Sy-

Synodo caussam trium Capitulorum dirimeret. Ipse Vigilius insuper suam Synodo auctoritatem longe præeminere demonstravit: quippe intra illam 20 dierum intercapedinem, qua Principi de tribus Capitulis sententiam suam missurum promiserat, imo Synodi Legatis se significaturum, quid sibi de tali Synodo placeret, pollicitus fuerat, per Pelagium Diaconum Episcopis imperavit, ne quidquam decernerent, *Antiquum*, ajens, *& regularem custodientes ordinem; ne ante nostræ, hoc est Sedis Apostolicæ, cui per Dei gratiam præsidemus, promulgationem sententiæ, quidquam proferre tentarent*. Præterea edito postea Constituto, de quo infra, pro defensione trium Capitulorum, decreta omnia suo Constituto contraria in irritum misit. Ipsa V. Synodus item se a Vigilio convocatam credidit, dum initio legi Vigilii litteras ad Eutychium exaratas jussit, quibus indulgebat, ad motam quæstionem finiendam Synodum fieri: Vigilii integrum locum infra recitabimus. Convocatam se iterum dixit collat. 8, ubi iterato dictum est annuisse demum Vigilium, scriptisque consensisse, ut coacta Synodo de tribus Capitulis decerneretur, ut magis ex dicendis constabit. Convocatam eamdem a Vigilio asserit Synodus VI in sermone acclamatorio ad Imperatorem. Ex hac ergo agendi ratione, quam tenuere Orientales, Occidentalesque Episcopi, Mennas, & Eutychius ejus in sede Constantinopolitana successor, Justinianus Imperator, Vigilius Papa, Synodus Mopsvestena, Synodi V, & VI. Oecumenicæ, quis rite inferet, quod decretorum 4, & 5. sess. Concilii Constant. defensores concludunt, potestate Synodo subesse Pontificem, eique obsequi, & obtemperare ex officio eumdem oportere?

Jam introspicienda quæ, postquam congregatum est Concilium, dicta, gesta, decretaque sunt. In 1. Synodi collatione edita, manuque signata ab Eutychio Constantinopolitano, Apollinari Alexandrino, a Domnino Antiocheno, Elia Thessalonicensi, & ab Episcopis eorumdem suffraganeis fidei formula, qua inter alia, *Suscipimus*, ajebant, *& amplectimur epistolas præsulum Romanæ Sedis Apostolicæ, tam aliorum, quam Leonis sanctæ memoriæ de recta fide scriptas*. Quam quidem fidei professionem jam pridem manu propria firmatam ad Vigilium direxerant Men-

Mennas Constantinopolitanus, Euthychius ipsius successor, & Theodorus Cæsareensis, ut auctor est ipse Vigilius in suo Constituto. In collat. 2. ad conventum invitati Occidentis Episcopi, pro eis respondit Primasius Adrumetinus Episcopus in Africa, *se absente Papa Synodo non adfuturos*: quod nempe nosent eam Pontifice summo intercedente in irritum cessuram. Collat. 7. a Justiniano Imperatore, ut Patres in trium Capitulorum damnationem cunctatione omni semota pertraheret, legitur missus Constantinus Quæstor sacri Palatii cum instrumentis probantibus Vigilium Papam tria Capitula semper fuisse execratum: *Ut igitur*, sic fatus est Constantinus, *etiam ea, quæ sæpius ab ipso* (Vigilio) *facta sunt, ad condemnationem trium Capitulorum vos audientes alacriores efficiamini, de his formam celeriter proferre, direxit per me* (Imperator) *Sanctitati vestræ condemnationem ab ipso Vigilio prolatam*. Porro hujusmodi instrumenta a Constantino delata, erant epistolæ a Vigilio hac de controversia exaratæ ad Valentinianum Tomitanum, & Aurelianum Arelatensem Episcopos: item sententia ab eodem Pontifice prolata in Rusticum, & Sebastianum Romanæ Ecclesiæ Diaconos trium Capitulorum acerrimos defensores, & Judicati ab ipso Vigilio prolati adversus eadem tria Capitula audacissimos contemptores. Hoc equidem dolo Episcopos decepit Justinianus trium Capitulorum damnationem differri impatientissime substinens: nihilominus exinde liquet Episcopos non prius in trium Capitulorum damnationem prosiliisse, nisi postquam a Romano Pontifice ipsa damnata intellexisent. Ergo collat. 8, & ultima, in qua tandem conclamatum est in tria Capitula anathema, ante sententiæ prolationem Episcopi præmittunt jampridem a Vigilio Papa eadem Capitula fuisse condemnata: *Quia contigit*, inquiunt, *Vigilium Religiosissimum in hac regia Urbe degentem omnibus interesse, & quæ tribus his Capitulis mota sunt, tam sine scriptis, quam in scripturis ea sæpius condemnasse* &c. En Vigilii exemplo, & judicio excitatos Episcopos ad tria condemnanda Capitula! Ad hæc Vigilius in suo Constituto pro defensione trium capitulorum, postquam Theodori personam post mortem non esse damnandam asseruisset auctoritate SS. Leonis in epist. ad Theodorum Forojuliensem

Epi-

Episcopum, & Gelasii in epist. ad Dardaniæ Episcopos; nec non exemplis SS. Chrysostomi, & Flaviani, qui etsi exauctorati, non tamen damnati fuerant, rationem reddit his verbis: *Nec abscindi ab Ecclesia potuerunt, vel poterunt, quos sibi inconvulse unitos Apostolica judicavit auctoritas*: & infra Constitutum suum claudit his verbis: *Statuimus, & decernimus nulli... licere contrarium his, quæ præsenti asseruimus, vel statuimus Constituto de tribus Capitulis; aut conscribere, vel proferre, aut componere, vel docere,... siquid vero contra hæc, quæ hic asseruimus, vel statuimus... factum, dictum, atque conscriptum est, vel fuerit... hoc modis omnibus ex auctoritate Sedis Apostolicæ, cui per Dei gratiam præsidemus, refutamus*. Sane ita Synodo præcipiens, ita prohibens Vigilius se Synodo superiorem agnovit, & affirmavit.

At inquiunt, qui aliam, parumque æquam, quinimo præruptam, contra quam nos, cogitandi, docendi, & scribendi de Romani Pontificis Privilegiis ineunt viam, in quinta Synodo ob causam trium Capitulorum coacta ex Synodo Chalcedonensi adducta una cum epistola S. Cyrilli ad Nestorium epistola S. Leonis ad Flavianum iterum examini subjecta est: nam relato voto eorum, qui de hac epistola primi opinati fuerant, Patres quintæ Synodi subnectunt: *Ex his, quæ recitata sunt, manifestum factum est, quomodo sanctæ Synodi ea, quæ apud eas proferuntur, probare soleant. Quum enim illi Sanctissimi viri* (Cyrillus, & Leo), *qui recitatas epistolas scripserunt, sic splenduerunt, tamen epistolarum earum comprobationem non simpliciter, nec sine inquisitione fecerunt, nisi per omnia cognovissent consona ea expositioni, & doctrinæ sanctorum Patrum, ad quam & collatio facta est*. Verum hæc Patrum quintæ Synodi locutio non absimilis ei fuit, qua S. Eusebius Mediolanensis una cum ceteris Synodi Episcopis acceptata epistola S. Leonis eidem rescribens dixerat: eam epistolam Scripturæ sacræ, doctrinæ S. Ambrosii, & traditioni universæ consonam esse. Scilicet testimonium est non jurisdictionem præseferens, sed submissionem ostendens, cum qua optime cohæret scientia scripturæ, & traditionis, quibus Pontificum decreta noscantur conformia. Nam alioquin satis ostendimus nec S. Leonem, nec ejus Legatos id passos esse, ut in Synodo Chalcedonensi ad exa-

examen illa epistola revocaretur, nec id ausos fuisse pro summo, quo erga Apostolicam Sedem afficiebantur studio, Chalcedonenses Patres, sed statim ei adquievisse. Quod si compertum fuerat, (ut omnino fuit compertum) Patribus quintæ Synodi a Chalcedonesi Synodo subscriptam illam fuisse epistolam, compertumque fuit non licere amplius fidei dogmata semel statuta dubitationi supponere, sane examini epistolam S. Leonis iterum subjiciendam non existimarunt. Quid ergo existimarunt? Verbo dicam: dixerunt eam epistolam conformem esse Conciliis Nicæno, Constantinop., & Ephesino, ut obtrectatoribus silentium demum imponeretur, qui sicut Ibæ damnandam epistolam, quæ Chalcedone examinata non fuerat, examinandam contendebant etiam S. Leonis epistolam. Seu verius dixerunt illam epistolam fidei esse conformem, eique sunt addita SS. Patrum testimonia, ut Eutychianis os omnino obstrueretur, quibus illa maximam creabat molestiam: nam alioquin egregiis laudibus S. Leonem prosequuti sic in sua ad Marcianum Imp. relatione ajebant: *Quod in persona Romani Episcopi impenetrabilem in omni errore propugnatorem Deus providerit, qui veritatem in ultima evidentia posuerit... considere namque oportet vestram pietatem*, (subdunt) *quia nihil præter fidem, quæ olim a Sanctis Patribus annuntiata est, Venerabilis Pontifex Romanus innovavit, atque ut nulla his, qui Apostolicum Virum lacerare nituntur, relinquatur occasio, consonantia epistolæ ejus SS. Patrum testimonia ad certiorem notitiam vestræ pietatis ex multis pauca subdidimus*.

At reponunt potestatis Pontificiæ detractores: in V Synodo nullus Pontificis Legatus præfuit, neque a Pontifice Romano illa coacta fuit. Quamvis vero a Romanis Pontificibus approbata postea fuerit, ei tamen diu restitere Episcopi Occidentales Africæ, Illyrici, Hiberniæ, Insubriæ, Istriæ &c. Respondeo ad 1. revera eam Synodum convocatam a Justiniano fuisse, at ei consensit tandem Vigilius. Ipse enim Vigilius epist. ad Eutychium, & alios Episcopos, quæ in limine ipso Concilii publico in cœtu lecta est, *Vestrum*, inquit, *desiderium cognoscentes annuimus, ut de tribus Capitulis, ex quibus quæstio nata est, facto regulari conventu, servata æquitate, mediis Sacrosanctis Evangeliis collatio-*

uem cum unitis fratribus habeamus, ac finis detur placitus Deo, & conveniens his, quæ a Sanctis quatuor sunt definita Conciliis. Imo in eadem V Synodo collat. 8. de Vigilio ajentes Patres dixerunt: *Postea tamen, & consensit in scriptis in Concilio convenire, & disceptare una nobiscum de his tribus Capitulis; ut definitio a nobis communiter præbeatur fidei rectæ conveniens.* Denique in Synodo VI. serm. acclamatorio ad Imperatorem: *Sicut*, inquiunt Patres, *& Vigilius post hæc Justiniano piissimo consonuit, & V. Concilium constitutum est.* Potuisse vero præsidere Vigilium, quamvis noluerit, & præfuerit Eutychius Patriarcha Constantinop., constat ex epist. Eutychii ad Vigilium superius laudata, qua necessariam Synodo Pontificis præsentiam ait, eique ut præsideret petit. Constat & ex relatione Synodi Mopsvestenæ contra Theodorum Mopsvestenum celebratæ ad Vigilium, qua post Vigilii assertum in Ecclesia primatum, ejusdem partes esse asserit, ut de omnium Ecclesiarum caussis, & statu certior fieret. Quò circa jure merito Pelagius II. paulo post epist. 8. scripsit: *Quum generalium Synodorum convocandarum auctoritas Apostolicæ Sedi B. Petri singulari privilegio sit tradita, & nulla unquam Synodus rata legatur, quæ Apostolica auctoritate non fuerit fulta &c.*

Respondeo ad 2, revera V. Synodo calculum suum adjecisse Vigilium: constat id tum ex Decreto, seu epistola Vigilii ad Eutychium Archiepiscopum Constantinop., & ad præjacentem Synodum, quam etsi aliqui cum Garnerio uti suspectam habuerint, tamen vindicant Petrus de Marca dissert. de Vigilii decreto, & Natalis Alexander hist. Eccles. cap. 2. art. 9. ad sæcul. VI. in synopsi. Eam ab se descriptam ex codice græco Bibliothecæ Regiæ, qui olim juris fuerat Biblioth. Imperat. Constantinopolitani, fueratque exaratus anno vulgaris æræ 1226. a Leone Cinnomo, quique ab amanuensi ad fidem autographi veteris Bibl. Romanæ an. 753. conscripti fuerat exactus, testatur Petrus de Marca, a quo primum ea vulgata epistola est. In ea autem epistola, sive decreto Vigilius docte tria Capitula explicat, refellit, & damnat, revocans quæcumque pro illis scripta fuerant. Eam Synodum approbatam a Vigilio auctores perin-

perinde sunt Evagrius lib. 4. cap. 37, Eustatius Constantinop. Presbyter in vita Eutychii, & Pelagius II. epist. ad Episcop. Istriæ. Eamdem Synodum approbavere Pelagius I, ut constat ex ejus epistola 3, & 5. ad Narsem, & Victore Tunonensi in chronico: Pelagius II, ut constat ex ejus epist. ad Eliam Aquilejensem, & ante ipsum Joannes III, Benedictus I, & post illum S. Gregorius M., ut liquet ex ejus epist. ad Joannem Constantinopolit. 24. lib. 1, & epist. 36. lib. 2. Eam Synodum etiam probavere S. Martinus I. in Concil. Later.; Synodus VI. act. 16, & Constantiense Concilium sess. 39.

Respondeo ad 3. huic Synodo recipiendæ manus dedisse omnes, paucis exceptis, Occidentis Ecclesias, non alia sane ratione motas, & auctoritate compulsas, nisi Romanorum Pontificum, qui V. Synodum auctoritate sua fimaverant, eaque suprema auctoritate jusserant illam Synodum admitti. Huic Synodo obluctati nihilominus sunt plerique Occidentales Episcopi, inter quos primi Africani, & Illyriciani Episcopi audierunt, qui tamen Pelagii I. Synodum approbantis exemplo a pertinacia desistentes eam quoque subinde receperunt, teste Victore Tunonensi in chronico ad annum 554, 555, & 559. Obstiterunt præterea Venetiarum, & Istriæ Episcopi schismate etiam conflato in Pseudo-Synodo Aquilejensi, id promoventibus Paulino Aquilejensi, & Vitali Mediolanensi Episcopis. Nihil non egere Pelagius II, & S. Gregorius M. doctissimis epistolis, quibus V. Synodum non adversari Synodo Chalcedonensi ostendebant, ut schismaticos illos Insubriæ, & Istriæ ad meliorem frugem revocarent, ostendentes etiam ab universa Italia, & Romana præsertim Ecclesia V. Synodum fuisse receptam. Nihilominus schisma illud Aquilejense ad tempora usque S. Sergii I. durasse, annum scilicet 678., testantur quidem V. Beda in chron., & Paulus Orosius lib. 6. hist. cap. 14: at vero schisma illud jam sopitum an. 649. constat ex eo, quod Maximus Aquilejensis in Synodo Later. sub S. Martino I. Synodum V. se admisisse ostendit; & ex Synodo Romana sub S. Agathone in epistola data ad Imperatores, quæ lecta est in Synodo VI. act. 4, qua in epistola laudatur V. Synodus: ei vero epistolæ subscripserant Archiepiscopus Aquilejensis, & Istriæ

Episcopi. Adeundi Natalis hist.Eccl. Sæculi VI. in synopsi art.1, & dissert. 3. art. 1, & seqq.; Norisius loc. cit.; Pagius in brev. hist. crit. in Pelagio II, & S. Gregorio M.

Id obiter hic observasse non pigebit dissentire inter se eruditos de titulo epistolæ 36. lib. 2. S. Gregorii Magni, quæ in editione Conciliorum dicitur data ad Episcopos Hiberniæ, quam tamen Norisius dissert.de V.Synodo cap.19.vult exaratam ad Episcopos Istriæ, eo quod quum in ea agatur de tribus Capitulis, nulla veterum monumenta prodidere Hibernos damnationi trium Capitulorum restitisse. Veruntamen Patricius Flamingus in collectaneis operum S. Columbani refert epistolam ejusdem Sancti, (quæ nunc translata est cum aliis ejusdem epistolis in tom. 12. bibl. SS. Patrum edit. Lugdun.) ad S. Bonifacium IV. circa annum 612. scriptam e Monasterio suo Bobiensi instinctu Agilulphi, & Theodelindæ Longobardorum Reginæ (ut proinde potius censendus videatur alienam, quam suam egisse causam; neque id quod ab Hibernis, sed id quod ab Italis Pontifici objectabatur retulisse), ex qua nonnulli conjiciunt Hibernos in schisma defensorum trium Capitulorum lapsos fuisse, quum in ea S. Columbanus se, & suos Hibernos trium Capitulorum defensores prodat, & conqueratur, quod ipse Bonifacius Synodum V. admiserit. Certe in multis codicibus MSS., & in omnibus editis, ut notavit Gussanvillæus, epistola illa S. Gregorii data legitur ad Episcopos per Hiberniam. Videndus Pagius loc. cit. Norisium refutans ex eo præsertim, quod S. Gregorius in ea dicat se ad eos mittere librum, quem de tribus Capitulis Pelagius scripserat: at nomine Pelagii Papæ S. Gregorius jam pridem, quum Diaconus esset, ad Istros eum librum miserat: ad alios ergo, quam ad Istros eam, qua de agitur, misit epistolam, igitur revera ad Hibernos. Absit tamen invidia, ut dicamus S. Columbanum, suosque Hibernos schismati Aquilejensi adhæsisse, atque se ab Romani Pontificis communione sejunxisse. Nam noverant in V. Synodo non de fide, sed de personis actum dumtaxat fuisse, timebant vero a Synodo V. everti Synodum Chalcedonensem, latamque aperiri viam errori Eutychetis: existimabant rem esse ad disciplinam pertinentem, in qua piaculum non esset propterea a Romani

mani Pontificis ſententia recedere: nam alioquin in eadem epiſtola ſcribit: *Ego enim credo ſemper Columnam Eccleſiæ firmam eſſe in Roma*. Sed de hoc iterum, quum de Pontificibus. Certe S. Gregorius re, & nomine Magnus epiſt. 37. lib. 3. ad Conſtantium Mediol. de V. Synodo diſserens, nihil ab ea contra quatuor priores Synodos conſtitutum fuiſſe docuit, atque in ea de perſonis tantummodo, non autem de fide geſtum, proinde ipſe met S. Gregorius epiſt. 4. lib. 3. ad Theodelindam Longobardorum Reginam, quæ ſchiſmati Aquilejenſi addicta ſe a Conſtantii Mediolanenſis Epiſcopi communione ſegregaverat, eo quod ille Concilio coacto tria Capitula damnaſset, ad tempus oeconomia quadam uſus, ſiluit cum ea de V. Synodo, ne illam offenderet; quam tamen poſtea ad frugem, ſicuti Petrum, & Prudentium Iſtriæ Epiſcopos, atque Firminum Tergeſtinum perduxit. Sub id temporis pariter Hiſpanienſis Eccleſia V. Synodum nondum fuerat amplexata, nam Synodus Toletana XIV. Synodum ſextam continenter poſt Chalcedonenſem memorat, eamque eo ordine recenſitam recipiendam ſtatuit, nulla V. Synodi facta mentione: quæ tamen Eccleſia communione ſemper cum Romana conjuncta manſit: non alia ſane de cauſsa, niſi quia Romani Pontifices diſpenſatione quadam id diſſimularunt, & tollerarunt, donec Hiſpani errore facti dedocerentur, quo perſuaſi erant V. Synodum Chalcedonenſi eſse contrariam, quia nempe non de fide, ſed de perſonis in Synodo V. fuerat actum.

Boſſuetius defenſ. decl. par. 2. lib. 12. cap. 20, & Natalis diſſert. 4. ad Sæcul. XV, & XVI. ex V. Synodo evincere ſe poſſe putant ſuperiorem habere reſpectu Pontificis auctoritatem Concilia oecumenica. Porro, ajunt, Vigilius in ſuo Conſtituto ad Juſtinianum dato trium Capitulorum damnationi refragatus fuerat; parcendum juſserat nomini, & perſonæ Theodori Mopſveſteni; fidem vero Theodoreti, & Ibæ orthodoxam eſse contenderat: attamen etſi ita decreviſset, ac juſſiſset nullam impoſterum hac de quæſtione litem movendam fore, nihilominus V. Synodus ab ejuſdem ſententia receſſit, & tria Capitula damnavit: itaque Synodus ſe Pontifice ſuperiorem agnovit, eumque imo errori obnoxium; nec ei quiſquam reponere auſus eſt, id non potuiſse Sy-

Synodum ea ratione, quod inferior a superiore decreta non valeat infirmare, seque auctoritate supra eum efferre. Respondeo primo compertum plane esse Synodos omnes a Pontifice non probatas in irritum cessisse, sed & Synodorum alias probatarum canones aliquos, uti canonem 3. Concilii Constantinopolitani, confirmatum canone 28. Chalcedonensi, donec in Later. IV. sub Innocentio III. admitteretur, quove post Romanum primus locus Constantinopolitano Episcopo concedebatur, in casum abiisse, eo quod illum Pontifices Romani calculo suo non firmasent. Respondeo 2. Justinianum triumCapitulorum damnationi incumbentem in sua epistola ad Synodum data, ut ad eadem damnanda incitaret Episcopos, statim Vigilii exemplum exhibuisse supra ostendimus, sed imo subdit ibidem a Vigilio condemnatos ideo Rusticum,& Sebastianum Diaconos Romanæ Ecclesiæ, quod trium Capitulorum defensionem temere suscepisent. Agnoscebat ergo Imperator magni faciendam a Synodo fore Vigilii sententiam. Verum ipse met Vigilius suam auctoritatem supremam in Synodum demonstravit: nam intra tempus illud, quo Synodo, & Justiniano Imperatori spoponderat misurum de tribus Capitulis sententiam, jussit per Pelagium Diaconum Episcopis, ne quidquam auderent decernere, cujus verba superius dedimus. Sane Vigilius non nisi, ut superior inferiores, ita affatus est. Rursus Justinianum Vigilii sententiam Synodo proposuisse, ut Patres in damnationem trium Capitulorum adduceret, constat ex collat. 7, in qua Constantinus sacri Palatii Quæstor a Justiniano missus legitur, cum instrumentis probantibus a Vigilio tria Capitula damnata perpetuo fuisse, cujus proinde exemplo, & judicio intelgerent nihil intercedere, quo cunctandum sibi, verendumque esset, quin confestim in trium Capitulorum damnationem exilirent. Hinc collat. 8., in qua tria Capitula confixa tandem sunt, præmittunt Patres jam antea a Vigilio fuisse damnata: *Quia contigit*, ajentes, *Vigilium ... tam sine scriptis, quam in scripturis ea sæpius condemnasse*. Non ergo ante vel contra Vigilii sententiam, sed imo Vigilii sententiæ inhærentes tria Capitula Synodi V. Patres condemnaverunt.

At reponunt adversarii: Vigilius Constitutum ediderat pro de-

defensione trium Capitulorum: quid igitur contendimus Vigilii sententiæ innixam V. Synodum tria illa Capitula proscripsisse? Respondemus cum Petro de Marca disert. de Vigilii Constituto verisimillime a Justiniano Constitutum illud occultatum fuisse; idque ex eo suaderi, tum quod Constitutum Vigilii relatum in acta Synodi non sit, quibus insertæ minoris momenti relationes sunt: tum quod totus Imperator incubuerit, ut Episcopis illis persuaderet Vigilium tribus Capitulis adversam tulisse sententiam: tum quod Episcopi illi reapse Vigilium in tria Capitula sententiam tulisse confidentissime asseruerint. Nec mirum vero, quod collat. 6. examini fuerint subjecta eadem sex argumenta, quæ pro defensione Ibæ epistolæ in eodem Constituto leguntur: nam illo in examine nulla Constituti occurrit mentio: ea vero argumenta obvia erant, & cunctis notissima, ut quæ jam ab aliquibus annis discutiebantur. Putat idem Petrus de Marca cit. disert. Judicatum Vigilii ad Mennam missum, quo tria Capitula condemnarat, a Justiniano una cum præcitata sententia, & epistolis exhibitum fuisse Synodo, in eaque lectum: sed fallitur, quia, ut ait Norisius differt. de V. Synodo cap. 4, si Judicatum illud exhibitum, lectumque fuisset, procul dubio actis Synodi perinde fuisset insertum, quibus ea de re adnexæ leguntur epistolæ ad Valentinianum, & Aurelianum, una cum sententia adversus Rusticum, & Sebastianum. Pagius haud veram putat conjecturam, quam exinde trahit Norisius, illius Judicati nec unum exemplar apud Mennam remansisse: nam quamvis, inquit, Vigilius Occidentalibus ferme omnibus pessime acceptum Judicatum perspiciens, nulliusque facti magis, quam scripti hujusmodi pœnitens, apud Justinianum egerit, ut sibi a Menna Judicatum suum restitueretur, ipsumque reipsa receperit, eoque recepto omnem usque ad Concilium de tribus Capitulis quæstionem sub anathematis pœna interdixerit, ut constat ex libello, seu litteris Cleri Italici traditis Legatis Childeberti Francorum Regis, quem rogabant, ut Vigilio favorem suum, ac defensionem impenderet, attamen Baluzius in nova collect. Concil. ex Mss. Parisiensi, & Bellovacensi Synodi V insigne fragmentum epistolæ Justiniani ad Episcopos Synodi V, quæ mutila in ceteris exemplaribus Synodi habetur, pro-

protulit, in qua Imperator pleraque ex Judicato Vigilii recitat, præsertim integra anathemata contra tria Capitula a Vigilio lata. Ex quibus Pagius infert apud Justinianum, atque Mennam integrum Vigiliani Judicati mansisse exemplar. Verum falso fundamento superstrui Pagii adversus Norisium disputationem pugnat doctis. Blancus de polit., & potest. Eccles. tom. 5. par. 2. lib. 3. cap. 5. §. 22, fragmentum istud sacræ jussionis Justiniani, cui adnexum legitur fragmentum Judicati Vigiliani, a Baluzio actis V. Synodi adjectum inter apocrypha adnumerandum existimans. An vero ejus conjecturæ tanti sint, ut fragmento illi fides sit deneganda, judicium apud eruditos esto. Neque demum probatur nobis Pagii opinio, qua existimat ideo non lectum collatione 7. Vigilii Judicatum, quia Vigilius jam suum Constitutum ediderat pro defensione trium Capitulorum, quo proinde Judicatum ab eo revocatum censeri debebat. Nam Constitutum Vigilii suppresserat, occultaveratque Imperator in id incumbens, ut Synodo comperta esset Vigilii sententia dumtaxat contra tria Capitula; unde ex ita occultato Constituto præjudicium nullum Judicato prolato inferendum videbat: deinde Synodum, nonnisi quia ejusdem sententiæ Vigilium esse crederet, tria Capitula damnasse jam multis demonstratum est.

Præterea Vigilius postulatus ab Eutychio Patriarcha, ut quæstio de tribus Capitulis suffragio communi finiretur, conspiciens vero se ab Imperatore obtinere non potuisse, ut Græcis Episcopis par esset numerus Latinorum, Synodo interesse renuit, non quod, ut putarunt aliqui, nondum Conciliis generalibus Romani Pontifices interfuerint, sed ne præsentia sua Synodum illam comprobaret. Quin imo supra eam Synodum auctoritatem suam ostendens, suo Constituto eidem Synodo intercessit, atque omnia ejusdem acta in irritum misit: *Statuimus*, inquiens, *& decernimus nulli . . . licere quidquam contrarium his, quæ præsenti asseruimus, vel statuimus Constituto de sæpe dictis Capitulis, aut conscribere, vel proferre, aut componere, vel docere, aut aliquam post præsentem definitionem movere ulterius quæstionem.* Quin imo in eadem decretali epistola ad Eutychium, qua tandem trium Capitulorum damnationem confirmavit, Synodi V sententiam

parvi

parvi pendens ſuam dumtaxat ſententiam effert; ita enim inquit: *Quæ a nobis definiri debent revelante Domino, & inveſtigata veritate ſalubriter impleta ſunt*. Ita proinde non niſi ex ſua ſententia robur obtinere oſtendit Synodi V decreta. Denique omnibus perſpectum eſt nonniſi Romanorum Pontificum auctoritate hanc V Synodum Oecumenicam evaſiſſe, atque ab Eccleſia Occidentali receptam fuiſſe, alioquin inter pſeudo-Synodos rejiciendam. Compertum eſt Afros, Hiſpanos, Gallos, Italos, Illyricos, Hibernos, Iſtros, Inſubres adverſus eam dimicaſſe, nec niſi adlaborantibus Vigilio, Pelagio I, Joanne III, Benedicto I, Pelagio II, & Gregorio Magno fuiſſe demum admiſſam: Pelagio I adquieſcentibus Africanis, & Illyricis; Johanni III Mediolanenſibus; S. Gregorio Magno Gallis, Italis, & Hiſpanis, ac denique S. Sergio I juxta Ven. Bedam, vel S. Martino I. juxta Noriſium adquieſcentibus Venetis, & Iſtris.

Inconſtans ergo, inquit Noriſio innixus Natalis, animo, & ſententia fuit Vigilius, ac in cauſſa trium Capitulorum a ſe ipſo diverſus. Nam initio, dum in Sicilia ageret, tria Capitula defendebat, quæ tamen ſe damnaturum dudum Theodoræ Auguſtæ promiſerat, ut teſtatur Victor Tunonenſis: Byzantium appulſus ob damnata tria Capitula Mennam ſacris interdixit; at paulo poſt Mennæ reconciliatus eadem Capitula & ipſe Judicato ſuo damnavit. Deinde triennium poſt a Judicati ſententia diſcedens emiſso novo Conſtituto eadem damnari poſse negavit; ſed paucis menſibus elapſis mutata ſententia, data ad Eutychium Mennæ ſucceſsorem in Conſtantinopolitana Eccleſia epiſtola, vim Conſtituti infregit, & Synodum approbans tria Capitula proſcripſit. Reſpondeo Petrum ipſum de Marca lib. 3. de Concor. cap. 13. a Noriſio, & Natali recitatum hanc Vigilii inconſtantiam a doctis prudentiam appellatam teſtari, quam ipſe diſpenſationem vocat, qua nunc juris, & canonum rigore agebat, nunc illorum remiſſione fidei, & publicæ quietis ſtudio. Enim vero inconſtantiæ nequiter incuſaretur Vigilius, nonniſi ab eo, qui ejus agendi rationem ignoraret, qua ſemel comperta facile ab eo removetur omnis inconſtantiæ nota. Primo namque (ut taceam de promiſſione, quæ a Vigilio Theodoræ Auguſtæ apud Victorem

Tunonen. facta fertur, quæ qnam perperam fabricata fuerit vel ex eo uno liquet, quod quum aliquot post annos ab inito Pontificatu trium Capitulorum quæstio demum exorta sit, eadem Capila se condemnaturum, antequam Pontifex audiret, Thedoræ Augustæ polliceri Vigilius non potuit) Vigilius redarguendos duxerat eos, qui impellente Justiniano tria Capitula damnarant, eosdemque etiam a sua communione suspendendos, ideoque imo Imperatori eamdem damnationem ab se postulanti valide est reluctatus, eo quod ob præcocem damnationem schismatis occasio impenderet, quum ab ea damnatione Occidentalibus Episcopis non modo, sed & Orientalibus multis Chalcedonensis auctoritas elevari, & infringi videretur. Qua de re, scilicet quod damnationi illi suum non adjecisset calculum, laudatus ab Italiæ Clericis est Vigilius in epist. ad Legatos Francorum Constantinopolim proficiscentes hisce verbis: *Veniens Constantinopolim Beatiss. Papa Vigilius .... cæperunt ibi ipsum expectare, ut damnationem aliquorum Capitulorum faceret, per quam S. Synodus Chalcedonensis modis omnibus solveretur. Sed quum Papa Vigilius in hac parte non vellet adhibere consensum, jam tunc talis violentia facta est, ut publice in conventu clamarit: contestor, quia & si me tenetis captivum, B. Petrum Apostolum captivum facere non potestis*: tom. 1. Concil. Gall. edit. Sirmondi pag. 294. Quum vero Orientales a trium Capitulorum damnatione recedere nollent, œconomia quadam utendum sibi visus est Vigilius, eaque ratione agendum sibi putavit, ut damnaret illa quidem, sed ea damnatione palam profiteretur nihil Concilio Chalcedonensi detractum iri. Proinde Mennæ Patriarchæ, quem ad Theodoræ Augustæ preces in suam iterum communionem admiserat, Judicatum consignavit, quo tria Capitula damnabat, nihil tamen volens Chalcedonensi Concilio detractum: unde idem Clerus in laudata epistola *Postea tamen*, inquit, *tractatu habito prædictus Papa Vigilius sub aliqua dispensatione ipsam caussam ordinavit, sollicite monendo, ne per occasionem aliquam supradicta Synodus* (Chalcedonensis) *pateretur injuriam*. Scilicet primo Vigilius cavens schismati Occidentalis Ecclesiæ, noluit in trium Capitulorum damnationem prosilire; postea conspiciens ea de re schisma imminere Ecclesiæ Orientali, ea

Ca-

Capitula damnavit, cautum interea volens pro pace Occidentis, ne Synodo Chaldedonensi quidquam irrogaretur injuriæ. Ita Vigilius ipse significavit in epist. encyclica: *Nos longanimitatem nostram .... quinquiennio elapso ostendimus: primum quidem in eo, quod pro scandalo refrænando condescendentes quorumdam animis, quos aliqua dispensatione credidimus temperandos, ... quædam pro tempore medicinaliter existimavimus ordinanda: tali scilicet conditione, ut omni imposterum perturbatione sopita, nihil ultra nec verbo, nec litteris quisquam facere ex eadem caussa præsumeret*. At vero Afris, Illyricis, Istris &c. trium Capitulorum damnationi una voce detrahentibus, Vigilioque ipsi invidiam ob id creantibus, necessarium duxit Capitulorum damnationem supprimere, Occidentalesque litteris edocere, nil suo Judicato Synodo Chalcedonensi fuisse detractum. Quumque compelleretur ab Justiniano, ut tria Capitula comdemnaret, nulla habita Synodi Chalcedonensis mentione, id facere renuit Vigilius, & trium Capitulorum quæstionem in generali Concilio, quod pari cum Græcis ex Latinorum numero cogendum postulavit, dirimendam remisit: *Quia*, (inquit in cit. epist. Cleri Italici) *sine consensu omnium ista, quæ & Synodum Chalcedonensem in dubium venire faciunt, & scandalum fratribus meis generant, solus facere nullatenus acquiescam*. Eamdem ob rem Justiniano refragatus est, & Synodo interesse noluit, scilicet tum quod ex Græcis coacta esset, tum ne sua præsentia eam confirmaret, tum quia, ut ait Liberatus in brev. cap. 24, nec libera erant Episcoporum suffragia: nam tria Capitula damnantes muneribus ditati sunt, contradicentes variis modis afflicti, & in exilium pulsi fuere. Denique perspiciens Vigilius tria Capitula a Synodo damnata, Ecclesiæ paci consulendum duxit, ac edito Constituto eadem Capitula damnavit, volens tamen personis esse parcendum. Paulo vero post data ad Eutychium epist., de qua superius, V. Synodum confirmavit, tria expresse proscripsit Capitula, anathema dicens in eos omnes, qui illa Capitula imposterum defendere præsumerent. En agendi rationem in Vigilio, quæ si rite perpendatur, non inconstantiæ plane, sed dispensationi ipsi vertenda erit. Ceterum revera trium Capitulorum damnationem Concilio Chal-

cedonensi nullatenus adversari demonstrant Theologi nostrates, ac Natalis ipse hist. Eccles. ad sæcul. VI. dissert. 5.

Instant nihilominus: Inconstantiæ Vigilius vel ex verbis suis evincitur, quippe qui epistola decretali ad Eutychium, in qua tria Capitula proscribit, protestatur *se studio veritatis præmisso, quæ prius scripsit retractare, & corrigere*: ut enim *de Judicato, & Constituto* taceam, exinde liquet eadem ipsa Capitula reapse hæretica a Vigilio tandem damnata, quæ aliquando defenderat. Deinde dispensatio ejusmodi, sive œconomia in re ad disciplinam pertinente esto admitti absque piaculo possit, non etiam ferenda æque est in rebus fidei: ex ea imo œconomia, qua usus vice versa Vigilius dicitur mox erga Orientales, mox vero erga Occidentales, illud exurgit, tum ab his, tum ab illis Vigilii sententiam in *Judicato*, æque ac in *Constituto* habitam ceu errori obnoxiam, utpote illi, cui utrinque obtrectatum fuit: idque argumento est nec Vigilium suæ inerrantiæ conscium ivisse: nec erroris nescium existimatum, ideoque nullum componendæ controversiæ præter generale Concilium superfuisse modum.

Respondeo Vigilium in trium Capitulorum condemnatione sibi semper æqualem stetisse, etsi in personarum defensionem aliquando concesserit. Constat id liquido ex collatione scriptorum, quæ a Vigilio ea controversia vigente elucubrata circumferuntur. Enim vero in *Constituto*, quod pro trium Capitulorum defensione ab eo adornatum fertur, cujusque exemplar proferunt Petrus de Marca, & Baluzius, equidem Theodorum Mopsuestenum anathemate damnari post mortem negat; Theodoreti perinde, Ibaeque personis a Concilio Chalcedonensi cum suo gradu receptis parcendum affirmat; eorum tamen errores apertissime reprobat. Multo magis in *Judicato*, seu in epistola ad Mennam, ut ipsemet testatur epist. ad Valentin. Tomitan.; & ut liquet, si velis, ex Judicati fragmento, quod Divali Justiniani insertum edidit Baluzius, tria Capitula absque ulla verborum ambage condemnat; similiter ex sententia contra Rusticum, & Sebastianum, & ex epistolis ad Valentinianum Tomitanum, & ad Aurelianum Arelatensem Episcopos lucidissime constat, tam averse, quam constanter eum contra tria Capitula animo fuisse affectum. Denique

in

in epistola decretali ad Eutychium desiderari expressius non est, quo sententiam explicet, qua tum V. Synodum probat, tum tria Capitula proscribit: ab adducendis Vigilii verbis abstinuimus, quæ si quis audire aveat, praesto erunt loca apud Petrum de Marca, & Stephanum Baluzium, ex quibus eadem descripsere Harduinus tom. 3. Concil., & Illustrissim. Cavalcanti in Vindiciis Rom. Pontificum lib. 4. dissert. 1, & 6. Eorum ergo verborum in epist. ad Eutychium rectus sensus is non est, quem invidiose ei appingunt, qui Vigilium sin minus erroris, saltem inconstantiæ insimulant, bene vero iste, quod quum in suo Constituto statuisset personis Theodori, Ibae, & Theodoreti parcendum, re postea maturius perpensa a priori sententia sibi resiliendum tandem ratus, Theodorum Mopsuestenum etiam post mortem una cum erroribus anathemate percellendum; Ibae, & Theodoreti elucubrationes, quibus de agitur, appellato etiam nomine proscribendas judicavit. Verbo: Vigilius Concilium Chalcedonense suo loco dimoveri nunquam est passus: tria Capitula odio semper est prosequutus: personis Theodoreti, & Ibae Concilio Chalcedonensi probatis semper favit: nomini vero Theodori Mopsuesteni aliquando propitius, aliquando fuit infensus; personam post mortem aliquando defendit, aliquando damnavit; defendit quatuor ob capita: ob Ephesini, & Chalcedonensis Conciliorum, a quibus illum non pessime habitum putabat, reverentiam: ob Ecclesiæ praxim, quæ a damnandis in pace, in qua illum obiisse arbitrabatur, defunctis abstinebat: ob Theodori nomen, quod magnum in Oriente audire existimabat: postremo ob schismatis periculum, quod Ecclesiæ incumbere intelligebat. Ita in epist. Cleri Italici, & in *Constituto*. Damnavit autem, posteaquam re melius explorata, comperiit ab Ephesino, & Chalcedonensi Concilio Theodorum tacito nomine condemnatum: Ecclesiæ praxim non ubique eamdem vigere; sed ab Africana, ut ex can. 84. codicis ejusdem Ecclesiæ constat, defunctos etiam damnari, quin imo Theodorum in pace Ecclesiæ nequaquam defunctum: ex Theodori scriptis, & ex scriptorum testimoniis Theodorum pro hæretico habendum, atque nonnisi apud hæreticos magno in pretio habitum: procul abesse schismatis periculum,

lum, nec ullum Concilio Chalcedonensi imminere discrimen. Ita in *Judicato*, & in epist. ad Eutychium. Quid igitur Vigilius mali fecit, aut benefactum ivit inficias, cujus gratia ignominia afficiatur?

Oeconomia ergo, qua usus Vigilius tria Capitula modo defendit, modo damnavit, qua licita, & qua laudabilis fuit: licita quidem, quia ejus generis non fuit, qua error probetur, sed qua dumtaxat majoris vitandi mali caussa differtur ejus, qui erravit, damnatio. Ejusmodi sane adhibitam sapienter, ac licite scimus, ut de ceteris sileam, a S. Gregorio M. cum Theodelinda Longobardorum Regina in V. Synodum animo male affecta, cum qua proinde de eadem Synodo alte sibi tacendum duxit: propius ad propositum, a S. Cyrillo epist. ad Proclum, cujus meminit in suo Constituto Vigilius, qui quidem Theodori impia dogmata damnavit, ab hominis tamen damnatione abstinuit; & ab Ecclesia, ut observavit rite Thomasinus dissert. 19. in Synodum V., quæ aliquando in eos, qui Synodo V. alioquin non adquiescebant, remissius, ac indulgentius se gessit. Quid imo quod licita quandoque fuit ejus generis œconomia, qua schismatis, ac scandali avertendi, proculque arcendi gratia, vel dilata damnatio est, vel abstentum a veritatis declaratione? Quam agendi rationem prudenter tenuisse perspectum est, sive Patres 80. Conc. Antioch. contra Paulum Samosat:, a quibus vox *Omousion* suppressa est: sive S. Hormisdam Pontific. Maxim. cum Monachis Acaemetis unum è Trinitate carne passum pernegantibus, cujus propositionis damnatio intempestiva ipsi videbatur? Laudabilis quoque: recole modo dicta de caussa trium Capitulorum, ac gesta in eadem caussa a Vigilio: revolve deinde animo pugnam eam ob caussam Orientales inter, & Occidentales ingenti animorum æstu initam: adnitebantur vicissim in partem Vigilium pertrahere, ac de victoria alternatim utique adblandiebatur pars alterutra, cui Vigilius adhæreret: victoribus tamen una, ac Vigilio cedere victi nollebant ullo modo, siquidem adeo studio partis essent abrepti, atque in sententia animo obfirmati. Quid aget eo in rerum statu prudentissimus Pontifex? In Orientales, ut qui Justiniani edicto contra tria Capitula, ex quo impeti per cuniculos

Con-

Concilium Chalcedonense reputabatur, imprudenter morem gesserant, ac proinde dissidio ortum fecisse videbantur, auctoritate utendum sibi ratus Capitulorum condemnationi obstitit. Hanc œconomiæ partem laudibus prosequuti sunt Clerici Italiæ in epistola tradita Legatis Francorum.

Verum hac ratione Vigilius nihil profectum ab se perspiciens, ut Orientales adversus tria Capitula uno impetu conspirantes in officio contineret, ac schisma jamjam creandum averteret, tria Capitula *Judicato* edito condemnavit. Hæc pariter œconomiæ particula laude digna visa est Italiæ Clericis præc. epist., ejusdemque meminit Vigilius in sententia contra Theodorum Cæsareensem. Ut vero scandalum, & schisma, quod amotum ab Orientalibus impendere Occidentalibus intelligebat, ab his pariter procul abigeret, qui errore facti decepti ex illa damnatione Concilio Chalcedonensi injuriam irrogari autumantes, in trium Capitulorum defensionem acerrime concedebant, silentio transigendum sibi arbitratus, de tribus Capitulis ante Concilii generalis convocationem disputari in utramlibet partem *Constituto* elucubrato prohibuit, in quo tamen ab infligendis anathematis pœnis prudentissime abstinuit. Hoc dispensationi, & œconomiæ deputavit Vigilius ipse in laudata encyclica de damnatione Theodori. Ergo eum casum advenisse advertens, in quo ob contendentium æstum componi absque Concilio quæstio nequiret; ex Orientalibus æque, atque ex Occidentalibus congregari Concilium concupivit: congregatum est quidem, sed ex solis Orientalibus: exinde injuriam creari Occidentalibus inspiciens, ea ratione ejusmodi Concilium est execratus: at ratione altera motus, non autem Theodoræ Augustæ metu, ut male feriati nonnulli calumniantur, quod multo pluris periculi ex parte Orientalium contra tria Capitula animo obfirmatorum ingrueret, simulque in spem erectus fore non difficile, ut Occidentales dociliores, errore facti tandem edocti, in trium Capitulorum damnationem Apostolicæ saltem Sedis auctoritate inflecterentur, sua epistola decretali ad Eutychium tria Capitula damnavit, & V. Synodo calculum adjecit suum.

Reapse tum a Vigilio, tum ab ejusdem successoribus Pelagio I.

gio I., Joanne III., Benedicto I., Pelagio II., Gregorio M. &c. Afri, Illyrici, Itali, Galli, Hispani &c. eorumdem procul dubio auctoritate permoti eo se tandem adduci passi sunt, ut trium Capitulorum damnationi adquiescerent: quod si integre res ex consilio ipsis non cessit, sed Istri manere in sententia maluerunt; ii ab eo tempore schismatis nigro carbone notari cœperunt. Jam igitur, ut instauratum argumentum numeris omnibus absolvam; Orientales, & Occidentales tam de Vigilio in partem pertrahendo vicissim solliciti: Orientales, modo suæ Synodo intersit Vigilius, suæque assentiatur sententiæ, etsi Occidentales Synodo non adsint, Synodali imo sententiæ adversentur, voti compotes plene facti, ac de victoria parta festive gaudentes: Vigilius Synodi sententiæ constantissime intercedens, & Apostolicæ Sedis auctoritate cunctis utrinque de tribus Capitulis decernere interdicens: Occidentales initio Vigilium a Synodo V. abhorrentem arbitrati, ideoque illam parvi, aut nihili facientes: tandem tamen Vigilio, aut ejus successoribus Synodum V. probatam, ac tria Capitula ab iis proscripta intelligentes, ultro citroque, paucis exceptis, quibus exinde teterrima schismatis nota adhæsit, Pontificiæ sententiæ adquiescentes; quæ omnia ex dictis paulo supra liquido patent, indicia sunt ne, amabo, ista aut Pontificis de suo inerrantiæ privilegio, ac supra Concilia potestate minime conscii? aut dubitantium de Pontifice supra Concilium pote, aut in re fidei nescio falli, aut fallere?

Illud demum observari velim, quod in Synodo VI., seu Constantinopolitana III. act. 14. lecti fuere libelli Mennæ ad Vigilium, & Vigilii ad Justinianum, & Theodoram Augustam, quos Patres confictos, & suppositos fuisse pronuntiarunt, ipsaque acta V. Synodi dolis Stephani hæretici Monothelitæ, qui Macarii Antiocheni consors erat, interpolata. Ex his claret non male suspicatum fuisse Bellarminum, quod Synodo V. hæreticorum invidia Honorii nomen adjectum fuerit. Idem, Baronius, & Binius conjiciunt libellos a VI. Synodo uti spurios proscriptos esse epistolam Vigilii, quam refert Liberatus in Breviario de caussa Nestoriana, & Eutychiana cap. 22., datam ad Theodosium, Anthimum, & Severum: tum quia nempe epistola illa inscripta dicitur

tur ad *Dominos, & Christos*, cujusmodi mos extraneus Romanis Pontificibus est: tum quia ea in epistola Vigilius damnat Dioscorum, atque ita secummetipse pugnat, qui unam cum Dioscoro eadem in epistola naturam in Chisto adstruit: tum quia Vigilio eam epistolam nunquam improperarint quoquot habuit hostes. Verumtamen Natalis hist. Eccles. V. sæculi in synopsi cap. 3. art. 15. §. 8. epistolam relatam a Liberato contendit genuinum Vigilii esse fœtum, eamque ab eo exaratam, dum vivente adhuc Silverio Pontificium solium ascendit, ac proinde non mirum, quod a Pseudo-Pontifice exarata epistola fuerit, qua promissis Theodoræ Augustæ satisfaciens, atque ad Theodosium, Anthimum, & Severum scribens duarum in Christo naturarum confessionem damnarit: nam id testatur Liberatus; sed & Vigilium spopondisse ablaturum se de medio Synodum Chalcedonensem tradit etiam Facundus Hermian. lib. contra Moccianum. Nil valere autem Baronij conjecturas ait, nam epistola relata a Liberato non est inscripta ad Justinianum; qualis est ea, quam ut apocrypham Synodus VI. damnavit: neque inscripta est ad *Dominos, & Christos*; sed *Dominis, & in Christi Dei Salvatoris nostri charitate conjunctis fratribus Theodosio, Anthimo, & Severo Episcopis*, ut testatur Victor Tunonensis: neque in ea damnatum Dioscorum; sed pro Dioscoro legendum esse damnatum Diodorum, aut Nestorium ex ejusdem epistolæ contextu contendit Natalis. Quod vero eam Vigilio epistolam non objecerint, in caussa fuisse ait, quod vel eam sui hostes ignorarint, vel ipsi vitio vertere noluerint, quod Pseudo-Pontifex scripserat, & verus factus Pontifex resciderat.

Stephanus Baluzius tom. 1. suæ collect. Concil. præfat. ad acta V. Synodi contendit hac damnatione libelli Vigilii ad Justinianum, & Theodoram in VI. Synodo lata epistolis illis Vigilii auctoritatem omnino non abjudicari; siquidem falsæ illæ dictæ non sint, sed falsatæ dumtaxat ab iis, qui illarum testimoniis abuti ad roborandum errorem suum de una in Christo voluntate, & operatione non erubescebant: unde Patres illi dixerint: *Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse a Vigilio ad Justinianum, & Theodoram, qui & sunt falsi demonstrati*. Nempe a Monothelitis addita fuerant ea, quæ de una operatione illis in

epistolis legebantur; quo plane modo ab Monothelitis actis Synodi addita pleraque alia fuerant. Rem narrat Pagius breviar. hist. crit. in S. Agathone. Quum act. 14. Synodi VI. lecti fuissent libelli Mennæ ad Vigilium, & Vigilii ad Justinianum, & Theodoram, Legati Sedis Apostolicæ statim exclamaverunt non esse Vigilii, & falsatum esse librum gestorum V. Synodi. Quare quum examinarentur codices ejusdem V. Synodi, in quibus illæ Vigilii epistolæ extabant, constitit illas olim desideratas fuisse in antiquis, additosque non ita multo ante fuisse tres quaterniones novos initio Synodi; in 7. vero actione, in qua continentur duæ illæ Vigilii epistolæ, mutatum fuisse quintum decimum quaternionem, adjectumque quadrifolium non superscriptum ante decimum sextum quaternionem, in quo feruntur duæ illæ Vigilii epistolæ. Quamobrem Patres decrevere volumen chartaceum iis in locis cassari, in quibus adjectiones illæ factæ fuerant, & anathema dixerunt tum illis additamentis, tum illorum auctoribus, qui ea intruserant. Baluzium refellit Blancus, eoque evidentissime, quod in Synodo quæsitum non fuerit: an falsati Vigilii libelli fuissent: sed an falsata fuisset ipsamet V. Synodus: declaratumque demum falsatam fuisse actionem 7. Synodi V.; eo quod falsi, sive non veri fuissent libelli Vigilii ad Justinianum, & Theodoram ibidem adjecti. Sed de V. Sinodo jam satis superque.

Illud postremo observasse non abs re erit, quod Origenem, Evagrium, Didymum una cum Theodoro Mopsvesteno, scriptis Theodoreti adversus S. Cyrillum, epistolaque Ibæ ad Marim Persam in Synodo V., sive Constantinopolit. II. condemnatos auctores sunt Evagrius lib. 4. hist. Eccles. cap. 38., Cyrillus Scytopolitanus in vita S. Sabæ apud Cotelerium tom. 3. monum. Eccles. Græcæ pag. 373., & 374., Nicephorus lib. 17. hist. Eccles. cap. 27., Theophanes in Chron., & Auctor Chron. Alexandr. Inficias id ivit Henricus Valesius in annotat. ad laudatum locum Evagrii: en ejus non contemnendas conjecturas. In actis V. Synodi latino sermone editis nihil hujusmodi de Origenis, Evagrii, & Didymi condemnatione extat, itaque Baronius jure acta ista mutila, sive interpolata existimavit. Ad hæc ea in Synodo primas, ut ex actis perspicuum fit, partes egit Theodorus Cæsareen-

reensis Metropolita acerrimus Origenistarum patronus, ac vindex, quorsum igitur ea in Synodo tamquam Origenista fuisset accusatus, qui ad Origenis condemnationem plurimam contulisset operam? Itaque suspicatur vir doctissimus, quæ adversus Origenem, Evagrium, & Didymum acta dicuntur in V. Synodo, diu post illam Synodum ob argumenti similitudinem actis Synodi assuta fuisse. Conjecturam hanc suam confirmat ex eo: tum quod acta Synodi Constantinopolit. sub Menna an. 536. huic V. Synodo subjici solebant, ut testatur Photius in bibl.: tum quod in actis iisdem adversus Origenem insertam fuisse epistolam Justiniani Imper. ad Vigilium adversus errores Origenis testatur Evagrius loc. cit.: at quum eo anno 553., quo celebrata est V. Synodus, Constantinopoli degeret Vigilius, non erat cur cum eo per litteras Imperator ageret. Egit igitur antea, quum scilicet accepto libello Monachorum Palæstinæ adversus Origenem, epistolam scripsit ad Vigilium, ceterosque Patriarchas ipso teste in epist. ad Mennam, quæ proinde epistola pertinet ad Synodum Constantinopolit. Justiniani jussu contra Origenis errores an. 538., ut observavit Baronius ex Liberato brev. cap. 23, collectam. Amplius. Ea in Justiniani epistola, iisdemque verbis leguntur anathematismi in V. Synodo adversus Origenem contorti. In epistola iterum Synodica ad Patriarchas a S. Gregorio M. initio Pontificatus exarata se profitetur amplecti V. Synodum, in qua tria Capitula sunt condemnata, de Origenis vero damnatione nihil dicit. Igitur infert ex his Valesius hæc adversus Origenem acta fuisse in altera Synodo Constantinopolit. an. 538., quam scilicet accepto Monachorum Palæstinæ libello de Origenis erroribus Justinianus eam ob caussam indixit, ut habet Liberatus brev. cit. cap. 23. Fieri proinde potuisse, ut acta hujusmodi Synodi an. 538. subnecterentur actis Synodi V. Constantinopoli anno 553. celebratæ. Itaque juxta hasce Valesii conjecturas non ad V. Synodum, sed ad Synodum anno 538. habitam spectant Justiniani tractatus ad Mennam advers. Origenem, nec non epistola ad Synodum Constantinopolit. de Origene, ejusque sectatoribus tom. 5. Labbei pag. *679*.

Quæ omnia confirmari possunt 1. ex actis Synodi V., quibus

bus subscribentes Eutychius Patriarcha Constantinopolit., ceterique Episcopi Theodorum, Theodoretum, Ibamque expresse nominant, de Origene, Evagrio, & Didymo nec volam habent. 2. Ex epistola decretali Vigilii ad Eutychium, ejusque *Constituto* adver. tria Capitula evulgato a Baluzio, ubi ne verbo quidem facto de Origenis, Evagrii, Didymique damnatione, totus est in tribus Capitulis configendis. 3. Ex Liberato brev. capp. 23., & 24. referente Origenis condemnationi subscripsisse præ aliis Pelagium Apostolicæ sedis Apocrisarium, atque Petrum Hierosolym. Patriarcham: atqui anno 544. Petrus fatis est functus, uti tradunt Papebrochius, & Pagius; eodemque anno Pelagius Constantinopoli Romam a Vigilio fuit revocatus: igitur non anno 553., idest in Synodo V., sed an. 538. in Synodo altera Constantinopolit. ea omnia acta sunt, quæ scriptoribus illis adscribuntur V. Synodo; cui nonnisi post adjecta fuisse oportet, non secus ac Origenis nomen, quod 11. anathematismo insertum legitur; quod alioqui juxta temporis ordinem primo, non postremo loco fuisset positum; & aliunde in anathematismis Justinianeis verbis iisdem conceptis Origenis nomen desideratur. Quod si demum collat. 5. Synodi V. dicitur Origenes *nunc* damnatus, voce ista *nunc* idem intelligi, *ac nuper*, idest a paucis annis, an. scilicet 538., vel etiam posteriori, quo celebrata sit sub Menna Synodus, hactenus dicta persuadent. Hæc in sententia Valesii. Pagius contra pugnat, cujus apud ipsum ad an. 538., & 553. momenta legere est, nolim enim me hujusce litis judicem interponere: quod enim mea interest, sive a Synodo Constantinopolit. an. 538., aut etiam sequius, sive a Synodo V. an. 553. damnatus Origenes cum Evagrio, & Didymo fuerit, in rem meam satius id, superque est fuisse auctoritate Sedis Apostol. præeunte dubio procul damnatum, quin quæram an jure, an invidia potius ob ingentem, quam ob ingenii præstantiam sibi tandem comparavit, Pagius frequens laboraverit. Legendus etiam Christianus Lupus dissert. de V. Synodo cap. 1.

Synodum VI, seu Constantinopolitanam III. œcumenicam an. 680. sub S. Agathone ex Episcopis Orientalibus, vel 166, ut referunt acta; vel 170, ut refert Photius in libello de Synodis;

vel

vel 280, ut scribunt Theophanes, & Cedrenus, congregatam, quæ præiverunt, & quæ subsequuta sunt, egregia nobis exhibent in caussam nostram monumenta. Enim vero Monothelitarum hæresim, quæ Eutychianæ surculus erat, & propago, cujus extirpandæ caussa Synodus VI collecta est, ejusdemque propagatores Theodorum Pharanitam, Sergium Constantinopolitanum, Cyrum Phasiditanum, Athanasium Jacobitam, datis ad Honorium litteris de hæresi detulerat, & apud Sedem Apostolicam accusaverat Sophronius Monachus, postea Hierosolymitanæ Ecclesiæ præfectus, cujus litteræ ad Honorium sæpius in VI Synodo cum laude lectæ sunt. Post Honorium, qui Pontifex salutatus est, Severinus Heraclii Ecthesim, qua duas in Christo dici voluntates, & actiones vetabat, diris omnibus devovit; ut liquet ex secret. 3. Concil. Later. sub S. Martino I. Severino, qui suffectus est, Joannes IV coacto Romæ an. *640*. Concilio Monothelitis hæresis dicam conscripsit, ut à Theophane litteris traditum est. Apud Theodorum, quem Joannes exceperat, Pyrrhus in Africa tunc exul agens, ibidem a S. Maximo disputatione convictus, & indidem Romam profectus hæresim publice ejuravit, ac fidei professionem emisit, quem postea ad ingenium reducem, & in hæresim relapsum idem Pontifex diro anathemate perculit. A Constante novum edictum sub *Typi* nomine evulgatum, cujus ei auctor fuerat Paulus Pyrrho in Ecclesia Constantinopolitana ab eodem Constante subrogatus, quove unius, aut geminæ in Christo voluntatis confessio peræque prohibebatur, quum accepisset idem Theodorus, Romæ collecta Synodo anathemate damnavit. S Martinus I, qui Theodoro mortalitatem expleto Apostolicam Cathedram conscendit an. *649*, in Laterano habita Synodo, cum in Constantis *Typum*, tum in Monothelitarum errores Apostolico mucrone animadvertit. S. Agatho tandem acceptis Constantini Imperatoris litteris, quibus admonebatur ad motas compescendas turbas, Ecclesiæque conciliandam optatam tranquillitatem Concilio generali opus esse, rogabaturque, ut Legatos qui ei præsiderent, mitteret, Romæ coacto anno *679* Episcoporum 125 Concilio quæstionem fidei, quomodo factum fuerat a suis decessoribus, diremit. Ex ea delectos Legatos, tum qui Apo-

Apostolicæ Sedis vices gererent, tum qui Occidentalis Concilii implerent personam, Constantinopolim ad Concilium direxit.

Observare hic est 1. cum Petro de Marca lib. 5. concord. cap. 6. prima hac vice legi distinctim Legatos Ecclesiæ Romanæ, & Legatos Ecclesiæ Latinæ ad Orientis Synodos missos. Cujusce rei eam censet vir eruditus rationem esse, quod quia Romana Ecclesia non levi laboraret invidia apud Orientales, ob damnatos tot Patriarchas Orientis Monothelitica labe adspersos, operæ pretium Imperator putavit, ut Romanæ Ecclesiæ Legatis reliquæ Latinæ Ecclesiæ Legati adjicerentur, ut ab utrisque eadem asserta fides ab Orientalium animis facilius omnem amoveret offensionem. Observare 2. est, (quod non leve Pontificiæ supremæ auctoritatis est indicium,) quod in hacce Synodo VI primæ partes, hoc est primus consedendi locus, & primus subscribendi honor Legatis S. Agathonis delatus est: quippe primo loco subscripti leguntur Theodorus, & Georgius Presbyteri, & Joannes Diaconus Ecclesiæ Romanæ locum tenentes Agathonis: secundo loco quatuor Patriarchæ Orientis, & tres Metropolitæ Thessalonicæ, Cypri, & Ravennæ; post quos Joannes Portuensis, Basilius Cortynæ, Johannes Regii, & Abundantius Paternensis Episcopi Synodi Occidentalis vices gerentes. Observari vult præterea Cabassutius notit. Eccles. sæcul. VII. de Synodo VI. sapientissimo consilio jam inde a prioribus Ecclesiæ ævis consuevisse Romanos Pontifices post indictas in Oriente Synodos ineundas, quó pauci admodum confluere poterant, convocare apud se Occidentalium Episcoporum Concilia, quibus Synodis in Oriente congregandis præluderent, indidemque fidei quæstiones definitas ad Orientis Synodos subscribendas dirigerent. Id, subdit, operis imponebatur Legatis, quos e latere suo Pontifex dimittebat cum litteris commonitoriis, quibus Orientales de Apostolicæ Sedis, & Occidentalium sententia certiores facti in eamdem conspirarent fidem.

Verumtamen si vir doctus Concilii Occidentalis nomine venire Synodos vult, quas Romæ vel ex Romano Clero, vel ex vicinis Episcopis conflare Romanis Pontificibus in more positum erat, assensum præbeo: si autem eo nomine designata existimet revera Concilia ex Patriarchatu Romano, sive ex Provinciis Occidentis congre-

gregata, quod Quesnellus in notis ad epistol. 40. S. Leonis contendit, exinde inferens vir sublestissimæ fidei Legatos Apostolicæ Sedis ad Concilia Orientalia eosdem Legatos Concilii Occidentalis etiam egisse, hoc omnino inficias eo; factumque quidem primo ab Agathone affirmo; sed factum antea fuisse pernego: ubi enim, quæso, legitur, sicuti a SS. Silvestro, Cœlestino, & Leone, Legati missi leguntur ad Concilia Nicænum, Ephesinum, & Chalcedonense, ubi, inquam, legitur prius a Pontificibus illis ex Patriarchatu Occidentis, sive ex Occidentis Provinciis convocata Concilia fuisse, ex iisque missos pariter eorumdem Conciliorum nomine Legatos ad Concilia Orientalia? Confer doctiss. Catalanum in prolegom. ad Concilia cap. 10, ubi Quesnellum pro meritis castigat. Quamquam non negaverim Romanis Synodis persæpe ex Provinciis Occidentis non modo, sed aliquando imo Orientis, Episcopos interfuisse aliquos; nec non Romanæ Synodo sub S. Damaso ex Occidente advocatos Episcopos adfuisse: ex ea tamen Synodo Legatus nullus legitur ad Constantinopolitanum I. missus, ut ex actis Concilii liquet. Jam vero Legatorum partes erant præsidere Synodo: quæ a Synodo agenda, & decernenda essent, proponere: Apostolicæ Sedis aperire sententiam, eamque in Concilio executioni mandare: appellationes ad Pontificem admittere: Apostolicæ Sedis nomine decreta vulgare, aliaque hujus generis præstare, quibus omnibus palam fieret suprema Apostolicæ Sedis auctoritate in Conciliis eos cuncta agere, adeoque ut Apostolicæ Sedis judicium nihil in Synodo augeri, minui, retractari, in dubitationem, aut examen adduci, & revocari, sive ab eo vel latum unguem recedere permitterent quemquam, aut paterentur. Ex quo vero Legati quoque Occidentalium Episcoporum illó dirigi cœperunt, uti ab hoc tempore cœptum est, illud unum erat eorumdem munus in Synodo Orientali palam facere jampridem Sedis Apostolicæ sententiæ adquievisse Latinam Ecclesiam, in idemque cum Legatis Apostolicis officium conspirantes urgere, ut Apostolicæ Sedis sententia in Orientali Synodo executioni demandaretur, eique ex officio ut obsequerentur Orientales, qua monitoriis, & qua minis satagerent. Porro de primi generis Legatis accipi debent, quæ Synodus Chalcedonen-

sis

sis act. 10. habet: *Missi Apostolici semper in Synodis prius loqui, & confirmare soliti sunt*: decreta scilicet sibi a Pontifice directa proponere, suoque suffragio comprobare, ac postremo, ut ceteris probentur, curare. Quocirca M. Antonius de Dominis, ejusque similes in Pontifices felle pleni malevolentiam suam, atque ignorantiam maxime produnt, dum Pontificem jus proponendi in Concilio Tridentino sibi adscribentem invasi, usurpatique juris nequiter, temereque traducunt.

Age modo acta Concilii dispiciamus, quæ quidem supposititia effutiit Albertus Pighius, quem tamen pro meritis castigat Combeffisius differt. apolog. pro actis VI. Synodi: interpolata existimavit Baronius, ut hoc modo hæreseos labem ab Honorio abstergeret; quam tamen opinionem exsufflant Combeffisius loc.cit.; Cabassutius in notis Eccles. sæculi VII. de Synodo sexta; Lupus in differt. de VI. Synodo ad act. 18; Garnerius in append. ad notas cap.2. libri diurni Rom.Pontif.; Pagius uterque in critic. Baronii ad an. 680, & in S. Agathone; Natalis hist. Eccles. ad sæcul.VII. dissert. 2; Tamagninus hist. Monothelit. scrutin. 6, aliique: quo de argumento alio in loco agendum. Ergo act. 4. Synodus cum gaudio audivit lectam, & cum plausu recepit, eique tacito consensu adquievit, (qui in rebus fidei sat est juxta regulam S. Augustini lib. 3. contra Crescon. dicentis: *Ecclesia errores* (contra fidem) *nec patitur, nec tacet, nec facit*,) S. Agathonis epistolam ad Constantinum Pogonatum, qua *Porrigere dignemini*, inquit, *clementissimam dexteram Apostolicæ doctrinæ ..... quam Beatus Petrus Apostolus tradidit, non ut sub modio condatur, sed tuba clarius in toto Orbe prædicetur; quia ejus vera confessio a Patre de Cælis est revelata, pro qua a Domino omnium Beatus esse pronuntiatus est Petrus, qui & spirituales oves Ecclesiæ ab ipso Redemptore omnium trina commendatione pascendas suscepit: cujus annitente præsidio hæc Apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est, cujus auctoritatem, utpote Apostolorum Principis, semper omnis Catholica Ecclesia, & universales Synodi fideliter amplectentes in cunctis sequutæ sunt, omnesque Venerabiles Patres Apostolicam ejus doctrinam amplexi, ... & Sancti quidem Doctores orthodoxi venerati, atque sequuti*

quuti sunt; haeretici autem falsis criminationibus, ac derogationum odiis insequuti .... Haec est enim verae fidei regula, quam in prosperis, & in adversis veraciter tenuit, ac defendit haec spiritualis Mater vestri tranquillissimi Imperii Apostolica Christi Ecclesia, quae per Dei Omnipotentis gratiam a tramite Apostolicae traditionis nunquam errasse probabitur, nec haereticis novitatibus depravata succubuit, sed ut ab exordio fidei Christianae percepit ab Authoribus suis Apostolorum Christi Principibus, illibata fide tenens, permanet secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum Principi fatus est: Petre, inquiens, ecce Satanas expetivit vos, sicut qui cribrat triticum, Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. *Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus, & Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meae exiguitatis praedecessores confidenter fecisse semper cunctis est cognitum.* Haec scribebat S. Agatho sub tempus VI. Synodi, in qua de Honorio agendum erat, neque ei mota de Honorio lis est: sed de hoc suo loco.

Insuper idem Pontifex in memorata epistola declarat se suis Legatis in mandatis dedisse, ut Sedis Apostolicae fidem simpliciter ex scripto exponerent, prohibiti, ne paterentur vel minimum illi addi, detrahi, vel mutari: *Ut nihil,* inquit, *profecto praesumant augere, minuere, vel mutare; sed traditionem hujus Apostolicae Sedis, ut a Praedecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, sinceriter enarrare.* Eadem act. 4. lecta quoque epistola Synodi Romanae per Legatos suos missa ad Constantinum Imper., qua inter alia haec Latini Episcopi scribunt: *Nos licet humillimi summis viribus enitimur, ut Christiani vestri Imperii respublica, in qua B. Petri Apostolorum Principis Sedes fundata est, cujus authoritatem omnes Christianae nobiscum nationes venerantur, & colunt, per ipsius B. Petri reverentiam omnium gentium sublimior esse monstretur. Personas autem de nostrae humilitatis ordine providimus dirigere ... quae omnium nostrum, idest omnium per Septentrionales, vel Occiduas regiones suggestionem, in qua & Apostolicae*

licæ nostræ fidei confessionem prælibavimus, afferre debeant, non tamen tanquam de incertis contendere, sed ut certa, atque immutabilia compendiosa definitione proferre. Viden Legatos mitti ad Concilium generale, ut definitiones fidei editas a Sede Apostolica promulgent, amplectique præcipiant! Hanc vero Apostolicis definitionibus parendi necessitatem non aliunde colligunt, quam ex infallibilitatis privilegio, quod de eadem Apostolica Sede prædicant his verbis: *Lumen Apostolicæ fidei splendidissimum, quod ex veri luminis fonte, tanquam de radio vivifici fulgoris per ministros Beatos Petrum, & Paulum Apostolorum Principes, eorumque discipulos, & Apostolicos successores gradatim usque ad nostram parvitatem Dei opitulatione servatum est, nulla hæretici erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis confœdatum*. Addunt: *Hæc est perfecta nostra scientia, ut terminos Catholicæ, atque Apostolicæ fidei, quos usque adhuc Apostolica Sedes nobiscum & tenet, & tradit, tota mentis custodia conservemus*. Demum prolata suæ fidei professione de geminis in Christo naturis, voluntatibus, & operationibus, ita concludunt: *Quicumque ... quæ in hac confessione continentur, nobiscum sincere prædicare desiderant, ut nostræ Apostolicæ fidei concordes ... suscipimus. Qui vero hæc confiteri noluerint, ut infestos Catholicæ, & Apostolicæ confessioni, perpetuæ condemnationis reos esse censemus*. En quomodo nequaquam Ecclesiæ Orientalis expectata sententia, & assensione, ipsi imo quid credendum, tenendumque sit, ex Apostolicæ Sedis sententia proponunt, & præscribunt; a qua nefas sit vel latum unguem recedere, tanto minus eam in dubitationem adducere, aut examini subjectam velle: atque ita plane ex Pontificis, & Romanæ Synodi sententia res cessit. Nam act. 8. Episcoporum quilibet confestim se adquiescere respondit iis, quæ de duabus Christi voluntatibus, & operationibus Imperatori rescripserat S. Agatho: *Suggestiones*, inquit Domitius Episcopus Prusiados, *Directas a Patre nostro Agathone Sanctissimo Archiepiscopo Apostolicæ, & Principalis Sedis Romæ ad a Deo coronatum, & mansuetissimum nostrum Dominum, & Magnum Victorem Imperatorem, tamquam a Spiritu Sancto dictatas per os Sancti, ac Beatissimi Principis Apostolorum Petri, & digito prædicti ter beatissimi Agathonis scrip-*

ſcriptas ſuſcipio, & amplector, & ita credo, ita ſentio. Eadem act. 8. Georgius Patriarcha Conſtantinop. epiſtolam S. Agathonis admiſit, & ſecundum illam ſe credere profeſſus eſt. Compererat namque eam SS. Patrum teſtimoniis, quæ in codicibus authenticis in Patriarchii Conſtantinopolitani ſcriniis ſervatis continebantur, eſſe conſonam. In eamdem ultro ſententiam ivit Sergius Epiſcopus Selymbriæ dicens: *Sequor ſuggeſtiones Patris noſtri Agathonis Sanctiſſimi Papæ Romæ, & ita ſuſcipio, & amplector eas, tamquam epiſtolas ſanctæ memoriæ Leonis, ... & profiteor in Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro duas voluntates naturales, & duas earum operationes.* Uno verbo. Ceteri perinde Epiſcopi una voce, conſenſuque unanimi conclamaverunt: *Et nos piiſſime Domine notionem accipientes ſuggeſtionis directæ ... ab Agathone SS. Papa antiquæ Romæ: & alterius ſuggeſtionis, quæ facta eſt a ſubjacente ei Concilio,* (nota, a ſubjacente ei Concilio, ajunt) *ſic ſapimus, & credimus.* Eadem act. 8. Macarius ſurgere, & reſpondere juſſus eſt, iccirco, quod non conſenſiſſet *virtuti directarum orthodoxarum ſuggeſtionum ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano.*

Act. 10. Petrus Nicomedienſis cum aliis Epiſcopis, & Clericis, relictis partibus Macarii, porrecto libello: *Conſentio*, inquit, *& permaneo in cunctis capitulis, quæ continentur tam in prædicta ſuggeſtione ejuſdem Sanctiſſimi viri* (Agathonis), *quam in altera ſuggeſtione Concilii.* Act. 13. Epiſcopi omnes dixerunt: *Declarantibus igitur nobis, veſtra Gloria* (Imperator Conſtantinus) *debet percipere, quod bene, atque juſte eos* (Pyrrhum, Paulum, & Petrum Conſtantinopolitanos quondam Epiſcopos, Theodorum, & Cyrum) *jam abjecit Agatho Sanctiſſimus Papa per ſuggeſtionem, quam fecit ad piiſſimum noſtrum Imperatorem: & nos quoque conſonanter cum eo hos expelli, & anathemate percelli cenſuimus.* Act. 18. profitetur Synodus, *Se fideliter ſuſcipere, & expanſis manibus amplecti tam ſuggeſtionem, quæ a Sanctiſſimo Agathone facta eſt ad Conſtantinum, ... & alteram ſuggeſtionem Synodalem, quæ miſſa eſt a ſacro Concilio, quod eſt ſub eodem Sanctiſſimo Papa* (nota, Concilium dicunt, nempe Romanum, eſſe ſub Papa) proinde, ſubdunt: *Inſpirationi Sancti Spiritus*

 coope-

cooperantes... Agathonis Sanctissimi Patris nostri, & Summi Papæ dogmaticis litteris consentientes &c. Et infra in sermone acclamatorio ad Imperatorem sic universi Patres alloquuntur: *Summus autem nobis concertabat Apostolorum Princeps: illius enim imitatorem, & Sedis successorem habuimus fautorem, & divini Sacramenti mysterium illustrantem per litteras. Confessionem tibi a Deo scriptam illa Romana antiqua Civitas obtulit, & dogmatum diem ab Occiduis partibus exattulit; charta, & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur*. Ita Episcopi Synodi VI, dum in Honorium animadvertunt, S. Agathonem supremum Pontificem agnoscunt, illique tanquam per ipsius os loquenti S. Petro reverenter auscultant. Ex quo obiter conjicere est Honorium vapulasse in VI. Synodo, ut persona singularis fuerat, & hæreticorum fautor. Præterea in litteris Synodicis ad S. Agathonem ita scribunt: *Maximi morbi majoribus indigent auxiliis, atque idcirco Christus verus Deus noster sapientem dedit Medicum vestram adeo honoratam sanctitatem contagia hæretica suis fortiter propulsantem remediis; orthodoxiæ, ac valetudinis robur membris Ecclesiæ largientem. Itaque tibi, ut primæ Sedis Antistiti universalis Ecclesiæ, quid gerendum sit, relinquimus stanti super firmam fidei petram: libenter perlectis vestræ confessionis litteris, quas ut a Summo Apostolorum vertice divine perscriptas agnovimus, per quas exortam nuper multiplicis erroris sectam hæreticam depulimus... ex sententia per sacras vestras litteras de iis prius lata*. Constantinus vero Pogonatus in litteris ad Concilium Occidentale sic scribit: *Interfuistis namque & vos cum universali Principe Pastorum, simul cum illo divinitus loquentes, tam in spiritu, quamque littera... idcirco & omnes consonanter mente, & lingua concredimus, & similiter confessi sumus, & tamquam ipsius Divini Petri vocem Agathonis relationem supermirati sumus*. Postremo Synodi Patres una cum Synodi actis Synodicam ad S. Agathonem transmittentes, gestorum confirmationem enixe postularunt his verbis: *Orthodoxæ autem fidei splendidam lucem vobiscum clare prædicavimus, quam ut iterum per honorabilia vestra rescripta confirmetis, vestram oramus Paternitatem*.

Ve-

Verum mortis S. Agathonis, & S. Leonis II. inaugurationis nuntiis acceptis, scripsit Constantinus pro confirmatione Synodi, cui rescribens Leo, *Sancta, inquit, universalis, & magna VI. Synodus Apostolicam in omnibus regulam, & probabilium Patrum doctrinam sequuta est; & quia definitionem rectæ fidei prædicavit, quam & Apostolica Sedes B. Petri Apostoli veneranter suscepit, idcirco & nos, & per nostrum officium hæc veneranda Sedes Apostolica his, quæ definita sunt ab ea, consentit, & B. Petri auctoritate confirmat, sicut supra solidam petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptis firmitatem .... Hanc igitur rectæ, atque Apostolicæ traditionis normam prædecessor meus Agatho cum sua Synodo prædicavit. Hanc scriptis percurrentibus in suæ suggestionis pagina vestræ pietati emisit, approbans, & confirmans testimoniis sanctorum Ecclesiæ Doctorum, quam Sancta nunc, & magna Synodus in omnibus amplexa est, utpote B. Petri Apostolorum Principis sinceram doctrinam in ea agnoscens*. Post VI. Synodum Philippico Bardane Imperio potito, Johannes Monothelitis pariter favens Cyri loco Constantinopolitanus Patriarcha suffectus est. Sed Philippico in ordinem redacto, & Arthemio, seu Anastasio catholico Principe ad Imperii fastigium evecto, Johannes Synodum VI. profiteri cœpit, datisque ad Constantinum Papam litteris excusare studuit, quæ gesserat sub tyrannide Philippici. Idem S. Leo II. acta VI. Synodi in Hispaniam misit, datis litteris tum ad Episcopos Hispaniæ, tum ad Regem Ervigium, in quibus inter alia Sedi Apostolicæ infallibilitatis privilegium adserit præclaris his verbis: *Apostolicæ traditionis in vobis fructificat ... puritas, pro qua hæc Sancta Ecclesiarum omnium mater Apostolica Sedes usque ad victimam desudavit semper, & desudat, & prius ... animam a corpore ... deligit sequestrari, quam proditione sacrilega se a confessione veridica ... sejungi*. Ita in epist. ad Episcop. Hisp.; in epist. vero ad Ervigium postquam dixit, sicut in priori a S. Petro Apostolorum Principe Christianæ fidei traditionem descendisse, atque in Hispanias Evangelicam veritatem dimanasse: *Pro ejus*, subdit, *immutabilitate servanda diversas afflictionum insidias hæc Apostolica Christi Ecclesia sustinuit semper, & sustinet, & superna gratia suffragante illæsa persistit*.

Epis-

Epistolas hasce, nec non epistolam ad Constantinum Imperat. S. Leoni abjudicat, spuriisque adcenset Baronius: sed adversus Baronium eas vindicant Pagius in critica, & Baldinus in not. ad Anast. tom. 4.: cum iis vero nequaquam pugnare, quæ idem Pontifex de Honorii damnatione, damnationisque caussa subnectit, suo loco ostendemus. Interea ex hactenus dictis liquido constat S. Agathonem supremam in VI. Synodum auctoritatem exercuisse.

Nihilominus Bossuetius def. decl. par. 2. lib. 12. cap. 24; & Natalis differt. 4. in hist. Eccles. Sæculi XV, & XVI. n. 26. ex actis VI. Synodi ostendi Concilii Oecumenici ultimum, supremumque esse judicium contendunt. Quamvis enim, inquiunt, a S.Martino I. inSynodo Lateranensi damnata fuissetMonothelitarum hæresis, sectæque Principes anathemate confixi: quamvis ejusdem hæresis, & sectatorum damnationem S.Agatho in Synodo frequentissima Romæ celebrata confirmasset, hanc tamen controversiam, caussamque sexta Synodus retractavit. Hæreticorum scripta, lataque adversus eos judicia examini supposuit, dogmaticam S. Agathonis epistolam ad incudem revocavit, nec nisi cum doctrina SS. Patrum, ac superiorum Conciliorum diligenter antea collatam admisit, ut constat ex act. 8, ex epistola Synodica ad Agathonem, & ex litteris Constantini Imperatoris ad Leonem II, in quibus sic habet: *Quum suggestionem S. Papæ Agathonis ad potestatem nostram ii... obtulissent*, (Legati), *quam quum jussissemus omnibus audientibus recitari, sane nec adulteratæ fidei caracterem in ea perspeximus. Perpensis enim Evangelicis, & Apostolicis vocibus, comparatisque cum ipsa iis, quæ a sanctis, & universalibus Conciliis statuta, ac definita sunt: collatis præterea testimoniis, quæ afferebat, cum paternis libris, nihil non concinens inventum est*. Similia habet in litteris, quas idem Imperator ad Concilium Occidentale transmisit. Cum hæreticis vero, subdunt Natalis, & Bossuetius, eadem Synodus Honorium Papam damnavit, prælectis ejus ad Sergium epistolis. Porro, subinferunt, si Synodus Oecumenica supremum non esset tribunal, nec permissum illi fuisset caussam a Pontificibus actam reagere, nec in epistolam dogmaticam examen instituere, nec censuris in Pontificem animadvertere. Næ

Næ ii tenebras luci offundere ita satagunt. Nam respondeo 1. falsum est epistolam dogmaticam S. Agathonis, atque sententiam a S. Martino I. latam examini fuisse subjectas; siquidem, ut diximus, epistola S. Agathonis ad Imperatorem lecta act. 4. expresse jubebat, ut nihil de iis, quæ regulariter definita fuerant, minueretur, nihil mutaretur, vel augeretur, sed eadem verbis, & sensibus illibata custodirentur: subdens, Legatis imperasse id dumtaxat, ut traditionem Apostolicæ Sedis, sicut a prædecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, simpliciter enarrarent. Sed & eisdem in litteris se auctoritatem supremam a S. Petro habere, ac Sedem Apostolicam a via veritatis nunquam deflexisse aperte asserebat S. Agatho. In epistola vero ad eamdem Synodum VI. data, postquam similia repetivisset, concludebat: *Quicumque sacerdotum hæc, quæ in nostra confessione continentur, nobiscum sincere prædicare desiderant, ut nostræ Apostolicæ fidei concordes ... suscipimus. Qui vero hæc confiteri noluerint, ut infestos Catholicæ, atque Apostolicæ confessioni perpetuæ condemnationis reos esse censemus.* Ita ne fatur, qui supremæ auctoritatis potis non est, vel prærogativa caret inerrantiæ? Postremo a Synodo ipsa VI. supremam Pontificis auctoritatem, infallibilitatisque prærogativam agnitam fuisse, & assertam ex ejusdem Synodi epistolis tum ad S. Agathonem, tum ad S. Leonem II, tum ex actis ejusdem evicimus: *Litteras*, (Agathonem alloquuntur,) *a vestra Beatitudine missas, ut a Summo Apostolorum vertice divine perscriptas agnoscimus &c. Velut*, (alloquuntur Leonem) *ipsum Principem Apostolici chori, primæque Cathedræ Antistitem Petrum contuiti sumus mentium nostrarum oculis totius dispensationis mysterium divinitus eloquentem ... Nam ipsum totum Christum nobis sacræ* (Agathonis) *ejus litteræ disserendo exprimebant, quas omnes libentibus animis, sincereque accepimus.* In Prosphonetico vero ad Imperatorem act. 18. repetunt se Agathonis litteris consentire, atque ab Agathone hæresim Monotheliticam confossam non modo ajunt, sed progrediendo antecedentium hæresum damnationem Pontificiæ, & Imperatoriæ tribuunt auctoritati. Ita Arii damnationem præcipue S. Silvestro, & Constantino; Macedonii S. Damaso, & Theodosio; Nestorii S. Cæ-

S. Cæleſtino; Eutychetis S. Leoni &c. Poſtremo ſuperius jam obſervavimus act.8. Epiſcopos conclamaſse ſe amplecti ſuggeſtionem directam ab Agathone, & alteram factam *a ſubjacente ei Concilio*: & act. 18. iterum dixiſſe ſe ſuſcipere ſuggeſtionem factam ab Agathone, & alteram Synodalem ſuggeſtionem miſsam a ſacro Concilio, *quod eſt ſub eodem Papa*.

Reſpondeo 2. quum ageremus de Concilio Chalcedonenſi, ac de epiſtola S. Leonis in eo ad examen revocata, liquido oſtendiſſe nos id examinis non eſſe jurisdictionis, ſed declarationis, ac exinde non licere inferri Concilium ſupra Pontificem eſſe, vel Pontificem haud eſſe infallibilem. Recolenda ibi dicta, ne crambem, ut ajunt, recoctam obtrudere videamur. Id unum adnectimus liquidum nempe, locupleſque de ea S. Nicolai I. teſtimonium, qui epiſt. 9. ad Michaelem Imp. hæc habet: *Epiſtola S. Leonis Papæ apud omnes Orientales Epiſcopos adeo extitit venerabilis, ut hanc columnam Ortodoxiæ vocarent, & omnes in ea, Præſule Conſtantinopolitano Anatolio præcedente, ſubſcriberent: ita ut Chalcedonenſis magna Synodus nihil definiiſſe, nihil reſpuiſse, nihil ſuſcepiſse, niſi quod vel illa, vel vices Apoſtolicæ Sedis ibi reſervantes definierunt, projecerunt, vel admiſerunt, penitus agnoſcatur*. Cæterum mirum eſt, quod Boſſuetius iſta objiciat, ut qui haud ignorabat a Patribus Concilii Toletani XIV. ipſam Synodum VI. examini fuiſſe ſuppoſitam. Nec valet ejus reſponſum Patribus illis nondum perſpectum, quo loco, an Oecumenicæ ſcilicet, Synodus VI. eſſet habenda: haud enim eos latebat eamdem a S. Leone II. confirmatam fuiſſe, ſiquidem ad Epiſcopos Hiſpaniarum ea de re litteras dederat: quæ quidem ſi Boſſuetio ſuſpectæ ſint; ignorare tamen nequibant Hiſpani Monothelitas damnatos a Conciliis Hieroſolymitano ſub Sophronio; Africanis Provinciarum Proconſularis, Numidiæ, Bizacenæ, & Mauritaniæ; Heedfeldenſi in Anglia; Romanis ſub Severino, Joanne IV, Theodoro, S. Martino I, & S. Agathone, a quibus præſertim duobus poſtremis Chriſtifideles undique admoniti fuerant de cavendis omnino Monothelitis, adeo ut Eccleſiæ univerſæ conſenſu damnati jam Monothelitæ dicendi eſſent. Jam vero fas ne fuiſſet Hiſpanis Eccleſiæ univerſæ judicium, ſive conſenſum ad incudem revocare? Mi-

Mirum quoque ista a Natali objici, ut qui Calvinistas, & Lutheranos impudentiæ jure redarguit, & refellit hist. Ecclef. ad sæcul. IX, & X. dissert. *6.* de imaginibus §. 8. ex Germanorum, & Gallicanorum Episcoporum gestis contra VII. Synodum pessime inferentes Tridentinam Synodum ad examen revocari posse. Scilicet Dalix Carentonius Minister *Dissert. de Conciliorum quorumvis definitionibus ad examen revocandis*, Conciliorum generalium definitiones ad examen revocari posse contenderat ex libris Carolinis, & Synodis Francofordiensi, & Parisiensi, a quibus VII. Synodus examini subjecta, & rejecta fuerat: ac propterea Calvinistis, & Lutheranis Tridentinam Synodum ad examen revocandi, & rejiciendi integrum esse. Cui respondit Natalis, quod VII. Synodus a Patribus illis Conciliorum Francofordiensis, & Parisiensis, tanquam œcumenica non fuerat habita, ut quæ ritu solemni confirmata nondum fuisset ab Hadriano; nec ad eam recipiendam Germani, Galli, Britanni, & Itali Episcopi a Pontificibus œconomia utentibus urgerentur: nam, teste eodem Dalixio, eamdem VII. Synodum nondum ratam habuerant S. Nicolaus I. in epist. ad Adonem Vienn., & Synodus Romana sub eodem anno 863. celebrata; nec Hadrianus II. in epist. 34. ad Carolum Calvum. Quamquam nos infra ostendemus Synodum VII, seu Nicænam II. ab Hadriano I. confirmatam fuisse, uti constat ex ejus epistola Apologetica ad Carolum Magnum. At vero Tridentinum Concilium dubio procul œcumenicum fuit, atque a Romanis Pontificibus convocatum, & confirmatum. Ea enim ratione præcipue Tridentinum non posse ad incudem revocari docet Natalis, quod a Pontificibus fuerit probatum, cujusmodi probationis ignorantia laborantes Patres Francofordienses VII. Synodum examini subjecere, ac rejecere. Eccur itaque incostans in Pontificum sententias inquirere Synodum œcumenicam posse, dogmaticumque instituere examen adfirmat? Mirari denique magnopere subest, quod Concilii præeminentiam ex damnatione Honorii concludere Natalem non puduerit: quandoquidem ob hæresim Pontificem a Sede Apostolica delapsum, ut nonnulli docent, quum desierit esse Ecclesiæ non modo caput, sed imo membrum, potuit Synodus damnare, vel excisum declarare. Sed de Honorio suo

loco, ubi non nisi ob hæresi favorem impensum a VI. Synodo pessime exceptum fuisse: neque id factum absque Sedis Apostolicæ consensu ostendemus: conficique imo multis, nec contemnendis conjecturis id nunquam factum: confectumque a viris eruditis referemus. Interea confer Illustrifs. Archiepiscop. Cæsarem Claudium Sommier hist. dogm. Pontif. lib. 8. cap. 12; erudit. P. Desiderantium in observatis ad epist. Sergii, & Honorii apud eumdem Sommier, & Blanchinium tom. 4. Anastasii; Cl.Cavalcantem in Vindic. Honorii, & doctis. Berti de Theolog. discipl. tom. 5. lib. 26. cap. 11.

Ex Nicæno II, & Constantinopolitano IV.

§. IV.

CONcilium Nicænum II, seu Generale VII. sub Hadriano I. anno 787. ex Episcopis 350. congregatum, potestati supremæ Pontificum, atque infallibilitati non minus illustre testimonium dedit. Legem in eo tulisse Hadrianum, & fidei definitionem præscripsisse, cui obsequi, seseque coaptare universa Synodus officii, religionisque loco habuerit, manifestissime adparet ex epistola Hadriani ad Constantin., & Irænem, qua jubet, ut imprimis pseudo-Synodo Constantinopolitanæ sub Leone Isaurico, qua in sacras Imagines conclamatum fuerat, anathema diceretur: *Imprimis*, inquit, *pseudo-syllogum illud, quod sine Apostolica Sede enormiter, & irrationabiliter, nequiterque contra SS. venerabilium Patrum traditionem de sacris imaginibus actum est, anathematizetur præsentibus missis nostris*. Eadem epistola Hadrianus postquam Sedis suæ privilegia verbis illis: *Tu es Petrus, & super hanc petram &c.* constabilivisset, sedem Apostolicam a Christo D. super universas Orbis Ecclesias constitutam asserit: *Cujus Sedes* (S. Petri), inquit, *in toto orbe terrarum primatu fungens, Caput omnium Dei Ecclesiarum constituta est, & quemadmodum B. Petrus Apostolus per Domini præceptum regens Ecclesiam, nihilominus subsequenter tenuit semper, & retinet Principatum*. A sua Apostolica Sede Concilia confirmari subdit: *Quæ,* in-

inquiens, *unamquamque Synodum, & sua auctoritate confirmat, & continua moderatione custodit*. Epistola vero ad Tharasium Patriarcham Constantinop., cujus electionem contra canones peractam (nam ex laico subito Episcopus factus fuerat) sanat, & integram esse jubet, id ab eo exigit, ut Sedis Apostolicæ Primatui assurgeret, fideique ab illa procusas definitiones amplecteretur: *Cui*, inquit, *si adhærere cupit vestra Sanctitas, & nostræ Apostolicæ Sedis, quæ est Caput omnium Ecclesiarum Dei, sacram, & orthodoxam formam incorrupte, atque incontaminate, ex profundo cordis, & sinceritate mentis custodire studet, ut revera orthodoxa, & Dei cultrix existens*. Lectis in Synodo act. 2. hisce ad Constantinum, & Tharasium Hadriani litteris Legati interrogarunt: *Dicat nobis, Sanctissimus Patriarcha Tharasius, si consentiat litteris Sanctissimi Papæ Senioris Romæ Hadriani, an non?* ad quæ Tharasius respondit: *Quod quum Apostolus Paulus ad Rom. scribens dixerit, quod ipsorum fides annuntiata esset in universo mundo, hoc testimonium sequi necessarium sit, inconsultoque agat, qui huic conatur resistere*. Eadem petitione a Legatis Synodo facta, respondit Synodus: *Sequimur, suscipimus, & admittimus*. Atque ita singuli Episcopi credere se, & confiteri subdiderunt quæcumque Hadrianus in suis litteris docuerat: imo Agapius Cæsareensis, & Joannes Episcopus Taurominiæ subjunxere: *Quum veluti divinus Orthodoxiæ terminus sint litteræ, quæ ab Hadriano Papa senioris Romæ ad piissimos Imperatores, nec non ad Tharasium... missæ sunt, ita profiteor suscipiens sacras Icones secundum antiquam traditionem Ecclesiæ Catholicæ*. Horum similia ceteri habuerunt Episcopi. Audis Pontificis definitionem postremum vocari fidei terminum, quem proinde transgredi, a quove alterum poni nefas sit! Act. 3. lectæ sunt epistola Tharasii ad Patriarchas Antiochenum, & Alexandrinum, eisque subjectos Episcopos, quod sub Saracenorum jugo gemerent, absentes, atque eorumdem Patriarcharum epistolæ ad Tharasium, quibus suam a Synodo absentiam excusabant, ajentes ex eorumdem absentia nullum Concilio præjudicium inferri, eo quod Romanus Pontifex per Legatos, supplens præsentiam aliorum Patriarcharum, præsens adfuerit: *Sed nullum ex hoc sanctæ adhæsit Synodo*

præjudicium, neque vires habuit prohibitio aliqua statuendi, & manifesta faciendi recta dogmata pietatis, præcipue quum Sanctissimus, & Apostolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus per apocrysarios suos sit. Quæ quid aliud præferunt, quam quod a Romano Pontifice potissima in Synodo virtus, ac vis dimanet, & diffluat?

Act. 4. prolata est in medium una cum sententiis SS. Patrum epistola S. Gregorii III. ad S. Germanum Constantinop. Episcopum, qua legitimus Imaginum usus approbabatur. Act. 5. Apostolicæ Sedis Legati nomine Hadriani Papæ decretum de cultu sacris imaginibus impendendo ediderunt, cui una voce Concilium adclamavit, & adhæsit, verbis, votisque significans non auscultari Pontifici absque piaculo non posse. Denique etsi ista Synodus can. 1. Apostolicos inter alios, nec non Trullanos canones confirmarit, eos tamen Romana Ecclesia nec admisit, nec probavit, ut ait Anastasius præfat. ad VII. Synodum Joanni VIII. dicata, sicuti neque canonem 8. istiusdem Synodi, quo statuitur, Judæos, qui baptismo initiati non christiane viverent, sed clam Judaizarent, in Ecclesia recipiendos non esse, sed impune dimittendos, neque eorum pueros baptizandos, aut servos acquirendos. Repugnat enim canon hic S. Gregorii M. doctrinæ lib. 1. epist. 45; lib. 3. epist. 26., lib. 4. epist. 6., & lib. 7. epist. 24. *Videtur mihi*, sic scribit ad Cyprianum Diaconum, & Rectorem patrimonii Siciliæ epist. 6. lib. 4., *ut per omnes possessiones* (Ecclesiæ), *in quibus Hebræi esse noscuntur, epistolas transmittere debeas, eis ex me specialiter promittens, quod quicumque ad verum D. N. Jesum Christum ex eis conversus fuerit, onus possessionis ejus ex aliqua parte imminuetur .... Nec hoc inutiliter facimus, si pro levandis pensionum oneribus, eos ad Christi gratiam perducamus, quia etsi ipsi minus fideliter veniunt, ii tamen, qui de iis nati fuerint jam fidelius baptizantur: aut ipsos ergo, aut eorum filios lucramur*. Quid vero quod epist. 26. lib. 3. ad Januarium Calaritanum de Paganis Ecclesiæ prædia incolentibus sic scribit: *Si rusticus tantæ fuerit perfidiæ, & obstinationis inventus, ut ad Dominum venire minime consentiat, tanto pensionis pondere gravandus est, ut ipsa exactionis suæ pœna compellatur*

ad

ad rectitudinem festinare? Jubebat igitur modis omnibus infidelium conversionem in Sardinia procurari ab Episcopis. Liquet vero exinde Pontificum pleni juris esse Conciliorum etiam œcunicorum canones, quos recipere, & quos respuere. Sed de hoc argumento luculentius alio in loco.

Absoluta VII. Synodo, non multo post sub Leone Armeno dira excitata est adversus illam, sacrasque imagines persecutio; & S. Nicephoro a sede detruso, in ejus locum Patriarcha Constantinopolitanus intrusus est Theodotus Mellissenus, a quo statim coacta pseudo-Synodus est adversus sacras imagines. S. Theodorus Studites, qui ob SS. Imagines in exilium pulsus arctissimo carcere detinebatur, ad Synodum hancce hæreticorum dedit epistolam, quæ 1. est lib. 2, qua inter alia scribit: *Se & orthodoxos SS. Imagines adorare non solum ex S. Nicæna II. Synodo . . . tutum esse affirmare; sed & ab ipsomet adventu Domini nostri ac Dei tam scripto, quam sine scripto fundati secure supra Sedem illam consistimus*, inquit, *de qua Christus ait: Tu es Petrus, &c.* Leone interfecto successit Michael Balbus, illo nihilo ferme melior, qui omnes etiam Episcopos orthodoxos adesse jussit Constantinopoli, ut cum Iconomachis de ineunda concordia in quæstione de Imaginibus deliberarent: at Episcopi ad ipsum egregiam illam dedere epistolam, quæ a S. Theodoro Studita scripta creditur, & inter illius epistolas extat 86. lib. 2, & apud Baronium, qua se cum hæreticis convenire non posse contestati sunt, & si quod dubium circa fidem emergeret, consulendum esse Romanum Pontificem: *Jam vero*, inquiunt, *sermonem refellendi caussa cum Heterodoxis conferre Apostolico mandato repugnat . . . quod si quod hujusmodi, de quo ambigat, aut diffidat divina magnificentia vestra pie a Patriarcha dissolvi posse; jubeat . . . ad communem utilitatem a vetere Roma suscipi declarationem, prout olim, & ab initio paterna traditione transmissus mos fuit: hæc enim suprema est Ecclesiarum Dei, in qua Petrus sedem primus tenuit, ad quem Dominus dixit: Tu es Petrus, & super &c.* Hisce S. Theodori dictis adjicienda putamus, quæ illis tempore erant anteponenda, dicta scilicet alterius Monachi Sancti Stephani Junioris, qui, ut refert in ejus vita Stephanus Diaconus Ecclesiæ Constantinopoli-

politanæ a Loppino publici juris facta, ad Episcopos in pseudo-Synodo a Constantino Copronymo coacta congregatos, qui eum ab Sacrarum Imaginum cultu avertere volebant, respondit: *Qua nam ratione vestram Synodum œcumenicam dicitis, quam neque approbavit Romanus Pontifex; quamquam canone præscribitur, res Ecclesiasticas absque Papa Romæ constitui non debere, neque Alexandrinus, neque Antiochenus, neque Hierosolymitanus &c.* Porro hæc erat illorum temporum de Romano Pontifice sacratissima sententia. Est ne vero desiderare expressius ad demonstrandum Pontificem sive suprema præfulgentem potestate, sive in fide infallibilem?

Nihilominus Bossuetius def. declarat. par.2. lib.12. cap. 30. etiam ex Synodo VII.sive Nicæna II.se colligere autumat Concilii supra Pontificem auctoritatem: Hadriani pariter litteras examini ea in Synodo subjectas arbitratus, ex eo quod lectis Hadriani epistolis, quum Legati Tharasium interrogassent: *Dicat nobis..... si consentiat litteris Sanctissimi Papæ?* Tharasius respondens eas admittere, hanc attulit rationem: *Nam & ipsi scrutando scripturas, syllogistice approbando rimati sumus*. Scilicet Pontificiæ auctoritatis non æqui æstimatores unum, aut alterum verbum avide arripiunt, ut statim de Pontificia auctoritate actum esse pronuntient. At vero dilucide ostendimus Hadrianum in litteris tum ad Imperatorem, tum ad Tharasium Sedis Apostolicæ prærogativas planas fecisse, tum in Pseudo-Synodum anathemate animadvertendo; tum Sedem Apostolicam indefectibilem adstruendo; tum a Synodo obedientiam exigendo. Hadriano autem ex officio obsequutam Synodum, ejusdem litteras religiose professam esse se sequi, amplecti, suscipere, & admittere: inter alios autem ab Joanne Taurominiæ, & Agapio Cæsareensi Episcopis litteras Hadriani nuncupatas *Orthodoxiæ terminum*. Litteras illas igitur, sicut fidei regulas Synodus venerata est, & nihilominus, ut fides fieret illustrior, nullusque ignoraret ab Hadriani litteris catholicum dogma apertissime doceri, prolata sunt SS. Patrum testimonia. Ita plane intelligendum fore eum locum Tharasii aperte liquet ex eodem Tharasio, qui eo ipso loco asserit fidem Ecclesiæ Romanæ esse fidem Catholicæ Ecclesiæ, ac proinde ejusdem testi-

testimonium sequi necessarium esse, & inconsulto agere, qui illi conatur resistere. Recole dicta superius.

Ea ferme ratione id actum est totum, (atque hoc insuper habeat responsum Bossuetius homo vel circa res confessas moras attexere assuetus, nesciusque æqui, bonique facere, nisi quæ ullo inficias ire modo nequeat) id, inquam, ea ferme ratione actum est totum, qua Eugenius II. egit cum Ludovico Pio, qui, ut satisfaceret Græcorum Legatis ad ipsum missis, Pontificem fuerat deprecatus, ut suis Sacerdotibus fas esset sententias de cultu Sacrarum Imaginum scrutari, quas sententias postea ad Eugenium misit, scilicet ejusmodi sententias sive conquiri, sive conferri indulgens: non tamen ut VII. Synodi, & Sedis Apostolicæ sententia examini subjicerentur, uti satis constat ex epistolis Ludovici apud Baronium, & Sirmondum, in quibus inter alia: *Quia*, inquit, *nos a Pontifice petere voluimus licentiam, quatenus has collectiones a Sacerdotibus nostris fieri permitteret, ideo non potuit prætermitti, quin ostendatur, quod ex ipsius permissione collectum est*. Eadem quoque ratione S. Leo indulsit de Synodo Chalcedonensi iterum agi, sed ut scribit ad Leonem Augustum epist. 88., ita concessit, ut simpliciorum, & rudiorum infirmitati consuleret: *De rebus*, ait, *apud Nicæam, & apud Chalcedonem definitis nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, & infirma sint, quæ tanta per Spiritum Sanctum fixit auctoritas. Instructioni autem parvulorum nostrorum, qui post lactis alimoniam cibo desiderant solidiori sanari, ministerii nostri præsidium non negamus, ut sicut simpliciores non spernimus, ita a rebellibus hæreticis abstinemus*.

At inquiunt rursus adversarii, inter quos Bossuetius loc. cit. cap. 31., quos exagitandos suscipimus, si Hadriano paruerunt Græci, quid fieri potuit, ut eidem morem pariter gerere recusarint Galliæ, & Germaniæ Episcopi in Synodo Francofordiensi sub Carolo Magno coacti, qui acta VII. Synodi hujusce ab Hadriano missa admittere detrectarunt, imo in VII. Synodi Patres pessime animo affecti, & invecti acriter sunt, nisi dicatur a Germanis, & Gallis eam Pontificis summam potestatem, atque inerrantiam nequaquam agnitam, assertamque fuisse? Quibus repo-

repono 1., quod si ex Francofordiensi Synodo quidquam Pontifici assertis privilegiis extundere liceret adversum, eadem, ac potiori ratione id eruere esset, quod Synodo œcumenicæ detractum voluerint Patres Francofordienses: nam eo in Francofordiensi Concilio nihil de Hadriano, sed de Nicœna II. tantummodo Synodo actum, in quam ab illis, atque in sacras imagines conclamatum est. Repono 2. Francofordienses Patres errasse tum in jure, tum in facto, (errareque perfacile eis fuerat præjudiciis, ac studio partium abreptis, nam tum Carolus Magnus cum Orientis Imperatore, ob denegatam in connubium Irænem simultates gerebat): in jure quidem, ut censent Mabillonius præfat. in 1. part. sæculi IV. Benedictini, & Lupus dissert. de septima Synodo cap. 15., eo quod cultum Imaginibus per prostrationes, oscula, & incensationes exhibitum temere proscripserint, ut colligitur ex can. 2., quo dicitur: *Omnimodis adorationem renuentes contempserunt, atque damnarunt*; & ex libris Carolinis, Hincmaro, Adone, Anastasio, & Concilio Parisiensi sub Ludovico Pio: quamvis Imagines in templis retinerent, & Cruci, Evangeliorum libris, & SS. Reliquiis cultum impenderent. Errore vero facti, ut censent Baronius, Bellarminus, & Perronius; tum quod putarint a VII. Synodo SS. Imaginibus delatum cultum latriæ: id vero ex eo facilius putarunt, quod in actis VII. Synodi confessio Constantini Cypri Episcopi, quæ act. 3. habetur, perverse a græco in latinum versa fuisset, sic enim lib. 3. Carolino cap. 17. exprimebatur latine: *Suscipio, & amplector honorabiliter Sanctas, & venerandas Imagines secundum servitium adorationis, quod Trinitati emitto*: quum tamen in textu Græco originali habeatur: *Adorationem vero, quæ sit secundum latriam, soli Trinitati emitto*. Nec iccirco tamen hæresis nota illis infligenda, quia Nicænam II. pro œcumenica non habebant, eo quod ad illam Occidentales non vocati fuissent, necdum illam Hadrianus publico judicio firmasset: tum quod putarent ab Hadriano Concilii Nicœni II. acta ad ipsos missa, ut ea ad examen revocarent: in illis vero Idololatriam innovari iis visum esset.

Repono 3. quod Hadrianus receptis a Carolo Magno per Engilbertum transmissis libris Carolinis eidem Impertori rescripsit

cripsit, quod potius Sedi Apostolicæ, quam libris illis errorum refertissimis adhærere teneretur: *Evangelium scientibus liquet*, inquit, *quod voce Dominica Sancto, & omnium Apostolorum principi Petro Claves Regni Cælorum, & totius Ecclesiæ cura commissa est*. Et relatis verbis Christi Matth. 16, Joann. 21, & Lucæ 22, *Ecce*, subdit, *cura ei totius Ecclesiæ, & principatus committitur, & ipse vices suas Vicariis suis Pontificibus relinquere dignoscitur Ecclesiæ curam gerendi*. Deinde ad libros Carolinos gradum faciens respondit: *Non quemlibet, absit, hominem defendentes, sed olitanam traditionem Sanctæ, catholicæ, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ tenentes, priscam prædecessorum nostrorum Pontificum sequimur doctrinam, rectæ fidei traditionem modis omnibus vindicantes.... & idcirco.... in ea orthodoxa fide, quam suscepimus, manentes, & olitanam traditionem amplectentes, prædecessorum nostrorum Pontificum procul dubio veneramur, & tenemus pro Sacris Imaginibus Concilia, nullum quemlibet jam exinde contrarium sermonem suscipientes, neque rationem reddentes*. Alludit his verbis ad Synodos Romanas sub SS. Gregorio II, & Gregorio III, in quibus Romani Pontificis auctoritate caussam SS. Imaginum finitam affirmat. Deinde ad Synodum Nicænam II. convertens sermonem eam suo jussu coactam subtexit, in ea nihil aliud peractum a Græcis, quam quod professi sunt eam, quam S. Gregorius, & ipse præscripserant fidem: *Et sicut*, inquit, *de Imaginibus S. Gregorii sensum, & nostrum continebatur, ita & ipsi* [Græci] *in eadem Synodo definitionem confessi sunt*: ac propterea se Synodum confirmasse ait.

Repono 4., quod tametsi aliquanto adhuc tempore Galliarum Episcopi adversus Nicænum II. Concilium animum gesserint obfirmatum, eo quod Hadriani mens ipsis vel satis perspecta non foret, vel mutasse sententiam Hadrianus visus fuisset; postmodum tamen auctoritate Romani Pontificis devicti, subacti, & pressi eam Synodum ratam demum habuerunt. Quin imo illud animadversione dignum omnino est, quod Synodus Francofordiensis, quæ se plenariam nuncupabat, postquam Elipandum Toletanum, & Felicem Urgelitanum Episcopos Nestorii labe maculatos diris omnibus devovisset, subdit tamen: *Reservato per*

omnia juris privilegio summi Pontificis Hadriani primæ Sedis Beatissimi Papæ. Agnoscebat scilicet Synodus etiam a Conciliis œcumenicis appellationem ad Romanum Pontificem valere. Addit Lupus loc. cit. tum temporis, ut habet Thegani chronicon, Galliarum Episcopos pessime fuisse imperitos, rusticos, inquietos, superbos, & servili genere natos, unde nil mirum, quod contra Synodum VII, & Sedem Apostolicam adversa steterint fronte, sicut & postea contra Imperatorem suum Ludovicum Pium, & Pontificem Gregorium IV, qui proinde illos superbiæ, adulationis, & perjurii graviter objurgavit, ut refert Natalis cap. 1. art. 5. hist. Eccles. sæcul. IX. At ego illiberalis non essem, nisi illiberaliores illi erga Pontifices extitissent.

Concilium IV. Constantinopolitanum, vulgo Synodus VIII. nuncupatum anno 869. sub Hadriano II. ex Episcopis 109. dumtaxat collectum (ceteris multam partem Photii partes consectantibus, & vel petere veniam, ac pœnitentiæ subjici indigentibus, adeoque in consessum non admissis) si quod aliud Pontificiæ potestatis argumenta præclara suppeditat. In eo quippe omnia nutu, & Imperio Romanæ Sedis actitata fuisse adeo compertum ait doctiss. Tomassinus dissert. 12. in Concil. Chalced., ut non nisi ad Pontificis Romani potestatem manifestandam coactum videri possit, videlicet, ut sententia a S. Nicolao I, & Hadriano II, cujus auctoritate caussam tandem Photii finiri Basilius Imperator deprecabatur, cum adversus Photium, tum pro Ignatio vindicando lata executioni demandaretur. Enim vero, ut ab exordio rem repetamus, juxta veterem, olitanumqne morem decessoribus suis sacrum S. Nicolaus I, postquam acceptis S. Ignatii Constantinopolitani Episcopi litteris hac epigraphe inscriptis: *Sanctissimo Domino nostro, & Beatissimo Præsidi, cunctarum Sedium Patriarchæ, S. Petri Principis Apostolorum successori œcumenico Papæ*, intellexisset in pseudo-Synodo Photiana nullam Apostolicorum suorum mandatorum habitam rationem fuisse; epistolas suas ea in Synodo minime perlectas; sed imo fæde interpolatas, Legatosque suos turpissime prævaricatos, Ignatii exauctorationi, & Photii intrusioni consensum præbuisse suum; Romæ anno 862, & 863. Synodis habitis Photianæ pseudo-Synodi

acta

acta damnavit: Photium Sacerdotali honore, & nomine exuit: Gregorium Syracusanum Photii ordinatorem, & dudum depositum a Benedicto III, gradu omni ita dejecit, ut ei spem omnem restitutionis etiam a Synodo obtinendæ amputaverit, in Legatos lapsos exauctorationis sententiam tulit: Ignatium legitimum Patriarcham pronuntiavit: Episcopos, & Sacerdotes in odium Ignatii, vel loco motos, vel in exilium amandatos revocari jussit, suisque sedibus restituit; datis litteris ad Michaelem Imperatorem, ad Photium, ad Patriarchas, & Episcopos Orientales hisce de rebus ab se gestis, decretisque certiores fecit.

Pleraque, ac præclara de Apostolicæ Sedis auctoritate in epistola ad Photium præmittit Pontifex, quam quæ prætermittantur: *Quia*, inquit, *universitas credentium ab hac Sancta Romana Ecclesia, quæ caput est omnium Ecclesiarum, doctrinam exquirit, integritatem fidei deposcit, criminum solutionem, qui digni sunt, & gratia Dei redempti, exorant, oportet nos, quibus commissa est, sollicitos esse* &c. & infra. *Constat Sanctam Romanam Ecclesiam per B. Petrum Principem Apostolorum, qui Dominico ore Primatum Ecclesiarum suscipere meruit, omnium Ecclesiarum Caput esse, & ab ea rectitudinem, atque ordinem in cunctis utilitatibus, & Ecclesiasticis institutionibus, quas secundum canonicas, & Synodicas, Sanctorumque Patrum sanctiones inviolabiliter, atque irrefragabiliter retinet, exquirere, ac sectari. Et ideo consequens est, ut quod ab hujus Sedis rectoribus plena auctoritate sancitur .... firmius, atque inconcusse teneatur.* In epistola vero ad Patriarchas, Metropolitanos, & Episcopos ipsis prohibet, ne cum Photio, ceu Patriarcha communicent; sed Patriarcham Ignatium agnoscant: *Et ut vos*, inquit, *hujus Sedis* [Apostolicæ] *privilegium rite servantes . . . pari nobiscum super Venerabilis Ignatii Patriarchæ Sacerdotii recuperatione, & Photii pervasoris expulsione eadem sentiatis, Apostolica auctoritate vobis injungimus, atque jubemus.* In epistola vero ad Michaelem hæc inter alia loquitur: *Ecclesiæ Romanæ privilegia Christi ore in B. Petro firmata ..... a cuncta Ecclesia jugiter venerata nullatenus possunt minui, nullatenus infringi, nullatenus commutari.* Et infra. *Quoniam quum secundum Canones ubi est major auctoritas judicium*

dicium inferiorum sit deferendum, ad dissolvendum scilicet, vel ad roborandum, patet profecto Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus licere judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Quod quidem Bonifacii II. epist. ad Ruffum Thessalon., & Gelasii in commonitorio ad Faustum Magistrum auctoritate confirmat mactus animo Pontifex. Porro hujusmodi S. Nicolai litteræ act. 1. Synodi VIII. cum laude lectæ, & exceptæ sunt. His acti in furorem Photius, & Michael Imperator; iste quidem ad Pontificem Maximum litteras, legationesque dedit contumeliarum, & conviciorum refertissimas; quibus invicta animi fortitudine reponens Pontifex jussit, ut contumeliosam epistolam igni adjiceret, sin autem ejus auctori dira cuncta, epistolæ vero ultorem ignem minatur: *Quatenus*, inquiens, *ex his discat pius, quod amet, & crudelis quod timeat.* Ille vero coacto semel, & iterum conciliabulo, audita nusquam sæculis temeritate, in Nicolaum excommunicationis, proh scelus! jaculum jecit; Romanam Ecclesiam, ejusque sacros mores litteris encyclicis momordit, & lacessivit; conflatoque schismate ab ea Ecclesiæ Græcæ partem multam abstraxit, de quo alio in loco.

His malis præsto fuit, occurritque Deus O. M. infestum Imperatorem e vivis eripiens; cujus in locum salutatus Basilius nihil habuit antiquius, quam ut Pontificis sententiam in Photium executioni demandaret, ipsumque e gradu deturbatum in Monasterium detruderet; Ignatium vero suæ redderet Sedi: de quibus ab se præclare gestis confestim certiorem fecit Nicolaum data epistola, quæ act. 3. Synodi VIII. inserta est, quaque inter alia habebat: *Nos Photium gradu movimus... Ignatium vero injuria affectum, ut judicio vestro variis in epistolis declarastis, quas, qui ante nos imperaverunt, supprimere conati sunt, solio suo restituimus: ut reliquis vero rebus finis imponatur, atque ut hæc ipsa confirmentur, Sanctitati tuæ integrum reliquimus.* Dedit quoque ad S. Nicolaum recens restitutus Ignatius litteras, quæ extant eadem act. 3., quasque sic magnifice exorditur: *Ad artus humani corporis plagis, & vulneribus saucios curandos medendi ars*

ars magnam Medicorum copiam suppeditavit: in membris autem Christi Dei, ac Salvatoris omnium capitis, ac sponsi Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, unum tantum, ac solum selectum, ac universalissimum Medicum, tuam nempe fraternam, paternamque Sanctitatem, supremum, & fortissimum Dei verbum constituit, quum Petro supremo, sanctissimoque Apostolorum vertici dixit: Tu es Petrus &c. reliqua prosequemur infra act. 3. Addit in eadem epistola: *Divinitus evectus Imperator noster .... tuæ Sanctitatis sententiam, & decretum exequutus, utrumque* [me inquam, & Photium] *pro æquitate tractavit*. Putas ne vero Patres alteram, quam quæ preclarissima cum Imperatori, tum S. Ignatio sententia insedebat, animo de Pontifice prætulisse, siquidem actis Synodi insertam voluere, dictoque deinde suo comprobavere?

Inter hæc fatis functo S. Nicolao Pontifice Optimo Maximo redditæ sunt ejus successori Hadriano II. litteræ tum Basilii, tum Ignatii, quibus acceptis decessoris sui vestigiis insistens Hadrianus, utque illis satisfaceret, juraque Ecclesiæ Romanæ, & Constantinopolitanæ suo statueret loco, coacto an. 868. Romæ Concilio, cujus acta inserta sunt VIII. Synodi actioni 7., Photianæ pseudo-Synodi acta penitus abolevit, igneque digna judicans diris execrationibus devovit; eademque pœna complexus est Photii acta quæcumque, & scripta contra S. Ignatium, quibus omnibus propudium dixit; Photium iterato, diroque anathemate perculit; gradu, & communione privavit, laicæ dumtaxat communionis ei facta venia, modo voce, & scripto juraret se omnia a Nicolao, & ab eodem Hadriano decreta subiturum, & dicti conciliabuli acta damnaturum. Sub eadem lege, idest si Nicolai, & suis decretis obtemperarent, si ad Ignatii communionem, ad communionem Romanæ Ecclesiæ recepti, redirent; si conciliabulo Photiano adjectam syngrapham revocarent, ejusque acta igni delenda traderent, lapsis, ac Photii partibus olim addictis communionis veniam spopondit: sin minus, anathemati subjecit. His bene, optimeque gestis Legatos Constantinopolim, qua jussionibus, & qua instructionibus communitos Synodo præfuturos direxit.

Ii itaque statim initio Synodi act. 1. Pontificis ad Imperatorem

rem prolatis litteris subjunxerunt: *Præ manibus habemus epistolam, quam transmisit Imperatori sanctissimus Papa Hadrianus, qui etiam potestatem nobis dedit, ut secundum quod Beatissimus Papa Nicolaus disposuit de sancta Constantinopolitanorum Ecclesia, ita ordinemus, & moderemur, atque firmemus, ut nullus adversus eam pugnare possit, & ut, quæ ipse Sanctissimus Hadrianus edidit, confirmemus.* En Legatos Pontificis decreta executioni mandanda Synodo edicentes: non eadem Synodi judicio examinanda, atque vel recipienda, vel respuenda subjicientes! Post hæc eadem act. 1. Legati producto, quod a Romano Pontifice acceperant ad Synodum adferendum, atque a Synodo subscribendum, fidei formulari, in quo Photii damnatio, & Ignatii restitutio præferebantur, postularunt, ut universi Patres hujus formularis apographum ipsi conscriberent, subsignarent, & Legatis traderent, atque profiterentur se amplecti Synodos a Nicolao I, & Hadriano II in caussa Photii celebratas. Quod sane adamussim peractum est. Inter alia vero eo in formulari hæc legebantur: *Quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrus &c. hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur eventibus, quia in Sede Apostolica immaculata est semper reservata Religio, & Sancta celebrata doctrina.* Hoc formular exscribentes Episcopi, postquam declarassent, se juxta Sedis Apostolicæ jussionem Ignatium recipere, subdunt: *Quoniam sicut prædiximus sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & observantes omnia ejus constituta, speramus, ut in una communione, quam Sedes Apostolica prædicat, esse mereamur, in qua est integra, & vera Christianæ Religionis soliditas; promittentes etiam sequestratos a communione Ecclesiæ Catholicæ, idest non consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria. Hanc autem professionem meam ego Episcopus N. N. manu mea scripsi, & tibi Sanctissimo... Summo Pontifici, & universali Papæ Hadriano per Legatos tuos NN. obtuli mense....die... Indictione...* En Patres VIII. Synodi profitentes se teneri jussionibus Romani Pontificis: in Sede Apostolica integram custodiri fidem: a Sede Apostolica segreges schismatis esse damnatos, & Romanum Pontificem esse universalem Papam!

Non

Non dissimulamus equidem in græcis hujusce Concilii exemplaribus hanc fidei professionem decurtatam admodum legi: at id fraude, doloque Græcorum posteriorum factum pugnamus. Nam Photius in suo libello de Synodis hanc suppressit, & Nilus Rhodiensis schismaticus in suo pariter libello de Synodis hujus loco Photianam nomine VIII. substituit: in 7. act. nequiter etiam insertum legitur nomen Honorii inter Hæreticos: scilicet act. 7. lecta, & inserta est tertia actio Concilii Romani sub Hadriano II, in qua audacia Photii damnata, qui in Nicolaum I. anathema dicere ausus fuerat; additumque legitur eadem act. 3. *Legi quidem a Romano Pontifice judicatos Episcopos totius Orbis, non legi ab aliquo ipsum in judicium postulatum*. Porro post hæc verba in exemplaribus græcis act. 7. Synodi VIII. legitur ab Orientalibus damnatum Honorium post obitum ob hæresim, quo in casu licere inferiori ordinationi Superioris resistere. At vero in græco exemplari Vaticanæ Bibliothecæ verba ad Honorium spectantia leguntur in margine, ei sane aliena manu adjecta, atque dubio procul manu iniquiori postmodum act. 7. intrusa. Ad hæc Anastasius Bibliothecarius (qui Synodi hujus VIII. canones ad 27. recenset, quum in græcis exemplaribus 14. dumtaxat habeantur) Anastasius, inquam, qui tum temporis Ludovici II. Imperatoris Legati munere Constantinopoli fungebatur, quique ante reditum Legatorum S. Sedis hujus Concilii græcum exemplar Romam attulit, vertitque in latinum, quale habemus, narrat, postquam formularia subscripta Legatis tradita fuissent, Græcorum plerosque secreto Ignatium Patriarcham, & Basilium Imperatorem adeuntes admonuisse ab se male actum, quod Ecclesiam Constantinopolitanam Romanæ tam ignave, quam infime submisissent, ita ut hanc illi tamquam dominæ ancillam tradiderint: Basilium vero absentibus e domo Legatis curasse, ut formularium pars auferretur; verum querelis ad Basilium a Legatis deportatis, ipsis formularia omnia restitui jussisse Basilium: quæ recepta Anastasio Legati consignarunt, qui ea Romam asportata Papæ extradidit. Ex versione itaque Anastasii formular laudatum dedimus, quod formular ceteroqui nihil differt ab illo, quod a Græcis, ipsorumque Imperatore tempore Hormisdæ jam pridem subsi-

ſubſignatum fuerat. Quare Petrus de Marca vir hacce in re minime ſuſpectus lib. 5. de Conc. Sacerd., & Imp. cap. 14. obſervat plena, & integra auctoritate uſos fuiſse Legatos Apoſtolicæ Sedis, quod non modo primum locum occuparint, interlocutionibus ſuis Synodi ordinem conſtituerint, & uniuſcujuſque ſententias fuerint ſciſcitati, ſed etiam quod Synodi Epiſcopos eo adegerint, ut iis omnino, quæ a S. Nicolao I., & Hadriano II. decreta fuerant adverſus Hæreticos, & Schiſmaticos, ſe obtemperaturos profiteri debuerint, libellumque eo modo ſubſcriptum Legatis tradere.

Act. 2. lecta eſt definitio a Legatis Patriarcharum Antiocheni, & Hieroſolymitani adfirmantium, quod ſi quidem acta Synodi Romanæ ſub Nicolao I, & litteras ejus ſucceſsoris Hadriani II. præ manibus haberent, alterius operæ pretium non eſset, præterquam quod Patres declararent, quoad contentiones in Eccleſia Conſtantinopolitana motas, obediendum fore Romano Pontifici: *Eſt igitur*, inquiunt, *a nobis editum, & ſancitum de negotiis, quæ nunc mota ſunt, ut omnimodis obſequantur, & obediant definitionibus, & decretis Beatiſſimi Papæ Nicolai omnes homines*. Quibus Sancta Synodus reſpondit: *Placet omnibus*. Eadem act. 2. quum plurimi Epiſcopi, qui a SS. Methodio, & Ignatio ordinati, lapſi deſciverant in partes Photii, juſſi eſsent ingredi, veniamque a Legatis poſtulaſsent, impetraſsentque, dixere: *Nos adoramus vos, & ſuſcipimus vos Judices, & judicium veſtrum tanquam ex perſona Filii Dei habemus*: deinde ſubſcripſere formulari directo ab Hadriano. Res tota agebatur auctoritate Legatorum, unde Nicetas in vita S. Ignatii: *Patriarchæ*, inquit, *Ignatio in Synodo non erat auctoritas agendi, quæ vellet: Romanis enim pro antiqua Eccleſiaſtica traditione judicandi poteſtatem permittebat*.

Act. 3. quum Theodulus Ancyranus, & Nicephorus Nicænus Metropolitæ formulari laudato ſubſcribere detrectaſsent, illud non eſse neceſsarium dicentes, a Synodo rejecti ſunt: quum vero Theodorus Cariæ Metropolita poſt formularis ſubſcriptionem deprehenſus fuiſset ex iis eſse, qui in Synodo Photiana anathemati in Nicolaum intorto ſubſcripſerant, ejus cauſsa Romano Pontifici reſervata eſt. Viden cauſsas, quæ Pontificem attingunt, ad Pontificem ipſum dirimendas a Concilio generali dimitti.

mitti. Eadem act. 3. lecta est epistola Ignatii ad S. Nicolaum, qua inter alia, postquam retulisset verba a Christo dicta Petro: *Tu es Petrus &c. Tales enim*, subjiciebat, *beatas voces, non secundum quamdam utique sortem Apostolorum Principi solum circumscripsit, & definivit, sed per eum ad omnes, qui post illum secundum ipsum efficiendi erant summi Pastores, & divinissimi, sacrique Pontifices senioris Romæ, transmisit: & ideo ab olim, & prisco tempore in exortis hæresibus, & prævaricationibus eradicatores, & peremptores malorum zizaniorum, & tabefactorum, & penitus insanabilium ægrotantium membrorum, multi multoties facti sunt, eorum, qui sanctitatem, & summam Paternitatem tuam illic præcesserunt, successores scilicet Principis Apostolorum, & illius zelum in fide, quæ secundum Christum est imitantes, & nunc nostris temporibus Beatitudo tua digne tractavit datam sibi a Christo potestatem.* Lecta quoque epistola Hadriani ad S. Ignatium, Synodus eam epistolam canonice scriptam, & plenam justitiæ dixit, quam act. 3. Synodi inseri jussit. Quibus nihil luculentius ad ostendenda ea, quibus de agimus, Romani Pontificis privilegia, Primatum scilicet, auctoritatem, & infallibilitatem, quæ omnia utraque in ea epistola mire elucentia Synodus perspexit, & probavit.

Act. 4. quum introduci in Synodum Zachariam, & Theophilum Pseudo-Episcopos a partibus Photii interrogandos, num Concilii decretis subdi vellent, Magistratus, seu Judices ex parte Imperatoris Concilio adsistentes petiissent, Pontificii Legati repugnarunt, Romani Pontificis sententiam retractari non posse reponentes, nec rursus audiendos illos fore, qui a Romano Pontifice damnati jam fuerant, annueruntque tantum, ut admitterentur sententiam Nicolai, & Synodi decreta audituri: *Nobis*, inquiunt Legati, *non licet rescindere judicium Sacrorum Romanorum Pontificum, hoc enim contrarium est canonicis institutis.... verumtamen ut manifestiorem eis justam judicationem S. Romanæ Ecclesiæ faciamus, ingrediantur, ut exaudiant legi Synodicas definitiones, & judicia Beatissimi Papæ Nicolai*. Perhibuerunt Legati hos duos Pseudo-Episcopos Romam a Photio missos duplicem libellum porrexisse, unum fidei, sacramenti

alterum, quo se Apostolicæ Sedis decreta jurabant imposterum observaturos, antequam ad communionem laicam admitterentur: denique interrogarunt, num vellent formulari subscribere, qui moras adnectentes, aut detrectantes jubentibus Legatis foras projecti sunt. Eadem actione lectæ sunt duæ epistolæ S. Nicolai I. ad Imperatorem, in quarum prima sic fatur Pontifex: *Principatum divinæ potestatis, quem omnium conditor electis suis Apostolis largitus est, super solidam fidem Principis Apostolorum, Petri videlicet soliditatem constituens, ejus egregiam in eo primam Sedem deliberavit; nam voce dominica ipsi dictum est: Tu es Petrus &c. Petrus denique a firmitate petræ, quæ Christus est, structuram universalis Ecclesiæ inconcussam, & fidei robore solidatam, ita precibus suis munire non cessat, ut errantium vesaniam rectæ fidei norma reformare festinet... quatenus hæreticorum impetus non prævaleant ejusdem Ecclesiæ unitatem refringere*: & infra: *Ad ejus etenim* (traditionis) *sicut ipsi scitis*, inquit, *integritatem observationis multoties conventus fuerit SS. Patrum, a quibus & deliberatum, & observatum extitit, qualiter absque Romanæ Sedis, Romanique Pontificis consensu nullius insurgentis deliberationis terminus daretur*. En fidem Romanæ Sedis inconcussam! En supremum in Concilia Romani Pontificis judicium! In epistola vero 2. ita Nicolaus Imperatorem alloquitur: *Dum aliqua in Constantinopolitana Ecclesia ... inconvenientia provenerint, hanc sanctam Catholicam, & Apostolicam, caput omnium Ecclesiarum, Romanam scilicet Ecclesiam, quæ semper SS. Patrum sincerissimas auctoritates in omnibus suis actibus sequitur, consulere decrevit, ut ejus consultu, quæ Ecclesiasticis conveniunt negotiis, agere curaverit; procul dubio, quæ agenda, aut ambigenda fuerint, irretractabiliter cuncta disponere, ordinare, atque definire poterit*. En Pontificis judicia irreformabilia! In epistola autem ad Photium hæc inter alia habet: *Et quia universitas credentium ab hac sancta Romana Ecclesia, quæ caput est omnium Ecclesiarum, doctrinam inquirit, integritatem fidei deposcit ... oportet nos, quibus commissa est, sollicitos esse &c.* En denique Pontificis judicia infallibilia!

Act. 6. quum relectis S. Nicolai litteris ad Michaelem, & Photium

tium Legati postulasent ab Imperatore, ut quæ contra Photium decreta fuerant a Summis Pontificibus Nicolao, & Hadriano, executioni demandarentur, tunc quidam Photii fautores contendere cœperunt Ecclesiæ Romanæ judicia non esse infallibilia, eo quod multi, quos illa absolverat, postea damnati fuerint, & viceversa ab ea damnati postmodum fuerint absoluti; idque exemplis conarentur ostendere: Metrophanes Smyrnæ Episcopus Synodi nomine respondit ea omnino falsa esse: *Verum*, inquit, *quod dixisti multos Romanorum Ecclesia justificante damnatos, & rursus damnante justificatos habemus, falsum est, & procul a veritate*. Videlicet Zacharias Chalcedonensis Photianæ partis Episcopus Nicolai I, & Hadriani II. judicia elevare conatus, *Papæ Nicolai*, subtexuit, *& cæterorum Patriarcharum canon Princeps est, & secundum illum agentes nihil faciunt, extra id, quod docent: quum vero extra hunc faciunt sive Papa Nicolaus, sive alius quis, non acquiescemus*. Propterea judicia Pontificum non fore irretractabilia, exemplis enixus est ostendere, tum Marcelli Ancyrani, qui a Julio Pontifice, & a Synodo Sardicensi tametsi absolutus, etiam num anathemate uti hæreticus jacebat perculsus: tum Appiarii, qui a Romano Pontifice absolutus, ab Africana Synodo tamen fuerat repulsus: tum Flaviani Antiocheni, qui Sedem retinuit, etsi a Romana Ecclesia non esset receptus. Rursus Nicolaum I. ea ratione dicebat non potuisse Photium e gradu dejicere, quod e laicis ad Episcopalem Sedem evectus fuiset, quum paria exempla legantur Tharasii, Nicephori, Nectarii Constantinopoli, Thalassii Cæsareæ, Eusebii, & Ambrosii Mediolani electorum. Cetera non prosequar, quæ huc non faciunt. At Zachariæ reposuit laudatus Metrophanes Smyrnæ Metropolita, quod quamvis S. Nicolaus I. Judex supremus non fuisset ratione Primatus, quia tamen ipsum Judicem elegerant, & ad ejus tribunal Photius caussam suam per Legatos, & litteras detulerat, non posse ipsos Nicolai sententiæ refragari, quum leges cum Ecclesiasticæ, tum civiles a Judice delecto resilire vetent. Ita nempe refractario omnem evadendi aditum intercludere volebat. Marcellum Ancyranum a S. Julio ideo receptum fuisse, quia hæresim, cujus in suspicionem venerat, ejurasset: sed rursus a Liberio, (potius dici a S. Damaso de-

 buit)

buit) fuisse, ut hæreticum rejectum. In caussa Appiarii Synodum Africanam revera paruisse Romani Pontificis decretis, quamvis ob scandalum eumdem sacris in Ecclesia dumtaxat Siccensi interdixerit. Flavianum tandem regnante Theodosio (dicere magis debuerat Arcadio, ut docet Theodoretus lib. 8. cap. 23.) a Romana Ecclesia admissum fuisse, idest a S. Innocentio I, ut refert S. Ambrosius epist. ad Theophilum. Laudatos denique Episcopos, etsi e laicis, canonice tamen electos fuisse, & assumtos; non ita Photium. Mirum vero, quod hæc eadem recudere ad Sardicensis Synodi de appellationibus ad Apostolicam Sedem auctoritatem elevandam Petrum de Marca, & Quesnellum non puduerit; qui proinde jure pro meritis vapulant a Clariss. Lupo dissert. de Synodo Sardic. cap. 6, & dissert. 1. de appellat. Gallic. Eccles. cap. 32; de quibus nos alibi.

Act. 7. lecta est epistola S. Nicolai ad Ecclesiam Constantinopolitanam, qua inter alia sic loquitur: *Cunctarum Christi ovium cura constringimur, quum vices illius . . . geramus, cui specialiter a Deo dicitur*: Pasce Oves meas, *& rursus*: & Tu aliquando conversus confirma fratres tuos; *non potuimus dissimulare, aut negligere, quo minus visitaremus Oves dispersas, & dissipatas; vel quominus confirmaremus in fide, & bonis moribus fratres nostros, & proximos*. Deinde postquam dixisset oportere, ut Imperator facta in favorem Photii irrita juberet, subdit: *Alioquin studiis, quibus possumus, insistemus, ut inter exanimes computentur, qui in auctoritatem Petri non consenserint, imo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint; ita ut nec ista, quæ perniciose compilata sunt*, (in Photii defensionem) *defendere, nec his similia, ut non dicam scripto tradere, vel in mente volvere quis ulterius audeat*. Intelligere hinc Jansenistas vellem tam veterem, quam veram in Ecclesia doctrinam esse, quod Pontifici ex cathedra docenti nedum silentio obsequi, sed etiam animo obedire, auscultareque oportet. Eadem act. 7. recensitum est Nicolai I. iteratum in Photium tyrannum, mœchum, & invasorem judicium: relectæ litteræ Hadriani acta sui decessoris Nicolai contra Photium confirmantes: lecta acta Synodi Romanæ ab eodem Hadriano Pontifice contra Photium celebratæ: lectum etiam commonitorium

torium a Legatis ad Photium, ejusque partiarios directum, quo anathematis telum iterato in eumdem intorquendum significabant, siquidem Sedis Apostolicæ judiciis tandem præfracte non pareret. Post quæ Photio, ejusque partiariis iterato anathema irrogatum a Synodo, acclamatumque Hadriano, ceu interemptori novi Simonis, ac ceu percutienti novum mendacem Ananiam. Ex his autem efferre ne est Synodum supra Pontificem, aut Pontificem inferre in fide fallibilem!

Act. 8. intromissi Basilius Hierosolymitanus, & Leontius Alexandrinus Episcopi Photiani schismatis suspecti, jussi sunt anathema dicere libellis contra Nicolaum Papam confictis, eorumque auctoribus. Moras nectentibus comminati sunt Legati se illos una secum Romam adducturos ad judicium ibidem Apostolicæ Sedis subeundum: quibus auditis absque cunctatione libellos illos diris omnibus devoverunt. Lectus deinde est jubentibus Legatis canon Synodi Romanæ sub S. Martino I, quo anathemate perstringuntur, qui falsos fingerent libellos, atque quæcumque scripta supponerent. Obligari, & obstringi eo sane canone Synodum œcumenicam existimabant: non autem alia ratione, nisi quia Martini I. auctoritate, qua cuncti afficerentur, conditus in Synodo Romana canon fuisset. Præclara vero sunt, quæ in eadem actione occasione Chritini Iconomachiæ acerrimi defensoris, nec a sententia volentis ullo modo discedere, enuntiavit Bahanes Patricius: *Posuit Deus*, inquiens, *Ecclesiam suam in quinque Patriarchiis, & definivit Evangeliis suis, ut nunquam aliquando penitus decidant, eo quod Capita Ecclesiæ sint: etenim illud, quod dicitur: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, hoc denuntiat: quando duo ceciderint, currunt ad tria, quum tria ceciderint currunt ad duo; quum vero quatuor forte ceciderint*, (ut reapse misere ceciderunt) *unum, quod permanet in omnium Capite Christo Deo nostro, revocat iterum reliquum Corpus Ecclesiæ*. O' utinam revocanti jamdudum Romanæ Ecclesiæ Capiti obtemperarent quatuor, quæ corruerunt capita Ecclesiæ Orientalis! Denique eadam act.8. S.Nicolai I, & Hadriani II. ex ambone jubentibus Legatis recitata sunt anathemata adversus Photium, ejusque fautores, atque iis additæ damnationes Synodi. Damnationi

tioni Photii Episcopos subscribentes intinxisse calamum in sanguine Christi D. auctor est Nicetas in vita S.Ignatii. Simile exemplum refertur de Theodoro Papa diris devovente Pyrrhum præfractum Monothelitam.

Inter canones a Synodo editos can.2. S.Nicolaus, & Hadrianus vocantur *Organa Spiritus sancti*, quibus obedientia omnis debeatur: *Beatissimum Papam Nicolaum*, inquiunt, *tamquam organum S. Spiritus habentes, nec non & Sanctissimum Hadrianum.... definimus, atque sancimus etiam omnia, quæ ab eis synodice* (ideſt in Romanis Synodis) *per diversa tempora exposita sunt, & promulgata ... servari semper, & custodiri*: & can.21. Dioscori, & Photii, qui in Romanos Pontifices in suis pseudo-Synodis sententiam vibrare ausi fuerant, temeritatem detestati, *Quisquis*, inquiunt, *tanta jactantia, & audacia ausus fuerit, ut secundum Photium, vel Dioscorum in scriptis, vel sine scriptis injurias quasdam contra Sedem Petri Apostolorum Principis moveat, æqualem, & eamdem, quam illi, condemnationem recipiat*. Deinde addunt: *Porro si Synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quævis ambiguitas, & controversia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia de proposita quæstione sciscitari, & resolutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pontifices*. Pudere hinc illi discant, qui a Pontifice ad Synodos non modo, ac semper, sed & aliquando velut ab abutente sua auctoritate laicas potestates appellare fas esse docent. Hic canon 21 in collectione Anastasii, est 13. in codicibus Græcis. Porro hanc Synodum VIII, seu Constantinopolitanam IV. œcumenicam esse indubium est, ut proinde jure optimo Julianum Cæsarinum S.R.E. Cardinalem Baronius errati coarguerit, ideo quod disputans in Concilio Florentino adversus Marcum Ephesinum, dum adhuc Ferrariæ concertationes cum Græcis agitabantur, sess. 6. inter œcumenicas ab Ecclesia receptas Synodos hanc octavam contra Photium non connumerandam existimavit: non animadvertens imposturas Photianæ pseudo-Synodi hanc octavam abrogantis, putidissimeque mentientis a Joanne VIII. reprobatam fuisse, quum ta-

tamen Johannes id solum spe pacis concesserit, ut Photius vita functo S. Ignatio sufficeretur. Ad hæc confer Anastasii Bibliot. adnotationes in Synod. VIII. apud Harduinum tom. 5. pag. 939, & seqq.; nec non Pagium ad annum 869. num. 16, & seq.

Absoluta Synodo inscripta est epistola encyclica ad Episcopos, & universos Christifideles, in qua recensitis universim gestis contra Photium a Nicolao I, Hadriano II, & a Synodo, dicitur inter alia: *Propter hæc ... anathematizavimus*, (Photium) *atque a tota Catholica, & Apostolica Ecclesia fecimus alienum per datam nobis potestatem in Spiritu sancto a primo, & magno Pontifice nostro, & liberatore, & salvatore cunctorum*: quibus postremis verbis mihi videtur designatus Hadrianus; declaratumque a Pontifice ceu a summo capite in Synodum ceu in corpus influxum dimanare. Dedit etiam Synodus ad Hadrianum II. epistolam Synodi confirmationem rogans his verbis: *Igitur libenter, oppido, & gratanter imitatrice Dei sanctitate vestra universalis hujus Synodi consensum, & consonantiam recipiente, prædica eam magis, ac veluti propriam, & sollicitus confirma Evangelicis præceptionibus, & admonitionibus vestris, ut per sapientissimum magisterium vestrum etiam aliis universis Ecclesiis personet, & suscipiatur veritatis verbum, & justitiæ decretum*. Quibus præclare celebratus Pontifex est ceu sacrorum canonum conditor, confirmator, custos, executor, exactor. Quod confirmari probe majorum testimonio posset Irenæi, Tertulliani, Cypriani, Eusebii, Athanasii, Optati, Basilii, Theodoreti, Hieronymi, Augustini, Prosperi, Turribii; a quibus frequens commemorata legimus decreta ubique vulgata a SS.Victore, Zephyrino, Cornelio, Stephano, Dionysio, Melchiade, Silvestro, Julio, Damaso, Anastasio, Innocentio, Zosimo, Cælestino, Leone, de Quartadecimanis, Lapsis, Novatianis, Anabaptistis, Sabellianis, Donatistis, Macedonianis, Apollinaristis, Origenistis, Pelagianis, Semipelagianis, Priscillianistis; sed de his alias. Scripserunt etiam ad Pontificem Basilius Augustus, & Ignatius Patriarcha enixe deprecantes, ut de Lectoribus plurimis ordinatis a Photio sententiam diceret, an perpetuo essent abscindendi a spe sacerdotii, eisque gratiam faceret ob Ecclesiæ necessitatem:
roga-

rogarunt, ut cum Theodoro Cariæ Episcopo dispensaret, eique gradum restituere dignaretur, ut qui multa pro Ignatio fuisset passus, nec nisi tormentis adactus ad Photium defecisset: rogarunt pro Paulo Carthophylace, ut concessa ei venia ad Episcopi dignitatem posset promoveri. *Magnificum sane pro Romani Pontificis Primatu*, ait hic Natalis Alex., *testimonium*, *quod Synodus œcumenica dispensationes a Summo Pontifice roget*, *eique non aliis Patriarchis potestatem a Christo concreditam agnoscat temperandi severitatem canonum*, *qui ab Ecclesia recepti sunt universa.* Eamdem vero confirmavit, & Apostolicæ Sedis auctoritate comprobavit Hadrianus, ut constat ex ejus epist. ad Basilium Imperatorem, atque ex Anastas. bibliot. præfat. in acta VIII. Synodi, ut proinde jure, ac merito vapulet a mox laudato Natali Launojus id in dubitationem adducens.

Nihilominus posthæc, & postquam Sedem Apostolicam laudibus celebrasset ex canone 21, sui veluti oblitus dissert. 4. in hist. Eccles. Sæcul. XV, & XVI. n. 27. ex eodem canone detractum eidem Sedi Apostolicæ vult, nam canonem ita intorquet, sinistreque interpretatur, ut eo imo statutum velit posse a Concilio in Romanum Pontificem dici sententiam, dummodo id *audacter* non fiat, idest ne facile, ne absque diligenti examine, & matura deliberatione, uti fecere Photius, & Dioscorus, fiat: *Alioquin enim*, inquit, *frustra quæstio a Synodo haberetur in caussis ipsum spectantibus*, *quum omnis quæstio ad judicium ordinetur*: *at quæstiones hujusmodi a Synodis haberi posse docet canon ille* 21. Bossuetius vero par. 2. lib. 12. cap. 32. contendit litteras Hadriani a Concilio ad examen fuisse revocatas, scilicet eamdem recoctam sæpius crambem obtrudit. Conjicit vero ex verbis Legatorum act. 6. ad Basilium Imp., quibus ajunt se missos, ut non amplius appellationi locus daretur, ab ipsis Synodi judicium agnitum fuisse, ut supremum, a quo non amplius resilire liceret. Verumtamen vehementer errant, nec Synodi sensum assequuti sunt. Natali sane S. Nicolai I. duo Sedis suæ privilegia adstruentis epistolas expendere, atque ad Hadriani Synodo ipsi jubentis verba attendere, fuisset satius: Nicolai quidem, qui epist. 8. ad Michaelem Imp., qua superbiæ ipsum increpat: *Non dicatis*, in-

inquit, *non eguisse vos in caussa pietatis Romanæ Ecclesiæ, quæ collecta Concilia sua auctoritate firmat ... unde quædam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt*: quorum exempla suppeditat in pseudo-Synodis Ephesina pro Photio, & Constantinopolitanis pro Iconomachis. Eadem vero epistola postquam Romam Ignatium, & Photium in jus advocasset ita pergit: *Quoniam quum secundum canones ubi est major auctoritas judicium inferiorum sit deferendum, ad dissolvendum scilicet, vel roborandum, patet profecto Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium a nemine fore retractandum: nec cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus*. Laudat subinde in eamdem rem Bonifacium in epist. ad Rufum, & Gelasium in epist. ad Anastasium Imp., de quibus superius. Præterea Basilii Imp. perpendere epistolam ad S. Nicolaum act. 3. perlectam, qua narratis Ecclesiæ Constantipolitanæ incommodis, *De quibus*, inquit, *decretum, & judicium paternam sanctitatem vestram præscribentes poposcimus, & nunc expetimus. Ita Pater spiritalis ... accelera pro Ecclesiæ nostræ correctione, & conflictu .... multam nobis congeriem bonorum donare, idest ... Ecclesiam in Christo unam, & Ovile uni obsecundans Pastori*. Immo S. Ignatii Patriarchæ epistolam ad eumdem Pontificem, qua ut superius referebamus, Romanum Pontificem S. Petri successorem, unum Ecclesiæ singularem, & summum Medicum, & supremum Principem, & Pastorem, hæresum eradicatorem &c. nuncupat.

Hadriani II. deinde perpendere Natalis debuisset epistolas, quibus ad Ignatium scribens ei agenda summa auctoritate præscribit: *Ergo*, inquiens, *fraternitas tua curet necesse est, ut sententiarum capitula, quæ synodice in Ecclesia Dei* (scilicet in Synodis sub Nicolao I, & ipso Hadriano) *ubi S. corpus Apostolorum Principis Petri requiescit, pro abolendis profanis Conciliis Constantinopoli a Photio* (tam adversus Ignatium, quam adversus Nicolaum I.) *congregatis communi consonantia promulgavimus, apud vos in Synodo cunctorum subscriptione roborentur*. Qui rursus scribens ad Basilium Imp., quæ act. 1. recitata est epistola: *Intel-*

lexisti, ait, *quibus vulneribus sauciata manebat Ecclesia*, [Constantinopolitana], *& quod hæc Sedes hujuscemodi mederi possit vulneribus, magistris fidei nostræ scrutatis liquido didicisti? atque ideo hæc curare cupiens Apostolicæ Sedis decreti remedium sanctissime requisisti*. Deinde post pauca subdit: *Volumus ergo . . . illic numerosum celebrari Concilium, cui nostri quoque missi præsidentes, & culparum, personarumque differentias liquido cognoscentes, juxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretiones exerceant*: Et revera rerum omnium gestarum in Synodo summam apud Legatos Hadriani Pontificis ipso jubente stetisse liquido, ac luculenter superius ostensum est. Quibus adnectenda secunda ejusdem Pontificis ad Synodi Patres allocutio lecta act. 7. a Petro Diacono, qua improbata Photii impudentia, qua in Romanum Pontificem judicium instituere ausus fuerat, subditur: *Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Præsulibus judicasse legimus de eo vero quemquam judicasse non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum; sciendum tamen est, quia fuerat super hæresi accusatus, propter quam solam licitum est minoribus* [Synodo VI.] *majorum suorum motibus resistendi, vel pravos sensus libere respuendi: quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec ceterorum Antistitum cuipiam de eo in quemlibet fas fuerit proferendi sententiam, nisi ejusdem primæ Sedis Pontificis præcessisset auctoritas*. Quam in rem adducit subinde exemplum Synodi in caussa S. Symmachi. Quibus postremis verbis funditus eversum jacet argumentum, quo ex damnatione Honorii Concilii auctoritatem supra Pontifices evehere perperam conatus est Natalis.

Ergo genuinus canonis 21. is sensus est: in potestate equidem Synodi esse positum de controversia exorta circa Romanum Pontificem reverentia, qua decet, ac par sit, interrogando sciscitari, non judicando eamdem solvere; responsum accipiendo proficere, non antevertendo in sententiam audacter prosilire: de eo enim judicare audaciæ summæ crimen est, apud quem omnes in judicio experiri oportet, ipse vero nullius obnoxius judicio omnino est: non vero sensus ille, quem pro sua præconcepta opinione Natalis appingit. Nihilo etiam melius

Bos-

Bossuetius illorum sensum assequutus est, quæ Legati act. 6. Basilio exposuerunt. Neque enim significarunt a judicio Synodi intercludendam fore appellationem ad Pontificem, imo ex adverso prolato judicio Pontificis non amplius superesse locum appellationi: Nam inquiunt: *Novit S. Synodus, quia S. Romana Ecclesia anathematizavit, & projecit Photium pervasorem, una cum omnibus sequacibus ejus* (scilicet Nicolaus, & Hadrianus, ut referunt ibidem Legati) *nosque indignos famulos suos direxit... ad manifestationem, & certitudinem veri, & justi judicii ipsorum, in conspectu justi Imperii vestri, & hujus sanctæ universalis Synodi, ita ut non habeant vocem repedationis, vel appellationis, sed quemadmodum jam judicati sunt, & dejecti in sæculum maneant.* Næ his auditis, qui adhuc a Pontifice ad Concilium provocandi locum esse pugnaret, magno in errore versatur! Sed jam tempus urget, ut ad Latinorum Concilia gradum faciamus, e sententia Occidentalis Ecclesiæ ostensuri Propositionis assertæ veritatem undequaque. Cæterum illud obiter monendum hic censemus pleraque ad hæc loca pertinentia a nobis exagitanda fore parte 2. Vindic., quo loci ex Pontificum Romanorum factis, & dictis ipsis jus suum vindicandum suscipiemus.

Ex Oecumenicis Ecclesiæ Occidentalis Conciliis

ARTICULUS III.

De Potestate, varioque Potestatis usu Romano Pontifici in celebratione Conciliorum frequenti, & qua Primati, & qua Patriarchae.

PROLEGOMENON.

Quia plurimorum ex Protestantium grege, quinimo ex nostræ communionis hominibus eo collineant studia, ut Romano Pontifici, ea, quæ possunt, aut Primatis, aut Patriarchæ jura adimant, aut diminuant, ideoque susdeque omnia vertunt, & turbant, ac maxime disciplinæ Ecclesiasticæ in cele-

brandis Conciliis olim usu frequentatam sacram rationem nebulis obducere conantur; siquidem unum sit ex Ecclesiasticis capitibus, quod utrumque Romani Pontificis jus, & qua Primatis, & qua Patriarchæ omnium oculis veluti subjicit, atque iccirco vetera, eaque varia Conciliorum monumenta vel pernegare pessimo ausu, vel pravis interpretationibus pervertere non desinunt, Beveregius, Salmasius, Basnagius, Wanespenius, Justellus, Launojus, Quesnellus, Dupinus, Duguet, aliique hujusce generis homines felle pleni, a quibus in errorem frequens, etsi præter voluntatem plerosque incautos, alioquin erga Pontifices Maximos haud prave affectos, pertractos dolemus, operæ pretium est, ut Pontificum Romanorum jura suo loco constabiliantur, hocce Ecclesiasticæ disciplinæ excellens caput in bono lumine collocare.

Ergo etsi olim Patriarchæ, & Archiepiscopi nomen non audiret, res tamen eo nomine importata obtinebat, non secus atque ab initio obtinuit Primatus Pontificii sive res, sive etiam nomen. Itaque juxta diversum id rei, & nominis, diversum est distinguendum Conciliorum genus, quorum alia generalia, alia Patriarchalia, alia Nationalia, Provincialia quædam, quædam Diœcesana, sequiori nomine dicta a cujuslibet Episcopatus districtu; non veteri, quo jure tum civili, tum Ecclesiastico plures Provinciæ, si civiles sub uno Prætorio præfecto, si ecclesiasticæ sub uno Primate comprehendebantur; ideoque Concilia, quæ ex Provinciis eo modo acceptis cogebantur, Nationalia, Regionaria, Plenaria audiebant, de quibus accipi debent L. 23. Cod. Theodos. de Episcopis; de Concilio totius Africæ S. Augustinus lib. 2. de baptism. contra Donat. cap. 3., & de Concilio totius Italiæ Joannes VIII. epist. 56., adeundique Schelestratius in append. tom. 2. antiq. illustr., & Petrus de Marca lib. 6. de concord. cap. 16. Agimus hic de diverso jure dumtaxat, ac generatim convocandi, ac celebrandi ejus generis Concilia. Jus igitur generalia cogendi, ac celebrandi unum penes Romanum Pontificem, ut Ecclesiæ Primatem resedit jugiter, ac residet: jus convocandi Patriarchalia, sive quasi Patriarchalia integrum, unumque erat Patriarcharum, aut Primatuum, quibus ad Concilia vocantibus Metro-

Metropolitas, & Episcopos obtemperare oportebat can. 17 Synodi VIII., quo jure plene usi, ac potiti sive Alexandriam, sive Antiochiam ad Concilia ex Diœcesibus suis Episcopos advocasse Patriarchæ sive Alexandrinus, sive Antiochenus frequens leguntur. Ad hæc proxime accedebant Nationalia, sive Regionaria, cujusmodi Carthagine ex Africa universa ab ejus Primatibus Agrippino, Cypriano, Grato, Genetlio, & Aurelio congregata olim sunt. Provincialia a Metropolitis ex provincia can. 20. Concilii Antiocheni an. 341., & cap. *Propter Ecclesias* dist. 18., quæ bis in anno primum cogi oportebat can. 5. Nicæno; cit. 20. Antiocheno, & S. Leone epist. 4., nunc 16. ad Episcop. Siciliæ: postea in anno semel can. 8. Trullano; & can. 6. Nicæni II.: postremo singulis trienniis saltem Trident. sess. 24. cap. 2. de reform., eisque interesse Episcopos gravi impedimento non detentos canonibus *Si quis autem*; *Si quis Episcopus*, & *Si quis Episcoporum* præcit. distinct. 18. præscriptum est. Diœcesana denique ab Episcopis ex Diœcesi ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 2. citato, de quibus impræsentiarum nihil præstat dicere.

Jam vero inquirendum de jure Pontificis in indictione, ac celebratione Conciliorum: istud vero inspici potest bifariam, vel qua Primatis, vel qua Patriarchæ munus, personamque Romanus Pontifex gerit. Itaque 1. Qua Primati jus est illi nedum convocandi, celebrandique generalia Concilia, quod ipsi quidem soli integrum est, sed etiam jubendi, ut congregentur ubilibet Concilia sive Patriarchalia, sive Natianalia, sive Provincialia, sive Diœcesana, aut jubendi ut congregatis ab se adsint ex Oriente vel Patriarchæ, vel Metropolitæ, vel Episcopi. 2. Qua Patriarchæ jus est illi Concilia sive Patriarchalia, sive Provincialia accitis ex Occidente Episcopis, convocandi, celebrandique aut per se, aut per alios, quibus provinciam imposuerit istam. Quæ modo breviter prænotata, jam brevi calamo sunt perstringenda. Quod igitur ad primum, jus scilicet Primatus Pontificii attinet, penes unum Pontificem integrum esse jus convocandi generalia Concilia, iis per se, vel per Legatos præsidendi, ab iisdemque gesta calculo suo comprobandi part. 2. demonstrandum dimittimus: at in potestate item Pontificis esse, esseque veluti Primatus sui in Ecclesia appen-

appendicem convocandi, aut jubendi, ut convocentur Concilia in Oriente Patriarchalia, aut Nationalia, aut Provincialia, aut Diœcesana, sive jubendi, ut ab se congregatis intersint ex Oriente qua Patriarchæ, qua Metropolitæ, qua Episcopi, innumeris cum testimoniis, tum exemplis fit evidentissimum. Testimoniis quidem, quibus Pontifici Romano potestas adseritur, vel Concilia ubique gentium indicendi, ad exagitandas cujuslibet generis Ecclesiarum omnium caussas: vel a Conciliis jam exagitatas ad suum tribunal tamquam supremum exagitandas iterum trahendi: vel Conciliis leges præscribendi, quas ex officio sequantur: vel a Concilio latis detrahendi, si quando a definitis ab eo deflexerint; testimoniis, inquam, S. Julii I. in epist. ad Oriental. apud S. Athanasium apolog. 2.; Concilii Italici Episcoporum 93. in Synodica ad Episcopos Orientales in collect. Holstenii; S. Damasi in Synodica epistola ad Paulinum, sive potius ad Acholium Thessalonicensem apud Theodor. lib. 5. cap. 10.; Synodi Antiochenæ anno 378. ex Episcopis 153. apud Holstenium in collect. Rom part. 1; Concilii Italici in epistola Synodica ad Episcopos Concilii I. Constantinopolitani; Eusebii lib. 7. hist. Eccles. cap. 29; Concilii Aquilejensis in epistola Synodica ad Gratianum, Valentinianum, & Theodosium Imperatores, inter epistolas S. Ambrosii; S. Athanasii apolog. 2.; S. Ambrosii, Episcoporumque Italiæ in epistola Synodica ad Theodosium Imperatorem, & S. Ambrosii in epistola ad Theophilum, quæ ab Holstenio Siricio tribuitur; S. Innocentii I. in epist. ad Episcopos Macedoniæ, & epist. ad Theophilum Alexandrinum apud Coutantium tom. 1.; S. Chrysostomi in epist. ad Innocentium apud Palladium in dialogo; S. Basilii in epist. 52. ad S. Athanasium, & 74. ad S. Damasum; S. Gregorii Nazianzeni de laud. S. Basilii, & in Monodia, ubi auctor est Liberii vice ab S. Eusebio Vercellensi, & Lucifero Calaritano Orientis Ecclesias visitatas; S. Hilarii in fragm. eodem munere per Orientem defuncti; S. Cælestini in epist. ad S. Cyrillum; Concilii Alexandrini in Synodica ad Nestorium; Joannis Antiocheni in epist. ad S. Sixtum III.; S. Leonis Magni in epist. 22., 24., 27., & 28.; S. Flaviani in epist. Synod. ad S. Leonem; Anatolii apud Surium in actis S. Abundii Episcopi Comensis die 3. Aprilis; necnon

in

in actis Synodi Constantinopolitanæ sub eodem Anatolio apud Labbeum tom. 4.; Gennadii Constantinopolitani in Synod. 81. Episcoporum ad Romanum Pontificem apud Lambeccium tom. 8. biblioth. Cæsareæ Vindob.; S. Simplicii in epist. ad Acacium; Acacii Constantinopolitani Episcopi in epist. ad S. Simplicium apud Labbeum tom. 5.; S. Felicis III. in supplemento Acaciano apud Maffejum; Concilii Romani sub Felice III. in epistola Synodica ad Clericos, & Monachos Orientales apud Labbeum loco præcitato; S. Gelasii in epist. 13. ad Episcopos Dardaniæ; Cleri Alexandrini in libello tradito Apocrisariis S. Anastasii II. apud Harduinum tom. 2.; Joannis Constantinopolitani in libello fidei ad S. Hormisdam; S. Hormisdæ in epist. 6. ad Epiphanium Constantinopolitanum; Synodi Epiri veteris in epist. ad S. Hormisdam; Monachorum secundæ Syriæ in epist. ad Hormisdam; Stephani Larissensis in libello oblato Bonifacio II.; Synodi Romanæ anno 531. sub Bonifacio II. apud Holstenium in collect. Rom.; Mennæ Costantinopolitani Episcopi in Synodo adversus Acephalos, & in epistola Synodica ad S. Agapetum I.; Monachorum Orientalium in Synodica ad eumdem Pontificem; S. Agapeti in epist. ad Petrum Hierosolimitanum; Synodi Hierosolimitanæ sub eodem Petro apud Harduinum tom. 2.; Vigilii Papæ in Constituto; Synodi Mopsvestenæ adversus Theodorum Mopsvestenum in Concilio Constantinopolitano II. collat. 5.; Cleri Italici in epist. ad Legatos Francorum; S. Gregorii in epist. ad Secundinum; S. Eulogii Alexandrini in Synodica ad S. Gregorium apud Photium cod. 230.; Theodori Papæ in epist. ad Paulum Constantinopolitanum apud Sirmondum; Colombi, Stephani, & Reparati Africanorum Episcoporum in Synodica ad Theodorum Papam; Victoris Carthaginensis in Synodica ad eumdem; S. Martini I. in epist. Synod. ad Constant. Imperat., epist. 5. ad Joannem Philadelphiæ Episcopum, epist. 11. ad Ecclesias Antioch., & Hierosol.; Stephani Dorensis in Concil. Lateran. sub S. Martino secret. 2.; S. Agathonis in Synodica ad Episcopos Orientales; S. Gregorii II. in epist. ad S. Germanum Constantinopolitanum; Hadriani I. in epist. ad Tharasium; Tharasii in epist. Synodica ad eumdem; S. Nicephori Constantinopolitani in Synodica ad Leonem

nem III. apud Baronium ad annum 811., & Henschenium ad diem 13. Martii; S. Theodori Studitæ in epist. ad S. Paschalem I.; S. Ignatii Constantinopolitani in epist. ad Hadrianum II.; quorum sententiæ integræ suo loco dabuntur. Mitto cætera, ne præter modum prolixior sim.

Exemplis quoque, quorum ut quædam persequamur, S. Anicetus Romanæ Synodo in caussa Paschatis adesse S. Polycarpum voluit, si fides adhibenda auctori Synodici apud Pagium. S. Victor Theophilo Cæsareensi, ut Concilium ex diversis provinciis congregaret adversus Quartadecimanos auctor fuit, cujus fragmentum refert V. Beda lib. de Æquinoctio verno. S. Dionysius Romæ Synodum habuit in caussa S. Dionysii Alexandrini de Sabelliana hæresi ad eum delati: Synodo interfuere ex Pentapoli accusatores, accusatus vero apologia missa fidem omnino liberavit suam, teste S. Athanasio lib. de Synod., & epist. de sententia S. Dionysii, & S. Basilio lib. de Spiritu Sancto. S. Silvestri, cujus vice defungebatur, auctoritate Osius Cordubensis adversus Arium Concilium Alexandriæ celebravit. Concilio Romæ ex Episcopis 50. collecto a S. Julio in caussa S. Athanasii ex Oriente adfuere S. Athanasius, Marcellus Ancyranus, Asclepas Gazensis, & adesse Eusebiani jussi leguntur in epistola Julii ad Orient. apud S. Athanasium apolog. 2. Alteri Synodo Romæ ab eodem S. Julio coactæ interfuere Valens, & Ursacius, oblatoque libello veniam rogaverunt, ut refert S. Hilarius in fragm. S. Liberii nomine Alexandriæ Concilium anno 362. ejusdem Legati S. Eusebius, & Lucifer Calaritanus celebrarunt, in eoque adversus Arianos, & Semiarianos vox *Omousion* constabilita est: ab Ariana hæresi resipiscentes, modo auctores non essent, venia donati, ac loco restituti sunt. Confer S. Athanasium epist. ad Ruffinianum act. 1. Concili Nicæni II.; S. Gregorium Nazianzenum de laudibus S. Basilii, & in Monodia; Ruffinum hist. Ecclef. lib. 1. cap. 27., & Socratem lib. 3. cap. 7. Eidem Liberio in Romana Synodo Eustathius Sebastenus, Silvanus Tarsensis, & Theophilus Castabalitanus, ut est apud Socratem lib. 4. cap. 12., se sistentes fidei professione emissa probati sunt. Synodo Romanæ sub S. Damaso adversus Apollinarem interfuit S. Petrus Alexandrinus.

Ad

Ad Romanam alteram ut advenirent Orientales jussi sunt: adfuere vero SS. Paulinus Antiochenus, Epiphanius Salaminensis, & Acholius Thessalonicensis, ut perhibet S. Hieronymus epist. 27. ad Eustochium. Antiochenum an. 378. ex Episcopis 157. ejusdem jussu coactum est, in eoque formulæ fidei adversus Arianos, Macedonianos, Apollinaristas decretæ, ad eosque directæ syngrapha apposita, ut supra dictum est. S. Cyrillo, ut Concilio Alexandriæ coacto Nestorium damnaret, auctor fuit S. Cælestinus, ut liquet ex epist. Synod. ad Nestorium; & ad Clerum, populum, Monachosque Constantinopolitanos. Ut Constantinopoli adversus Eutychem Concilium cogeret S. Flaviano in mandatis dedit S. Leo M., & alteri Constantinopoli congregato Legatos suos adesse jussit, quibus coram Anatolius fidei suæ rationem una cum aliis Episcopis redderet. Videsis acta Concilii apud Labbeum tom. 4., & acta S. Abundii apud Surium loco indicato. Constantinopoli pro concilianda pace ob schisma Acacianum discerpta, præsentibus Apocrisariis suis Synodum agitari præcepit S. Hormisdas, eique tandem ex sententia successit. Ad conciliandam Synodo IV. auctoritatem Romæ anno 503. Concilium Episcoporum 218. celebravit S. Symmachus, eique ut interessent ex Occidente non modo, sed etiam ex Oriente multi, ex Cypro, Lydia, Ægypto, Lycaonia, Phrygia, Lycia, Pamphylia, Creta, Pisidia, Caria, Galatia, & Asia curavit, ut ex eorumdem syngraphis liquet. Romam sub Bonifacio II. ex Palæstina a Stephano Larissensi Metropolita missus adfuit Theodosius Echiniensis. Constantinopolitano sub Menna celebri adversus Anthimum, Severum, & Acephalos interfuisse S. Agapeti Legati Sabinus Canusinus, Epiphanius Asculanus, Asterius Salernitanus, Rusticus Fesulanus, Leo Nolanus Episcopi, Theophanes, & Pelagius Diaconi leguntur in actis Concilii apud Harduinum tom. 2. Vigilius, dum Constantinopoli demoraretur, conventum indixit, ad eumque Episcopos 70. convenire jussit, de quo legendus Facundus lib. 4. capp. 3., & 4. Celeberrimo a S. Martino I. adversus Monothelitas Romæ ex Occidente congregato interfuere ex Oriente Sergius Cyprius, & Stephanus Dorensis. S. Vitalianus epist. 1. Paulo Cretensi Metropolitæ Concilium ut cogeret jussit, in eoque jussa sua executioni man-

daret. Prætermitto cetera, ne sim prolixior, quam par sit.

Quod ad 2. attinet, Pontificis scilicet jus Patriarchicum, istius particulam fuisse Concilia cum Romæ, tum alibi per se, vel per litteras, vel per Legatos indicendi, ac celebrandi, ut de Diœcesanis nihil dicam, quæ ex Clero, vicinisque, seu suburbicariis Episcopis colligi solebant, ut liquet ex S. Cornelio epist. ad S. Cyprianum inter Cyprianicas 46. edit. Pamelii; ex S. Siricio epist. 2. ad Ecclesiam Mediolanensem; ex S. Innocentio I. epist. 23. ad Synodum Toletanam; ex Bonifacio II in actis Synodi Romanæ in collect. Holstenii, & ex S. Vitaliano epist. 1. ad Paulum Cretensem, cujusque generis fuere Romanæ Synodi sub S. Fabiano adversus Origenem ex S. Hieronymo epist. 65. ad Pamachium; & Ruffino lib. 2. adversus S. Hieronymum: sub S. Stephano adversus Anabaptistas, ex S. Cypriano epist. 74. ad Pomp.; & Eusebio lib. 7. cap. 3: sub S. Siricio adversus Jovinianum ex ipsius epistola ad Episcopos Italiæ: sub S. Cælestino adversus Nestorium ex ipsius epistola ad S. Cyrillum: sub S. Leone adversus Manichæos ex ipsius sermone 5. de jejunio, & epist. 2. ad Episcopos Italiæ: sub S. Zacharia adversus Adelbertum, & Clementem hæreticos apud Harduinum tom. 3., Concilia, inquam, indicendi, ac celebrandi sive Provincialia, sive Patriarchalia, usu frequentissimo perspectissimum sit. Ita enim Concilio Romano sub S. Cornelio ex 60. Episcopis adversus Novatianum conflato adfuisse ex Africanis illò advocati Caldonius, & Fortunatus leguntur apud S. Cyprianum epist. 42. edit. Pamelii; Eusebium lib. 6. cap. 43., & S. Hieronymum de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 66. Romano sub S. Melchiade ex 19. Episcopis coadunato adversus Donatistas anno 313. cum Italis interfuisse Gallos Episcopos Maternum Agrippinensem, Rheticium Augustodunensem, & Marinum Arelatensem, referunt S. Optatus lib. 1, & S. Augustinus epist. 162., & lib. adversus Donat. post collat. cap. 23. In Romano sub S. Damaso adversus Auxentium inter 90. Episcopos Gallos etiam advocatos audivisse liquet ex Synodica ad Episcopos Illyrici apud Theodoretum lib. 2. cap. 22., & Sozomeno lib. 6. cap. 23. Romano sub S. Innocentio I. ex Hispania pro extinguendo schismate hujus Ecclesiæ adfuere Hilarius, & Elpi-

Elpidius. Ad Romanum sub S. Siricio ex Episcopis 80. pro instauranda in Africa disciplina, apud Pagium ad annum 386., & ad Romanum sub S. Hilaro ex Episcopis 50. pro restituenda disciplina collectum profecti sunt ex Gallia, & Africa Episcopi; non secus ac ad Romanum sub S. Felice III. ex 77. Episcopis adversus Acacium epist. 8. ejusdem ad Acacium, & epist. Synodi Rom. ad Clericos, & Monachos Orientales apud Labbeum tom. 5; & ad Romanum sub S. Gelasio indictum Episcopi 70. undique ex Occidente vocati confluxerunt: in quo latum decretum de libris qua legitimis, & qua apocryphis. Decretum tribuitur S. Damaso in codicibus Mss. Dacheriano, & Parisiensi Societ. Jesu apud Harduinum: S. Hormisdæ in codice Ms. Jurensi apud Labbeum, sed verius S. Gelasio ab Hincmaro Remensi, Lupo Ferrariensi, S. Nicolao Papa, a Chronico Centumcellensi apud Dacherium tom. 4. spicilegii, & ab Attone in Capitul. tom. 8. spicilegii. Subdititium decretum omnino contendunt Pearsonius, Beveregius, Caveus, Basnagius, contra pugnant, genuinumque ostendunt Baronius, Norisius, Fontaninus, Blanchinius, & Blanchus. Adisis Blanchinium in notis ad Anastasium tom. 3. in S. Gelasio sect. 74., ubi ex veteribus monumentis Romanæ Ecclesiæ canonem sacræ Scripturæ in Ecclesia Romana receptum, atque a S. Gelasio constitutum contra Heterodoxos vindicat. Romanum III. sub S. Symmacho præsentia sua cohonestasse etiam Gallos Episcopos liquet ex relatione synodica ad Theodoricum, & ex epist. S. Aviti Viennensis ad Senatores. Romano sub S. Martino I. contra Monothelitas Episcopi 105. ex Italia, Sicilia, Sardinia, Africa, & Palæstina interfuere. Ad Romanum sub S. Agathone frequentissimum adversus Monothelitas undique ex Occidente confluxisse Episcopos claret ex epist. synodica ad Synodum VI generalem. Romano sub S. Gregorio II. contra illicita connubia ex 32. Episcoporum numero adcensiti sunt, qui advenerant ex Hispania Sinderedus, ex Britannia Sedulius, e Scotia Fergustus. Ad Romanum sub Stephano III. pro cultu SS. Imaginum, & electione Pontificis e Gallia properarunt Episcopi 12, quorum nomina in codicibus Anastasii excisa restituit Sirmondus, suntque Willicarius Senonensis, Lullus Moguntinus,

Gavienus Turonensis, Ado Lugdunensis, Herminardus Bituricensis, Daniel Narbonensis, Tilpinus Remensis, Herulphus Lingoniensis, Herembertus, Babulfus, Giselbertus, & Joseph incertæ sedis. Confer Anastasium in Stephano III, & Labbeum tom. 8. Romano sub Leone III. adversus Felicem Urgelitanum inter Episcopos 57. ex Gallis, & Germanis plerique consedisse perhibentur ab Alcuino lib. 1. adversus Elipandum, & apud Papebrochium ad diem 19. Maji in vita Alcuini. Quæ quid aliud præferunt, quam quod in potestate Pontificis semper fuerit ad Concilia Episcopos undique ex Occidente Romam cogere?

Quod per semet persæpe Romæ præstiterunt, idipsum per Legatos, vel per litteras præstitisse alibi perspectum est. Ejusmodi jus cogendi Episcopos ad Concilia Apostolicæ Sedis Vicariis inerat: in Illyrico Episcopis Thessalonicensibus, ita ea facultas facta a SS. Damaso, Siricio, Anastasio, Innocentio, Bonifacio, Leone legitur Acholio, Anysio, Ruffo, Anastasio Thessalonicæ Episcopis, quibus adjunctum jus ordinandi Metropolitas, istis absque illorum assensione Episcopos ordinandi auctoritate ademta. In Galliis Episcopis vel Arelatensi, ut Patroclo a S. Zosimo epist. 5. apud Labbeum; vel Forojuliensi, ut Leontio a S. Leone epist. 10, apud Quesnellum 89. ad Episcopos Provinc. Vienn.; vel Arelatensi iterum, ut Ravennio a S. Leone epist. 109. ad Episcop. Provinc. Arelat., 50. apud Quesnellum; Leontio a S. Hilaro epist. 8. apud Labbeum tom. 5. ad Episcopos Galliæ Provinciarum; vel Remensi, ut S. Remigio a S. Hormisda, ut refert Hincmarus in vita S. Remigii, sed verius a S. Anastasio II, ut critici observant apud Blancum de Polit., & Potest. Eccles. tom. 5. part. 1. lib. 3., cap. 1. §. 3.; vel tertio Arelatensi, ut S. Cæsario a S. Symmacho epist. 10. ad eumdem apud Labbeum loco indicato. In Hispania primum Zenoni Hispalensi a S. Simplicio epist. ad ipsum apud Baronium ad annum 482.; Salustio Hispalensi a S. Hormisda epist. 26. ad eumdem apud Labbeum tom. 5: postea Tarraconensibus, ac postremo Toletanis. Ordinationes tamen Episcoporum a Metropolitis, & Metropolitarum a Conciliis Provinciæ celebrari debuisse constat ex SS. Innocentio epist. 11. ad Victricium, & epist. 13. ad Synodum Toletanam;

Zosi-

Zosimo epist. 5. ad Episcopos Galliarum; Cælestino epist 11, ad Episcopos provinc. Vien., & Narbon.; Leone epist. 10. in editione Quesnelli, vel 89. ad Episcopos provinc. Vienn. In Anglia S. Augustino Cantuariensi a S. Gregorio M. epist. 15. lib. 12., & Honorio Cantuariensi ab Honorio I. epist. ad ipsum apud V. Bedam lib. 1. hist. Angl. cap. 18. In Africa Carthaginensi, ut colligitur ex S. Siricio epist. 4. decretali ad Episcopos Africæ, de qua in Conciliis Carthaginensi sub Genetlio, Tusdritano anno 417. apud Baluzium, & Telletensi, sive Zellensi apud Ferrandum in Breviario, & apud Harduinum tom. 1., quod contra Quesnellum vindicant eruditi, & constat ex testimonio S. Leonis IX. in epist. 4. ad Petrum, & Johannem Africanos Antistites apud Labbeum tom. 11. asserentis Primatem Carthaginensem hunc præ aliis Africæ præsulibus primum honoris, potestatisque locum ab Apostolica Sede jampridem obtinuisse.

Quas vero partes in Conciliis indicendis, celebrandisque Vicariorum opera Pontifices agebant, easdem qua legationibus, & qua litteris pariter perficiebant. Plane absque S. Fabiani conscientia Lambesitanum Concilium in Africa adversus Privatum ex 99. Episcopis a Donato Carthaginensi celebratum haud quaquam fuisse conjicere est ex S. Cypriano epist. 55. edit. Pamelii, & 19. edit. Oxoniensis. S. Victoris nutu, & jussu celebrata de Paschate Concilia Lugduni in Gallia a S. Irenæo, Hierosolymis a Narcisso, Cæsareæ in Palæstina a Theophilo, alibique ab aliis alia, ut Ponticum sub Palma, Corinthiacum sub Bachillo, Osroenum, conjicere est ex Eusebio lib. 5. hist. Ecclef. capp. 23, & 24., & Beda lib. de æquinoctio vernali. Nonnisi sub auspiciis S. Melchiadis adversus Donatistas Arelatem Concilium celebratum ex Gallia, Hispania, Britannia, Africa, Italia, omnes 600. Episcopi confluxere, quo fatis functo ad S. Silvestrum pro confirmatione Synodi magnificis illis verbis in Synodica scripserunt: *Placuit etiam hæc juxta consuetudinem antiquam a Te, qui majores Diæceses tenes, & per Te potissimum omnibus insinuari.* Quæ verba Arelatensi Concilio restituit ex emendatione Perronii, & Francisci Harlei Rothomagensis Archiepiscopi, & adversus Decanum Londinensem vindicavit doctiss. Schelstratius antiq. illustr. part. 2. dis-

differt. 1. cap. 7., & differt. 4., cap. 4., unde & Cl. Thomaffinus lib. 1. veter., & novæ difciplin. part. 1. cap. 8. apposite obfervavit, quod prima Silveftri Sedes, ad quam Patres Arelatenfes fcribebant: *Indeclinabilem jurifdictionem exercuerit in cæteros omnes Patriarchas*. S. Liberius Legatorum fuorum Luciferi Calaritani, Pancratii Presbyteri, & Hilarii Diaconi operam adhibuit ad celebrandum Mediolani Concilium, etfi ei ex fententia non fucceffferit: ex Archivio Ecclefiæ Vercellenfis apud Baronium ad annum 355. defcripta epiftola Legatorum ad S. Eufebium Vercellenfem id oftendit. Illyricum juffu S. Damafi adverfus Macedonianos coadunatum liquet ex Concilii Italici fynodica ad Illyricos. S. Siricio annuente, jubenteque Concilia habita funt five Capuanum contra Bonofum Sardicenfem, & in cauffa Flaviani Antiocheni, quod plenarium in codice Africanæ Ecclefiæ can. 48. appellatur, five Aquilejenfe contra Palladium, & Secundianum ex Gallis, Afris, Illyricis, Italis conflatum, quod confictum quidem cenfet Chiffletius, genuinum tamen evincunt eruditi, five Mediolanenfe adverfus Jovinianum, ut conftat ex S. Ambrofio epift. 78. ad Theophilum, ex fynodica Concilii Aquilejenfis inter opera S. Ambrofii ad Imperatores Gratianum, Valentinianum, & Theodofium apud Harduinum tom. 1, ex Vigilio Tapfenfi lib. adverfus Eutychem, & ex epift. fynodica Concilii Mediolanenfis apud S. Ambrofium ad Siricium. Certe Aquilejenfis Concilii fynodicæ epiftolæ præfixa epigraphe ad Patriarchale Concilium Pontificis Romani pertinuiffe Galliarum provincias fupponit: *Concilium*, fic enim præfertur, *quod convenit Aquileæ .... Epifcopis Provinciæ Viennenfium, & Narbonenfium primæ, & fecundæ*.

Ab hæc Toletanum I, cujus mentio in Toletano anno 438. occurit, etfi inficias eant aliqui, ab aliis vero fub Siricio celebratum cenfeatur, juffu S. Innocentii pro reftituenda collapfa difciplina, atque a facris ordinationibus removendis abufibus, habitum eft; non fecus atque pro cauffa S. Johannis Chryfoftomi Thefsalonicæ indictum ab eodem Concilium, mifsofque jam Legatos perhibet Palladius in dialogo, quamvis fatis illo functo Concilii opera jam non amplius fuerit defiderata.

S. Zo-

S. Zosimus Africanum, seu Carthaginense VII. ex Episcopis 217. adsistentibus Faustino Episcopo, & Azello presbytero Legatis suis celebravit, ut constat ex epist. synodica ad S. Bonifacium I. Carthaginense alterum sub auspiciis S. Cælestini in causa Appiarii, atque Faustino Legato assidente celebratum, nec non Cæsareense in Mauritania a S. Augustino, demandata ei vice a S. Cælestino, liquet ex Synodica ad S. Cælestinum; & ex S. Augustino epist. 157. ad Optatum, epist. 261., & lib. 2. Retract. cap. 51. S. Leo Magnus, ut litteris suis ad Flavianum, decretisque a Concilio Chalcedonensi undique subscriberetur, quà Legatis, & quà litteris nihil non egit. Itaque ejus jussu ad id operis exequendum habita sunt Concilia tum Gallicanum, quod Arelatense a Sirmondo nuncupatur, Episcoporum 43., ut liquet ex Synodica ad eumdem S. Leonem apud Harduinum tom. 1. pag. 1775, tum Mediolanense a S. Eusebio, ut legere est in Synodica ad eumdem apud Harduinum eodem loci pag. 1779. Eodem Pontifice jubente habitum est in Hispania, quod Asturicense apud aliquos audit, adversus Priscillianistas Concilium, quod perperam Toletanum I. ab aliis appellatur, ex quatuor provinciis Tarraconensi, Carthaginensi, Lusitana, & Bœtica, ut habetur in epist. 93. ad Turribium, in actis Concilii, & Concilii Bracarensis II. tom. 2. Concil. Hispan. Epaonense (ab Epaona, quam Jenam Vicum in Sabaudia ad Rhodanum consitum censet Harduinus tom. 2. in notis ad hoc Concilium) anno 517. jussus est a S. Hormisda convocare S. Avitus Viennensis, ut constat ex epist. Aviti ad Episcop. provinc. Vienn.

Arausicanum II. ex 14. Antistitibus adversus Semipelagianos anno 529. ex S. Felicis IV. sacra jussione, receptisque ab eo capitulis subscribendis celebratum est a S. Cæsario Arelatensi, ut legitur in præfat. apud Harduinum tom. 5. pag. 1097.; ac testatur Hincmarus lib. de Prædestinat. capp. 12., & 22. Nannetense anno 658. jussu S. Vitaliani in caussa Monasterii S. Nivardi collectum legitur apud Flodoardum hist. Remens. lib. 2. cap. 8. A S. Martino I. epistola ad eumdem exarata jussus est S. Amandus Trajectensis Episcopus Concilium in Gallia cogere, in eoque ab se adversus Monothelitas definitis subscribi. A S. Agathone eosdem adversus

Mo-

Monothelitas ex universo ferme Occidente indicta Concilia sunt, exindeque jussi Romam mitti Legati ad Concilium propediem ab se celebrandum. Itaque e Conciliis in Italia, Anglia, Gallia habitis Legati Romam missi leguntur Wilfridus Eboracensis, Adeodatus Leucensis, Felix Arelatensis, aliique in synodica S. Agathonis ad Synodum VI. generalem apud Labbeum tom 7. Toletanum XV. anno 688. ex Episcopis 62. jussu S. Benedicti II. conflatum est, in eoque jussi Episcopi Synodo VI. subscribere, reddereque rationem de propositione, qua dictum fuerat a Juliano Toletano in Deo *a voluntate voluntatem genitam*, *a sapientia sapientiam*, sicut, & *in Christo tres esse substantias*; quod a Juliano adornata Apologia perfectum est: liquet id ex epist. Benedicti II. ad Petrum Regionarium Notarium, ex actis Concilii, & ex apologia præcitata. Joannis VII. jussu Concilium Niddense in Anglia anno 705. celebratum est, in quo Wilfridus Eboracensi Ecclesiæ restitutus est, ex epistola Joannis VII. ad Ethelredum Regem, apud Harduinum tom. 3. pag. 1825.

Ex præcepto S. Zachariæ tum Germanicum, sive Liptinense Concilium anno 743. a S. Bonifacio Moguntino congregatum est, receptaque in eo, quæ Pontifex ad capitula Pippini rescripserat, atque a Pontifice jam prædamnati Adelbertus, Godolsazius, & Clemens diris cunctis devoti ex epistola 8. Zachariæ ad S. Bonifacium, & altera ejusdem Pontificis ad Francos, & Gallos lib. 5. Capitul. cap. 1., & epistola 105. S. Bonifacii ad Cudbertum Archiepiscopum Cantuariensem apud Harduinum tom. 3. pag. 1925: tum Germanicum alterum anno 745. contra illlos hæreticos, in eoque gradu deturbato Gervilione Moguntino suffectus est S. Bonifacius, ut legitur apud Serrarium lib. 3. hist. Mogunt. cap. 44.: tum Cloveshoviense II. anno 747. pro statu Religionis Christianæ restituendo ex præcitata epistola S. Bonifacii ad Cudbertum, actisque Concilii apud Harduinum loco indicato. Concilio Gentiliacensi anno 767. pro cultu SS. Imaginum per Legatos adfuit S. Paulus I. ex epistola Pauli ad Pippinum, quæ est 26. inter Carolinas, ex Reginone, & Adone in chronico ad citatum annum. Calchutensi in Anglia anno 787. ad fidem primitus susceptam retinendam

dam, aliaque disciplinæ capita stabilienda indicto per Legatos pariter interfuit Hadrianus I. In Anglia Concilium tum Bacanceldense anno 799. ad laicos ab Ecclesiarum dominio arcendos, tum Cloveshoviense anno 803. pro Athelardo Ecclesiæ Cantuariensi restituendo celebrari jussit Leo III. tom. 1. Concil. Britanniæ. Parisiense anno 824. ex consensu Eugenii II. habitum est, ad quem missa relatio de cultu SS. Imaginibus impendendo ex epist. Ludovici Pii ad Eugenium II. Wormatiense anno 829. Gregorii IV. Legatis præsentibus, ac præsidentibus Ludovici Pii capitularia comprobavit apud Hincmarum lib. de divortio Lotharii, & Teutbergæ. Denique S. Nicolaus I., a quo novam invectam disciplinam, inauditumque majoribus jus inductum, Apostolicæque Sedi assertum maleferiati illi effutiunt, in quo proinde finem facio, ne prolixiori, quam par sit, oratione fastidium, molestiamque lectoribus creem, eoque magis, quod profusioris operæ non sit pretium, Nicolaus, inquam, Romano Pontifici jus Patriarchicum, quo ex Occidente universo ad Synodos cogere, quos mallet Episcopos, potis esset, plurimis, invictissimisque vindicavit epist. 70. ad Episcopos Galliarum apud Labbeum tom. 9., atque ultro citroque agnovere Adventitius Metensis, Ratholdus Argentinensis in epist. ad S. Nicolaum I. apud Baronium ad annum 864., & Hincmarus Remensis epist. ad eumdem Pontificem apud Flodoardum lib. 3. hist. Rem. cap. 13.: sed & jam pridem hanc juris particulam in tuto collocaverat S. Leo epist. 4, in edit. Quesnelli 16. ad Episcopos Siciliæ, tres annuatim ex Sicilia Episcopos Romæ Synodo interesse omnino jubens. Legendus Cl. Christianus Lupus differt. 1. de antiq. Gallicanæ Ecclesiæ ad Apostol. Sedem appellat. cap. 22., ubi adver. Petrum de Marca argumentum hoc egregie exagitat.

Jam vero utrumque jus istud Pontificis in Conciliis celebrandis, & qua Primatis, & qua Patriarchæ illustrare juvat Innocentii III. sacrorum rituum, & mysticæ significationis rerum a decessoribus suis in Romana Ecclesia recte institutarum eximii interpretis egregia doctrina, quam in epistola regest. 15, num. 154. a Thomassino vet., & novæ discipl. part. 1. lib. 1, cap. 15. regestam tradit. Docet ibi Ecclesiam Romanam cetera-

rum matrem, ac magistram talem exhibere imaginem Ecclesiæ Catholicæ, ut exemplum illustre sit Throni illius, ac Sedis Dei, & Agni, quam vidit, & descripsit in Apocalypsi S. Johannes Apostolus. In medio Sedis, inquit, & in circuitu Sedis erant quatuor animalia: *Sedes illa*, subdit Innocentius, *Romana Ecclesia intelligitur, quæ Sedes Apostolica nuncupatur: utique sedes Agni, sedes viventis in sæcula sæculorum. In medio cujus quasi filiæ in gremio resident; & in circuitu adstant quasi famulæ in obsequio quatuor Patriarchales Ecclesiæ*. Ab initio itaque a Pontificibus Romanis, ut indicaretur Ecclesia Romana præferre præclaram imaginem Hierarchiæ per universam Ecclesiam gradibus suis distributæ, ac dispersæ in Patriarchas, Metropolitas, Episcopos, constitutæ sunt primitus quinque majores, ac præstantiores in Urbe Roma Ecclesiæ, quæ Patriarchalium nomine censerentur, a quibus designarentur quinque Patriarchales Ecclesiæ in Orbe celebratissimæ. Nempe Basilica Salvatoris ad Lateranos, utpote ceterarum primaria pro Romano Pontifice; S. Petri Apostoli in Vaticano pro Constantinopolitano Patriarcha; S. Pauli via Ostiensi extra Urbis mœnia pro Alexandrino; Liberiana, sive Sixti Papæ in Exquiliis, cui dein S. Mariæ ad Præsepe, sive S. Mariæ Majoris nomen adhæsit, pro Antiocheno; SS. Stephani, & Laurentii extra muros via Tiburtina pro Hierosolymitano. Quo modo Sedes Apostolica egregiam speciem universæ rei Christianæ Primatum gerentis, ac jura dicentis in ceteros omnes Patriarchas refert. Ad hæc, ut ceteros præterea Hierarchicos gradus, quibus Pontifex præest velut Patriarcha, in una Romana Ecclesia complexos, sub unoque Romano Pontifice velut compositos exhiberent, multis qua musivis, & qua picturis, & qua titulis efficere Pontifices certarunt, atque exprimere mox per 7. Episcopos Lateranensi Ecclesiæ adjectos, & per 25. Presbyteros, totidemque titulos illis adsignatos, uti a SS. Cleto, Dionysio, Simplicio confectum fertur: mox per 24. seniores Apocalypsis coronas offerentes sedenti super Thronum, uti conspicitur in Basilica S. Pauli a S. Leone Magno; & in titulis SS. Praxedis, & Cæciliæ a S. Paschali I. expressum: mox per 7. candelabra, inque eorum medio speciem Filii

Filii hominis, quæ in titulo SS. Cosmæ, & Damiani S. Felix IV; & in Basilica S. Mariæ Transtiberim Innocentius II. musivo expressere. Confer Clariss. Cardinalem Rasponum lib. 1. de Basilica, & Patriarchio Lateran. cap. 3, & Blanchinium in notis hist. ad SS. Cletum, Dionysium, & Simplicium tom. 2, & 3. Anastasii, quibus observationes hujusmodi acceptæ referri debent: nam de his jam nimium.

Ex Lateranensi sub S. Martino I; Lateranensi I. sub Callixto II;

Et Lateranensi II. sub Innocentio II.

§. I.

Probatur tertio Propositio ex Conciliis Ecclesiæ Occidentalis. Et 1. Concilium Lateranense sub S. Martino I. an. 649. adversus Monothelitas, quod quamvis generale non fuerit, magno, tamen in pretio habitum est, ut quod in professione fidei Romanorum Pontificum legebatur, atque Synodo VI. generali insertum fuit, præclara in hanc rem suppeditat argumenta. In eo Stephanus Dorensis genere Græcus, Antistitum Palæstinæ Legatus act. 1, seu secretario 1. libellum obtulit, in quo hæreticos auctoritate primæ Sedis damnatos semper pro damnatis ubique habitos ab Ecclesia universa jugiter venerata in Apostolica Sede suprema cum potestate infallibilitatis prærogativam affirmat: *Quoniam*, inquiens, *hoc potestative olim, & antiquitus facere per Apostolicam, sive canonicam consuevit auctoritatem, dum aperta lucubratione non solum claves Cælorum creditæ sunt ei, atque ipse tantummodo ad aperiendas eas fidelibus quidem digne, minime autem Evangelio gratiæ credentibus juste claudere magnus secundum veritatem, & Princeps Apostolorum meruit Petrus; sed etiam & pascere primus jussus est oves Catholicæ Ecclesiæ, quum Dominus dixit:* Petre amas me? pasce Oves meas: *& iterum ipse præcipue, ac specialiter firmam præ omnibus habens in Dominum Deum nostrum, & immutabilem fidem, convertere*

aliquando, & confirmare exagitatos consortes suos, & spiritales meruit fratres, utpote dispensative super omnes ab ipso, qui propter nos incarnatus est Deus, potestatem accipiens, & Sacerdotalem auctoritatem. Addit Stephanus se a Sophronio ad Sedem Apostolicam missum, ut de Sergii errore, ejusque Symmistarum eamdem commoneret: *Quantocius*, Sibi dictum fuisse ait, *deambula, donec ad Apostolicam Sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias, non semel, non bis, sed multo sæpius aperiens sacris viris ibidem consistentibus omnia, quæ in his partibus mota sunt*. In eo vero libello a Stephano oblato ita etiam Abbates, & Monachi loquuntur: *Sanctæ Dei, & Apostolicæ Synodo..... in alma Urbe Roma congregatæ.... per jussionem sanctam, sive præceptionem divinitus præsidentis vobis, atque omnibus his præeminentis Sacerdotum Sacerdotis, & Patris Patrum Domini nostri Martini*. Allatæ quoque sunt, & lectæ ea in Synodo secret. 2. litteræ Sergii Cypriensis Insulæ Episcopi, & Synodi sub eo congregatæ, atque ad Theodorum Papam Martini decessorem directæ his verbis: *Sanctissimo, & Beatissimo a Deo nostro honorabili Domino meo Patri Patrum, Archiepiscopo, & universali Papæ Domino Theodoro Sergius humilis in Domino salutem: Firmamentum a Deo fixum, & immobile, atque tituli formam lucidissimam fidei vestram Apostolicam Sedem constituit, ò Sacer vertex, Christus Deus noster. Tu es enim, sicut divinum veraciter pronuntiat verbum, Petrus, & super fundamentum tuum Ecclesiæ columnæ confirmatæ sunt. Tibi & claves Cælorum commisit &c. Tu profanarum hæreseon depositor existis, ut Princeps, & Doctor orthodoxæ, & immaculatæ fidei. Igitur non despicias partuum tuorum Pater fidem æstuantem, & ab aliquibus hæreticis ventis violentatam, nec non periclitantem: resolve nebulam insipientium lumine tuæ divinæ scientiæ, ò Sanctissime*. Quibus quid illustrius ad patefaciendam, quæ firma illis insedebat, persuasionem de Romano Pontifice supremo in Ecclesia Primate supra Synodos auctoritate pote; & in fidei definitionibus falli, & fallere nescio?

Eodem secretario 2. perlectæ sunt epistolæ, quas ad Theodorum Papam dederant e Synodo Africana tres Primates provinciarum

rum Numidiæ, Byzacenæ, & Mauritaniæ, Columbus, Stephanus, & Reparatus, ea occasione exaratæ, quod quum iidem Præsules Africani Constantinopoli demorarentur legationem ad Paulum ejus Urbis Episcopum Monothelitarum Principem obituri, ea de re prius Theodorum Papam certiorem reddere voluerunt, datisque litteris petierunt, ut sua ad Paulum scripta per Apostolicæ Sedis responsales ei redderentur, rogantes insuper, ut nisi Paulus emendaret errorem, ab ipso Romano Pontifice anathemate percelleretur. Non extant sane in laudato secretario 2. Africanorum litteræ ad Paulum datæ; at bene leguntur tum eæ, quas separatim Episcopi Gulosus, Probus, aliique Concilii Carthaginensis proconsularis provinciæ ad Theodorum miserunt; tum eæ, quas e tribus illis Synodis laudati tres Primates tum ad Imperatorem, tum ad Pontificem dedere; tum ea, quam eidem Theodoro inscripsit Victor Carthaginensis Episcopus e Synodo Carthaginensi. Porro in ea ad Theodorum exarata synodica a tribus Primatibus epistola inter alia habetur: *Antiquis regulis sancitum est, ut quidquid, quamvis in remotis, vel in longinquo positis ageretur provinciis, non prius tractandum, vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum, ut hujus auctoritate, justa quæ fuisset, pronuntiatio firmaretur, indeque sumerent ceteræ Ecclesiæ, velut de natali fonte, prædicationis exordium, & per diversas totius Mundi regiones puritatis incorruptæ manarent fidei sacramenta salutis*. In ea pariter, quam dedit Victor, præclara hæc habentur: *Per divinorum eruditionem eloquiorum vestra instruente admonitione exhortatoria superædificatur orthodoxa Christi Ecclesia.* Et infra. *Vestrum est ... canonica districtione solicite contrariis catholicæ fidei obviare*. Itaque illorum sententia a Pontifice longe, lateque in Episcopos omnes, vel in Concilio congregatos potestatis particula promanat; nec illis eo inconsulto quidpiam in rebus fidei, religionisque adgredi fas est; sed ab eo suprema expectanda sententia, cui ex officio omnes dein omnino hæreant.

Eadem in Lateranensi Synodo S. Martinum damnasse una cum hæresi Monothelitarum, ejusque auctoribus, Ecthesim Heraclii, & Typum Constantis exploratum est: direxisse perinde

inde ad universos Fideles encyclicas de eorum damnatione epistolas, imo ad ipsum Constantem cum Synodi actis damnatos ab se Monothelitas denuntiasse: Ecclesias Hierosolymitanam, & Antiochenam monuisse de abrogatis ab se ordinationibus Macedonii Antiochiæ, & Petri Alexandriæ perperam factis: *Apostolicæ Sedis Pontifices ad custodiam domus*, ideft Ecclesiæ, *pervigiles juxta præceptum domini esse*: Paulum Thessalonicensem hæresi infectum communione privasse, atque dignitate Episcopali exuisse: de se dixisse: *Non dedit nobis Deus spiritum timoris, sed fortitudinis, & dilectionis, & prudentiæ ad tollendam omnem hæresim* in epist. ad Johannem: Johannem Philadelphiæ Episcopum suum in Oriente Vicarium constituisse, cui facultas facta Episcopos, & Presbyteros in Ecclesiis constituendi, & lapsos ad fidem reduces in pristinos gradus restituendi. Acta Later. Synodi in Africam misisse insuper constat ex epist. ad Ecclesiam Carthaginensem, eique subjectos Episcopos ab ipso scripta, qua ab ipsis emissam professionem fidei probat: misisse item in Asiam constat ex epist. ad laudatum Johannem, aliosque Orientales directa: misisse & in Gallias ad Sigebertum Regem Austrasiæ, & ad Clodoveum ejus fratrem Neustriæ, & Burgundiæ Regem, a quibus Galli Episcopi postulati Legati in Orientem mittendi, constat ex epist. ad S. Amandum Trajectensem Episcopum. Præclara sunt vero, quæ de Romano Clero perhibet in epist. 14. ad Theodorum apud Harduinum tom. 3. pag. 675, scilicet Clerus Romanus S. Pontificem ob damnatos Monothelitas a Calliopa captum, inque exilium abducendum conspiciens clara, unaque voce conclamavit: *Anathema habeat quisquis dixerit, vel crediderit, quia Martinus usque ad unum apicem fidem mutavit, aut mutaturus est: & anathema habeant, qui in orthodoxa fide sua usque ad mortem non permanserint*. Quibus evidentissime Protestantium audacia refellitur affirmantium S. Martinum in damnatam Novatianorum hæresim, postquam Monothelitas damnasset, delapsum. Confer doctiss. Pagium, & Sommier in notis ad Anastasium in S. Martino I. tom. 4. Tanti sane hæc momenti sunt, ut Bossuetius usus cæteroquin Pontificum præclara quæque facinora vellicare, defen. decl. part. 2. lib. 15. cap. 8. fateri coactus sit

sit agnitum, tum a Stephano Dorensi, tum a Sophronio Hierosolymit. in Ecclesia Petri manere Petri doctrinam, atque optima fidei fundamenta ibidem superstructa; neque futurum unquam, ut illa Ecclesia a vera Religione abstrahatur: hoc est, tamen ut addit, ipsius summæ successionis habita ratione: videlicet vult successionem, aut seriem Romanorum Pontificum a fide indeficientem esse, Pontifices vero ipsos fallibiles omnino: nempe, ut supra dicebamus, Pontificum seriem abrumpi, & non abrumpi; non abrumpi, quia in successione residet inerrantiæ privilegium, abrumpi autem, quia singulis id privilegii detrahit.

Natalis vero hist. Eccl. ad sæcul. VII. dissert. 2. de Honorio Papa prop. 2. ex epistola S. Martini I. ad S. Amandum Episc. Trajectensem se colligere putat S. Pontificem Episcoporum Galliæ consensu damnationem hæresis Monothelitarum ab se factam firmari postulasse. Cedo verba Pontificis in medium proferantur. Missis ad S. Amandum Synodi actis ceteris Gallicanis Episcopis communicandis: *Credimus*, inquit Pontifex, *ad vos pervenisse quomodo... a Sergio falso Episcopo Constantinopolitano... execranda, & abominanda hæresis pullulavit Apollinaristarum, & Severianorum; Eutychianistarum, atque Manichæorum errorem renovans; quam successor ejus Pyrrhus.... in deterius auxit. Pro qua re sæpius Apostolica Sedes persuasionibus, contestationibus, atque increpationibus plurimis admonuit eos, quatenus ab ejusmodi errore recederent, & ad lumen pietatis, ex quo lapsi sunt, remearent: & non solum hoc facere nullatenus voluerunt, sed & nunc successor ejus Paulus nequius excogitavit... Imperialem Typum* (a Constante) *a Clementissimo Principe fieri persuasit;... ideoque necesse habuimus, ne pro quadam negligentia, & animarum detrimento, quæ nobis commissæ sunt, culpæ reatu adstringamur, cœtum generalem Fratrum, & Coepiscoporum nostrorum in hac Romana Civitate congregare*. Refert deinde a Synodo hæresim illam, & hæreticos damnatos, ac gesta Synodalia cum encyclica sua ad ipsum mittere: *Ex quarum serie*, subdit, *omnia subtiliter potestis addiscere, & tenebras illorum nobiscum, ut filii lucis extinguere. Idcirco studeat*, subjicit, *fraternitas tua omnibus eadem innotescere, ut tam abominandam hæresim nobiscum execrentur...*

tur . . . atque Synodali conventione omnium fratrum, & Coepiscoporum nostrorum partium illarum effecta secundum tenorem encyclicæ a nobis directæ, scripta una cum subscriptionibus vestris nobis destinanda concelebrent confirmantes, atque consentientes eis, quæ pro orthodoxa fide, & destructione hæreticorum vesaniæ nuper exortæ a nobis statuta sunt. Ex his postremis verbis contendit Natalis Martinum I. voluisse ab Episcoporum Galliæ sententiam suam adversus Monothelitas firmari consensu; atque ex his explicari Agathonis, & Nicolai I. verba superius, quum ageremus de VI, & VIII. Synodo, relata, scilicet quum asserunt Sedem Apostolicam a tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse, intelligendos esse quum de controversiis fidei pronuntiant ex Cathedra; ex Cathedra vero pronuntiare intelligendos esse, quum Pontifici Ecclesiæ proponenti, & præcipienti Ecclesiæ accedit consensus. At S. Martini I. sensum non est assequutus, (verbo absit injuria) Natalis: nam ea in encyclica Pontifex Episcopis Gallis præcipit dubio procul, ut ab se statutis consentiant, seu obediant, & obediendo confirment. Præterea confirmationis verbum non semper auctoritatem præsferre jam diximus, sed adhæsionis, seu obedientiæ ostensionem significare. Postremo quum S. Martinus innuat a Sede Apostolica sæpius increpatos hæreticos nihilominus in errore illo obfirmatos permansisse, ad aliud remedium, quod supererat, quamvis jam latum a Sede Apostolica satis superque esse debuerit, Synodum videlicet, quamvis in hancce auctoritas ab eadem Sede Apostolica dimanaret, manum applicuit: ut vero Synodus ex Occidente celebrata generalis evaderet, & ab hæreticis nihil ei detrahi posset, visum est Pontifici, ut Synodi acta admitterentur ab universo Occidente, atque illis syngrapham suam apponerent, quotquot ex Hispania, & Gallia a Synodo abfuerant. Jam gradus ad alia faciendus.

Concilium Lateranense I. an. 1123. sub Callixto II. Latinæ Ecclesiæ generale I, inter generales Synodos IX. nullum equidem peculiare argumentum in rem nostram exhibet: Bossuetius attamen par. 2. lib. 12. cap. 34. postquam ex octo prioribus generalibus Synodis pleraque se protulisse jactasset præfidentissime, (num jure, an injuria jam vidimus) quibus fidei controversias ad

ad Concilia generalia referendas esse, ab eisque finiendas probaret; optans quoque ex quatuor Lateranensibus œcumenicis, & Lugdunensi I. aliquid in medium producere, quo eorumdem Conciliorum auctoritatem Pontificis potestati anteponeret, nihil in eisdem actum, nisi sacro approbante Concilio observavit: scilicet hac formula declaratum decreta quæcumque Conciliorum, in quibus præsens aderat, & præses Romanus Pontifex, non nisi ab eisdem Conciliis plenam obtinuisse firmitatem, ac proinde Conciliorum potiorem esse potestatem, quam Pontificis. Idem par. 2. lib. 9. cap. 31. repetit. Verumtamen concidit facile hæc Bossuetii conjectatio: ex iis enim, quæ in octo præsertim priora generalia Concilia animadvertimus, novimus Romanos Pontifices SS. Cælestinum, Leonem, Agathonem, Hadrianum I, Nicolaum I, Hadrianum II. &c. eisdem Conciliis definienda dictasse, ac ab iis, quæ ipsimet definierant, non recedendum Synodis mandasse. In eisdem rursus œcumenicis Synodis, teste S. Nicolao I. epist. 9. ad Michaelem Imp., Pontificum decreta iccirco producta, & proposita fuere, ut Episcopi ex eis dignoscerent quænam recta fides, quæ nam a fide aliena hæresis esset, sibique quid agendum, præcavendum, & credendum foret. Scilicet in Synodis ita factum, non secus ac factitatum extra Synodos frequens est ab eorum decessoribus, a S. Victore cum Asianis circa Pascha; a S. Cornelio cum Afris circa Lapsos; a S.Melchiade cum Gallis circa Donatistas; a S.Liberio cum Orientalibus circa Arianos; a S. Damaso cum Illyricis circa Macedonianos; a S. Siricio cum Italis circa Jovinianum; a S. Anastasio cum Palæstinis circa Origenistas; a S. Zosimo cum Africanis circa Pelagianos, cui agendi rationi postmodum sequioris ætatis Pontifices se se coaptarunt, ea nempe ratione, ut Sedis Apostolicæ sententia cunctis innotesceret, & a cunctis servaretur. Quia vero Episcopis quoque Judicis munus, non quo judicium finiant, nam hoc Pontificii juris est, sed quo judicium ferant, concreditum est, sub Pontifice tamen, seu cum dependentia, ut dicunt, a Pontifice, a quo jurisdictio in ipsos immediate promanat; jure merito proinde ea formula utuntur Pontifices canones edentes: *Sacro approbante Concilio*: nempe ea auctoritate approbantibus

Episcopis, quam Romanus Pontifex ipsis impertitus est. Sed etsi eam, ut autumant nostri adversarii, auctoritatem a Christo immediate obtinerent, tamen ex ea formula nihil Pontificibus iret detractum, nihil Concilio supra Pontificem significaretur collatum: quemadmodum enim Rex, qui plures Judices constituit, si ex Judicum approbatione sententiam diceret, pessime exinde colligeret quis Judicum auctoritatem Regia superiorem esse, eumque supereminere, ita plane Bossuetius pessime ex approbatione Concilii hujus auctoritatem super Pontificem evehendam sumpsit. Id addam, quod si Concilium Pontifici praecelleret auctoritate, hoc potius Pontifice approbante, non hic approbante Concilio sententiam pronunciare deberet, quandoquidem superioritatis indicium est pronunciare, subjectionis vero approbare. Ad hæc canones in Concilio a Callixto suo dumtaxat, aut decessorum nomine appellato conditos liquet ex canone 1. de Simoniacis ordinationibus: 4, qui in codice Ananiensi apud Baluzium 8. est, de Laicis a rebus Ecclesiasticis arcendis; & 11. in codice Anianensi 10. de profectione Hierosolymitana, & Hispanica. Postremo a Callixto prædecessorum decreta de Investituris comprobata, aliaque, loco, & tempori congrua procusa nullo præhabito Concilii assensu liquet ex Abbate Urspergensi apud Binium.

Concilium Lateranense II. œcumenicum X. anno 1139. sub Innocentio II. celebratum, etsi nullum peculiare nobis perinde suppeditet argumentum, aliquod tamen ex gestis ad idem Concilium pertinentibus eruere nos posse existimamus, quo propositionem nostram comprobare liceat, quin tamen prolixiori orationi operam, præterquam oporteat, impendamus. Perspectum est profecto convocandi Concilii hujusce occasionem dedisse inter alia schisma Petri Leonis, & Petrobusianorum, & Arnaldi de Brixia nefandas hæreses. Jam vero quum pseudo-Papa Anacletus Legatum misisset ad Monachos Cluniacenses, ut eos partibus suis adscisceret, ut qui in Gallia doctrina, & pietate celeberrimi essent, Cluniacenses ex adverso Innocentio, tanquam legitimo Pontifici, sibi potius adhærendum summo zelo proposuere. Quapropter Ven. Petrus Cluniacensis epist. 1. lib. 3. ad Innocentium inscrip-

scripta, inter alia, quæ huc faciunt, *Habetis*, inquit, *cum tota Ecclesia vobis a Deo commissa & me in membris Christi ultimum, vestramque pariter Cluniacum; qui quamdiu fuerit spiritus in naribus nostris ad obediendum, ad collaborandum, fortassis etiam ad commoriendum parati erimus. Nulla certe mutabilium rerum permutatio nos mutare, nihil nos a Pastore, nihil a Petro, nihil a Christo, quæ omnia in te uno habemus, separare poterit.* S. Bernardus quoque epist. 126. ad Episcopos Aquitaniæ, Episcopos, Monachos, Reges &c. Innocentii partibus addictissimos recenset his verbis: *Innocentio firmiter adhærent, sincere favent, humiliter parent, verum Apostolorum successorem fideliter recognoscunt.* Quum vero Gerardus Engolismensis Episcopus Anacleti Anti-Papæ partibus adhærens, ejusdem legatione defungens Aquitaniæ Episcopos ab Innocentio II. abstrahere conaretur, Vulgrinus Archiepiscopus Bituricensis, & Aquitaniæ Primas datis litteris ad Burdigalensis Provinciæ Episcopos, (cujus Archiepiscopatum Gerardus invaserat), ejusdemque Ecclesiæ Clerum, & populum, eos in obedientia legitimi Pontificis confirmavit, electionem Gerardi violentia Comitis Pictaviensis factam irritam declaravit, & latam ab Innocentio contra Gerardum sententiam promulgavit: inter alia vero observatione digna sunt, quæ scribit: *Sæpe accidit, ut machinatione hæreticorum, & tyrannide Principum a sedibus suis catholici expellerentur Episcopi: nec tamen everti potuit Ecclesia Dei, quia enim ædificata est supra petram, non possunt adversus eam portæ Inferi prævalere. Quia igitur in partibus vestris aperta est porta Inferi, caveant omnes Catholici, ne per eam corruant, & descendant in Infernum viventes. Quo utique corruunt, & descendunt, qui a Romana discedunt Ecclesia ... Catholici Episcopi, & Catholici Cardinales, qui cum Domino Papa Innocentio persecutionem patiuntur, ... ii sunt Romana Ecclesia: non illi ... schismatici, qui adhærentes Petro Leoni amiserunt petram justitiæ, quæ conculcabit Leonem, & Draconem ... Vos autem, fratres, fundamento Petræ, super quod ædificare cœpistis, firmiter inhærete* &c. Et in altera epistola ad eosdem data: *Nos quidem*, ait, *Domino Papæ Innocentio sicut sanctæ Sedis Apostolicæ Præsuli, & Catholico universalis Ec-*

clesiæ Pastori sincera devotione obedimus: in hac unitate nobiscum perseverant Patriarchæ, Primates &c. Hæc est catholica, hæc est universalis Ecclesia.

Præclara sunt etiam, quam quæ silentio prætermittantur, quæ a Pontifice in allocutione ad Patres Concilii prolata refert auctor chronici Mauriniacensis: *Nostis*, inquit Innocentius, *quia Roma Caput est Mundi, & quia a Romani Pontificis licentia Ecclesiastici honoris celsitudo quasi Feudalis juris consuetudine suscipitur, & sine ejus permissione legaliter non tenetur.* Narrat subinde schismaticos, qui Synodo aderant, Præsules nominatim a Pontifice cum asperitate exprobratos, insignibus cum ignominia expoliatos, e gradibus cum districtione deturbatos. Itaque ab Innocentio summi in Synodo exerciti juris specimen exhibitum. Sub id temporis, sacrarum rerum scilicet summa potiente Innocentio, prodiit recens hæreticus Petrus Abaelardus, non multo post in Concilio Svessionensi damnatus, cujus quoque liber a Synodo confixus iccirco est, quod Romani Pontificis, & Ecclesiæ auctoritate nequaquam approbatus, in publicum emissus fuisset, ut refert idem Abaelardus epist. 1. ad amicum. Sequenti anno 1140. Concilium Senonense coactum est, ad quod accitus Abaelardus, dum in Concilio staret auditis capitulis ex ipsius libris excerptis, & adversus ipsum regestis, ad Romanum Pontificem appellavit. Ob Sedis Apostolicæ reverentiam Abaelardus Romani Pontificis judicio reservatus est, nihilque adversus ejus personam ausi deinceps sunt Episcopi, pravis tamen illius dogmatibus nigram inflixerunt notam; actorumque omnium relationem ad Innocentium II. misere ipsum rogantes, ut pro sua potestate errores pariter configeret, Synodi sententiam confirmaret, & Novatorem hominem coerceret. Ita referunt Gaufridus Clarevallensis in vita S. Bernardi lib. 3. cap. 5., & Otto Frisingensis lib. 1. de gestis Friderici cap. 48., quo etiam loci exhibet litteram Synodicam ab Episcopis ad Innocentium II. exaratam, quam a S. Bernardo scriptam ex stilo censent eruditi. In ea vero inter alia narrant: *Quum in conspectu Episcoporum super his* (erroribus) *eum argueret Abbas Clarevallensis* (S. Bernardus), *ille nec confessus est, nec negavit, sed a die, a loco, & judice, quem ipse sibi elegerat,* (quamobrem po-

potuit non obstante appellatione damnari, quum juxta canones a Judice electo non permittatur appellatio) *sine læsione, sine gravamine, ut prolongaret iniquitatem, Sedem Apostolicam appellavit. Episcopi, qui propter hoc in unum convenerant, vestræ Reverentiæ deferentes, nihil in personam ejus egerunt, sed tantummodo capitula a sanctis olim Patribus condemnata* (en rationem alteram, ob quam appellatione non obstante errores Abaelardi damnavit Synodus) *medicinali necessitate, ne morbus serperet, abjudicaverunt. Quia ergo homo ille multitudinem trahit post se, & populum habet, qui sibi credat, necesse est, ut huic morbo celeri medicina occurratis.* (noverant enim Synodi sententiam absque Pontificis confirmatione infirmam fore) *Processimus nos in hoc negotio quousque ausi sumus. Tuum, Beatissime Pater, est de cetero providere, ne aliqua hæreticæ pravitatis macula decor Ecclesiæ contaminetur. Tibi commissa est sponsa Christi, ô amice sponsi. Tuum est eamdem uni viro virginem castam exhibere Christo.*

Præterea idem S. Bernardus nomine suo duas epistolas ad eumdem Innocentium, scilicet 189., & 190. de Abaelardi caussa dedit: in priori relatis Abaelardi erroribus, & Synodi gestis concludit: *Itaque in præsentia omnium, adversario stante ex adverso, producta sunt quædam capitula de libris ejus excerpta; quæ quum cæpissent legi, nolens audire exivit appellans ab electis Judicibus, quod non putamus licere.* (Recole dicta ad Synodum VIII.) *Porro capitula judicio omnium examinata inventa sunt fidei adversantia, contraria veritati ... Verum Tu o successor Petri judicabis, an debeat habere refugium ad Sedem Petri, qui Petri fidem impugnat. Tu, inquam, amice Sponsi prævidebis, quomodo liberes sponsam a labiis iniquis, & a lingua dolosa.* Ex quibus plane constat Senonensis Concilii Patres, & S. Bernardum agnovisse Pontificis partes esse fidei controversias finire, hæreses gladio concidere, atque in hæreticos pœnas distringere; ita ut ab ejus sententia provocari amplius non possit. Sed luculentius Romani Pontificis privilegia, quibus de agimus, exprimit in posteriori epistola ad eumdem Innocentium: en verba S. Bernardi, & Ecclesiæ Gallicanæ egregiam sententiam de Apostolicæ Sedis prærogativis exponentia: *Oportet ad vestrum referri Apostolatum pericula quæque, & scandala emergentia*

gentia in regno Dei, ea præsertim, quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi fides non possit sentire defectum: hæc quippe hujus prærogativa Sedis: cui enim alteri aliquando dictum est: pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua? Acceptis Concilii Senonensis, & S. Bernardi litteris Innocentius Pontifex Maximus illius doctrinæ hæresis dicam conscripsit, illi vero tanquam hæretico iniqua obloquenti silentio os obstruxit. Innocentii rescripta extant inter S. Bernardi epist. n. 149, & in collect. Concil. inter acta Concilii Senonen., quibus inter alia respondet: *Nos, qui in B. Petri Cathedra, cui a Domino est dictum,* & Tu aliquando conversus confirma fratres tuos, *licet indigni residere conspicimur, communicato fratrum nostrorum Episcoporum, & Cardinalium consilio destinata nobis a vestra discretione capitula, & universa ipsius Petri perversa dogmata sanctorum canonum auctoritate cum suo auctore damnavimus &c.* Extat alia etiam brevissima Innocentii II. epistola ad Archiepiscopos Senonensem, & Remensem ad calcem Concilii Lateran. III, qua Arnaldum, & Abaelardum in religiosis locis separatim includi jubet, eorumdemque libros errorum refertissimos, ubicumque reperti fuerint, igne concremari. Ad hæc auctor est Ordericus lib. 13. canones in Lateranensi Concilio ab Innocentio procusos: quotquot Concilio aderant Præsules districtissime jussos perinde a Pontifice, cum ut ad eorumdem canonum amussim semet integre componerent; tum ut ad eorumdem observantiam, patefacto Pontificis placito, cunctos subjectos sibi Christifideles pellicerent, urgerent, compellerent. Hactenus dictis offundant tenebras, si placet, Launojus, Dupinus, horumque similes exasperati in Pontifices ingenii homines, perspicua tamen sunt, lucemque mitioris indolis afferent aliis: quique illa tenuerint probe intelligent Pontificem ita sive in Synodos, sive in hæreticos homines, qua præcipiendo, & qua proscribendo supremum jus suum prosequentem gemina illa, quibus potiebatur, quorumque jam pridem in possessione fuerunt ipsius prædecessores, privilegia infallibilitatis in fide, potestatisque supra generales Synodos fecisse planissima.

Ex

Ex Remensi sub Eugenio III, Lateranensi III. sub Alexandro III, & Lateranensi IV. sub Innocentio III.

§. II.

CONcilium Remense anno 1148. ab Eugenio III. Pontifice Maximo, qui & ei præfuit, congregatum, quod etsi in generalium Conciliorum censum proxime non veniat, magnæ tamen, nulloque contemnendæ modo auctoritatis in Ecclesia est, atque optimo loco a bonis omnibus habitum, Pontificiæ auctoritatis, qua non sit potior, atque inerrantiæ, qua omnino polleat, præclarum exhibet specimen. Principio ad eum Pontificem Armenorum, & Syrorum Legati obsequium, obedientiamque omnem oblaturi advenerunt, quam diu denegabant Romani in Arnaldi partes abstracti. In eo vero Concilio, in quo, si adhibenda continuatori Anselmi Gemblacensis fides est, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates usque ad mille resedisse dicuntur, ex Gallia, Hispania, & Anglia advocati, ut proinde generale appellarint Otto Frisingensis, & Willelmus Neubringensis, in eo; inquam, post habitam cum Gilberto Porretano disputationem, dictante S. Bernardo conscripta sunt quatuor capitula adversus totidem Gilberti assertiones erroneas, quibus inditum est symboli nomen, quod exhibet Pagius in brev. hist. crit. in Eugenio III. Narrat vero Otto Frisingensis lib. 1. de gestis Friderici I. cap. 57. Cardinales, qui tum Remis aderant, graviter conquestos fuisse apud Eugenium, quod S. Bernardus seorsum cum Gallicanis, ipso absente Pontifice, ipsisque Cardinalibus inconsultis, in contemptum Romanæ Ecclesiæ, cujus solius erat de fide definire, fidei symbolum condere præsumsisset, & credendum proponere: *Scire debes* (Pontifici dicentes Cardinales refert ille) *Te... Romanæ Ecclesiæ culmen... curare, & observare debere. Sed quid fecit Abbas tuus,* (S. Bernardus) *& cum eo Gallicana Ecclesia? qua fronte, quo ausu cervicem contra Romanæ Sedis primatum, & apicem erexit? hæc est enim sola, quæ claudit, & nemo aperit &c. Ipsa sola de fide Catholica discutere habens, a nullo*

a nullo etiam absens, in hoc singulari honore pati præjudicium potest. Sed ecce Galli isti . . . super capitulis, quæ his diebus nobis assidentibus agitata sunt, tamquam finitivæ sententiæ ultimam manum apponendo, nobis inconsultis fidem suam scribere præsumpserunt. Certe si in Oriente . . . coram omnibus Patriarchis hujusmodi tractaretur negotium, nihil firma stabilitate solidum sine nostra finiri valeret auctoritate: quinimo juxta antiquorum Patrum statuta, vel exempla Romano servaretur examini terminandum. Addit vero auctor Eugenium a S. Bernardo rem gestam scissitatum ab eo humile responsum accepisse, nempe haud ipsum, vel Episcopos Gallicanos ea animo definiendi conscripsisse, sed simpliciter, pureque se, quod sentiret, exposuisse, eoque responso indignationem Cardinalium quievisse quidem, ita tamen ut præfatum scriptum tamquam incousulta Curia prolatum velut auctoritatis pondere carens, pro Symbolo in Ecclesia, non secus atque in Synodis adversus hæreses congregatis fieri solet, non haberetur, antequam ab Ecclesia Romana admitteretur, ab eaque robur acciperet. Apposite in hanc rem S. Thomas 2. 2. quæst. 1. art. 10. docuit juris privatorum Episcoporum non esse fidei symbolum condere absque conscientia, & auctoritate Romani Pontificis, cujus est fidei controversias finire: *Nova, inquit, editio symboli necessaria est ad vitandum insurgentes errores. . . ad illius ergo auctoritatem pertinet editio symboli, ad cujus auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussa fide teneantur. Hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores, & difficiliores Ecclesiæ quæstiones referuntur, ut dicitur in decretalibus extra de baptismo cap. Majores: unde & Dominus Luc. 22. Petro dixit, quem summum Pontificem constituit,* Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua *&c. Hujus ratio est, quia una fides debet esse totius Ecclesiæ, secundum illud 1. Corinth. 1.* Idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: *Quod servari non posset, nisi quæstio de fide exorta determinetur per eum, qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sententia a tota Ecclesia firmiter teneatur: & ideo ad solam auctoritatem Romani Pontificis pertinet nova editio symboli, sicut & omnia alia, quæ pertinent ad totam Ecclesiam, ut congregare*

gare Synodum generalem , & alia hujusmodi . Quibus profecto nihil præclarius in rem nostram desiderare est .

Tria nihilominus obtendit Natalis dissert. 8. in hist. Eccles. sæcul. XI , & XII. videlicet 1. Romani Pontificis decreta fidei indubia, & indefectibilia evadere , & nobis innotescere nonnisi accedente Ecclesiæ consensu,idque esse Pontificem ex Cathedra pronunciare, si nempe pronuncianti accedat Ecclesiæ consensus:Pontificem vero inconsulta Ecclesia , aut nullo Ecclesiæ accedente consensu minime esse falli,& fallere nescium.Ex hac vero quæstione nil præjudicatum asserit Romani Pontificis juribus , non secus ac ex quæstione de Concilii generalis supra Pontificem auctoritate: *Quid vero , amabo ,* ait , *summæ potestati Sancto Petro , & ejus successoribus Romanis Pontificibus a Christo collatæ dignitatis , & splendoris accedit , ex eo , quod eæ , vel illæ opiniones propugnentur a Catholicis Theologis ? Quum sacer ille Pontificiæ potestatis apex , ejusque jura , ac privilegia innata , & insita non humanis opinionibus nitantur , sed Scripturæ sacræ , & traditionis oraculis comprobentur* . At nugatur ne , an serio agit ? ludere , & illudere mihi sane videtur ille , qui postquam scripturæ, & traditionis oracula Romanum Pontificem Conciliis superiorem , & in fide indefectibilem demonstrantia susdeque everterit , & in alienum sensum intorserit , hisce Pontificum præcipuis dotibus nihil detractum iri tamen calamo , stiloque irrisorio scribit : sed de hac evasione suo loco. 2.Obtrudit ne dum Romani Pontificis,ne dum Concilii generalis , sed juris quoque Episcoporum esse, fidei caussas cognoscere , & de iis judicium ferre , quod multis cit. dissert. contendit . Quibus si Natalis id solum vult Episcopos jure potiri judicium ferendi de caussis fidei , verum est : si autem velit id Episcoporum juris ratum , firmumque consistere independenter a Romani Pontificis judicio , aut ab Episcopis in Concilio generali finiri posse causas fidei absque Romani Pontificis auctoritate , hoc plane falsum esse demonstrant ea , quæ plana facimus argumenta , inter quæ illud præclarum impræsentiarum proferre juvat , quod S. Innocentius I. epist. 24. ad Patres Concilii Carthaginensis scribens de hæresi Pelagiana docet finitivum causarum fidei judicium post Synodorum relationem ad Sedem

Apoſtolicam pertinere : *Antiquæ traditionis*, inquiens, *exempla ſervantes, & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ veſtræ religionis vigorem ... vera ratione firmatis, qui ad noſtrum referendum approbaſtis eſſe judicium, ſcientes quid Apoſtolicæ Sedi debeatur, a qua ipſe Epiſcopatus, & tota auctoritas nominis hujus emerſit*: (ſimilia habet Pius II. in Bulla retract.) *quam ſequentes tam mala jam damnare novimus, quam probare laudanda. Vel id vero, quod Patrum inſtituta ſacerdotali officio cuſtodientes, non cenſetis eſſe calcanda: quod illi non humana, ſed divina decrevere ſententia, ut quidquid quamvis de disjunctis, remotiſque provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate juſta quæ fuerit, pronunciatio firmaretur*. Similia habent S. Julius in epiſt. ad Orient. apud S. Athanaſium apolog. 2; S. Damaſus in epiſt. ad Orient. apud Nicephorum lib. 12. cap. 17.; S. Zoſimus in epiſt. ad Concil. Carthaginenſe; S. Leo I. in epiſt. ad Epiſcop. provinc. Vienn.; S. Gelaſius in epiſt. ad Epiſ. Dardaniæ; Pelagius II. in epiſt. ad Epiſcop. Iſtriæ; S. Vitalianus in epiſt. ad Paulum Cretenſem; S. Leo IX. in epiſt. ad Michael. Cerularium. Mitto alios, ne præter modum ſim longior. Quibus ſi auſcultare detrectes, adiſis Concilium Arelatenſe in Synodica ad S. Silveſtrum; Lampſacenum in Synod. ad S. Liberium; Italicum ſub S. Damaſo in Synod. ad Orient.; Aquilejenſe in Synod. ad S. Siricium; Millevitanum in Synod. ad S. Innocentium I; Africanum in Synod. ad S. Bonifacium I; Alexandrinum ſub S. Cyrillo in Synod. ad Neſtorium; Conſtantinopolitanum ſub S. Flaviano in Synod. ad S. Leonem; Romanum ſub S. Symmacho in apolog. Ennodii; Epiri veteris, & Illyrici apud Theophanem ad annum 508. in Synod. ad S. Hormiſdam; Arauſicanum II. in Synod. ad S. Felicem IV; Mopſveſtenum in ſuggeſtione ad Vigilium; Africanum in Synod. ad Theodorum Pap.; Hieroſolymitanum in Synod. ad S. Martinum I. Pleraque alia ſilentio prætereo, nam iſta ſatis ſuperque ſunt. Si demum velit Epiſcopos quoque ſaltem in Synodo particulari poſſe ſymbolum condere, id plane a veritate abhorret, & adverſatur doctrinæ S. Thomæ docentis editionem ſymboli majores inter cauſsas eſse referendam, & Capiti Eccleſiæ reſervan-

van-

vandam iccirco, ut eadem sit totius Ecclesiæ fides, neque ulla schismatibus occasio, & turbis esse possit, quarum quot vel ex sola particulæ *Filioque* additione exortæ sint, nemo nescit. 3.

S. Thomæ non semel alienum sensum Natalis atttribuit. Enim vero animadvertens S. Thomam 22. q. 11. art. *6.* in resp. ad 3. docere majorum errores non præjudicare fidei simplicium, nisi ii pertinaciter eorum erroribus adhæreant contra universalis Ecclesiæ fidem, quæ deficere non potest, Domino dicente: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat* &c. confestim arripit occasionem arguendi, istud Christi oraculum non de fide Petri, quatenus singularis persona est, sed de fide universalis Ecclesiæ ab Angelico doctore explicari: idque deinde multis contendit. Bossuetius etiam SS. Thomæ, & Bonaventuræ eumdem sensum appingit, sed suo loco utrique satisfaciemus, ac duobus istis doctoribus germanum sensum vindicabimus. Præterea eodem partium studio præoccupatus illud observari jubet Natalis S. Thomam q. 11. art. 2. resp. ad 3. docere: *Postquam essent* [aliqua] *auctoritate universalis Ecclesiæ determinata, si quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret, hæreticus censeretur; quæ quidem auctoritas principaliter residet in summo Pontifice. principaliter*, subdit Natalis, quia ministeriale Caput est, *non totaliter*, quia in ceteris etiam Episcopis residet divina illa auctoritas. Verum S.Thomæ, quum Ecclesiam esse infallibilem colligit ex Christi oraculo: *Rogavi pro te Petre* &c., ex quo loco docuit quoque Pontifices esse infallibiles, plane ille S. Thomæ, inquam, obvius est sensus, quod e Pontificum infallibilitate promanat Ecclesiæ infallibilitas; unde sicuti Ecclesiæ fides in Petro repræsentatur, ita ex Petro promissa infallibilitate Ecclesiæ consequitur infallibilitas: idque rursus ex eo suadetur, quod S. Thomas editionem symboli Romano Pontifici ea ratione asseruit, tum quod editio symboli facta in Synodo generali sit, quam ad eumdem Pontificem pertinet convocare, & confirmare, adeoque sua auctoritate facta censenda sit. Unde mirari valde subit Natalem eum plane sinistrum S. Thomæ sensum affricuisse, ut docuerit Conciliis divinam inesse auctoritatem independenter ab illa, quam in eadem Concilia transfundere Romanus Pontifex

sex queat: si enim ita, ut eum intorquet Natalis, sensisset S. Thomas Pontificem esse fallibilem, & Concilio generali subjectum, pessime sane intulisset editionem symboli ad Pontificem pertinere, & auctoritatem Ecclesiæ principaliter in Pontifice residere, ex eo, quod Concilium symbolum ediderit, & Ecclesia aliquod fide credendum determinaverit: optima vero econtra ratione intulisset, si infallibilem in Pontifice auctoritatem agnovit, eamque a Pontifice in Ecclesiam derivari. Igitur tò *totaliter*, quod distinguit a tò *principaliter* Natalis, si distinctionem auctoritatis in Pontifice, & Concilio inferat, plane absurda distinctio est: si auctoritatem totalem in Pontifice residentem, & a Pontifice in Concilium derivatam velit significari, id acceptum est: absurdum est, inquam, primum, nam, ut mox dicebamus, inepta, & pessima alioquin fuisset S. Thomæ argumentatio, scilicet Pontificii juris esse symboli editionem, quæ facta in Concilio a Pontifice facta censeri debet, eo quod a Pontifice Concilium convocari, & confirmari oporteat. Deinde quum superius, ut diximus, idest 22. q. 1. art. 10. dilucide S. Thomas docuerit: *Ad cujus* (Pontificis) *auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussa fide teneantur*: plane patescit S. Thomam in Pontifice agnovisse principalitatem non modo, sed auctoritatis plenitudinem, quum ad Pontificem finaliter de fide judicare juxta ipsum pertineat; agnovisse quoque in Pontifice indeclinabilem fidem, quum ab eo definita inconcussa fide ab omnibus tenenda juxta ipsum sint.

Concilium Lateranense III generale XI. sub Alexandro III. an. 1179. celebratum supremæ Pontificiæ auctoritatis non levia præbet argumenta. In antecessum vero animadvertendum occurrit, quod quum Fridericus Imperator veteri odio in Alexandrum affectus, Octaviani, seu Victoris dicti, pseudo-Papæ partibus addictissimus conciliabulo apud Papiam indicto, cui tamen etsi ex Germania, Gallia, Anglia, Hungaria, Dacia &c. litteris Friderici invitati, nonnisi 50. Episcopi interfuere, reliquis id refugientibus, quod scirent Imperatoris non esse Concilium indicere, atque Imperatorem Victori schismatico adhærere, ad idem Concilium per Legatos, & litteras Alexandrum III. postu-

postulasset; Legatis hisce respondit magnanimus Pontifex: Non esse Imperatoris absque conscientia Romani Pontificis Concilium indicere, aut ipsum Pontificem ad Curiam suam postulare, sicut homo in illum potestatem habens: *Quum B. Petro*, inquit, *& per eum Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, cujus ipse Magister extitit, & fundator, hoc privilegium legitime a Domino Jesu Christo sit datum, ut universarum Ecclesiarum caussas ipsius auctoritate discuteret, ac finiret, ipsa vero nullius unquam judicio subjaceret*. Ita habent acta Alexandri III, quæ ex Vaticano codice ab Anonymo exarato laudat Baronius; & ita refert quoque Radevicus lib. 2. de gestis Friderici cap. 14, & ex ipso Baronius in append. ad an. 1160. Sub id temporis in vivis degens S. Ælredus Abbas Rievellensis in Anglia ser. 231. agens de conciliabulo Papiensi, & adversus Victorem pseudo-Papam, postquam pro Alexandri III. legitima electione comprobanda pleraque denuntiasset: *Ubi Ecclesia esse Romana*, ait, *oculis cernitur, ratione probatur, confirmatur auctoritate, ibi cor meum, ibi animus meus, ibi affectus meus: ab ejus fide, quæ Christo orante non deficiet, ab ejus unitate, quam schismaticorum pravitas Christo conservante non dividet, ab ejus subjectione, cujus mihi Princeps Cælum aperiet, me neque mors, neque vita, neque alia creatura, Dei adjuvante gratia, separabit*. Quum vero Fridericus perspiceret universos pene Principes Alexandro reverentes, ac parentes, Galliæ Regi suasit per Legatum, ut ambo in confinio Imperii, & Regni convenirent, & ipse quidem secum eo deducturum Octavianum, seu Victorem spopondit, Rex autem deduceret Alexandrum, qui tum in Galliis morabatur, atque ibidem in unum congregatis Episcopis Gallicanis, Italis, & Teutonicis de utroque Pontifice decerneretur. Collocutus vero Rex cum Alexandro, ut & ipse eo proficisci non gravaretur, responsum accepit: indignum esse, & SS. Patrum statutis contrarium, ut Romanus Pontifex, & prima Sedes aliquod humanum subiret judicium, ac satis superque esse, si nonnulli Cardinales mitterentur ad Alexandri canonicam, & Octaviani illegitimam electionem demonstrandam.

Observatione omnino sunt digna, quæ mactus animo Pontifex in epist. ad Episcopos Tusciæ, qua eis ad Concilium convenien-

niendi diem dixit, de suprema Pontificis dignitate, ac potestate præclare disseruit, ubi assumtis ex Jerem. 1. verbis illis: *Ecce constitui te super gentes &c.* sic subjunxit: *Id autem licet universis Ecclesiarum rectoribus incumbat, multo tamen fortius imminet Romanæ Urbis Antistiti, qui a Domino Jesu Christo, ut Caput esset Ecclesiæ in B. Petro accepit, de pascendis Dominicis ovibus, & Fratribus confirmandis expressum, & speciale noscitur habuisse mandatum*. Postremo in hoc Lateranensi Concilio ab Alexandro celebrato editus est canon 1. de modo eligendi Romanum Pontificem, atque legitur Cap. *Licet extra de elect.*, quo habetur: *Ex hoc tamen nullum canonicis Constitutionibus præjudicium generatur, in quibus majoris, & sanioris partis debet sententia prævalere, quia quod in eis dubium venerit, superioris poterit judicio definiri: in Romana vero Ecclesia aliquid speciale constituitur*, (videlicet ut electio Papæ fiat a duabus partibus Cardinalium) *quia non potest recursus ad superiorem haberi*. Igitur juxta hunc canonem Pontifex superiorem non habet; illi igitur Concilium subesse necesse est. Hunc canonem animadvertere debuerat Bossuetius ajens ex Lateranensibus Conciliis nihil in favorem Pontificiæ caussæ expiscatum iri. Observatione dignus est quoque canon 27., quo confiscationis bonorum pœna in hæreticos decernitur, quæ pœna etiam statuta fuerat a Concilio Turonensi anno 1055. adversus Berengarium celebrato can. 4, fuitque postea ab aliis, ut infra patescet. In eodem Concilio Episcopi, qui in partes Imperatoris concesserant schisma sub hac formula abdicarunt apud Harduinum tom. 6. par. 2. *Anathematizo omnem hæresim extollentem se adversus S. R. Ecclesiam... & me obediturum juro, & promitto fidelitatem S. R. Ecclesiæ, & D. meo Alexandro, & Successoribus ejus juste intrantibus*. Quo de argumento, Deo auspice, copiose alibi.

Concilium Lateranense IV. seu generale XII. sub Innocentio III. an. 1215. celebratum Sedis Apostolicæ auctoritatem maxime nobis commendat, suoque optimo loco collocat. Sunt revera, qui ab ista Synodo nihil sancitum esse scribant, uti M. Antonius de Dominis, Ludovicus Servinus in supremo Galliarum Senatu regius Cognitor in postulatione facta in eodem Senatu adver-

ver-

versus librum Card. Bellarmini de potestate Pontificis in temporalia Regum; & Barclajus in Vindiciis adversus eumdem Bellarmini librum, arbitrati canones Synodi hujus Lateranensis nomine inscriptos, unius Innocentii III. opus esse. Verum quotquot fuere scriptores, & Pontifices, qui de hac Synodo sermonem instituerint, ei sane canones adjudicant, qui in jure Canonico sub ejus titulo passim laudantur. Vetus codex Ms. juris Cardinalis Mazarini canones hujusce Concilii 70. græce simul, & latine exaratos exhibet, ex quo eosdem edidit Cossartius. Legendus Natalis hist. Eccles. ad sæcul. XIII., & XIV. dissert. 1. art. 2. His statutis can. 2. damnatus est liber Joachimi Abbatis contra Petrum Lombardum, nihil tamen decretum in Joachimi personam ea de re, *Quia Joachim omnia scripta sua nobis assignari mandaverit* (inquit Innocentius) *Apostolicæ Sedis judicio approbanda, vel etiam corrigenda; dictam epistolam propria manu subscripsit, in qua firmiter confitetur se illam fidem tenere, quam Romana tenet Ecclesia, quæ cunctorum fidelium, disponente Domino, mater est, & magistra*. Canone 5. antiqua sedium Patriarchalium privilegia instaurata sunt, statutumque, ut post Romanam Ecclesiam, *Quæ disponente Domino super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet Principatum, utpote Mater omnium Christifidelium, & Magistra*, locum habeant Constantinopolitana primum, Alexandrina secundum &c. Jura vero Patriarcharum explicat in eo posita, ut postquam a Romano Pontifice pallium acceperint, præstito sibi fidelitatis, & obedientiæ juramento, pallium & ipsi suis suffraganeis conferre possint (suffraganeorum nomine designari Metropolitas Patriarchis immediate subjectos observant Eruditi) recipientes per se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientiæ ab eisdem: ut Crucem ante se deferri faciant, nisi ubi Summus Pontifex, vel ejus Legatus præsens adsit: ut in Provinciis omnibus eorum jurisdictioni subjectis ad eos, quum necesse fuerit, appelletur; salvis appellationibus ad Sedem Apostolicam interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum. Insertus legitur lib. decret. tit. de *Privilegiis*. Equidem ad annum usque 934. mos integer viguit, ut Constantinopolitani Patriarchæ non nisi a Romano Pontifice pallio donaren-

rentur, quo modo significatam Constantinopolitani Patriarchæ sub Romano Pontifice subjectionem observavit Luitprandus in legatione ad Nicephorum Phocam apud Baronium ad hunc annum. At ab eo anno Alberici Romæ tyrannidem exercentis, idque vi, ac minis extorquentis opera a Johanne XI. Theophylacto a Patre Romano Græcorum Imperatore in Constantinopolitanam Ecclesiam intruso facta facultas est, qua imposterum nulla præhabita a Romano Pontifice licentia pallio illi uti possent, suffraganeisque suis id honoris impertire. Puto igitur privilegium istud legitimum non habitum a Pontificibus, siquidem neque inter Patriarchas ante Innocentii III. tempora Constantinopolitani Episcopi habiti fuerint. Quare quum primo Innocentius Constantinopolitano locum inter Patriarchas fecerit, ea lege fecisse putandus est, ut a Romano Pontifice imposterum pallium obedientia præstita acciperet.

Eodem in Concilio Innocentius III. confirmavit statutum in Synodo Monspeliensi anno 1215. celebrata a Petro Beneventano Sedis Apostolicæ Legato, cui adfuerant 5. Archiepiscopi, Episcopi 28., Abbatum vero, aliorumque ingens numerus, quo statuto dominium Civitatis Tolosanæ, totiusque ditionis, qua pridem potiebatur Raymundus Comes Albigensium fautor, Simoni Comiti Montisfortis eorumdem Albigensium debellatori collatum est. Ita refertur in decreto Innocentii apud Dacherium tom. 7. spicilegii, & in historia Albigensium cap. 83. a Petro Monacho Vallis-Cernensis exarata. Canone autem 3. habetur: *Damnati vero hæretici sæcularibus potestatibus relinquantur animadversione debita puniendi, Clericis prius a suis Ordinibus degradatis; ita quod bona hujusmodi damnatorum, si Laici fuerint, confiscentur, si vero Clerici, applicentur Ecclesiis... si vero Dominus temporalis requisitus, & monitus ab Ecclesia terram suam purgare neglexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum, & ceteros provinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur: & si satisfacere neglexerit intra annum, significetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipse Vassallos ab ejus fidelitate denuntiet absolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam, exterminatis hæreticis, sine ulla contradictione possideant, & in fidei puri-*

puritate conservent, salvo jure Domini principalis, dummodo super hoc nullum præstet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat: eadem nihilominus lege servata circa eos, qui non habent Dominos Principales. Habentur hæc Cap. *Excommunicamus* de Hæreticis, lib. 5. decret. tit. 7.

Natalis differt. 3. in hunc canon. art. 3. contendit de Feudatariis dumtaxat intelligendum esse canonem, non vero de Regum dominio, quandoquidem canon iste occasione Raymundi Tolosani Comitis; Raymundi Rogerii Comitis Fuxensis; Bernardi Comitis Convenarum, & Gastonis Vicecomitis Bearnensis, qui ad Albigensium defensionem fœderati erant, conditus fuerit. Quorum ditiones Catholicis occupandas non exponere censet auctoritate propria, sed de consensu Principum, qui per Oratores Concilio aderant, scilicet Friderici II. Imperatoris Roman.; Henrici Imperatoris Constantinopolitani; Philippi Regis Galliarum; Johannis Hierosolymorum Regis; Andreæ Hungariæ; Johannis Angliæ; Hugonis Cypri; Jacobi Aragoniæ: idque ostendere conatur, tum ex Ludovico S. Ludovici patre, cujus Oratores ad Innocentium III. missi, ut jura ejus in Angliæ Regnum adversus Johannem tuerentur, dixere: *Non credit Dominus Ludovicus, quod Concilium possit ei jus suum auferre*: tum ex Angliæ Proceribus, qui ad Bonifacium VIII. postmodum scripsere: *Omnium nostrum consensus fuit, & erit in futurum, quod Dominus noster Rex super juribus Regni Scotiæ, aut aliis suis temporalibus non respondeat judicialiter coram Vobis, nec judicium subeat quoquo modo*: tum ex constitutione Friderici II. adversus hæreticos data Patavii an. 1225., in qua canonis 3. Later. IV. verba transcribit, sibique tribuit, quæ Concilium tribuit Pontifici: *Si vero*, inquiens, *Dominus temporalis requisitus, & admonitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab hæretica pravitate, post annum a tempore monitionis elapsum terram ipsius exponimus Catholicis occupandam &c.*: tum denique ex ipso Innocentio III. Cap. *Per venerabilem, qui filii sint legitimi* lib. 4. decret. tit. 17. relato epist. 138. lib. 5. edit. Baluzii: Comiti enim Montispessulani roganti, ut filios, quos ex adulterio susceperat, ingenuitate donaret, sicuti filios a Philippo ex Maria Moravia post In-

gelburgis repudium susceptos legitimos declaraverat, respondit Pontifex caussam esse longe dissimilem, inter alia discrimina hoc adducens: *Insuper quum Rex superiorem in temporalibus minime recognoscat, sine juris alterius læsione in eo se jurisdictioni nostræ subjicere potuit, in quo videretur aliquibus, quod per se ipsum non tamquam Pater cum filiis, sed tamquam Princeps cum subditis potuit dispensare, tu autem nosceris aliis subjacere.*

Verumtamen alia plane ratione hunc canonem 3. Concilii Later. IV interpretati sunt Bellarminus,& Perronius,quos immerito cit. loco Natalis exagitat: tria namque edicit canon iste. 1. Suis ditionibus exutos voluit Comites illos Albigensibus fœderatos,qui quidem Regis Galliæ beneficiarii erant, non tamen subditi erant Ecclesiæ, quæ proinde sententiam in eos non alia ratione, nisi qua hæreticorum fautores, ac pœnis Ecclesiæ subjectos tulit. 2. Etiam in supremos ipsorum Dominos suam potestatem, & pœnam eamdem extendit, nam ipsorum jus solum voluit illæsum, dummodo latæ sententiæ obstaculum non apposuissent. 3. Decernens canon denuntiandos subditos absolutos a juramento fidelitatis, vult plane locum habere etiam quoad non habentes Dominos principales, qui proinde sunt supremi. Natalis contendit eo canone Concilium attendendum voluisse consensum Principum, ex quo robur canon ille obtineret. At vero canon, ut dixi modo, quum in ipsos supremos Reges animadvertat, quando impedimenta apposuissent suis decretis, proinde fit palam Concilium non attendisse eo in canone Principum consensum, quum in eosdem Principes extendat pœnam. Præterea per tò *Salvo jure Domini principalis* Rex Galliæ plane in eo canone designabatur, cujus beneficiarii erant Comites illi Albigensibus fœderati: igitur per tò *Dominos principales*, quod paucis interjectis legitur in eodem canone, non Beneficiarii, sed supremi Domini significantur, seu Principes. Rursus non recte Natalis autumat *pro non habentibus Dominos principales* intelligendos esse non Principes, sed Francos Allodios, seu eos, qui ditiones suas ab Ecclesia solo beneficiario jure obtinebant: nam in eo canone designati Comites Albigensibus adhærentes, quia Regis Galliæ beneficiarii, Dominum principalem habebant, unde dicitur *salvo jure Domini principalis*:

palis: igitur Ecclesiæ quoque beneficiarii, seu feudatarii Dominum habent principalem, nec dicendi sunt tantummodo Franci Allodii. Postremo Franci Allodii nullum quidem Dominum principalem ratione prædiorum habent; attamen Principi subjecti ratione jurisdictionis impropriissime dicerentur non habere Dominos principales. Nihil autem moramur responsa sive Ludovici VIII., sive Anglorum Procerum; iis enim canonem huncce objicimus: vel responsa illa vera sunt de dominio directo. Friderici II. vero constitutio est plane executiva sententiæ canonis, ut quæ canonem ipsum usurpat. Innocentii autem responsum, ut ex serie ipsa, & tenore patescit, intelligendum est de dominio directo, quod certe a nullo exerceri in supremos Principes aliena potestate valet. Sed de his id obiter dictum esto. Confer. Doctiss. Roncaliam in præfat. Natalis locum; & Blancum de polit.; & potest. Eccles. tom. 1, & 2. multis adversus Bossuetium disputantem. Eodem in Concilio etiam de rebus Imperii actum est, atque rejecto Ottone illud Friderico assertum fuisse refert ex Richardo a S. Germano Raynaldus: *Innocentius*, inquit, *quum a B. Martini ad S. Andreæ festum ter Concilium coegisset, electionem Principum, qui Fridericum salutarant Imperatorem, confirmavit*. Contendentibus jampridem de Imperio Philippo Sueviæ Duce, & Ottone Saxone, ab Innocentio Ottonis electionem confirmatam, uti habetur Cap. *Venerabilem de elect.*, refert Pagius in brev. hist. crit. in Innocentio. Johannem quoque Angliæ Regno privasse, quod ad Galliæ Regem transtulit; etsi postmodum eidem restituerit. Filio demum Andreæ Regis Hungariæ scripsisse, ut votum belli sacri exsolveret, paterna alias hæreditate privandus: & habetur Cap. *Licet de voto*.

Innocentium III. nihilosecius se Concilio generali subditum agnovisse, & ab eo se posse coerceri fassum in epistola ad Philippum Galliæ Regem 106. lib. 15. contendit Natalis hist. Eccl. ad sæcul. XV, & XVI. dissert. 4. §. 4. n. 31. Rogatus enim a Rege, ut suum dirimeret cum Isemburge matrimonium, inter alia respondit: *Verum si super hoc absque generalis deliberatione Concilii determinare aliquid tentaremus, præter divinam offensam, & mundanam infamiam, quam ex hoc possemus incurrere, forsan ordinis, &*

officii nobis periculum immineret, quum contra præmissam veritatis sententiam (quod Deus conjunxit, homo non separet) *nostra non possit auctoritas dispensare*. Launojus ex eodem rescripto infert Innocentium agnovisse se Concilio inferiorem non modo, sed etiam se ab errore haud esse immunem, atque hanc immunitatem solo Concilio esse tribuendam. Verumtamen de re indubia, scilicet de matrimonii rite celebrati, & consummati indissolubilitate agebatur, quod indissolubile plane esse ex Christi D. verbis, *Quod Deus conjunxit* &c., Innocentius recte pronunciarat: *Quum contra præmissam veritatis sententiam*, inquiens, *nostra non possit auctoritas dispensare* &c., addens, quod ei adnuendo, divinam offensam, & mundanam infamiam incurreret. At hinc quis rite inferat juxta Innocentium potuisse Concilium dispensationem, quam ipse denegabat, concedere, ac proinde se Concilio agnovisse subjectum? Quis rite inferat se errori circa fidem obnoxium adfirmasse, qui ait se concedere id absque Dei offensa non posse? Dum igitur dixit *si super hoc absque generalis Concilii* &c., noluit significare id posse Concilium, quod ipse non poterat; sed vel ita rescribendum duxit, oportere scilicet convocari ad id Concilium, ut Regem ab ea iniqua petitione arceret: vel significare voluit, quod si id concessisset absque Concilio, hæresis criminis incusari potuisset, quasi crederet nempe matrimonium consumatum posse dissolvi. Quo in casu Concilio generali fas fuisset in ipsum animadvertere, quod periculum ut ab se proinde amoveret, Concilii ad id opus esse respondit. Non moror autem Natalem hactenus disputatis adhuc contranitentem, siquidem magis eum pudere debuisset tam levia obtrudisse, quam me pigeat hisce diluendis operam ludere. Nec magis moror Bossuetium ab Innocentio circa sacramenti pœnitentiæ sigillum gravissime erratum affirmantem: siquidem opportuniori loco, & tempore me ei facturum satis spondeo. Potius observaverim obiter huicce Concilio Maronitarum, ac Surianorum Patriarchas interfuisse, unaque cum ipsis ingenti numero Maronitas, Armenos, Georgianos, & Jacobitas, ejuratis sive erroribus, sive schismate, sive etiam ritibus, ad Ecclesiæ Romanæ dogmata, & disciplinam accessisse: Innocentio fasces ultro citroque demisisse, fidem-

fidemque illi suam omnem despondisse; uti ex Guillelmo Tyrio, Gauffrido Monacho, & auctore Chronici Belgici refert Gabriel Cossartius in addit. ad Concil. Later. IV. Quo plane modo Orientales illi probro cedunt Latinis hisce, qui Pontificibus summis se minus æquos præbent.

Ex Lugdunensi I. sub Innocentio IV; Lugdunensi II. sub Gregorio X; & Viennensi sub Clemente V.

§. III.

Concilium Lugdunense I. generale XIII. sub Innocentio IV. anno 1245. celebratum de Pontificia auctoritate, quid non præclarum, quid non magnificum præfert? Initio attingam, quin operæ faciam dispendium, quæ supra Imperatoriam Pontificiam efferunt potestatem. A Gregorio IX. Pontifice Maximo jam bis, idest anno 1228, & anno 1230. Fridericus II. Imperator anathemate innodatus fuerat, ejusque subditi a fidelitatis sacramento absoluti, quo sive Imperii, sive Regni Siciliæ ratione illi essent obstricti, ea de re, quod ob ingentia scelera de fide catholica non bene sentire videretur Imperator, auctore Pagio brev. hist. crit. in Gregorio IX: ut proinde animadversio in Fridericum non tamquam in fiduciarium, seu feudatarium Romanæ Ecclesiæ ob Regnum Siciliæ lata a Gregorio dicenda sit, ut contendit Natalis, sed tamquam in hæreticum, seu de fide suspectum lata fuerit, ac perinde in ipsum tamquam Imperatorem. Idque magis confirmatur ex Gregorii epistola ad S. Ludovicum Galliæ Regem data, qua, *Noverit*, inquit, *dilectus filius Ecclesiæ spiritualis Illustris Rex... nos deliberatione, & tractatu diligenti omnium fratrum nostrorum* (in Romana Synodo) *condemnasse, & a culmine Imperiali abjudicasse Fridericum dictum Imperatorem, & Robertum Comitem fratrem* (S. Ludovici) *Regis Francorum loco ipsius elegisse*. Quoniam vero ingratissimus, æque ac iniquissimus Imperator ab Innocentio III. ad Imperii fastigium evectus, a Gregorio IX. dejectus modum sceleribus facere nesciebat, nolebatque; in Concilio Lugdunensi I. sess. 3. diris omnibus

bus devotus, & a culmine rursus Imperii deturbatus ab Innocentio IV. cum Patrum consensu est: *Nos*, (inquit Pontifex in sententia inserta 6. decret. tit. de sent. Cap. *ad Apostolicam*) *Nos ... cum fratribus nostris, & sacro Concilio deliberatione prahabita diligenti, quum Jesu Christi vices, licet immeriti, teneamus in terris, nobisque in B. Petri Apostoli persona sit dictum*: Quodcumque ligaveris *&c. Memoratum Principem.. . suis ligatum peccatis, & abjectum, omnique honore, & dignitate privatum a Domino ostendimus, denuntiamus, ac nihilominus sententiando privamus: omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur obstricti, a juramento absolventes* &c. ... *Illi autem, ad quos in eodem Imperio Imperatoris spectat electio, eligant libere successorem*, (fuitque electus Henricus Thuringiæ, & Hassiæ Lantgravius) *de Siciliæ vero Regno providere curabimus*, (hoc enim beneficiarii juris erat Ecclesiæ.) Hæc vero hic eo uno consilio protulimus, & persequimur, ut ex agendi ratione, quam in Concilio erga Imperatorem Innocentius adhibuit, patescat Concilio probatam perinde fuisse eamdem agendi rationem, qua Pontifex se Concilio præferebat, ac se Concilio superiorem esse significabat.

Natalis postquam differt. 5. de Concilio Lugdun. I. art. 3. n. 4. dixisset Fridericum dominiis temporalibus, quæ beneficiario jure ab Ecclesia non tenebat, Pontificis Romani, vel Synodi sententia privari non potuisse, sententiam n. 8. retractans a Synodo latam non fuisse exauctorationis in Fridericum sententiam, sed a solo Innocentio contendit. Nimirum id unum curandum maxime ei erat, ut Innocentium tantum, non Concilium, in errorem prolapsum relinqueret. Id vero ex eo se conficere autumat, tum quod Pontifex illam ab se ferri dixerit, non sacro approbante Concilio, sicuti in aliis decretis consueverat, sed sacro dumtaxat præsente Concilio: tum quod Albertus Abbas Stadensis in chron. eam a Papa auctoritate propria latam referat: tum quod historici perhibeant ad hanc sententiam exhorruisse Patres. Verumtamen vehementer a vero aberrat Natalis. Enim vero verba in sententia relata: *Nos... cum fratribus nostris, & sacro Concilio deliberatione prahabita diligenti* apertissime evincunt Concilii approbationem, atque non solum circa excommunicationem, sed etiam

etiam circa depositionem anteceſſiſſe. Quis enim ajat a Pontifice consultos Patres de sententia excommunicationis, non vero depositionis? Unde Pagius in Innocentio IV. verisimillimum censet eum titulum *Sacro præsente Concilio* non esse ipsius Innocentii, sed ab exscriptoribus, uti in similibus sæpe accidit, adjectum. Præterea Matthæus Parisius, vir sane hac in re neutiquam suspectus, qui ceteris fusius, & diligentius acta Concilii Lugdunensis I. in historia Anglicana persequutus est, ita refert: *Hæc igitur in medio Concilio prolata cunctis audientibus ad instar corruscantis fulguris non mediocriter timorem omnibus incusserunt. Magistri igitur Thaddæus de Suessa, & Walterus de Ocra, & alii Procuratores Imperatoris, & qui cum ipsis erant, emisso ejulatu flebili, hic femur, hic pectus in indicium doloris percutientes vix a lacrymarum profluvio se se continuerunt: & ait magister Thaddæus: dies ista dies iræ, calamitatis, & miseriæ. Dominus igitur Papa, & Prælati assistentes Concilio candelis accensis in dictum Imperatorem Fridericum, qui jam Imperator non est nominandus, terribiliter recedentibus, & confusis ejus Procuratoribus, fulgurarunt.* Hæc Parisius, vir sane Pontificibus non multum adjectus. Rursus idem Parisius hæc perhibet: *Affirmavit Dominus Papa hæc omnia, maxime autem, quæ de Principe statuit, se irrevocabiliter servaturum: hæc autem quum intellexisset magister Thaddæus ab imo trahens suspiria ait, intelligo nullum remedium patere discrimini: ejulansque, & flens subintulit: vere dies ista dies iræ, sicut antea dixerat, quum ad Concilium plenum omnes Prælati candelas suas accensas inclinarent, & extinguerent, excommunicatum Imperatorem deponentes.* Nicolaus quoque de Curbio Ord. Min., qui erat Innocentio a confessionibus, ac testis oculatus gestorum Concilii, in vita ejusdem Innocentii cap. 14, postquam sententiam in Fridericum latam a Pontifice descripsisset, subjungit: *Quæ fuit ab universis Ecclesiarum Prælatis in eodem Concilio residentibus approbata, sicut liquere potest omnibus tam præsentibus, quam futuris per subscriptionem ipsorum, & eorumdem sigilla pendentia in eodem.* Plane hoc argumentum latæ sententiæ a Concilio invictissimum est, quod ex actis Concilii pateſcat teste Nicolao de Curbio, ei sententiæ syngrapham, & sigillum apposita

ſita fuiſſe ab Epiſcopis univerſis. Ex quo perinde conficitur, in eam eatenus Concilium conſpiraſſe ſententiam, quod eamdem Innocentio inſediſſe perſpiceret, neque proinde in alteram abire ſibi fas eſſe pro ſua, qua erga Pontificem obedientia afficiebatur, perſuaſum haberet. Quod quid aliud præfert, quam quod in Concilio rerum tam gravium ſumma unum penes Pontificem integra ſteterit; ſtareque plane Concilium ipſum probe intellexerit?

At Natalis reponit, ſi qui Prælati ſubſcripſere, id conciliariter factum non fuiſſe, quæſtione ſcilicet in deliberationem antemiſsa, utrum exauctorari Imperator poſſet. At inanis evaſio eſt; nam ex citatis verbis ſententiæ, & iterum ex litteris Innocentii IV. ad Comitia generalia Ordinis Ciſtercienſis liquido conſtat diligentiſſimo, quo exactius deſiderare non eſset, examini fuiſse ſuppoſitam: *Non enim meminimus*, ait Innocentius in laud. litteris, *unquam cauſsam cum tanta deliberatione, & diligenti examinatione fuiſse excuſsam, & peritorum, atque Sanctorum mentibus libratam extitiſse*. Præterea putaſne Procuratores Imperatoris, præſertim Thaddæum virum juris peritiſſimum id neglecturos fuiſse, ſcilicet ut Pontifici, & Patribus exponerent diligenti diſcuſſione opus eſse, utrum Eccleſia Imperatorem gradu queat dejicere? Eadem, quæ Nicolaus de Curbio, ſcilicet nedum a Pontifice, ſed a Concilio exauctoratum Fridericum, teſtantur Guillelmus Nangius in geſtis Philippi III; Monachus Paduanus lib. 3. chron. pag. 561; Henricus de Knygthon canonicus Leyceſtrenſis lib. 11. de eventibus Angliæ pag. 241. &c. Poſtremo in 2. ſeſs. Concilii, quum nihil in mala cauſsa ſe promovere Thaddæus Imperatoris partes agens perſpiceret, pro eo ad Concilium proxime futurum generalius provocavit. At vero ſi ſententia a ſolo Innocentio fuiſset prolata, nonne Thaddæo fuiſſet ſatius ad præſens Concilium appellare? Si vero Concilium ſupra Pontificem ſe eſse agnoviſset, & agnoviſset Thaddæus, nonne ſententiam Pontificis examini potuiſset ſubjicere, utque ſubjiceretur impetraſset equidem ille, cujus preces Galliæ, & Angliæ Regum Oratores ſuſtentabant? Næ ergo Natalis, æque ac Thaddæus malam cauſsam defendendam ſuſcepit?

Ve-

Verum obtrudit rursus Natalis n.16. dubitari jure potuit, an Ecclesiam universam sufficienter Concilium illud repræsentaret, quum e Regno Hungariæ nulli advenerint Episcopi, nulli ex Germania, nullus ex Terra sancta, præter unum Berytensem Episcopum. Demum conciliariter, ait, lata hæc sententia non fuit, quia illud dumtaxat Synodi œcumenicæ auctoritate factum dicendum est, quod universa amplectitur Ecclesia: at eam in Fridericum ejaculatam sententiam non admisit tota Germania, non tota Italia, non tota Gallia, non tota Anglia. Verumtamen respondeo 1, quod si semel hujusce generis responsa adhibita patienti aure exciperentur, quid erit quæso in Ecclesia sacratius, quod loco subsisteret, nec susdeque rueret? Cui enim statim non occurret sibi Conciliorum decreta objicienti obtendere id non conciliariter actum? Id illegitime, præterque jus, & fas a Concilio attentatum? Id propterea ab Ecclesia non acceptum? Respondeo 2. solummodo à viris sublestæ fidei dubitari impune posse num Lugdunense I. œcumenicum, seu generale fuerit: nam convocatione generale fuisse ostendunt encyclicæ ab Innocentio IV. ad Reges omnes, & Episcopos directæ. Celebratione etiam generale fuisse ostendunt, qui interfuere: interfuere etenim Pontifex ipse, Cardinales, Patriarchæ tres Constantinopolitanus, Antiochenus, & Aquilejensis; Archiepiscopi, & Episcopi ex Galliis, Hispania, Italia, Anglia, Scotia, & Hibernia acciti 140. Absentium vero Procuratores plurimi, Abbates &c. Imperatoris ipsius, & Regum pariter Oratores. Ex Germania pauci admodum quidem accessere ob turbas a Friderico excitatas; ex Hungaria nemo interfuit ob vastationem a Tartaris inlatam: sed id non officit, quominus generale Concilium fuerit, quum satis fuerit Episcopos accersitos fuisse, de reliquo supplente defectum omnem Pontificis Summi præsentia, uti in simili de Concilio Nicæno II, seu Synodo VII. in epist. ad Tharasium Patriarcham Constantinopolitanum scripserant Patriarchæ Alexandrinus, & Antiochenus. Sane ultro citroque eidem Concilio se subjecit Fridericus, missis ad illud Oratoribus pro se responsuris; & Thaddæus, qui sess. 2. ad Concilium generalius provocaverat, cuique Innocentius responderat: *Satis est Concilium generale mul-*

torum.... Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum de diversis Mundi partibus nobilium, vel eorum Procuratorum: & qui absunt, laqueis Domini tui impediuntur irretiti; Thaddæus, inquam, seſſ. 3. audita ſententia ait: *Intelligo nullum remedium patere diſcrimini*.

Nec verum eſt, quod attexit Natalis Fridericum uni, ac ſoli Pontifici ſententiam in ſe latam tribuiſſe: nam tametſi de Innocentio præſertim queratur, tamen in litteris ad Regem Angliæ apud Goldaſtum tom. 2. Conſtit. Imper. conqueritur de quibuſdam Epiſcopis Hiſpanis, quatenus in Concilio teſtes adverſus ipſum ſtetiſsent; & in litteris ad Regem Angliæ apud Pariſium conqueritur de Innocentio quidem, ſed ſubjungit: *Qui vocata Synodo, ut aſſerit, generali contra nos nec citatos, nec convictos auſus eſt depoſitionis ſententiam ſtatuere*. Non ignorabat ergo in Synodo id actum. Neque veri magis eſse ſimile, quod ait Natalis a Gallia, Italia, & Anglia ſententiam illam non fuiſſe admiſſam, ex eo pateſcit, quod horum Regnorum Epiſcopos Concilio Lugdunenſi interfuiſse certo certius eſt, ab eiſdem vero intortam etiam illam ſententiam nos ſatis evicimus. Fuere enim vero ex Germania, & Italia plerique, qui partes Friderici ſectarentur, ut exinde in duas factiones, pro Imperatore unam, quæ Gibellinorum, pro Pontifice alteram, quæ Guelphorum deinceps audiere, ſcinderentur: ſed eæ ex laicis potiſſimum conflatæ ſunt, quorum plane in rebus fidei acceptatio non attenditur; ſiquidem a Paſtoribus Oves, non viceverſa, fidem exigere debeant. Poſtremo Fridericus gradu dejectus cauſsam ſuam S. Ludovico Regi commiſit litteris ad ipſum datis, quas refert Duchangius: S. Ludovicus vero Innocentium Lugduni adhuc agentem adiit, rogans enixe, conditionibus ejus nomine oblatis, quatenus Friderico ſe adhuc indulgentiorem præberet; quem nihilominus Pontifex obfirmato pectore repulit ajens, non ſuam tantum, ſed totius Eccleſiæ cauſsam agi; Imperatorem vero fidem omnino fluxam gerere, ut qui promiſsa jurisjurandi religione firmata ſæpe violaſset. Gallicanam item Eccleſiam ſententiam illam acceptam habuiſse confirmatur ex Synodo Valentina in Gallia celebrata anno 1248, in qua a Legatis Apoſtolicis, Archiepiſcopis 4., Epiſ-

Episcopis 15. intorta iterum sententia excommunicationis est in Fridericum, quem vocant quondam Imperatorem. Germaniæ vero potiorem Episcoporum partem eidem sententiæ in Concilio Lugdunensi latæ adhæsisse ex eo liquet, quod acceptis litteris Innocentii, quibus Principes electores jubebantur ad alterius Imperatoris electionem devenire, atque Henricus Thuringiæ Lantgravius proponebatur, Principes maxime Ecclesiastici, quamvis ex laicis plerique obsisterent, mandatis Pontificiis obtemperantes abnegato Friderico Henricum in Germaniæ Regem hujus nominis VII. elegerunt. Referuntur hæ litteræ a Raynaldo ad annum 1246: sed hactenus de his, quæ si fusius forsan, quam fuisset par, persequuti sumus, iccirco fecimus, ut palam fieret, primas, ac præcipuas in Concilio partes a Pontifice fuisse peractas: Pontifici præeunti Concilium obsequutum: pronuncianti obaudivisse: a Pontifice appellanti non auscultasse: idest Pontificem supra se potem agnovisse.

Concilium Lugdunense II. generale XIV. sub B. Gregorio X. anno 1274. pro unione Ecclesiæ Græcæ, quam a Latina olim a Photio abstractam, ei vero rursus consociatam, denuo Michael Cerularius, & Leo Acridanus in schisma adduxerant, coactum fuit. De hocce unionis negotio jam egerant cum Michaele Palæologo Urbanus IV, & Clemens IV, qui proinde ea occasione non levia suæ auctoritatis documenta tradidere. Urbanus siquidem sciens Græcos de Romano Pontifice male sentire, ut viam pararet unioni, operæ pretium duxit Michaelem Imperatorem ea de re instruere. Datis igitur ad eumdem litteris, quas legere est apud Raynaldum ad annum 1263, per 4. Fratres Minores ejus Legatos missis, & apud Wadingum ad eumdem annum, inter alia sic loquitur: *Ut igitur hujusmodi unitatis Ecclesiæ gratia firma, & illibata penitus servaretur, unum eidem unitati Dominus, videlicet B. Petrum Apostolorum Principem, Caput constituit, & Magistrum, ut illam, quasi Noe arcam, extra quam animantia derelicta in aqua diluvii submerguntur, in ipso Apostolorum Principe velut in uno cubito consummaret; eique magisterium Ecclesiæ suæ conferens, & Primatum, oves, & agnos suos pascendos præmissa trina interrogatione commisit, & ne ipsius Principis fides defi-*

 ceret

ceret aliquando, efficaciter pro ipso exoravit, quod quum postmodum aliarum Ecclesiarum nonnullæ fuerint hæreticorum errore fœdatæ, Romana Ecclesia, cujus ipse B. Petrus Magister extitit, immaculata remansit; nullamque prorsus labem contraxit hæreticæ pravitatis. Neque huic institutioni Dominicæ SS. Patres postmodum restiterunt, sed ipsius Principis successorem tamquam illum, qui Christi vices in terris obtinet, venerantes, & ad ejus judicium in fidei recurrentes dubiis, ejus auctoritate hæreses condemnarunt, manentes sicuti membra in eorum capite, Apostolico scilicet throno Pontificum Romanorum, a quo quærendum est quid sit tenendum, quidve credendum, quum ejus sit reprehendere, statuere, ordinare, disponere, præcipere, solvere, & loco illius ligare, qui ædificavit illum, & quod nulli alii, sed ipsi soli, quod plenum est tradidit, & concessit. Huic etiam throno omnes Catholici jure divino caput inclinant, & Primates mundi veram confitentes fidem, tanquam ipsi Domino Jesu obediunt, & intendunt; ac in illum tanquam in Solem respiciunt, & ab eo lumen veritatis, & fidei ad salutem recipiunt animarum. Tale ergo est Romani Pontificis divinitus collatum magisterium, ut ex ipsius auctoritate hæreses fuerint condemnandæ; ab ipso quid credendum quærendum esset; ipsi tanquam Christo Domino esset obediendum, & in ipsum tanquam in Christum intendendum, quum ab eo lumen veritatis, & fidei dimanet. Hæc scribebat Urbanus pro instructione fidei ad Imperatorem schismaticum: hæc scribens putasne Concilio erit subjectus, ac a fide devius esse poterit?

Urbano vita functo de eadem unione a Clemente IV. ejus successore, retractatum est, qui proinde Michaelem Palæologum ardentius unionem expetere sibi visum instruere prosequens, postquam mysteria fidei, & sacramenta ei credenda exposuisset, quæ de Romano Pontifice credenda forent explicans, litteris datis, quas apud Raynaldum ad an. 1267. legere est, postquam dixisset B. Petro in Ecclesiam universam plenum, summumque Primatum fuisse collatum, eique Romanum Pontificem in pari potestatis plenitudine succedere, subjungit: *Quod sicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debet judicio definire: ad quam Ecclesiam Ro-*

ma-

manam potest gravatus quilibet in negotiis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus appellare. Sed & in omnibus caussis ad examen Ecclesiasticum spectantibus ad ipsius potest recurri judicium, & eidem omnes Ecclesiæ sunt subjectæ, ipsarumque Prælati & obedientiam, & reverentiam sibi debent; apud quem sic potestatis plenitudo consistit, quod Ecclesias ceteras ad sollicitudinis partem admittit, quarum multas, & Patriarchales præcipue diversis privilegiis eadem Romana Ecclesia honoravit; sua tamen prærogativa, tam in generalibus Conciliis, quam in quibuscumque aliis semper salva.... Nec licet, nec expedit in dubium revocari præmissam veræ fidei puritatem, tot sacræ paginæ auctoritatibus, tot Sanctorum roboratam sententiis, tot Romanorum Pontificum stabili definitione firmatam. His homines schismatici edocebantur ab uno Pontifice finitivo, irreformabilique judicio fidei quæstiones definiri, unumque Pontificem penes Ecclesiasticæ potestatis summam, sive plenitudinem in ceteros promanandam consistere. Ex quibus certe consequi oportet eumdem gemino indefectibilitatis a fide, & potestatis supra Concilia privilegio a Deo fuisse cumulatum.

Verum jam antea Innocentio IV. ante Palæologum a Johanne Duca, Batatze dicto, Græcorum Imperatore Romam missi pro eadem unione Legati sequentia capitula Græcorum nomine obtulerant. 1. Romanæ Sedi, ejusque summo Pontifici præ ceteris Patriarchalibus sedibus summi recognitionem, ac professionem in Ecclesia Principatus: canonicam obedientiam Innocentio, ejusque successoribus canonice intrantibus exhibendam. 2. Prærogativam appellandi ad Romanam Ecclesiam, quum sacræ personæ Ecclesiæ Græcorum a superioribus suis crediderint se gravari. 3. Liberum recursum ad Sedem Apostolicam in quæstionibus, quas inter Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas Græcas contigerit suboriri. 4. Obedientiam quoque in sententiis, quas Romanus Pontifex sacris non adversas canonibus promulgabit. 5. In Conciliis eidem Pontifici primam sedem, & primam subscribendi vicem, quum subscriptiones fuerint faciendæ. 6. In quæstionibus fidei, si quæ ibidem fortassis emerserint, præ aliis dare sententiam, suæque voluntatis proferre judicium; quod, dummodo Evangelicis, & canonicis non obviet institutis, obe-

obedienter ceteri suscipient, & sequentur. 7. In aliis vero Ecclesiasticarum personarum caussis, & negotiis, quæ in Conciliis tractabuntur, sententiis, quas Romani Pontificis dictabit auctoritas, dummodo sacrorum non adversetur Conciliorum decretis, ceteri adquiescent. His promissis capitulis petebant Græci Oratores restitui Græcis Sedes Patriarchales amotis Latinis. Hæc Græcorum legatio ad Innocentium IV. ob turbas Ecclesiæ Latinæ, & obitum Innocentii effectu caruit, & dilatum est negotium usque ad Alexandrum IV, a quo Legati Constantinopolim pro unionis negotio remissi cum instructione sunt, ea concessione facta Græcis, ut symbolum absque additamento *Filioque* recitarent, modo in ipso fidei dogmate cum Romana Ecclesia convenirent. Quem vero exitum ejusmodi legatio sortita sit, non constat: constat tantum unionem Ecclesiæ Græcæ cum Latina absolutam non fuisse, nisi in Concilio, quo de agitur. Interea tamen id observes ex antea dictis, scilicet ex capitulis a Græcis oblatis Græcos ne dum confessos fuisse, atque subinde ab Urbano IV, & Clemente IV obstrictos ad confitendum Romani Pontificis Primatum, ut optime notavit P. Petitdidier tract. Theolog. de infallib., & auctorit. Rom. Pontif. cap. 10., sed etiam Romani ejusdem Pontificis in Concilia supremam auctoritatem, ac in fidei caussis indefectibilitatem, quæ duo Privilegia, vix ac ne vix quidem ab ejusdem Primatu queunt divelli.

Itaque B. Gregorius X. Pontifex Maximus pro eo, quo flagrabat conciliandæ unionis studio, Constantinopolim missis Apocrisariis Religiosis 4. hominibus ex Ordine Fr. Minorum cum formula fidei, (eadem nempe, quam conscripserat Clemens IV. superius relatam) quam ipse, Patriarcha, & Episcopi, nec non Clerus Ecclesiæ Græcæ profiteri deberent, (nam eam professionem fidei, præsertim circa Romani Pontificis privilegia, sicuti Clemens IV, sic Gregorius X. in antecessum a Græcis exigebant, antequam Concilium indiceretur, siquidem illam verbo Dei scripto, & tradito jam satis firmatam in Concilio ad incudem revocari omnino nolebant,) Michaelem Imp. hortatus est, ut ad Synodum veniret ipse, vel Oratores mitteret, sicuti & ceteros Græcos Episcopos. Igitur sess. 3. ad Concilium advenere Oratores Græci, non Impe-

Imperator, ut putarunt aliqui, Patriarcha, & Episcopi Græci deferentes litteras Imperatoris Palæologi ad Gregorium X. inscriptas *ad Primum, & Summum Pontificem*, quæ perlectæ sunt sess. 4. His porro in litteris catholicam fidem profitebatur secundum formulam ab Apostolica Sede sibi præscriptam, atque inter alia de Romano Pontifice hæc habebat, quæ planissima ejusdem privilegia faciunt, ut proinde de iis subdubitandi locus omnis imposterum fuerit ademptus: *Ipsa quoque Romana Ecclesia summum, & plenum Primatum, & Principatum super universam Ecclesiam Catholicam obtinet, quam se ab ipso Domino in B. Petro Apostolorum Principe, sive Vertice, cujus Romanus Pontifex est successor, cum potestatis plenitudine recepisse veraciter, & humiliter recognoscit: & sicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & si quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri: ad quam &c.* ut in litteris Clementis IV. supra descriptis continetur. Eadem sessione perlectæ quoque litteræ Episcoporum Græcorum, quibus se cum Imperatore eamdem de Romano Pontifice fidem tenere profitebantur. In sess. 4. eadem Gregorius Acropolita magnus Logotheta Imperatoris Orator ejus nomine, sicuti & ceteri Græcorum Præsulum Legati, & Episcopi præsentes schismate ejurato fidem Catholicam Ecclesiæ Romanæ professi sunt, atque eam quidem professionem edidere, quæ lecta fuerat in Concilio, & habetur Cap. *de summ. Trinit., & Cathol. fide in 6.*, estque prima ex Constitutionibus in Concilio promulgatis. Proinde falsa profecto sunt, quæ quidam Græculi improbe effutiere, scilicet a Concilio Lugdunensi una cum Græcis confixam Latinorum sententiam de Processione Spiritus Sancti a Filio, vel nullam inter utramque Ecclesiam factam unionem fuisse. Qua de re legendus Leo Allatius lib. 11. de perp. consen. utriusque Ecclesiæ cap. 15. Græculos istos refellens.

Reducibus a Concilio Constantinopolim Legatis, Imperator Josephum Patriarcham, qui unioni subscribere pertinax renuerat, & fidei formulam a Legatis allatam admittere, e gradu dejecit, eique suffecit Johannem Veccum, seu Beccum Ecclesiæ Romanæ addictissimum, ut alibi ostendemus. Veccus statim Synodum universalem ex Græcis Constantinopoli celebravit, in qua idem Vec-

Veccus, & ceteri Episcopi fidei professionem secundum exemplar a Sede Apostolica transmissum edidere: Romanæ Ecclesiæ summum, & perfectum Primatum, & Principatum super universam Catholicam Ecclesiam, quam in se ipsa ab ipso Domino in B. Petro Apostolorum Principe, seu Vertice, cujus Romanus Pontifex est successor, cum plenitudine potestatis recepit, se agnoscere, & revereri sanctissime contestati sunt: & quod quemadmodum præ aliis tenetur fidei veritatem defendere, sic & si quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri &c. Reliqua exhibuimus in litteris Clementis IV. Alterius generis esse privilegia, quibus gaudent Patriarchæ: *Quod ea*, addunt ibidem, *quæ cetera Ecclesiæ, & Patriarchales specialiter diversis temporibus obtinuerunt privilegia, sanctionibus Imperatorum, & divinorum Conciliorum* (Constantinopolitani, & Chalcedonensis) *eadem Ecclesia Romana* (maxime in Later. IV. sub Innocentio III. de primatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ) *confirmavit, & roboravit, & non aliter obtinuerunt confirmationem Ecclesiarum hujusmodi prærogativæ, nisi eadem Ecclesia Romana suum super iis judicium, & sententiam protulisset*. Litteras demum synodicas ad Johannem XXI. dedere Græci de gestis in Synodo, & de prælaudata fidei professione, quas referunt Leo Allatius, Odoricus Raynaldus, & Labbeus tom. 11. Concil. part. 1. Dedere quoque ad Pontificem litteras Imperator, & Andronicus ejus filius, quibus Ecclesiam Romanam omnium Christianorum Dominam, & Magistram, summum vero Pontificem Patrem verum ipsius Ecclesiæ, universalem omnium Christianorum Rectorem, & Doctorem catholicæ veritatis, Christi Domini in terris Vicarium, BB. Apostolorum Principum Petri, & Pauli Successorem nuncupant, & confirmare se perhibent omnia, & singula, quæ de catholica fide Sacrosancta Romana Ecclesia tenet, docet, & prædicat. Porro Glossa in cit. Constit. Gregorii X. decr. lib. 1, tit. 1. *Nota*, ait, *quod in his, quæ sunt de fide catholica, & ejus articulis, necessario tenere debemus, & sequi, quod tenet, & sequitur Romana Ecclesia, alias essemus heretici*. Plane si hæc de Pontifice Romano Græci professi sunt, alienos ab hac professione Latinos Patres Concilii Lugdunensis nefas est arbitrari.

Unum

Unum est reliquum, quod abunde jam dictis superaddatur. Constitutio in Concilio Lugdunensi, quæ ordine secunda legitur, a B.Gregorio X. edita fuerat *de electione, & electi potestate*, in qua statuta ab Alexandro III in Concilio Lateranensi refert, confirmat, innovat, quamque Concilio approbante ab se promulgatam affirmat. Constitutionem Cardinalibus non fuisse probatam, nullumque non motum lapidem, ut ab Episcopis pariter improbaretur, acta Concilii testantur: at Pontificem seorsum vocatis Episcopis ab illis obtinuisse, ut Constitutioni subscriberent, eamque sigillis suis communirent. Eam retulit Bonifacius VIII. in lib. 6. decret. tit. *de elect.*, *& electi potest. cap. Ubi*. Observat vero Glossa constitutioni illi robur accessisse magis ex renovatione S.Cælestini V, & ex hac approbatione, & confirmatione Bonifacii VIII, quam ex primæva constitutione Gregorii iccirco, quia revocata pridem fuerat ab Hadriano V, & a Johanne XXI, & ceu revocata habebatur, nec olim inter Gregorianas legebatur: *Et certe*, subdit Glossa, *quum constitutio ista tam utilis approbatione tanti Concilii fuerit edita, non æquum fuit, quod absque requisitione Concilii revocata fuerit, quia, ut habet regula juris in 6.lib.5. decret. tit.12. omnis res per quascumque caussas nascitur, per easdem dissolvitur*. Hæc Glossa. Verum Glossa secummet pugnat: eam enim constitutionem ait revocatam ab Hadriano V, & Johanne XXI, (seu potius XXII) (mutarunt etiam in quibusdam Clemens V, & Clemens VI,) ex quo patet Romanos Pontifices Conciliorum etiam generalium constitutiones pronunciare irritas posse: interim tamen innuit eam revocandam non fuisse, nisi alterius Concilii judicio. Verum subdit citatis verbis Glossa eadem: *De plenitudine tamen potestatis id facere potuerat, quum sit Papa supra omnia Concilia*. Quibus verbis ita se solo Pontificem id præstare potuisse significat; ac proinde regulam illam juris in eo casu locum non habere consequitur: quandoquidem ab inferiori potestate statuta per superiorem infirmari, atque pro infectis habenda esse decerni, Glossa eadem affirmante, possint.

Jam quæ hic Pontificibus summis parum æqui de suo ingenio comminiscantur audiendi. Bossuetius def. decl. par.2. lib. 12. cap. 36. decretum Concilii Lugdunensis II. de Papæ auctoritate

nihil nobis favere putat: nihilque ex eo posse extundi, quo Pontificum infallibilitas, & superior Concilio potestas firmetur: Observari vult enim, quod verba illa in professione fidei a Clemente IV. proposita, quamque tum Græci juramenti religione se tenere contestati sunt; tum in Const. 1, quæ est *de Summ. Trinit.* in Concilio edita, legere est, verba, inquam, illa: *Romanus Pontifex .... sicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & de fide, si quæ subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri*, ad invicem debent referri, ita ut sensus sit: Pontificem, sicuti *non solum*, sed præ ceteris tenetur defendere fidei veritates, sic *non solum*, sed præ cæteris quæstiones fidei definire debere: sic scilicet, ut præcipua illius auctoritas sit, ut habitæ Synodo ipse præeat, communemque sententiam suo quoque nomine edat, pronunciet, exequatur. Illo quoque verbo *definire* contendit intelligi non debere, ut solus Pontifex infallibili judicio definiat, sed solum ut Pontifex definitivam ferat sententiam: sed contendit verbis, non momentis. Initio enim inaniter Bossuetius fidit iis verbis *præ cæteris*: si enim præ ceteris Pontifici jus definiendi incumbit, quia est *supremum Caput, & habet summum, & plenum Primatum super universam Ecclesiam*, planum fit ita Pontificem definire, ut a Concilio in definiendo non pendeat, imo potius Concilio definiens ita præeat, ut Pontifici definienti Concilio nonnisi ex officio parendum restet. Præterea, & pessime ea verba interpretatur, & intorquet: si enim Clementis IV. professionem fidei cum fidei professione ab Urbano IV. eisdem Græcis eadem de caussa proposita contulisset, cognovisset probe, sicuti ab Urbano Pontificis magisterium Græcis propositum fuit tamquam infallibile, & omnium supremum, ita propositam fidem a Clemente IV. pari ratione intelligendam fore. Rursus si Clementis IV. professionem fidei in Concilio Lugdun. a Græcis expressam contulisset cum professione fidei edita in Synodo Constantinopolitana a Joanne Vecco, & ceteris Græcis Episcopis, cognovisset perinde privilegia concessa etiam a Conciliis generalibus non aliter obtinere firmitatem, nisi ex Romanæ Ecclesiæ judicio, & sententia. Imo si rite, & animo a præjudiciis alieno professio fidei Clementis IV. perpendatur, constabit

bit plane aliud esse fidei veritatem defendere, aliud de fide quæstiones definire: primum vel ad laicos spectat; secundum nonnisi ad Pontificem, vel ad Concilium una cum Pontifice; ac proinde quum per se solus Pontifex, vel in Concilio, quod tamen per se solum Concilium non potest sine Pontifice, fidei causas definire possit, & debeat, palam est tò *præ ceteris* non esse subintelligendum in tò *& si quæ de fide*. Iterum, quum in eadem professione adstruatur in Romano Pontifice potestatis plenitudo, consequens est solum Pontificis judicium satius esse ad fidei caussas finiendas. Nugatur vero Bossuetius, quum per tò *definire* intellligi non vult definitionem infallibilem, sicuti [pudere ipsum debuerat hanc instituere comparationem] per definitiones S. Facultatis Parisiensis infallibilia judicia non dantur intelligi. Quum enim, ut ostendimus, judicium definitivum Pontificis sit postremum, liquet profecto, quod si illud non sit infallibile, nihil erit in fide ratum, & fixum. Nolim hic illud ei objicere, quod si per tò *definire* in Romano Pontifice intelligi inficiatur judicinm infallibile, pari jure per tò *definire* in Conciliis non inferetur infallibile judicium: nam hora est ut ad reliqua, quæ restant agenda, gradum properemus, gravioribusque præ apinis hisce, tricisque operam impendamus.

Concilium Viennense in Gallia generale XV. sub Clemente V. anno 1311. celebratum est, de quo Pontifice nobis frequens sermo recurret. Principio paucis, sed præclaris Apostolicæ Sedis laudes omnes complexus est Clemens in encyclicis de celebratione Concilii: *Romana*, inquit, *Ecclesia Mater alma fidelium, Caput est, disponente Domino, Ecclesiarum aliarum omnium, & Magistra, a qua veluti a primitivo fonte ad singulas alias ejusdem fidei rivuli derivantur, ad cujus regimen voluit Christi clementia Romanum Pontificem vice sui deputare ministrum, ut instructionem, & doctrinam ipsius eloquio veritatis Evangelicæ traditam cuncti renati fonte baptismatis teneant, & conservent: ut qui sub hac doctrina cursum vitæ recte peregerint, salvi fiant; qui vero ab ea deviarint, condemnentur*. In eo vero Concilio Templariorum caussa exagitata est; quumque Philippus Rex Galliarum doctrinali consultatione S. Facultatis Parisiensis habita,

 qua

qua imminente periculo reos Templarios capi posse, ac detineri cum proposito reddendi Ecclesiæ declarabatur, plurimos ex Templariis custodiæ tradi, ac in eos quæstionem ab Episcopis Gallicanis institui jussisset, Clemens V. id gravissime ferens Regem hortatus est, ut accusatos, eorumque occupata bona duobus S. R. E. Cardinalibus dimitteret: Episcoporum vero, & inquisitorum Gallicanorum auctoritate suspensa, caussæ cognitionem ad Sedem Apostolicam evocavit. Templariorum enim caussa inter gravissimas erat, quam proinde jure optimo ad suum Tribunal Pontifex traxit. Diploma hac de re editum legere est apud Petrum Puteanum in hist. Templariorum. Rex Philippus vehementer eam ob rem in Pontificem commotus acerbioribus litteris ad Pontificem exaratis de injuria Episcopis illata conquestus est, quibus auctoritas cognoscendi ea in caussa abjudicabatur. At immerito conquestus est; inficias enim ire non debebat majores caussas ad Sedem Apostolicam esse deferendas: proinde opus fuit, ut Rex Summi Pontificis postulatis faceret satis,& Cardinalibus dimitteret accusatos. In 1. Concilii sessione examini subjecta Templariorum caussa est, rogatisque Patrum suffragiis circa modum procedendi variæ prodiere sententiæ, inter quas tamen ea obtinuit, quam Præsul quidam præ ceteris religione, & scientia conspicuus, (quemque Durandum Mimatensem quidam conjiciunt) protulit, scilicet quod, quandoquidem totus Ordo Templariorum in jus vocatus, auditusque non fuiset, *Ecclesiæ Dei, & toti fidei Christianæ expediret, quod Dominus Papa sive de rigore juris, sive de plenitudine potestatis istum Ordinem diffamatissimum ....ex officio suo omnino tolleret, bonis ejus Ordinis dispositioni Sedis Apostolicæ reservatis*. Hoc suffragium ex Ms. Vaticano excerptum Bzovius, & Raynaldus ad an. 1311. exhibent. Sess. ergo 2. Constitutione edita, quæ incipit *Ad providam*, sic Clemens V. edixit: *Ordinem Templariorum sacro approbante Concilio, non per modum definitivæ sententiæ, sed per viam provisionis, seu ordinationis Apostolicæ, irrefragabili, & perpetuo valitura sustulimus sanctione; ipsum prohibitioni perpetuæ supponentes districtius inhibendo: ne quis dictum Ordinem intrare ... aut pro Templario se gerere præsumeret ... universa etiam bona Ordi-*

Ordinis prælibati Apostolicæ Sedis ordinationi, & dispositioni auctoritate Apostolica duximus reservanda. Quæ qui tenet, probe percipit quoto, quantoque gradu supra Concilium Pontificis Romani potestas sit collocata.

Plerasque præterea Constitutiones sacro approbante Concilio edidit Clemens V., quas tamen idem Pontifex propria auctoritate cudit, resecavit, mutavit, evulgavit, suppressit &c. Ita namque refert continuator Guillelmi Nangii: *Porro*, inquit, *etsi de aliquibus statum, vel reformationem universæ Ecclesiæ tangentibus aliqua proloquuta fuerint, & eorum ordinatio, seu decisio a Prælatis, & aliis, quorum intererat, prius quam Concilium solveretur, & instanter, & pluries a Papa peteretur, de quibus etiam ipse Papa, ut dixerunt aliqui, decretales quasdam constitutiones edidit, & statuta, nunquam tamen in dicto Concilio fuerunt publice promulgata, sed penitus judicio Apostolico fuerunt libere reservata, & ad plenum dimissa*. Ita etiam refert Glossa in Clem., quæ est Joannis Andreæ, *Constitutiones*, inquiens, *Concilii licet non omnes fuerint in Concilio publicatæ, tamen postea de facto fuerunt publicatæ, & ipsarum habita copia, & jam habebatur, quod ligarent: & quia patuit aliquas ex illis inepte, aliquas prolixe, aliquas defective compositas, aliquas etiam non expedire, noluit Clemens quod compositio illa procederet, sed, ut fertur, sub excommunicationis pæna mandavit, quod ista habentes intra certos dies restituerent Cameræ, vel incenderent, vel dilucerarent etiam easdem. Demum per peritiores fecit illas recenseri, qui aliquas, & paucas in totum reservarunt, aliquas in totum resecarunt, aliquas mutaverunt quoad verba, mente servata, in aliquibus menti, & verbis detraxerunt, & addiderunt, & has, licet non sub his verbis in Concilio publicatæ fuissent, voluit sub nomine Concilii reservari, & multas constitutiones addens utiles, de quibus non fuerat in Concilio tractatum*. Hæc ille, quorum similia referunt Martinus Polonus, & Anonymus auctor vitæ Clementis V; ex quibus satis patet quanta sit Pontificis in Conciliis œcumenicis auctoritas, scilicet superior: siquidem ea sit, qua de gravioribus caussis solus in Concilio pronunciat, sequendasque Concilio generis cujuslibet leges solus præscribit, quas de-

inde

inde, quum e re esse judicat, summo jure imminuit, immutat, infringit. De istiusmodi autem summo jure Pontificis nec leviter ambegisse Concilii Patres ex eo perspicuum fit, quod in idem ipsum, quin ratione ulla reniterentur, ipsimet ultro citroque concesserint, juxtaque illud, quin vel particulam detractam vellent, gerendarum in Concilio rerum summam Pontifici uno integram religiose permiserint.

Inter eas vero Constitutiones observatione digna est Clementina unica de *Summ. Trinit.*, *& fide Cathol.* adversus Petri Joannis Olivi errores, Beguardorum etiam, & Beguinarum edita, ubi Pontifex de Christi latere post mortem perculso agens sic docet: *Nos igitur ad tam praeclarum testimonium, ac SS. Patrum, & Doctorum communem sententiam Apostolicae considerationis, ad quam dumtaxat haec declarare pertinet, aciem convertentes, sacro approbante Concilio* &c. Viden ad Apostolicam Sedem dumtaxat pertinere de germano sacrarum litterarum, sanctorumque Patrum sensu pronunciare: in pravas opiniones abeuntibus dicam impingere: de rebus ad Religionem spectantibus decernere: verbo dicam, Christianae fidei dogmata declarare! Quod si approbante Concilio eadem Pontifex se declarare subtexit, ea approbatio non robur utique declarationi confert, sed vel suffragii antecedentis accessum praenotat, vel assensus consequentis infert obligationem. Bossuetius, ut ex Concilio Viennensi pro sua praeoccupata opinione adversus Pontificis auctoritatem aliquid extunderet loc. cit. cap. 38., sententiam adfert Durandi Mimatensis Episcopi, qui jubente Clemente V. Episcopis singulis, ut per se, vel per alios prae oculis habentes cuncta, quae correctionis, & reformationis limam exposcerent, inquirerent subtiliter, fideliter conscriberent, & ad Concilii notitiam sedulo perferrent, id operis executus est tractatu edito *De modo generalis Concilii celebrandi*, in eoque tractatu inter alia scripsit dist. penult. n. 50. In Concilio tractandum imprimis de reformanda, & corrigenda Ecclesia, tam in Capite, quam in membris: quod Episcopi potestatem acceperunt a Deo, a quo Episcopi loco Apostolorum constituti sunt in singulis Civitatibus: quod regenda sit Ecclesia secundum generalem ordinationem uni-

universalis Ecclesiæ a Deo procedentem, & ab ejus Apostolis, SS. Patribus, generalibus, & specialibus Conciliis, & Romanis Pontificibus approbatam; ut Ecclesia Romana nulla jura generalia deinceps conderet, nisi vocato Concilio generali &c. Gerræ profecto gerræ: nam nec ista omnia Durandi dicta admittet Bossuetius ipse, ut illa: *Quod Ecclesia universa secundum generalis Concilii non modo, sed etiam specialium ordinationes regenda sit: & quod Ecclesia Romana jura nulla generalia se sola deinceps condat:* id enim primatui Pontificis aperte adversatur, nec expedit Ecclesiæ bono, cui subveniendo non semper præsto adest Concilium. Sed nec ulla ex Durandi assertis, vel in Concilio Viennensi, vel in alio sequioris ævi excepta usque modo sunt: imo Clemens V. sacro approbante Concilio nulla habita ratione scriptorum Durandi, quinimo contra quam Durandus scripsisset, caussas omnes absolvit, & constitutiones Apostolicas edidit. At Bossuetio Durandi magis dicta, quam Clementis V. decreta arridebant.

Ex Conciliis Pisano, Constantiensi, & Basileensi.

ARTICULUS IV.

De Auctoribus, qui sub eorum Conciliorum tempus de Romani Pontificis potestate in utramque partem disputarunt.

PROLEGOMENON.

IN eam incidimus epocham, ex qua conclamari una voce, atque ad ravim usque ab adversariis cœptum est: actum de Apostolicæ Sedis auctoritate: eam, vellet nollet, Concilio Oecumenico submissam ivisse; atque, ut imposterum iret, jussam: id ex Conciliis Pisano, Constantiensi, & Basileensi constantissimum esse; adeo ut de eo ambigendi reliquus non sit locus. Verumtamen id abs vero abludat, an non diligenter est dispiciendum. Equidem, non inficias id iverim, ab ea tempestate exordium suum nacta est sententia Apostolicam Sedem Concilio generali subjicere conten-

tendens: at ab illis Conciliis sententiæ de Apostolicæ Sedis auctoritate supra Concilium generale parum, aut nihil præjudicatum, confidentissime, vero scilicet confisi, propugnamus. Ut vero id evincamus, exordium capimus ab Auctoribus, qui tempore Conciliorum Pisani, Constantiensis, & Basileensis de Pontificis Romani potestate tractatus elucubrarunt. In 1. illorum classe, qui Pontificis partes egregie tuiti sunt; in 2. classe illos recensebimus, qui, ut Pontificis potestatem infra Concilium deprimerent, nihil integrum, intactumque reliquerunt. Concilii Constantiensis acta diligentissime collegit Hermannus Vonder Hart è protestantium quidem grege, sed diligentis laude non fraudandus, quæ sex voluminibus in folio comprehensa Francofurti, & Lypsiæ publici juris facta sunt. Ea in collectione tractatus tempore Conciliorum Constantiensis, & Basileensis elaboratos exhibet: eique accepta referimus, quæ nunc exponimus. Ea ergo in collectione 1. extant duo tractatus tempore Concilii Constantiensis exarati ab auctore Anonymo adversus errores Jacobi Misniensis, qui Bohemis plerosque Johannis Hus errores propinarat, inter quos præcipuum illum de communionis sub utraque specie necessitate. Anonymus iste in tract. de commun. sub utraque specie cap. 7. Hetherodoxos decreta, & decretales veluti hominum commenta traducentes ut refellat, hasce jacit conclusiones: *Quod decretum licet sit humana traditio, & decretales licet sint pro opinione aliorum, & aliquorum correctoria, omnia firmiter sunt tenenda sicut sacra Scriptura*. Reynerii viri doctissimi dein auctoritati innixus hæresis suspectos pronunciat, quotquot decretis Romanorum Pontificum detrahunt. Hæresis quoque postquam insimulasset quoscumque, qui dicerent, quod *Ecclesia Romana non sit Rector, & Rectrix totius Universi fidelium*, & qui dicunt, quod *Papatus non habet summum dominium Universi propter Christum*, *originem*, inquit, *accepit a Romano Pontifice tamquam a primo latere omnis Ecclesiastica potestas, & auctoritas tamquam a summo Principe*: & postea quam ex verbis Christi Petrum alloquentis, *Pasce oves meas*, docuisset auctoritatem Romanæ Ecclesiæ esse majorem omnium post Christum in Mundo, atque Ecclesiam catholicam iccirco denominari Romanam, quod regatur

tur a Romana Ecclesia, sicut ab anima regitur corpus, *Auctoritas*, inquit in epist. ad Jacobellum tom. 3. collect. Vonder Hart, *catholicæ, & Romanæ Ecclesiæ est major auctoritas, & caput omnium auctoritatum post Christum in Mundo ... & ideo quidquid observat catholica, & Romana Ecclesia, ab omnibus fidelibus observandum est; quoniam membra non debent recedere a capite, quum Romana Ecclesia sit Mater omnium Ecclesiarum*. Iterum de S. Petri potestate sermonem faciens, *Gregi*, inquit, *Dominus Jesus providens omnia suo Pastori tanquam capiti ipsum post se relinquens dixit ei*: Pasce oves meas: *Non aliis dixit, nisi quantum fluxum habuerint ab illo*: plerisque vero aliis interjectis ad Ecclesiam convertens sermonem: *Tota catholica*, subjungit, *Ecclesia dicitur Romana propter regimen, nam Romana Ecclesia est Caput, & Mater totius Christianitatis, & omnium aliarum Ecclesiarum .... quia recte sicut Regnum regitur per Regem, sic catholica Ecclesia regitur per Romanam Ecclesiam, & sicut Nauta regit navem, & navis sine nauta periclitatur: sic Romana Ecclesia regit catholicam, & catholica sine regimine Romanæ Ecclesiæ periclitatur, & sicut anima regit corpus, sic Romana regit totam Christianitatem*. Eidem Ecclesiæ Romanæ infallibilitatis quoque notam adjudicat idem auctor, illam nuncupans Matrem fidei: *Sed diceres*, inquit, *utrum omne illud, quod observat Romana Ecclesia circa fidem, sit observandum? Respondetur quod sic ... quum Romana Ecclesia sit Mater fidei; a cujus regula nullatenus convenit obviare*. Compertum igitur erat illi Concilium Constantiense decr. sess. 4, & 5. Pontificem indubium adstringere noluisse, ac nequivisse.

Huic auctori præclare sentienti de Romanæ Ecclesiæ potestate adnumerandus est Mauritius Pragensis, qui ex Concilii Constant. jussione tractatum de comm. sub utraque specie elucubravit, quem exhibet Vonder Hart tom. 3. collect. ejusdem Concilii. Igitur hic auctor tract. cit. cap. 6. adversus Jacobum Misniensem Concilii œcumenici, & Romanæ Ecclesiæ auctoritate usus, postquam Concilii auctoritatem auctoritati patris comparasset, asserens Concilium generale esse *indeviabile*; Ecclesiæ Romanæ auctoritatem cum matris auctoritate conferens, *Romana Ecclesia*, in-

inquit, *gerit vicariam universalis Ecclesiæ in maternitate . . . sed ut in exordio normam fidei Christianæ percepit ab auctoribus suis. Apostolorum Christi Principibus, sic semper immaculata permansit, & Domino providente, & B. Petro opem ferente, in futuro sine ulla hæreticorum insultatione firma, & immobilis manebit*. Ex his cap. postremo hæresis Bohemos coarguit, quatenus pro communione sub utraque specie decertantes despicatui haberent *Matrem suam universalem Ecclesiam*, quam equidem generale Concilium repræsentat, *ac etiam Apostolicam Sedem*, & imminuerent *utriusque auctoritatem, quum propria voluntate definiunt, & mutant consuetudinem approbatam universalis Ecclesiæ inconsulta Ecclesia, aut Apostolica Sede*, ad quam tamen omnia ardua referenda sunt juxta illud, quod dicitur dist. 12. Cap. *Præceptis*: ubi sic scribitur: *Et nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis caussatio, sed omnis sanctæ Religionis relatio ad Sedem Apostolicam quasi ad Caput Ecclesiarum debeat referri, & maxime ea, quæ fidem concernunt*. Porro hisce postremis verbis ab auctore laudatis præsocatur quædam objectio, quæ ex eodem auctore extundere adversarii nostri possent, scilicet Concilium ab auctore patriæ potestati comparatum superius agnitum fuisse Sede Apostolica, quam matri comparat. Quamvis & illud adjunxerim minus congruam, & idoneam istiusmodi comparationem institutam: neque enim a Concilio sejungendum esse, sicuti neque a corpore Ecclesiæ universalis, cujus est Caput, Romanum Pontificem nemo non perspicit. Igitur de Romana potius Ecclesia proloquutus videtur Mauritius Pragensis. Hæc tamen loquebantur viri doctissimi tempore Constantiensis Concilii, cujus plane sensum apprime compertum habebant; quum scripserint post acta sess. 4, & 5, quorum nos infra sensum exponemus.

Auspicio suo perinde huc facit, plurimamque ad hæc confirmanda operam confert Johannes Patriarcha Antiochenus natione Gallus, & Gallicæ nationis præses, qui in actis editis a Labbeo cognomine audit Vitalis. Vir hic doctissimus testibus Bzovio ad annum 1415, & Vonder Hart tom. 2. pag. 296, tractatu edito, ac proposita in Concilio Constantiensi Thesi 1. *Utrum Papa catholicus subjiciatur Concilio generali*: pro negante parte collato veluti

luti pede decertans, eam plurimis demonstrare adgressus est, ac 1. quia potestas Ecclesiæ a Christo D. S. Petro Apostolorum Principi principaliter data est, ut ex ipso, quasi ex capite in corpus omne deflueret, teste S. Leone citato in Cap. *Ita Dominus* 19. distinct. 7, cui concordant Alexander Alensis, & alii communiter. 2. quia non ab Ecclesia, sed a Christo Romana Ecclesia primatum accepit; unde Romanus Pontifex Caput Ecclesiæ, & Christi Vicarius audit. Proposita Thesi 2. *Utrum definitiones, & statuta edenda forent sub nomine Papæ, an Concilii, an utriusque*: pugnat sub nomine Papæ id fieri oportere 1. quia a Papa procedit virtus, & auctoritas Concilii; 2. quia ita antiquitus factum est; ut patet ex Cap. *Hadrianus* 63. dist., & ex Cap. *In nomine Domini* 23. dist.

Ad hæc Theologi illi §. 2. num. 2. laudandi, qui mota quæstione num Concilii nomine, an potius Pontificis Wicleffi errores essent damnandi, in eam concessere ultro citroque sententiam eos Pontificis nomine fore proscribendos, procul dubio Pontifici supra Concilium primas detulere partes. Cardinales, Episcopi, Magistri in Theologia, ac in jure Doctores a Concilio Constantiensi delecti, quibus cura demandata est in 45 Wicleffi propositiones censuram adornandi, ad cujus dein amussim nigro theta illæ propositiones inustæ sunt, ut constabit ex eadem censura cit. §. 2. referenda, Romano Pontifici prærogativam qua auctoritatis supra Concilium, & qua infallibilitatis in definitionibus fidei utique adjudicarunt, ut liquebit attendenti. Cardinales, qui in Concilio Constantiensi, eo quod nonnulli erga ipsos pessime affecti a reformationis negotio eos procul arcendos asserent, tractatu edito S. Romanæ Ecclesiæ privilegia vindicanda suscepere, locoque, quo abigere illi adnitebantur, stabilire suo summopere sategerunt, sane ea dixere, scripsere, egere, quibus satis ostenderent eam sibi animo insedere sententiam, quod Pontifex Concilio superior oppido sit, & in fide falli, & fallere omnino nescius. Quid quod Constantiense Concilium Cardinalium propositionibus eo in tractatu exhibitis eas adhibuit responsiones, quibus ad oculum ostendit ab se decreta sess. 4, & 5. locum non habere, nisi in caussa Pontificis dubii, aut

 ille-

illegitimi? Id autem legenti a nobis dicta laudato §. 2. liquet.

Horum perinde in censum veniunt S. Johannes a Capistrano, qui tract. de Papæ, & Ecclesiæ auctor. ne dubitandum quidem putavit Conciliis Pontificem anteferendum fore; S. Laurentius Justinianus, qui lib. de obedientia cap. 12, Pontifici Romano totius Ecclesiæ attributam facultatem, Ecclesiæ universalis incumbere regimen, decreta ferendi, & infringendi pro tota Ecclesia potestatem factam scribit; S. Antoninus, qui in summa par. 3. tit. 23. cap. 3. §. 3. Pontificem generali Concilio supereminere dilucide docet; atque nihil a Concilio actum robur habere, nisi ei Romani Pontificis auctoritas accesserit, ratumque haberi is jusserit: exinde concludens hæreticum esse, qui existimet a Papa ad Concilium valere appellationem; Johannes de Turrecremata lib. 12. de Ecclesia cap. 93; Johannes Ferrariensis lib. contra Gentes cap. 79; Thomas Waldensis doctrinalis fidei lib. 2. art. 3. cap. 32; Franciscus Philelphus in epist. ad Poggium, & Laurentium Vallam; Hieronymus Savonarola de veritate fidei lib. 4. cap. 6; Andreas Colossensis, & Johannes Tarentinus ambo Archiepiscopi orat. in Synodo Basileen. habita, de qua infra; aliique articulo de Scriptoribus Latinis cum laude commemorandi, qui pro Apostolicæ Sedis privilegiis constantissime pugnarunt, nihil morati Constantiensis, & Basileensis Concilii decreta. Academiæ demum, & Doctores, quorum sermo fiet §. 1. de Concilio Pisano, & in ℞. 6. ad objecta ex decretis sess. 4, & 5. Concilii Constantiensis, a quibus in eam itum pedibus, manibusque sententiam est insistendum esse viæ cessionis Pontificatus, nec alteram viam ineundam extinguendo diutissimo Schismati, quo a 40. ferme annis dirissime dilacerabatur Ecclesia, plane non persuasum habebant Pontificem, qui esset indubius, ac legitimus, Concilio esse subjectum, alioquin non adeo viam cessionis ursissent; quandoquidem via facilis pateret, atque Concilio supremâ potestate agere in Pontifices pronum esset. Accedunt his ex Græcis Episcopi, & scriptores illi, qui sub tempus Florentini Concilii in Romani Pontificis partes transiere, atque pro ipsius suprema in Ecclesia potestate indubitanter steterunt, Andreas Rhodius Archiep. in Concil. Florent. sess. 7; Joseph Patriarcha Constantinopolitanus in

co-

eodem Concil. Florent. sess. ultima; Isaias Patriarcha Hierosolymit. in epist. ad Eugenium IV; Nicodemus Abbas Æthiops in epist. ad eumdem Pontificem; Legati Ecclesiarum Orientalium, Armenorum, Jacobitarum, Syrorum ad laudatum Eugenium; Gennadius Scholarius de primatu Papæ capp. 9, & 16; Josephus Episc. Metonensis in resp. ad libellum Marci Ephesini in append. Concilii Florent.; Georgius Trapezuntius in epist. ad Cretenses, & in altera ad Nicolaum V; Leonardus Chiensis in epist. ad eumdem Pontificem; Philotheus Patriarcha Alexand. in epist. ad Eugenium IV, apud Harduinum tom. 9; Johannes Patriarcha Jacobitarum in epist. ad eumdem Pontificem; Constantinus Armenorum Catholicus; Timotheus Archiepisc. Tarsensis, & Chaldæorum in Cypro degentium Metropolita; Elias Maronitarum Episcopus, quorum Eugenius meminit in Constit., quæ incipit: *Benedictus sit Deus* anno 1445. edita, aliique, quorum cum laude mentio fiet art. sequenti de scriptoribus Græcis, qui Basileensis Concilii auctoritatem nauci floccique facientes, mox Eugenio IV, & mox Nicolao V. sibi ex officio adhærendum rati eosdem suprema in Ecclesia potestate potiri probe agnoverunt, & adfirmarunt.

Ex adverso stetere erecta fronte pro suprema Conciliorum potestate non pauci, quorum agmen duxit Gersonius, quem quidem in eo, quod pius, & doctus fuit, laudibus celebramus; in eo, quod Romanis Pontificibus fuit subinfensus, atque de Ecclesiastica potestate, & Hierarchia pessime scripsit, æterna potius vituperatione dignum putamus. Is sermone habito in Synodo Constantiensi eademmet die sess. 5. Concilii supra Pontificem potestatem primus omnium audacter extulit. Ejusmodi Gersonii orationem ceu campani æris sonitum extitisse, aut tubæ, quo primitus excitarentur Theologi ad disputandum de Pontificis, aut Concilii suprema potestate, testes locupletes accedunt Jacobus Lenfantius vir de secta Calvinistarum lib. 2. hist. Concil. Constant. n. 2, Ludovicus Maimburgus vir hac in re neutiquam suspectæ fidei lib. 5. magni sexti Schismatis Occidentalis; & Continuator Fleurii hist. Eccl. lib. 102. n. 173. Sed age dispiciamus quanti facienda sit Gersonii hoc in genere doctrina; unde illum tanti fecisse, illique totos fidisse adversarios nostros summopere

pere pudendum sit. Exstat tom. 1. collect. Vonder Hart, & tom. 2. operum ipsius edit. Amstelodam., quod opus typis Gallis demandari optimo consilio prohibuit Ludovicus XIV. Galliarum Rex, Gersonii, qui eo loci a Vonder Hart laudibus alioquin cumulatus, gravissimi tamen erroris coarguitur, quatenus docuerit præcepta Ecclesiæ non obbligare sub mortali, neque aliud censenda fore, quam exhortationes, consilia, & admonitiones, Gersonii, inquam tractatus initio Concilii Constant. elucubratus, quo á Petro de Alliaco objectatis momentis faceret satis, cui titulum fecit, *De mediis reuniendi, & reformandi Ecclesiam in Concilio generali*; in eoque talia scripturivit, quæ Wicleffi, hæreticorumque XVI. sæculi errores suboleant, eorumque sententiis suppariа sint non modo, sed superent, & supergediantur. Mirum id, sed omnino verum omnium oculis subjicimus. Quærens primo cap. 1, & 2. de qua Ecclesia dixerit S. Athanasius, dum in symbolo suo dixit: *Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam*, respondet (viden sub initio symbolum a Gersonio attribui Sancto Athanasio, quod Constantinopolitano Concilio erat tribuendum) respondet, inquam, Ecclesiam aliam esse Catholicam, aliam vero Apostolicam; Catholicam universalem coalescere ex Latinis, & Græcis, Barbaris, & Schytis, viris, ac mulieribus, nobilibus, & rusticis &c., uno verbo ex cujusque promiscui generis Laicis, cujus Caput Christus solus agit, non autem Pontifex: in ea sola fidem in Christum inveniri: ei soli potestatem a Christo collatam ligandi, atque solvendi: eamque solam falli, & fallere esse nesciam, nec peccato usquam subjacuisse. Apostolicam vero esse particularem, & privatam in Catholica Ecclesia inclusam ex Papa, Cardinalibus, Episcopis, & viris Ecclesiasticis compaginatam; *Et hæc errare potest*, inquit, *& potuit falli, & fallere, schisma, & hæresim habere, etiam potest & deficere... differunt ergo hæ duæ Ecclesiæ sicut genus, & species, quum omnis Apostolica sit Catholica, & non vicissim*. Cap. 21. Ecclesiam universalem in unica persona integram posse subsistere, quinimo vel in una fœmina *sicut*, inquit, *factum est tempore passionis Christi, quia salva facta est in Virgine Beata*: unde & docet ab fœmina posse Concilium convocari. Huncce hominem au-

audiens Ecclesiam ita scindentem; ab Ecclesia potissimam partem, Pontificem ajo, & Episcopos, resecantem; ei ita ex Laicis reliquæ potestatem clavium, indeficientiam, ac perennitatem tribuentem; eamque vel ex una anu delira conflantem; non ne audire te putares multa febre phreneticum deliramenta loquentem, ne dicam hominem in venerandos Hierarchas impotentissime insanientem, & insolescentem? at audias non meliora, ac, si vales, stomachum teneas. Is igitur ipse, cui dumtaxat non divinos adversarii nostri decernunt honores, Ecclesiæ Catholicæ nomine cap. 7. nihil aliud intelligi vult, atque ab Apostolis intellectum ivisse, nisi sanctorum communionem, unde peccato lethali inquinatos nec in Ecclesia, nec de Ecclesia esse concludit: *Dixerunt*, inquit, (Apostoli) *credo unam sanctam Ecclesiam Catholicam; & ut definirent quid sit Ecclesia propter multos, qui dicunt, & dixerunt, quod mali quantumcumque etiam sint in Ecclesia Apostolica, non tamen in Ecclesia Catholica, quæ est sanctorum communio, quia certum est, quod existens in mortali peccato nec sit in Ecclesia, nec de Ecclesia, quæ est fundata charitate.* Plane nec absimiles Ecclesias compaginarunt Novatiani, Donatistæ, Wicleffus; Lutherus &c. Catholicam ex solis justis Laicis; Apostolicam ex solis Ecclesiasticis viris, & iniquis.

At macte animo jam aperias quid homo hic tanto in pretio habitus de Pastoribus Ecclesiæ, eorumque potestate censuerit. Censuit plane cap. 29. juxta Evangelium Pontifici necessariam magis fore Clavem scientiæ, quam Clavium potestatem; atque quidem hujus potestatis minime potes esse, nisi probos viros: *Verum est*, inquit, *quod post resurrectionem ei* (Petro) *dixit ter* (Christus) *bis tantum* Pasce agnos meos, *& tertio* Pasce oves meas: *sub conditione tamen dixit*: Simon diligis me? *cui respondit Petrus*, Tu scis Domine, quod amem te: *& Christus dixit*, Si ergo diligis me pasce oves meas. *Quum ergo probatio dilectionis exhibitio sit operis, videtur, quod qui non diligit Christum, oves Christi pascere non valeat. Sed quum dilectio Christi per opera manifestetur, nescio quomodo pascat oves Christi, aut quomodo habeat claves Christi, qui opera facit notoria Diaboli.* Ad hæc circa auctoritatem Pontificum, eorumque dignitatem, quæ non effu-

effutiit vir effrenis? ea plane, quæ hominem præ æstu prorsus sui impotem prodant: *Nam in Ecclesiæ exordio æqualis potestatis*, cap. 10. dixit, *cum Papa erant Episcopi*: capp. 5, & 10, *perpende*, inquit, *quanta fraude, quanta astutia temporibus antiquis fuerint facta, & scripta* (de decretis loquitur, ac decretalibus) *quamplurima ad tenendam hanc dignitatem Papalem, quam Christus nunquam concessit æternaliter, nisi ad tempus illis, qui diligunt Deum... Ridiculum est enim dicere, quod unus homo mortalis* (paulo ante rustici pauperis filius, aut piscatoris Veneti) *dicat se potestatem habere in Cælo, & in terra ligandi, & solvendi peccata, & quod ille sit filius perditionis, &c.* (*ille nempe qui dicit se potestatem habere &c.*) Cap. 17. docet Pontifices dispensare circa canones non modo nequire, sed nequidem eam dispensationem Concilia Pontificibus posse largiri; quinimo, *Nullam aliam*, inquit, *potestatem Petro tribuit* (Christus) *quam ligandi, & solvendi, ligandi per pœnitentias, & solvendi culpas*. Næ homo nihil in S. Scripturæ, & recta traditionis interpretatione versatus. Eodem cap. 17, & 23. scribit olim Romanam Curiam spiritualem fuisse, postmodum vero mundanam effectam, diabolicam, & tyrannicam, Curiisque sæcularibus pejorem; atque Pontificis juris non esse beneficiorum collationes, aut reservationes: *Tales reservationes, quas nunquam legimus in Evangelio, sunt rapinæ*, inquit, *manifestæ, violentiæ publicæ, jura Papalia iniqua, & abusiva, consuetudines diabolicæ ad omne malum inductivæ &c.* Est ne auditum horribilius, & a veritate absimilius? Capp. 20, 22, 24, 25. &c. docet Imperatorum, & Regum id juris esse, ut Pontifices coerceant, & diris carceribus mancipent, imo morte perimant, qui Ecclesiam scindunt, aut Ecclesiæ scandalo sunt. Pontificibus, ac universis potestatibus non esse a christianis parendum, nisi in licitis, & honestis, quibus aperte adversandum, & obsistendum, quum ea perpetrant, quæ in Ecclesiæ scandalum vergunt, aut manifeste noxia sunt. Quis quæso in Ecclesiæ, & sæculi potestates adeo est debacchatus? Docet quod sacerdotes Belis populis fucum faciebant, ita sui ævi Pontifices Deo mentiebantur, & hominibus Indulgentiarum, benedictionum, & dispensationum elargitionibus: *Quales Pontifices*, (pa-

(patienter aures) *si e radicibus non extirpentur*, *Ecclesia*, inquit, *non erit Apostolica, sed apostatica*; *non divina*, *sed maligna*, *in qua non est sedendum*, *sed ab ea fugiendum* ... *& isti* (Papæ subdit) *recte impii vocantur*, *cum quibus pereunt*, *qui eis obediunt*.

Scio (nolo enim Gersonio invidiam conflare ultra modum) scio ea scripturisse sub id ævi, quo dirissimum grassabatur schisma, quo tres de Pontificatu pertinaciter decertabant, quo moribus Ecclesiam deturpabant: attamen sermones, quos usurpat ille, & rationes, quibus innititur, nec animum bene affectum, nec mentem recte censentem præferunt; quin potius hominem produnt, quem effrenati ingenii æstu abreptum, omnes extra officii, sanæque opinionis fines furor abstraxit. Nam quod Pontifici non concedit Evangelium, id totum illi detrahendum jubet; quod collatum tradunt canones, id denegandum illi, atque nauci floccique canones faciendos asserit. Duobus inter reliqua principiis doctrinam suam superstruit, quibus semel jactis fundamentis, Rempublicam, & Religionem concuti; & corruere necesse sit, utque lata seditionibus, ac schismatibus aperiatur, sternaturque via. 1. Legem omnem latam esse ob bonum Reipublicæ, ergo Rempublicam legi omni superstare subinfert, atque ad bonum Reipublicæ curandum nulli privato parcendum, atque adeo, ut non modo Pontificibus, Regibusque non parcendum sit, eosque nihil juvari legibus canonicis, aut civilibus, sed ipsimet Christo Domino, quem nihil juvavit lex, qua naturalis, qua divina. *Ubi de pari*, inquit cap. 5, *concurrunt curatio reipublicæ*, *& conservatio alicujus personæ privatæ*, *cesset lex*, *cesset jus*, *quo tollitur salvatio boni communis*, *nec habeat virtutem pro tunc alicujus juris legis*, *aut consuetudinis*; *in tantum*, *ut Dominum nostrum mori expediret*, *ne tota gens periret*. *Omnes ergo constitutiones Apostolicæ*, *sive leges factæ in favorem Papæ*, *Cardinalium*, *sive Prælatorum intelliguntur*, *& intelligi debent*, *ubi respublica Ecclesiastica directe*, *vel indirecte*, *publice*, *vel occulte*, *in parte*, *vel in toto*, *detrimento*, *vel divisioni non videtur subesse*. 2. Voti, & Juramenti religionem erga Reges, & Pontifices non obstringere, nisi id exigat Reipublicæ,

aut Ecclesiæ bonum; pro cujus bono gradu dejiciendos Reges, aut Pontifices docet. *Intelliguntur*, inquit cap. 22, *omnia juramenta ipsi Papæ, vel cuicumque alteri personæ privatæ mortali præstita per quamcumque personam, salva semper utilitate, curatione, & sanatione totius corporis reipublicæ, & præsertim universalis Ecclesiæ. Sicut si Rex iniquus in populum sibi subditum vellet desævire, non tenentur ejus subditi juramentum homagii, & fidelitatis olim præstitum ei in aliquo observare. Nam, ut prædixi, in curatione universalis Ecclesiæ, & cujuscumque Reipublicæ subditi fiunt Domini, & Judices Dominorum, & superiorum proprias utilitates cum detrimento Reipublicæ amantium*. Cap. 5. horum simillima scripturierat, quæ referre supervacaneum est, neque aliud esset, quam operæ dispendium facere. Interea qui ita in Reges, Pontificesque efferbuit effrenis, quid non ausus est in Cardinales? Cum Andrea Magorensi Cardinales in id dumtaxat institutos contendit, ut baptismo fideles initiarent, atque defunctorum cadavera terræ demandarent; neque per ipsum stetit, quominus a Concilio Constantiensi decreto caveretur, ne unquam e Cardinalium cœtu quispiam in Pontificem adscisceretur, neve Cardinalium quisquam Concilii cœtui adsisteret. Sed de Concilio generali neque meliora protulit, cogita si potuit, qui animo ita in transversum actus erat, quum talia scripturiebat. Ergo cap. 15. & 21. effutit, quod quando agitur de reformatione Ecclesiæ Romanæ, vel de schismate invecto a duobus, vel pluribus se pro Pontifice gerentibus; vel de depositione Pontificis ob notorium crimen, & in scandalum vergens; vel de coercenda, coarctandaque Pontificis potestate, non Pontificis, non Cardinalium juris esse, sed Imperatoris partes Concilium convocare, eique præsidere: *Quæ si non præstet Imperator, devolvitur*, inquit, *hæc convocatio ad Reges, & Principes primo, post ad Communitates, & alios Dominos sæculi. Quod si non essent, in casu possibili, devolvetur ad cives, & rusticos &c.* Deus quæ audio! Pudet talia recordari: utinam illum puduisset hujusmodi litterarum monumentis demandare! Audiendus interea Thomassinus dissert. 15. in Concil. num 23. ubi habet: *Adverte exasperatum fuisse Gersonii animum, calamumque absurditate suorum temporum, & dubio-*

dubiorum Pontificum, ſchiſmatiſque pertinacis importunitate; atque adeo plurimum degeneraſſe illum a clementia, & reverentia &c; doctrina ſcilicet veteris Eccleſiæ Gallicanæ &c. Quæ quum ita ſe habeant, quæſo, iterumque quæſo, de Gerſonio tandem non ex rumore, & fama, ſed ex veritate, & fide lector ἀπαθὴς dijudicet, & decernat.

Conſtantienſibus, & Baſileenſibus non modo, ſed pro Baſileenſis, & Conſtantienſis decretis, tanquam pro aris, & focis decertantibus quæſitum patrocinium a Petro de Alliaco Cardinali Cameracenſi Gerſonii olim præceptore quum fuerit, ipſius quoque in judicium doctrina poſtulanda ſecundo loco eſt. Ergo ille non ita deſipuit, non ita deſæviit; imo ipſe eſt, quem in pleriſque Andreæ Magorenſi, de quo paulo poſt, & Gerſonio objectare, quove illos objurgare jure poſſimus. In tractatu de Eccleſ. poteſt. in Concil. Conſtant., & quidem poſt ſeſſ. 5. exarato, & ibidem ſolemniter lecto apud VonderHart tom. *6.* part. 1. cap. 1. concluſ. 2. docet poteſtatem juriſdictionis S. Petro a Domino fuiſſe collatam verbis illis: *Paſce oves meas, unde in Petro,* ſubjungit, *fuit plenitudo poteſtatis, quam poſtea diviſim aliis* (Apoſtolis) *dedit, vocans eos in partem ſollicitudinis*. Poſtquam vero concluſ. 4. præmiſiſſet S. Petro utrumque Epiſcopatum univerſalem Orbis, & Romanum Urbis fuiſſe concreditum: *Ita*, ſubdit, *ex tunc in Petro, & ſuis ſucceſſoribus duo Epiſcopatus concurrerunt, videlicet univerſalis Eccleſiæ, & particularis Eccleſiæ Romanæ ... & ab eo tempore ... Romana Eccleſia fuit, & erit Caput omnium Eccleſiarum particularium, ac totius univerſalis Eccleſiæ, hac videlicet ratione, quod ejus particularis Epiſcopus eſt Caput univerſalis Eccleſiæ ... Et in hanc ſententiam concordant Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, & SS. Patrum decreta; unde negare Romanam Eccleſiam eſſe Caput omnium Eccleſiarum hæreticum eſt, ſicut negare ſummum Pontificem eſſe Caput Eccleſiæ, ut habetur* 22. diſt. *Omnes*. Concl.*6.* docet nomina quidem Papatus, & Cardinalatus olim uſurpata non fuiſse, attamen Eccleſiaſticas poteſtates illis nominibus deſignatas in Apoſtolis præextitiſse, videlicet *in Petro,* inquit, *Papalis dignitas, & in ceteris Apoſtolis Cardinalatus auctoritas: nam Apoſtoli Petro tamquam* (Papale) *officium gerenti aſſi-*

assistebant, tanquam Cardinalatus ministerium exercentes, sicut nunc Papæ assistunt Cardinales... sicut Petrus prius fuit Papa Orbis, idest universalis Ecclesiæ, quam Episcopus Ecclesiæ Romanæ, ita Apostoli prius fuerunt cardines Orbis, quam aliqui fierent cardines urbis Romanæ: in signum vero hujus distinctionis in investitura Papatus dicitur Papæ: investio te de Papatu Romano, ut præsis Urbi, & Orbi: in utraque vero tam Urbis, quam Orbis præsidentia coassistunt Papæ Cardinales... vice, & nomine tam Romanæ, quam universalis Ecclesiæ. Eamdem in rem plurima conclus. 7. congerit, quæ persequi non vacat, quibus Gersonii, & Magorensis opinionem sacræ Cardinalium dignitati parum æquam perstringit, exagitat, percellit. Quamquam eorum omnium, quæ ad Cardinalium gradum amplificandum profert, nolim me vadem interponere, neque eadem omnino fide mea esse jusserim. Verbo id unum perstringam, quod plurimis agens de Cardinalium origine, prærogativis, & officiis prosequitur Cl. Thomassinus vet., & novæ discipl. tom. 1. lib. 2. cap. 113. usque ad cap. 116, Cardinalium institutionem potius quam divino, acceptam referendam juri Ecclesiastico videri: eosdem olim denominatos Episcopos, Presbyteros, & Diaconos Ecclesiis particularibus præfectos, ut ostendunt Wanespenius par. 1. juris Eccles. tit. 22, & PP. Maurini in notis ad epistolas S. Gregorii M. pag. 501: de eorumdem institutione juri Ecclesiastico tribuenda agit Eugenius IV. in epist. ad Archiep. Cantuariensem: circa annum 1059 dumtaxat cœpisse anteponi Episcopis scribunt Panvinius, & Sigonius: galero rubro ab Innocentio IV. anno 1246. donati sunt: ex Monachis assumpti jam ab anno 1591 a Gregorio XIV: vestes purpureas anno 1464. a Paulo II. acceperunt. Sed ad Alliacensem regrediatur oratio.

Eadem par. 1. cap. 3. de Hierarchia Ecclesiastica agere adgressus principio de Pontifice statuendum sibi proposuit: *Supponitur*, inquit, *quod inter auctoritates Ecclesiæ regitivas sit hierarchica subordinatio, & quod una scilicet Papalis auctoritas sit suprema ex Christi institutione, juxta illud* Jo: 20. Pasce oves meas. Ad Cardinales dein gradum faciens, *Ex præmissis*, subdit, *infertur, quod sicut status Papæ, sic & post eum status Cardina-*

dinalium ad ordinem hierarchicum ex Christi institutione pertinet. Nam ipsi quantum ad hunc statum statui Apostolico immediate succedunt ... unde ulterius sequitur, quod ad statum Cardinalium tamquam ad statum Apostolicum primo pertinet una cum Papa regimen totius Ecclesiæ ... ex eodem fundamento patet, quod ad Sedem Apostolicam, idest Papam, & Cardinales præ ceteris sedibus particularibus pertinet declaratio veritatum necessariarum, aut utilium ad salutem, sive quantum ad fidem, sive quantum ad regimen Ecclesiæ. Quæ hic habet de Pontificis auctoritate planissima sunt, quam ullo glossemate indigeant: quæ tamen attexit de sacro Cardinalium cœtu in Reipublicæ christianæ administratione divino jure a Summo Pontifice adhibendo, quæque nuper doctiss. Serrio summopere arrisisse perspectum est, probari mihi omni ex parte nequeunt, propterea quod abs vero non abhorreat Cardinalium alioquin amplissimum Ordinem intra Ecclesiastici juris limites esse conclusum: certo vero sit certius juxta regiminis Monarchici rationem a Christo D. in Ecclesia institutam unum penes Pontificem in Republica christiana administranda rei totius sacræ summam consistere. Quo de assumpto, quia suo satis, superque actum est loco, ab eo nunc retractando abstinemus. Cap. 4. exhibet 10. conclusiones, quas plurimis, qua Præsulibus, & qua doctoribus præhabito diligenti examine probatas fuisse perhibet: quarum hæc summa: Romanam Ecclesiam Ecclesiarum omnium Matrem esse, & Magistram: Concilii œcumenici, universalis imo Ecclesiæ Caput eamdem esse: hanc vero Capitis singularem præeminentiam obtinere traditione divina. A Pontifice Maximo, Cardinaliumque Collegio ejusdem Romanæ Ecclesiæ speciem exprimi pulcherrimam, summamque geri, Concilii generalis imo partem potiorem, ideoque universalis Ecclesiæ peragi, faciemque repræsentari: adeoque Romanam Ecclesiam in tantam assurrexisse auctoritatem, ut absque ejus conscientia, nihil in rebus ad Religionem attinentibus queat definiri, ac decerni: ei proinde a Concilio, ut par est, auscultandum, nec quidquam eadem inconsulta, aut invita audendum, aut adgrediendum. Missis, quæ par. 2. de Annatis præsertim Romanæ Curiæ persolvendis exagitat, siquidem parum huc faciant, confestim

festim ad ea, quibus par. 3. Concilii potestatem supra Pontificem evehere enititur, descendo, ut iis rite perpensis judicet demum æqui, rectique æstimator quanti pluris ea facienda sint, quibus primas Pontifici supra Concilium tribuimus.

Parte 3. igitur totus in id incumbens, ut Concilio Pontificem subjiciat, id agit, ut principio doceat plenitudinem potestatis residere 1. in Ecclesia universali; 2. in Romana Ecclesia particulari; 3. in Concilio generali: *Ergo*, infert, *non residet in solo Romano Pontifice*. Quod ut probet, postquam supposuisset Romanum Pontificem esse Caput triplicis Ecclesiæ, 1. & principaliter Ecclesiæ universalis; 2. Romanæ Ecclesiæ particularis; 3. Concilii generalis, sic arguit: *Sed constat, quod non est minor potestas in toto corpore, quam in ejus parte, scilicet in Capite, quia omne totum est majus sua parte, & per consequens major plenitudo potestatis erit in quolibet corpore, cujus ipse est Caput*. Confirmat id, *Quia*, inquiens, *aliqua potestas est in Ecclesia, quæ non est in Papa, igitur in eo non est potestatis plenitudo*: probat antecedens, *quia confirmatio in fide juxta illud*, Rogavi pro te Petre &c. *non est in Papa, quia hoc non est dictum de fide personali Petri, quum ipse erraverit, sed de fide Ecclesiæ, de qua dicitur*: Et portæ Inferi &c. *Quod privilegium*, subdit, *aliqui extendunt ad Romanam Ecclesiam, aliqui ad Concilium generale, aliqui vero restringunt solum ad auctoritatem universalis Ecclesiæ, sed non potest extendi ad Papam*. Objectioni vero, quod juxta canones Pontifex habeat plenitudinem potestatis; respondet, quod hæc plenitudo est plenitudo jurisdictionis, & quod proprie loquendo solum residet in Romano Pontifice, qui illam potest generaliter exercere: *Hæc autem est*, inquit, *in solo Papa, & non proprie in aliqua Communitate*. Cap.2. postquam asseruisset Pontificem Concilio generali esse subjectum, assertionem veluti corrigens, ac certum intra limitem coercens, *Dico*, inquit, *quod sicut Concilium Pisanum, ita & aliud Concilium in aliquo casu esse potest supra Papam, & potest eum deponere*. Casus autem juxta ipsum hæresis est, aliusque hujusmodi ob voluntatis obfirmationem in crimine huc facile redigendi. Cap. 4. rursus propugnandam aggressus Concilii supremam potestatem, non alio plane, me-

melioríque rationum pondere conficit Concilii judicium præferendum fore judicio Pontificis, quam quod ipse in fide errare possit, sicut Petrus: *Tamen secundum aliquos*, ait, *hoc est speciale privilegium universalis Ecclesiæ, quod non possit errare in fide: licet hoc idem pie credatur de Concilio generali, scilicet quando innititur divinæ Scripturæ, vel auctoritati, quæ a Spiritu sancto inspirata est; alias sæpe errasse legitur.* Postremo tractatum hisce verbis concludit: *Hæc igitur ad decem capitula in prologo hujus operis proposita* (erant hæc capitula illa, quæ Johannes Patriarcha Antiochenus in schedula de auctoritate Papæ supra Concilium proposuerat) *mihi pro responsione videntur sufficere, quæ tamen non definitive determinando, sed doctrinaliter suadendo posita sunt: nam hujus rei definitionem sacri Concilii determinationi submitto.*

Hisce Petri Alliacensis dictis hasce adjiciendas observationes duxerim. 1. Agnovit is probe, ingenueque fassus est decretis sessionis 4, & 5. nihil Pontificiæ auctoritati fuisse detractum, neque vulnus ullum inflictum opinioni Pontificem supra Concilium efferenti: nam tractatum huncce edidit Constantiæ in Concilio anno 1416. die 1. Octobris, ac proinde post sess. 5, quæ habita fuerat anno 1415. die 6. Aprilis. 2. Abfuit oppido multum a doctrina Andreæ Magorensis, & Johannis Gersonii, sive doceret de potestate Pontificis, sive de Cardinalium dignitate, sive de Ecclesiæ Romanæ privilegiis, sive de Concilii auctoritate, multoque magis circa dicendi rationem, orationisque modum, & stilum. 3. Non sibi tamen cohæsit, æqualisque constitit. Parte 1. Pontifici supremam in universam Ecclesiam potestatem vindicat; ex eo potestatem in Ecclesiam universalem defluere; ad Pontificem præ ceteris pertinere rerum ad fidem spectantium definitiones, idque totum ex institutione divina manare, scilicet ex promissionibus Petro factis perhibet. Rursus Pontificem Caput Concilii non modo, sed etiam universalis esse Ecclesiæ, in universam Ecclesiam Capitis, & præeminentiæ obtinere traditione divina auctoritatem, dignitatemque; a Pontifice repræsentari Ecclesiam universam, ac Pontificis consensum omnino a Concilio requirendum esse, & suscipiendum aperte fatetur: parte autem

autem 3. Concilio Pontificem subjicit, inferioremque agit. 4. Ficulnea plane, & infirma esse quam maxime ejus argumenta, ac falsam prorsus, & fallacem argumentationem. Principio argumenta, quæ adhibet, id probandum eunt, tum quod Pontifex Ecclesia universali non modo, sed etiam Romana, nedum generali Concilio, sed etiam particulari esset inferior: tum quod ita Rex Regno inferior foret, quinimo Christus Dominus neque Ecclesia esset superior, quia nempe totum majus est sua parte. Promissiones S. Petro factas ad Ecclesiam detorquens de Pontifice accipi pernegat, quod falsum omnino art. 1. ostendimus, quas & ipsemet quondam rectum in sensum exposuit, ut inferius patescet; non secus ac falsum, quod Petri fides labefactata fuerit, ac ille in fide quidquam humani sit passus. A Concilio generali repræsentari universam Ecclesiam dicit, dubitat tamen num privilegio inerrantiæ illud gaudeat, quamquam id pie credendum proponit: sed a Summo Pontifice Ecclesiam perinde universam repræsentari docet; quid ergo idem privilegium ei detrahit? Romanæ Ecclesiæ rursus illud privilegium adseri refert, nec ei ob id invidiam creat: Quid ergo injuriam ex eo Romano Pontifici conflat? Certis tantum in casibus Pontifici præesse Concilium ait: ergo in ceteris Concilio Pontifex præerit: quare ergo tunc non erit Pontifex Concilio superior, non eritque tum falli, & fallere omnino nescius? Si infallibilis Ecclesia universa, nonne infallibilis pariter ille, qui universæ præest Ecclesiæ, quum illi auscultare universam Ecclesiam idemmet jubeat?

Præstat postremo audire eumdem Alliacensem in allocutione, quam suo, & Academiæ Parisiensis nomine quondam, idest paulo ante Pisanam Synodum, ad Clementem VII, quem tanquam legitimum Galli colebant, copioso, illustrique cœtu coram habuit, quæ in appendice tom. 1. oper. Gersonii rejecta legitur: *Igitur*, inquit, *pro vestris humilibus filiis Universitatis Parisiensis, & pro nobis eorum nunciis, qui suis in hac parte obsequimur mandatis, & documentis innitimur, corde, & ore unanimiter protestamur, quod quidquid hactenus in hac caussa per eos actum est, & quidquid in ea nunc, vel alias pro eis acturi, aut dicturi sumus, totum correctioni, & judicio Se-*
dis

dis Apostolicæ , & sedentis in ea Summi Pontificis humiliter submittimus , dicentes cum Beato Hieronymo 24. *q.* 1. *hæc est fides , Pater Beatissime , quam in Catholica Ecclesia didicimus , in qua si minus perite , aut parum caute forte aliquid positum est , emendari petimus a te , qui fidem Petri , & sedem tenes : Non ignoramus enim , sed firmissime tenemus , & nullatenus dubitamus , quod sancta Sedes Apostolica est illa Cathedra Petri , super quam , eodem Hieronymo teste , fundata est Ecclesia , ut habetur eadem quæst. in cap. quondam vetus ; & sicut dixit Cyprianus* 93. *dist. qui Cathedram : de qua sede in Cathedra Petri Apostoli in ea sedentis dictum est* : Petre rogavi pro te , ut non deficiat fides tua &c. *Hæc est igitur , ad quam determinatio fidei , & approbatio veritatis Catholicæ , ac hæreticæ impietatis detestatio maxime pertinet* . Hactenus Alliacensis , atque de eo hactenus.

Age modo ad Andream Magorensem in Hispania Episcopum hominem alterum , cui defensorum decretorum Conciliorum Constant. , & Basileens. caussa maximopere fidit , a cujusque cum sermonibus in Constantiensi, tum scriptis in Basileensi grandis excitatus pro Conciliis rumor, grandes contra Pontifices commotæ turbæ feruntur,oratio convertatur. Iste itaque severi,elatique supercilii auctor, qui in Concilio olim Constantiensi ipsa die sess. 5. orationem ad Synodum habuit , Juliano Cæsarino Cardinali anno 1435. opus inscriptum *Gubernaculum Conciliorum* , quod exhibet tom. *6*. VonderHart , obtulit , cujus hic brevi calamo anachronismos, antilegomena,apinas, errata indicasse, exsufflasse est.Ille igitur , quod hominem Ecclesiasticæ historiæ prorsus ignarum prodit , qui alioqui Basileensibus doctissimus habebatur , V. Bedam sub ævum S. Damasi Pontificis, ideoque sæculo IV. supparem,floruisse putidissimo anachronismo asserit, atque ut Conciliorum frequentem celebrationem urgeret,quanta præfidentia, tanta falsitate affirmavit octo Concilia generalia, quæ primo obtinuere, annorum 1*6*. intercapedine habita fuisse , atque spatio annorum *6*0. Concilia 32 , eaque quidem generalia, ab Ecclesia celebrata . Mendacio tam manifesto par. 5. ad calcem cap. 7 , & cap. 8. asserto alia etiam , atque etiam assuens ad vindicandam

Concilio Basileensi auctoritatem, quamvis exiguo admodum Episcoporum numero constanti, effutit *Quod sicut illa 32. Concilia fuerunt sancta, justa, & ab Ecclesia universa recepta, & tamen in ipsis fuerunt pauci viri Ecclesiastici, & pauci Patres, & Prælati, sic amodo potest, & debet fieri, quia dato quod multi vocentur, & pauci veniant, tamen quæcumque decreta, quum sint a Spiritu Sancto inspirata, & ab universali Ecclesia, quam repræsentat illa parva generalis Synodus, determinata, sunt tenenda a toto Clero, & populo Christiano tanquam si divinitus essent transmissa; & probatur per Concilia superius dicta, & primo per 4. Apostolorum Concilia, in quibus pauci numero fuerunt*: Vah supinum argumentatorem! *Item probatur*, inquit, *per illa 32. Concilia*, (aures patienter ad aretalogum) *de quibus scripsit Beda, & Gratianus in Cap. sexta Synodus 16. dist. quoniam*, paucis interjectis pergit, *in Synodo Nicæna fuerunt* 218. *Episcopi* (at fuere 318.) *in Synodo IV. Chalcedonensi fuere* 201. (supra dixerat 225.; at in utroque numero fallitur, nam fuere 630.) numerus ibi est expressus, ut locus non sit eumdem ab errore excusandi. *Utrum autem*, subdit, *illi Patres fuerint Episcopi, aut si in dictis Conciliis interfuerint Pontifices, aut per quos fuerint convocata, textus decreti non dicit, nec memini me legisse*. Næ vir apprime eruditus, cui utroque aure Basileenses auscultarent! Postquam iterum generalibus Conciliis pleraque, imo majori ex parte Concilia particularia adnumerasset, ut conficeret ad Concilium generale, quemadmodum Basileense, conflandum, exiguum satis esse numerum Episcoporum, profert exemplum ex 16. Conciliis, ut loquitur, generalibus Occidentis, & primo ex Arelatensi, *in quo*, inquit, *non fuerunt Patres nisi sex, & fuit Papa Romanus*: (superius dixerat adfuisse Patres 600; canonum vero Arelatensium auctorem fuisse Silvestrum I, utrumque vero falsum:) deinde ex Conciliis Lugdun. I, in quo fuisse Patres 18; Lugdun. II, in quo fuisse Patres 20. &c. falsissime affirmat. Piget ista refellere, sed pudet imo referre. Hæc tamen figmenta historiæ; agedum indicentur errores doctrinæ.

Itaque ex dictis inepte concludit: *His temporibus ad instar illorum Conciliorum possunt celebrari generalia Concilia cum paucis*

Patri-

Patribus: imo ex verbis Christi, *si duo ex vobis* &c. infert *ergo si duo fuerint in Concilio generali pro bono reformationis Ecclesiæ, poterunt unanimi consensu, & voluntate celebrare, & continuare, quia si verum est, quod in solo Concilio supposito existente in gratia potest salvari illa sancta Mater Ecclesia universalis*; (en saporem hæresis Calvini Ecclesiam ex solis justis componentis) *etiam sicuti fuit de Beata Virgine, in cujus corde passione Christi durante, quum discipuli ab eo fugissent, tota fides Catholica remansit, sicut credit, & est fides Catholica*; (en notam calumniæ, & blasphemiæ in Apostolos) *sic etiam si non sint, nisi duo in generali Concilio in charitate Dei, & gratia existentes*, (en odorem hæresis Wicleffi ajentis ab Episcopis malis potestatem deperdi) *in Spiritu Sancto congregati, poterunt celebrare Concilium, definire, judicare... quia justo non est lex posita, sed propter transgressores est posita lex: ergo illi duo boni, & justi poterunt alios judicare, & reformare, qui sunt mali*. Quamvis non tacendum (id enim ingenui viri officium,) quod p. *6*. c. 1. dictum retractans asserit Episcopos, quamvis malos, & ignaros, non tamen excidere a ministerii auctoritate. Concilium par. 2. describens, *Concilium*, inquit, *est societas multorum fidelium* (ita nempe ad Concilium accersit Sutores, Agasones, Sarritores, & cujuscumque generis tabernarios) *in unum propositum, & propter unam communem intentionem congregata*. Parte *6*. c. 1. postquam Cardinalium sacro cœtui se parum æquum præbuisset, historiæque Ecclesiasticæ ignarum quam maxime se prodidisset, quatenus eorumdem amplissimam institutionem uni officio sive Catechumenos sacro baptismo initiandi, sive Christifidelium cadavera humo demandandi acceptam refert; eodem capite inquirens in eos, quos Concilio interesse oporteat, tres opiniones proponit. 1. Quod solis Episcopis fas sit in Conciliis judicis personam, partesque agere, cujus rei hanc rationem adfert: *quia Episcopi succedunt Apostolis: etiam, quia pares sunt, quantum ad Clavium potestatem, cum ipso Papa* [sed quam falsum id est?] *ut expresse duo textus Evangelici Matth. 16, & 18. videntur dicere*. (sed quam falso illos est interpretatus?) 2. Quod unum penes Pontificem, Collegiumque Cardinalium de rebus fidei decernendi in

[...]udeat: (sed id toto etiam
Concilio plena, integraque potest[...]
ostio abs veritate abhorr[...] quod præter Pontificem, Cardinales [...]que Epi[...], præterea Abbatibus, Curatis, Presbyteris, Clericis, Laicis quin imo cujuslibet genus locus, gradusque in Conciliis patere omnino debeat, itaut suffragii ferendi in fidei caussis jure nullo ii defraudandi sint modo: *Et hæc opinio*, subdit, *est communior, & videtur esse securior, & sanctior: ratio potissima est, quia omnes eadem voce, eodemque ore debemus fidem defendere, & universalem Ecclesiam in membris, & in Capite reformare... imo potestas universalis Ecclesiæ*, addit, *videtur residere in ipsa tota Ecclesia, quæ est fidelium congregatio.. quia non potest dici Ecclesia, in qua est schisma.... ergo si aliqui Christiani in Concilio haberent voces, alii non, tunc in Ecclesia esset schisma, seu divisio, & jam tunc non esset fidelium congregatio*. Deus bone quæ audio! Quot verba ferme tot numero, fœdæque notæ errata.

Hiccine est homo, cui arrectæ intenderentur aures? Vereor ne turpe sit vel referre, relataque quomodo a viris probis, riteque institutis sint accipienda, quæ p. 7. de potestate convocandi Concilia ipsum perhibere non puduit. Istiusmodi enim juris particulam jam pridem ad Imperatores pertinuisse, & quamvis postea inter Pontificis jura fuerit transcripta, certis tamen in casibus (cujusmodi ei erant casus Constantiensis, & Basileensis Conciliorum) ad Imperatorem licite, ac legitime demum regredi pugnat. Quam vero, putas, ob rationem? Ecce potissimam, quam adfert: *Quia Imperator*, inquit, *repræsentat totum populum Christianum: ergo loco ipsius habet congregare Concilium*. Hominem ratione adeo desipientem habeas, per me licet, quo malis loco: attamen cedo, Anglus Presbyterianus ampliorem, si possit, laicæ potestati in Ecclesiasticas personas, & caussas facere facultatem. Insuper docet a tertia parte Episcoporum cogi posse Concilium etiam ceteris refragantibus: *Quia*, inquit, *spiritualis homo omnia judicat secundum Apostolum, & a nemine judicatur*. Ita susdeque S. Scripturæ loca vertit, ut quoquomodo efficeret, ne ab eo, quo stabilire eamdem satagebat loco, Basileensis Synodus dimoveretur. Par. 9. cap. 4. soli Concilio competere jus dissolvendi

se ipsum

se ipsum asserit; *Potestas Concilii*, inquiens, *major est*, *quam potestas Papæ*. Nempe eam rationem refricat, qua Concilium supra Papam extulerat. Sed quæso de auctoritate Pontificis, & Concilii non pigeat Gerronem huncce disserentem excipere.

Parte 1. cap. 2. propositis tribus opinionibus, quarum 1. Pontificem Concilio præfert; 2. Concilium inter, & Pontificem ex æquo potestatem partitur; 3. Concilio primas concedit: postremam hancce probat, Concilii scilicet majorem esse, quam Papæ in auctoritate, in jurisdictione, & in executione potestatem, *in auctoritate*, inquit, *quia potestas Concilii est a Deo immediate, & potestas Papæ est a Christo, & Conciliis*: (at num Deus non est Christus?) *in jurisdictione*, *quia Orbis major est Urbe*: (exinde concludere esset Christum etiam Concilio inferiorem ire) *in executione*, *quia Concilium potest*, *per quos voluerit*, *omnia Papæ officia exequi*, *& exercere*. Næ magno ille in errore versatur! Pontifex est ne Concilii, amabo, an Petri successor, & Christi Vicarius? Pontificis potestas est ne in Urbem tantum, an etiam in Orbem? Capitis officia exequi ne valet corpus? Ergone poterit alterum sibi Caput superinducere illo abjecto, & defuncto Pontifici non alium sufficere, sed per delegatos id muneris exercere? At ecce momenta, quibus argumentator nugacissimus doctrinam hancce superstruit! Probat id primo ratione: *Quia totum majus est sua parte*: 2. Auctoritate multiplici: tum *Quia qui facit peccatum servus est peccati*; *sed Papa potest peccare*, *ergo est servus*; *Ecclesia non potest peccare*, *ergo est Domina*: iterum *Papa potest peccare*, *ergo subjicitur correctioni*: tum *Quia bonum commune debet præferri bono particulari*; *at Ecclesia est bonum commune*, *Papa bonum particulare*: (gerræ profecto gerræ, quas pudet refellere) tum quia S. Augustinus ait potestatem ligandi, & solvendi datam fuisse Ecclesiæ in persona Petri; S. Hieronymus asserit Ecclesiam a Christo accepisse Claves potestatis ligandi &c., & S. Gregorius ait se veluti quatuor Evangelia suscipere quatuor Concilia. 3. Exemplis Leonis Papæ, qui se Concilio submisit, ut habetur 2. q. 7. *Nos si*; & Conciliorum, quæ hoc de fide decreverunt, ac præsertim Concilii Constant., quod sess. 5. declaravit se Pontifice superius. Ita ratione, auctoritate, & exemplis abu-

abutitur, ut suos quam impune, tam impudenter crassos errores adstruat.

Objiciens autem sibi, quod ad Pontificem pertinet convocare Concilia; quod Petro superstructa Ecclesia fuit &c. Gersonium sequutus, imo Wicleffi inhærens vestigiis principium adstruit, quo lata, ut quondam Basileensibus exprobrabat Eugenius IV, perduellioni aperiatur via; quo Ecclesiæ quoque potestas elevetur, & contemptui habeatur; quove superbe in superiores insurgant subditi. Respondet enim, quod quemadmodum Rex etsi Regni comitia convocet, potestate tamen supra Regnum non potitur: pariformiter Pontifex quamvis Concilia cogat, potiori tamen, quam Concilium potestate non pollet: quemadmodum, subjungit, Petrus, quamvis convocaverit Concilium Apostolorum, tamen ipse non definivit, sed Apostoli simul cum eo, quia pares, & æquales fuerunt Apostoli, quantum ad potestatem Clavium. En recoctum errorem de æqualitate S. Petri cum ceteris Apostolis! Imo addit Concilium ea ratione præterea esse majus Papa, quatenus ex fidelibus etiam coalescit: *Ideo*, inquit, *potestas omnium Apostolorum, quorum loco succedunt Episcopi, & omnium fidelium conjunctim, & in communi major est potestas, quam Papæ, qui est unus homo, quia virtus unita fortior*. Apage crassum, supinumque argumentatorem? Præterea illud: *Tu es Petrus* &c. exponens, *Tibi Petro*, inquit, *ædificato super me petram, scilicet Christum, per apicem sanctitatis, & innocentiæ, per dignitatem, & comparationem virtutum, & sanctimoniæ, tibi dabo claves Regni Cælorum, contra quas non prævalebunt portæ inferi, scilicet nequitiæ. Quia non eas tibi dabo Petro ædificato super peccatum, vel diabolum, non tibi dabo eas existenti pertinaciter in peccato mortali, quia tunc portæ inferi, sive nequitiæ prævalerent adversus Ecclesiam.... Quod luce clarius ostendit Joannis 20, ubi Christus in tradendo claves Ecclesiæ Petro, & Apostolis dixit: Vos Apostoli primo accipite Spiritum Sanctum, & postquam eum habueritis, tunc quorum remiseritis peccata remittentur eis* &c. Imponere nolim illi personam Wicleffi affirmantis malis Episcopis non conferri jurisdictionem, nam alio, ut supra innui, in loco aliter scribit: sed cur sibi versatilis ingenii vir

vir non constat? Postremo de auctoritate Concilii ab se ex fidelibus conflati agens: *Ideo*, ait, *Concilium . . . imo quilibet Christianus pro tuenda libertate Ecclesiæ, ne sit serva peccati, acriter, & publice, palam, & occulte debent Papæ, & quibuscumque Ecclesiasticis servare nolentibus decreta in Conciliis generalibus in faciem resistere, & obedientiam subtrahere, & tanquam a pagano, hæretico, & fidei inimico ab eo fugere, & ab ejus obedientia, & sequela recedere . . . . Certe ad salvandam*, subdit, *hanc libertatem Ecclesiæ debent omnes Reges terræ adstare, & Principes, ac omnes Christi fideles in unum convenire adversus Christum Domini, adversus Vicarium ipsius Christi Jesu, & alios ejus sequaces quoscumque, & ab ejus obedientia recedere*. Proh prava dogmata! Proh putida deliramenta! Hisce tamen innixi Basileenses in Eugenium infremuerunt, & pessima quæque intentarunt. Verum postquam in Pontificem, tam immania, tam iniqua, tam insana, tam erronea ille evomuiset, veritate pressus demum agnovit nihil a Constantiensi, vel Basileensi definitum cœtu, quo Pontificiæ Concilii sit præferenda potestas: *Quia*, inquit, *opiniones diversæ sunt, & nulla est determinatio facta tam propter Papam, quam propter generale Concilium Basileense, Papa absente ab ipso, & non scio si approbante: ideo necessarium est, quod celebretur generale Concilium, & propter hoc, quod non credatur, nec asseratur, quod sint duæ potestates distinctæ in universali Ecclesia, scilicet Papæ, & Concilii generalis, determinetur ad perpetuam rei memoriam propter Papam, qui est, vel erit pro tempore, & propter sacrum generale Concilium conjunctim, quæ istarum potentiarum sit major in auctoritate, & jurisdictione, & in executione, quam alia*. Ista fusiori, quam par fuisset, stilo prosequuti sumus, ut plane pateret fons, ex quo putida opinio de potestate Concilii supra Pontificem profluxit. Confer doctiss. Petitdidier dissert. de auctor. decret. Concilii Constant. multo plura in præcitatos scriptores animadvertentem.

Alios plerosque neque spernendos doctos homines, sed & dignitatibus insignitos nobis objectant, qui Concilii partes supra Pontificem evehere conati sunt; nihilque non egere, ut tam Constantiensi, quam Basileensi Concilio potestatem talem, tan-

tam-

tamque adſciſcerent, ut vel Pontificis indubii poteſtati anteponendam propugnarent. Audiunt ex iis autem 1. Stephanus Pragenſis, qui in ſerm. ad Synodum Conſtant. an. 1417. habito apud VonderHart tom. 2. Concilii auctoritatem majorem Pontificis, & Cardinalium auctoritate adſeruit, illudque in his, quæ fidei ſunt, errare nequaquam poſſe; imo Pontificis electioni Eccleſiæ reformationem anteponendam exiſtimavit. 2. Æneas Silvius, qui Concilii Baſileenſis acerrimus aſſertor fuit, dum Cardinalis Dominici de Capranica in Concilio Baſileenſi comes, & familiaris eſſet. Julianus Cardinalis Cæſarinus, qui ad Eugenium datis acerbioribus litteris totus incubuit, ut ei Concilii diſſolutionem diſſuaderet: inter alia ſcribens, quod juxta decretum Concilii Conſtantienſis in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem ſchiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in Capite, & in membris, Papa Concilio tenetur obedire, & niſi obediat, poſſet puniri: unde ab Eugenio Concilii diſſolutionem fieri non potuiſſe concludit. 3. Nicolaus Panormitanus, qui eadem tempeſtate in commentario in cap. *Significaſti* de elect., & electi poteſtate ſcripſit: *In his, quæ non pendent a plena poteſtate Papæ, Concilium eſſe ſupra Papam: unde non poteſt Papa diſponere contra diſpoſitum per Concilium*, ubi allegat Gloſſam in cap. *Anaſtaſius*; cap. *Si Papa* 40. diſt., & Gloſſam in cap. *In fidei favorem*. 4. Johannes Patriarcha Antiochenus, qui tractatu elucubrato, atque Concilio Baſileenſi exhibito acriter defendit Concilium a Papa diſſolvi non potuiſſe; Concilium Romano Pontifice eſſe ſuperius probans ex cap. *Quodcumque* 24. q. 2. ex S. Auguſtino decerpto; atque ex decretis ſeſs. 4., & 5. Concilii Conſtant. 5. Nicolaus de Cuſa poſtea Cardinalis, qui lib. 2. de concordantia Catholica cap. 17. *Univerſale Concilium*, inquit, *quod univerſalem Catholicam Eccleſiam repræſentat, eſſe ſupra Patriarchas, & Romanum Pontificem credo dubium eſſe non debere*. Quam propoſitionem probat ex eo, quod in Conciliis generalibus geſta, & judicata per Romanum Pontificem examini, & ſententiæ iterum ſubjecta legantur; atque ex Concilii Conſtantienſis, & Baſileenſis decretis. 6. Gregorius Corrarius Venetus Romanæ Eccleſiæ Protonotarius, qui ad Sigiſmundum Imper. orationem habuit an. 1433. pro Concilio

lio Basileensi, qua satis indicat Concilii juris esse reformare Ecclesiam etiam in Capite. 7. Thomas de Coursellis Doctor Parisiensis, & Concilii Basileensis Orator, qui in oratione habita Biturigibus in Conventu Ecclesiæ Gallicanæ ad Carolum VII. ex Conciliis Constant., & Basileensi, Eugenii confirmatione, ac jure Canonico Concilii supra Pontificem præstantiam multis propugnavit. 8. Alphonsus Tostatus, qui in suo defensorio part. 2. cap. *69*. docet Ecclesiæ auctoritatem esse potiorem auctoritate Pontificis, qui membrum est illius, & illam in fide errare non posse, illum vero posse errare, & sæpe errasse Pontifices reperiri: unde concludit supremum a Christo Ecclesiæ tribunal in sacro Concilio etiam supra Papam fuisse constitutum. *9*. Dionysius Carthusianus, qui Basileensis Concilii tempore florens lib. 1. de auctorit. Papæ, & Concilii generalis art. 10, 31, & 34. Concilium generale supra Pontificem stare, & amplioris esse potestatis conficit ex decretis Concilii Constantiensis, cui proinde Pontifex in his, quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris subjaceat. 10. Henricus Kalteisen Ord. Præd. Doctor Coloniensis, qui in orat. habita in Concilio Basile. advers. 3. articulum Bohemor. de libera prædicatione verbi Dei apud Harduinum tom. 8, pro superioritate Concilii supra Pontificem pariter stetit.

Verumtamen impræsentiarum (nam de scriptoribus in hocce argumenti genus suus erit agendi locus) reponimus 1. auctorem Anonymum in tract. de comm. adversus Jacobum Misniensem; Mauritium Pragensem in simili tract. in Concilio Constant. pariter conscripto; Johannem Antiochenum in thesibus ipso in Concilio propugnatis; S. Johannem a Capistrano tract. de Papæ, & Eccl. auctoritate; S. Laurentium Justinianum lib. de obed. cap. 12; S. Antoninum in summa part. 3. lib. 23. cap. 3. §. 3; Johannem de Turrecremata loc. cit.; Johannem Ferrariensem lib. contra Gentes cap. *79*; Cardinales Johannem Carvajalem, & Nicolaum Cusanum apud August. Patricium hist. Concil. Basile. cap. 118; Thomam Valdensem doctrin. fidei lib. 2. art. 3. cap. 32; Franciscum Philelphum in epist. ad Poggium; Hieronymum Savonarolam de verit. fidei lib. 4. cap. *6*. Ex Græcis præ-

terea Josephum Patriarcham Constantinopolitanum in confess. fidei; Isaiam Patriarcham Hierosolymit. in epist. ad Eugenium IV; Nicodemum Abbatem Æthiopem in epist. ad eumdem Pontificem; Josephum Methonensem in resp. ad libellum Marci Ephesini; Andream Rhodium Episcop. in Concil. Florent. sess. 7; Gennadium Scholarium de primatu Papæ capp. 9, & 16; Georgium Trapezuntium in epist. ad Nicolaum V; Leonardum Chiensem in epist. ad eumdem Pontificem, de quibus jam supra fati sumus, aliosque suo loco laudandos, qui in aliam plane abiere sententiam, Pontificibus summis integra sua manere jura superioritatis, & infallibilitatis docentes, quos nos illis objectamus.

Reponimus 2. Stephanum Pragensem hanc quæstionem uti mere scholasticam, non uti dogmaticam exagitasse, quam neque ex scriptura, neque ex traditione comprobat; sed neque decretis sess. 4, & 5. Concilii Constant. comprobatam indigitat: quin imo necessarium in Ecclesia Caput adstruit, illudque Pontificem Romanum ex Christi institutione esse, quo veluti unitatis vinculo colligari Ecclesia indigeat, ut una sit, & consistat, in quo demum ait residere *fontalem*, & *capitalem* plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis; *& illa*, subdit, *specifica, & magna potestas est per se principium, & per se finis omnium potestatum particularium.* Æneam Silvium postea Pium II. opinionem præconceptam abdixisse diplomate edito, de quo infra, ubi de Concil. Constant. decretis dicemus in resp. 5, & mox quum de Academiis, & quando de scriptoribus Latinis. Interea audiendus in orat. habita in conventu Mantuano, quam ex Nicolao Petit descriptam exhibet Harduinus tom. 9. Concil. *Nemo*, inquit, *se fallat ... Ecclesia una est, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur; quomodo multi radii solis sunt, sed unum lumen; & rami arboris multi sunt, sed unum robur tenaci radice fundatum; & de fonte uno rivi plurimi defluunt ... unitas tamen servatur in origine, ... sic Ecclesia Dei luce perfusa per totum Orbem radios suos porrigit, unum tamen est, quod ubique diffunditur; unum tantum caput, & una origo, & una mater Ecclesia* (Romana) *alienus est, profanus est, hostis est, & habere non potest Deum Patrem, qui Romanæ Sedis, quæ universalem Ecclesiam virtute complectitur,*

tur, *non tenuerit unitatem*. Julianum quoque primam ejuraſſe ſententiam, ac Pontificem ſupra Concilium extuliſſe refert idem Pius II. in Bulla retract., qua imo aſſerit Julianum veteri relicta ſententia Pontificem Concilio prætuliſſe, dum ipſe adhuc in priori ſententia, quam cum eodem Juliano Baſileenſibus adhærens defenderat de Concilii ſuprema poteſtate, tenacius permaneret. Addiderim quod Cardinalis Julianus ea de re Concilio Baſileenſi adjecerit animum, quod inſcio Eugenio, eodemque deinde id reprobante, cum Bohemis, & Sigiſmundo Imperatore ſe commiſiſſet, ut ex actis Concilii planum fiet: ſed & opinionem illam de Concilii præſtantia Eugenio proponens, ut alienam potius, quam ut ſuam propoſuit, nam ait: *In tribus prædictis caſibus*, *ut dicunt*, *Papa eſt inferior Concilio*. Concilium denique tanta in Eugenium moliri, atque attentare perſpiciens, ei valedicto, Eugenio reconciliatus eſt. De Nicolao Panormitano refert Ciacconius in breviar. geſtorum ejus inter vitas Pontificum, quod Alphonſi Regis Aragoniæ juſſu ad Concilium Baſileenſe ſe ſe conferens Eugenii partes primo ſuſtinuit; poſtea quum Alphonſus Eugenio ſubiratus eſſet, Romani Pontificis partes impugnaturus Baſileam rurſus adiit, pluribuſque ſuaſit Eugenii depoſitionem, quam tamen quum proxime attentandam perſpiceret, a Synodo diſceſſit: non multo poſt denique a Felice V. Cardinalis renuntiatus Baſileam rediit, ſe ſeque acerrimum Concilii propugnatorem propinavit. Itaque alternatim in partes deſcendebat, quæ ſuis impendiis alterna vice deſervirent,& quas mox proſcidiſſet, impenſe colendas ſuſcipiebat. Sed illud quoque obſervatione dignum eſt, quod ut refert Auguſtinus Patricius cap. 120, Panormitanus dum ſermonem haberet in die Pentecoſtes, qua Felix Sacris operabatur, dum ſcilicet de auctoritate Concilii, & Papæ loqueretur, aſſeruit Papam eſse majorem generali Concilio, neque recte agi a Patribus, quod nomen Concilii Pontificis nomini præferrent; quoniam ipſe eſset Caput Concilii, & Epiſcopus univerſalis Eccleſiæ; ſed hanc prærogativam habere Pontificem in rebus alienis;in factis autem propriis ita Papam ſubeſse Concilio, ut etiam pro quocunque peccato notorio Eccleſiam perturbante a Concilio poſset judicari. In aliis vero judi-

 cium

cium ad eum omnino pertinere, ad quem etiam fidei definitiones spectarent, etiam præsente Concilio generali. Hæc Panormitani verba Basileensium animos perturbarunt, putantes hisce a Panormitano Concilii Constantiensis, & Basileensis decretis iri detractum: monitus propterea super his coram Felice, & Cardinalibus suis se purgavit, ajens ea verba se ardore quodam sermonis protulisse, proinde in bonam partem eadem interpretarentur, ut qui auctoritati Conciliorum favisset semper, faveretque quoad viveret. Hæc de Panormitano Augustinus Patricius.

Johanni Patriarchæ Antiocheno genere Gallo opponimus Johannem Antiochenum Patriarcham, vel ab illo, vel ab se diversum, quem in Concilio Constantiensi pro auctoritate suprema Pontificis acriter pugnasse narravimus. Cæterum, quæ isthic in tract. incip. *Ad ostendendum* apud Harduinum tom. 8. pag. 1559. congerit, adeo futilia, vel aperte falsa, sive quæ in adversam partem profert, sive quæ ut ab adversario se protegat, profundit, ut ea sive refellere, sive etiam referre & pudeat, & pigeat. Nicolaum Cusanum, dum Eugenio esset subinfensus, & Concilii Basileensis consiliis addictus, nil mirum id scripturiisse, quod & falso fundamento supposuit, & superstruxit: videlicet quod a Pontificibus judicata iterato generalium Conciliorum examini fuerint subjecta: nam oppositum ex Conciliis œcumenicis demonstravimus. Cæterum quum Basileensi Pseudo-Synodo valedicens Eugenio se adstrinxit, pristinæ opinioni quoque valedixisse se satis ostendit, dum ipsius jussu Constantinopolim profectus id enixe curavit, ut Græci ad Synodum, non Basileæ coactam, sed ad illam, cui præesset Eugenius, accederent. In epistola etiam 2. de usu calicis ad Bohemos docuit omnes fideles Romanæ Ecclesiæ subjici debere, eamque esse, ac futuram jugiter columnam veritatis, nec unquam a fide defecisse, aut Sedis alterius correctione indiguisse. In epistola denique ad Rodericum de Arevalo anno 1442. exarata Basileensium actiones in Eugenium execratus, *Visi sunt*, scripsit, *illi obcæcatissimi viri in spiritu furoris fuisse extra omnem sensum, quando supra sacrum Principem Ecclesiæ nescio qualem judiciariam sibi vindicabant potestatem.* Quamvis vero eadem in epistola doceat Pontificem canonibus ab Ecclesia

clesia constitutis subesse, id tamen docet eo sensu, quod Pontifici non sit potestas bene ordinatis pro libito abutendi; qua in re nihil dixit, quod non omnes dicamus. Gregorium Corrarium, quod inter colloquendum aliquid Pontificiæ dignitati minus congruum protulerit, non immoramur; sicuti neque Thomam de Courcellis, qui æstu abreptus, quo ferebatur pro pragmatica sanctione, quam ut sarctam tectam servaret, ei sacra, & integra erant jubenda Concilii Basileensis decreta, ex quibus pragmatica sanctio conflata fuerat. Alphonsum Tostatum, ut narrat Spondanus ad annum 1447, scias ideo infensum fuisse Pontificis prærogativis, quia Senis quædam ipsius theses Eugenio probatæ non fuissent; quumque ipsius jussu a Cardinali de Turrecremata eas excussas, exagitatasque intellexisset, defensorio edito acerbe in Pontificis auctoritatem invectus est; atque pro studio tuendi sua Pontifici injurius esse cœpit. Nihilominus idem Tostatus in cap. 16. Matth. explicans illud, quare Christo interroganti solus responderit Petrus: *Quum Petrus, inquit, futurus esset Pastor, & populus deberet tenere talem fidem, qualem Pastor confitetur, & Petrus futurus erat universalis Pastor, voluit Christus, quod confessio fidei esset per Petrum solum, ut innuatur, quod talis fides tenenda est, qualem prædicat Romana Sedes, quæ est Mater, & Caput Ecclesiarum, cui præfuit Petrus.*

Dionysius Carthusianus, quod ea tempestate, qua schismate grassante, tribus de Pontificatu decertantibus, quibusdam in Pontifices illos dubios, ac Ecclesiam scindentes calamum exacuentibus, Concilio Constantiensi in eosdem Pontifices animadvertente, scripserit, facile fieri potuit, ut pari disputationis æstu abreptus, pari pro Ecclesiæ unitate concilianda animo affectus, pari calamo, exasperatiore nempe in Pontifices assurgeret. Cæterum illum non bene ratiocinatum ivisse constat. Nam part. 1. art. 48. Pontificem, ut summus est Ecclesiæ Pastor, apud generale Concilium in judicio experiri non debere, multoque minus gradu dimoveri posse apertissime docet: *Quia ut talis,* inquit, *est Superior, & Prælatus, & Judex Ecclesiæ*: postea vero illum Concilio subjicit, atque a Concilio judicari posse ait, in quantum esset *intollerabiliter vitiosus, seu criminosus*: non ita, in-

inquam, bene ratiocinatus est: si enim crimen hæresis, aut schismatis, aut dubiæ electionis casus excipiatur, ob cetera alia crimina Pontifex non desinit esse Superior, & Prælatus, & Judex; ac proinde juxta ipsum a Concilio dijudicari, aut loco deturbari nullo potest modo. Non est ergo cur hoc loci Dionysii Carthusiani auctoritas magni fiat. Denique Henricus Kalteisen in prælaudato sermone ea de Pontifice maximo protulit, quæ vel hominem non admodum sibi cohærentem ostendant, vel hominis animo non adeo insitam eam de Pontifice infra Concilium sententiam suadeant, vel quæ cum potiori præ Pontificia Concilii potestate concordent. Audiatur quæso in respons. ad Uldaricum tertii Bohemorum articuli defensorem, ubi postquam ex prolatis Christi verbis Matth. 16. *Tibi dabo claves &c.* hanc interpretationem intulisset, *ac si diceret* (Christus) *mandata, & statuta, quæ manent ex auctoritate tua, ex eo debent haberi canonica, quia verius emanant ex potestate mea*; in Coroll. 2. subdit: *nullus potest se legitime ab obedientia Papæ subtrahere: quod patet, nam Salvator Dominus noster Jesus Christus per suam passionem meruit judiciariam potestatem super omnem creaturam juxta* illud Matth. 28. Data est mihi omnis potestas &c. . . . *Vicarius autem Christi est Papa, unde nullus potest se subtrahere ab obedientia ejus de jure, sicut nullus potest de jure se subtrahere ab obedientia Dei. Sed sicut Christus recepit a Patre ducatum, & sceptrum Ecclesiæ gentium ex Israel egrediens super omnem potestatem, & principatum . . . sic ipse Petro, & ejus successoribus plenissimam potestatem commisit, ut dicit Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in libro Thesaurorum*. Inficias it postea quidem, quod Pontifex contra decreta Concilii generalis quidpiam præcipere queat, aut quiverit Basilea Concilium Bononiam transferre: at id concinit ne his, quæ dixit prius, ac dicit postea? *Dico,* inquit, *quod triplici majoritate potestas Papæ est major omni alia auctoritate ecclesiastica, Ecclesia segregata: 1. majoritate auctoritatis . . . 2. majoritate causalitatis, quia ejus potestas causat omnem aliam potestatem examinando, confirmando, & judicando dist. 22. C. Omnes: 3. est major omni alia auctoritate, quia nullius Imperatoris, Regis, vel alterius leges, seu statuta alicujus roboris, seu dignitatis esse censentur, nisi quantum sunt per*

aucto-

auctoritatem Papæ confirmatæ, & approbatæ dist. 9. C. *Imperatores*. Gemina sunt, quæ de Pontifice attexit, ad quem *pertinet*, ait, *declaratio omnium veritatum necessariarum, aut utilium ad salutem, sive quantum ad fidem, sive quantum ad regimen Ecclesiæ*. Sed de his satis, superque.

Academiarum ultimo agendi rationem, (hic enim unus superest amovendus lapis) quæ quibusdam Romanorum Pontificum privilegiis minus æquo favere visæ sunt, præstat ut in jus vocemus. Sunt autem Parisiensis, Viennensis, Erfordiensis, Coloniensis, & Cracoviensis, quæ Basileensibus decretis de suprema Concilii potestate aliquando sunt adstipulatæ, quarum ad nauseam usque actoritatem urgent Pontificiæ superioritatis, & indefectibilitatis osores. Verum observes 1. velim Academias alias, imo easdem aliquando, ut §. 1. de Concilio Pisano, & §. 2. in resp. 6. ad objecta ex decretis sess. 4, & 5. dicemus, dum viæ cessionis Papatus insistendum docuere, Pontificem indubium Concilii judicio non subesse profecto existimarunt. Observes 2. malæ caussæ male patrocinatas Academias illas proculdubio, ut quæ Basileensi pseudo Synodo adversus legitimum Pontificem insurgendi suppetias tulere, atque ab illa excitatum schisma suo favore confovendum susceperunt, ac proinde pessimum argumenti genus ex pessima agendi ratione adversarios nostros arripere. 3. Observes Academias illas errore juris non modo, sed errore facti etiam deceptas Basileensi Synodo ita adhæsisse, ac studuisse, ut Eugenii exauctorationi, & Felicis V. intrusioni consenserint: scilicet decretis Constantiensis Synodi sess. 4, & 5. eam potestatem Concilio Basileensi factam in Pontificem animadvertendi existimarunt. At decreta illa vel nullum robur obtinuisse, vel locum in Pontifice dubio habuisse dumtaxat luculenter ostendemus, auctoritate quoque Academiarum: locum vero nullum penitus decreta illa sess. 4, & 5. Constant. Synodi habere poterant in Concilio Basileensi; tum quod hoc a translatione facta ab Eugenio generale esse desierit; tum quod Eugenius indubius plane Pontifex esset; nec ei proinde obedientia deneganda. Observes 4. non absimili agendi rationi institisse illas Academias, quam quam ferme vel in caussa celebrationis Paschatis Asiatici, vel in caus-

caussa rebaptizationis hæreticorum Africani olim tenuere? scilicet partium studium, tenaciusque animo prava insedens opinio eò Asiaticos, & Africanos olim adduxit, ut coactis frequenter Conciliis provincialibus hinc Quartadecimanorum, illinc Rebaptizantium error constabiliretur, aliique in errorem traherentur. Ita plane animorum contentionis æstus, Basileensium etiam suasiones, & officia Academias illas in errorem adduxerunt, ab iisdem vero & alii pariter in eumdem pertracti vel nolentes sunt. At vero non secus ac Victoris, & Stephani auctoritas tandem obtinuit adversus errores Quartadecimanorum, & Anabaptistarum, ita plane Eugenii auctoritas adversus Basileensium conatus, & adversus Academiarum illarum contentiones valuit, & prævaluit omnium potior veritas, quæ integra, sacrataque Pontificum jura loco manere jussit. 5. Observes Academias Parisiensem, Bononiensem, Aurelianensem, Andegavensem, Tolosanam; Theologos item, & Jurisconsultos 120. Academiæ Florentinæ, quos in consilium vocaverat Cardinalis S. Eustachii; Theologos denique, & Doctores 103, quos in singulari congregatione consuluerat Cardinalis Mediolanensis, uti legitur apud Dacherium tom. *6.* spicilegii, Labbæum tom. 11, & VonderHart, dum in Concilio Constantiensi de Johanne, Gregorio, & Benedicto de Papatu contendentibus ageretur, postquam viam cessionis, quam uti expeditiorem, & meliorem proposuerant, quamque præfati pseudo-Pontifices sub juramenti religione se amplexaturos spoponderant, in cassum cessisse compperissent, schismati compescendo nullam aliam suppetere viam, nisi Concilii docuisse, eoque in casu, Pontificis nempe dubii, illegitimi, aut schismatici, jus integrum esse Concilii œcumenici in Pontifices hujus generis animadvertere. Ergo Academias illas, dum doctrinam illam ad casum Concilii non œcumenici, quale tum erat Basileense, & Pontificis indubii, qualis erat Eugenius, extenderunt, in errorem turpiter prolapsas dubio procul asserere cogimur. Observes *6.* eas Academias a Basileensibus facile in transversum actas fuisse, ac in errorem pertractas: siquidem uno consilio faciendi schismaticis illis satis Pontificem Concilio subdidere, uti refert Augustinus Patricius in historia Con-

Concilii Basileensis. Quid imo, quod ut refert Spondanus ad annum 1431, Concilium ipsum Basileense non tam Episcopi, quam Presbyteri turmatim componebant; seu verius turbabant; unde non magis ab Episcopis suffragium proferebatur, quam ab juris utriusque Doctoribus profunderentur in Eugenium perstrepentibus insana dicteria, quæ ultro citroque Synagoga illa insipientium, insanientiumque Presbyterorum exciperet? 7. Observes Academiarum illarum doctrinam in pretio non habitam, imo potius explosam fuisse vel ab ejusdem assertoribus, vel a viris aliis Ecclesiasticis, vel a laicis ipsis Potestatibus, ut proinde ex ea nobis quidpiam negotii facessiri nequeat.

De Coloniensi Academia apprime constat, & initio quidem ex diplomate inscripto a Pio II. ad Rectorem, & Universitatem Coloniensem. Quum enim Pius II. antea Æneas Silvius Piccolomineus nuncupatus Basileensi Concilio ad conflatum usque schisma acerrime inhæsisset, & qua epistolis, & qua libello per modum dialogi composito Rectorem, & Universitatem Coloniensem compulisset, ut pro Concilio adversus Eugenium, quod opus esset, impenderent, Pontifex inauguratus facti pœnitens dato diplomate ad eumdem Rectorem, & Universitatem, publice damnavit, devovitque, quæ edixerat, egeratque: *Seducti*, inquiens, *peccavimus ut Paulus, & ignoranter persequuti fuimus Ecclesiam Dei, & Romanam, primamque Sedem: pudet erroris, pænitet male fecisse: Dilectiones vestras hortamur, ne prioribus illis scriptis inhæreatis, aut fidem ullam præstetis, quæ supremam Apostolicæ Sedis auctoritatem quovis pacto elidant, aut aliquid adstruant, quod sacrosancta Romana Ecclesia non amplectitur*. De Coloniensi iterum, atque Viennensi, Erfodiensi, & Vindoboniensi adparet ex gestis Germanorum, & Pontificum erga ipsos; nam, ut refert Egassius Boulæus vir hac in re minime suspectæ fidei in hist. Univers. Paris. ad annum 1437, dum Basileenses inter, & Eugenium contentio exardesceret, Pontifice sibi parendum edicente, Concilio vero se supra Pontificem efferente, Germani Moguntiæ habitis Comitiis, quamvis Universitates illæ Germanicæ Concilio potius, quam Papæ adhærendum docerent, neutri tamen parti sibi adhærendum declararunt, unde *Neutrales* dicti sunt. Enim

vero neutri parti sibi inhærendum statuissent ne Germani, si omni ex parte ipsis probata fuissent qua decreta Constantiensis, & Basileensis Synodi, qua Academiarum Germaniæ præsertim doctrina? Præterea Natio Germanica neutralitate postmodum abjecta Nicolaum V. Eugenii successorem uti legitimum suscipiens, Eugenium perinde uti legitimum agnovit: agnovit igitur postea Concilium nihil in Eugenium potuisse, quod antea animorum ingenti æstu disputantibus Doctoribus vix, ac ne vix quidem perspexerat: perspexitque propterea Pontificem Concilio, non e converso præstare. Quod si eadem Natio id in antecessum efflagitavit, antequam illi obedientia se obstringeret, ut Nicolaus V. potestatem Concilii generalis agnosceret, seque agnoscere Nicolaus edixit, id totum negotii agens cum Germanis Pius II. tum temporis Æneas Silvius, qua ratione dictum intelligi debeat, declaravit: potestatem scilicet, & præeminentiam Conciliorum talem approbavit Nicolaus, qualem Eugenius, ipsius Oratores in Germania asseruerant, Germanique asserendam ab Eugenio, & Nicolao expostulaverant. At Germani longe abfuit, ut ab Eugenio, & Nicolao peterent, ut Conciliorum potestati, ceu supremæ, ac potiori annuerent, fascesque submitterent; optime enim noverant ea de re Basileenses inter, & Eugenium contentionem exarsisse. Æneas Silvius longe abfuit, ut Germanis hac in re morem gereret, quum ex adverso, ut mox diximus, Rectori, & Universitati Coloniensi pro suprema Pontificis potestate litteras dederit, atque in orat. habita Viennæ pro auctoritate Romani Pontificis adversus Austriacos inter alia protulerit: *Constat uno solum casu certum, & indubitatum Pontificem subesse Concilio, nempe hæresis, aut schismatis*. Eugenius etiam longe abfuit, ut Basileensi Concilio obsequutus sit, locoque post steterit, ut potius steterit adversa fronte, & constantissime primas sibi vindicarit; unde ad suos Legatos in Germaniam rescribens, Concilium Basileense quidem usque ad translationem approbare se ait, absque tamen *præjudicio juris, dignitatis, ac præeminentiæ Sedis Apostolicæ*. De quo plura rursus infra.

De Parisiensi Academia, de qua suo loco agendum nobis erit, quum de Ecclesiæ Gallicanæ doctrina sermo instituetur, con-

constat ex oratione, quam Florentiæ anno 1441. coram Eugenio IV, ac Cardinalium Collegio, dum Florentiæ Concilium sederet adhuc, habuit Petrus Episcopus Meldensis Caroli VII. Galliæ Regis Orator. *Beatissime Pater*, inquit, *Princeps noster esto... nam tuum Principatum Monarchicum esse a Deo institutum, teque vera, legitimaque successione illum possidere palam recognoscimus, & confitemur... Hic Pater Beatissime fodiendum est, quoniam hic latet tota calamitas præsentis Ecclesiæ: sæpe enim dictum est, quod duæ extremitates sunt caussa destructionis Ecclesiæ; una siquidem fuit, & est illorum, qui voluerunt uti hac potestate sine regulis Patrum, & illam exercere, sicut Principes gentium suam exercent potestatem, puta sola voluntatis libidine. Alia autem extremitas est illorum, qui ut resisterent hujusmodi abusibus, & voluntario exercitio hujus potestatis, ipsam potestatem supprimere conati sunt, & nimio fervore resistendi ad hanc vesaniam devenerunt, quod supremam potestatem in uno supposito consistere denegant, sed eam in multitudine, quæ cito in diversa scinditur, collocant, & sic pulcherrimam Monarchiam Ecclesiæ, quæ Christianos hucusque tenuit in unitate fidei, in una professione Religionis christianæ, in uno ritu Sacramentorum, in una observantia mandatorum, in eisdem ceremoniis divini cultus... nunc abolere, & supprimere contendunt; nobilissimam politiam, quæ beatitudinem cælestem habet pro fine, ad Democratiam, sive Aristocratiam redigentes, & ulterius in malis procedendo, unum sibi in Capite assumserunt*, (Felicem V.) *qui non eis præfertur... Porro Concilium olim Basileense unam extremitatem nimis exacuit, quando veritatem de suprema potestate in uno extinguere pertentavit. Concilium autem Florentinum hanc veritatem bene quidem lucidavit, ut patet in decreto Græcorum, sed pro regulando usum hujus potestatis nihil edidit, nihilque locutum est, unde reputatur a multis aliam extremitatem exacuisse &c.* Hæc ille. Ex quibus liquido patet Gallos nihil Parisiensis scholæ doctrinæ deferentes, minus, nihilque Basileensium decretis detulisse. Quæ tamen sinistre interpretatus Bossuetius def. par. 2. lib. 10. cap. 16. alienum in sensum adeo intorsit, ut Meldensem illum Episcopum, & Oratorem Eugenii assentatorem facere non sit veritus: at aperta

adeo illius verba, ut Bosſuetium ea inique inflectentem, ut opinionis ſuæ offendiculum declinaret, ne gravius quid dicamus, refellere melius, quam ipſiſmet verbis non poſſimus. Natalis aliam viam aggreſſus ex actis conventus Bituricenſis Eccleſiæ Gallicanæ una cum decretis Conſtantienſibus Baſileenſium decreta probata fuiſse contendit: num veraciter id contendat ſat erit audire Spondanum ad annum 1438. n. 22, ubi, *Tanta*, ait, *libertate in recipiendis, rejiciendis, truncandis, ampliandis Baſileenſium placitis uſi ſunt, ut potentiſſime ſe etiam judices Conciliorum generalium, quale Baſileenſe agnoſcere præſeferebant, conſtituerint. An vero hic dicetur Eccleſiam Gallicanam approbaſse, ac recepiſſe Concilium Baſileenſe? Nugæ hæ ſunt, & impoſturæ. Abſit a puritate, & dignitate Eccleſiæ chriſtianiſſimæ tanta calumnia. Si quid ejus illa recepit, non ut ab ejus auctoritate obligatoria* (qualis omnino debuiſset eſse, ſi vere ejus decreta tanquam legitimæ Synodi œcumenicæ agnoviſset) *recepit, ſed velut a proponente, quæ utilia, & conducibilia exiſtimabat, ita ut libitum eſset, quæ vellet recipere, quæ nollet rejicere, uti & fecit tam in hac re, quam nonnullis in aliis, auctoritate regia, ac propria*. Ita Spondanus Gallicanæ Eccleſiæ mentem circa decreta Baſileenſia probe callens, quæque juxta Spondanum longe ab ea, quam ipſi tribuit Natalis, abſuit ſententia. Quibus omnibus in anteceſsum animadverſis, jam geſta, & decreta in Conciliis Piſano, Conſtantienſi, & Baſileenſi expendere operæ præſentis eſt pretium, quibus rite expenſis adblandimur fore, ut concludere legitime poſſimus ex Conciliis Piſano, Conſtantienſi, & Baſileenſi, nihil adquiſitum Concilii poteſtati, nihil poteſtati ſupremæ Pontificis detractum, nihilque exinde ponderis adverſariorum opinioni acceſſiſse. Præ aliis agit præclare de hoc argumento Clariſs. Orſius de infallib., & auctor. Rom. Pontif. lib. 5, & 6, non ſecus atque egerat Schelſtratius, & poſtea Petitdidier, quos ut adeas, tibi auctor ſum.

Ex

Ex Concilio Pisano.

§. I.

Concilium Pisanum diro, diutinoque extinguendo schismati anno 1378. exorto, scilicet ab eo anno, quo adversus Urbanum VI. inauguratus est Clemens VII, quod tamen non nisi anno 1416, quo electus est in Concilio Constantiensi Martinus V, extinctum est, congregatum ab utriusque partis, scilicet Gregorii XII, qui successerat Innocentio VII, is vero Bonifacio IX, iste autem Urbano VI; & Benedicti XIII, qui Clementis VII. loco suffectus fuerat, Cardinalibus, annoque 1409. celebratum est. Litteras, quas Cardinales Obedientiæ Gregorii XII, cum ad ipsum, tum ad Episcopos pro convocatione Pisani Concilii dederunt, exhibent Dacherius tom. 6. spicilegii, & Raynaldus ad annum 1408. Litteras quoque, quas pro eadem caussa Cardinales Obedientiæ Benedicti XIII. ad ipsum, atque ad Episcopos ejusdem Obedientiæ nuncuparunt, exhibent Dacherius eodem tom. 6, & Card. de Aguirre tom. 3. Concil. Hispan., quo loci etiam refert litteras Benedicti ad Cardinales, quibus respondit se Concilium generale Perpinianum convocasse, diem illis dicens, quo accedere deberent de unione Ecclesiæ, tollendoque schismate acturi. Concilio adfuere Cardinales 22, Patriarchæ 4, Alexandrinus nimirum, Antiochenus, Hierosolymitanus, & Gradensis: Archiepiscopi 12, & totidem per procuratores: Episcopi 80, & absentium procuratores 102: Abbates 87; Generales 4. Ordinis Mendicantium; Doctores in utroque jure, & Theologi amplius trecenti: Academiarum Parisiensis, Tolosanæ, Aurelianensis, Andegavensis, Monspeliensis, Bononiensis, Florentinæ, Cracoviensis, Viennensis, Pragensis, Coloniensis, Oxoniensis, & Cantabrigensis deputati: magni Magistri Ordinum Equestrium Rhodi, S. Sepulchri, & Teutonicorum: Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, Lotharingiæ, Bavariæ, Pomeraniæ; Marchionis Brandeburgi; Lantgravii Thuringiæ, aliorumque Germaniæ Principum; Regumque Galliæ, Angliæ, Lusitaniæ, Bohemiæ, Siciliæ, Poloniæ, & Cypri Oratores. Con-

Concilium sessionibus 21. juxta collectionem Dacherii; aut 23. juxta collectionem Binii constitit: In sess. 1, 2, & 3. in jus vocati sunt de Pontificatu contendentes Gregorius, & Benedictus, contumaces, quod non comparerent, declarati sunt verbis istis: *Sancta Synodus Dominum Petrum de Luna Benedictum XIII. nominatum, Dominum Angelum Corrario Gregorium XII. nuncupatum de Papatu contendentes, & quantum in eis est, Ecclesiam Dei notorie in schismate tenentes, legitime requisitos, vocatos, & provocatos in caussa schismatis, & fidei, ad hoc præsens sanctum, & generale Concilium, & omnia in eo agenda non venientes, seu legitime comparentes per se, vel per aliòs, nec termino statuto satisfacientes, licet expectatos post terminum per duas sessiones, reputat, & declarat in caussa schismatis, & fidei contumaces, & ordinat in eorum contumaciam ad ulteriora debere procedi, & procedendum fore*. In sess. 4. Rigensis Archiepiscopus, Wormatiensis Episcopus, Verdensis electus, & Spirensis Canonicus a Roberto Bavariæ Duce, & in Romanorum Regem electo missi ad Gregorii XII. partes propugnandas, capita 24. adversus ea, quæ in Gregorium gesta a Cardinalibus fuerant, ediderunt, quæ habentur in collect. Dacherii, & Labbei. Eorum summa erat: eccur Cardinales obedientiam Gregorio XII, cui uti legitimo juramenti religione se obstrinxerant, subtraxissent? si subtraxere ob dubium de legitima electione Gregorii, eccur non dubitarent de sua legitima creatione in Cardinales; talique obtinente dubio se ingererent electioni novi Pontificis? Iterum eccur maxime in dubio de eorum legitima creatione Concilium generale convocassent: eoque constante ex Obedientia ejusdem adversarii Benedicti, eccur ad Concilium Gregorium accersivissent? Eccur tandem duo Cardinalium Collegia, unum certe legitimum, & certe illegitimum alterum; in unum convenire potuerint, atque viritim alterum alteri jus tribuere eligendi Pontificem? Istis capitibus jussu Concilii respondit Petrus de Ancharano Doctor Bononiensis, cujus responsiones lectæ sess. 7. extant in laudata Labbeana Collectione, quod quamvis Gregorius prius, ut Papa legitimus agnosceretur, quia tamen postea gestis notoriis se schismaticum, & hæreticum patefecit, ideoque desiit esse Papa, pro-

proinde Cardinalibus fas fuiſſe ab ejus obedientia recedere 16. q.7. C. *Sane*; Gloſſa in cap. *Sacerdotes* 11. q.7, & Gloſſa in cap. *Quum non liceat* de præſcript. Potuiſſe ea de cauſſa Concilium generale congregare, eique ad comparendum teneri Gregorium 20. q. 1, & cap. *Si de rebus* 23. q. 7. Potuiſſe in unum duo Collegia coaleſcere, imo debuiſſe, ad id juramenti religione in conclavi ante creationem obſtrictos. At Oratores affixa ad valvas Eccleſiæ proteſtatione contra Concilium diſceſſerunt, in viamque ſuam continuo abierunt.

In ſeſſ. 6, 7, & 8. inſtructa inſtrumenta in cauſsa contendentium, examinati teſtes, delecti commiſsarii, & declaratum Cardinales ex duobus collegiis licite, & legitime, cauſsa extinguendi ſchiſmatis, unioniſque Eccleſiæ conciliandæ, in unum coaluiſse, ac legitime, & licite ab iis ea de cauſsa Concilium congregatum. Seſs. 9. declaratum eſt, decretumque eadem juſta ex cauſsa, ſcilicet ſchiſmatis, licitum, & neceſsarium fuiſſe ab obedientia amborum de Papatu improbe pugnantium ſecedere. Seſs. 10, 11, & 12. contra illos ita contendentes publice lecti, & per teſtes probati 37. articuli accuſationum; illiſque notorii ſchiſmatis inflicta nota. Præterea ſeſs. 13. Petrus Plavult doctor Pariſienſis, & poſtea Silvanectenſis Epiſcopus ex ejuſdem Academiæ Pariſienſis ſententia publice denuntiavit ambos de Pontificatu decertantes habendos eſse ceu ſchiſmaticos, & hæreticos, adeoque ab Eccleſia præciſos, & abjectos, & quatenus opus eſset, præcidendos, & abjiciendos: in eaque ſententia cum Pariſienſi eſse Andegavenſem, Aurelianenſem, & Toloſanam Academias: ſed & Pariſienſi aſsentiri Bononienſem quidam Epiſcopus Italus adfirmavit. Seſs. 15. lecta eſt citatio duorum contendentium ad comparendum Concilio coram in cauſsa fidei, & ſchiſmatis; lataque contra illos tanquam in notorios ſchiſmaticos, nec non notorios hæreticos depoſitionis ſententia, declaratique omnes abſoluti ab illorum obedientia. Seſs. 16. e ſuggeſtu perlecta a Piſano Archiepiſcopo ſchedula Cardinalium, qua *in verbo veritatis* ſpondebant, quod, quiſquis ipſorum in Pontificem eligi contingeret, præſens Concilium nequaquam eſset diſsoluturus, aut finem præproperum ei facturus, donec refor-

ma-

matio Ecclesiæ tam in Capite, quam in membris fuisset peracta; numerisque omnibus absoluta. Sess. 17. Cardinalibus utriusque obedientiæ in dubio de legitima utrorumque creatione Concilium jus suffragii contulit, & confirmavit. Sess. 18. Cardinales numero 24. Conclave ingressi die 26. Julii ejusdem anni 1409. unanimi consensu in Summum Pontificem salutarunt Petrum Philargi, alias Philareti, vulgo de Candia Ord. Minor., qui in Pontificatu Alexandri V. nomine assumpto confestim sedandis, curandisque, quæ tum maxime turbatæ erant, fusdeque actæ, Ecclesiæ rebus summam operæ, laborisque conferens plurima quidem, ac præclara in Concilio pro redintegranda Ecclesiæ pace, pro conscientiarum pacandis motibus, pro collapsa morum disciplina resarcienda procuravit, decrevit, præstitit, suique erga Ecclesiam studii & magnum præbuit specimen, & majorem fecit spem. Post hæc autem Concilium generale alterum post triennium celebrandum indixit; actaque omnia in ipso Concilio Pisano bis confirmavit, tum nempe in fine ipsius Concilii, ut legitur in actis apud Labbeum, & Dacherium locis cit., tum post ipsum Concilium singulari edito diplomate 11. Kalend. Februarii anno 1409, ut legere est apud Raynaldum ad cit. annum num 7.

Porro duo ex Pisano Concilio adversæ partis sectatores adstruunt, nobisque obtrudunt. 1. Illud dubio omni procul generale fuisse. 2. Ab illo in duos de Pontificatu contendentes animadversum, ipsosque a Papali dignitate amotos; ideoque fore concludendum generale Concilium Pontifici auctoritate longe præstare. Primum ex eo præcipue evincere se putant, quod Concilium Constantiense Joannem XXIII. uti legitimum Pontificem habuerit, quum illius auctoritate fuerit convocatum: jam vero Joannes XXIII. legitimus Pontifex non fuisset, nisi eum legitime præcessisset Alexander V; neque hic legitimi loco stetisset, nisi Gregorius XII, & Benedictus XIII. tum temporis adhuc superstites legitime de loco fuissent deturbati; neque ii legitime depositi fuissent, nisi Pisanum Concilium legitimum, & generale fuisset. Secundum ex eo suadent, quod Concilium Pisanum a sess. 1. ad 5. se legitime convocatum adversus duos illos de Papatu decertantes declaravit, atque de eorum caussa jus habere diju-

judicandi, quodque a fefs. 10. ufque ad 15. inclufive caufsa inftructa, tandem lata fententia ambos a Pontificali dignitate dejecit. Non nego 1. revera fuifse, eofque præclari nominis viros, a quibus in eam itum eft fententiam, Concilium Pifanum fuifse œcumenicum, atque hoc loco prorfus habendum, inter quos laudantur præcipue Gerfonius in tract. de infallibilitate Papæ confid. 20, Ægidius Cardinalis Viterbienfis in hift. Ms. 20. fæculorum; Dominicus Cardinalis Jacobatius lib. 3. de Conciliis; Azorius par. 2. lib. 5. cap. 17. Ad hæc in Ecclefia audire, ac Pontificum in cenfu haberi Alexandrum V, & Joannem XXIII. Nihilominus in contrariam abiere fententiam, ac Pifanum Concilium ab œcumenicis, & legitimis penitus abigendum autumarunt S. Antoninus par. 3. Chron. tit. 22. cap. 5. §. 11, & 12; Cardinalis Cajetanus tract. 2. de auctorit. Papæ, & Concil. cap. 11; Sanderus lib. 7. de vifibili Monarchia; Raynaldus ad annum 1409. n. 79, & 80; Bellarminus lib. 1. de Conciliis cap. 8. Concilium Pifanum nec approbatum, nec reprobatum affirmans, & alii. Quam ex his opinionem amplexemur fequens ℞. 1. declarabit. Cæterum elumbe omnino effe adverfariorum argumentum, ac in ipfos intorqueri breviter demonftro. Si a Concilio Conftantienfi tanquam legitimus dubio procul Pontifex habitus fuiffet Joannes XXIII, ille legitime a Concilio non fuiffet loco dimotus, nec proinde pro legitimo habendus illi fuffectus Martinus V: quomodo ergo Pifanum legitime eo in cafu fchifmatis, ut congregaretur, non opus fuit, ut id Gregorii XII, vel Benedicti XIII. fieret auctoritate; ita neque Conftantienfe eadem in cauffa indiguit, ut convocaretur a Joanne XXIII, aut Gregorio XII, aut Benedicto XIII. Igitur fi indubie legitimi habiti fuiffent a Pifano Alexander V, & a Conftantienfi Joannes XXIII, neceffe eft vel erraffe Pifanum, dum Gregorium e gradu dejecit; vel erraffe Conftantienfe, dum Joannem deturbavit. Potius ergo dicendum Pifanum fuiffe illegitimum, ne id dicatur de Conftantienfi, videlicet, ne cogamur dicere a Concilio legitimum Pontificem fuiffe depofitum. Igitur præftat dicere, tum Gregorium a Pifano, tum Joannem a Conftantienfi exardefcente fchifmate ceu indubios Pontifices habitos haud quaquam fuiffe. Ad

hæc Ecclesia non minus legitimis Pontificibus adcenset Alexandrum V, & Joannem XXIII, quam Gregorium XII, Innocentium VII, & Bonifacium IX: sibi ne ergo contradicit Ecclesia? Minime gentium; sed ea agendi ratione ostendit se, præ Clemente VII, & Benedicto XIII, gratam illorum memoriam celebrare, quibus præ aliis probabiliora jura saltem aliquando favebant. Non nego 2. revera fuisse a Concilio Pisano e gradu deturbatos Gregorium XII, & Benedictum XIII, id tamen exempli non fore extendendum ad casum Pontificis certi, & indubii, adeoque nutare argumentum, quod ex Pisano Concilio ad evertendam Romani Pontificis supremam potestatem supra Concilium extunditur, sequens ℞. 2. palam faciet. Itaque.

℞. 1. Concilium Pisanum œcumenici nomine non esse adornandum; ideoque nihil ex ipsius agendi ratione in duos de Papatu contendentes exculpi posse, quod Pontificis supremæ potestati noceat, facile ostendunt adversus nonnullos Gallos Doctores Theologi nostrates. Nam 1. Concilium Pisanum generale non fuisse ex eo suadent, quod Gregorii XII, ac Benedicti XIII, contra quos eo in Concilio lata est depositionis sententia, eorum in loco suffecto Alexandro V, Obedientiæ, quæ sane exiguæ numero non erant, defuerint; quin etiam post Concilium Pisanum obedire iisdem non destiterint: Gregorio siquidem, ante & post Concilium Pisanum Regnum Neapolitanum, & Siciliæ adhærebant; Romandiola; Duces Bavariæ, & Palatinatus, ac plurimi Germaniæ Episcopi, & Italiæ, quos inter Episcopi Spirensis, Wormatiensis, Verdensis, Trevirensis, Strigoniensis, aliique tres Hungarici: Patriarchæ quoque Constantinopolitanus, Antiochenus, Gradensis, & Alexandrinus, uti refert ætate coævus Theodorus Uries historicus Saxo apud Vonder Hart tom. 1. pag. 156. Benedicto vero parebant Aragonia, Navarra, Castella, Scotia, Baleares Insulæ, Corsica, Sardinia, aliæque regiones, ut propterea in apologia Eugenii IV. adversus Basileenses dictum fuerit Gregorii, & Benedicti Obedientias fuisse *non modicam Christianitatis partem*; & Cardinalis S. Marci in schedula super 3. conclus. inter acta Concil Constant. non exiguas Ecclesiæ partes Gregorii, & Benedicti Obedientias existimarit, dum

dum scripsit: *Quum per tales divisiones Ecclesia jam schisma Græcorum tot annis sustinuerit, nec minus in præsenti periculum imminet Hispaniarum, quæ non est minor Christianorum portio, quam Græcia christiana; insuper & multarum gentium Germaniæ, & Italiæ*. Quocirca ipsemet Jacobus Lenfantius præfat. in Concilium Pisanum ingenue fassus est, quod si e nationum numero de Concilii œcumenicitate dijudicandum est, Pisanum Concilium admodum imperfectum fuisse necesse sit fateri.

Propterea mirari profecto subit, qua demum ratione Bossuetius def.decl. par.1. lib.9. cap.12, qui scripserat Hispanos Episcopos *tantam*, ut ait, *Ecclesiæ portionem*, quandoquidem ad VI. Synodum advocati non fuerant, illud Concilium pro œcumenico haud habere absque piaculo potuisse, antequam illius decreta in examen adduxissent, & liberrimo consensu admisissent, scripserit postea Hispanorum Episcoporum absentiam a Synodo Pisana nihil obfuisse, quominus illa œcumenicæ loco habeatur, quinimo præfatas Obedientias Gregorii XII, & Benedicti XIII. *Ecclesiæ frustula* appellarit, quibus dissentientibus stet nihilominus Pisanæ Synodi inconcussa auctoritas. Nec id interest, quod reponit Bossuetius, scilicet ad VI. Synodum minime accersitos Hispanos, ad Pisanam e contra fuisse advocatos: nihil, inquam, interest num vocati Hispani, an non fuerint, satis enim est, quod Pisanæ Synodo Obedientiæ illæ non adfuerint, utpote quæ a legitima potestate se minime fuisse invitatas reputaverint. Atque ita profecto reputaverunt duæ Obedientiæ illæ Gregorii, & Benedicti, scilicet non satis, ut oportebat, excusas fuisse, examinique diligenter suppositas, multoque minus dissolutas gravissimas illas difficultates, quæ utrinque ingenti animorum æstu agitabantur, quæque a prima schismatis epocha Synodo œcumenicæ coactæ absque Pontificis auctoritate objiciebantur: ejusmodi enim difficultatibus a Synodo Pisana satisfactum non fuisse testantur Labbeus tom. 15. edit. Venet., & Lenfantius lib. 3. n. 77. Quocirca non absque injuria tot Nationes, Regna, & Doctores schismatis nota inurerentur, qui Synodum Pisanam, & Alexandrum V in eadem electum pro legitimis habere renuerunt; ea de caussa enim admittere detrectarunt, ne Pontificum, vel Gregorii, vel

Benedicti, quibus adhærebant, jura violarent. Sane, ut superius ex actis Concilii retulimus, Roberti Regis Romanorum, adeoque & Nationis Germanicæ, Gregorii etiam XII, ad cujus partes propugnandas directi fuerant, adeoque & ejus Obedientiæ nomine, Rigensis, Wormatiensis, & Verdensis Antistites sess. 4. Concilio obviam iverunt, & obluctati sunt, qua sermone publico, qua scripto ad Ecclesiæ valvas affixo, quo suorum Principalium nomine protestabantur contra acta quæcumque a Concilio attentanda. Quorum esto objectiones Concilii nomine exploserint tum Petrus de Ancharano, tum Diniensis Episcopus ex Ord. Minor. assumptus sermone ad Synodum in eadem sess. 4. habito, eorum tamen responsionibus tres illi Oratores non adquieverunt, ut liquet ex protestatione post edita; multoque minus adquievisse Robertum Regem, Gregorium, ejusque Obedientiam ex eo liquido adparet, quod huic Pontifici usque ad Concilii Constantiensis sess. 14, in qua tandem eidem Concilio adstipulata est, ut suo dicetur loco, indivulse adhæserit.

Præsto jam, ac presse tibi sum quisquis sis, qui a Pisano sensententia dimoveri nullo pateris modo: aut pars Ecclesiæ, quæ per te Pisano Concilio adstipulata est, tanta fuit, ut ex ea Christi Ecclesia coalesceret, aut non: si non, ergo œcumenicum illud non fuit, cui Ecclesia non adquievit: si sic: eccur postea Constantiense eo processit audaciæ, ut ob paucorum pertinaciam in Pontificem dubio procul legitimum, Johannem XXIII. scilicet, violentas manus injiceret? sed de hoc argumento rursus infra. Qua de re Petrus ipse Alliacensis Episcopus, & Cardinalis Cameracensis in tract. de Eccles. potest. Constantiæ edito apud Labbeum in append. Concil. Constant. extante, ingenue fassus est non minores juris, & facti difficultates post Concilium Pisanum circa electiones Alexandri V, & Johannis XXIII. fuisse excitatas; quam antea fuerint motæ circa electiones Gregorii XII, & Benedicti XIII.: *Qua de caussa*, subdit, *quamvis Obedientia Alexandri V, & ejus successoris Johannis XXIII. teneat Concilium Pisanum rite fuisse celebratum, & canonicas fuisse electiones Alexandri, & Johannis; nihilominus duæ Obedientiæ Gregorii, & Benedicti probabiliter tenent contrarium in qua opinionum di-*

ver-

versa, & adversa varietate non sunt minores difficultates juris, & facti, quam ante Concilium Pisanum erant de justitia duorum contendentium, scilicet Urbani VI, & Clementis VII, eorumque successorum. Ergo si Gallis, aliisque absque schismatis nota licuit Alexandro, & Johanni adhærere, ratumque habere Concilium Pisanum; licuit Hispanis, Germanisque &c. Synodum Pisanam respuere, adhærereque Gregorio, & Benedicto. Et sane de Gregorio id indubium est stetisse pro eo gravia momenta: de Benedicto vero id suadetur: nam rationes sibi faventes Benedictus in Conventu Perpiniani habito tanta eloquentia 7. horarum spatio prosequutus est, ut auditores in stuporem rapuerit. Sed & ab ejusdem partibus stabant Reges, atque Regna non modo, sed viri doctrina, & sanctitate præclari, inter quos duos fratres Vincentius, & Bonifacius Ferrerii, qui a Benedicto etiam post Pisanum Concilium recedere nefas putabant: unde Maimburgus lib. cit. scripsit eorum sententiam, qui Benedictum pro vero Pontifice agnoscebant, *probabilem* fuisse, quamvis contraria *magis probabilis* esset; & ideo viros sanctitate, doctrina, & dignitate perspicuos potuisse illam *secura conscientia* amplecti. Nec vero refert a Concilio Constantiensi Benedictum iisdem honoribus, quibus Gregorius, exceptum non fuisse; quia honoribus æque meritus non erat, tum quod ei non æquum jus favebat, neque æque animum paci adjecerat. Neque etiam vere Bossuetius Obedientiam Benedicti Concilio Pisano adnumerandam putavit, eo quod in Conventu Perpiniani habito sancitum fuerit legandos Pisas Procuratores, qui Benedicti nomine, si Gregorius cederet, Pontificatum etiam abdicerent; quippe quum post electionem Alexandri V, adhuc Benedicto adhæserit, nec Alexandrum sit amplexata; nec loco Pisanum Concilium habuerit; frustra, ac falso ex Benedicti Obedientia Concilium Pisanum adaugetur.

His ita animadversis, sicuti mirari subest 1. Bossuetium scripsisse Hispanos, quia non interfuerant Synodo VI, eam in discrimen adducere impune potuisse; Hispanos vero, & Germanos, qui Pisano Concilio non adfuerant, illud tamen in dubium æque revocare non posse; ita mirari valde est Natalem, quod affirmare non veritus dubium esse potuisse, an Concilium Lugdunense I. esset oecu-

œcumenicum, quia aberant Episcopi Hungariæ a Tartaris vastatæ, Germaniæ bellorum turbine perturbatæ, & Palestinæ, præter Episcopum Berytensem; contendat postea Pisanum, in quo multo plures Episcopi desiderati sunt, œcumenici loco nihilo secius habendum esse. 2. Si revera, & absque dubitatione ulla, ut jam indicavimus, Concilium Pisanum œcumenicum fuisset, legitimus procul dubio fuisset Alexander V, & legitimus ejusdem successor Johannes XXIII; qui sane a Constantiensi Concilio uti legitimus fuerat habitus, utpote quod a Johanne convocatum se noverat: at nihilominus Concilium Constantiense agnovit plane de ejus legitima electione adhuc fuisse ambigendi locum: nam initio Concilii a Johanne juramentum exegit de sua abdicanda dignitate, quoties duo alii contendentes dignitate se pariter abdicare haud renuerent; eumque abdicare nolentem quum comperisset, e Pontificatu dejecit. At quæso fuit ne unquam Ecclesiæ in more positum, aut in ejus potestatem transcriptum, ut gliscente schismate certus, & ratus Pontifex ad dimittendam dignitatem adigeretur; vel imo, si renueret, a dignitate vi adhibita detruderetur? Ita ne actum schismate vigente inter S. Cornelium, & Novatianum; S. Damasum inter, & Ursicinum; inter S. Bonifacium, & Eulalium; S. Symmachum inter, & Laurentium; Johannem II. inter, & Petrum Leonem; inter Alexandrum III, & Octavianum &c.? Bossuetius ipse lib. 2. cap. 11. par. 2. Bellarmino insultat, quasi autumarit in omni casu *Papam dubium esse Papam nullum*, eumque solum admittendum dicit, ubi contendentium electio inextricabilibus dubiis obvolvatur; atque ita Ecclesiam semper Antipapas detestatam, legitimos semper, ut par erat, coluisse; quamquam adversus eosdem Reges, & Regna, & pseudo-Pontifices obniterentur. At nonne potiori jure coarguendus quicumque contenderet Johannem XXIII. legitimum fuisse Pontificem, ac legitime a Concilio Constantiensi fuisse depositum? Id vero contendit, qui Pisanam simul, & Constantiensem vere œcumenicas Synodos vult haberi, quum potius, qui pro Constantiensi Synodo pugnat, Pisanam oppugnare debeat, ut sibi æqualis sit. Præterea si a Constantiensi Synodo uti legitima Synodus Pisana habita fuisset, habitus etiam ut certus Pontifex fuis-

fuisset Johannes Alexandri successor: igitur pro illegitimo habendus fuisset Gregorius: at non ita inique in Gregorium se gessit; nam ejus Legatum demum admisit, & sess. 14. se a Gregorio iterum convocari passa est. Iterum quamvis Alexander V. in Pisana Synodo decrevisset inquirendum, judiciumque instituendum contra Gregorii, & Benedicti partiarios, tanquam hæreticos, seu hæreticorum fautores; & Johannes Alexandri successor in Synodo Constantiensi ita agendum instasset; Concilio tamen consilium ejusmodi non arrisit: nec e re esse in adhærentes sive Gregorio, sive Benedicto animadvertere existimavit, unde ipse Gersonius 1. par. oper.: *In schismate præsenti*, scripsit, *tam dubio temerarium, injuriosum, & scandalosum est asserere omnes tenentes istam partem, vel alteram esse extra statum salutis, vel excommunicatos, vel de schismate suspectos*. Idem atque Gersonius dixere Petrus de Alliaco supra cit.; S. Antoninus Chron 3. par. tit. 22. cap. 2. §. 6, aliique.

Hinc adparet veritatem non attigisse vel Natalem, dum scripsit Constantiensem Synodum ex œconomiæ cujusdam specie cum Gregorio egisse; vel Maimburgum, dum dixit sibi satis, ut solet, non constans, ita cum pseudo-Pontifice illo sibi agendum Synodum Const. proposuisse, ut quadam pompa Gregorii Synagoga tumularetur. Nam si Pisanum uti œcumenicum a Constantiensi habitum fuit, Constantiense, id quod a Pisano factum est, subvertere non potuit: non potuit ergo deponi Johannes. At nihil effectum a Pisano, nam refectum omne fuit a Constantiensi, ergo œcumenicum Pisanum non fuit; neque perinde uti œcumenicum habuere, ut superius dicebamus, S. Antoninus, Cajetanus, Sanderus, Raynaldus, Bellarminus, Orsius de auctor. Rom. Pontif. lib. 5, & alii. Quamvis non diffitear in eam sententiam propensiorem Ecclesiam fuisse deinceps Urbanum VI, ejusque successores Bonifacium IX, Innocentium VII, & Gregorium XII. ante Concilii Pisani epocham; Alexandrum V. post Pisani judicatum; & Joannem XXIII. ante Concilii Constantiensis sententiam legitimos audivisse Pontifices; cui proinde sententiæ utroque subscribimus pollice: nihilominus, ne in certos Pontifices animadvertisse, quod nequeunt, dicamus Concilia; tum omnino indubios illos Pontifi-

tifices dicendos veremur, tum veremur dicere absque dubio oecumenicas Synodos cum Pisanam maxime, tum quoque Constantiensem præsertim ante sess. 4, & 5, imo 14, cui adstipulata tandem est Gregorii Obedientia. Attamen absit, ut verbo repetam, ea abs me sententia Natalis Alexandri hist. Eccles. ad sæcul. XV, & XVI. dissert. 2. de Concil. Pisano num. 22., *Etsi*, inquientis, *de vero, certo, & indubitato Pontifice concederetur, quod deponi nunquam possit, quod Doctores omnes Parisienses præsertim non concedunt, non tamen de Pontifice dubio idem asseri posset*: absit, inquam, ut dicam Pontificem certum a Concilio generali posse gradu detrudi: ut enim de jure nihil dicam, quibus nam schismatibus hac sententia lata aperiretur via? Ex quibus denique illud conficere est falso prorsus dixisse Bossuetium lib. 9. par. 2. cap. 11. omnia in Synodo Pisana adversus illos de Papatu contendentes peracta, ea ratione peracta, quod Concilium generale in omni casu, ac etiam Pontifici indubio superstare putaret: nam sess. 15. Gregorium, & Benedictum non ob aliam caussam deposuit, nisi *tamquam notorios schismaticos, & antiqui schismatis nutritores, notorios hæreticos a fide devios &c, atque adeo ipso jure dejectos*: verba sunt Concilii Pisani. In eoque tantummodo casu hæresis scilicet, aut schismatis, dubiæque electionis Pontifices a Synodo æcumenica deponi posse docuerant Academiæ apud Dacherium in spicilegio tom. 6, & Raynaldum tom. 17. ad an. 1408. n. 9, & observavit idem Bossuetius, cui ut plenius satisfiat.

℞. 2. Concilii Pisani, etsi concederemus illud legitimum, & oecumenicum fuisse, decreta sess. 9, & 15. Pontifices schismaticos, & hæreticos, aut saltem de hæresi suspectos respexisse, seu in casu hæresis, & schismatis locum dumtaxat habuisse, adeoque nullum robur obtinere in casu Pontificis certi, & legitimi. Ut id planum fiat operæ est pretium, ut paulo uberius Concilii Pisani agendi rationem oculis subjiciamus. Dirissimo igitur illi compescendo schismati pleraque excogitata fuerant a contendentibus de Papatu, Cardinalibus, Episcopis, Academiis, & Doctoribus media, ac remedia. Quatuor vias proposuerat Gregorius XII. in protestatione ipsius nomine facta Romanorum Regi: 1. viam subtractionis obedientiæ; 2. viam cognitionis; 3. viam ces-

cessionis; 4. viam Concilii generalis. Inter eas viam cessionis se amplexurum, si id pax Ecclesiæ expostulasset, juraverat in sua assumtione, ac tandem exequutus est in Concilio Constant. ut infra patebit. Viam cessionis quoque ut optimam delegit, & defendit Benedictus XIII, dum Legatum Clementis VII. in Gallia agereт teste Baluzio, & pseudo-Pontifex renuntiatus eam viam unioni Ecclesiæ conciliandæ, veluti meliorem, breviorem, & faciliorem se amplexurum spopondit, quamvis eam tenere postea noluerit vir ambitiosus, ut infra ex dicendis constabit. Eidem viæ institit, adhæsit, adquievitque postremo ipse quoque Johannes XXIII. in Concil. Constant., de quo §. sequenti. Viam Concilii proposuit quidem Henricus de Hassia Academiæ Paris. pro-cancellarius in consultatione de unione, & reform. Ecclesiæ apud Vonder Hart tom. 2, Concilio præstantiam, ac potestatem supra Pontificem capp. 13, & 14. asserens, in eo tamen casu tantummodo, scilicet schismatis, quo in casu Concilium absque Pontificis auctoritate cogi posse affirmat: nam alioquin id sibi objiciens: *Papa est major Concilio*, respondit nequaquam id pernegans, sed dumtaxat nihil a Concilio definiendum fore, nisi in antecessum de legitimo constaret Pontifice, & per ipsum robur haberent a Concilio decernenda. Eamdem Concilii viam proposuit Petrus Plavult Doctor Paris. sermone habito ad Patres Synodi Pisanæ, ajens Concilium esse supra Pontificem, atque ita opinari Academias Parisiensem, Andegavensem, Aurelianensem, & Tolosanam Benedicto XIII. schismatis, hæresisque stigmata infligentes: scilicet Pontifici hujusmodi Concilium anteferebant.

Verum Academia Parisiensis in epistola cum ad Benedictum XIII, tum ad Richardum Angliæ Regem viam cessionis acriter urserat, suos autem conatus votis non cedere comperiens, viam subtractionis obedientiæ proposuit, & promovit, cui tamen propositioni pro viribus refragata est Academia Tolosana litteris ad Galliæ Regem adornatis. Quocirca in Synodo III. Parisiis habita examini subjecta est via illa subtractionis obedientiæ Benedicto. Pro Benedicto contra eam viam stetere vindices acerrimi Petrus Ravati Episcopus S. Pontii Pontificem canonibus superstantem asserens; Petrus Emilarius Ord. Præd. Pontificem a solo

Deo ſede moveri poſse, nemini eſſe obnoxium, a nulloque ad cedendum cogi poſſe affirmans; & Johannes a Coſta Juris Doctor eadem cum Emilario Pontifici vindicans. Adverſus Benedictum, & pro ea ſubtractionis obedientiæ via dimicarunt adverſa fronte Simon Cramandus Patriarcha Alexandrinus; Petrus Regis Abbas S. Michaelis in periculo maris; & Ægidius de Campis via facti agendum docentes, videlicet recedendum ab obedientia Benedicti jam notorie ſchiſmatici, & hæretici, ac propterea a Pontificatu delapſi; neque præſtolandam ullius ſententiam Synodi, quum Pontifex nullius judicio, nequidem Synodi generalis ſubjaceat, utpote qui auctoritatis univerſæ fons ſit, & origo. Cui nihilominus cœtus ſententiæ obſtitit eadem Academia Toloſana, datiſque ad Regem Galliæ litteris eam ſententiam exagitavit. Viam ſubtractionis obedientiæ injuſtam, viam Concilii difficillimam exiſtimantes, viam ceſſionis, ut ſolam ſufficientem in præl. Synodo Pariſienſi propoſuere Petrus Regis Abbas S. Michaelis, Ægidius de Campis, Petrus Plavult, Arnaldus Corbejenſis Cancellarius Regni; & apud Benedictum datis litteris urſit Johannes de Varrennis. Verumtamen Gregorio, & Benedicto Pontificatu ſe abdicare renuentibus, eadem in III. Synodo Pariſ. actum de via facti, ſcilicet de ſubtrahenda utrique utpote in ſchiſmate, & hæreſi obfirmato, obedientia, atque in eam demum ivere ſententiam ſupra laudati Doctores, ac Univerſitas Pariſienſis.

Viam Concilii pro viribus proſequuti tractatibus elucubratis tam Petrus Alliacenſis, quam Gerſonius ea ratione propugnarunt, quod Concilium ſuperſtare Pontificibus tum primum docendum ſuſcepiſſent: at reapſe Piſanam Synodum in Gregorium, & Benedictum ſententiam dixiſse ea ratione ductam, quod Pontificibus ſe prælatam crederet, ut Boſſuetius ſuadere conatus eſt, falſum eſt quam maxime. Nam non ea ratione Theologi illi viam Concilii urſere, neque eam ob cauſsam Piſanum Concilium in Pontifices illos animadvertit. Benedicto, & Gregorio certum, ratumque jus ad Pontificatum non ſuffragari, certo non conſtare eorumdem electiones legitimas, & canonicas fuiſſe, illis Pontificatum collatum ea conditione, ut ſi id ſchiſmati extin-

guen-

guendo necessarium foret, aut opportunum, Pontificatui cederent, cessurosque se vovisse, ac jurisjurandi religione se obstrinxisse: itaque schismate in annos adolescente, nec illos diro schismati extinguendo operam adhibentes, alterutrius, aut utriusque libera Pontificatus dimissione: ut in schismate, & hæresi obfirmatos (nam ab hæresi inveteratum schisma non distinguendum Canones, & Scholæ docent, articulo siquidem illi *unam sanctam* schisma adversatur) esse censendos: schismaticos iterum, & hæreticos statim a Pontificia dignitate, ut qui vel Ecclesiæ membra esse desinant, ulla absque declaratione excidisse: eaque de re Ecclesiam Capite carere esse censendam, seque proinde in Concilium cogi posse ad Caput, cui, sublato schismate, conglutinetur, deligendum, ita plane autumarunt, docuerunt, responderuntque Episcopi, Theologi, & Doctores 103, quos jussu Concilii Pisani congregatione singulari habita consuluit Cardinalis Mediolanensis; ita plane Theologiæ, & juris canonici Doctores 120. Academiæ Florentinæ; ita Universitas Bononiensis, quam ad consilium applicuerat Cardinalis S. Eustachii: ita uno verbo Academiæ Aurelianensis, Andegavensis, Tolosana, & Parisiensis, quæ per suos Oratores Pisano Concilio id omne significandum curaverant. Ergo Doctrinæ huic innixa Pisana Synodus sess. 1, & 2. Gregorium, & Benedictum in judicium vocavit in caussa schismatis, & fidei: sess. 3. contumaces illos in eadem caussa schismatis, & fidei pronunciavit: sess. 7. declaratum est Concilium eo in casu a Cardinalium collegio legitime cogi potuisse, eoque in casu Concilium superius se non agnoscere; atque ab obedientia Gregorii, & Benedicti recedere licuisse: sess. 15. denique Angelum de Córrario, & Petrum de Luna in schisma, & hæresim incurisse declaravit, eo perinde nomine a Deo, & sacris canonibus jam e Pontificatu dejectos pronunciavit, eosdemque præterea S. Synodus a Sede Pontificia detrusit. Ea de re Cardinalis Zabarella Florentinus tunc temporis Jurisconsultus duos breves de schismate edidit tractatus, quos inseruit suo commentario in cap. *Licet de elect.*, ubi Pontificem dubium plane Concilio submisit. Quamvis postea sibi cautius agendum existimavit, dum in Concilio Constantiensi, ut diximus, decretis sess. 4.

 & 5.

& 5. vel Papam dubium ſpectantibus ſibi reſiſtendum ſtatuit, ac reapſe illum reſtitiſse oſtendemus. Intendito ad ea, quæ hactenus ex actis Piſani Concilii retulimus; ex quibus tam id exploratum eſt, ſcilicet ea decreta locum dumtaxat habuiſse in cauſsa, & caſu ſchismatis, & hæreſis, ut non ſit, cur iis repetendis inutilem demus operam, diutiuſque immoremur.

Ex Concilio Conſtantienſi

§. II.

Concilium Conſtantienſe generale Latin. VIII., in ſerie Conciliorum generalium XVI. anno 1414. celebratum ſchiſmati jam 38. annis invaleſcenti, nec a Piſana Synodo extincto ut occurreretur, tandemque Deo auſpice extirparetur, illud eſt, cui ferme tota Pontificiæ ſupremæ poteſtati illudentium potius, quam adverſantium, turba, & cauſſa fidit, quove fulcitur: ex illo actum tandem de Apoſtolicæ Sedis ſupra Concilium auctoritate conclamant: ad illud Pontificum partibus adjectos quoſcumque continuo, ac de victoria confidentiſſimi provocant: verbo: illo nihil illorum calamo, & linguæ ſacratius eſt, frequentius, atque ſolemnius. Verumtamen, ſi ſuperis placet, Concilium Conſtantienſe nobis ad vindicanda Romani Pontificis, quibus de agimus, privilegia, graviſſima momenta ſuppeditat, tantum abeſt, ut ab illo privilegiis hujuſmodi detractum aliquo fuerit modo. Ut rite utrumque conficiamus, videlicet demonſtremus 1. a Concilio Conſtantienſi agnitam, & aſſertam Romani Pontificis cum ſupra Concilium poteſtatem, tum in fide indefectibilitatem: 2. a Conſtantienſi Concilio nihil actum, nihil decretum, nihilque attentatum adverſus indubii, ac legitimi Pontificis mox allegata privilegia: ut iſta duo, inquam, ordine, & rite præſtemus, in anteceſſum operæ pretium eſt animadvertere pleraque acta quidem Concilii Conſtantienſis antiquitus publicam lucem adſpexiſſe, ſed in pleriſque vel interrupta, vel interpolata, ut proinde occaſionem tum errandi non paucis, tum ſubleſtæ fidei Baſileenſes Pa-

Patres insimulandi præbuerint. Ergo prima actorum Concilii Constantiensis collectio ab ipso Concilio annis 20. elapsis Basileensis Concilii jussu, atque auctoritate, in id operis elucubrandi delectis, & deputatis duobus Cardinalibus, duobus Episcopis, duobus Theologis, ac uno canonum Doctore, concinnata, an. 1442. publici juris facta est. Secundam collectionem, non ad autographi fidem, sed ad fidem apographi, seu exemplaris Basileensis exactam, & cum eo collatam edidit Michael Galterius an. 1443. Ab hoc Galteriano codice descriptam suam tertiam collectionem adornavit an. 1490. Joannes Huober de Inderdorf: ex hoc vero codice Huoberino Hieronymus de Croaria an. 1500. suam quartam collectionem Hagenoæ typis describi curavit. Ex ista Croariana denique prodiere Parisiensis an. 1506. edita a Petit; Mediolanensis an. 1511; Coloniensis, Veneta, Labbeana &c. Exactior ea existimatur, quam postmodum anno 1699. Francofurti, & Lipsiæ edi curavit, confecitque ex optimæ notæ codicibus bibl. Brunsvicensis, Gothanæ, Lipsiensis, Vindoboniensis, Wolffenbutelensis &c. Hermannus Vonder Hart (quamvis hæreticorum more pleraque turbet, misceatque, quæ hujusce generis hominis vel impune mentientis, vel otiose nugantis, vel illiberaliter maledicentis, ut adnotavit Harduinus, ingenium redoleant) qui collatis inter se diligentissime codicibus Mss. mox laudatis cum codicibus Galteriano, Huoberino, Croariano &c. ex Basileensi exemplari descriptis, in istis postremis menda pleraque notavit, a quibus longe expurgatos conspexit codices Brunsvicensem, Gothanum &c. ab se versatos: sed & interpolatum codicem Huoberinum in sess. 4. animadvertit, cujus decreto 1. assutam particulam illam, *& reformationem generalem Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris*, observat, ex quo facile in Croarianam, aliasque ex ipsa decerptas collectiones particula illa irrepsit; quam in codice Wolffenbutelensi omnium optimo, quique ad fidem exemplaris Basileensis editus fuit, desiderari testatur. Ex his ergo actis a Vonder Hart adornatis rem omnem nostram conficere confidimus. Id jampridem perfecit vir doctiss. P. Matthæus Petitdidier adornata Gallico sermone dissertatione historica, & theologica de sententia Concilii Constantiensis circa Pontificis auctoritatem, & in-

& infallibilitatem, cujus vestigia relegentes ex ipso met derivabimus, quæ in rem nostram æque, ac suam magis facere videbuntur, quæ ab ipso prætermissa sunt operi sufficientes. Puto plane, quod si acta ista publicam lucem paulo ante adspexissent, vel saltem postquam ab anno *1699*. adspexere, ab osoribus Pontificiæ potestatis omnibus perlecta fuissent, vel nequiores esse desiissent in Schelestratium, qui jam pleraque ex Mss. Vaticanis protulerat, quæ in hisce actis nunc habentur; vel, quod opportunius foret, & optatius, non adeo nequiter, audacterque in Romani Pontificis privilegia insurrexissent. Erubescendum jam saltem illis tot, tantaque commenta, & iniqua, infandaque commata dixisse, scripsisse, & defendisse. Postremo ad harum collectionum, nec non collect. Barberianæ, & codicis Capranici fidem exegit suam, adornavitque Harduinus, ex qua pleraque quoque in rem nostram derivamus.

Agedum a primo exordium capiamus, nimirum ab iis, quibus a Concilio Constantiensi agnita, & asserta Pontificis Maximi privilegia, comprobari possint. Principio igitur ex actis Concilii Constant. apud Vonder Hart, ut in proleg. animadvertimus, constat auctorem tract. de comm. adversus Jacobum Misniensem; Mauritium Pragensem in tract. pariter adversus eumdem Jacobum, & Johannem Antiochenum Patriarcham in thesibus Concilio oblatis eam docuisse, ac defendisse, etiam post sess. 4, & 5, sententiam, quæ Pontificem Concilio potiorem agit, ac in caussis fidei infallibilem prorsus adstruit. 2. In congressu 40. Theologorum controversia ad trutinam revocata, atque quidem post sess. 4., & 5, ut ex respons. 5. palam fiet, num 45. Wicleffi errores damnandi essent Concilii nomine, an potius Pontificis, duodecim demptis, ceteri in eam concessere sententiam id juxta priscum morem Pontificis nomine peragendum: *Ad quem*, inquiunt, *spectat sententias definitivas in materia fidei proferre*; subdentes, nonnisi a Pontifice hanc potestatem in Concilium derivari. Ii igitur Pontificis partes supra Concilium profecto extollebant, illumque privilegio infallibilitatis perfrui existimabant. 3. Academiæ, quæ cum in Pisano, tum in Constantiensi Conciliis via cessionis potius cum Pontificibus, quamvis dubiis

dubiis procedendum suadebant, urgebant, instabant, antequam viæ alteri, aut Concilii, aut subtractionis obedientiæ esset danda manus, cujusmodi fuere Parisiensis, Andegavensis, Aurelianensis, Tolosana, Bononiensis, & Florentina, quibusque adstipulati sunt plures numero Theologi, ut §. 1. observabamus, putasne, quod Pontificem absque dubio legitimum Concilii potestati permisissent, quum nonnisi ex necessitate in Pontificem dubium, schismaticum, imo & hæreticum agendi Concilio qua Pisano, &qua Constantiensi facultatem fecerint? 4.

Cardinales, quum in Concilio Constantiensi quam plurimos extare intelligerent, qui pessime erga ipsos affecti a Concilii congregationibus, dum de reformationis negotio ageretur, Cardinales esse excludendos contenderent, Cardinales, inquam, tractatu edito S. Romanæ Ecclesiæ, & Pontificum privilegia vindicanda suscepere, locoque stabilire suo pro virili parte sategerunt. Tractatui isti Concilio exhibito a Concilio responsum ejusmodi adhibitum est, ut caussam illorum, ac nostram confirmarit magis, magisque. Cardinalium propositio prima erat: *Romana Ecclesia .... omnium Ecclesiarum Mater est, & Magistra, & oppositum dicere est hæresis implicita*. Concilium respondit: *Non esse hæresim contra articulos in symbolo comprehensos*. Propositio 2, & 3. erat: *Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum Caput merito dici potest. Romana Ecclesia sicut omnium Ecclesiarum Caput dicitur, sic & Concilii generalis, imo universalis Ecclesiæ*. Concilii responsio fuit: *Nota super verbo caput; hoc concedatur; tamen non ad fovendum schisma, aut difformitates. Item nota super verbo Concilii; est subdistinguendum; quia hoc est verum in aliquo Concilio, maxime cum agitur ad elidendum aliquem errorem contra fidem, seu hæresim extirpandam: ubi autem agitur de schismate tollendo in Romana Ecclesia, quod per Cardinales ortum habuit, ibi non habet locum*. Itaque ipsius sententia sicuti caput corpori, sic Concilio Pontifex indubius præest. Propositio 4. erat: *Præmissam potestatis, & auctoritatis præeminentiam obtinet, non tam humana traditione, quam divina: & hoc Rom. Petri Apostoli Christi Vicarii, & cujuslibet sui successoris legitimi, qui ex Christi institutione sub eo, tamquam sub principali capi-*

capite, tam Romanæ, quam universalis Ecclesiæ Caput fuisse, & esse cognoscitur. Concilium nihil reposuit. Propositio 5. sic efferebatur: *In Concilio Papa, vel suus Vicarius ipso absente præsidere, & principaliter definitivam sententiam ferre debet, nisi manifesta caussa, & in jure fundata obsit.* Concilium respondit id intelligendum juxta datam supra distinctionem. Propositiones alias prætermittimus: illud tantum adnectimus, quod propositionis 8, & 9. probationes a Cardinalibus productæ erant ejusmodi: *Item pro 8, & 9. conclusione facit, quod Romana Ecclesia habet alias in parte sollicitudinis, non in plenitudine potestatis* 2. q. 6. C. Decreto. *Facit etiam, quod Romana Ecclesia potest de aliis omnibus judicare, sed ipsa non potest ab alio quoquam judicari* 9. q. 3. C. Patet. *Facit etiam, quod Romanæ Ecclesiæ consuetudo circa institutiones Ecclesiasticas ab omnibus servanda est* 11. dist. cap. Quis; *& qui ejus privilegia violat hæreticus est habendus* dist. Omnes. Concilium respondit in hæc verba: *Omnibus istis conclusionibus, & earum probationibus introductis potest responderi summarie, quod forte ita scriptum est in jure, ut in eis continetur, sed illud intelligendum est ceteris paribus: sed hic cetera non sunt paria, ideo non faciunt ad propositum.* Videlicet significabat tempus præsens esse schismatis, ac Papæ dubii, quo casu doctrina Cardinalium locum non haberet: significabat ergo Concilium decreta sess. 4, & 5. locum habere dumtaxat in casibus Pontificis dubii, hæretici, schismatici, aut ejus, qui Pontificatum sponte abdicarit, aut sponte Concilio se subjecerit: quo sensu, non autem eo, quem ipsi Natalis, & Bossuetius appingunt, Ecclesia ipsa Gallicana a Concilio Constantiensi Papam hujusmodi, non vero Pontificem indubitatum, se inferiorem decretis sess. 4, & 5. declaratum intellexit. 5.

Concilium ipsum Constantiense jussit aliquando 45. Wicleffi propositiones a pluribus qua Cardinalibus, qua Episcopis, qua Abbatibus qua Magistris in Theologia, & qua Doctoribus in jure ab se delectis ad examen revocari: eorumdem censuram sess. 8. approbavit, ut proinde ejusdem placitum appellanda sit. Jam ergo ex censura ista, quam tom. 3. pag. 218. exhibet Vonder-Hart, argumenta pro infallibilitate, & auctoritate Pontificum supre-

suprema depromimus non infirma. Circa 3. priores propositiones de Eucharistia, & transubstantiatione, quam hæretici creditu, & captu difficillimam dicebant, Censura sic ait: *Quod tunc ex hoc exclusa omni differentia, & dubietate securi, & certi sint, quidquid Sedes Apostolica, & Ecclesia Romana tenuerit, & determinaverit pro fide Catholica, quod hoc sit fides recta, & quemcumque articulum determinaverit esse hæreticum, vel erroneum, quod sit talis. Impossibile est enim quod Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, in qua Papa vice Christi, & successor Petri, ut Caput residens, & collegium Cardinalium, ut corpus succedens aliis similiter Apostolis, in officio definiendi, & determinandi circa universam materiam catholicam, & Ecclesiasticam, & errores contrarios exterminandi, impossibile, inquam, est quod talis Sedes, & talis Romana Ecclesia aliquid determinet, & teneat pro fide Catholica, & recta, quod non esset fides recta: alias in tali casu sedes illa Apostolica, & Romana Ecclesia esset hæretica, & erronea tenens tenaciter non fidem pro fide, aut fidem pro non fide. Quomodo ergo ipsa esset Mater, & Caput omnium Ecclesiarum, in omnibus tanquam magistra sequenda, ad quam in dubiis, & arduis est recurrendum, quando circa fidem in aliquo dubitatur? Quomodo ipsa non habebit maculam, neque rugam? Quomodo ejus auctoritati maximæ debet cedere usus, seu consuetudo? Quomodo ei post Deum maxime erit obediendum, ideo quia ipsa est Mater, & Caput omnium Ecclesiarum, contra quam si quis derogando loquitur, hæreticus reputatur? Quomodo ipsa valebit omnes judicare, de ea autem judicare nullus permittitur? Quomodo Christianus, qui ei obedire contemnit, peccatum infidelitatis incurret? & ita de quam plurimis laudabilibus in corpore canonum de ea digestis, si appareret erronea, & hæretica? Quomodo ipsa esset securum, & certum refugium omnium Ecclesiarum, & universitatis Christianorum visibile in humanis, ad quod securo haberent confugere in omni materia catholica, & Ecclesiastica? Quale refugium requirunt, & necessario exposcunt omnes Ecclesiæ, & Christianorum communitas, quum Christus sponsus Ecclesiæ suæ totius tale infinite sciat, & immense faciliter potuit illi sponsæ ordinasse, ipsa tali refugio valde indigente.* Hactenus Censura: quibus nihil luculen-

tius ad evincendam Pontificis Romani cum indefectibilitatem in fide, tum Concilio superiorem auctoritatem; quæ duo privilegia observes velim obiter ab auctoribus censuræ necessaria consecutione inferri ex Primatu Romanis Pontificibus asserto: ex quo nos quoque monuimus privilegia illa suapte profluere, ut proinde eo primatu adjudicato, reliqua privilegia abjudicari nullo amplius modo possint, atque propterea propositionem nostram cum primatum illum, tum privilegia laudata complectentem uno tenore probandam susceperimus. Sed ad laudatam censuram revertatur oratio.

Circa propositionem Wicleffi nonam, qua vir nequam asserebat ab Urbani VI. ætate Græcorum more, qui Romanæ Ecclesiæ excussa obedientia jampridem se in libertatem asseruerant, Græcorum, inquam, more, ingenioque transigendum fore, neque ulli deinceps Pontifici deferendum, Censura sic habet: *Oportet secundum scripturas... & secundum rationem esse unum certum, & securum refugium visibile in humanis, ad quod universitas populi Christiani de universis mundi partibus habet recurrere secure, & respicere in difficilibus, & ambiguis, in fundamento fidei, & universa tota materia catholica, & Ecclesiastica; & quid potius erat tale, quam Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, ubi Papa, & Collegium Cardinalium Cathedram Petri, & aliorum tenent Apostolorum? Hoc autem tenet, & credit universitas Christiani populi, & omnes Ecclesiæ &c.* En refugium, ac fundamentum fidei constitutum non in Concilio, sed in Sede Apostolica, seu Petri Cathedra, cui cumulatur Cardinalium collegium, quod, ut infra innuitur, a Sede Apostolica in partem sollicitudinis admittitur! Circa propositionem 36. Wicleffi, qua effutiebat Ecclesiam Romanam esse Synagogam Satanæ, nec Papam Christi esse Vicarium, Censura oppositum ostendens, videlicet Ecclesiam Romanam certum quemque reddere de fide vera, sic loquitur: *Quomodo autem sic certus esset, nisi credulitate explicita, vel implicita securitatem haberet, quod in tota illa Ecclesia per orbem terrarum diffusa est quædam summa capitalis compendiosa Ecclesia, in qua est summus Principatus, summa, plenaque auctoritas, & potestas visibiliter in humanis cognoscen-*

ſcendi, & definiendi, approbandi, docendi, aſſecurandi univerſaliter quid credendum, quidve diſcredendum? Et quod talis capitalis Eccleſia per ſe, vel etiam cum aliis in partem ſollicitudinis vocatis, aſſecuravit, & aſſecurat de tota Scriptura ſacra, & habet ſecurare de tota materia credendi. Subdit deinde: *Ipſe B. Petrus fuit immediatus, & proximus Chriſti Vicarius in ſuprema, & altiſſima authoritate, & poteſtate Eccleſiaſtica.* Deinde paucis interjectis: *In hoc certe ſummo Principatu, & ſumma authoritate, poteſtate, & dignitate ſic legitime canonice principandi fuit S. Petrus immediatus, & proximus Vicarius ſummi Principis Chriſti, quum ſibi, & non S. Mariæ fuit dictum: Tibi dabo claves Regni &c. & item fuit ſibi non partialiter, & particulariter, ſed indefinite, & indifferenter dictum: Paſce oves meas.* Concludit demum hanc Petri poteſtatem ad Petri ſucceſsores tranſire; atque in hanc ſententiam Eccleſias, Doctoreſque omnes conſpirare, ſacratamque proinde omnibus eſſe debere. Cedo potuit Romanus Pontifex ampliorem ſibi vindicare poteſtatem, quam ipſi vindicant Præſules, & Doctores Conſtant. Concilii?

Circa propoſitionem Wicleffi 38, qua decretales tam impudenter, quam impie exſibilabat, Cenſura ſic effatur: *Quia Sedes Apoſtolica, & Romana Eccleſia habent eamdem auctoritatem, & eaſdem claves Regni Cælorum in univerſa materia catholica, & Eccleſiaſtica cognoſcendi, & definiendi, quæ vera & catholica ſint, quæ falſa, & erronea, quæ bona, & eligenda, quæ mala, & fugienda, quæ facienda, & dimittenda, quas habuerunt Apoſtoli, Presbyteri, & ſeniores tunc in Jeruſalem; igitur ſicut illi authoritate, & Clavibus illis habuerunt cognoſcere, & definire, & per decretales epiſtolas cognita, definita, & decreta mittere, ſic Sedes Apoſtolica, & Romana Eccleſia. Quum igitur illud idem privilegium formale, & eædem Claves ſint apud Sedem ſanctam Apoſtolicam, & ſanctam Romanam Eccleſiam; igitur ſicut cuſtodienda erant dogmata, quæ erant decreta ab Apoſtolis, & ſenioribus in Jeruſalem, ſic & quæ fuerint decreta a Sede Apoſtolica, & Romana Eccleſia. Non ergo niſi inſanus hæreticus diceret, quod indefinite, & indifferenter decretales epiſtolæ ſint apocryphæ.* Ita Cenſura; ex qua facile intelligis quanto in pretio decreta Pontificum a

 nullo

nullo non haberi Concilium voluerit, ut a quibus procul abesset periculum omne pravi dogmatis, atque præterea ab iis proficiscerentur, quibus omnes obedientia afficiuntur. Circa propositionem 41. Wicleffi, qua vir scelestus ajebat: *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter Ecclesias*; Censura sic habet: *Ut articulus ille habeat sensum proportionalem, & significationem congruam, & grammaticalem, oportet quod sensum talem habeat, scilicet: non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter Ecclesias militantes: & hic sensus est hæreticus. Nam si de necessitate salutis fuit populo Judaico in arduis, & difficilibus recurrere ad summum Sacerdotem, qui pro tempore præerat cum suo collegio, & eisdem sub pœna æternæ mortis obedire, sicut patet Deuter. 17; quanto magis de necessitate salutis est populo Christiano?* Deinde aliquibus interjectis: *Quia*, inquit, *necesse est permanente universitate Christianorum in terris remanere hujusmodi Ecclesiam supremam in officio, & auctoritate docendi, & præcipiendi, ad quam populum Christianum oportet in arduis, & difficilibus recurrere, & ei obedire; ut talis ex quid nominis vocatur, & est Ecclesia Romana, ubi Papa Caput est, & collegium Cardinalium corpus; igitur de necessitate salutis est credere Romanam Ecclesiam supremam esse inter Ecclesias. Est enim supra modum necessarium, & expediens in universitate Christianorum per orbem terræ diffusa esse quamdam permanentem compendiosam communitatem apertam, & manifestam populis Christianis, in qua sit summus Principatus Ecclesiasticus in terris cum summa authoritate præcipiendi, docendi, regendi, judicandi, cognoscendi, & definiendi universaliter de universa materia catholica, & Ecclesiastica, quæ tunc sit in loco compendioso similiter noto populis. Talis igitur Communitas existens ex quid nominis Romana Ecclesia de necessitate est suprema in terris, sicut in ea est summus in terris Principatus Ecclesiasticus.*

Observare hic juvat 1. hanc Censuram compendio factam approbatam fuisse ab eodem Concilio sess. 8, quam per extensum, seu qualem jussu Concilii exaratam VonderHart tom. 3. exhibet; ex qua liquido adparet, quænam Synodo Constantiensi sacrata insederit de Apostolica Sede sententia. 2. Hanc eamdem censuram

ram in compendium redactam, atque a Concilio recensitam perinde approbatam fuisse a Martino V. Const. incip. *Inter cunctas* edita in ipso Concilio. 3. Ex censura ista ampliori interpretandam fore proinde contractiorem a Concilio, & Pontifice adoptatam. Igitur quum Pontifex constit. laudata, postquam inter condemnatos a Concilio Wicleffi errores hunc recensuisset ordine 41: *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias*, hanc censuram Concilii approbavit: *Error est, si per Romanam Ecclesiam intelligat universalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares*; intelligenda est, inquam, censura ista juxta sensum censuræ superius allatæ, cujus synopsis est; ut sensus sit Romanam quidem Ecclesiam, Pontifice ab eadem abstracto, universalis nomine, locoque supremæ haud accipiendam fore, habendamque: neque perinde ei infligendam erroris notam, qui eo, illam nomine, & loco nec acciperet, nec haberet: bene vero universalem esse, & supremam, neque id absque errore inficias iri, prout comprehendit Pontificem, quatenus nempe Pontifex Ecclesiæ universalis egregiam speciem præfert, atque in Ecclesiam universam potestate suprema potitur: sive quatenus in Pontifice, juxta phrasim censuræ amplioris, universitas Christifidelium per Orbem diffusa compendiaria persistit. Itaque juxta hunc sensum profecto germanum Pontifex supremus Princeps super alias particulares Ecclesias denominatur idem, qui super omnes summatim Ecclesias, atque qui super Ecclesiam universam; ut qui unus ejusdem summam, egregiamque speciem gerit. Etenim si in omnes Ecclesias particulares Principatum obtinet, & si Ecclesiæ omnes particulares Pontifici obedire tenentur, palam fit Pontificem in universam Ecclesiam Principatum habere; unde tò *super alias Ecclesias particulares* comprehendit etiam omnes; & tò *super omnes Ecclesias particulares* æquivalet Ecclesiæ universali. Is sensus liquido constat ex laudatæ censuræ amplioris verbis; aperteque imo ex præcit. Martini V. constitutione, in qua inter quæstiones, quas ab hæresi redeuntibus fieri jubet, una hæc est: *Item utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio*

prio expresso, sit successor B. Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei. Ubi vides Ecclesiam Dei accipi pro Ecclesia universali, eodem nomine efferri; pro eademque re usurpari.

Contra more suo contendit Natalis illud tò *In Ecclesia Dei* diversum esse ab isto *In Ecclesiam Dei*: illud usurpasse Martinum ad significandam Pontificis potestatem in Ecclesias particulares; istud non adhibuisse, quo significata fuisset Pontificis potestas in Ecclesiam universalem, ac perinde in generale Concilium. Verum verbis nimis hæret vir doctus, nec nesciebat sub id temporis verborum compositionem, & vim adeo religiose observatam non ivisse: sed si & Censuram ampliorem expendisset, verba illa non ita ad alienum sensum intorsisset. Sed luserit, hæseritque verbis: nonne sicut Rex, sic Pontifex, sicut in Regnum universum, sic universam in Ecclesiam potestatem exercere jure optimo dicendus est, qui dicitur supremam habere potestatem sicut in Regno, sic in Ecclesia? Sed de hoc argumento rursus infra. Confirmatur interea id totum ex Censura, quæ circa propositiones Wicleffi adversus Religiosos Ordines hæc præ aliis habet: *Quid necesse est nobis multum discurrere pro valido argumento, quod Religiones privatæ memoratæ superius, & aliæ sint laudabiles, & utiles in Religione Christiana? & quod catholicum est tales esse bonas, & sanctas? ecce validum, & securum habemus argumentum, fidem scilicet sanctæ Romanæ Ecclesiæ Capitis omnium Ecclesiarum in terris, quæ firmiter credit tales Religiones esse sanctas, & justas, sicut & eadem esse tales approbavit, & confirmavit. Hoc ergo argumentum est nobis valde sufficiens ad hæresis confutationem contrariæ.* Hactenus censura illa. Ex quibus sane patescit, quod Pontificis Romani tam in Ecclesiam universam suprema potestas, quam in definiendis fidei caussis infallibilitas a Concilio Constantiensi agnita, & asserta dubio procul fuit, quum censura illa a plurimis tum Cardinalibus, tum Episcopis, tum Abbatibus, tum Theologis, tum juris utriusque consultis, tum viris aliis notabilibus adornata fuerit, & compendifacta a Concilio sess. 8, & Martino V. constit. *Inter cunctas* approbata.

Martinus V. se superiorem profecto Ecclesiis particularibus non

non modo, sed etiam Ecclesia universali, & Concilio ipso Constantiensi intellexisse, nedum ex constitutione *Inter cunctas* superius laudata colligitur, sed & evincitur ex constit. edita anno 1418. in eodem Concilio, qua appellationes a Summo Pontifice ad Concilium prohibet his verbis: *Nulli fas est a supremo Judice, videlicet Apostolica Sede, seu Romano Pontifice Jesu Christi Vicario in terris appellare, aut illius judicium in caussis fidei, quæ tamquam majores ad ipsum, & Sedem Apostolicam referendæ sunt, declinare.* Hanc constitutionem edidit Pontifex occasione Oratorum Regis Poloniæ, qui libellum Joannis Falkemberg ignominioso hæresis nomine damnandum Concilio denuntiarant, reque ipsa Judices, Quæsitoresque fidei ad id operis diligenti examine discutiendum a Concilio deputati infamiæ nota fore infligendum deliberaverant; quinimo a Cardinalibus, & Episcopis cujusque Nationis de libro proxime in sessione publica diris cunctis devovendo sponsionem, fidemque, qua major desiderari illis non esset, acceperant. Quorum nihilominus, cunctorumque votis quum una Pontificis volontas intercessisset, nulloque præhabito Patrum consilio, aut consensu omnem eo de libro motam quæstionem silentio litari jussisset, Oratores autem illi spem omnem suam de proscribendo libello præreptam, amputatamque ægre ferentes, protestatione omnium nomine a Paulo Voladimuri interposita, ad futurum generale Concilium provocassent (quorsum vero futurum appellare, quippini pulsare magis præsens?) illis de mandato Pontificis sub anathematis pœna silentium impositum fuit, atque ad præcludendum omnem imposterum aditum hujusce generis temerariis attentatis, ab hisque ausibus in abusum facile abituris occasionem omnem abigendam præfatam Pontifex constitutionem evulgavit. Contra hancce Martini V. constitutionem audacissimus insurrexit, calamumque distringens lacessendam, lacerandamque adorsus Gersonius est tractatu elucubrato, cui titulum indidit: *Quomodo, & an liceat in caussis fidei a Summo Pontifice appellare, seu ejus judicium declinare:* cujus doctrinæ, cui totam ferme caussam suam Parisienses quidam Theologi commiserunt, (sed qua prudentia jam factum est planum) cardo in eo totus convertitur, ut suadeat in caussis fidei fas esse Pontificis judi-

judicium, utpote fallibile posthabere; atque solius Concilii œcumenici judicium, utpote infallibile declinare, minorisque facere nefas esse. Verumtamen ad tractatus calcem ingenue, veritate nempe cogente, fatetur tandem dicta ab se, & argumentata magis ad veritatis inquisitionem collineasse, quam quæ in Summi Pontificis offensionem vergi velit. Subjungit deinde expedire, egregiæque operæ Pontifici haud pœnitendæ esse pretium, ut suspicionem omnem sinistram, in quam ob indictum tam pernicioso libro justitium, venire potuisset, in eumdem librum districtum, solemneque instituendo judicium, ab se amolliretur: *Hoc est*, inquit, *si sponte nullo requirente damnet doctrinam illam pestiferam, & crudelem contra Polonos, cum similibus aliis, cum tali celebritate, & rigore, qualem fidei materia vergens in scandalum, & perniciem Reipublicæ postulat, & requirit*. Hæc Gersonius, cujus doctrina, & auctoritas superius jam satis superque est exagitata. Accedit ad hæc, quod a Martino V. juxta priscum Conciliis solemnem morem Concilium Constantiense actorum confirmationem postulavit, quam nonnisi certo posito modo Pontifex concessit, scilicet conciliariter actis, ut mox dicetur: nec non uno Martini vocato nomine Concordata cum Nationibus sive Germanica, sive Gallica, sive Anglicana sancita sunt, sicuti legere est apud Harduinum tom. 8. pag. 883, & seqq. Quæ quid aliud, amabo, præseferunt, quam eo in Concilio primas, supremasque partes egisse Pontificem?

Hæc ex Martini V. constit. a Schelestratio deducta momenta conatur elevare, & eludere Natalis hist. Eccles. ad sæcul XV, & XVI. dissert. 4. de auct., & sensu decret. Concilii Constant. art. 3. n. 11. Videlicet respondet Martinum V. hac agendi ratione ostendisse se Concilii deputatis, collegio Cardinalium, congregationibus Nationum superiorem esse, non vero Concilio, a quo Joannis Falkemberg libellus sessione publica damnatus non fuerat. Se imo Concilio subjectum profecto agnovisse, quandoquidem jampridem in Synodo Pisana in hanc ivisset sententiam a Gregorii XII. obedientia, postquam illius Synodi judicio gradu deturbatus est, se abdicans, & Alexandro V, ac deinde Joanni XXIII. ejus successori adhærens: attamen Gregorium XII.
ante

ante Synodi Pisanæ judicium probe ut legitimum Pontificem coluit, ut qui successerat Innocentio VII, a quo ipse Odo Columna in Pontificatu Martinus V. appellatus infulis Cardinalitiis ornatus fuerat. Persuasum ei igitur erat, Pontificem etsi legitimum ob pertinaciam in retinenda dignitate, quam Ecclesiæ bono exigente dimittere debuisset, a Concilio posse gradu detrudi. Concilium autem, subdit, non aliter Martinus confirmavit, quam ejus decretis consentiendo, eaque promulgando, & exequendo, non quasi ipsis auctoritatem conferens, ac robur, quo antea carerent. *Et certe*, inquit, *Concilii Constantiensis definitiones, & decreta tum in materia fidei, cum in aliis materiis edita vim per se habere fideles omnes obligandi agnoverat, & declaraverat Martinus, antequam Regis Poloniæ, & Ducis Lithuaniæ Oratoribus responderet: quod omnia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materia fidei per sacrum generale Concilium Constantiense conciliariter approbabat, & ratificabat, ut constat ex ipsius const.* Inter cunctas, *& ex interrogationibus, quas hæreticis ad Ecclesiam redeuntibus fieri jubet: utrum credant, teneant, & asserant, quod quodlibet Concilium generale, & etiam Constantiense Ecclesiam universalem repræsentet. Item utrum credant, quod illud, quod sacrum Concilium Constantiense .... approbavit, & approbat in favorem fidei, & ad salutem animarum, quod hoc est ab omnibus Christifidelibus approbandum, & tenendum &c. Item utrum credant, quod condemnationes Joannis Hus, Joannis Wicleffi, & Hieronymi de Praga facta de personis, libris, & documentis per sacrum generale Constantiense Concilium, fuerint rite, & juste factæ, & a quolibet Catholico pro talibus tenendæ, & firmiter asserendæ. At constitutio*, ait Natalis, Inter cunctas, *in qua hujusmodi interrogationes præscribuntur, edita fuerat a Martino V.* 8. *Kal. Martii, ac proinde ante sess.* 43; *responsum vero illud Oratoribus Polonis de approbatione eorum, quæ in materia fidei conclusa, & decreta fuerant conciliariter dedit sess.*45, *& ultima celebrata die* 22. *Aprilis dimisso jam his verbis Concilio*: Ite in pace. *Quamobrem si in hac Martini V. responsione posita est Concilii confirmatio, ut contendit Schelstrates, liquido constat Concilii decreta fideles omnes obligasse ante ipsius Pontificis confirmationem.*

nem. Reponit poſtremo Theologis Pariſienſibus eam inſedere opinionem, quod Martini V. conſtitutio expreſse non prohibeat appellationes quaſcumque a Summo Pontifice, ſed quæ temere, & abſque juſta cauſsa fierent ab iis, qui majorum cauſsarum cognitionem Sedi Apoſtolicæ eriperent, contendentes pertinaciter illas ſolum in Concilio generali dirimendas, definiendaſque, ut Poloni Oratores, occaſione libri Joannis Falkemberg contendere viſi fuerant. Cæterum caſus eſse aliquos, in quibus a Summo Pontifice ad Concilium etiam in cauſſis fidei appellari poſset; caſus hujuſmodi Martini V. conſtitutionem non complecti, adeoque non pugnare cum decretis ſeſs. 5. Concilii Conſtantienſis. Ut id probet profert tractatum Gerſonii ſupra cit. adverſus hanc conſtitutionem editum; profert quoque pleraque exempla eorum, qui temere, & injuſte appellarunt, eorumque, qui ſua ſententia appellarunt rite, & juſte. Sed de appellationibus tum ad Pontificem, tum a Pontifice ſuus erit par. 2. Vindic. locus.

Verum his pacato animo, partiumque ſtudio alieno perpenſis, quis non videat virum doctiſſimum in tranſverſum actum? Nam 1. Si ea agendi ratione Martinus V. ſe ſuperiorem agnovit Cardinalium collegio, & Nationum congregationibus, ſane ſe Concilio etiam ſuperiorem agnovit: ex quibus enim aliis, amabo, coaleſcebat, quam ex illis Concilium? Non equidem fateor publico in conſeſſu Cardinales, & Nationes libro illi dicam infamiæ conſcripſerant, ſed conſcribendam dumtaxat privatis in congregationibus deliberaverant. Hoc noverat Martinus, ſi ergo noluit, vel publico conſeſſui damnandum proponere librum, vel noluit privatas congregationes fieri publicas, in quibus demum liber ille damnaretur, ſi Concilium proinde diſsolvit; ſi Oratores ad Concilium provocantes compeſcuit; ſi in Concilio conſtitutiones adverſus taliter appellantes edidit: nec tamen Concilium Pontifici in faciem obſtitit, ſcilicet Concilium quod ad ſe provocantes a Pontifice non admiſit, Concilium, cujus congregationes librum illum cenſura dignum jam dijudicarant, nonne hac agendi ratione Concilium intelligebat ipſi ſe præferre Pontificem? Nonne Pontifex intelligebat perinde ſe Concilio generali auctoritate præſtare? Natali fatente timore periculi, ne illa con-

constitutione Martini V adversus appellantes plures abuterentur ad Conciliorum generalium auctoritatem elevandam, eludendamque, ut quæ decretis sess. 5. videbatur contraria, eaque plurimorum animos propterea commovisset, Gersonius adversus eam tractatum edidit; in eoque tractatu totus in id incubuit, ut constitutionem eliderет, iccirco quod exinde consequi illud sibi videretur, quod generale Concilium Pontifice non esset superius, aut Judex Pontificis supremus (quam doctrinam tamen, ut superius advertimus potius ad veritatem assequendam, se tradidisse Gersonius ingenue fatetur): timori huic tamen non occurrerunt Patres Concilii a Pontifice declarationem postulantes, tantum abest, ut constitutioni huic refragarentur. Igitur noverant Patres decreta sess. 4, & 5. aliter intelligenda, quam quod iis Pontificis supremæ potestati derogaretur: noverat Pontifex decretis illis non obstantibus sibi in Concilium integrum, ac supremum jus dicundum relinqui. 2. In errore vehementer versatur, dum putat decretum a Concilio emissum nequivisse a Pontifice infirmari, aut penitus infringi, quum exempla pleraque decretorum hujusmodi non modo, sed & ipsorum Conciliorum suppetant, quæ reprobata a Pontificibus robore omni prorsus caruere; quæ suo loco prosequemur. Dum iterum præfidentissime ait Martinum se probe demisisse Concilio, dum a Gregorio XII, quem legitimi Pontificis loco antea habebat, religioni duxit recedere, postquam a Pisano Concilio eum gradu dejectum conspexit, hallucinatur, inquam, (verbo absit injuria), atque mea quidem sententia abs vero multopere aberrat, tum quod vel Concilium Pisanum in œcumenici pretio habendum supponat: vel a Concilio etsi haud œcumenico Pontificem loco posse detrudi putet: tum quod a Concilio vere œcumenico legitimum Pontificem dignitate abdicari posse arbitretur; neque a Concilio œcumenico Pontificis, quamvis legitimi, & qui præsto esset, desiderari præsentiam, aut per semet, aut per Legatos suos, quemadmodum in more positum semper fuit, existimet: tum demum, quod opinionem ejusmodi Martino ipsi appingere non erubescat. Non isthæc mehercle Martino V. adhæsit sententia; injuriam ei infert, qui in eum illum errorem trahit: sed id unum illi perspectum,

persuasumque Pontificem schismaticum e gradu dejectum a Concilio declarari posse, qua posita declaratione, posse, ac debere universos Christifideles ab ejus obedientia recedere. Sed & Martinus V. poterat Gregorium XII. prius pro legitimo colere, & postmodum ab ipso resilire, quin putaret Pontificem Concilio ullo modo subjici, nempe in dubium Gregorii electione revocata, aut invalida habita, quæ antea pro rata habebatur, sententiam mutare, ac vere existimare potuisse Pisanam Synodum in Pontificem dubium manus extendere; sentire potuit, non quod senserit ajo. 3. Toto ostio demum abscedit a veritate, dum ait ex Martini confirmatione decretis Concilii non accessisse robur, & auctoritatem, illamque non fuisse, nisi consensum: hac enim docendi ratione Pontificem infra Episcopum quemlibet dejicit, siquidem cujuslibet Episcopi suffragium, seu judicium Concilii decretis robur, & auctoritatem confert, quum decreta Concilii, nonnisi ex Episcoporum judiciis coalescant: hac etiam docendi ratione decreta Concilii, sive confirmentur a Pontifice, sive non, nihilominus ligarent, & tenerent; nam ut ligent, & teneant, nihil, quod non habeant, Pontifex conferret: atque ita plane, antequam decreta Concilii Constantiensis a Martino V. confirmarentur, vim per se habuisse fideles omnes obligandi ex sententia ipsa Martini V. videtur putasse Natalis, si ex verbis ejus mens perpendatur. Quibus quid audiri potest absurdius! quidque a perenni Conciliorum praxi, sacrataque Patrum sententia magis abhorrens?

Ad hæc inutile negotium Schelestratio facessere conatus est, dum contendit Concilii Const. confirmationem a Martino V. verbis illis expressam: *Quod omnia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materiis fidei per sacrum generale Concilium Constantiense conciliariter approbabat, & ratificabat*; factam fuisse sess. 45; constitutionem vero *Inter cunctas* incipientem fuisse editam sess. 43. Nam (quod diligenter observes velim) 1. ex præfatis verbis Oratoribus Polonis sess. 45. datis patescit sensus constitutionis editæ sess. 43., scilicet ea constitutione jam rata habebat conclusa, & decreta in materiis fidei conciliariter a Concilio. Rursus ex constitutione illa patescit vice versa sensus verborum

rum præfatorum sess.45, scilicet se rata, acceptaque habere nonnisi conciliariter decreta, conclusa, & determinata, videlicet quæ expresserat in constitutione, nempe adversus errores Wicleffi, Johannis Hus, & Hieronymi Pragensis. 2. Verba illa, quibus acta in materia fidei a Concilio confirmabat, in publica sessione iterato pronunciari mandavit Pontifex, ut omnes Patres intelligerent quænam confirmaret, scilicet ea, quæ confirmata jam videre poterant constit. *Inter cunctas*, nempe decreta adversus hæreses. Audiatur Spondanus ad annum 1418. rationem agendi Martini V. exponens: *Putamus*, inquit, *Nunciorum Poloniæ petitionem de industria Martini nutu ad ultimam sessionem reservatam, ut ea occasione significaret, quæ Concilii decreta ipse auctoritate Apostolica; ac suprema probaret, quæ vero non; ne si antea quidquam de iis agere voluisset, murmur aliquod, tumultusque in Patribus excitaret ob ea, quæ ambigue decreta fuissent de auctoritate Concilii supra Pontificem, & de potestate reformandi Ecclesiam, tam in Capite, quam in membris, quas absolute, ut sonare videntur, sumptas nullo modo Martinus agnoscere, aut probare voluit, utpote extraneas existimatas, & praxi antiquioris Ecclesiæ, & collatæ Petro, ejusque successoribus potestati, ipsique demum naturæ rei, qua caput debet membra regere, non regi a membris: sicuti ex pluribus est sæpe commentariis, atque disputationibus probatum ab hujus dogmatis assertoribus.* Hæc Spondanus, quæ adeo plana, atque decretoria sunt, ut non opus sit iis vel ad captum faciendum indoctis lucem affundere, vel ad infringendam vim omnem argumenti alioquin infirmi adversariorum momentum aliquod superaddere.

Ex interrogationibus autem, quas hæreticis ad fidem redeuntibus faciendas præscribit Martinus, inepte quidquam adversus ipsum exculpitur. Inter articulos siquidem Joannis Hus ille quoque num. 11. legebatur: *Non oportere haberi, seu credere, quod Romanus Pontifex sit Caput cujuscumque particularis Ecclesiæ.* Cui articulo plane opponendus fuerat articulus de Episcopatu Romani Pontificis, ejusque Primatu, sive Patriarchica auctoritate præterea super alias quasque particulares Ecclesias, supra quas plenissimam haberi potestatem a Romano Pontifice hæretici

tici illi inficiabantur; qua tamen interrogatione,nec Pontifex, nec Patres supremam Pontificis in Ecclesiam universam excludendam, aut coarctandam unquam intellexere: nam eisdem ab hæresi revertentibus interrogatio etiam illa præscribebatur num. 3: *An Romanus Pontifex esset successor Petri habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei*. Cujusce interrogationis distinctæ vi Pontificem in universam Ecclesiam suprema potestate defungi, ac potiri Martino V, & Constantiensi Concilio apprime perspectum erat, atque persuasum. Neque vero ex interrogationibus faciendis circa idem Concilium Constantiense quidquam pariter Pontificis juri adversum, extundi, aut in favorem decretorum sess. 4, & 5. concludi potest: nam ultra quam quod inferius ostendemus decreta illa Pontificem dubium respexisse, ac referenda esse ad casum Pontificis schismatici, aut hæretici, interrogationes illæ hæreticis faciendæ respiciebant decreta a Concilio, quando indubitanter legitimum, & generale erat, vel facta, vel confirmata fuerant, cujusmodi generis fuere decreta adversus hæreticos illos, quæ edita quidem sess. 8, qua nondum Concilium œcumenicum evaserat, sed confirmata sess. 45. a Martino V. robur invictum obtinuere. Sed quis probe non perspiciat decreta sess.4, & 5. non satis conducere ad hæreticos in Ecclesiam reducendos, ut quæ potius hæreticis adversus Pontifices insolescendi occasionem præberent, si illis sensus, quem adversarii contendunt, esset appingendus; ac proinde ea decreta comprehensa non fuisse, neque comprehendenda in interrogatoriis circa Const. Concilium? Denique si Martinus decreto *Frequens* morem gerens Concilium generale indixit, id egit, quia Ecclesiæ bono expediens judicabat, non quia illo decreto se obligatum putaret: non secus ac Pontifices successores, dum Concilii Tridentini decreta executioni mandarunt, non tamen se illis obligari existimarunt, quin imo neminem illis obstringi, nisi Pontificis accessisset auctoritas. Sed satis superque de 1. capite.

Jam igitur ad 2. controversiæ caput devenimus de auctoritate, & sensu decretorum sess. 4, & 5. Concilii Constantiensis, Concilii generalis auctoritatem spectantium, num nempe iis Pontificum lædatur, aut labefactetur potestas. Sunt vero decreta hujus-

hujuſcemodi 1. ſeſs. 4. *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis generale Concilium faciens pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione, ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris facienda ad laudem Omnipotentis Dei in Spiritu ſancto legitime congregata ad conſequendam facilius, ſecurius, liberius, & uberius, unionem, & reformationem Eccleſiæ Dei, ordinat, diſponit, ſtatuit, decernit, & declarat ut ſequitur: & primo quod ipſa Synodus in Spiritu ſancto congregata legitime generale Concilium faciens, Eccleſiam catholicam militantem repræſentans poteſtatem a Chriſto immediate habet, cui quilibet cujuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris.* 2. *Seſs.* 5. *Item declarat quod quicumque, cujuſcumque conditionis, ſtatus, dignitatis, etiamſi Papalis, qui mandatis, aut præceptis hujus ſacræ Synodi, & cujuſcumque alterius Concilii generalis legitime congregati ſuper præmiſſis, ſeu ad ea ſpectantibus, factis, vel faciendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia, ſi opus fuerit, recurrendo.* 1. Vero ejuſdem ſeſſ. 5. decretum ſic habet: *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis generale Concilium faciens pro extirpatione ipſius ſchiſmatis &c.* ut ſupra ad verbum habet 1. decretum ſeſs. 4. cit. Scilicet hiſce Synodi decretis cauſſam finitam; de Pontificum ſuprema poteſtate actum eſſe conclamant Launojus, Dupinus, Maimburgus, Natalis, Boſsuetius, le Courrajer, de With, Anonymus in opere gallice inſcripto: *Eclarciſſement ſur l' autorite des Conciles generaux, e des Papes &c.* horumque ſimiles, quibus præpoſteræ religioni ceſſit Pontifici Concilium præferre.

Contendunt etenim 1. ea duo prælaudata decreta a Concilio vere œcumenico, & legitimo condita fuiſſe. Ea enim Synodus, inquiunt, ſe œcumenicam nominat, idque nomen vere ipſi adſertum confirmat Martinus V conſtit. *Inter cunctas* eodem in Concilio edita, qua inter articulos, de quibus interrogandos jubet Huſſitas, aut Wicleffiſtas ad Eccleſiam reduces, illum præſcribit: *Utrum credat, quod Concilium quodlibet generale, & etiam Con-*

Constantiense Ecclesiam universalem repræsentet. 2. Decreta omnia a Synodo Constantiensi adornata ab Apostolica Sede admissa fuisse, atque approbata. Nam Martinus V, arguunt, sess. ultima, idest. 45, omnia, & singula decreta in materiis fidei conciliariter facta se approbare professus est. Eadem perinde singula, & omnia decreta confirmarunt Concilia tum Senense a Martino V, tum Basileense ab Eugenio IV usque ad translationem in urbem Ferrariensem, idest sess. 25. approbata: duo autem illa decreta sess. 4, & 5, in Concilio Basileensi publicis in sessionibus quinquies, idest sess. 2, 3, 11, 12, 18, explicate repetita sunt, antequam Synodi translatio Ferrariam ab Eugenio esset indicta. Eugenius ipse in litteris ad Fridericum III. Imper. anno 1447 paulo ante obitum datis, quas refert Raynaldus ad cit. annum tom. 18 annal., decreta omnia Constantiensis Synodi indiscriminatim approbavit: *Concilium generale*, ajens, *Constantiense*, *decretum* Frequens, *ac alia ejus decreta*, *sicut cetera Concilia Catholicam Ecclesiam repræsentantia, ipsorum potestatem, auctoritatem, & eminentiam, sicut & ceteri antecessores nostri ..... suscipimus, amplectimur, & veneramur*. Denique Pius II. in Bulla retractationis an. 1463 inter alia etiam Constantiense Concilium se venerari, & complecti profitetur. 3. Ea de re graviter commoventur in D. Emmanuelem Schelestratium, quod dissert. edita an. 1683 in id intento nervo incubuerit, ut suaderet decreta sess. 4, & 5 dubiæ esse admodum auctoritatis, aut infirmæ; contendens 1. decretum sess. 4 genuinum non esse, sed a Concilio Basileensi interpolatum: 2. decretum sess. 5 sine debita, & communi deliberatione ab una Obedientia Joannis XXIII. editum fuisse, adversus illud obstrepentibus Cardinalibus, & obnitentibus Galliæ Regis Oratoribus: 3. Concilium Constantiense haud satis Ecclesiam universam repræsentasse: 4. a Patribus Constantiensibus post sess. 28 decretum 1 sess. 5 ita expositum, ut nihil ad superioritatem Concilii faciat; decretum vero 2. sess. ejusdem 5. de Pontifice hæretico, vel schismatico, non de indubitato Pontifice intellectum fuisse: 5. denique facta trium Obedientiarum unione, nec a Concilio tum vere œcumenico, nec a Martino V illa decreta unquam fuisse confirmata; quinimo facto, & verbo Pontificis su-

ſuperioritatem eo in Concilio enituiſſe. Sed jure ne, an injuria in Virum clariſſimum exardeſcant ex ſequentibus aſſertionibus palam fiet. Itaque

Ajo 1. dubitatum jure optimo a Scheleſtratio fuiſſe de infirmitate decreti ſeſſ. 4. Et quidem 1. particula illa *& ad fidem* deſideratur in editionibus omnibus Concilii Conſtantienſis, quæ editionem Colonienſem Petri Crabbe præceſserunt: nam deſideratur in editione omnium antiquiore Hagenovenſi an. 1500; in Mediolanenſi an. 1511 typis Gotardi de Ponte opera Zachariæ Ferrerii Abbatis Vicentini; in Pariſienſi an. 1525 typis Gallioti a Prato opera Jacobi Merlini; in collectione Conciliorum Colonienſi an. 1530 ex ædibus Quentelianis prodita. Neque vero dubium omne amovetur ex eo, quod Concilii Baſileenſis Patres eam particulam *& ad fidem* quinquies, ideſt ſeſs. 2, 3, 12, 16, & 18 jam ab annis 10, antequam Patres ipſi Baſileenſes acta Concili Conſtantienſis colligi, & in uno codice deſcribi curaſsent an. 1442, laudarint, exſcripſerint, & confirmarint. Nec obſtat perinde maximam curam adhibitam a Baſileenſibus Patribus fuiſse in actis Concilii Conſtantienſis colligendis, ut qui hancce provinciam duobus Cardinalibus, duobus Epiſcopis, duobus Theologis; & Archidiacono Zagabienſi demandarint, & collectionem anno demum 1442 abſolutam Bulla plumbea pendente in chordula ſericea per omnes chartas inferioris marginis, ut ipſi perhibent, tranſeunte obſignaverint: ex quo codice demum Joannes Houber de Inderdorff anno 1490 exemplar adornavit, quod cum ſuo originali concordare teſtatus eſt Mathias Strinbach publicus Notarius; quodve exemplar rurſus an. 1499 in oppido Hagenovæ publici juris factum eſt. Nec obſtat tum in hoc codice, tum in codicibus Romano, Regio, & Labbeano eam legi particulam. Nam aliam particulam ejuſdem decreti ſeſſ. 4 ſcilicet *& ad reformationem generalem* &c., de qua mox, fœde interpolatam a Baſileenſibus non dixerim, ſed potius ab exſcriptore codicis Baſileenſis infra ſtatim evincemus; quid ergo prohibere potuit, quominus particulam quoque illam *& ad fidem* interpolaret? idque plane facile committere potuit, ut qui iniquo erga Eugenium IV una cum Baſileenſibus animo eſſet affectus. Ea deinde interpolatio ſemel in codicem ex Baſileenſi exſcri-

ptum obtrusa in ceteros plerosque facile potuit obrepere. Dixi mox interpolationem exscriptori codicis Basileensis adjudicandam: nam VonderHart auctor est se vetustissimum Basileensium codicem optimæ notæ vidisse, in quo particula illa, sicuti & alia, de qua infra, desideraretur.

Particulam 2. illam, *& reformationem generalem Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris* decreto sess. 4 a Basileensibus Patribus non vere fuisse ex Concilio Constantiensi sess. 4 laudatam, fuisse vero editioni ex Basileensi transcriptæ, (de industria ne, an de incuria non disputarim) adjectam, ex qua in alias quoque editiones irrepserit, ex eo evincitur, quod ea particula non legatur in tribus codicibus Mss. Concilii Constant. a Notariis ipsius Concilii conscriptis; ex quibus tamen Basileenses ea decreta compilarunt. Sed & ad Cardinalem Julianum in Basileensi Concilio præsidem suum tractatum inscriptum *Gubernaculum Conciliorum* dirigens Andreas Magorensis, refert quidem decretum sess. 5, sed ne verbum quidem habet de sess. 4 decreto: is vero die ipsa sess. 5 sermocinatus est ad Synodum. Neque legitur eadem particula in quatuor codicibus Mss. ejusdem Concilii Constantiensis, quorum duo sub id temporis conscripti fuere, in quorum uno post hæc decreti verba, *ad fidem, & ad extirpationem dicti schismatis*, habetur: *Iste* (scilicet articulus) *imperfecte fuit factus, ideo suppletur in sess. sequenti*: quibus plane verbis indicatur particulam illam *& reformationem* &c. abfuisse a decreto sess. 4. Neque legitur in duobus codicibus continentibus regestum actorum Synodi Constantiensis, quorum unus circa tempus Concilii conscriptus juris fuit Cardinalis Sirleti; alter vero antiquo caractere Italico est exaratus. Sed nedum in his codicibus Romanis, quorum 9. vidit, & contulit Schelestratius, illa particula non legitur; sed nec legitur in codicibus Mss. Germanis, quos consuluit VonderHart actorum Concilii Constantiensis diligentissimus collector; sed nec ullum a quoquam laudatum codicem Ms. se vidisse, in quo legatur, Harduinus accuratus collector alter affirmat: unde in nova Conciliorum editione Venetiis facta, nec non in collectione Harduini postquam laudatæ particulæ verba *& reformationem* &c. parenthesi conclusa recitata sunt, hæc adnotantur:

tur: *Non sunt hic, neque in prima editione, neque in Mss. Concilii Constantiensis, duobus Vindobonienfibus, neque in Volfenbuttelensi, Brunsuvicensi, Gotthano, & Lypsiensi, ut docent nuperi editores hujus Concilii in Germania tom.4. par. 1. pag. 86*: scilicet VonderHart asserens imo se in codice vetustissimo Concilii Const. jussu Basileensium edito eam clausulam non legisse; unde conjicit, & cum eo Lenfantius manu aliena eam clausulam codicibus Basileensibus facile adjectam fuisse.

Præterea idem Lenfantius hist.Concil.Const.,& VonderHart tom.4. pag. 86, una cum Gobelino in Cosmod. ætat.6. cap. 94, & Cerretano in Diario Concilii Const. apud Bzovium referunt a Cardinali Zabarella Florentino, cui lectio decretorum demandata fuerat, consulto de aliorum Cardinalium consilio, & consensu eam clausulam decreti sess. 4, scilicet *& reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris*, omissam fuisse. Qua de omissione scripto publice edito, quodve tom. 2. par. 12. pag. 281 collectionis cit. exstat, ab Anonymo Nationum defensore fidei sublestæ increpatus est: *Animadvertite*, inquit, *qualiter iste reverendus Florentinus schedulam, in quam Nationes concordaverunt, in ista ultima sessione, scilicet penultima Martii* (4 nempe die 30 Martii celebrata) *suorum fretus consilio sociorum, & fautorum detruncavit, & decurtavit deludendo, & vilipendendo hanc sacram Congregationem, in qua talia præsumentes non sunt digni, ut amodo admittantur*. Hocce scripto graviter commoti, atque ad iracundiam provocati Cardinales aliud scriptum, quod tom. 2. part. 13. collect. ejusdem Hartii continetur, elucubrarunt, quo Pontificis, & Ecclesiæ Romanæ jura defenderent, de quo infra agemus. At, inquit Maimburgus, Gersonius ad Concil. Const. Galliæ Regis Orator in tract. de potest. Eccles.; in tract. inscripto: *An & quomodo liceat in caussis fidei a Summo Pontifice appellare*; in serm. *pro viaggio Regis Romanorum*; & serm. coram Concilio habito Dom. 2. post Epiph. decretum sess. 4 cum illa clausula *& reformationem* &c. laudavit, & recitavit. Verum, ut observavit ipsemet Natalis Alex. hist. Eccles. sæcul. xv, & xvi differt.4. §. 6, turpiter ille hallucinatus est; nam Gersonius locis præcitatis decreta laudat die 6 Aprilis an.1415 edita; quæ de-

creta non sess. 4 celebratæ die 30 Martii, sed sunt sess. 5 revera die 6 Aprilis habitæ.

At inquiunt potestatis Concilii supra Pontificem defensores, clausula illa *& reformationem Ecclesiæ* &c. legitur in dedem codicibus Mss. Parisiis extantibus in bibliothecis Regia, Colbertina, Abbatiæ S. Victoris, Collegii Navarici: legitur in editione Hagenoensi; Crabbiana, Romana, præsertim Pauli V. auctoritate elucubrata; Biniana, Suriana, in qua se aliquot locorum millia emendasse, & suæ integritati restituisse Surius asserit: Regia, & Labbeana, quam diligentissime a PP. Labbeo, & Cossartio elaboratam notæ marginales satis docent. Præterea si quæ decreti sess. 4. interpolatio a Basileensibus facta fuisset, hanc ipsis dubio procul exprobrasset Eugenius IV; exprobrassentque Cardinales, Episcopi, Theologique Eugenio addictissimi, ut exinde Basileensibus æternam crearent invidiam. Repono semel in codicem Basileensem, ac in codicem Hagenovensem intrusam interpolationem in alios quoque facile irrepere potuisse, a qua tamen macula insontes servari potuerunt reliqui codices, quos Schelestratius, Harduinus, Vonder Hart, & Lenfantius laudarunt. Verum nolim cum Schelestratio, ut jam innui, sublestæ fidei Basileenses insimulatos ire, sed dicere malim (qua de re Eugenius in Basileenses non animadvertendum forte censuit) codices laudatos a Schelestratio, Vonder Hart, & Lenfantio exhibere decretum sess. 4. eo modo, quo lectum publice in sess. 4. fuit a Zabarella Cardinali Florentino, omissa nempe clausula illa *& reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris*: codices vero laudatos a Dupino, Maimburgo, Natali, Bossuetio, Launojo, Anonymo &c. forte excerptos ex codicibus Mss. confectis a Notariis Gallis in Concilio, ut conjicit Vonder Hart tom. 6. in præfat., referre decretum idem sess. 4, quale a Nationibus elaboratum, efformatumque fuerat, quo scilicet conceptis verbis ea clausula exprimebatur. Verbo repetam. Vonder Hart se codicem antiquissimum Volfenbutelensem Concilii Constantiensis jussu Patrum Basileensium collecti vidisse refert, in quo ea clausula desiderabatur; unde conjicit vir eruditus, & cum eo Jacobus Lenfantius hist. Conc. Const. eam clausulam codicis Basileen-

fileenfis exemplaribus fuisse postmodum adjectam manu aliena. Nihilominus, inquiunt Pontificiæ auctoritatis osores, nihil erat, cur decreti sess. 4. clausula adeo in dubitationem revocaretur, quum eadem expresse habeatur in decreto sess. 5, eademque sess. 7. in citatione Johannis XXIII. bis repetatur; ac ter denique repetita legatur in sententia suspensionis adversus eumdem Johannem XXIII. lata sess. 10. Sed id multum oppido interesse mox ostendo. Itaque.

Assero 2. decreta sess. 4. non modo, sed etiam sess. 5. dubiæ admodum auctoritatis esse ob defectum cum Patrum consensus, tum examinis: consensus quidem, quandoquidem adversus ea decreta Cardinales, & Galliæ Regis Oratores una cum Natione Italica intercesserunt. Enim vero, quum Johannes XXIII. e Concilio Constantiensi Scafusam clam aufugisset die 21. Martii anno 1415, ea fuga dissolutum Concilium iri pertendens; in eamdemque sententiam plerisque Cardinalibus abeuntibus, ut refert Theodoricus Niemus lib. 2. de vita Johannis XXIII. cap. 8, scilicet quod absente Pontifice Concilium dissolutum iret, magna exinde concertatio Cardinales inter, & Nationes exorta est. Nam hinc tres Nationes, Germanica videlicet, Anglica, & Gallica (Hispanica namque Natio nonnisi sess. 26, 30, & 35. Concilio adstipulata est) congregatione habita statuerunt Concilium generale esse, & legitimum, utque decretum, quo de agitur, sequenti sess. 4. scilicet die 30. Martii ejusdem anni habenda, de auctoritate Concilii in Pontificem publice legeretur. Illinc vero Cardinales numero 22, & Natio Italica id ferre non valentes, quod tres Nationes auctoritatem sibi assumerent reformandæ Ecclesiæ Romanæ, id viribus omnibus enixi sunt, ut in decreto ea clausula omitteretur. Ea de re apud Sigismundum Regem Romanorum egere, egitque ipse Rex die 29. apud Nationes, ut decreta a Cardinalibus oppugnata omitterentur; quod non obtinuit: obtinuit tamen, quod sessio usque ad horam 10. protraheretur, & in crastinum ageretur de concordia. At die crastina, id est 30. Martii in sententia manentibus Nationibus, Cardinales inito consilio, eoque dissimulato, non legendum statuerunt decretum, quale a Nationibus efformatum fuerat: re-

vera-

veraque delectus Zabarella Cardinalis Florentinus, ut decreta publica in sess. 4. perlegeret, de industria, & condicto clausulam de reformatione Ecclesiæ in Capite, & in membis omisit. Eam ob omissionem sessione peracta graviter commotæ tres illæ Nationes congregatione habita statuerunt, ut decretum illud integrum sequenti sess. 5. legeretur. Egere iterum enixeque Cardinales apud Sigismundum Imperatorem, ut ab ea sententia Nationes deterrerentur; at illis obfirmato animo in opinione permanentibus Cardinales, & Galli Oratores sessioni se non adfuturos contestati sunt: adfuere tamen suadente Sigismundo, ut scandalum omne amoveretur, sed nonnisi postquam in camera paramentorum Palatii protestati essent, quod unius scandali evitandi caussa ad sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ in sess. 5. statuenda forent. Quum vero renuisset Cardinalis Florentinus in se suscipere decreta legendi provinciam, ea decreta perlegit Andreas Lascharis Archiepiscopus Poznaniensis. Ita referunt duo regesta Mss. Concilii Constantiensis, quæ protulit Schelestratius; ac codices, quos legit, consuluitque VonderHart tom. 4. pag. 97, nec non Theodoricus Uries historicus coævus lib. 7. distin. 8. hist. Concil. Const. apud VonderHart. Sed & de eisdem decretis graviter conquestus est Johannes XXIII., teste Turrecremata lib. 2. de Eccles. cap. 99. in epist. ad Ladislaum Regem Poloniæ, & Eugenius IV. in sua apologia adversus Basileenses pag. 8. *Qui Constantiæ sedebant*, ait, *unius tantum Obedientiæ Synodum faciebant. Nec tamen hi omnes in eam sententiam convenerunt, sed nonnulli reclamavere graviores, qui strepente multitudine superati, sicut his novissimis temporibus, quibus carnales exuperant passiones, factum esse manifestum est, audiri nequiverunt.*

At respondent, qui in adversas partes abeunt, atque pro Concilio, quibus possunt viribus, pugnant 1. Concertationem illam, & protestationem obversatam fuisse circa securitatem Johannis XXIII, scilicet circa decretum de summi Pontificis punitione, & de ipso cogendo, ut Pontificatu cederet. Verum, ipsorum venia sit dictum, falluntur oppido, inque falsum abripi se imprudenter ab exasperato in Pontifices ingenio permiserunt: nam disceptatio, & protestatio circa ea versata est, de quibus acri-

acriter sess. 4. fuerat disputatum, scilicet de omissa clausula tum de reformanda Ecclesia etiam in Capite; tum de Pontifice subjiciendo Concilio: ea de re enim Cardinales protestati sunt se accessuros ad sessionem 5, non animo iis consentiendi, quæ in ea statui debere audierant: at quæ statui debere audierant plane ea erant, quod Papa Concilio subjugaretur. Demum non de punitione Papæ, & auctoritate in Pontificem exercenda, quidquam statui poterat, nisi statutum antea iret Pontificem Concilio esse subjectum; quod utrumque avertere Cardinales enitebantur. Obtrudunt adversarii 2. ab omni veri specie alienum esse, quod una cum Cardinalibus Galliæ Regis Oratores adversus decretum sess. 5. fuerint protestati: nam Gersonius Oratorum unus, inquiunt, tribus post sess. 5. mensibus sermone, cui titulus incomptus est, *de Viaggio Regis Romanorum* (nam Sigismundus profectionem adornabat ad Benedictum XIII, ut ipsum, eique adhærentes ad Synodum alliceret) habito aperte pro decretis sess. 5. pugnavit, eadem utilia non modo, sed ad unionem Ecclesiæ inducendam plane necessaria contendens: eamdem quoque doctrinam opusculis editis frequens defendit, scilicet Concilio generali subesse Pontificem. Quis itaque sibi persuadeat eum adversus decretum illud intercessisse? Præterea decreta sess. 5. Concilii Const. recepta, & conscripta fuere in pragmatica, hoc est reformatoria sanctione apud Bituriges in conventu generali Ecclesiæ Gallicanæ condita, & Caroli VII jussu promulgata; quæ decreta sane recepta non fuissent, si Galli Oratores adversa fronte in Synodo Constantiensi contra illa stetissent; non secus atque Concilii Tridentini nonnulla decreta, contra quæ Caroli IX Oratores eo in Concilio intercesserant, in caussa fuere, quominus Concilium illud in Gallia promulgaretur. Sed & Thomas de Coursellis, subjungunt, Concilii Basileensis ad Carolum VII Orator ad eumdem oratione habita Avarici Biturigum, decreta sess. 5. Concilii Const. a Gallico Regno admissa fuisse asseruit: eamdemque doctrinam denique Ecclesiæ Gallicanæ, & scholæ Parisiensi insedisse auctores sunt Jacobus Almainus, Joannes Major, & Cardinalis a Lotharingia de rebus ad Concilium pertinentibus ad Brittonem secretarium suum Romæ agentem scribens.

bens epistolam, quam cum Pio IV. communicari præcepit.

Verumtamen abs re omnino sunt istius modi argumenta tam diligenter conquisita, quam imprudenter prolata: de facto enim agitur, quod nulla tergiversatione eludi patitur. Quod ita revera senserit Gersonius, non Regis, sed Academiæ Parisiensis Orator, non diffiteor, sicut & quod postea imprudentes alios in suam traxerit sententiam, atque dira talia, tantaque adversus Pontificis privilegia scripturi erit, quæ superius elevata a nobis sunt. At ita non sensisse Gallicanam omnem Ecclesiam, aut Galliarum Regem contendo, & evinco. Enimvero remedium aliud pertinacissimo illi schismati conciliando apprime consentaneum propositum fuerat, idque Galliarum Regis Caroli VI., Richardi Regis Angliæ, Wenceslai Imperatoris, Sigismundi Regis Hungariæ &c. animis insederat, videlicet ut dignitate tres illi Pontifices sponte se abdicarent. In hocce veluti unicum remedium, viam scilicet cessionis, seu renuntiationis incubuerat primum Universitas Parisiensis, cujus litteras exhibet Harduinus loc. indic., semperque institit Tolosana, quæ gravissima data epistola ad Carolum VI. Parisiensem scholam in crimen vocavit, quod veluti inutili relicta via cessionis, viam subtractionis obedientiæ proposuisset, & reapse Benedicto XIII. subtrahendam pronunciasset, hanc viam carpens, non secus, ac viam celebrationis Concilii, inter alia scribens: Concilium generale nonnisi a Pontifice cogi posse, neque firmum, ratumque absque Pontificis auctoritate posse evadere: Pontificem præterea Romanum, modo a fide non deviarit, tametsi implicitum schismate, nihilo secius supremum omnium judicem esse, nullius judicio subjectum, nec eum schismatis etsi suspectum in judicium trahi a Synodo posse, nisi auctoritate Pontificis coacta, & firmata. Ita, inquam, scripserat Tolosana Academia, verbis quidem durioribus, quæ tamen satis ostenderent in diversas tum opiniones discissos Theologos. Adeundus Spondanus ad an. 1402. Eamdem viam cessionis veluti unicam in Synodo III. Parisiensi proposuere Petrus Regis Abbas S. Michaelis; Ægidius de Campis; Petrus Plavult; & Arnoldus Corbejensis Regni Cancellarius. Eidem cessionis viæ institere Petrus Ravati Episcopus S. Pontii, Petrus Æmilarius Ord. Prædicat., Johannes a Co-

a Costa jurisconsultus Tolosanus, Johannes de Varennis Doctor Parisiensis, qui ea de re gravem dedit ad Benedictum XIII. epistolam, & alii plerique, dequibus sat, superque dictum §. 1. ubi de Pisano Concilio.

Quo circa, eoque præsertim, quod a Concilio, & Galliæ Regno tamquam verus Pontifex coleretur Johannes XXIII, suis Oratoribus in mandatis dedit CarolusVI, ut viæ cessionis insisterent, nihilque violenti in Pontificem agi paterentur; agendove assensum præberent. Quamobrem, ut refert VonderHart tom. 4 pag. 101, Cardinales nihil adversus Johann. XXIII. statui a Concilio contendebant, usque dum spes affulgeret cessurum Pontificatui fore Johannem juxta promissa ab ipso qua verbis, & qua scriptis repetita. Quum enim Sigismundus copiarum duci jussisset, ut Austriæ Duci, qui fugam arreptum Johannem exceperat, tutabaturque, bellum inferret; Cardinalibusque Johannem sectantibus salvaconducta, quibus Constantiam libere redirent, exhiberet; Cardinalium nomine respondit Franciscus Zabarella Cardinalis Florentinus: *Quod Cardinales omnes post recessum Papæ concordarunt in hoc, quod si Dominus Papa vellet sequi viam, quam obtulit, cessionis videlicet, ipsi vellent eum sequi, & fovere, prout tenentur, & eum defendere, & tueri in honore suo: & in casu, quo declinaret ab illa via, & non adimpleret promissa, vellent ab eo desistere, & remanere cum Concilio: & usque huc ipsis non fuit visum, juxta ejus scripta, & dicta, quod declinaret in contrariam viam*. Ea quoque de re ipsemet Johannes XXIII, qu teste Theodorico Niemo in ejus vita lib. 2. cap. 3, Synodi violentiæ fuga se subtraxerat, & quandiu a Sigismundi potestate liber abivit, ea sess. 4, & 5. decreta, quæ frequens erronea, & quasi hæretica traduxit, execratus est, firmiter habens Pontificem a Concilio, nonnisi in casu hæresis deponi posse, Johannes, inquam, teste Turrecremata loco supra cit., de iis decretis gravissime cum Gallis Oratoribus expostulavit; quamvis hasce Johannis querelas referendas potius ad Gersonii sermonem ea de re habitum velint VonderHart tom. 4. act. Concil. Const. pag. 77., Jacobus Lenfantius hist. Concil. Const. lib. 2., & continuator Fleury lib. 102 num. 164. Sed & idem Johannes in epist. ad Ducem Aure-

lianensem in acerbiores effusus est querelas de Sigismundo Imperatore, quod inique tulerit ab Archiepiscopo Salisburiensi se coram proferri adversus Pontificem quasdam propositiones injuriarum plenas, atque fidei Catholicæ penitus absonas, præsertim, quod ipse Archiepiscopus erat supra Pontificem, & supra Concilium. Quæ propositio ab verisimilitudine aliena quum visa sit Vonder Hartio, & Lenfantio lib. 1 num 90, censent mendum irrepsisse in Mss. epistolæ, ac legendum, quod Archiepiscopus protulerit: *Concilium esse supra Papam*.

Verum quid conjecturis indulgeo, quum decretoria, indubiaque suppetunt, quibus rem omnino conficiam? Ea ergo de re Carolus VI. Galliarum Rex suis Oratoribus præcepit, ut suasionibus cum Pontifice, ac Synodo agerent, ut sponte se Pontificatu abdicaret, nil autem violenti in Pontificem intentarent; cujusce rei invictum argumentum nobis suppeditant, tum acta Concilii Constant., quum ex articulis a Cardinali Pisano propositis in congregatione habita die 28. Martii constet Gallos Oratores Johannis XXIII. caussam pro virili parte tuitos fuisse; ferunt enim articuli illi apud Synodum Oratores eosdem expostulasse, ut Pontifex intra mensis, aut quinque hebdomadarum spatium ab omni vi immunis ad unam, vel duas dies a Constantia distans maneret; tum historia magni sexti schismatis Occidentalis lib. 5. pag. 439. a Maimburgo elaborata, in qua Author perhibet Gallos nunquam factum Concilii Const. adversus Johannem XXIII. æquo animo tulisse, sed actutum reprobasse: narrat enim male a Carolo VI. Rege exceptos fuisse Ebroicensem, & Carcassonensem Episcopos a Concilio ad Regem Legatos, ut deferrent depositionem Johannis, quibus reposuit sibi insolens videri, quod Synodus ausa fuisset Pontificem uti legitimum habitum e gradu deponere. Non ignarus vero Rex eam depositionem promotam fuisse ab Universitate Parisiensi, Delphino Ludovico demandavit, ut Doctores Parisienses ejus rei acriter redargueret: Deputatos vero ita animo irritato compellavit Delphinus: *Ecquis eam vobis licentiam dedit, ut auderetis in Pontificem Romanum manus injicere, eique dignitatem, ac infulas adimere, quod nuper Constantiæ fecistis? postquam ergo eo audaciæ pervenistis, quid aliud superest vobis, quam*

ut

ut pari facinore Regi, regiisque Principibus coronam, & Imperium involetis? sed enim ne id vobis procedat, mature præveniam. Hæc ille. Graviorem adhuc pertulit jacturam Johannes a Castillione Oratorum primus redux Constantia Parisios, quippe quum Principe Ludovico Delphino coram factum Concilii defendere, non fuisset veritus, carceri mancipatus audaciæ pænam dedit. Nec vero mirum, quod mutata sententia postmodum in conventu Bituricensi decreta illa a successore Carolo VII. admissa fuerint; nam Regiis, & Ecclesiæ Gallicanæ juribus, & impendiis tum ea favere credita sunt, tum Concilii actis rite discussis, compertoque nullam aliam suppetiisse viam sedando schismati, Concilii factum approbatum fuit. Quo de argumento mox agemus. Quæ denique fuerit olim, sitque nunc celeberrimæ Gallicanæ Ecclesiæ doctrina singulari discussione suo loco demonstrabitur, quo planum fiet nusquam disparem ab aliis Ecclesiis in sententiam illustrem Ecclesiam illam abiisse.

Adfirmo 3. decreta sess. 5., quibus de agitur, dubiæ admodum esse auctoritatis ob defectum quoque examinis. Enimvero Concilia, etsi generalia, nullam fidei definitionem edere possunt, nisi quam ad Dei verbum aut scriptum, aut traditum diligenter antea exegerint: atqui circa decreta de præstantia Concilii supra Pontificem Constantiense Concilium ante sess. 4. ullum verbi Dei scripti, aut traditi examen non sat inivit: si enim inivisset, pro superioritate Pontificis stare gravissima argumenta, quæ ex scriptura, & traditione a nobis prolata sunt, & proferentur, cognovisset; abstinuissetque dubio procul ab eo decreto, contra quod ad minus talia, tantaque dimicant argumenta. Scivisset scilicet, qua injuria, insolentia, & ignorantia Gersonius eo in Concilio sermonem habens jactaverit nullum hucusque Theologum, præsertim Parisiensem, præsertimque sanctum, docuisse Pontificem Concilio esse superiorem. Scivisset, inquam, in Conciliis generalibus, ut supra ostendebamus, Pontifices supremam exercuisse potestatem: scivisset a Theologis Parisiensibus in caussa dissidii Bonifacium inter, & Philippum Pulchrum scriptum fuisse: Pontificis potestatem fontem esse, e quo omnis in Ecclesia potestas derivat, proindeque Conciliis œcumenicis su-

periorem esse, omnium Judicem, nullinsque judicio subjectum ire. Scivisset Theologos Parisienses ad Clementem V. scripsisse in sola caussa hæresis Papam Concilio subjacere; in caussa vero Bonifacii VIII. solum esse judicem ipsum Clementem, ut qui *Ecclesiam universalem repræsentat solus*; *& sine quo*, *& nisi per quem* Concilium generale caussam Bonifacii in examen adducere posset. Scivisset a Theologis Parisiensibus in celebri controversia de Minorum paupertate scriptum fuisse: Pontificum constitutiones in caussis fidei ad examen revocari absque piaculo non posse. Scivisset a Clemente VI. quondam Theologo Parisiensi in epist. ad Consolatorem Armenorum Patriarcham ipsum credere jussisse, quod Romanus Pontifex *plenissimam potestatem haberet super totum*, *& universum corpus Ecclesiæ militantis*. Scivisset docuisse Petrum Bertrandum Doctorem Parisiensem Ecclesiasticæ potestatis originem Deo acceptam referendam, a Deo immediate S. Petro, ejusque successoribus, a quibus in alios deflueret, fuisse collatam. Scivisset docuisse adversus Græcos SS. Thomam, & Bonaventuram, quod si Concilium generale alterius generalis Concilii auctoritatem coercere nequit, ita ut symbolo aliquid explicationis gratia addere non possit; multo minus Pontificibus circumscribere terminos, quorum auctoritate Concilia ipsa congregantur, & firmitatis robur accipiunt. Uno verbo scivisset pro Pontificibus stare Scripturam, Concilia, Pontificum gesta, Patrum testimonia, Theologorum dogmata, de quibus suo loco a nobis est actum, vel restat agendum.

Verum probe sciverat nuper ante sess. 4, & 5. acriter disputatum a Theologis hacce de auctoritate, majoremque, ac potiorem partem Theologorum stetisse, ut non alia nisi via cessionis iniretur, ut supra ostendimus; quod subinde ideo via depositionis ex consilio Theologorum inita fuit, nisi quia frustra sæpius via cessionis tentata in cassum tandem cessisset. Neque enim nisi Pontifici dubio Concilium superesse docuerant Academiæ Parisiensis, Bononiensis, Florentina &c. apud Dacherium tom. 6. spicilegii,& apud Labbeum tom. 11. Concil.: imo non defuerant, qui neu Pontificem dubium judicio experiri apud Synodum debere, aut posse assererent, apud S. Antoninum tom. 3. Chron. tit. 22.

tit. 22. §. 3. Sed enim ignorabat ne Synodus tum ante 4. sess. statim ab fuga Johannis XXIII. a plerisque tum Cardinalibus, tum Episcopis, tum Theologis Italis præsertim conclamatum fuisse dissolutum esse Concilium? Contra decretum sess.4. disputatum, & declaratum a Cardinalibus, & Oratoribus Gallis? Ita nempe, nam ea de re cum Sigismundus Imperator, tum tres Nationes Gersonio jusserant, ut publico sermone habito Concilio primas supra Papam assereret; cui sermoni sane Cardinales adstare noluerunt, exibitumque sibi conscriptum a Sigismundo legere detrectaverunt. Exinde vero ea oratio campani æris veluti sonitus fuit, aut tubæ, quo excitarentur Theologi primum ad collationem ineumdam de Concilii invicem, & Pontificis auctoritate: ita enim referunt, & fatentur ipsimet Jacobus Lenfantius lib. hist. Concilii Const. num.2, Continuator Fleury hist. Eccles. lib.102. num. 173, & Ludovicus Maimburgus lib. 5. magni schism. Occidentalis: *En occasio* (inquit Maimburgus, scilicet oratio Gersonii) *unde ortum habuit famosa hæc quæstio, de qua nunquam in antiqua disceptatum est Ecclesia, an nempe Concilium Papæ superstet, vel potius Papa Concilio*. Quid vero, quod imo idem met Maimburgus eodem lib.5. pag. 439. *Ab annis nongentis*, subjungit, *Ecclesiæ Gallicanæ hanc sententiam fuisse, ut excepto hæresis casu a nullo homine, nulloque Concilio, sed a solo Deo judicari Pontifex Romanus, deponique posset*? Ex his vero sic arguere est. Profecto tam gravis controversia de Concilii præstantia supra Pontificem, quæ Ecclesiæ Romanæ jura adeo perstringit, non ne diligenti, quod par esset, deceretque, examine erat exagitanda, atque ad rei tam grandis veritatem attingendam, assequendamque exquisito, accuratoque opus erat? Attamen vix Johannes XXIII. Constantia die 21. Martii fuga se subduxit, statimque Concilio demissus, subjectusque decernitur, & die 30. sess. habita decretum hujusmodi publici juris fit. Iterum quum decreto isti Cardinalium cœtus, Gallique Oratores, Natione Italica eorumdem partes adjuvante, intercessissent, quaque parte invidiam creabat, mutilum provulgassent, nihilo secius die 6. Aprilis, scilicet in sess. 5. nulla obsistentium habita ratione, decretum quoad omnem partem integrum pronunciatur. Decreto itaque istiusmodi, cujus sane pro-

promulgatio satius fuerat procrastinanda, usque dum omnes re mature perpensa ultro citroque adquiescerent, reque in bona luce posita omnium facilem extorqueret assensum, non ne jure cum Cardinalium collegio Galli Oratores, cumque Italica Natione ipse Johannes XXIII. rite, jureque refragati sunt, refragatamque fuisse pronum est putare haud minorem Ecclesiæ partem, aut maximam Ecclesiarum, Romanam nempe omnium Matrem, ac Magistram, quæ a sacro Cardinalium cœtu, Johanne, Nationeque Italica sufficienter repræsentata fuerat reputanda! Decretum itaque istiusmodi, cui Ecclesiæ universæ, speciatimque Romanæ desideratus est assensus, quis æqui, bonique faciat, factumque conciliariter, sive ad SS. canonum normam justi, rectique æstimator reputet? Plane teste, & auctore ipsomet Petro Alliacensi præcit. tract. de Ecclef. potest. absque Cardinalium collegio Romanæ Ecclesiæ locum, vicemque, eorumdem sententia, gerente nec generale conflari Concilium, neque a Concilio grave quidquam constitui potuisse, ac decerni tum temporis pietate, doctrinaque præstantes Theologi asseverabant: quis igitur Decretum iis invitis, atque contranitentibus, editum aut obligasse universam Ecclesiam, aut ab Ecclesia universa admissum existimet? Quocirca quum Martinus V. Concilii Const. ea tantummodo acta rata habuerit, acceptaque, quæ fuissent conciliariter facta, palam fit hocce decretum sess. 5. ab eo confirmatum non fuisse. Hæc dicta sunto juxta hypothesim Theologorum Basileensium, & Parisiensium, scilicet contendentium decretum Constantiense editum fuisse ad subdendum Concilio generali cuicumque Pontificem quemlibet, quamvis legitimum. Nos enim num. 5. palam faciemus hoc decretum editum fuisse relate ad Pontificem dubium, locumque habuisse dumtaxat in caussa, aut casu schismatis, seu Pontificis vel hæretici, vel dubii.

Interea ex his hactenus deductis liquido constat perperam studio partium abreptos Dupinum, Natalem, Bossuetium, Anonymum &c. scripsisse 1. Quod hujusmodi quæstio de auctoritate Concilii supra Pontificem ab annis 40, quibus schisma Ecclesiam discindebat, diu, multumque fuit discussa Parisiis, Avenione, Romæ, Pisis in Concilio quinquennio ante Constantiense celebrato, in quo

in quo ſeſs. 13. Petrus Plavult Doctor Pariſienſis, & poſtea Silvanectenſis Epiſcopus affirmarit Eccleſiam eſse ſupra Papam, hancque doctrinam eſse Facultatum Pariſienſis, Andegavenſis, Aurelianenſis, & Toloſanæ, quibus acceſserint Academiæ Bononienſis, & Florentina: ut proinde juxta hanc ſententiam Cardinales Obedientiæ Gregorii XII, inter quos erat Odo Columna, poſtea Martinus V. appellatus, quibus Gregorius prohibuerat, ne abſque ſui licentia Luca diſcederent, a Pontifice ad Concilium appellarint his verbis: *Item ad generale Concilium, a quo, & in quo ſolent geſta etiam ſummorum Pontificum quæcumque retractari, decerni, & judicari*: cujuſce appellationis inſtrumentum extat in ſpicilegio Dacheriano, & in Labbeana Conciliorum collectione. 2. Quod hujuſmodi quæſtionem agitatam in Concilio Conſtantienſi fuiſse, atque a doctoribus ad examen accurate deductam, referant Petrus Alliacenſis in tract. de auct. Eccl. par. 3. cap. 2. Conſtantiæ elucubrato, Gerſonius in ſerm. Conſtantiæ coram Patribus habito die 23. Martii ante ſeſs. 3, & in tract. de poteſt. Eccleſ., Theodoricus Niemus in vita Johannis XXIII, &c. perhibentes diſputatum quidem ea de auctoritate fuiſse, ſed tamen univerſos tandem Synodi, ſeu Nationum ſententiæ adquievisse. Namque ita ſcribentes, aut falluntur, aut volunt fallere. Nam omnis quæſtio, omnis diſputatio, omniſque contentio, ut ex dictis conſtat, verſata eſt circa auctoritatem Pontificis dubii, & in caſu ſchiſmatis, vel hæreſis; tandemque ſententia obtinuit, (nam via ceſſionis id obtinere nequivit) ut ceſsante alia via, uti ceſſionis, Synodi generalis auctoritas in Papam dubium, ſchiſmaticum, aut hæreticum ſe extenderet, Concilioque Papa hujuſmodi foret obnoxius; uti jam ex dictis conſtat, conſtabitque magis ex dicendis.

Adſtruo 4. decreta ſeſs. 4, & 5 Conſtantienſis Synodi infirma admodum eſſe, dubiæque auctoritatis ea præterea ratione, quod tum, ideſt ſeſs. 4, & 5, dum aberant Obedientiæ Gregorii XII, & Benedicti XIII, non eſſet œcumenica, non ſecus ac œcumenici nomine non eſſe donandum non abſimili ratione Concilium Piſanum ſuperius admonebamus; atque iccirco ejuſdem nutare auctoritatem, nullam ex Eccleſiæ aſſenſu ei acceſſiſe, adeoque

que decretis illis neminem affici: neque illa plane fuisse a Martino V approbata, ut quæ Obedientiis illis intercedentibus conciliariter facta nequaquam fuerint. Evasisse vero œcumenicam, postquam ad illam accesserunt Gregorii, & Benedicti Obedientiæ. Ita in apologia Eugenii IV rejecta ad calcem tom. 18. Concil. edit. Ven. asseruit Johannes de Turrecremata Oratori Basileensium respondens opponenti decreta sess. 4, & 5 Concilii Const. Id vero in causa est 1. Nam si jure Concilii Pisani auctoritas in dubium revocatur, non indubia plane est asserenda electio Alexandri V, ejusque successoris Johannis XXIII, ac proinde dubitare jure est, an Constantiense Concilium generale fuerit in primis sessionibus, quibus solus præfuit Johannes, a quove solo convocatum illud fuerat. 2. At esto eo in casu schismatis se met potuerit rite cogere Ecclesia, attamen si ulla absque schismatis nota Nationes pleræque Pisanæ Synodo adesse detrectarunt, Gregorio, vel Benedicto addictæ, eaque de re Pisana Synodus œcumenica esse nequivit; ita pari modo primis Concilii Const. sessionibus pleræque Nationes, quin schismate notari ullo modo possint, interesse noluerunt, ut quæ Benedicto, aut Gregorio adhærerent; illud vero Concilium, a solo Johanne, quem legitimi loco non habebant, fuerit congregatum; atque adeo in primis sessionibus Constantiense Concilium, a quo aberant tot Nationes, non fuerit œcumenicum. Atque equidem paucos ei Concilio ex Obedientia Johannis XXIII. adstitisse constat ex actis collectis a VonderHart tom. 4. pag. 73. Constat enim sess. 3 die 26 Martii, idest quatriduo ante sess. 4, celebratæ, nonnisi Episcopos 70 adfuisse, ut proinde longe abs vero aberraverit, qui inconsultò scripsit interfuisse 300 Episcopos. Quam plurimos vero ex aliis Obedientiis Gregorii, & Benedicti iis primis sessionibus defuisse constat: liquet enim ex dictis de Concilio Pisano non exiguas numero Nationes cum Gregorio, tum Benedicto etiam post Pisanam Synodum, atque post sessiones aliquas Constantiensis adhuc studuisse: constat vero Gregorii Obedientiam nonnisi sess. 14 Concilio se adjunxisse. Sed & illud diligenter animadvertendum est, quod eadem sess. 14 Gregorii duo diplomata lecta sunt, quorum uno Gregorius suis Legatis facultatem tribuebat ipsius vice ad unionem Ecclecle-

clesiæ promovendam idem Concilium Constantiense convocatum quatenus a Rege, non quatenus a Balthassare Cossa, scilicet Johanne XXIII, suo etiam nomine convocandi, & comprobandi, & quæ in eo fierent confirmandi ea lege, ut Balthassar ipse nec præesset, nec adesset. Altero vero diplomate pleniorem facultatem tribuebat ad munus illud exequendum Carolo de Malatestis Domicello Ariminensi, a quo illa transfusa est in Joannem Dominici Cardinalem Ragusinum, qui proinde declaratione solemni Gregorii nomine Concilium convocavit, & confirmavit, cui declarationi titulus est: *Schedula auctorizationis Concilii*; lectum subinde est procuratorium Gregorii ad cedendum Pontificatui datum præmemorato Carolo de Malatestis, quam cessionem in manibus Sigismundi Imperatoris, non Synodi fieri Gregorius voluit. Quibus peractis Cardinales Gregorii admissi sunt, Curiæ ipsius ministri suis in officiis, & gradibus confirmati, censuræque omnes in Obedientias Johannis, & Gregorii latæ occasione, vel causa schismatis irritæ declaratæ.

Ad hæc post sessionem 20 die 30 Januarii an. 1416 congregatione generali habita capitula inter Sigismundum, & Legatos Concilii ex una parte, & Legatos Regum, ac Principum Benedicto adhærentium ex alia parte, jam anno superiori die 13 Decembris Narbonæ concordata, proposita sunt, & in altera congregatione die 4 Februarii communi Patrum consensu approbata: quorum capitulorum num. 12 summa erat: 1. Ut a Concilio iterato convocarentur, qui a partibus Benedicti stabant, Reges, & Prælati; iique infra tres menses conventui se sisterent: 2. in Concilio nonnisi unum de exscindendo schismate negotium exagitaretur: 3. ad Concilium advenientes confestim ad consessum admitterentur, non secus atque cum aliis Obedientiis factitatum fuerat; itaque a Concilio in unum conveniente tum demum in Benedictum suapte abdicare se abnuentem judicium institueretur: 4. Censuræ omnes, sententiæque a Gregorio, Johanne, eorum prædecessoribus, & Concilio Pisano a tempore exorti schismatis in Benedictum, modo is dignitatem abdiceret, atque Benedicti partiarios Reges, Principes, Academias, personasque alias quaslibet intortæ abolerentur, nullaque earum haberetur prorsus

ratio : 5. Ratihaberentur collationes omnes a Benedicto factæ, ac beneficia iis impertita, qui obedientia sibi erant obstricti : 6. Cardinales Benedicto olim addicti ad Concilium admitterentur, neque in novi Pontificis electione suffragio diminuerentur suo : 7. Curiæ Romanæ administrandæ a Benedicto admoti, modo eumdem abnegarent, ab officiis minime amoverentur : 8. Si contingeret Benedictum ante abdicationem fato defungi suo, non alter sufficeretur Pontifex, quam qui Concilii votis comprobaretur &c. Missisque ceteris capitulis ad rem non facientibus, ut conventa utrinque juramento firmarentur, & a singulis Constantiensis Concilii Patribus, ac Principum Oratoribus probarentur. Sess. 22. denique Regis Aragonum Oratores ad Concilium sunt admissi ; tum capitula Narbonæ conventa executioni a Concilio mandari cæpta. Sess. 25. admissi Oratores Comitis Fuxensis. Sess. 26. admissi Oratores Regis Navarræ. Sess. 30. subtractionem obedientiæ Benedicto a Ferdinando Aragonum Rege factam suadente S. Vincentio Ferrerio Concilium approbavit. Sess. 35. Johannis Regis Castellæ, & Legionis Oratores intromissi sunt. Sess. demum 37. in Petrum de Luna Benedictum XIII. in sua pertinacia permanentem lata est exauctorationis sententia, tanquam in perjurum, universæ Ecclesiæ scandalizatorem, & perturbatorem, fautorem, & nutritorem inveterati schismatis, schismaticum, hæreticum, atque articuli fidei *Unam sanctam Catholicam Ecclesiam* violatorem pertinacem. Jam vero decreta sess. 4, & 5, quibus aberant tot Obedientiæ, quis dixerit fuisse Concilii vere œcumenici fœtum, aut a Martino V, qui tantummodo conciliariter facta approbavit, confirmata ?

Verum caussæ adversariorum admodum interest, ut Concilium Constantiense etiam in 4, & 5. sessione œcumenicum extitisse æstimetur : unde ex multiplici capite Concilio Constantiensi etiam sess. 4, & 5. œcumenici auctoritatem, gradumque adsciscere adnituntur. Itaque contendunt. 1. Ecclesiam universam in sola Obedientia Johannis XXIII. collectam extasse, ut cui soli certum, ratumque jus ad Pontificatum suffragaretur, ut qui proinde Johanni parere detrectarent in schismatis culpam vocandi essent, non minus ac Donatistæ adversus Ceciliani in Episcopum Carthaginensem ab

Ec-

Ecclesia admissi electionem olim obnitentes nigra schismatis nota fuerunt inscripti. Verumtamen si semel id adstruatur, Johannem scilicet indubium fuisse Pontificem, eique non adhærentes uti schismaticos habendos; ergo non schisma compescuit, sed turpissime in schisma potius Constantiensis Synodus prolapsa est, obedientiam a Johanne abstrahens, tyrannico quoque more egit a Pontificatu Johannem dejiciens, atque inverso, nefarioque modo in ipsius jus intentans, jureque optimo proinde egit Pontifex fuga e tali Synodo se surripiens. Sane, ut supra innuimus, exardescente schismate (ut de aliis sileamus) Octaviani sub nomine Victoris, Callixti, & Paschalis adversus Alexandrum III, quamvis pro iis pugnaret Fridericus II, & pro iisdem staret Germania ferme omnis, magnaque Italiæ pars; nihilominus nulli Gallorum præsertim, qui extinguendo schismati egregiam navarunt operam, id animo occurrit, ut exscindendo schismati cogendum Alexandrum fore dicerent, ut Pontificatu se abdicaret. Plane Alexander a Friderico Imperatore, quasi ex parte generalis Ecclesiæ, ad Papiensem Synodum, ad quam Episcopi e quinque Regnis advenerant, invitatus, ut in ea caussa ipsum inter, & Victorem versans exagitaretur, finireturque, ei Synodo interesse constantissime renuit, *Ne*, ajens, *privilegium amitteret, aut violaret a Christo Domino S. Petro collatum, ac per ipsum Ecclesiæ Romanæ, atque ad id usque temporis integrum justum, & quum oportuit, etiam cum sanguinis effusione servatum*: videlicet illud erat privilegium, subdebat Pontifex, quod Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum caussas examini subjiciat, ac decretoria sententia dirimat, ipsa vero nullius judicio subjaceret. Quis sane non videat, quod semel tunc a Friderico adversus Alexandrum III. tentatum fuit, scilicet ut incenso schismate verus Pontifex a dignitate detruderetur, id quoque ab aliis Potestatibus in exemplum facile trahi posse; atque ita amplam, & apertissimam schismatibus, si stet semel opinio illa, viam parari, & sterni?

Contendunt 2. adversarii absentiam Episcoporum legitime convocatorum, præcipue quæ fit ex industria, non prohibere, quin legitimum evadat Concilium, sitque loco œcumenici habendum. Exemplum adferunt Synodi Ephesinæ, in qua, quum

lata in Nestorium sententia est, non aderant equidem Patriarchatus Antiocheni Antistites, nec Johannes Patriarcha Antiochenus, quæ Synodus nihilominus legitima, & œcumenica audit. In Synodo pariter Tridentina, quamvis in quibusdam sessionibus perpauci essent Episcopi, ratæ tamen, & Concilii œcumenici auctoritate præditæ eæ sessiones habitæ sunt. Verum id, quod in quæstione versatur, adversarii supponunt, & assumunt in argumentum, scilicet Episcopos Obedientiæ Gregorii, & Benedicti legitime fuisse accersitos, inque schismatis notam incurrisse statim, ac Pisana Synodus in Gregorium, & Benedictum animadvertit, quoscumque illis adhærentes Pontificibus. At ex dictis de Pisana Synodo, ex dictisque superius de Synodo Constantiensi id plane corruere necesse est: nam, ut cetera prætereamus, illudque tantummodo repetamus, nonne Constantiense Concilium Gregorii XII. diplomata admisit, quibus Concilium œcumenicum aperte abnegabatur, Johannes XXIII. a Concilii præsidentia dimovebatur, Concilium iterum a Gregorio proprio nomine indicebatur, cuique novæ convocationi Concilium ipsum ultro citroque consensit? Nonne & capitula Obedientias Benedicti inter, & Constantiensem Synodum concordata admissa sunt, quibus inter reliqua, ut iterum Concilium illa convocaret, Benedicti Obedientiæ a Patribus Constantiensibus facultas est facta? Id totum concessum, inquiunt, œconomiæ caussa, pacisque studio, ut schisma tandem sedaretur, proculque e provincia abigeretur. Plane ita pari ratione ab schismatis macula purgare student factionem revera schismaticam Basileensium. Quandoquidem quippe Nicolaus V. indulgentia erga conventus Basileensis reliquias usus sit, pieque egerit, conjicere volunt Basileensibus haud quaquam schismatis labem adhæsisse: quandoquidem vero Constantiensis Synodus cum Obedientiis Gregorii, & Benedicti ita egit, ut se iterum convocari, se iterum confirmari sineret, ut censuras intortas irritas declararet, ut nonnisi consentientibus illis Obedientiis œcumenica agnosceretur, id totum inquam, œconomiæ, & studio pacis adscribendum volunt. Næ se se ita extricare inaniter contendunt! Quam dispar caussa fuit! Quam dispar agendi ratio! Nicolao V. universa adhærebat Ec-

cle-

clesia, cujus electio apertissime erat legitima; Basileensium factio ex adverso palam schismate afflata: cum iis igitur nonnisi ex pietate, & indulgentia egit Nicolaus. Gregorii vero, & Benedicti Obedientiæ non minorem Ecclesiæ portionem, quam Obedientia Johannis XXIII, complectebantur; Gregorii, & Benedicti jura probabilia erant, testeque ipso Alliacensi eorumdem Obedientiæ probabiliter tenebant eos legitimos esse Pontifices; non ergo œconomiæ caussa cum ipsis a Constantiensibus Patribus actum est, neque œconomiæ caussa id agere est, concedere ut Concilium iterum convocetur; in eo Johannes non præsideat; acta iterum confirmentur; censuræ inflictæ irritæ declarentur; nullo modo schismatis nota eæ Obedientiæ inurantur &c.

Contendunt 3. Concilium Constantiense ab exordio legitimum, & œcumenicum fuisse, quia alioqui si tum solummodo œcumenicum evasisset, quum Obedientiæ Gregorii, & Benedicti accessere, quum hæ accesserint partim sess. 14, ut Obedientia Gregorii; Obedientia vero Benedicti partim sess. 22, quoad Regnum Aragoniæ; partim sess. 26, quoad Regnum Navarræ; partim sess. 35, quoad Regnum Castellæ, & Legionis; ante sess. 35. non extitisset revera œcumenicum: atqui sess. 8. damnati sunt 45. Johannis Wicleffi articuli, cui damnationi omnes Catholici subscribunt: sess. 12. depositus est Johannes XXIII, cui depositioni omnes Catholici acclamarunt: sess. 13. editum fuit decretum de communione sub unica specie; quo omnes Catholici se affici credunt: sess. 15. confixa fuit cum erroribus persona Johannis Hus, & sess. 21. Hieronymus Pragensis diris devotus est; quas damnationes Catholici omnes amplexati sunt. Addunt, quod Martinus V. in Bulla, quæ extat ad calcem Concilii, decrevit, ut qui a Wicleffistis, aut Hussitis ad Ecclesiam redirent, illius decreta tamquam a Concilio generali edita se amplecti profiterentur: *Item*, inquit, *utrum credat, quod condemnationes Johannis Wicleffi, & Johannis Hus, & Hieronymi de Praga factæ ... per sacrum generale Constantiense Concilium rite, & juste factæ, & a quolibet catholico pro tali tenendæ, & firmiter asserendæ*: agnovit ergo Martinus V. Concilium œcumenicum a sess. 8; ergo etiam a sess. 4, & 5. Veruntamen corruit statim invi-

invictum hoc, uti illud vocant, argumentum; si dumtaxat animadvertas semel ea omnia decreta Constantiensis Synodi jure optimo apud catholicos omnes obtinere, jureque decreta Synodi œcumenicæ denominari, non ea ratione quidem, quod sessiones illæ, in quibus edita fuere, œcumenicæ fuerint, sed quia Obedientiæ Gregorii, & Benedicti Concilio tandem adstipulatæ ea omnia decreta calculo comprobarunt; præcipue vero, quia sess. 45. Martinus V. Concilio approbante eosdem errores Wicleffi, & Hus proscripsit, ac decreta primo edita probavit, firmavitque. Legendus cum apologia Eugenii IV, qui apologiæ hujusce auctor circumfertur, Doctiss. Cardinalis de Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. *99*.

Adjungo 5. decretorum 4, & 5. sess. nutare, & concidere auctoritatem, utpote ex iis, quæ Martinus V. Pontifex Maximus nequaquam approbavit. Sane Martinus V. sess. 45. expressim professus est *Se omnia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materiis fidei per Concilium Constantiense conciliariter tenere velle, ipsaque sic conciliariter facta approbare, & ratificare, & non aliter, & non alio modo*. At 1. plurima in Concilio Constantiensi non conciliariter, nec proinde legitime acta fuisse ab ipsius exordio, liquido constat ex querelis Johannis XXIII., tum in epist. ad Ladislaum Regem Poloniæ, qua conqueritur a quorumdam cæca, & inconsulta temeritate ab ipso Concilii principio omnia perversa, omnia perturbata ita fuisse, ut schismata potius, & scandala amare, ac quærere viderentur, atque nullo antiquorum Conciliorum ritu observato, non publice, sed privatim conciliabula celebrasse, multaque machinatos fuisse contra decus Apostolicæ Sedis: tum in epist. ad Ducem Biturigum, quæ in Sorbona publice lecta fuit, legique datur in duobus codicibus MSS. bibliot. S. Victoris, qua improbat plane quod a Concilio Constantiensi statutum fuerat, ut singulæ Nationes unam dumtaxat vocem, seu suffragium ferrent, quando Anglicana tres tantum Episcopos, & quosdam clericos dinumerabat; Gallicana vero, & Itala ducentos: quando alioquin juxta canones vis suffragii non competat, nisi Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, quorum suffragia requirenda quoque sint in sessionibus publi-

blicis, & non in privatis cœtibus. Addit etiam per minas, & terrores ab Imperatore incusfos pleraque suffragia extorta fuisse. Similia Basileensibus objecit postea Eugenius IV. in apologia. 2. Præsertim vero decreta sess. 4, & 5. non conciliariter facta fuisse jam, ut videor, satis ostendimus, ostendentes sacrum Cardinalium collegium, (a quo plane Ecclesia Romana repræsentabatur, Mater scilicet, & Magistra Ecclesiarum omnium) decretis illis obstitisse, & contra eadem scripto excepisse. Illud addiderim, quod quatuor Mss. codices referunt de actis in 7. sessione: videlicet sess. 7. die 2. Maji anno 1415. citatio in Johannem XXIII. Concilii nomine evulgata est ad 9. dies, infra quos regrederetur Constantiam, & in Concilio compareret de fuga, aliisque criminibus per semet responsurus, dato ei salvoconducto: hujusce ergo sessionis occasione hæc referunt laudati codices: *Cardinales licet præsentes in sessione fuerint, nunquam illam formam viderunt; eodem enim die circa horam 7. de mane fuit data eis copia ad deliberandum super illa, quum jam plures Prælati sederent, & immineret relatio novorum facienda Regi, & deputatis Nationum in sacristia, in qua relatione præsentes fuere, nec poterant illam formam videre, quum statim facta relatione perventum est ad sessionem, quæ jam peracta erat, & ita pene in omnibus decretis Concilii factum est. Cardinalibus ita arcto, & brevi tempore ostensa sunt decreta jam conclusa a Nationibus, ut non fuerit in eorum potestate super illis sufficienter deliberare, imo fuerunt in magnum contemptum habiti*: Ita 4. illi codices Mss. Qua de re Petrus de Alliaco, ut habet in suo tract. de Ecclesiæ, & Cardinal. auctoritate par. 1. cap. 4, ante adventum Oratorum Regis Castellæ, & Legionis, Concilio decernendum proponere jure debuit: *An excluso Cardinalium collegio quatuor Nationes Concilium facerent generale*: ac deposcere subinde, ut in Concilio *super his deliberetur, & provideatur, quod in futurum acta non possint ab æmulis reprobari*. At id deliberatum fuisse non legimus. At nedum Cardinalibus liberum non fuisse, defuisseque tempus ad deliberandum, sed eisdem imo metum incussum, in eosque turbas excitatas perhibent laudati codices referentes protestationem Cardinalium, & trium Nationum adversus Nationem Germani-

cam

cam die 9. Septembris anno 1417. factam. In ea siquidem protestatione habetur, quod iccirco Provinciæ pleræque adhærendi Concilio moras adnecterent, *propter discordias, quas in Concilio fieri audiebant*. Sed & habetur, quod *illis diebus terror magnus, & turbatio esset in Concilio, eo quod, ut fama communis, & multi Regis Consiliarii referebant, Rex Sigismundus proponebat Cardinales primo omnes, postea sex dumtaxat capere, eo quod Rex volebat habere Papam ad voluntatem suam, & illis stantibus non poterat*. Hæc igitur fuere, a quibus confirmandis, quia conciliariter haud factis, abstinuit Martinus, ut Spondanus apposite animadvertit ad annum 1418. scribens: *Putamus Nunciorum Poloniæ petitionem de industria Martini nutu ad ultimam sessionem reservatam, ut ea occasione significaret, quæ Concilii decreta ipse auctoritate Apostolica, ac suprema probaret, quæ vero non; ne si antea quidquam de iis agere voluisset, murmur aliquod, tumultusque in Patribus excitaret ob ea, quæ ambigue decreta fuissent de auctoritate Concilii supra Pontificem, & de potestate reformandi Ecclesiam tam in Capite, quam in membris, quas absolute, ut sonare videntur, sumptas, nullo modo Martinus agnoscere, aut probare voluit, utpote extraneas existimatas, & praxi antiquioris Ecclesiæ, & collatæ Petro, ejusque successoribus potestati, ipsique demum naturæ rei, qua caput debet membra regere non regi a membris*. 3. Denique decreta nulla uti conciliariter facta habenda fore, nisi ea, quæ post conjunctionem trium Obedientiarum Johannis, Gregorii, & Benedicti vel facta, vel firmata sunt, supra superque satis ostendimus; a tribus vero præfatis Obedientiis firmata fuisse decreta sess. 4, & 5. nihil minus veri esse simillimum superius evicimus.

Non audiendus ergo Natalis præfatorum decretorum sess. 4, & 5. accerrimus propugnator, dum art. 3. contendit Martinum V. ea voce *Conciliariter facta* significare voluisse acta omnia in sessionibus publicata; exclusisse vero acta tantummodo privatim inter Nationes conventa. Nam vox *conciliariter* non modo prorsus excludit acta privatim gesta, sed acta præterea gesta tum non unanimi consensu, tum a non universali Concilio. At decreta sess. 4, & 5. edita non sunt unanimi consensu: nec edita sunt a Con-

Concilio universali, ut cui tot Nationes deerant, ficuti eft fuperius demonftratum. Addo quod Martinus V. fe probare expreffe profeffus eft acta non modo dumtaxat conciliariter conclufa, fed decreta tantum in materiis fidei determinata: at inter decreta in materiis fidei non recenfenda fore decreta fefs. 4, & 5. facile demoftratur. Enim vero 1. decretorum in materia fidei nomine apud Martinum veniffe decreta edita adverfus errores Johannis Hus, Hieronymi Pragenfis, & Johannis Wicleffi patefcit tum ex Bullæ *Inter cunctas*, nec non Bullæ *In eminentis* contextu; tum ex circumftantia temporis: tum namque conftitutiones ejufmodi evulgatæ ab eo funt, quum ad condemnationem libelli Johannis Falchembergi, qui cenfura dignus jam Concilio fuerat vifus, inftanter urgebatur, ab ea vero fibi abftinendum ratus prudens Pontifex, animo reputans e re magis effe filentio tranfigere, quam novis quæftionibus fe, Synodumque implicare, fatius duxit profiteri, ac facere palam dumtaxat ab fe confirmari, quæ conciliariter in materia fidei fuerant fancita: tum ex Bulla *In eminentis* prout legitur apud Schelestratium, qua folummodo confirmare fe edicit *Declarationes, decreta, definitiones, reprobationes, mandata, inhibitiones, ftatuta; nec non condemnationes, & fententias fuprafcriptas*: fcilicet circa errores Johannis Hus, Hieronymi Pragenfis, & Johannis Wicleffi. 2. Per decreta edita in materiis fidei (quamvis inficias non iverim probe intelligi poffe decreta fefs. 4, & 5.) reapfe tamen a Patribus Conftantienfibus præfata decreta fefs. 4, & 5. non fuiffe intellecta oftendit poft Schelestratium Clarifs. Orfius lib. 5. de auct. Rom. Pontif. art. 4. Enim vero Concilium fe abfque Cardinalium, atque Pontificis, ideft Ecclefiæ Romanæ confenfu, decreta in materiis fidei procudere non poffe optime noverat. In eis etiam decretis nulla internofcitur nota, qua decreta ad fidem pertinentia affici folent, & Synodus imo eadem decreta a materiis ad fidem fpectantibus probe diftinxit, atque proinde in Concilii actis notatur ea decreta perlecta fuifse per modum fynodalium conftitutionum: teftantur fiquidem acta Concilii a quatuor Sedis Apoftolicæ Notariis confcripta, quod quum fefs. 5. Epifcopus Poznanienfis legifset decreta, eadem decreta fuerunt edita per modum conftitutionum

ad consequendam facilius unionem: *Quibus itaque peractis*, addunt acta, *idem Poznaniensis legebat quædam avisamenta in materia fidei, & super materia Joannis Hus, & Joannis Wicleffi &c.* Iterum iidem Notarii sess. 6. mentionem inferentes materiæ fidei, non de alio, quam de Johanne Hus loquuntur: & sess. 7. referentes statutum, quod 4. Maji debeat fieri sessio in materia fidei, addunt, *videlicet super condemnatione memoriæ Joannis Wicleffi.* Præterea ita sensisse Patres Constantienses, scilicet illis decretis non intendisse Concilium Papa superius definire, ex eo suadetur, quod quum ageretur de damnatione articulorum Wicleffi, in congressu 40. Theologorum controversia ad trutinam revocata, num nempe articuli illi nomine Pontificis approbante Concilio, an potius nomine Concilii nulla Papæ mentione facta damnandi forent; ex Theologis illis duodecim cum Petro de Alliaco nomine Concilii ea fore damnanda censentibus, ceteri Pontificis nomine id omnino præstandum contenderunt, *ad quem*, inquientes, *spectat sententias definitivas in materia fidei proferre, nec nisi a Pontifice hanc potestatem habere Concilium.* Recole dicta, ubi de actis Concilii Const. egimus. Non ergo decretis sess. 4, & 5. Concilii auctoritas supra certum Pontificem evecta fuerat, quandoquidem controversia isthæc a Theologis post sessiones 4, & 5 exagitata fuit. Adde quod, ut in proleg. observavimus, Anonymus auctor tract. de comm. sub utraque specie, Mauritius Pragensis tract. simili, & Joannes Patriarcha Antiochenus tract. de Potest. Papæ, Concilii potestati Pontificiam absolutissime anteposuerunt. Petrus ipse Alliacensis tractatu etiam edito tempore Concilii, ut Concilii auctoritatem supra Pontificem efferret, nusquam id ausus est, ut adversæ sententiæ patronos hæresis nota afficeret. Plerisque aliis parco, quibus alioquin Martinus suam supra Concilium auctoritatem optime stabilivit, siquidem dicta hactenus frugi viro satis, superque profecto haberi possint, quin fastidii delicatioris moremur homines, quos vel invicta ratio non vincit, vel subacta oratio non subigit.

Non omittamus tamen commenta, cavillosque excipere eorum, qui res, & verba, quam quæ factæ, dictaque sint, aliorsum solent accipere. At enim ajunt Eugenius IV, & Pius II. Ponti-

tifices apprime perſpecta habentes decreta ſeſs. 4, & 5, Conſtantienſem Synodum optimo habuerunt loco, illamque indefinite, & abſque ulla limitatione confirmarunt. Quibus, quin menippeas moroſe conſcribam, ſic adverſum offendo; id profecto abs vero toto oſtio aberrare. Etenim Eugenius in litt. ad Fridericum III. Imp. anno 1447. paulo ante obitum datis revera: *Concilium autem generale Conſtantienſe*, inquit, *decretum* Frequens, *ac alia ejus decreta, ſicut cetera alia Concilia Catholicam militantem Eccleſiam repræſentantia, ipſorum poteſtatem, auctoritatem, & eminentiam, ſicut & ceteri anteceſſores noſtri, a quorum veſtigiis deviare nequaquam intendimus, ſuſcipimus, amplectimur, & veneramur*: apud Raynaldum tom. 18. annal. At ex his quid poteſt extundi, quo Pontifex Concilio ſubjiciatur? Agnovit generale Concilium, at non a primis ſeſſionibus: approbavit decretum *frequens*, & alia, at non omnia, neque decreta ſeſs. 4, & 5: in pretio habuit poteſtatem, auctoritatem, & eminentiam, non tamen præpoſtere ſupra Pontificem extulit. Audiatur idem Eugenius in epiſt. ad Franciſcum Foſcarenum Venet. Ducem apud Raynaldum ad annum 1433. num. 19. *Potius*, inquit, *hanc Apoſtolicam dignitatem, & vitam inſuper poſuiſſemus, quam voluiſſemus eſſe cauſſam, & initium, ut Pontificalis dignitas, & Sedis Apoſtolicæ auctoritas ſubmitteretur Concilio contra omnes Canonicas ſanctiones, quod nunquam antea, neque aliquis noſtrorum Prædeceſſorum fecit, neque ab illo extitit requiſitum*. Audiatur idem Eugenius in epiſt. ad Legatos ſuos in Germania anno 1445, qua ſic habet: *Quum Romanorum Imperator, & S. Romani Imperii Electores per ſuos nuntios nobis expoſuerint ad ſubortum ſchiſma extinguendum maxime convenire, ut auctoritas generalium Conciliorum manu teneatur, & conſervetur ... Nos ad imitationem SS. Pontificum, & Prædeceſſorum noſtrorum, ſicut illi generalia Concilia venerari conſueverunt, ſic generalia Concilia, Conſtantienſe, & Baſileenſe ab ejus initio, uſque ad tranſlationem per nos factam, abſque tamen præjudicio juris, dignitatis, & præeminentiæ S. Sedis Apoſtolicæ, ac poteſtatis ſibi, & in ea canonice ſedentibus conceſſæ, cum omni reverentia, & devotione ſuſcipimus, complectimur, & veneramur*. Pleraque alia ex Eugenio in-

infra, quum de Concilio Basileensi sermo occurret, proferemus. Post hæc luci, oculisque nonne insultare, & illudere; veritati, ac videntibus fucum facere volunt, qui Eugenium pro suprema Concilii potestate stetisse tam perperam, quam præfidenter obtendunt?

Pium II. quod attinet, ante Æneam Silvium nuncupatum, opinatum quondam fuisse, quum nempe privatum Theologum ageret, Concilium Pontifici superstare fatemur: at postmodum ea opinione animum prorsus exuisse confessa res est, & confecta: atque quidem primo antequam ad Pontificatus apicem eveheretur, Bullamque retractationis ederet, ut proinde falso scripserint Maimburgus in tract. hist. de instit., & privileg. Rom. Eccles., & Natalis art. 4. Pium II, dum prælaudatam edidit constitutionem humani aliquid passum, dum a sententia priori de præstantia Concilii supra Papam discessit, editaque Bulla, ut ait Natalis, ejuravit absque examine. Nam Pius II, tum Silvius ex oratione, quam anno 1452. adversus Australes habuit, legiturque apud Ludovicum Antonium Muratorium tom. 2. anecdotor., sententiæ, quam Basileæ defenderat de suprema Concilii potestate, valedixisse manifeste dignoscitur. Objicientibus siquidem Australibus a judicio Romani Pontificis ad generale Concilium appellationem interponere fas esse, atque generale Concilium Papa esse superius, quasi id Concilia Constantiense, & Basileense definivissent, reposuit, *In casu*, inquiens, *nostro ab eo Judice appellatum est, qui nullum habet in terris superiorem; nulla est igitur appellatio.* Dein addit: *Nolumus hoc disputationis ingredi pelagum, neque tot grypos aggredi. Anceps quæstio, & in utramque partem a prudentibus viris arbitratum est. Utcumque sit, constat uno solum casu certum, & indubitatum Pontificem subesse Concilio. Nam si quis in Apostolatu sedens in hæresim labitur, mox Papatu excidit, minorque redditur quolibet Christiano: nec jam Papa dicendus est, si schismaticus est, aut eodem morbo laborat, aut in Papatu est dubius; certus autem, atque indubitatus Pontifex, ut Constantiense decretum innuit, nunquam deferri judicio potest, nisi universalem Ecclesiam scandalizaverit.* Adjungit demum de provocationibus ad Concilium factis: *Nec moveri debemus, quia diebus*

bus nostris etiam in minoribus caussis, & ad Constantiense, & ad Basileense Concilium vidimus appellari: nam quæ fiunt extra ordinem, intempestive, temere, tumultuarie, neque jus pariunt, neque vim consuetudinis afferunt. Hæc Silvius, qui subinde Pontifex creatus retractationis Bulla edita primum monet nullatenus inhærendum iis esse, quæ scripserat in minoribus degens de Concilii præeminentia. Narrat enim de hac controversia egisse se cum Cardinale Juliano, qui ea opinione de Concilii suprema potestate omnino abnegata, admonere deinceps non desistebat, ut se jam errantem sequutus recta mox sentientem sequeretur, subdit Pius verba viri pectori suo hæsisse, refertque ea de sententia cum aliis viris sermonem habuisse, ac demum concludit: *Recognovimus errorem nostrum, venimus Romam, Basileense dogma rejecimus, Eugenio Pontifici maximo caput submisimus.* Ergo ne Pius II. ullo absque examine a priori sententia temere resilivit? Præterea ea in Bulla Pius de Romano Pontifice affirmat: *Supernam potestatem sine medio a Deo consequi, & per ordinem in omnem diffundere Ecclesiam.* Nonne pudere proinde eos debuit Pium II. pro sua præjudicata sententia protulisse?

At hæc nondum satis habent Natalis, & Bossuetius lib. 10. cap. 17, unde regerunt: atqui Pius II. Concilium Const., ejusque decreta universa eadem constitutione confirmavit hisce verbis: *Cum his & generalis Concilii auctoritatem, & potestatem complectimur, quemadmodum & ævo nostro Constantiæ, dum ibi fuit Synodus universalis, declaratum, definitumque est. Veneramur enim Constantiense Concilium, & cuncta, quæ processerunt a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris approbata.* At quid in his verbis, quod eorum conferat opinioni? At ex supradictis constat non modo qualis Pii fuerit sententia, sed etiam ex antecedentibus, & consequentibus: ex antecedentibus quidem, nam verbis illis objectis hæc immediate præcedentia habet Pius: *Hæc nos de Romani Pontificis auctoritate, & potestate sentimus, cui & congregare generalia Concilia, & dissolvere datum est: qui etsi filius est propter regenerationem, propter dignitatem tamen Pater habetur; & sicut filiationis caussa venerari debet Ecclesiam, tamquam Matrem; ita & Prælationis causa præ-*

fer-

fertur ei (loco tò *præfertur* in quibusdam Mss. legi *præest* ex Labbeana Concil. collectione monet Natalis, quamque lectionem meliorem non dubitat; sed idem efficit *præfertur*, *ac præest*) *præfertur ei*, *ut Pastor Gregi*, *Princeps populo*, *Rector Familiæ*. Ex consequentibus autem; nam statim post verba objecta hæc adnectit Pius: *Inter quæ nullum invenimus fuisse ratum, quod stante Romano indubitato Præsule absque ipsius auctoritate convenerit, quia non est corpus Ecclesiæ sine capite, & omnis ex capite diffluit in membra potestas*. Ex quibus sane Pii verbis satis patescit ipsum vel non probasse decreta sess. 4, & 5, nisi eo modo, quo probaverat Martinus; vel potius ea rata habuisse ob singularem illum casum de dubio tunc Pontifice. Recolenda, quæ de eodem Ænea Silvio proloquuti sumus in prolegomeno: neque est enim, cur ad omnem horum offensionem amovendam, profusiori oratione frugi aliis fastidium, moramque inferamus.

Allego 6, ac ultimo decreta sess. 4, & 5. Concilii Constant. Pontificem dubium respexisse, ac proinde nullius esse roboris in casu Pontificis certi, ac legitimi. Id 1. constare adfirmo ex Pisano Concilio, a quo ea ratio agendi in ambos de Pontificatu contendentes, Gregorium scilicet, & Benedictum servata, extra dubitationis omnis aleam ponit, Concilium idem Pisanum id sibi juris agendi in Pontifices non adscripsisse, nisi in casu Pontificis dubii, aut etiam schismatici, vel hæretici, quod quum jam a nobis §. superiori perfectum fuerit, non est proinde cur actum agamus; sed recolenda, quæ ibidem tradita sunt, hic tantummodo admonemus. Id ipsum 2. constare dicimus ex Constantiensi ipso Concilio; idque multis modis ostendimus. Nam 1. ea sess. 4, & 5. decreta de Pontifice dubio intelligenda esse pronunciavit Johannes de Turrecremata in Florentina Synodo apologiam pro Eugenio IV. adornans: pronunciavit ipse Eugenius in sua constit. *Moyses* data Florentiæ anno 1439; quum enim Basileenses veluti dogma fidei in Concilio Constantiensi definitum Concilium generale Pontifice esse præstantius præfidenter asseruissent; Eugenius sacro approbante Concilio Florentino hujusmodi propositionem confixit: *Juxta pravum ipsorum Basileen-*

leensium intellectum, quem facta demonstrant, veluti S. Scripturæ, SS. Patrum, & ipsius Concilii Constantiensis contrarium. Pravus igitur Basileensium intellectus ille erat, quo Pontificem indubitatum Concilio inferiorem faciebant, quem sensum prorsus alienum fuisse a mente Concilii Constantiensis Eugenius coram Synodo Florentina explicate definivit. Pronunciavit Æneas Silvius postea in Pontificatu Pius II, quum in oratione sæpe laudata, habita Viennæ pro auctoritate Rom. Pontificis adversus Austriacos, illis objicientibus pro defendenda appellatione a Pontifice ad Concilium, Concilium Papa esse superius, idque a Conciliis Constantiensi, & Basileensi definitum, atque in luce positum, respondit: *Constat uno solum casu certum, & indubitatum Papam subesse Concilio. Nam si quis in Apostolatu sedens in hæresim labitur, mox Papatu excidit, minorque redditur quolibet christiano; nec jam Papa dicendus est, si schismaticus est, aut eodem morbo laborat, aut in Papatu est dubius. Certus autem, atque indubitatus Pontifex, ut Constantiense decretum innuit, nunquam Concilio deferri potest, nisi universalem Ecclesiam scandalizaverit.* Sane Æneas Silvius, qui toties Basileæ disceptatum audierat de sensu decretorum sess. 4, & 5. Concilii Const., ac non semel in Basileensi sancitum Concilio Papam subesse, sensum illum apprime attigerat; & a Concilio Constant. Pontifice indubitato Concilium superius esse non modo non definitum, sed potius Concilium Pontifici indubio submissum esse dijudicatum fidentissime pronunciavit. 2.

Eadem decreta sess. 4, & 5. de Pontifice dubio, schismatico, aut hæretico accipienda suadent ejusdem Concilii Const. acta apud VonderHart. Præ Gregorio, & Benedicto habitus uti certior Pontifex Johannes XXIII. a Concilio Const. quidem fuerat, ut qui illud coegerat, illique prioribus tribus sessionibus præfuerat. Nihilominus de eo quoque gravissime dubitatum a Concilio, reque ipsa ab Obedientiis tum Benedicti, tum Gregorii veluti supposititius habitus est: unde Theodoricus Uries Ord. S. Augustini coævus auctor in hist. Concil. Const. lib. 2. dist. 4. apud VonderHart tom. 1, *Inter tres Pontifices*, scripsit, *qui verus fuerit dubitatum fuisse, ac tacendum securius, quam aliquid in-*
con-

consulte definiri. Recolenda a nobis dicta Resp. 4. Præterea perjurii, schismatis, & hæresis persona multiplex Benedicto, Gregorio, & ipsi Johanni imponebatur; quibus in caussis Concilio plane jus dicendi integrum erat, nihilominus iisdem in caussis mirum, qua cautione sibi utendum putarint, usique sint erga Johannem non modo, sed vel erga Gregorium, & Benedictum qua Doctores, & qua Patres. Quomodo agendum cum Pontificibus in Pisana Synodo, ita agendum erga Pontifices illos in Constantiensi edixerunt Doctores, & Academiæ. Viam Concilii proposuere quidem Stephanus Pragensis oratione in Concilio habita, asserens Concilii auctoritatem Papæ auctoritate esse potiorem; Gersonius in eamdem abiens sententiam; Nicolaus de Dinchelspuel Doctor Viennensis in orat. ad Sigismundum; at plane eas proposuerunt vias, quando votis non cederet via cessionis, & quia jam pseudo-Pontifices illi ad cedendum minime se adduci passuri non ignorabantur; nam alioquin viæ cessionis insistendum affirmabant Anonymus auctor tract. inscripti: *Calcaria Sigismundo Imp.*, *& Concil. Const. adjecta*, eamque viam ut magis urgerent Patres, & Principes exstimulabat; Andreas Lascharis electus Poznaniensis oratione habita ad Johannem XXIII, eam viam eidem suadens; Petrus Alliacensis schedula Concilio exhibita, qua via non obtinente, alias ineundas autumabat; Philasterius Card. S. Marci, cujus defectu viam Concilii urgebat, quod eo in casu, schismatis videlicet, Papa superius asserebat; Gersonius ipse, qui eam viam a Johanne prætermissam perspiciens, orat. habita proxime a fuga ipsius viam Concilii proposuit; Oratores Galli, qui in litteris ad Carolum VI. post multos tractatus inter quatuor Nationes habitos de multiplicibus viis, quibus tandem schisma exscinderetur, hinc inde diligenter, & subtiliter disputatis, tandem viam cessionis meliorem visam fuisse scripsere. 3. Concilium illud Johannis auctoritate coactum, & Johanne præsidente inchoatum fuerat ob tria capita, nempe caussa extirpationis hæresum, præsentis schismatis, & reformationis Ecclesiæ: eidem Concilio circa præfata tria capita Johannes sponte voti, & juramenti religione se obstringens semet sponte submiserat, ut ex serie sessionum con-

constabit. Accedebat & illud, quod merito dubitabatur de ejusdem electione, & num, voto & juramento suo si non stetisset, uti schismaticus, & hæreticus esset habendus; ea ergo de re Concilium sess. 4, & 5. se tali Pontifice dixit superius, & sess. 12, 14, & 37. in talem ejusque, similes pseudo-Pontifices dixit sententiam

Verum antequam id omne diceret, quid non consultissime, ac juxta cautissime agendum sibi præscripsit? Ante sess. 2. quum in Nationum congregatione adversus Johannem inquisitionis materia fuisset exhibita, ex Germanis ipsis, Anglis, Polonisque plerisque dignitati Papali parcendum judicantes, ignominiosam inquisitionis viam declinandam rati, molliori cessionis via Pontificem ad saniorem mentem pellicendum existimarunt; quod, teste Theodorico Niemo de vita, & fatis Johan. lib. 2. cap. 3, inquisitionis negotium Johanni vehementem incusserat metum. Interea proposita Johanni fuit via cessionis, cui Sigismundo coram; & Concilio Johannes adhæsit; data syngrapha publice ab ipso met in sess. 2. perlecta, subscripsit, imo edita Bulla eam confirmavit, publicamque fecit. Quum vero postmodum urgeretur ab Imperatore, & Nationibus Germanica, & Anglica, ut procuratores, qui Pontificatui suo cederent nomine, constitueret, respondit se id per se ipsum præstiturum, cui responso Natio Italica adquievit, Gallicana tempus ad deliberandum de eo responso postulavit, contradicens interea consilio ab Anglis Sigismundo proposito de capiendo Johanne, cujus de fuga timebatur; quamvis postea Galli, non tamen absque minis, a Sigismundo in sententiam Germanicæ, & Anglicæ Nationis pertracti fuerint, quibus de caussis Johannes fugam maturavit Schaffusam se recipiens. Schaffusam ad Johannem missi Legati tres Cardinales, & Oratorum Galliæ unus Reginaldus Carnotensis Archiepiscopus Rhemensis postulaturi, ut a proposito dissolvendi Concilii abstineret, quin imo procuratores ad dignitatem demum abdicandam dirigeret: eademque die Gersonio injuncta provincia est, ut oratione habita de Concilii auctoritate dissereret. Provincim hancce adornanti Cardinales adstare noluerunt; quin etiam Patriarcha Antiochenus Gersonii oratione Pontificem infra Concilium de-

 primen-

primendum fore subodoratus, ipsius ut consilium præriperet, tractatu præfestine elucubrato, Pontificis supra Concilium potestatem sartam, tectamque præstare, ac tueri pro virili parte adnixus est; ut propterea apud Petrum Alliacensem durum sermonem subierit. Johannes ipse Schaffusæ apologias fugæ suæ conscripsit, una cum litteris ad Galliæ Regem, Ducem Aurelianensem, Academiam Parisiensem, aliosque directis. Sed & Archiepiscopus Rhemensis Gallus Orator ab Johanne litteras retulit ad Sigismundum, Cardinales, & Gallos Oratores, inter quas & litteras attulit, quibus ille procuratores ad locum suum suo nomine faciendum inanem tres Cardinales, & quatuor ex Nationibus Antistites constituebat.

Verumtamen timor in dies augebatur, ne a Papa Concilii dissolutio intentaretur: nam Schaffusam sub excommunicationis pœna Johannes qua Cardinales, & qua Curiales evocarat, jamque imo SchaffusamCardinalium quidam excesserant. Quamobrem Academiæ Parisiensis propositiones in Concilio auditæ sunt de Concilii auctoritate supra Pontificem, quarum corollarium 1. sic habet: *Videtur ex præmissis posse elici, quod potestas Papæ sit potestas Ecclesiæ, qua utitur nomine, ac vice Ecclesiæ.* Quam propositionem quantum postea Richerius, Launojus, Dupinus, Quesnellus, horumque similes ad deprimendam Pontificis dignitatem avide arripuerint, enuntiaverint absolutissime, aliorsum intorserint, amplificaverint, aggeminarint, atque etiam num in ore habeant, ad omnemque horam, atque ad ravim usque obtrudant, nemo est, qui nesciat. Corollarium 2. sic habet: *Item ex præmissis elicitur, quod non est illicitum, imo verum, & Catholicum, quod in multis sit sacrum Concilium supra Papam.* Harum nihilominus propositionum aliæ duriores visæ sunt, aliæ approbatæ, ex quibus efformata decreta in sess. 3. promulganda, scilicet ob recessum Papæ non dissolutum esse Concilium, nec debere dissolvi usque ad perfectam extirpationem schismatis, & quousque Eclesia sit reformata in Capite, & in membris. Idest postquam Johannes se Concilio, quo ad tria capita illa hæresis, schismatis, & reformationis, sponte subjecerat; postquam dederat procuratores, qui dignitate se demum abdicaturum fide

sua

sua juberent; postquam ipse met voto, juramento, syngrapha, & bulla se cessurum Pontificatui spoponderat; postquam illum dubium esse Pontificem nonmodo, sed transfugam, & perjurum, schismate quinimo, hæresique afflatum compererat, Concilium se acephalum declaravit dicendo se habere potestatem immediate a Christo, idcirco esse sine Capite visibili, atque ideo in eos, qui se tanquam Ecclesiæ Capita gererent, uti dubios, schismaticos, & hæreticos auctoritatem habere. Id omne recte omnino quidem; at quid inde adversus Pontificem indubitatum? Nihilominus sessioni illi 3. interesse (viden qua cautela actum sit erga Pontificem) noluerunt Cardinales, sed perlectis decretis illis, Cardinalium quoque perlecta est protestatio, qua ajebant se velle in obedientia Johannis XXIII. permanere, permanente illo in bono proposito reddendi pacem Ecclesiæ, Pontificatu se suapte abdicando: ceterum illo a proposito resiliente, velle se tum profecto Concilio adstipulari, inque ipsius partes descendere non modo, sed defendendas ultro suscipere. Addebant expectandum fore Johannis responsum tribus Cardinalibus Legatis dandum; exoptasse se propterea, quod Concilium sessionem 3. distulisset usque dum responsum illud redderetur, eaque de re se illi sessioni noluisse interesse. Reversi Cardinales Legati de Johannis quidem sincera intentione se lætum nuntium in crastinum Concilio relaturos dixerunt; sub vesperas attamen ejus diei Sigismundo coram, & Episcopis nonnullis agere cæperunt de Johannis auctoritate, qui sibi Concilium dissolvendi jus integrum vindicabat, in cujus equidem sententiam ipsi met, aliique Cardinales haud inviti abibant, scilicet *propter Pontificis absentiam dissolutum ire Concilium*; sed & die sequenti, 27. scilicet Martii, Ecclesiæ valvis Johannis edictum affixum paruit, quo adjectis minis SchaffusamCuriales omnes evocabantur.

Iis igitur, meritoque jure de caussis gravis exorta contentio est in flammas diebus sequentibus eruptura, teste Niemo lib. cit. cap. 9. Legati reduces Concilio renuntiarunt paratum equidem Johannem, pronumque ad constituendos juxta datas sygrapham, & bullam procuratores Pontificatui suo nomine renuntiaturos: at Angli, Galli, & Germani ad fallendum, faciendumque fucum

composita hæc reputantes, sess. ad diem 30. Martii indixere, teste Cerretano in diario apud Bzovium in annalibus. Recruduit Nationes inter, & Cardinales concertatio: nam die 28. Martii publicis in locis affixa quum iterum apparuisset Bulla, qua ab Johanne Schaffusam Cardinales accersebantur, Cardinales initi consilii de Concilio dissolvendo Nationibus in suspicionem venerunt; unde Cardinalibus pro Johanne decertantibus Nationes caussatæ tum Johannis præposteram fugam, ne cedere cogeretur, neque ob depravatos mores quidquam gravis a Concilio experiretur, tum ejusdem nefaria mollimina, ut Concilium dissolveret, dum interea Patribus fucum faciebat procuratores constituendos promittens, conclusere sessionem die sequenti, scilicet 30. Martii celebrandam, & in ea decreta edenda, quæ sess. 4. lecta fuere, quibusque edicebatur, Concilio obedire etiam Pontificem teneri in his, quæ spectant ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris, cogique posse, subigique pœnis, si obedire contumaciter contemserit. Cardinales ex adverso congregatione eadem die 29. habita a tribus Nationibus Anglica, Gallica, & Germanica, (nam Hispanica aberat, Italica iisdem adhærescebat,) ut omitteretur decretum de pœna in Pontificem Concilio non parentem, & clausula de reformatione Ecclesiæ in Capite, & in membris, postularunt: Cardinalium autem petitioni non concedentibus Nationibus, dieque sequenti imo sessionem celebrandam decernentibus sese opponere Cardinales pro viribus statuerunt, eaque præstitere, in eorumdem partes abeuntibus Italorum plurimis, & adjuvantibus Gallis oratoribus, quæ supra in resp. 1., & 2. commemoravimus. Sed & Johannes his intellectis, quæ Nationes illæ in se moliebantur, sibique a Sigismundo, & Synodo metuens, Schaffusa Laufembergam secessit, in egressu protestatus coram Tabellione, & Testibus se vi, & metu spopondisse, ac proinde irritum esse quidquid Constantiæ spoponderat. Die 30. Martii, antequam celebraretur sessio, iterum postulatum a Cardinalibus, ut omitteretur decretum, & clausula supramemorata, sed voti non facti compotes id consilii suscepere, quod supra in resp. 1., & 2. recitavimus; quin & plurimi ex Cardinalibus, Italis Episcopis, & Cu.

& Curialibus Schaffusam e Concilio dilapsi sunt, quorum fugam a Concilio dissimulatam scripsit Dacherius, addens die 5. Aprilis præcedente sess. 5. ex decreto concilii sigillum Papæ Johannis fuisse abolitum, suffecto novo Concilii, cujus una facies referret solita capita SS. Petri, & Pauli, altera hæc verba: *Sigillum Sacrosancti Concilii Constantiensis*. Verum, ut ostendit Vonder Hart, sigillum Johannis solemniter confractum est in Concilio dumtaxat sess. 12. die 19. Maj an. 1415., qua de throno demum fuit deturbatus; & die 17. Augusti sess. 18. suffectum Concilii sigillum, Stumphio teste in hist. Concil. Const.

Porro ex his, quæ sess. 4, & 5. præcessere, ex his, quæ in iisdem peracta sunt, atque ex his, quæ sess. 4, & 5. sunt subsecuta, facile cordato viro, partiumque studio minime affecto persuasum ibit ea decreta eo dumtaxat collimasse, ut Pontificem dubium, & illegitimum, aut schismate, & hæresi aspersum, seu qui se sponte Concilio subjecerat, se cessurum suapte spoponderat, nec promissis sæpe juramento, scriptoque firmatis stabat, respicerent: En verba sess. 4: *Hæc S. Synodus Constantiensis Concilium generale faciens pro extirpatione præsentis schismatis, & unione, ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris facienda ... & primo declarat, quod ipsa Synodus in Spiritu sancto legitime congregata generale Concilium faciens ... potestatem a Christo immediate habeat*, (nam Capite visibili se carere existimabat) *cui quilibet cujuscumque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis*. Sess. vero 5. verba ita se habent: *Hæc S. Synodus Const. Concilium generale faciens pro extirpatione præsentis schismatis, & unione, & reformatione Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris facienda ... declarat, quod ipsa Synodus &c.* ut supra addendo in fine illius 1. decreti clausulam: *& reformationem generalem Ecclesiæ in capite, & in membris. Item declarat quod quicumque cujuscumque conditionis, status, & dignitatis, etiamsi Papalis, qui mandatis, statutis, seu ordinationibus, aut præceptis hujus S. Synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati super præmissis, sive ad ea pertinentibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempserit, nisi resi-*

resipuerit, *condignæ pœnitentiæ subjiciatur* . Quid enim, quæso, præseferunt verba illa, quibus se congregatam pro extirpatione schismatis, & reformatione Ecclesiæ, etiam in Capite significat, ideoque sibi obediendum etiam a Papa in iis, quæ pertinent ad fidem, extirpationem dicti schismatis, & laudatam reformationem? Quid iterum quæso præsefert restrictiva illa clausula, *super præmissis*, *aut ad ea pertinentibus*, videlicet circa extirpationem schismatis, hæresis, & morum corruptelæ ex infausto schismate derivatæ, nisi quod significare voluit Synodus ea decreta locum habere in casu dumtaxat Pontificis dubii; Pontificis illegitimi; Pontificis, qui sponte Concilio se submiserat; Pontificis, qui diuturno, dirissimoque schismati operam conferebat; Pontificis a religione, sacramentoque voti, & juramenti devii, uno amore suo ambitui deserviendi; Pontificis hæresis fama haud leviter laborantis, atque articuli *unam sanctam Ecclesiam* fœdi infractoris? Hanc plane genuinam esse decretorum sess. 4, & 5. interpretationem ex dicendis §. sequenti, atque ex decretis quoque Concilii Florentini, Eugenii IV, & Concilii Later. V. efficietur, ex quibus liquido constabit sententiam de Papæ superioritate integram jussam fuisse; sed & constabit dilucide ex sequentibus easdem sessiones 4, & 5. non alteram a prælaudata Concilio Constantiensi sententiam insedisse.

Perperam propterea auctoritatis Conciliorum asentatores ea verba decretorum urgent: *Et cujuscumque alterius Concilii generalis*, quibus Papam quoque certum sibi Concilium subdidisse contendunt: & verba: *In his quæ pertinent ad fidem*, *& reformationem Ecclesiæ in Capite*, quibus pugnant quoad fidem, & reformationem Pontificem perinde indubium subjectum sibi fecisse Concilium. Nam si verborum priorum contextus attendatur, quibus clausula illa additur *super præmissis*, *seu ad ea pertinentibus*, palam fiet cuicumque alteri Concilio eamdem tribui auctoritatem a Constantiensi, quam sibi adscribebat, tempore nempe vel similis schismatis, in quo Pontifex legitimus non innotescat, aut innotesceret plane schismaticus, aut hæreticus; vel ejusdem schismatis, in quo compertum erat a Pisana Synodo rem infectam fuisse, quid simile sibi pertimescens Constantiensis Synodus id cau-

id cautum summopere voluit de alia Synodo, nempe si id eveniret sibi, quod Pisanæ, eo præsertim quod Johannem de Concilio dissolvendo cogitantem noverat, altero a Concilio huic malo ut efficaciter occurreretur, fategit. Ita intellexit Petrus Alliacensis, dum in præmemorata cedula initio Concilii Const. Patribus exhibita scripsit: *Illi qui pertinaciter assererent præsens Concilium debere dissolvi sine ejus continuatione ad aliud Concilium, ubi dicta unio, & reformatio finaliter concludatur, in casu, quo in præsenti non fieret, essent fautores schismatis, & de hæresi vehementer suspecti.* Verba illa postrema, quibus magis, quam par est, fidunt adversarii, ultra quam quod non legi in primis editionibus Concilii Const. diximus resp. 1, eadem dicimus intelligenda, non nisi respective ad idem schisma extinguendum. Scilicet sicuti Pisana Synodus non antea Gregorium, & Benedictum sede movere attentavit, nisi schismaticos, & hæreticos declarasset, eamdem viam, cessionis via non obtinente, Concilium Constantiense prosequens adversus Johannem, nisi Pontificatum dimitteret, ad excindendum tandem schisma operæ pretium duxit statuere, ac decernere, quod Papa in his, quæ pertinent ad fidem, & reformationem etiam in Capite, Concilio sit subjectus, scilicet dum hæresis, & schismatis, vel dubiæ electionis gravi suspicione laboraret. Ita plane id probe, inquam, intellexit Petrus de Alliaco, dum 8. prop. præcit. cedulæ subjunxit: *In casu prædicto, dum scilicet Pontificatum ob Ecclesiæ unionem dimittere renueret, Papam tanquam hæreticum, & schismaticum condemnantes, & dictam condemnationem justam, & canonicam fore similiter asserentes nullatenus hæretici sunt censendi; sed magis oppositum pertinaciter affirmantes ... Reprobans viam cessionis, attento statu Ecclesiæ, fautor schismatis est censendus.* En ea, quæ ad fidem pertinent, & ad reformationem, in quibus Concilio parendum a Pontifice declaratum fuit, scilicet in caussa hæresis, & schismatis, quæ duo ad fidem, & reformationem etiam Capitis spectant, in quibus profecto Concilii legibus, pœnisque Pontificem hujus generis adstringi, cogique non inficiamur. Id magis ex sequentibus post sess. 5. patescet. Igitur

Quamvis ita sibi agendum sess. 4, & 5. duxisset Synodus, nihi-

nihilominus ſeſs. 6. declaravit bonum, utile, ac expediens S.Matris Eccleſiæ unioni, ſi Johannes Pontificatu ſe abdicaret juxta ſchedulam ab ipſo ſubſcriptam, eamque abdicationem ut ei ſuaderent, atque ut Conſtantiam, aut ad certum viciniorem locum rediret, ſponſuri interea ſuperſedendum Concilium a proceſſu adverſus ipſum incepto, miſſi ad Johannem legati ſunt. Lectæ quoque ſub id temporis in Concilio Academiæ Pariſienſis epiſtolæ, cum ad Johannem, quibus illius reditum, ac renuntiationem urgebat: tum ad Concilium, quibus viam ceſſionis a Concilio delectam ceu expeditiorem collaudabat. Sed & perlecta Concilii epiſtola ad univerſos Reges, Principes, & Prælatos chriſtiani Orbis, qua viam ceſſionis trium Pontificum ab ſe delectam, propoſitamque veluti aptiorem, tutioremque, vocatumque Concilium ab Johanne ipſo ad reformationem faciendam in Capite ipſo aſſerebat; patefactoque, quo maxime Patres angebantur, dolore ob Johannis repetitam a Concilio fugam, ob intentata ſæpe molimina ad diſſolvendum Concilium, obque vanos ab eo objectatos Concilio metus, confidere ſe ait Johannem ad meliorem frugem reverſurum; ob id novas preces, novos Oratores, novos prædes, nova vadimonia, novas pollicitationes ad illum ſe dimiſiſſe. Sub id quoque temporis mota de rebus Wicleffi quæſtione, mota quoque eſt quæſtio, num Wicleffi errores Concilii, an potius Pontificis nomine proſcribendi forent. Concilio primas Alliacenſis tribuebat, *quia Concilium*, inquiebat, *majus eſt Papa*. At Johannes Patriarcha Antiochenus libello adornato, non Concilii, bene vero Papæ nomine res Concilii eſſe expediendas, erroreſque Wicleffi inurendos aſſeruit. Interea Concilii Oratores Johanni Briſaci offenſo Concilii poſtulata exhibuere, qui nullo dato reſponſo Briſaco Niemburgum fuga ſe eripuit: inde Friburgum digreſſus Legatis caſu ibi repertis, ab eoque procuratorium iterum depoſcentibus, verba quidem dedit blanda, ſed voti haud compotes factos Conſtantiam illos dimiſit: quò adventantes quidam ab Johanne Oratores directi quoddam procuratorium exhibuere, quod quum numeris ſuis careret, magiſque dolo, arteque ad decipiendum compoſitum videretur a Concilio rejectum, contemptuique habitum eſt, atque decretum

de die

de die Johanni indicenda, experiundaque demum in judicio subdola, subleſtaque hominis fide.

Itaque ſeſſ. 7. Johannem hæreſis, ſchiſmatis, ſimoniæ &c. in ſcandalum totius Eccleſiæ criminibus irretitum ad 9. dies Synodus in judicium vocavit. Ea de re iterum miſſi ad Johannem Legati, ut regreſſum ſuaderent, & vadimonium ei conſtituerent, qui novo fuco Legatis facto (nec enim mens Conſtantiam repetundi inerat) Synodi ſpem omnem feſellit. Nihilominus ſeſſ. 9. ſecundo in judicium poſtulatus, comperendinata interea depoſitionis ſententia; & ſeſſ. 10. tertio repetita citatione, & contumacia ejuſdem accuſata, ſuſpenſa ei dignitas eſt. Porro inter accuſationum capita adverſus Johannem illud recenſitum eſt ſeſſ. 11. die 25. Maji anno 1415, quod gradu ſe demiſſurum ſemel, ac ter ſpopondiſſet, ſponſionemque voti, ac jurisjurandi ſacramento, religioneque firmatam feſelliſſet: quod generali Concilio ultro citroque ſemet ſubmiſiſſet, ejuſdemque demum ſententiæ, ferendoque, pro allubitu ſuo, judicio ſtaturum ſe profecto in iis, quæ ad reformationem Eccleſiæ tam in Capite, quam in membris pertinerent, fuiſſet ſæpe pollicitus: quæ tamen adimplere tum detrectaret non modo, ſed imo Concilium diſſolvere nefarie moliretur. Illud præterea recenſitum, quod Præſulibus quam plurimis coram, probiſque viris auſus fuiſſet affirmare: *Vitam æternam non extare: imo hominum animas, non ſecus ac brutorum una cum corpore interire: neque eſſe reſurrectionem Mortuorum*: atque exinde tanquam ſchiſmate, & hæreſi afflatus agebatur. Quamquam poſtea, quod ad poſtremum huncce, ſcilicet hæreſis, accuſationis articulum attinet, ſeſſ. 12. nullum ei fuerit negotium faceſſitum. Itaque ſeſſ. 12. die 29. Maji anno 1415. poſtquam ad Johannem Miſſi Synodo renuntiaſſent illum confeſſum ultro citroque ſibi ad Pontificatum jus nullum ratum, fixumque ſuffragari: pollicitum ſub voti, juriſque jurandi vinculo proceſſum a Concilio contra ſe habitum ratum habiturum; atque demum ſententiam a Concilio contra ſe ferendam approbaturum, pronunciata demum in eum depoſitionis ſententia eſt; qua inter alia dicebatur: *Viſis articulis contra D. Johannem Papam XXIII. oblatis, ac probationibus eorumdem factis, ejuſdem*

 ſub-

submissione spontanea ... declarat (S. Synodus) *ipsum simoniacum ... dilapidatorem ... scandalizatorem , ... incorrigibilem ... indignum ... damnosum ... a Papatu deponendum* ; *eumque deponit* . Hujusce sententiæ accepto nuntio Johannes Cellis degens præsentibus quinque Cardinalibus Synodi Legatis die 31. Maji ejusdem anni eidem sententiæ acquievit , & subscripsit , datoque publico instrumento dignitatem prorsus abdixit. Quod instrumentum palam Concilio perlectum fuit , quo curante , ut Johannes caperetur , Sigismundo præsentatus ab eodem Ludovico Comiti Palatino Rheni carcere custodiendus est traditus , nempe ut omnis schismati prorsus intercluderetur via . Hæc Johannis fata, quem erga agendi ratio a Concilio sacre custodita id plane evincit in eum tandem a Synodo non dictam alia ratione , nisi ea , quam significavimus , fuisse sententiam .

Præterea hanc profecto sententiam Concilio hæsisse, posse se scilicet , non nisi in Pontificem hujuscemodi , patescit ex reformatorio edito a collegio Nationum circa Ecclesiæ reformationem , quod ex gemino protocollo Ms. bibl. Cæsareæ Vindobonensis primus protulit Vonder Hart tom.1. pag. 583. Inter enim ejus statuta generalia cap. 1. primi protocolli statutum legitur , quod Concilium de schismatis caussa cognoscens in contumaciam electorum , seu se pro Papa gerentium litem dirimat , caussamque definiat : & in cap. 3. protocolli secundi statuitur a Concilio de Pontificis electione illegitima decernendum fore , prohibenturque tum Cardinales , ne ad alterius electionem interea procedant , nisi ille sic electus , vel se abdicet , vel obeat ; tum Papa sic illegitime electus,ne Concilio præsideat, sed imo Concilii judicio penitus stet . Verum quidem est, quod primi protocolli cap.6, & cap. 6. protocolli secundi statutum legitur , quod Pontifex ob hæresim non solum , sed ob simoniam , & quodcumque aliud crimen notorie in Ecclesiæ scandalum vergens , de quo solemniter monitus , si post annum a monitione elapsum spem omnem emendationis eripuerit , fluxamque fecerit , *per generale Concilium puniri etiam depositione a Papatu possit* . At ultra quam quod id totum referendum sit ad eumdem casum Papæ Concilio se sponte subjicientis , dubii , hæretici , schismatici &c., in quem ob alia

quo-

quoque crimina consequenter posse animadverti Concilium existimarit, observandum 1, quod præfata statuta reformatorii non obtinuere. Quamvis enim cum Sigismundus, tum Nationes Germanica, & Anglica, ut reformationis negotium Concilii juri, & auctoritati adscriberent, ab eoque absolvi ante Pontificis electionem contenderent, ex adverso stetere Cardinales, & tres reliquæ Nationes Italica, Gallica, & Hispanica pugnantes reformationem non posse fieri absque Pontifice, hujusque electionem reformationis operi fore omnino præmittendam; & *quod Papa electus ligari non poterat*; ad quam partem accessit subinde Natio Anglica, & Sigismundum denique, atque Germanos accedere oportuit. Exemplar exhibetur etiam ab Harduino loco indicato pag. 847. Observandum 2, quod electo Martino V. Natio Germanica articulos pro reformatione Ecclesiæ *per modum avisamentorum* exhibuit, inter quos statutum 13. retexit cap. 6. protocolli 1, & 2. supra laudati. Respondit Pontifex (quod responsum exhibent duo codices Mss. bibl. Vatic., & Palatinæ laudati a Schelestratio, & codices tres Mss. bibl. Gothanæ, Academiæ Cantabrigensis, & bibl. Cæsar. Vindoboniensis laudati a Vonder Hart) respondit, inquam, præfatis articulis; articulo vero illi 13. *propter quæ, & quomodo Papa possit corrigi, & deponi*, nihil respondendum duxit, ut habet codex Ms. Vindobon., vel, ut habent alii codices, respondit in hæc verba: *Non videtur, prout nec visum fuit aliquid novum statui, vel decerni in pluribus Nationibus circa hoc*. Porro hic articulus 13. a Labbeo in excerptis ex codice Capranicensi non fuit repertus, vel fuit prætermissus. Ut ut sit, de rebus Johannis jam nimium: ad fata Gregorii, & Benedicti brevis convertatur oratio, ut vel ex ipsis eam fuisse, quam contendimus, efficiamus Concilii sententiam circa tandiu, æstuque tanto vexata decreta sess. 4, & 5.

Igitur die 15 Junii anno 1415 Carolus de Malatestis Gregorii XII. partes legens Constantiam appulit Gregorii nomine dignitatem in Concilio dimissurus, quam reapse in sess. 14 prælecto Gregorii procuratorio abdixit, atque proinde peracta unio est utriusque Obedientiæ cum Johannis, tum Gregorii, utroque abdicato. Gregorius vero a Concilii Legatis quum accepisset

 juxta

juxta ab se præscriptum procuratorium abdicationem factam, dato ad Concilium diplomate, abdicationi per Malatestam suo nomine præstitæ se assentire professus est, atque hæc Gregorii fata. Extinguendo penitus schismati, Ecclesiæque paci conciliandæ nihil optabilius supererat, reliquumque erat, quam ut Benedictus pariter sponte se Papatu abdicaret: rogatus statim a Synodo ea de re per Oratores est, cui ille, ut habet decretum sess. 14, spem fecerat pacis, ut qui dudum præmemoratam renuntiationis viam placitum suum fecisset, votique, & juramenti religione firmasset. Quod nisi faceret, S. Synodus ipsum declarat *fuisse, & esse notorium schismaticum ..... a Catholica fide devium ..... propterea Papatu indignum, ipsumque per sacros Canones abjectum, ejectum, privatum, & præcisum* &c. Oratoribus Ferdinandus Aragoniæ Rex morem gessit; capitula 12 Narbonæ die 13 Decemb. an. 1415 concordata, atque a Concilio probata sunt; subtracta a Rege Aragoniæ, qui sess. 22 una cum Regno Concilio adhæsit, Benedicto Obedientia est: Oratorum opera subtracta eidem Benedicto a Carolo Rege Navarræ, qui una cum suis sess. 26 Concilio cooptatus est. Sed Concilio, aut ejus Oratoribus difficilem admodum se præbuit Benedictus: ergo sess. 23 adversus illum oblata accusationum capita, inter quæ illud retextum, quod quum diu actum fuisset de modis omnibus dirissimum schisma abscindendi, viaque cessionis Regibus, Cardinalibus, Episcopis, & Doctoribus nedum facilior, brevior, & tutior, sed una tollendo schismati visa fuerit, quam ipsemet Benedictus jam pridem laudaverit, probaverit, sæpeque voto, & juramento eidem se obstrinxerit, ut proinde ab ea postmodum resiliens, uti schismaticus, & hæreticus foret habendus. Sess. 24 decreta in eum citatio; sess. 29 accusata ejusdem contumacia; sess. 30 perlecta ejusdem responsio, qua inter alia declarabat, & decernebat *quæcumque facta, vel facienda, ordinata, vel ordinanda contra ipsum, & Romanam Ecclesiam irrita, & nulla ipso jure*: sess. 32 Johannis Regis Castellæ, & Legionis admissi Legati, & Benedicti iterum accusata contumacia: sess. 35 Castellani ejurata Benedicti Obedientia, cum eisdem capitula Narbonensia concordata, & Concilio coadunati: sess. 37 die 26 Julii an. 1417 solemni tandem Concilii sen-
ten-

tentia Benedictus sede Papali motus est, uti schismatis, & hæresis gerens personam, & articuli *Unam Sanctam Catholicam Ecclesiam* insignis temerator. A sess. 39 disceptari cœptum a Nationibus de reformatione, quam tamen faciendam post electionem Papæ evicit potior Nationum pars, factamque, ut Martino allibuit, acta Concilii ostendunt, qua de quæstione supra num. 6, quantum operis nostri ratio postularet, prætermissis, quæ parum, aut nihil ad rem attingerent, quia sat egimus, ab eadem iterato vexanda abstinemus.

His omnibus adjungendum 1, quod quum Cardinalis S. Marci Concilium consulendi juris monuisset, siquidem hæresis, & schismatis crimina Johanni objecta, non satis in judicio constarent, Concilium id consilii inivit, ut Johannes in suam depositionem, & Concilii decretum consentiret, ac sponte Pontificatum abdicaret; qua de re missi ad Johannem Legati una cum depositionis sententia id effecere, ut Johannes sententiæ adquiesceret, gradumque sibi abjudicaret, ut supra adnotavimus. Quin imo in concordatis Narbonensibus Concilii, & Imperatoris Legatos inter, & Benedicto adhærentes, cessioni potius Gregorii non modo, sed etiam Johannis, quam Concilii sententiæ Papatus dimissio tribuitur; ita enim ibi dicitur: *Dominus, qui Gregorius XII. in sua Obedientia dicebatur, sua sponte cessit. Sic & Dominus, qui Johannes XXIII. dicebatur, facere voluit, atque fecit.* 2. Quod quum Natio Germanica Pontificis electioni præmittendam reformationem contenderet, e contra reformationi Pontificis electionem præferendam censuere reliquæ Nationes, a quibus Germanicæ id repositum, *quod Papa electus ligari non poterat*; illisque Germanos adquiescere oportuit. Publico quidem instrumento postea Martinus V. omnibus fidem fecit ab se circa reformationis articulos a Concilio concupitos factum fuisse satis; sed, ut adnotavimus, articulum 13 de Pontifice omisit; & Martinus fidem suam ut liberaret (nam antequam Pontifex salutaretur ad eam reformationem faciendam religione se obstrinxerat) id præstitit, imo præstare oportuit, ut Ecclesiæ malis, bonoque consuleret; nam alioqui Concilium Constantiense veterum Conciliorum morem observans, ut Johannes de Turrecremata lib. 2.

lib. 2. cap. 9. animadvertit, sui confirmationem a Martino V. expostulavit, quod plane superioris auctoritatis quum sit, illa Synodus se Pontifice indubitato superiorem non agnovit, nec egit. 3. Quod, ut superius ostendimus, Auctor Anonymus, Mauritius Pragensis, & Johannes Antiochenus in Concilio pro Pontifice indubio steterunt, optime intelligentes decreta sess. 4, & 5 locum non habere, nisi in dubio de legitima electione. Ex Theologis quoque, dum mota quæstio fuisset, cujus nomine Concilii ne, an Papæ damnandi Wicleffi errores essent, plurimi nomine Pontificis damnandos esse pugnarunt. Theologi præterea, quibus censura illarum propositionum a Concilio fuerat demandata, in censura ampliori ita de Pontificis auctoritate fati sunt, ut Papam indubium nullo modo Concilio subesse putaverint. Cardinales demum, ut ibidem n. 4 observabamus, tractatu edito in ipso Concilio Constantiensi Romani Pontificis auctoritatem Concilio superiorem acriter propugnarunt; id nullo modo passi, ut Apostolicæ Sedis antiquis juribus eidem asertis a veteribus, ac generalibus Conciliis vulnus, vel leve a novitio isto Concilio inferretur: quorum quidem prævaluisse, quin imo in ipsorum pedibus, manibusque itum sententiam ibi dicta satis declarant. 4.

Quod Petrus ipse Alliacensis, quamvis tract. de potest. Eccles. elucubrato biennio post sess. 5 Papæ Concilium præferat, nullibi tamen decreta sess. 4, & 5 pro sua opinione produxit, nullibi suam opinionem a Concilio inter fidei dogmata relatam pronunciavit, nusquam adversam opinionem erroris insimulavit, aut a Concilii decretis alienam indicavit, imo Concilii judicio suam submisit, eam imo certis circumsepivit terminis, & circumscripsit casibus: *Ex præmissis*, ait, *sequitur quod sicut Concilium Pisanum, ita & aliud Concilium in aliquo casu esse potest supra Papam, & potest eum deponere*. Sibi vero objiciens caput *Significasti*, ubi dicitur, quod Ecclesiæ Romanæ nulla Concilia legem præfixerunt, & quod in eis, & eorum statutis Romani Pontificis excipitur auctoritas; respondet, *Quod id cum sui similibus regulariter, & in pluribus verum est, sed tamen in aliquibus fallit*. Sed Alliacensis sententia jam satis exagitata. Gersonius perinde ille, qui orat. habita ad Synodum, qua veluti tuba primus ca-

canens alios excitavit Concilii afsentatores, ut in fuam manibus, pedibufque fententiam ruerent, quamque poft decreta fefs. 4, & 5 veluti dogma fidei audaciffime adftruxit, nihilominus plerifque in locis, uti tract. de poteft. Ecclef. confid. 12, & ferm. in fefto S. Antonii fafsus, & conqueftus eft, tum decretorum 4, & 5 feffionis doctrinam a quamplurimis palam ipfa in Synodo explofam fuifse, exfufflatamque, atque poft Concilium Conftantienfe ceu hæretica imo pravitate inquinatos habitos a non paucis fuifse illos, qui Concilium fupra Pontificem efferebant; & in dialog. apolog., Conftitutione Martini V, qua appellationes a Pontifice ad Concilium prohibuit, *fundamentale robur* decretorum fefs. 4, & 5 deftructum penitus ire doluit. Quid plura? in oratione habita proxime a fuga Johannis, poftquam Pontificem infra Concilium egiffet, ejufque juri fubjugafset, eam tamen extemplo propofitionem certis verbis circumveftivit: nam corollario 1. *Ex præmiffis*, inquit, *videtur elici pofse, quod poteftas Papæ fit poteftas Ecclefiæ, qua utitur nomine, & vice Ecclefiæ*: & corollario 2. *Item*, ait, *elicitur ex præmiffis, quod non eft illicitum, imo verum, & catholicum, quod in multis fit facrum Concilium fupra Papam*. Andreas Magorenfis, de quo in prolegom. fatis dictum, par. 1. cap. 2 propofita quæftione de poteftate Concilii, & Pontificis refpondet: *Ad iftam interrogationem nihil unquam refpondi, nec fcripfi afsertive, fed folum opiniones aliquorum Doctorum de hac materia loquentium dixi*: *quæ opiniones funt in triplici differentia*. Eas fubinde regerit, quarum 1. Pontificem nullius vel Concilii œcumenici judicio fubefse afserit; 2. nec Papam a Concilio, nec Concilium a Papa corrigi, aut condemnari poffe, auctoritatem ex æquo utrique tribuens affirmat; 3. Concilium fupra Papam indifcriminatim evehens in quibufcumque ad fidem, & ftatum univerfalis Ecclefiæ fpectantibus Concilii poteftatem Pontificia majorem effe in auctoritate, in jurifdictione, & in executione ait, cui poftremæ ipfe adhæret, (fed quibus momentis ductus fuperius examen inftitutum docet,) dubitabundus tamen, hærenfque, nam ita tandem concludit: *Proteftor, quod aliquas ex illis opinionibus non afsero, nec teneo, nifi illas, quas tenuit univerfalis Ecclefia, & Dominus nofter Papa*.

Igi-

Igitur Episcopus hic decretis seff.4, & 5 Pontificem legitimum, ac indubium comprehendi non credebat. Sed & par. 9. cap. 1 quamvis Basileensibus suadere eniteretur, quatenus absolutissime suam supra Pontificem auctoritatem attollerent; attamen a Concilio Constantiensi nonnisi tribus in casibus Pontificem Concilio fuisse submissum cognovit, estque confessus: *Ex quibus*, inquiens, *sequitur, quod simpliciter, & sine additione debet teneri, & credi, quod potestas Ecclesiæ in omnibus est major, quam potestas Papæ in auctoritate, in jurisdictione, & in executione: non addendo illa tria, in quibus dixit Concilium Constantiense potestatem Ecclesiæ esse majorem, quam potestatem Papæ; scilicet in extirpatione hæresum; in reformatione morum, & in reductione schismaticorum*. Nihil ergo præterea a Concilio Constant. seff. 4, & 5 definitum putavit. Quæ quum ita sint celeberrimis decretis seff.4,& 5 Concilii Constantiensis nos satis, superque occurrisse arbitramur, quin quasi nobis adblandimur pro eo, quo erga Summos Pontifices recto, reverentique animo comparati; necnon obsequio, obedientia, officioque summe affecti sumus. Age modo ad alia, quæ supersunt, velociori gradu nostra progrediatur oratio.

Ex Concilio Basileensi.

§. III.

CONcilii Basileensis decreta iidemmet, qui Constantiensibus individue inhærent, ad ravim usque, nauseamque objiciunt, & obtrudunt, Apostolicæ Sedi a nobis adjudicatis privilegiis fata utrobique dicta, atque utriusque Concilii decretis eadem privilegia, neque absque ignominia, perpetuo addicta tumulo obgannientes. Ex adverso nihil ex eo pessimæ suæ caussæ patrocinii exculpi, nonnihil imo caussæ nostræ, seu Pontificiæ potius, fausti, propitiique adquiri contendimus, & evincere satagimus. Principio quidem pseudo-Synodum Basileensem quis non in probris habeat, dirisque cunctis devoveat confestim, atque ad eam, quam adeo temere inivit, tenuitque adeo insane erga Pontificem plane indubitatum, dubioque procul legitimum pessi-

pessimam agendi rationem animum suum adjecerit: scilicet inspexerit illud intentis viribus totum, unumque in id incubuisse, ut recens, nec nisi ingentis operæ pretio extinctum, quam diuturnum, tam dirum schisma e tumulo revocaret, remque omnem rursus tam divinam, quam humanam tanto labore nuper restauratam, locoque restitutam susdeque ageret, turbaret, atque subverteret? In prolegomeno principio, quibus innixi Basileenses id prave, id præpostere, id perniciose attentarunt breviori, quo potuimus sermone, exposuimus, ut ex illis cetera consectaria subodorarentur, & quasi ex ungue cognoscerentur; videlicet quemadmodum infirmissimis, quinimo falsis penitus quorumdam opinionibus confisi plerique in Concilio Constantiensi, Concilio supra Pontificem primas detulere partes, ita in Basileensi falsis æque, ac futilibus quorumdam Theologorum principiis suffulti adversus Eugenium IV. Pontificem legitimum profecto, & indubium, ut qui Basilea illos migrare alió ægerrime ferentes, Ferrariam evocarat, erecta fronte, præfractaque steterunt. Impræsentiarum ejusdem Concilii acta examini subjicienda nobis sunt, dispiciendumque diligentissime, num ab iis Romani Pontificis privilegiis detractum aliquid sit, an adjectum. Ergo Concilium anno 1423 mense Maii Papiæ Martini V. sacra jussione inceptum, Senas eodem anno mense Novembri translatum, ibidemque ad Februarium an. 1424 continuatum primo, ab Eugenio IV. postea indictum rursus, & inchoatum est; in eodemque is ferme ordo, qui in Constantiensi servatus fuerat, constitutus, ut quatuor Nationes Italica, Germanica, Gallica, & Hispanica in quatuor conventus distribuerentur, quos sacras deputationes appellarunt. Vix celebrari Synodus cœperat, quum illius dissolutionem Eugenius decrevit, illudque Bononiæ post 18 menses celebrandum indixit iis de caussis: quod Episcopi exiguo numero, ac non supra decem Basileam convenissent, nec spes affulgeret fore, ut plures advenirent: quod bellum inter Philippum Burgundiæ, & Fridericum Austriæ Duces exardesceret; ac finitimas regiones incendens Patres ad id itineris capessendum, ibique tuto conveniendum prohiberet: quod negotium a Martino V. cœptum de Ecclesiæ Orientalis cum Occidentali unione promovendum foret, pertractandum-

que; Græci vero iter Basileense caussati, ex tribus Italiæ urbibus Roma, Bononia, Ancona propositis, ceu commodiorem Bononiam delegissent; immineret interea dies Græcis statutus. Addebat Pontifex audivisse se a Patribus Basileensibus hæreticos Bohemos jam damnatos iterum ad disputandum super damnatis articulis non absque dedecore Apostolicæ Sedis, & sacri Concilii Constantiensis admissos. Accedere ad hæc adversam valetudinem, per quam sibi tam longum iter conficere non liceret, Roma scilicet Basileam, gravia quoque negotia incumbere sibi Romæ una cum Cardinalium Senatu frequenter expedienda; aliasque plures adesse caussas, quas litteris explicare nec tutum, nec expediens esset. Hæc, & alia id genus Eugenius Concilium Bononiam convocans expressit tum in diplomate dissolutionis an. 1431 2 Idus Febr. ad Cardinalem Julianum Legatum suum misso, cui initium fecit: *Postquam Divina Clementia*; tum in diplomate altero ad universos Christifideles inscripto 15 Kalendas Januarii anno 1432, quod incipit: *Quoniam alto*, ac legere est in append. 1 Concil. Basile. Tom. 12 Concil. edit. Labbeanæ, & apud Augustinum Patricium hist. Concil. Basileens. cap. 4.

Hæc haud habuerunt satis sive Sigismundus Imperator, sive Cardinalis Julianus, unde rescribentes Eugenio auctores fuerunt, suadereque enixi sunt, ut a proposito dissolvendi Concilium abstineret, quin potius ad illud promovendum consilium, operamque suam omnem conferret, ea de caussa præsertim, quod Concilium congregatum quum fuerit pro extirpanda hæresi Bohemorum, & reformatione Ecclesiæ peragenda, ne hæreticis obtrectandi occasio præberetur. Sed & Synodus die 21. Januarii anno 1432. datis encyclicis, quæ incipiunt *Zelus Domus Dei*, declaravit universis Christifidelibus se in Spiritu S. legitime fuisse congregatam, ac in sacro Concilio Basileensi firmiter velle permanere, usque dum hæresis penitus extirpata, & reformationis perfectum negotium fuisset: jussitque omnes Prælatos, aliosque, quorum ad Synodum generalem accedere interesset, ut ad Synodum Basileensem incunctanter accederent. Basileensi Synodo adhærere statim visus est Clerus Gallicanus jussu Caroli VII. Avarici Biturigum congregatus; nam Concilium Basileense legitime convenisse de-

se declaravit, ejusque celebrationem perutilem non modo, sed penitus necessariam ad hæresim præsertim Bohemicam exscindendam. Rogavit proinde Regem, ut Eugenium deprecatum mitteret, ut celebrari, & continuari juberet Concilium Basileense, datisque litteris ad Imperatores, Ducesque Sabaudiæ, & Mediolani adhortaretur, ut Concilio operam suam accommodarent. Illud tum ipse, tum illi interea caverent quam maxime, ne quidquam probri adversus Pontificem a quovis attentaretur. Ad hæc Concilii sessio 2. 15. Kalendas Martii anno 1432. celebrata est; in qua decretum est 1. Sacram Basileensem Synodum sacris Constantiensi, & Senensi generalibus Conciliis decernentibus, & auctoritate Apostolica interveniente fuisse, & esse debite, legitime, & rite initiatam, & congregatam. 2. Decreta Concilii Constant. innovans declaravit ipsam Synodum generalem potestatem immediate a Christo habere, cui quilibet cujuscumque status, vel dignitatis, etiam si Papalis, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris; atque his decretis non parentes, & cujuscumque generalis Concilii decretis hacce de re editis, vel edendis gravibus pœnis mulctandos, cujuscumque dignitatis existant, etiam Papalis. 3. Ipsam Synodum pro hæresum extirpatione, & reformatione Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris, nec non pace inter Christianos procuranda legitime congregatam per nullum, quavis auctoritate, etiamsi Papali dignitate præfulgeat, dissolvi, aut ad alium locum transferri, seu ad aliud tempus prorogari debuisse, aut potuisse, debere, aut posse absque ejusdem Synodi deliberatione, & consensu. 4. Patres, aut alias Concilii personas, quavis auctoritate etiam Papali, compelli non posse, ut a Concilio secedant, vel alio citari, aut evocari, etiam ad Curiam Romanam absque Synodi deliberatione, & consensu. Quæ decreta sess. 3. repetita, & confirmata fuere; atque a Synodo monitus Eugenius, ut prætensam Synodi dissolutionem revocaret, utque intra 3. menses ad Concilium accederet ipse, vel Legatos dirigeret, fore alioquin, ut Synodus procedat secundum quod juris fuerit divini pariter, & humani. Quam monitionem ad Cardinales extendit, in quos, nisi intra id spatii Sy-

nodo adstiterint, se acturam ait. Hæc sunt decreta illa, quæ a Pontificiæ potestatis osoribus objectantur, ex quibus concludunt decreta Constant. Synodi sess. 4, & 5. ad Basileensium sensum exacta vel ad tempus schismatis, vel ad Pontifices dubios, vel ad casum hæresis fore neutiquam restringenda.

Paulo post sess. 5. ad Concilium advenere Eugenii IV. Nuncii Andreas Colossensis, & Johannes Tarentinus Archiepiscopi, Bertrandus Episcopus Magalonensis, & Antonius de S. Vito S. Palatii caussarum Auditor, atque in solemni conventu admissi orationes luculentissimas habuere, quarum hæc summa. Andreas expositis duabus, quæ tum grassabantur fœdis hæresibus, Græcorum & Hussitarum, Græcorum præcipue unioni adlaborandum esse, de qua tanta spes affulgeret, dixit, id vero fieri non posse, nisi Græcis Romanum Pontificem colendi exemplum a Basileensibus præberetur; Græcosque difficile adducendos, ut debitos honores Pontifici redderent, quem a Latinis facile despicatui haberi perspicerent. De Hussitarum conversione satagendum quidem, sed cavendum ne novellos errores nutrirent, dum veteres expurgare curabant. Igitur summo studio agendum, ut Pontifici par honor, & debita obedientia præstetur, quem unicum loco Dei, ait, in terris suscipimus, ad quem honorem, & obedientiam illi præstandam totius Ecclesiæ diuturna consuetudo, veterum Conciliorum expressa auctoritas, & SS. Patrum egregiæ sententiæ nos adhortantur, & adigunt. Eugenium Petri sedem tenere, & fidem, atque ab ejus auctoritate Ecclesiasticas leges robur suum accipere, omninoque obtinere. Johannes quoque Tarentinus Archiep. de auctoritate Pontificis adhuc uberius edisseruit, inter alia dicens Eugenium verum, indubium, & unicum Christi Domini esse Vicarium; ad quem spectat generales Synodos convocare non modo, sed & sua sententia convocatas confirmare: propterea in irritum labi, quidquid præter ejus auctoritatem statuitur, nec esse Concilia, sed conciliabula, ut colligitur ex dist. 14. q. 1. cap. *Multis*. Mirari valde esse, quod Basileenses Pontifici diem dicere præsumpserint, quum dist. 9. q. 3. cap. *Aliorum*; extra de elect. cap. *Significasti*; 24. q. 1. cap. *Hæc est fides*, habeatur, quod prima Sedes a nemine judicari potest, sed ipsa omnes judicat; quod si totus

tus

tus Mundus sentiret quidpiam contra Papam, Papæ sententiæ potius foret standum; quod soli Deo Romani Pontificis reservatum est judicium &c. Graviter cum ipsis expostulat, quod contra libertatem, auctoritatem, & potestatem Romani Pontificis plura decreta procudissent; illos commisisse ajens, in cap. *Omnes* 22. dist., ubi dicitur, quod qui Romanæ Ecclesiæ privilegium detrahit, in hæresim labitur, fidem quippe violat, qui adversus illam perpetrat, quæ mater fidei est: Concilii Constantiensis decretum *Frequens* de celebrat. Conciliorum non ita coarctare Pontificem, quin possit ex suprema sua auctoritate super loco, & tempore celebrandi Concilii dispensare. Interea Eugenio Concilii desiderium esse commune, æqualeque, imo & reformationis, sed velle omnino eumdem celebrare Concilium in Italia graves ob caussas, eaque præterea, ac præsertim, ut Concilio ipse adesse persona, & præesse possit: Pontifici ergo parendum esse concludit. Editæ sunt duæ istæ orationes in append. prima Concilii Basile. tom. 12. Concil. edit. Labbeanæ; quarum prima incipit: *Maximam*; secunda vero: *Humanissimam*: extantque etiam apud Harduinum tom. 8. pag. 1518, & 1530.

Eugenii Oratoribus respondit Synodus; quæ responsio incipit: *Cogitanti*, exstatque post ejusdem acta collecta a Labbeo tom. 12. inter epistolas Synodales; cujus hæc summa, prout interest prænoscere, & institutæ caussæ ratio expostulat. Colossensi ergo respondit Synodus orans Pontificem, ne Spiritum S. contristaret, in quo ipsa congregata erat: caveretque, ne schisma in Ecclesia faceret, quod ipsi non Synodo esset tribuendum, sicuti olim Papæ Johanni XXIII, non Concilio Constantiensi tributum fuit. (At longe alius casus.) *Synodum sanctitati suæ debitum reddidisse*, ait, *reddat & ipse Eugenius, quod debet universali Ecclesiæ recognoscendo auctoritatem Concilii generalis, juxta decreta Constantiensis Synodi*. (Non ait sua decreta: at neque illa supra Pontificem attollenda.) Tarentino respondit Synodus se quidem habere Romanum Pontificem Caput, & Primatem Ecclesiæ, Christi Vicarium, solumque vocatum in plenitudinem potestatis, alios vero in partem sollicitudinis. At nihilominus se asserere ipsum Pontificem obedire teneri mandatis, & statutis S. Synodi

nodi Basileensis, & alterius cujuscumque generalis Concilii in his, quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris, sicuti declaratum fuit a Concilio Constantiensi. Ecclesiam solam, quam Synodus repræsentat, indefectibilem esse (Ecclesiam, & Concilium a Pontifice disjungit, quo casu falsum id omne, quod Ecclesiæ, & Concilio adserit,) nullum alium tali gaudere indefectibilitatis privilegio; unde a Concilii potestate neminem eximi, etiam Pontificem; uti declaravit Synodus Constantiensis. (At Synodi Constantiensis mentem non est assecuta Basileensis, ut ex dictis constantissimum est; sed nec idem casus, parque ratio, nam in Constantiensi de dubiis Pontificibus res erat, in Basileensi agebatur de Pontifice indubio). Errare deinde Pontificem posse, sed imo errasse Synodus subdit, at errare Ecclesiam, aut Concilium non posse. (Gerræ plane gerræ: nam personam ut singularem gerens Papa errare quidem potest, non ut Magister est Ecclesiæ: Concilium vero a Pontifice discretum errori obnoxium esse veterum plane Conciliorum exemplis edocta ignorare Synodus non debebat). Papæ quidem auctoritatem singulis quibusque superstare, non autem simul congregatis omnibus, quin imo his profecto subesse. (Elumbis sane distinctio, nam nonnisi ex singulis ea collectio exurgit, qui ergo omnibus seorsim, omnibus collectim superstat: sed & omnibus universim, ac collectim sumptis Pontificem præesse, scripturæ, & traditionis momentis ostendimus). Ad illud vero objectum, quod si Papa congregare potest Concilium, potest & dissolvere, respondit disparem esse rationem, nempe ante congregationem Concilium non esse, at ut primum est congregatum, statim Concilium Ecclesiam repræsentare, cujus proinde potestas major Pontifice sit. (Næ inanis evasio, distinctiuncula risu excipienda; &, ut ajunt, petitio vana principii. Si congregat Papa, nonne Ecclesiam congregat dispersam? Si in Ecclesiam dispersam jus dicit, nonne juris dicundi in Ecclesiam congregatam potestate est præditus? Ecclesia enim dispersa eadem plane, atque Ecclesia congregata est: sed & Ecclesia congregata absque Papa nonne acephala? Divisa a Papa nonne schismatica? Nonne ergo sicuti se Ecclesia non congregat, ita sese non segre-

gat,

gat, sed a Capite omnino debet & congregari, & segregari, ut sive congregata, sive segregata uti corpus suo semper capiti adhæreſcat?) Ad illud quoque objectum, quod Concilia Romani Pontificis auctoritate fiunt, ab eaque robur accipiunt, reponit recipere quidem robur, ut congregentur, non ut congregata judicandi robur obtineant, imo ſtatuta Conciliorum a Romano Pontifice infringi non poſſe, vel auctoritate SS. Gregorii, Leonis M., Gelaſii I., Urbani, Zoſimi, Leonis confirmat. Apage obtrectatores luci nebulas offundentes! Quid clarius Concilia, quæ non firmarunt Pontifices, infirma evaſiſſe, nec poſſe dici bene ceſſam Synodum, quam Sedes Apoſtolica non comprobavit, ut ſcribit S. Gelaſius I. ad Epiſc. Dardaniæ? Sed quid abſurdius, ecquiſve illud patienter audiat, feratque, quod quum in Conciliis univerſorum Epiſcoporum ſuffragio decreta iniri, ferri, edique debeant, Pontificis ſummi poſtea ſententia ita poſtferatur, parvique fiat, ut in cauſſa eſſe nequeat, quominus Conciliorum decreta valeant, obligandique vim obtineant? Quorſum ita, inquam, Eccleſiaſticæ hierarchiæ ordo, ratio, & ſumma perturbatur, atque pervertitur? Sed quid hic extra rem, & locum obtruduntur illorum Pontificum teſtimonia? Quis in hiſtoria adeo hoſpes ignoret Concilia, aut Conciliorum decreta, quibus Romani Pontifices pluries interceſsere, ceſſiſſe in caſſum! At diſpar ratio decretorum, quibus Pontifices ſemel aſſenſum adjecerunt, ſuum, ac valere voluerunt: iſtiuſmodi enim decreta ita firmata, ſi circa fidem (nam decreta alioqui circa diſciplinam etiam in Conciliis edita, & roborata, a Pontificibus pro Eccleſiarum neceſſitate, aut utilitate ſæpius immutata, aut in irritum miſsa nemo neſcit) iccirco ab ſe infirmari non poſse jure optimo dixerunt Pontifices præfati, quod fidei dogmata mutationi non ſubjacere optime noſsent. Nihilominus haſce Synodi Baſileenſis reſponſiones adeo infirmas tanti fecit Natalis hiſt. Eccleſ. ad ſæcul. XV, & XVI. diſsert. 8. art. 3. ut dixerit: *Hæc Synodi Baſileenſis reſponſio ad Eugenii IV. Nuntios luculenter probat ſupremam Conciliorum generalium auctoritatem, cui alia quævis poteſtas, etiam Pontificia ſubdita ſit, & argumenta diluit, quæ poſtmodum adverſus dogma illud Eccleſiaſticum Johannes de Turrecremata, Cajetanus,*

nus, *Jacobatius*, *& Bellarminus objecerunt*. Næ homo in transversum actus, ausus est asserere dogma Ecclesiasticum esse, quod subinde in schol. 13, ut a virgula censoria vindicaret, a dogmate fidei vana distinctione secernit, sententiam Pontificem indubium Concilio subjectum facientem; quum potius certissime tenendum sit ex s. scriptura, & traditione, ita potius adstrui Pontificis privilegia, ut illum a fide haud devium fieri ullo modo posse, & Concilio generali potestate superstare omnino consequatur.

In reliquis sessionibus, a sess. *6*. nimirum usque ad sess. 10, id præsertim actum, ut repetitis vicibus moneretur Eugenius ad rescindendam Concilii attentatam dissolutionem', alioqui minis intentatis agendum a Synodo adversus ipsum. Post sess. 10, in Synodo admissi, & auditi sunt Johannes Mella Episcopus Cerviensis, duoque Abbates Eugenii Legati Basileensibus exponentes, potuisse Papam Concilium dissolvere, & transferre; placere tamen concordiæ caussa aliquid de jure suo remittere, ac proinde adhortari, ut translationem Concilii Bononiam æquo animo ferrent: Eugenium decreta omnia contra Patres evulgata abrogaturum, modo & Patres reddita vice decreta in Pontificem edita abolerent. Interea vero Eugenius ad Sigismundi preces diploma incipiens *Ad sanctam Petri Sedem* conscripserat, quo cessantibus dissolvendi Concilii caussis, Concilium Basileæ celebrari indulgebat, quod extat in append. 1. Labb. collect., quod diploma antequam Basileensi Synodo innotesceret, Eugenii Nuntios mox laudatos audivit; quibus respondit (quæ responsio incipit *Speravit hactenus*, atque legitur inter resp. Synodales apud Labbeum loc. cit.) Concilium ab Eugenio sine consensu Patrum non posse dissolvi, Concilium vero cum consilio equidem Papæ, vel præsidentium, non e contra, negotia Ecclesiæ concludere debere, addebat; nam intellexerat Pontificiis litteris Legatis illis ab Eugenio datis potestatem fieri expediendi omnia negotia cum Synodi consilio, quæ clausula gravem Synodo offensionem creaverat. (At ne adeo ignari erant Basileenses ita in Conciliis factitatum, ut sacro approbante Concilio decreta a Pontificibus, vel eorum Legatis promulgarentur?) Sess. 11. explicatum de-

decretum *Frequens* Concilii Const., ac declaratum Concilium a Papa prorogari non posse, aut congregatum dissolvi, aut transferri. Quod si facere tentaverit; & infra 4. menses Ecclesiæ non fecerit satis, a Papali administratione ipso facto esset suspensus, atque Papatus administratio ad Concilium ipso jure devolveretur: qui si hanc pœnam per duos menses animo sustinuerit obdurato, contra Eugenium processurum se tum usque ad Papatus privationem. Sess. 12. die 3. Julii habita repetitis decretis sess. 4, & 5. Concilii Const. rogatu Sigismundi Imper. inducias dierum 60. Eugenio concessit, intra quos nisi Concilii dissolutionem obliteraret, & Concilio adhæreret, ex tum Synodus ipsum contumacem declarabat, & a Papatu suspendebat. Interea Eugenius, quam Legati sui a Concilio passi fuerant, repulsa percepta, eidemque qua Imperatore, & qua Cardinalibus ipsi addictis stimulos adjicientibus, data constitutione, quæ incipit *Ad sanctam Petri Sedem* 16. Kalendas Martii anno 1433. in append. 1. tom. 12. Concil., Concilium legitime convocatum, & continuatum fuisse, & continuari posse ad hæreses exscindendas, & morum corruptelas extirpandas declaraverat, revocans ejusdem translationem, & dissolutionem: ea tamen lege, cum ut Concilium omnia, & singula contra personam, auctoritatem, & libertatem ipsius Eugenii decreta, attentata, & gesta pariter rescinderet, tum ut a Concilio allegati præsides Johannes Mella, & duo Abbates admitterentur.

Verumtamen quum Basileenses decreta illa obliterare, & illos Legatos admittere detrectassent, contenderentque Pontificem Concilio pure, nullaque apposita conditione tanquam Concilio ipso inferiorem, adhærere debere, Eugenius duabus constitutionibus, tum una, quæ incipit *Inscrutabilis* 9. Kalendas Augusti anno 1433. edita, tum constit., quæ incipit *In arcano* Idib. Septembris eodem anno promulgatis decretum sess. 12. contra se editum suprema potestate irritum, & inane pronunciavit, & Synodum iterum dissolvit. Constitutione vero altera, quæ incipit *Deus novit* eodem die, & anno evulgata, (si tamen genuinus ejus est fœtus, nam eam sibi fuisse suppositam declaravit postea in constitutione, quæ incipit *Dudum*,)

refellens quod a Basileensibus obtrectatum sibi fuerat ob imperatum Legatis impositum, ut omnia cum Synodi consilio decernerent, affirmavit Concilium Legatis decernentibus coaptari debere, non e contra, ita ut si Pontifex, vel ejus Legati aliquid decernerent, Synodus vero diversum statueret, in Pontificis, vel Legatorum potius, non in Synodi sententia quiescendum esset. *Quum*, inquit, *super omnia Concilia habeat potestatem Papa; nisi forte quæ statuenda forent, catholicam fidem respicerent, vel si non fierent, statum universalis Ecclesiæ perturbarent, quia tunc Concilii sententia esset prius attendenda. Verba igitur nostrarum litterarum secundum juris formam interpretanda sunt, ut quæ ad solum Concilium spectarent, quæ sunt numero plurima, cum Concilio expediantur, & fient; alia vero juris tramitem imitentur: & hoc est, in quo potissime falluntur, qui Basileæ conveniunt; nam credunt in singulis agendis esse judices supra Pontificem, ut eorum actiones demonstrant, nam in singulis se nobis superiores reputant, quod tamen asseverare est hæreticum, & profanum.*

Natalis loco indicato aliam animo præfert sententiam, atque ab hac Eugenii constitutione *Deus novit* supremam Concilii potestatem nullatenus labefactatam contendit: tum quia, inquit, Bullam hanc, *Deus novit*, suam esse, aut se sciente editam Eugenius negavit: tum quia illam nihilominus ad offensionem omnem amovendam inficias ivit, & expunxit constitutione, quæ incipit *Dudum sacrum*: tum quia hac in Bulla Concilii potius, quam Pontificis sententiæ standum esse docet, adeoque Concilium esse Pontifice superius in controversiis fidei, & in iis, quæ si non fierent, status universalis Ecclesiæ perturbaretur: hæc porro tria, ait Natalis, complectuntur capita, in quibus Pontifex Concilio subest secundum Concilii Constantiensis decreta, scilicet quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris. At perperam (verbo absit iniuria) his offundere tenebras vir doctus enititur. Esto enim prælaudatam constit. *Deus novit* Pontifex suam non esse, sed sibi suppositam enuntiaverit, unde ex ea nihil nobis adsciscere, nihil nostram adjuvari sententiam volumus: attamen eam Eugenius revocans, & rescindens, rescindere, & revocare pariter

ter non intendit propositionem illam in ea contentam; *Super omnia Concilia potestatem habet Papa*; sed ea ratione tantum eamdem abrogavit, & abolevit, quatenus ex ea Concilium Basileense dissolutum denuntiabatur, atque ita constit. *Dudum*, qua præfatam obliterat, alias quoque duas constitutiones eamdem dissolutionem sancientes delet. Quod si ex revocatione constitutionis *Deus novit* revocatam inferre liceret illam perinde propositionem; *Super omnia Concilia &c.*, inferre eodem jure pronum esset ejuratas alias quoque propositiones in ea contentas, uti hanc: *Hoc ad Principes pertinet sæculi Christianos, ut eorum temporibus pacatam esse velint Matrem Ecclesiam, unde sunt spiritualiter nati*. Præterea Natalis assecutus non fuisse videtur sensum verborum illorum: *Nisi forte quæ statuenda forent &c.* & illorum: *Concilii sententia &c.* non secus ac decretorum Concilii Constantiensis; nam sensus est tum Concilii sententiam prius esse attendendam, quum agitur de rebus fidei jam definitis, vel de iis, quæ si non fierent, Ecclesiæ status perturbaretur, scilicet ab hæreticis, vel schimaticis Romani Pontificis decretis non obtemperantibus; nam definitiones fidei jam factas neque potest infirmare Pontifex. Quum vero agitur de reducendis hæreticis, aut compescendis schismaticis, Concilia utilia quam maxime, necessaria quin imo quandoque ultro citroque concedimus: nec si Concilii sententia prius attendenda dicatur, significari datur Concilium esse supra Pontificem, sed dumtaxat vel attendenda jam definita in rebus fidei ab aliis Conciliis a Pontifice approbatis; vel ad hoc ut negotia adversus hæreticos, & schismaticos rite peragantur, & perficiantur adhibendam quandoque in antecessum Concilii sententiam, non secus ac Pontifex ipse Cardinalium in cudendis constitutionibus adhibere consilium solet. Hunc esse profecto verborum illorum genuinum, germanumque intellectum, hallucinarique proinde quam maxime, qui aliorsum intorquet, liquido adparebit ex diplomate altero Eugenii ad Ducem Venetiarum infra allegando, ubi eadem verba refert Eugenius. Denique decreta Constantiensis Concilii restringi ad tempus schismatis, & casum Pontificis dubii jam ad satietatem usque demonstravimus. Jam eò, unde digressa est, revertatur

oratio. Sub id temporis publici juris factæ sunt sub Eugenii nomine litteræ apologeticæ ad universos Christifideles, quibus acta Synodi Basileensis contra Pontificis auctoritatem a Pontifice nunquam approbanda fore pronunciabantur. Apologiæ hujusce auctor Johannes de Turrecremata creditus est: sed in apologia hac nihil non ex purioribus Theologiæ christianæ fontibus expressum; nihil non ex frequentissima in Ecclesia praxi, ac disciplina excerptum.

Sess. 13. in Eugenium ob tres illas constitutiones *Inscrutabilis*; *In arcano*; *&* *Deus novit*, Synodus excanduit, jamque ipsi vadimonium constituere volebat: at rogante Duce Bavariæ Eugenio 30. dierum comperendinatus adhuc indultus est. Sess. 14. pro jure Pontificis Sigismundus Imp. proloquutus a Synodo impetravit, ut induciæ Eugenio rursus ad 90. dies darentur: sess. 15. statutum de celebrandis Synodis, & Conciliis Provincialibus editum est. Interea ad preces Oratorum Imperatoris, Regis Galliæ, ac Ducum Sabaudiæ, & Burgundiæ Eugenius pacis, & concordiæ cum Synodo ineundæ caussa constitutionem Romæ 18. Kalend. Januarii anno 1433. edidit, quæ incipit *Dudum sacrum generale Basileense Concilium &c.*, qua profitebatur sacrum generale Basileense Concilium per generalium Constantiensis, & Senensis Conciliorum statuta, ordinationesque Martini V, ac suas pro extirpatione hæresum, pace populi Christiani, ac reformatione Ecclesiæ in Capite, & in membris legitime inchoatum, a tempore prædictæ inchoationis suæ legitime continuatum fuisse, & esse, prosecutionemque semper habuisse, continuari, ac prosecutionem habere debere ad prædicta, & pertinentia ad ea, perinde ac si nulla dissolutio facta fuisset. Quin imo præfatam dissolutionem irritam pronunciabat, & tres Bullas super dissolutione Concilii Basileensis evulgatas inficiabatur, & infringebat, primam, quæ incipit *Inscrutabilis* datam 9. Kalendas Augusti anno 1433; secundam, quæ incipit *In arcano* datam Idib. Septembris ejusdem anni; tertiam, quæ incipit *Deus novit* eodem die, & anno datam, quam non suam, sed sibi suppositam ajebat, seque ipsum generale Concilium Basileense pure, ac simpliciter, & cum affectu, devotione, & favore prosequi

asseverabat. Hanc constitutionem Archiepiscopus Tarentinus, & Episcopus Cerviensis Eugenii Oratores Synodo obtulerunt, quæ a Synodo sess. 16. Nonis Februarii anno 1434. celebrata lecta, approbata, & in acta relata est; atque ita peracta unio, & pax, nempe postquam nomine proprio, non vero Pontificis, ut expresse perhibent acta, urgente Synodo spopondissent Legati Nicolaus Albergatus Cardinalis S. Crucis, Johannes Archiep. Tarentinus, Petrus Episcopus Patavinus, & Ludovicus Abbas S. Justinæ inter alia se Concilii decreta defensuros, ac speciatim illud Concilii Const. de subjectione Pontificum coactivæ potestati Conciliorum generalium in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem schismatum, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris.

Observes hic obiter velim 1. Eugenium, ut apposite animadvertit prælaudatus Cardinalis Turrecremata lib. 3. de Eccl. cap. 10, ea constitutione *Dudum* probasse quidem Concilii inchoationem, & continuationem, non vero decreta Concilii, ea maxime, quibus Pontifex Concilio obnoxius denuntiabatur; nec Pontificem absque Concilii consensu posse illud dissolvere, quæ imo diserte si non damnavit, id uni concordiæ studio tribuendum, quo œconomia quadam usus abstinendum duxit a commovendis ulterius animis, ab exasperatis hominibus ad incitas adigendis, atque ad extrema quæque rapiendis. Observes 2. Legatos Pontificis id juramenti præstantes nil Concilio detulisse, nil Eugenio detraxisse: nam non a Legatis, sed a Pontifice ipso sententia de ejusdem potestate accipienda est. Verum potuere, quod crediderim, Legati sarto, tectoque jure Pontificis in decreta Constantiensis Concilii jurare, eo scilicet sensu, quo edita ab illo sunt, nempe in casu Pontificis dubii, ac tempore schismatis. Sed & exinde argumentum extunditur ad ostendendum Basileenses agnovisse ab Eugenio probatam fuisse Synodum, non vero Synodi decreta; nam si a Pontifice ea decreta allegata constitutione approbata ivisse agnovissent, non fuisset cur in eadem juratum Legatos vellent, nec erat cur Legatos a Pontificis instructione aberraturos pertimescerent, aut vererentur. Observes 3. eo in diplomate *Dudum*, Bullas dissolutionis revocasse Eugenium, atque Con-

 cilium

cilium legitime inchoatum, atque continuatum declarasse, ita tamen *Ut omnia, & singula contra auctoritatem nostram*, ut ait, *facta, & gesta per dictum Concilium prius omnino tollantur, & in pristinum statum reducentur*; quod idem cautum expresse voluit in litteris, quæ incipiunt *Cum vos* ad suos Legatos Bartholomæum Archiep. Spalat., & Christophorum Episcop. Cerviensem missos Basileam petitum revocationem eorum omnium, quæ contra suam personam, auctoritatem, & libertatem facta,& gesta fuerant, ut legere est apud Harduinum in collect. Concil. tom. 8. pag. 1587. ubi de Concilio Basileensi. Quo circa fraude, & sublesta fide agunt adversarii, dum constitutionem *Dudum* referentes, hanc clausulam dissimulant, ac silentio supprimunt. Observes 4. quod, quum hæc Basileensibus præscripta ab Eugenio conditio, a qua Concilii prosecutio omnino pendebat, non fuerit adimpleta; (neque enim decreta Papam Concilio subjicientia irrita, & cassa voluere;) proinde conficere est, quod neque unquam ab Eugenio Concilium in pristinum statum fuerit restitutum, aut pro legitimo uspiam habitum, neque proinde Concilii legitimi auctoritatem obtinuerit. Observes 5., quod etsi daremus illud legitimi loco ab Eugenio fuisse positum, nunquam tamen daturi sumus ab Eugenio approbata fuisse decreta sess. 2, 3, 11, & 12; ad has tamen, & sess. 16. usque dumtaxat Eugenii approbatio extenditur, quæ sessio 16. ejus constitutionem *Dudum* præcessit, qua constitutione declaratur Concilium eo usque legitimum fuisse: quæ enim postmodum sessiones peractæ sunt, ab Eugenio nusquam probatæ leguntur. Quapropter acerrimi ultra modum Concilii Basileensis vindices, Pontificiæque potestatis osores immerito Basileense Concilium legitimum, ejusque acta integra volunt usque ad sess. 29, nempe ad translationem usque Concilii Ferrariam, Eugenii depositionem, & Felicis V. electionem, a quo tempore dumtaxat Concilium illud uti legitimum non probaverit universa Ecclesia; quippe, ut dixi, nusquam Ecclesia Concilium a sess. 16, & infra probasse comperitur. Sed de hisce postea, impræsentiarum, quod attinet, sessionum reliquarum summa conficienda.

Sess. 17. 6. Kalendas Maji anno 1434. Eugenii Legati admissi

missi in Concilio præsides, sed absque jurisdictione coactiva, & salvis modis procedendi eatenus in Concilio observatis, atque ea lege, ut Synodi acta Bulla, & sigillo ejusdem Synodi obsignarentur. Sed hac agendi ratione violata est altera ab Eugenio in constitutione *Dudum* præscripta conditio, quod nempe *Præsidentes, & Legati a se deputati ad præfati Concilii præsidentiam cum effectu admitterentur*. Ex cujus conditionis non adimpletæ defectu illud item consequitur præfata constitutione *Dudum* non fuisse uti legitimum declaratum Concilium, quum nonnisi sub illa conditione, non secus ac sub conditione supra laudata in observ. 3, & 4, Eugenius Concilio suum apposuerit calculum. Sess. 18, sexto Kalendas Julii an. ejusdem 1434. redintegrata sunt decreta sess. 4, & 5. Concilii Const., quæ jam sessionibus 2, 3, 11, & 12, &c. refricarat Synodus. Ab hac sessione usque ad 23. nihil actum, quod nostræ caussæ intercedat, nisi quod pleraque de electionibus, confirmationibus, annatis, & indulgentiis statuta sunt. Quæ quidem statuta Eugenio quum summopere displicuissent, dimisit ad Synodum Cardinales S. Crucis, & S. Petri ad Vincula, qui in sess. 24. anno 1436. die 24. Maji celebrata minime ferenda esse demonstrarent, quæ Synodus de illis rebus statuisset. Sed imo Eugenius ad Reges, & Principes decrevit Internuntios, ut temere gesta a Basileensibus ab initio Concilii ad id usque temporis in oculis Gentium omnium constituerent, uti legere est in actis Navarricis, & in appendice collect. Binianæ tom. 4, & apud Pagium brev. hist. critic. in Eugenio IV. Sess. 25. celebrata nonis Maji anno 1437. orta inter Basileenses dissensione de loco futuri Concilii pro Græcorum unione promovenda, uno, eodemque die duo opposita decreta edita sunt, unum a Sedis Apostolicæ Legatis, & plerisque Præsulibus illis adhærentibus, quo Florentia, aut Utinum designata sunt, loca Græcis, & Eugenio commoda; pars reliqua Synodi duce Ludovico Cardinali Arelatensi, numero quidem major, sed, ut ait Augustinus Patricius capp. 42, 54, & 55, exceptis quibusdam Prælatis, ex vili plebe conflata, idest ex Sacerdotibus secundi ordinis, decretum edidit alterum, quo statuit Concilium Basileæ, Avenione, aut in Sabaudia celebrandum iri. Electionem Florentiæ, aut Utini approbavit Eugenius,

nius, cujus electionis decretum, una cum Eugenii diplomate dato Bononiæ anno 1437. tertio Kalendas Julii exhibent Horatius Justinianus tom. 13. collect. Concil., & Raynaldus ad eumdem annum.

Eam ob rem indignati, ac in Eugenium magis, magisque exasperati Basileenses in sess. 26. pridie Kalendas Augusti celebrata, plurima, ac nefaria adversus Sedem Apostolicam moliti sunt; Pontificem in jus audacissime accersiverunt, & decreto, quo se Pontificis impudenter præferebant auctoritati, ad diem 60. diem se Eugenio dicere enuntiarunt. At hoc decretum editum a viris furore abreptis, sed & intercedentibus, & contra obnitentibus Johanne, & Juliano Cardinalibus, & Sedis Apostolicæ Legatis, perhibet Augustinus Patricius cap. 37. Sed & sess. 27. die 26. Septembris nova creatio Cardinalium ab Eugenio facta contra Synodi decretum abrogata est; atque litteras omnes, quibus celebrandi Concilii locus alter designaretur, a locis Basileæ, Avenionis, & Sabaudiæ nauci, floccique habuerunt, feceruntque insanientes homines illi. Quinimo sess. 28. elapso jam 60. dierum spatio Eugenio ab illis condicto, ejusdem Eugenii accusata, & declarata ausu summo est contumacia. Quo decreto audito Regis Hispaniæ Oratores, ut refert Augustinus Patricius cap. 6, discessere, eique se Regis sui, Prælatorum, & Principum suæ Nationis nomine, consensum detrahere contestati sunt, non secus ac decretis sess. 26, & 27. intercessisse eosdem narrat. Sed & Sigismundus Imperator, qui postea, quod cum Oratoribus Venetis, qui cum Basileensibus colloquia frequenter habuerant, colloquutus & ipse fuisset, ab Eugenio, ut a censuris solveretur, petiit, & facile obtinuit, ut referunt Raynaldus, & Pagius ad annum 1437, effrenos, efferatosque in Eugenium homines vehementer exhorruit, & misso Petro Augustensi Episcopo Basileenses acriter monuit, ut a novitatibus, & scandalis abstinerent, sibique tandem temperarent. Nec minor Henricum VI. Angliæ Regem stupor obtinuit, qui acerbissimis litteris Basileenses increpavit, *quod auderent Pontificem judicare*, asserens *Antichristi tempora eos introducere*.

Quo die 28. sessio habita est, nempe Kalendis Octobris, non

non autem 14. Kalendas Octobris, ut vult Spondanus, uti legitur in actis Horatii Justiniani, anno 1437. Eugenius data constitutione, quæ incipit *Doctoris gentium*, Concilium Basilea Ferrariam transtulit, locum Græcis gratum. Tantum abest, ut resipuerint Basileenses, ut effronti potius, effusoque præ ira animo cuncta susdeque humana, sacraque jura vertentes sess. 29. die 12. Octobris constitutionem *Doctoris gentium* irritam dixerunt, & responsione Synodali edita, quæ incipit *Ecclesiam suam*, Eugenium, nisi intra 4. menses resipisceret, Bullam revocaret, Concilio faceret satis, pareretque, a Pontificatu suspensum pronunciarunt; datis quoque encyclicis, quæ incipiunt: *Compatiens*, universos Christifideles admonuerunt, ne Eugenio, qui Concilio parere detrectabat, ipsi parerent. Turpem interea in errorem vel innocentes, atque a schismate abhorrentes pertrahebant, atque Basileensi Synagogæ adsciscere pertentabant homines, quos veritati magis, quam mendacio, Eugenio, quam Synodo addictos esse oportebat, qui tamen in Eugenium prave affecti nihil non moliebantur, ut Synodi partes, studiaque promoverent. Ii erant Æneas Silvius Piccolomineus, qui postea Pius II. facti pœnituit; Bartholomæus Capra Archiepiscopus Mediolanensis; Amedeus de Thalara Archiepiscopus Lugdunensis; Nicolaus Abbas Panormitanus; Thomas de Coursellis Canonicus Ambianensis; Nicolaus Burgundio Ord. Prædicatorum; homines nempe, qui laudibus celebrandi forent a Pontificiæ potestatis nuperis obtrectatoribus. Ad Basileensium factionem imprudens accessit Alphonsus Rex Aragonum Eugenio ob Regnum Neapolitanum infensus; Amedeus vero Dux Sabaudiæ operas suas, & quidem egregias, enixasque, ut Eugenium rebellibus Basileensibus reconciliaret, interposuit.

Reliquas sessiones usque ad 45. 17. Kal. Junii an. 1443. postremo loco celebratam per fas, & nefas a factiosis hominibus continuatas non persequar, in quibus quamvis pleraque pia, ac salutaria decreta fuerint, cuncta tamen conspurcarunt in Eugenium intentata sess. 31. suspensio; in Synodum Ferrariensem jactata sess. 32. sententia; *Concilium supra Papam auctoritatem ita habere, ut huic veritati repugnans pertinaciter sit censendus hæreticus* sess. 33. de-

cretum; in Eugenium seff.34. feptimo Kalendas Julii anno 1439. iniquiffime intorta exauctorationis sententia. Ab octo, vel novem dumtaxat Episcopis (quum tamen ad unius Episcopi depositionem duodecim Episcopos judices canonum jura exigant) iisque præ indignationis æstu impotentibus, nihilque nefarii præ ingenio præcipiti ad non audendum, attentandumque pronis, proclivibusque, ceteris renitentibus, aut recedentibus, projectam in Eugenium (proh scelus!) exauctorationis sententiam testatur Johannes de Turrecremata, quos & nominatim recenset in respons. ad Basileens., quæ referente Spondano Ms. extat in bibliot. S. Victoris Parisien.; scilicet Ludovicum Alemandum Cardinalem Arelat. (quem sane virum sanctitatis fama percelebrem, quem nimius reformandæ Romanæ Curiæ ardor in transversum egit; atque a Clemente VII. Beatorum fastis adscriptum, facti pœnituisse oportet;) Ludovicum Patriarcham quondam Aquilejensem Eugenio infensum ob Patriarchatum occupatum a Venetis; Ludovicum de Palude Episcopum quondam Vencienfem Pontifici iratum, iccirco, quod Ecclesiam Massiliensem ambienti suffragatus non fuisset; Fridericum Basileensem hominem imperitum, atque litterarum expertem; Raymundum Talloni puri, putique nominis Tricaricensem Episcopum; Gratianopolitanum, & Sabaudiensem homines neque in opinione meliori, neque sanioris ingenii; duosque alios a claustris transfugas designatos Episcopos. Nempe ab hujusce furfuris hominibus tantum flagitium fuerat attentandum. S. Antoninus tit.22. cap.10. §. 4. Cardinali de Turrecremata concordans testatur fuisse inter hos factiosos, facinorososque aliquot Episcopatu, & dignitatibus ab Eugenio in ingentium scelerum pœnam privatos. Dum hæc Basileæ agerentur cum Deus ab alto immissa sævissima peste Basileensem Urbem depopulabatur, tum Eugenius Florentiæ constitut. *Moyses vir Dei* promulgata anno 1439. pridie nonas Septemb. veritates, ut ajebant, a Basileensibus seff. 33. decretas damnavit. Quam Eugenii constitutionem insani, effrenique illi seff. 38. diris cunctis devoverunt: qua in sessione decretum quoque, ut 32. ex Prælatis, & aliis viris Ecclesiasticis delecti, una cum Cardinali Arelatensi alterum in locum Eugenii Pontificem

cem eligerent. Electorum horum nomina exhibet Pagius brev. hist. crit. in Concil. Ferrar., seu Florent. num. 158, a quibus demum in sceleris complementum sess. 39. decimo-quinto Kalend. Decemb. anno 1439. electus Amedeus Sabaudiæ Dux in secessu Ripallensi religiosissimam vitam, christianoque Principe dignam agens, qui sibi Felicis V. nomen assumsit.

In obedientia Eugenii religiosissime permanserunt Carolus VII. una cum Gallicana Ecclesia, ut ex actis conventus Bituricensis liquet; una cum Anglicana Henricus VI. Angliæ Rex, ut constat ex litteris Eugenii ad eumdem datis Florentiæ anno 1440; una cum Academia Salmaticensi, ut est apud Raynaldum ad cit. annum, Ecclesia Hispanica; Hungaria quoque, & Italia, præsertim vero Philippus Maria Vicecomes Dux Mediolanensis, quamvis Felicis V. gener, ut refert Æneas Silvius tract. de situ, & moribus Germaniæ apud Pagium in breviar. hist. loc. citato. Felici vero Sabaudiam, Suitenses, Basileenses, Argentinenses, atque ex Saxonia Caminenses obedisse refert laudatus Æneas Silvius. Felici obedientiam quoque præstasse Elisabetham Reginam Hungariæ; eidem pariter favorem impendisse Albertum Ducem Bajoariæ, ejusque partes adiuvasse perinde Albertum alterum Austriæ Ducem perhibet, qui accuratam horum attexuit historiam, Augustinus Patricius. Regem Aragoniæ, & Siciliæ Alphonsum, Polonos, & Britones nec Eugenio, nec Felici; sed Concilio Basileensi adhæsisse testantur Æneas Silvius, & Augustinus Patricius; Germaniam vero neutralitatem quamdam induisse. Nam conventu Francofordiæ habito primum anno 1438, ut refert Augustinus Patricius cap. 73; statuerunt electores, quod quum varia in dies edicta Pontificis, & Basileensium prodire cernerent, se decreta alterius partis adversus alteram non admittere: se impense colere & Eugenium Pontificem, & Concilium Basileense: interea tamen protestari se non discedere ab obedientia, & reverentia Sedis Apostolicæ. In conventu etiam Norembergensi actum a Germanis de concordia Pontificem inter, & Basileenses, sed inani exitu. Novus conventus anno 1439. Moguntiæ habitus est, in quo Synodi Oratoribus petentibus, ut Synodi decreta susciperentur, Principes, & Cæsaris Orato-

 res

res instarunt ex adverso, ut judicium contra Pontificem suspenderent, ac permitterent Patres Concilium transferri. Rursus Moguntiæ conventu alio Principum habito anno 1441. mense Majo, deliberatum fuit pro pace Ecclesiæ congregandum aliud Concilium (quod placitum jam propositum fuerat a Carolo VII, & Gallis Proceribus in conventu Bituricensi anno 1440. celebrato) alio in loco extra Basileam, & Florentiam; ac postremo in conventu Francofordiensi anno 1442. una cum Friderico Imperatore a Principibus in eam itum est sententiam, esse celebrandum aliud Concilium, interim in animorum suspensione Germanis manendum; mittendos esse Nuncios ad Florentinos Patres, & ad Eugenium Pontificem (qua de re graviter conquesti sunt Basileensium Oratores, quod ad Felicem V. non misissent quoque Legatos,) qui cunctorum nomine Eugenio, uti Romano Pontifici caput submitterent; Cæsarem vero, ac Principes excusarent, cur tandiu in neutris partibus hæsissent; deinde peterent, ut pro Ecclesiæ pace congregaret in Germania Concilium. Sed & Fridericus Cæsar, quum paulo post Basileam se contulisset, cum Felice egit, ita tamen, ut ei veluti Pontifici obedientiam neutiquam deferret, uti refert Augustinus Patricius cap. 131, & seqq.

Anno 1447. fatis functo Eugenio, eique suffecto Nicolao V, habito eodem anno conventu Lugdunensi Carolus VII. Galliæ Rex Nicolaum colendum statuit. Eidem conventui interfuere Sabaudiæ Ducis Ludovici Felicis V. filii, Basileensium, Principum, & Electorum Germaniæ, Angliæ, & Siciliæ Oratores, decretumque Amedeum Gebennæ commorantem adeundum, ut propositis certis pactis ad pacem ipsum adducerent, abdicandumque se Pontificatu. Anno eodem 1447. a Friderico Imperatore Principum, & Prælatorum conventu indicto apud Arciasburgium oppidum Diœcesis Moguntinæ, post aliquas disceptationes de Concilio Basileensi, tandem eo modo inita concordia est, ut quædam quidem decreta Concilii Basileensis reciperentur, reliqua tamen omnino rejicerentur. Sed & Fridericus eo in conventu edicto evulgato, quod recitat Raynaldus ad eumdem annum, Germanos jussit, ut abjecta demum acephalorum

fa-

factione, cui Neutralium nomen indiderant, ejuratoque schismate Basileensium Nicolao obedirent, & obsequerentur. Anno sequenti 1448. pacta conventa a suo Legato Johanne Cardinali Carvajale cum Germanis, quæ vocant concordata Germanica circa Beneficia Ecclesiastica, Nicolaus rata habuit diplomate dato Kalendis Aprilis anno 1448, quod extat tom. 1. Bullarii Romani, estque Nicolai V. constit. 1, ubi Typographi errore consignatur anno 1447. Postremo anno 1449. Basileenses Lausanam translati qua precibus, & qua minis Principum, ac præsertim Caroli VII. Galliæ Regis adacti sunt demum, ut schismate ejurato in Nicolaum V. jurarent. Felix pro eo, quo optime erga Ecclesiam non minus, quam erga Deum erat affectus animo, quique non inanis gloriæ caussa, quandoquidem generosus potius mundi contemptor Principatum abjecerat, sed ignorans sibi a Basileensibus inferri vim passus fuerat, libere, ac libenter abdicavit se se die 7. Aprilis, ut ex tabulis abdicationis demonstrat Raynaldus, non vero die 9, ut alii scripsere: quem Nicolaus V. Sabinensem Cardinalem renuntiavit, Sedis Apostolicæ in Sabaudiæ Ducatu Legatum, ac Vicarium perpetuum declaravit, eidem primum in Ecclesia post Romanum Pontificem locum concessit, indulgens præterea ut habitum, & insignia Papalia (demptis delatione Eucharistiæ, Annulo Piscatoris, Cruce in pedibus, & umbraculo) deferre posset. Quid plura? Ad frugem se recipientibus quotquot schismate fuerant implicati, veniam fecit non modo, sed integra manere ipsis jura, perfrui beneficiis, gradibus stare, defungique officiis permisit. Id totum Nicolaus pacis amator tribus constitutionibus una, eademque die 18. Junii anno 1449. perfecit. Legendi Æneas Silvius in hist. Concilii Basile.; Augustinus Patricius in hist. Basileen. Concil.; Gullielmus Paradinus lib. 3. Chron. Sabaudiæ; Lambertus Vanderburchius lib. 2. de Sabaudiæ Ducib. in Amedeo VIII; Cæsar Nostradamus par. 7. hist. Provinciæ; Petrus Monodus Soc. Jesu in lib. inscripto *Amedeus Pacificus*; Raynaldus, Pagius loc. cit., & alii. Hæc summa actorum Concilii Basileensis, quanti nostra hic interest.

Ex Concilio ergo Basileensi actum (sed quam perperam, ex dictis, dicendisque liquido patebit) de suprema Pontificum auctori-

ctoritate ejusdem obtrectatores obganniunt. Scilicet 1. decreta sess. 4, & 5. Concilii Const. intelligenda volunt juxta sensum illis a Concilio Basileensi attributum; ita ut nedum in Pontifice dubio, sed etiam in legitimo, & certo locum habeant. Ex illis vero decretis non secus, atque ex decretis Concilii ipsius Basileensis in sessionibus 2,3,11,12,& 18.palam esse pronunciantConcilii generalis auctoritatem Pontificia præpollere. 2. Ab Eugenio IV. Synodum Basileensem fuisse ad sess. 16. usque expresse confirmatam, adeoque sess. 2, 3, 11, & 12. probata decreta de Concilii auctoritate supra Papam. Imo ab Eugenio decreta Synodi Basileensis ad tempus usque translationis ejus Ferrariam, adeoque usque ad sess. 25. inclusive, fuisse approbata plerique pugnant. Id totum ut suadeant (uti inter alios Natalis hist.Eccl. ad sæcul XV, & XVI. dissert. 8; & Bossuetius def. decl. part.2. lib. 10.) enituntur suadere 1. Concilium Basileense œcumenicum, & legitimum procul dubio fuisse ad tempus usque, quo Ferrariam translatum fuit, quippe quod ab Eugenio approbatum fuerit. 2. Ab Eugenio rata, & legitima habita, & confirmata fuisse Basileensis Concilii cum exordium, tum continuationem ad usque sess. 16. non modo, sed etiam 25. inclusive sessionem. 3. Sententiam de superiori Concilii potestate, ac Pontificia præpote juxta decreta Constant., & Basileens. Concilii propugnasse eos non modo, qui Felici V, & qui nec Felici, nec Eugenio fuerunt adstricti, sed qui Felici nunquam adhæsere, sed jugiter Eugenio obsecuti sunt, & obedivere. 4. Quin imo Synodum Basileensem etiam, postquam ab Eugenio declinavit, & in partes alienas deflexit, a schismatis labe purgare satagunt. Quorum præcipua argumenta suis locis referemus, & refellemus; pleraque alia plane elumbia floccifacientes prætermittimus; quibusque postremo ut obviam eamus, sequentes responsiones statuimus. Igitur

℞. 1. Concilium Basileense nec legitimum, nec œcumenicum reputandum fore, tum ob exiguum admodum numerum Episcoporum, tum ob denegatam approbationem ab Eugenio IV Pontifice Maximo. Exiguum admodum Episcoporum numerum, qui proinde Ecclesiæ universæ repræsentandæ non esset par, Concilio

lio Basileensi in exordio interfuisse id suadet 1, quod Concilii acta numerum Episcoporum non referant, ut Conciliorum moris est, quem sane, si non ita exiguus fuisset, referre non omisissent, ut ex Patrum numero Synodo præstantiam conciliarent, tunc præsertim, quum erga Synodum non bene affectum Pontifex se præbere cœpisset. Sessionibus certe 2, & 3 septem tantum, vel octo Episcopos adfuisse acta ferunt. Eugenius in diplomate, quod incipit *Postquam Divina clementia* dato Romæ an. 1431. 2. Idus Februar. pro dissolvendo Concilio vix inito, & ad Julianum Cardinalem, & præsidem inscripto, & in diplomate ad universos Christifideles dato 15. Kalendas Januarii, quod incipit *Quoniam alto*, perhibet Patres non supra decem Basileam convenisse, quamvis tempus præscriptum septennii ante menses octo jam elapsum esset, ideoque quod pauci admodum, tot tantarumque rerum agendarum moli impares penitus essent. Synodus quoque in responsione synodica data 6. Idus Novembris an. 1440. fassa est tempore primæ dissolutionis Prælatos in Concilio numerum 14. non excessisse; eamque numeri parvitatem Concilio objecisse Eugenium. Plane si monumenta temporis illius diligenter expendantur, compertum ibit, ex Italis vix aliquos male feriatos Concilio adhæsisse, ceteris Eugenio addictissimis: ex Hispanis, qui Johanni Regi Castellæ parebant, primis sessionibus nullos adfuisse; quum vero adfuerunt, non de Papa Concilio subjiciendo, sed de unitate Ecclesiæ restitueda juxta Regis jussa sategisse, fuisseque sollicitos, ut refert Rodericus Sanctius postea Episcopus Palentinus Basileæ præsens in hist. Hispan. par. 4. cap. 35. Qui vero Aragoniæ Regi Alphonso parebant, alternante vice, idest juxta quod Rex Papæ obsequens, vel adversans iret ob dissidium de Regno Neapolitano, modo Concilio, modo Eugenio affecti, modo pro Papæ, modo pro Concilii præstantia pugnabant, uti inter alios fecisse Nicolaum de Tudisco Abbatem vulgo Panormitanum dictum, narrat Ciaconius in breviar. gestor. ejus inter vitas Pontif., ex quo plane nos in prolegomeno occasionem nacti sumus præposteram, juxtaque pessimam vexandi rationem agendi, quam tenuit Panormitanus, de qua proinde denuo nunc dicere non præstat. Ex Anglis quantum Henricum eorum Rex Eugenio se præbue-

buerit æquum, animumque optime affectum prætulerit, perspectum est. Imo in lib. Antiquitat. Britannicar., quem egregiis notis illustravit Usserius, ad annum 1431 narratur, quod quum an. 1430. Oratores Angli ad Eugenium, & Synodum Basileensem missi rediissent, Synodo Londini coacta agi cœptum est, utrum Concilio, an Eugenio adhætendum foret; in eaque deliberatum, Concilio abjecto Papæ esse omnino adhærendum. Ex Gallis illud scimus, quod Clerus Gallicanus jussu Caroli VII. Avarici Biturigum an. 1431. congregatus Basileense Concilium legitime convenisse declaravit, Regique est deprecatus, ut schismati occurreret, Oratoribusque tum pro se, tum pro Ecclesia Gallicana ad Eugenium missis rogaret, instaret, urgeret, ut Concilium sineret celebrari, id tamen summopere cautum, sacratumque semper voluit, ne quid a Concilio nefarie adversus Summum Pontificem attentaretur. Quum vero a Concilio exauctoratum Eugenium, & Felicem suffectum Clerus ibi adhuc congregatus accepisset, declaravit stante gravi dubitatione, an congregatio Basileensis illis diebus sufficienter repræsentaret Ecclesiam, proinde se una cum Rege in obedientia Eugenii manere, rogare interea Eugenium, ut Concilium generale convocaret. Ex quibus illud colligere est: ex Gallis paucos Concilio interfuisse, nam Bituricis conventum celebrabant: Gallis decreta Basileensia de superioritate Concilii undique non fuisse probata, ut qui in Pontificem nihil attentari voluere: a Gallis graviter dubitatum de Concilii legitima auctoritate, nam non numero plures fuere Patres, quum Eugenium in jus vocaverunt, quam quum supra Eugenium Concilii auctoritatem extulerunt: Gallos perspectum habuisse Pontificii juris esse convocare Concilium, id enim Eugenio supplicarunt, igitur pariter habuisse persuasum decretum Concilii, quo Pontificem dissolvere, vel transferre Concilium non posse Basileenses statuerant, infirmum fuisse; atque infirma perinde, quam quæ venirent in pretium, decreta de suprema Concilii potestate. Uno verbo Gallos probasse quidem Concilium, ac pleraque Concilii placita, non iis vero decretis assensum præbuisse, quæ in Pontificiæ auctoritatis eversionem vergerent, ex actis Bituric. conventus ostenditur. Ex Germanis ad Synodum alternatim unus, vel alter accedebat, rece-

recedebatque, prout particularia ipsorum, aut ab Imperatore imposita negotia, aut mandata, aut impendia, id exigebant. Ex Græcis demum nullus accessit, quumque advenere Pontifici, non Basileensibus adstipulati sunt. Igitur sess. 2, & 3 decretis certe, ac saltem auctoritas deest, quum illis sessionibus numerus sufficiens Judicum fuerit desideratus.

Post primam equidem cum Eugenio reconciliationem frequentior audire Basileensium Synodus cœpit, quandoquidem, ut acta ferunt, in sess. 17, & 18, in qua posteriori decreta sess. 2, & 3 restaurata fuere, centum Præsules cum mitris consedisse leguntur; at illi Præsules mitra redimiti non omnes erant Episcopi, quia plerique aderant Abbates gestandæ mitræ prærogativa donati, quos libenter Concilium ad augendum numerum cum honore admittebat: exiguus ergo admodum erat vel in illis sessionibus numerus Episcoporum. Esto vero non adeo exiguus concederetur, exiguus tamen quammaxime æstimandus est relate ad ceteros Ecclesiæ Episcopos absentes, ac Concilio non adhærentes, imo adversantes, ejusque diris omnibus devoventes audaciam. Sed & ex illo exiguo numero, qui aderant, inter se non conveniebant, sed, ut eorum, qui animo semel pessime afficiuntur, moris est, omnia furore agentes contra se se pugnaciter decertabant. Ita enim dissensum præsertim obtinuisse in sess. 18 perhibent Æneas Silvius in hist. Concil. Basil., Turrecremata in respons. ad Basileenses habita in Concil. Florent., & in summa de Eccles. lib. 2. cap. 100; constat etiam ex Ludovico Alemando Cardinali Arelat. decretorum adversus Pontificem acerrimo, ac præcipuo incentore in orat. habita contra Panormitanum, ubi ad jus dicendum in Concilio inferiores, nempe Presbyteros admissos fuisse ait, ne omnia Eugenii libidini permitterentur. Admittebantur vero, ait Cabassutius in not. Eccles. sæcul. XV. ad Concil. Basileense, ad Synodicas definitiones contra Conciliorum leges gradu quolibet insigniti Sacerdotes, ut inopiæ Episcoporum miserabilem defectum supplerent.

Idem Concilium quominus legitimi, & œcumenici loco habeatur, prohibet quoque Legatorum Pontificis nunc absentia, nunc dissensus. Quandoquidem enim Concilio Pontificem indu-

bium, vel per se, vel per Legatos ita interesse, ac præsidere oportet, ut Concilium obtineat, planum fit Concilium Basileense tanquam legitimum non fore reputandum, si illi Eugenius, aut ejus Legati non interfuerint, aut si intercesserint. At id est indubium: nam ut ex summa actorum supra exhibita constat a prima Concilii dissolutione Julianus Cardinalis Legatus, ac Præses nomine Eugenii esse desiit, ac sponte etiam præsidendi munus dimisit ante sess. 2, ut referunt acta, & Pius II. in Bulla retract. Decreta sess. 2, 3, 11, & 12 adornata sunt, dum nullus adesset Legatus: quin imo nullus adhuc ab Eugenio missus fuerat, nullusque ea ratione missus, quod Concilio adstipulari Eugenius adhuc detrectaret. Sed imo post sess. 12 advenientes Legati a Synodo ad consessum, multoque minus ad præsidendi gradum, admissi non sunt. Post sess. 6 efflagitantibus enixe Patribus Cardinalis Julianus Præsidis munus reassumpsit equidem, id tamen non ex Eugenii auctoritate processit; idque etiam fecit ea lege, ut sibi liberum esset, quum vellet, id munus dimittere; sed ea ratione id quoque fecisse conjicitur, ut Concilio Pontificem subjugaret; quam tamen postea sententiam, ut Æneas Silvius, ita & ipse facti pœnitens abjecit, ut suo loco diximus. Sess. 18 repetita plane fuere decreta de Concilii supra Papam potestate; at huic sessioni Legati postmodum ab Eugenio missi, ac sess. 17 a Concilio admissi, sessioni, inquam, 18 non adstitere, nam, ut ex dicendis patebit, Legatorum quidam tunc abfuerunt; quidam non ut Legati, sed ut singulares personæ, imo vim passi syngrapham adjecerunt, decretis vero Sedi Apostolicæ incommodis pro virili parte obstitere, non secus atque Angli Oratores, ut ex epist. Regis Angliæ ad Eugenium, & Eugenii ad illum colligitur. Præterea Legati a Synodo ea lege, qua illos miserat Pontifex, non fuerunt admissi, sed ea potius conditione, ut auctoritate coactiva carerent, & in Concilii decreta jurarent, quod juramentum nomine tantummodo illos proprio præstasse diximus; qua agendi ratione plane Legati suo nomine potius, quam Eugenii in Concilio egisse, & consedisse videntur.

Quominus iterum a viro cordato, recteque instituto Concilium Basileense legitimum reputetur, profecto ea ratio prohibet, quod

quod in ea libera suffragia non fuerint. Nec mirum, quandoquidem quum omnia ex furore quodam præcipiti agerentur in Romanum Pontificem, atque ab hominibus qua indoctis, qua multis criminibus prave implicatis, qua partium studiis pessime afflatis, qua nullo ad id caractere insignitis, suffragia effunderentur, expeterentur, extorquerentur, non mirum, inquam, quod sicuti pleraque suffragia ex defectu sacri ordinis nulla erant, ita pleraque ex defectu libertatis essent illegitima. Testes locupletes, liquidosque horum postulo Johannem a Turrecremata loc. cit. a factiosis hominibus decreta processisse narrantem; Æneam Silvium in orat. habita anno 1452. ad Australes, & in Bulla retract. referentem in Synodo Basileensi inter Episcopos ab se visos coquos, & stabularios orbis negotia decernentes, atque ab se auditos multos doctissimos viros, sanctitate etiam conspicuos dicentes, *scire se Basileenses Spiritum S. non habere*; Cardinales vero Basileæ consistentes inimicitias in Eugenium gessisse; Eugenium ipsum, qui in diplomate ad Archiepiscopum Coloniensem 3. Idus Febr. anno 1431. dato scripsit, plerosque adesse Synodo adactos, quibus nec auctoritas, nec libertas erat suffragia ferendi; & in Bulla translat. Concilii, quæ incipit *Doctoris gentium*, Basileensium quorumdam tyrannidem ob omnium oculos ponens, Johannem Archiepiscopum, postquam minas, ac vim perpessus fuisset, carceri mancipatum, ejusque procuratorem injuste probris vexatum, inhonesteque per capillos ad carcerem raptum refert; postremo ambitionem, furorem, audaciam, fraudem, vim, atque violentiam in pseudo Synodo invaluisse, & prævaluisse. Legitimæ ne, ac in Spiritu S. congregatæ Synodi hæc, cedo, indicia sunt? Scimus iterum ex illius ævi historiis ex his, qui Concilii partes primas obtinebant, atque vehementius urgebant, pessime affectos erga Pontificem fuisse. Ex Episcopis Mediolanensem partes Philippi Vicecomitis Eugenio subinfensi sectantem; Lugdunensem, aliosque Gallos pragmaticæ sanctioni studentissimos; Aquilejensem, ob Patriarchatum a Venetis occupatum; Venciensem, ob denegatum Episcopatum Massiliensem; alios vel ab Eugenio dignitatibus expoliatos, quod plurium criminum personam gererent; vel quia a Synodo ad gradus se promovendos sperarent,

in Eugenium efferatos. Ex Cardinalibus Ludovicum Alemandum Arelatensem zelo intempestivo, ac facile in transversum abituro in Curiam Romanam exarsisse; Dominicum Capranicam ob denegatas sibi infulas ab Eugenio, quas Martinus contulerat, adversus Pontificem nullum non movisse lapidem; Cardinalem S. Eustachii ne dimittere cogeretur præfecturam Comitatuum Avenionensis, & Venusini a Synodo sibi collatam, contra Eugenium turbandis rebus non parum studuisse; Cardinalem Julianum excanduisse in Eugenium, a quo objurgatum se ferebat ægerrime, quod inscio, & invito Pontifice tum cum hæreticis Bohemis, tum cum Sigismundo Imperatore se se commisisset, ut proinde sine dedecore re infecta resilire a negotiatione inita non posset, contra ipsum propterea omnem suam Synodo operam commodasse. Sed & inter ipsos Basileenses sine delectu ad suffragia admissos cujusque ordinis presbyteros, imo & inter utrosque jurgia, contentiones, & ingentes animorum æstus viguisse jam vidimus: unde Æneas Silvius in oratione ad Australes jure dixit: *Quæ fiunt extra ordinem, intempestive, temere, tumultuarie, neque jus pariunt, neque vim consuetudinis afferunt*; & Cardinalis Nicolaus Albergatus Beatorum fastis dein adscriptus, referente Sigonio in ejus vita cap. 13, quum audisset, quæ in despicatum Apostolicæ Sedis Basileenses attentasent, & decrevisent, zelo exarsit, asperrime eorum audaciam objurgavit, atque ut in auctoritate Summi Pontificis permanerent, gravissimis verbis admonuit: imo ex ipsismet jampridem Eugenio infensis, infestisque, uti Julianus Cardinalis &c. gestorum a Synodo horrore perculsi, seque demum ad frugem recipientes, illam Satanæ synagogam animo detestati diris cunctis devoverunt. Quid plura? Gregorius ipse Corrarius in orat. ad Sigismundum Imperat. pro Synodo Basileen. Concilium causa cecidisse conspiciens, *Ideo*, inquit, *mea semper fuit opinio summam rerum in Romano Pontifice residere...., qui in illa sede collocantur, dejici nequeunt, etiamsi pessimi essent, sine maxima totius Ecclesiæ vexatione*.

Ex odio in Pontificem agebant Basileæ Episcopi non modo, sed ut agerent a sæculi Potestatibus stimulis agitabantur: ita a Philippo Maria Vicecomite Mediolanensium Duce in Eugenium exa-

exasperato, quod hic occupatas a Venetis urbes quasdam, quas ille sui juris contendebat, probasset, teste S. Antonino 3. part. tit. 22. cap. 11. §. 17.: ita ab Alphonso Rege Aragoniæ, quod timeret Eugenium Renato potius Ludovici Andegavensis fratri, quam sibi transditurum Neapolitanum Regnum, cui ipse inhiabat, defuncta Johanna II., quæ Renatum ab se adoptatum hæredem testamento reliquerat. Eugenii partes Carolo Galliarum Regi, aliisque Principibus non admodum acceptæ erant; neque eidem Pontifici satis primitus se æquum præbuerat Sigismundus Imperator: quorum Patrocinio suffulti Basileenses nihil in Eugenium non audebant. Quapropter jure optimo Sigismundus Imperator illud Concilium uti schismaticorum conventum habuit, cui quia aliquando communicaverat, ut a censuris, quas incurrerat, absolveretur petiit, quem exaudivit Eugenius. Henricus Angliæ Rex idem est execratus, ab illo tempora Antichristi induci dicens. Pius II. in Bulla retract. audivisse refert multos doctissimos, ac pientissimos viros dicentes *scire se Basileenses Spiritum S. non habere*. S. Antoninus loc. cit. cap. 10. §. 4. Concilium Basileense Synodum *viribus cassam*; *synagogam Satanæ*, *temerarium*, *ac præsumptuosum* conventum nuncupat. S. Johannes a Capistrano lib. de Papæ, & Concil. auctor. par. 3. appellavit Synodum *Profanam*, *excommunicatam*, *interdictam*, *basiliscorum speluncam*, *Dæmonum catervam*. Petrus Episcopus Meldensis Caroli VII. ad Eugenium Orator apud Raynaldum ad annum 1441. *vesanam* inscripsit. Concilium celebratum primo Ferrariæ in sess. 2. habita die 15. Febr. anno 1438. præsidente Eugenio, & præsentibus 72. Episcopis Basileenses in schismate obfirmatos diris cunctis devovit, atque acta eorumdem abrogavit; Florentiæ postea celebratum in sess. 27. habita anno 1439. pridie nonas Septembris decretum Ferrariæ die 15. Febr. editum adversus Basileenses instaurans, decreta a Basileensibus vulgata damnavit, præter mentem Concilii Const. a Basileensibus interpretata fuisse declarans, eademque appellavit *impia*, *scandalosa*, *in manifestam Ecclesiæ scissuram*, *ac omnis Ecclesiastici ordinis confusionem* vergentia. Legenda constitutio ea in sess. edita, quæ incipit *Moyses*, in qua plane constitutione Basileenses nuncupat *perditissi-*

tissimos, scandalorum duces &c. ita ut ad Basileense *latrocinium totius orbis Dæmonia confluxisse* viderentur. Displicent adversariis nostris hujusmodi commata, at potius ipsis displicendum fuerat tanta a Basiieensibus, tantoque flagitio in Eugenium fuisse attentata. Concilium denique Lateran. V., de quo infra, sess. 11. Synodum Basileensem uti *Conciliabulum schismaticum, seditiosum, ac nullius auctoritatis* habuit, & exhorruit. Hæc qui tenet, qua tandem fieri ratione poterit, ut Concilium Basileense legitimi, atque œcumenici loco accipiendum esse existimet? Ab eo decreta exornata fidem nostram obligandi vim obtinere audeat dicere, ex eoque Pontificum supremæ auctoritati quam perperam, tam impudenter detrahente ullum argumentum extundere non erubescat? Hocce argumenti genus egregie pertractavit vir clariss. Lucas Holstenius, cui plane satis non fecit Natalis, cuique ut satisfaceret, plura congessit nec vera, nec recta.

Neque vero, quod secundo loco ostendendum superest, quodque vehementissime adversarii urgent, neque, inquam, Concilium Basileense œcumenicum, & legitimum est reputandum ex eo, quod Eugenius Pontifex illi uti legitimo animum suum, & assensum adjunxerit. Duo hic obtrudunt adversarii, Natalis præsertim, & Bossuetius 1. Synodum Basileensem ab Eugenio fuisse ad sessionem usque 16. expresse confirmatam, adeoque legitimam, atque sessionis quoque 2, 3, 11, & 12 decreta de auctoritate Concilii supra Papam approbata: idque suadere nituntur. 1. Quia Eugenius Concilium Basileense constit. *Dudum sacrum*, generale, legitime inchoatum, & legitime continuatum pro extirpatione hæresum, pro pace populi Christiani, & pro reformatione Ecclesiæ in Capite, & in membris: illudque Concilium, atque in eo repræsentatam Ecclesiam universam pure, & simpliciter, & cum affectu, & omni devotione, & favore se prosequi declaravit. Igitur Eugenius Concilii quoque decreta usque ad sess. 16. edita, ceu ab universali Concilio, & legitimo edita agnovit, & approbavit. 2. Quia eadem constit. *Dudum* tres Bullas *Inscrutabilis*; *In Arcano*; *& Deus novit*, quibus tum Concilium dissolverat, & transtulerat, tum quæcumque a Concilio Basileæ post dissolutionem gesta fuerant, & quidem specia-
tim

tim ea, quæ statuta de se, & contra se essent, atque expresse decreta sess. 12. in irritum miserat; tres, inquam, illas Bullas revocavit, retractavit, ac rescidit, non secus ac quidquid ab se, vel suo nomine in præjudicium, aut derogationem prædicti sacri Concilii Basileensis, seu contra ejus auctoritatem factum, & assertum fuisset. Igitur sacra, & integra esse omnino voluit decreta omnia a Concilio Basileensi ad sess. 16. usque adornata. Ad hæc, ajunt, nulla alia præterea confirmatio Romani Pontificis ad Concilii œcumenici auctoritatem comprobandam necessaria est, quam ipsius cum Synodo consensio, ut colligitur ex S. Cyrillo Alex. in epist. ad Acacium Melitin. de Sixto III. scribente, quod Concilium Ephesinum una cum Episcopis confirmavit, & consensit; & epist. S. Leonis ad Synodum Chalcedon. 61, vel 87. in edit. Quesnelli: at Eugenius Concilio Basileensi consensit; igitur &c. Obtrudunt 2. decreta Synodi Basileensis ad tempus usque translationis ejus a se factæ Ferrariam ab Eugenio fuisse admissa, adeoque nedum decreta sess. 2, 3, 11, & 12, sed etiam sess. 18, in qua redintegrata fuere decreta Constantiensia sess. 4, &5, & Basileen. sess. 2, 3, 11, & 12; quandoquidem nonnisi sess. 25. Eugenius constitutione *Doctoris gentium* Concilium Ferrariam transtulit, & Basileæ dissolvit. Id vero suadere non verentur ex litteris Eugenii ad Episcopos Leodiensem, & Bononiensem, & ad Johannem Carvajalem Cameræ Apostolicæ Auditorem, & Nicolaum Cusanum Archidiac. Leodiensem Sedis Apostol. Nuncios in Germania datis Romæ 11. Kalendas August. an. 1446, quas describit Raynaldus, quibus una cum Constantiensi Basileense Concilium ab ejus initio usque ad translationem Ferrariam cum omni reverentia, & devotione se admittere, colere, & amplecti profitetur. Quum tamen expressis verbis illis in litteris ajat Eugenius: *Absque tamen præjudicio juris, dignitatis, & præeminentiæ sanctæ Sedis Apostolicæ, ac potestatis sibi, & in eadem canonice sedenti in persona B. Betri a Christo concessæ*. Quocirca

℞. 2. nihil ex Eugenii constitutionibus, litteris &c. exculpi posse, quo Concilio Basileensi, ejusque decretis auctoritas vindicetur: quinimo ex Eugenii dictis, factisque apertissime conficitur Concilii Basileensis auctoritatem, & decreta nedum ipsum non appro-

approbasse, sed imo reprobasse, ac respuisse. Atque 1. quidem observes velim (mirari enim etiam, atque etiam sat est, ista obtrudi a Pontificum obtrectatoribus, sed incaute sane, & inscite) observes, inquam, velim, quod Synodus Basileensis inter fidei capita habuit Concilium Pontifici superesse, ita enim regeritur in respons. Synodali, quæ incipit *Rem gravissimam*, & in respons. Synodali data Principum Oratoribus anno 1439, quæ incipit: *Audiat vestra Charitas*, ubi inter alia habetur: *Hic articulus*, scilicet de potestate Concilii supra Papam, *fidem concernit*, *qui sine interitu salutis negligi non potest*: *malumus mori*, *quam tanto errori per ignaviam cedere*. At vero ex tota dissertationis nostræ serie palam est, quantum abs vero aberret procul, qui hunc articulum inter fidei articulos recenseat: imo Eugenius in diplom. ad universos Christifideles, & in diplomate ad Franciscum Foscarenum Venetorum Ducem apud Raynaldum ad an. 1433. prope de fide esse adfirmavit Pontificem esse supra Concilium, nam ait, *Contra sentire non esse procul ab hæresi*, *velle ligare manus Vicarii Christi* &c. Integrum locum mox proferemus. Aquam hic adversariis hærere oportet: si enim de fide decreta Basileensia dicant, improbare debent dicta Eugenii: si dicta Eugenii explodunt, quid demum ex Eugenii decretis Basileensi Concilio auctoritatem conciliant? At rursus si ex Eugenii decretis Basileensis Concilii auctoritatem non constabiliant, actum de eo Concilio agnoscunt. At vero utrumque adstruere ausus est Bossuetius, qui primo loc. cit. lib. 10, cap. 3. postquam ex Eugenii diplomate (supposititio scilicet, quod incipit *Deus novit*, quam notam dissimulavit Bossuetius) verba hæc retulisset, quibus Synodum Basileensem sugillat: *Sacrilegum igitur a nobis postulant* (Basileenses) *& hæreticum*, *ut declarare velimus retroactis temporibus Basileæ continue fuisse Concilium*, *quum post nostram dissolutionem sine nostris præsidentibus regulare non facerent Concilium*, *quia eorum dicta*, *gesta*, *& facta omnia contra divina jura pariter, & humana perperam sunt confecta*, ... *quæ adeo sunt minus bene composita*, *ut etiamsi ab habentibus potestatem promulgata fuissent*, *essent irritatione*, *annullatione*, *& revocatione dignissima*; postquam, inquam, hæc Eugenii verba retulisset, subdit Bossue-

njetius: *At hæc, Eugenio teste annullatione, & revocatione dignissima firmavit Eugenius*: (const. scilicet *Dudum sacrum*) *hæc ab hæresi non longæva Eugenius sanxit: hæc sacrilega, & hæretica, nempe retroactis temporibus Basileæ fuisse Concilium, Eugenius amplexus est; atque in œcumenica Synodo Bulla edita declaravit*. Exhorrescit oculus hæc in Bossuetio legere: exhorrescunt aures hæc a Bossuetio audire. Non est sane Eugenii mentem assecutus, & sensum: ex hisce enim, & antecedentibus, quæ infra dabimus, aliisque Eugenii effatis palam conficiemus mox Eugenium longe abfuisse a confirmandis decretis Basileensibus sess.2,3,11,12, & 18; atque rite modo colligimus absque Eugenii auctoritate, & præsidentibus ab eo missis non potuisse legitimum Concilium Basileæ celebrari. Postea vero idem Bossuetius eodem lib.10. cap.19. Concilii Const., & Basileens. decretis, & Gersonii doctrina suffultus inter fidei dogmata reponit, quod Concilium potestate Papæ superest. Nam, ut in tota dissert. a nobis dicta omittamus, Gersonius suus ille in pravos sensus, ac præposteros abiit; SS. Thomæ; & Bonaventuræ sensum, quos pro se allegat, non fuit assecutus, Gersonius ipse rursus uti Theologicam quæstionem proposuit, atque etiam post Concilium Constantiense ab aliis Theologis contrarium impune doceri fassus est; atque una cum Gersonio Jacobus de Paradiso laudatus a Bossuetio cap. 15. a Theologis plerisque etiam post Concilium Constantiense uti hæreticos habitos fuisse testatus est, qui Pontificem Concilio subjugarent.

Observes 2., quod ex confirmatione Concilii facta ab Eugenio invictissimum, atque ferme unicum depromunt adversarii argumentum ad Concilii Basileensis adstruendam auctoritatem: qui interea tamen negant contra Turrecrematam, Jacobatium, Bellarminum, & alios Pontificiæ auctoritatis assertores ex ea confirmatione probari Pontificem Concilio esse superiorem; siquidem Concilio œcumenico independenter a Pontificis accessione, & assensu auctoritatem veluti a Spiritu Sancto acceptam adsciscunt. At oppido a veritate procul aberrant. Absque Pontifice, uti Capite Concilium quum acephalum sit, non est legitimum Concilium, nec in Spiritu Sancto congregatum, nec Ecclesiam universam repræsentans. Præterea Concilium Basileense se non

indigere Pontificis approbatione edixit, sed potius sibi parendum a Pontifice: volunt ne adversarii hanc propositionem ab Eugenio fuisse approbatam, & confirmatam? Postremo si Concilium illud approbari non indiguit, neque indigere se dixit, atque, etiamsi defuerit approbatio ' Concilium œcumenicum esse non desieri, nec desieri habere auctoritatem a Christo, & congregatum esse in Spiritu Sancto, ut adversarii jactant; quorsum ergo Concilio illi ab Eugenii approbatione auctoritatem arcescunt, ac robur adjiciunt? At si semel approbatum non fuisse, vel non fuisse approbandum concedant, statim reponimus: vah tale Concilium acephalum, ac illegitimum, quemadmodum pseudo-Synodos Ephesinam, Quinisextam, Ariminensem &c.! Observes 3. quod Concilium Basileense nequivisse Pontificem Concilium Basilea dissolvere, atque aliò transferre declaravit; atque quidem, ut opportune animadvertit Clariss. P. Orsius de auct. Rom. Pont. lib. 6, id ea ratione decrevit, quod si semel id facere Eugenio permisisset Concilium, actum statim fuisset de attentatis a Concilio in ipsum Pontificem, superesse enim Concilio Pontificem consequens fuisset; at supra Papam se erigere Concilium ambiebat, nec in eum animadvertere valuisset amplius, quod moliebatur. At id, sodes, veri est ne simile? Idne probatum Eugenio, placitumque? Sed quandoquidem Eugenius tandem Concilium revera Basilea primo Ferrariam transtulit, prostremo Florentiam; quæro, rite ne transtulit? Hæret hic rursum adversariis aqua. Si affirment; vicit ergo Eugenius, Concilio ivit superior; idque probe cognovisse oportet Concilium; idque perinde cognoscere oportet adversarios, qui ultro citroque fatentur (& quare fateri non cogantur?) a tempore translationis Ferrariam factæ Concilium Basileense œcumenicum, & legitimum amplius non audivisse. Si autem pernegent; ergo Concilium Florentinum illegitimum fuit: ergo legitimum adhuc fuit Basileense post tam nefaria in Eugenium attentata: ergo sicut dissolvi, & transferri ab Eugenio nequivit, neque ab Eugenio approbari indiguit. Quæ affatim omnia adversarii non admittent, si bonus, & sanus est sensus.

Observes 4. quod de Concilii Florentini, atque etiam Latera-

teranensis V. auctoritate sibi admodum incommoda dubitant adversarii, ea ratione, quod conventus Bituricensis Concilium Basileense pro legitimo habuerit, non item congregationem Ferrariensem, & Regio edicto dato Turonibus die 23. Januarii anno 1437. Carolus VII. Regni Prælatis, ne Ferrariam ad Concilium se conferrent, prohibuerit; demum quod Carolus Cardinalis a Lotharingia in epist. ad Johannem Britonem secretarium suum Romæ agentem, ac cum Pio IV. communicanda, scripserit in Gallia Concilium Basileense admitti, Florentinum vero pro legitimo non haberi. Concilium quoque Lateranense V. fuisse œcumenicum ambigunt, quove demum loco an Generalis, an Provincialis magis illud habeant morosiores homines suspensi hærent ea ratione, quod ex solis 89. Episcopis maximam partem Italis constarit; atque Ecclesia Gallicana, & Academia Parisiensis œcumenici nomine illud minime inscripserint. Porro nihil adversariis solemnius, sacratiusque, quam sive opportune, sive importune Gallicanæ Ecclesiæ opiniones oggerere, & opponere: id ab ipsis perperam, id præpostere fieri suo loco ostendemus. Interea Concilia ista in dubium revocant, iccirco, quod illis Gallicani Antistites non adfuerint: (etsi defuisse aliquos non negarint.) At vero id ne sat est, ut Concilium iccirco œcumenicum non sit, ejusque Ecclesiæ defectum supplere Pontificis Romani præsentia non possit? Concilio Nicæno II. refragatum est olim Concilium Francofordiense ex Germanis, & Gallis conflatum: fuit ne Francofordiensi Concilio potior conventus Bituricensis auctoritas? At illud non obfuit, quominus Nicænum II. absolutissime œcumenicum audiat, nec iste igitur oberit, quominus Florentino, & Lateranensi V. sua stet auctoritas. Præterea Basileense, quamvis ex longe minori Episcoporum numero coaluerit, eique perpauci ex Gallis, tunc Bituris congregatis, interfuerint, attamen œcumenicum, & legitimum ipsis est, eo potissimum, quod illud firmaverit Eugenius, & Concilium vero Florentinum, cui Latini, & Græci magno numero; & Lateranense, cui non exiguo numero Episcopi præsto fuere, quibusque adfuit, & præfuit, quæque approbavit, & confirmavit, cum Eugenius IV, tum Leo X., rentur tamen ne legitimi, & œcumenici habenda loco sint:

Næ sanctum, & legitimum est, quod volunt, profanum, ac spurium, quod nolunt. Sed de hocce argumento rursus suo loco, quo hujusce fastidii delicatioris hominibus faciemus satis.

Observes 5., quod Concilium Basileense declaravit (ita scilicet sua summopere intererat) absque Concilii consensu non posse a Pontifice Concilium semel coactum transferri, aut dissolvi. Verum, cedo, ne hoc? Vero verius ajunt adversarii, quia Concilium in Spiritu Sancto congregatum universam repræsentat Ecclesiam, potestatem habet a Christo, atque errare in fide nequit: unde Patres, ipsique Pontifices Conciliis ita congregatis non secus, ac sacræ Scripturæ nihil non impendendum dixerunt obsequii; decreta siquidem in iis edita potius, quam Episcopis, Spiritui Sancto adjudicanda sunt, juxta illud: *Visum est Spiritui Sancto, & Nobis* &c. Hæc frequenter in ore habentes vehementer oppido hallucinantur adversarii, se seque irridendos profecto Theologo accurato propinant. Ecclesia ex membris, & capite coalescit, utque a Concilio rite, & legitime Ecclesia repræsentetur, ex Episcopis, & Romano Pontifice debet conflari: si ergo absit Pontifex, vel consensum deneget, non Concilium est, non in Spiritu Sancto legitime congregatum, non indefectibile, non illud a Patribus, & Pontificibus honore, & obsequio omni exceptum. Ecce lapidem offensionis, & petram scandali! Ergo ut Pontificis Concilio præsentia, aut probatio interveniat, necesse est: Pontificiæ ergo potestatis est Concilium sicut indicere, & cogere, sic dissolvere, & transferre. Quandoquidem enim si Concilium invito, & contradicente Pontifice congregaretur, ex defectu Pontificiæ adhæsionis illegitimum evaderet; ita si Concilium invito, ac obnitente Pontifice continuatur, ex defectu assensus ejusdem Pontificis [qui dissensus exinde adparet, quod Pontifex Concilium transtulerit, aut dissolverit] acephalum, illegitimum, & cassum continuo evadit. Non verum est igitur, quod Basileenses, quod adversarii contendunt, a Papa Concilium dissolvi, ac transferri non posse. Sed enim Eugenius hanc illorum propositionem probavit ne? non profecto; nam Concilium postea dissolvit, & Ferrariam transtulit: hanc vero translationem adversarii in Eugenio probant; nam illam post traslationem Basi-

Basileense Concilium probare non audent; idem vero Concilium usque ad translationem illam legitimum volunt, quia hactenus illud probaverat Eugenius. Igitur vel ipsorum sententia ab Eugenii probatione, aut reprobatione integra Concilio Basileensi manet, aut concidit auctoritas. Quorsum ergo vel Eugenii probationem necessariam inficiantur, vel ab Eugenio probata indiscriminatim Basileensia decreta pertendunt; quum eadem ab Eugenio probari nullo modo potuerint, quin adversa ad invicem diceret, ageret, & probaret Pontifex, quin, & sibi adversantia a Basileensibus statuta, decreta, & asserta dicantur?

Mirari igitur valde subit, quod adversarii Concilium Basileense legitimum, & oecumenicum ea potissimum ratione agant, quæ si rei veritate constaret, hinc optimum sane argumentum extunderent, quod illud Eugenius approbaverit constitut. *Ad S. Petri Sedem*, & const. *Dudum*, nec non litteris ad suos Nuncios in Germania. Probavit? ergo si non probavit, illegitimum plane cessit. (At non probavit, ut mox palam fiet.) At Basileenses, Conciliique Basileensis adsertores, & vindices Eugenii approbatione Concilium non indiguisse ajunt, ab Eugenio potius Concilio parendum fuisse: hanc propositionem putant ne Eugenio fuisse satis probatam? Si negant, cur decreta sess. 2, 3, 11, 12, 18. probata ab Eugenio affirmant, quum a decretis illis nonnisi ea doctrina tradatur? (Sed improbavit constit. præsertim *Inscrutabilis*, & *In arcano*, ut mox dicemus.) Si affirmant, quorsum ergo Concilium uti legitimum, ejusdemque decreta sess. 2, 3. &c. uti firma propugnant, eo potissimum, quod Eugenius ea probaverit, atque adeo ut translato Ferrariam Concilio, quod scilicet Eugenii approbatio subtracta fuerit, tum legitimum esse desierit, ac infirma ejus decreta evaserint? Denique Concilium Basileense præsertim post translationem non amplius Concilium fuisse appellandum, sed potius conventiculum declaravit Leo X. in Concilio Later. V. sess. 11. constit. *Pastor æternus*, de qua infra. Ad hæc quid adversarii? Hisce igitur animadversis agedum sensum Eugenii introspiciamus, tentemusque, ut assequamur.

Respondeo 3. Nihil, inquam, ex Eugenii dictis, aut scriptis, ac gestis extundi posse, quo Concilio Basileensi, ejusque decre-

tis auctoritas vindicetur: quinimo ex dictis, scriptis, ac gestis Eugenii ostendere est nil minus approbasse illum, quam Basileense Concilium: nil magis improbasse, quam Concilii Basileensis in sess. 2, 3, 11, 12, 18. adversus Pontificis auctoritatem vulgata decreta. Macti animo id bono in lumine collocemus, subque oculos subjiciamus. Verum enim vero constitutionem *Dudum sacrum* &c., qua Eugenius Concilium, quod jampridem ab se dissolutum constit. *Inscrutabilis*, & *In arcano* declaraverat, uti legitime inchoatum, & legitime continuatum postea denuntiavit, revocatis constitut. prælaudatis *Inscrutabilis*, & *In arcano*, constitutionem, inquam, quæ incipit *Dudum sacrum Basileense Concilium* metu, vi, ac minis ab ipso extortam fuisse tradunt Johannes de Turrecremata lib. 2. de Eccles. cap. 100., Spondanus, & Raynaldus ad annum 1433., imo ex Calvinistis ipse met Jacobus Lenfantius hist. Concilii Basil. lib. 17. num. 29. Nempe ærumnis, & morbo conficiebatur Eugenius: schisma in Ecclesia conflatum iri conspiciebat: Romæ Martini V. decessoris Nepotes in ipsum seditiones, & oppressiones moliebantur, conflatoque exercitu in Pontificem conjurabant: Romanum agrum depopulabatur, & armis divexabat Philippus M. Dux Mediolanensis, ipsique Pontifici insidias, & laqueos tetenderat, & paraverat. Alphonsus Rex Aragoniæ ei admodum erat infensus, molestiasque inferebat. Sigismundus, Carolus VII., Burgundiæ, & Sabaudiæ Duces qua litteris, & qua Oratoribus, ut Basileæ Concilium sineret consedere, & continuari, urgebant, & instabant. Veneti Oratores, imo & Cardinales minabantur, quod nisi a Concilii dissolvendi consilio decederet, & constitutiones dissolutionis revocaret, ab ipso solo relicto recederent. Ex Cardinalibus plurimi, ut supra diximus, inter quos Julianus, Arelatensis, S. Eustachii, Capranica &c. ipsi animo pessime erant affecti, inque adversas partes abierant. Academiæ Parisiensis, Viennensis, Coloniensis, Erfordiensis, Cracoviensis &c. adversus ipsius auctoritatem consilia Basileensibus præbebant, operamque suam omnem præstabant, &c. Quid ageret his in angustiis constitutus optimus Pontifex? Id plane egit, quod cum Arrianis, & Constantio in caussa formulæ Sirmiensis egerat Liberius, a cujus imo culpa immunis extitit: quod cum

cum Græcis, ac Imperatore Justiniano in caussa trium Capitulorum egerat Vigilius: quod in caussa Investiturarum cum Henrico V. Imp., & Germanis egerat Paschalis II: quod in caussa Arrianorum cum Constantio egerant Patres Synodi Ariminensis; scilicet egit, non ex sententia, sed ex metu, vi, & minis, ægerrime, moleste, invite, imo inscie egit, quod ita egisse conjicitur quoque tum ex dictis, & scriptis mox laudandis, quibus quam alienus a decretis Basileensibus fuerit Eugenius patescet; tum ex constitutione *Deus novit* ipsi supposita, ut quam suam non fuisse dixit Eugenius, & aliis litteris apologeticis, quibus Eugenii defensio ab amicis suscipiebatur, quibusque affirmabatur laudatam constitutionem *Dudum* ab Eugenio morbo, & ærumnis ita confecto profectam, ut quid in ea contineretur plane, ac satis certior factus non fuerit. Ergo ita metu, vi, ac minis extorta, seu emanata sententia nihili habenda est, nihilque ex ea extundendum: *Non est censenda*, inquiebat S. Athanasius in epist. ad solitariam vitam agentes, *ejus sententia; quam minæ, & terrores extorserunt, sed ea, quam protulit, quum liberos haberet affectus*. Verum ne videamur desperatæ caussæ desperatum fulcimentum adhibere, & infirmum patrocinium quærere, quo afflicto, fatiscentique Pontifici opem feramus; magis autem ne Eugenium vindicantes in Eugenium peccemus, animi ejus fortitudinem ludibrio permittentes; maxime autem, quia etsi is œconomiæ causa indulserit aliquid, nihil tamen veritati detractum voluit, nec sane debuit, quin imo acerrimum se vindicem præbuit; propterea

℞. 4. Eugenium Concilii dissolutionem revocando, Concilium legitime inchoatum, & continuatum declarando nullatenus decreta Pontificis supremam potestatem deprimentia confirmasse. Nam 1. aliud est Concilium legitimum appellare, aliud est Concilii decreta approbare. Sed esto aliqua approbarit, puta decreta adversus errores Bohemorum; aliud sane est aliqua, aliud omnia approbare: at omnia approbare nec debuit, nec potuit, nec voluit. Concilia sane Constantinop. I, Chalcedonense, & Constantiense legitimis adnumerata sunt, nec tamen SS. Leo, Pelagius, Gregorius, Nicolaus I, & Leo IX. canonem 3. Concilii Constantinopolitani in Chalcedonensi restauratum, quo post Ro-

Romanum Pontificem Constantinopolitano Patriarchæ priores honoris partes tribuebantur, firmum voluerunt, imo potius infirmarunt, ut constat ex epist. S. Leonis 51. ad Anatolium Constantinopol. Episcopum, & 32. ad Pulcheriam Augustam; ex S. Gregorii lib. 6. epist. 31. ad Eulogium Alexand., & Nicolaum Antiochenum; ex S. Nicolai epist. ad Michaelem Imp., quæ incipit *Proposueramus*; & ex S. Leonis IX. epist. 1, & 6. ad Michaelem Constantinop. Quamvis ab Innocentio III. in Concil. Later. IV. pacis caussa fuerit postmodum canon ille probatus, qui refertur cap. *Antiqua* de Privilegiis. Nec a Martino V. Constantiensia decreta omnia firmata fuere, sed ea tantum, quæ conciliariter facta fuerant. Pari ratione ergo, & potiori Eugenius Basileense Concilium legitimum potuit appellare, quin pronunciaret omnia illius decreta legitime facta fuisse, seu conciliariter, & quamvis conciliariter facta fuissent, quod supra pernegavimus, potuit non approbare. 2. Eugenius Concilium Basileense legitimum pronunciavit, atque ejusdem dissolutionem posthabuit ea lege, & conditione gemina, tum ut sui Legati ad Concilii præsidentiam admitterentur, tum ut acta omnia & attentata contra auctoritatem Sedis Apostolicæ a Concilio rescinderentur. Ita testatur Johannes de Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. 100. his verbis: *Data promissione a Synodo, & securitate a Principibus, quod Apostolicæ Sedis honor, & Sanctitatis suæ illibatus servaretur, mutavit sententiam, & voluit dissolutionem factam pro bono pacis Ecclesiæ nullam habere, nec habuisse firmitatem, revocans illam, ac irritans*. Ita testantur acta sess. 12. referentia, quod in Synodo admissi, & auditi Eugenii Nuncii Johannes Mella, & duo Abbates Basileensibus exposuere, potuisse Papam Concilium dissolvere, & transferre, placere tamen pacis caussa aliquid de jure suo relaxare, ac proinde decreta contra Patres promulgata abrogaturum Eugenium, dummodo Patres decreta Sedis Apostolicæ potestati contraria abolerent. Imo jam post sess. 5. Andreas Colossensis, & Johannes Tarentinus Eugenii Nuncii Eugenii nomine Synodo exposuerant: Papam Concilium sicut congregare, sic transferre, & dissolvere posse: Papæ Concilium, non e converso Concilio Papam esse obnoxium, ut referunt acta. Præterea

rea duabus constitutionibus *Inscrutabilis*, & *In Arcano*, quibus Concilium dissolverat, declaraverat plane decreta adversus Pontificis auctoritatem edita irrita esse, & nulla, ac sibi postremam, superioremque potestatem adseruerat: putas ne vero, quum has Bullas revocavit, revocasse sententiam, ac doctrinam? Minime gentium, sed revocavit dumtaxat quoad Concilii dissolutionem, quam decernebant. Duas vero constitutiones edidit Eugenius alteram, quæ incipit: *Ad sanctam Petri Sedem*, post sess. 11. datam, alteram quæ incipit *Dudum sacrum* datam post sess. 15, quibus Concilium Basileense legitime inchoatum, & legitime continuatum pronunciabatur; & Bullas dissolutionis revocabat, ea tamen lege, & conditione gemina expressa, *tum ut omnia, & singula contra auctoritatem nostram*, ut ait, *facta & gesta per dictum Concilium prius omnino tollantur, & in pristinum statum reducantur*; tum ut Legati ab eo ad Concilium deputati *ad præfati Concilii præsidentiam cum effectu admitterentur*, ut legitur tom. 8. collect. Concil. Harduini pag. 1587; eaque de re Archiepiscopum rursus Spalatensem, & Episcopum Cerviensem Basileam miserat, petituros, ut Patres revocarent gesta, & facta adversus Sedem Apostolicam, promissuros, si id præstassent, Concilium ab Eugenio in pristinum gradum restituendum, uti liquet ex litteris Eugenii ad ipsos loco indic. incipientibus *Cum vos ad petendum*. At vero duæ istæ conditiones, quum a Concilio adimpletæ non fuerint, proinde, nec Concilium tanquam legitimum, legitime inchoatum, & legitime continuatum; multo minus ejus decreta uti legitima, & valida habuisse Eugenius dicendus est. 3. Quamquam etsi concederemus ab Eugenio Concilium absolutissime, ceu legitimum admissum, nusquam tamen concedemus ab Eugenio decreta illa approbata fuisse: idque ne concedamus multa nos cogunt.

Cogunt 1. mox laudatæ constitutiones, tum illæ, quibus Concilium dissolvit, tum illæ, quibus Concilii dissolutionem rescidit, in quibus plane vel expresse revocabat, ac rescindebat ipse, vel explicate rescindenda, ac revocanda volebat gesta omnia, & facta adversus Sedem Apostolicam. Cogunt 2. apologiæ, episto-

læ, & Nuncii ad Basileenses ipsos, ad Principes, & universos Christifideles ab Eugenio, vel Eugenii nomine nuncupatæ, & missi post sess. 12, & post sess. 18, quibus nedum statuta a Concilio de electionibus, confirmationibus, annatis, & indulgentiis reprobabat, sed omnia temere facta, & gesta ab initio Concilii usque ad sess. 18, exprobranda sub oculos omnium gentium exponebat; ut omnes plane execrarentur Christifideles, quæ plane non execrari non poterat Eugenius. Speciatim vero Eugenii epistolæ, qua ad Sigismundum Imp., qua ad Franciscum Foscarenum Venetorum Ducem, qua ad suos Legatos in Germaniam inscriptæ. In ea, quæ ad Sigismundum, se precibus ejus motum, atque ut paci Ecclesiæ consuleret, plurimum sui juris remittere scripserat, nec in Sedis Apostolicæ defendendis diutius privilegiis, dignitate, & potestate immotum permansurum, scilicet ut Concilium Basileæ continuaretur relaxando, ac Bullas dissolutionis rescindendo; confidere se tamen subjungebat, quod Imperatoris opera, & ope, Sedis Apostolicæ jura in pristinum statum, locumque restituenda forent. In ea vero, quam ad Venetorum Ducem apud Raynaldum ad annum 1433. dederat, hæc habebat: *Quum institisset nobiscum litteris, & Nunciis,* (Imperator Sigismundus) *ut Concilio illi hæreremus; omnino hoc recusavimus: potius enim hanc Apostolicam dignitatem, & vitam insuper posuissemus, quam voluissemus esse caussam, & initium, ut Pontificalis dignitas, & Sedis Apostolicæ auctoritas submitteretur Concilio, contra omnes canonicas sanctiones, quod nunquam antea neque aliquis nostrorum prædecessorum fecit, neque ab ullo extitit requisitum. Nam & si canon,* subdebat, *Constantiensis Concilii, qui incipit* Frequens, *ab ipso Concilio editus, & a felic. record. Martino prædecessore nostro non improbatus, locum mutare, vel tempus inceptionis Concilii prorogare nobis sine consensu Concilii prohibere videatur, non tamen debet sic abusive interpretari, ut caussa imminente nobis etiam solis adempta fuerit circa loci mutationem, & temporis prorogationem dispensandi facultas; quum etiamsi a Martino editus extitisset, ita non fuisset, sive esse debuisset prohibentis intentio, quæ successoribus suis nullum potuit in hac parte præjudicium generare, pari post ipsum, quinimo eadem potestate*

fun-

functuris : *& infertur prout est secundum omnia jura in hac parte Concilium inferius Summo Pontifice, Papamque ipsis priorem nequeunt solvere, vel ligare. Sed nos in his Concilio superiores ipsum possemus pro libito regulare: nam hoc de jure notissimum est, quod possumus* (valide semper, licite quoque caussa interveniente) *quaecumque statuta, decreta, declarata, sive sancita per quoscumque praedecessores nostros, vel per quaecumque Concilia, dummodo in eis fidei fundamenta non existant, sive ex hoc universalis Ecclesiae bonum principaliter non turbetur*; (juxta quae verba interpretanda esse diximus supra adversus Natalem, & Bossuetium verba pseudo-epigraphae constitutionis, quae incipit *Deus novit*:) *ut Vicarius Christi, & irreprehensibiliter pro nostro amovere, & corrigere libitu voluntatis*. Haec Eugenius; cujus postremis verbis addita leguntur in ea constitutione *Deus novit* verba haec: *Et contra sentire non esset longaevum ab haeresi, velle ligare manus Vicarii Jesu Christi, & in terris Dei Legati, sive ipsius gesta judicare, vel improbare, quod sacrilegii crimen habet*: & post pauca: *Sacrilegum igitur a nobis postulant, & haereticum &c.*, quae sequuntur verba supra observ. 1. dedimus. Quod si postmodum Eugenius votis Sigismundi cessit, Conciliumque legitimum declaravit; id fecisse intelligendus est juxta hunc sensum, videlicet ea conditione, ac sententia, ut Sedis Apostolicae auctoritati non iret detractum, ac decreta illi detrahentia irrita, & nulla essent, ut saepe diximus. In epistola demum anno 1445. ad suos Legatos in Germania apud Fridericum Imperatorem, atque electores, qui pro confirmatione Concilii instabant, quia ita ita demum schisma excindendum existimabant, inter alia scripsit Eugenius: *Quum Romanorum Imperator, & S. Romani Imperii Electores per suos Nuncios nobis exposuerint ad subortum schisma extinguendum maxime convenire, ut auctoritas generalium Conciliorum manuteneatur, & conservetur. Nos ipsorum Regis, & Electorum supplicationibus inclinati, ad imitationem SS. Pontificum, & praedecessorum nostrorum, sicut illi generalia Concilia venerari consueverunt, sic generalia Concilia Constantiense, & Basileense ab ejus initio usque ad translationem per nos factam, absque tamen praejudicio juris, dignitatis, & praeminentiae Sedis Apostolicae, ac potestatis sibi, &*

 in ea

in ea canonice sedentibus concessa, cum omni reverentia, & devotione suscipimus, compleξimur, & veneramur. Quibus quid expressius ad patefaciendam, quam Eugenius præferret sententiam; aperiundumque ab ea illum absuisse quam maxime, quam afflare ipsi adversarios non pudet?

Cogunt 3. Instructiones Legatis suis ab Eugenio traditæ, ab iis executioni mandandæ: eorumdem Legatorum protestationes, protestationes imo ipsius Eugenii. Enim vero Legatis suis ad Concilium Eugenius in mandatis dederat, ut caverent omnino, ne disputationibus de Concilii, aut Pontificis suprema potestate ullo modo se implicarent: ne in decreta sess. 4, & 5. Concilii Constantiensis, num valida essent nec ne, inquirerent: cum inquirentibus, ac disputantibus ne se committerent, ac miscerent, iis imo contrairent, & reniterentur; præposteras, ac inutiles quæstiones hasce pronuncians, quum potius ipse hacce in re juribus suis quodammodo cedere paratus esset, ut bono pacis consuleret. Legati vero Pontificis in Concilio Basileensi vel abfuerunt, quum sess. 2, 3, 11, & 12. decreta illa edita sunt, ut diximus; vel contradixerunt, ut refert Turrecremata in respons. ad Basileenses in Concilio Florentino, quum sess. 18. eadem decreta instaurata sunt, qui nempe eidem sessioni intererant, nam ceteri, scilicet Cardinalis S. Crucis, Episcopus Tarentinus, & Abbas S. Justinæ, ut legitur in actis Mss. Concilii, ei sessioni 18. interesse noluerunt. In conventu quoque Moguntino coram Imperii Electoribus, & Bituricensi coram Carolo VII, ac Regni Prælatis, & Proceribus Eugenii Oratores supremam, eamque potissimam in Ecclesia potestatem unum penes Romanum Pontificem residere, quibus potuere viribus, propugnarunt: illum Ecclesiæ judicio, nisi in caussa hæresis manifestæ, non subesse, subjungentes in hæresim incidere, qui adversam sententiam iniret. Non absimilia Pontifici adseruere Oratores quotquot ad Reges, & Principes missi, ut prava Basileensium attentata sub omnium oculos ponerent, atque Petrus Meldensis Caroli VII. Orator ad Eugenium in Concilio Florent. Sed & Eugenius ipse, referente Turrecremata lib. 2. de Eccles. cap. 100, licet Basileenses optarent, repetitisque vicibus rogassent per Oratores, ut decretis ab se adornatis

natis demum adnueret, nunquam tamen adduci se passus est, ut optatum, rogatumque præberet assensum. Quid imo, quod eodem Turrecremata teste Eugenius in Concilio Florentino de progressu Concilii Basileensis ita præfatus est: *Nos quidem progressum Concilii approbavimus volentes, ut procederet, ut inceperat, non tamen approbavimus ejus decreta*? Postremo compertum omnibus erat Eugenium adversus Basileenses graviter fuisse stomachatum, quod post sess. 16. se se supra Pontificem extollerent; ubique querelas effudisse, quod destinatos ab se Legatos omni vi coactiva nefarie exuissent; conquestum apud Christifideles universos, quod suis decretis Pontificem obnoxium agere non erubuissent: *Quod*, ajebat, *non tam est erroneum, quam etiam ab omni doctrina Patrum totaliter alienum*. Posthæc, quæso te homo integer mentis, putas ne ab Eugenio Concilii Basileensis decreta confirmata fuisse? Quid plura? Profecto Eugenio demum ex sententia successit, ut quod ab exordio præconceperat, tandem perfecerit, scilicet Concilium Basilea dissolvit, ac Ferrariam transtulit: ergo verbis non modo, sed factis se Concilio superiorem ostendit, & egit. Eó usque modo processit oratio nostra, ut ostenderet longe abfuisse Eugenium, ut Concilii Basileensis decreta probaret: jam ulterius operæ est pretium, ut ostendamus Eugenium imo Concilii decreta improbasse, infirmasse, infregisse. Itaque

℞. 5. Eugenium se Concilio superiorem, ut mox innui, egisse, & ostendisse non modo, quum illud motu proprio, ac de potestatis plenitudine, quamvis obsistentibus Basileensibus, atque nullo Basileensium expetito, vel expectato consensu, Ferrariam primo, ac postmodum Florentiam transtulit; verum etiam se ceu superiorem ostendisse, & egisse, quum illius decretis, quæ nec conferrent, nec expedirent, detraxit, eaque potissimum, quibus Pontificiæ Concilii præferebatur auctoritas, elevavit omnino, & elidit, repulit, & reprobavit. Porro adeo hacce in re comperta omnibus erat Eugenii sententia, quod decretis illis iret adversa, vimque omnem vellet ademptam, ut qui pro Eugenio stabant, ubique gentium Papam supra Concilium efferrent; unde Cardinalis Ludovicus Arelatensis apud Æneam Silvium de actibus Basileens.

fileenf. anno 1439. in oratione *pro octo fidei conclusionibus* adversus Pontificis auctoritatem dixerat: *Quum Oratores Eugeniani ubique novam doctrinam prædicent, Romanum Pontificem super universalem Ecclesiam extollentes* &c.; atque Panormitanus in conventu Bituricensi, ut refert Augustinus Patricius loc. cit., sermonem habens *de duabus Conclusionibus* Concilio supra Papam primas concedentibus, dixerat: *Notorium est primis duabus Conclusionibus Eugenium constantissime contraire*. Age modo idipsum invictissimo conficiatur argumento. Dum Concilium Florentiæ celebraretur, & Basileæ interea conciliabulum obtineret, sess.33. tres propositiones tanquam fidei dogmata Basileenses definierant, quarum prima: *Veritas de potestate Concilii generalis universalem Ecclesiam repræsentantis supra Papam, & quemlibet alterum, declarata per Constantiense, & hoc Basileense generalia Concilia, est veritas fidei Catholicæ*. 2. *Veritas hæc, quod Papa Concilium generale Ecclesiam universam repræsentans actu legitime congregatum sine ejus consensu nullatenus auctoritative potest dissolvere, aut ad aliud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre, est veritas fidei Catholicæ*. 3. *His veritatibus pertinaciter repugnans est censendus hæreticus*. Ad hasce tres propositiones Basileensium proscribendas, quibus Pontifex Concilio subjiciebatur, atque quidem ex prave intellectis decretis Concilii Constantiensis, Eugenius IV. in Concilio Florentino sess. 27. edidit, & promulgavit anno 1440. constitutionem sub data anno 1439, quæ incipit *Moyses vir Dei* &c., qua inter alia Pontifex ait: *Quas propositiones juxta pravum Basileensium intellectum, velut S. Scripturæ, & SS. Patrum, & ipsius Constantiensis Concilii contrarium, tanquam impias, scandalosas, nec non in manifestam Ecclesiæ scissuram, ac omnis Ecclesiastici ordinis; & christiani Principatus scissionem cedentes, ipso sacro approbante Concilio damnamus, & reprobamus*. Constitutionis istius, cujus integram lectionem exhibet nova Concil. editio Veneta tom. 18, nec non Harduini tom.9. pag.1004, meminere Cochlæus in hist. Hussitarum lib.9; Bzovius tom.17. ad an.1439. n.35, & Horatius Justinianus in actis Concil.Florent.par.3. Quid rogo hisce expressius ad decretorum Concilii Constant. rectam intelligentiam, decre-

cre-

cretorum vero Basileensis Concilii irritationem? Qui hæc tenet, quam plane perspicit decretis Concilii Constantiensis Pontificis indubii privilegia nullo fuisse læsa modo, aut labefactata, tam probe percipit Concilii Basileensis decreta nauci, floccique facienda, utpote quæ ab Eugenio adeo explicate expuncta fuere, atque explosa. Quia vero eó usque progressa nostra est oratio, ut de Concilio Florentino sermo occurreret, ex eo reliqua forent, quæ caussam nostram fulciunt, persequenda: quia tamen hic adversariorum in omne se latus convertit industria, ut ab se hocce præjudicatæ caussæ amoveant incommodum, ipsis omnis intercludendus est evadendi locus; ideoque opportunum ducimus sequenti §. expendenda relinquere, quæ ex Florentino adhuc manent pro Pontificum privilegiis argumenta, ut eadem una cum momentis ex Lateranensi, Tridentino, pluribusque aliis particularibus Conciliis excerptis, eadem orationis serie prosequamur.

Reponunt igitur, qui Pontificiæ potestati quoquo modo obtrectare non desinunt, minime urgeri se ea constitutione, quia iccirco ab Eugenio proscriptæ illæ propositiones fuere, quod hæreseos nota inurerentur, qui adversus illas sentirent. Sed imo eam Eugenii constitutionem robore esse omnino destitutam præfidentissime subdunt; tum quia Nicolaus V. pace cum Basileensibus inita prorsus illam abolevit, & detrivit: tum quia eam Eugenius promulgavit, postquam a Concilio jam Græci discessissent; tum quia eam Eugenii constitutionem Ecclesia Gallicana, & Germanica recipere renuit. At abs vero aberrant quam maxime. Ea enim constitutione propositiones illas, non quia ut fidei dogmata a Basileensibus assererentur, ac hæresis insimularentur, qui illis non assentirent, Eugenius proscripsit, sed illas damnavit juxta pravum Basileensium intellectum, idest, quia Concilii Constantiensis vero intellectui ibant adversæ; quin imo adversæ quoque erant S. Scripturæ, & Patrum traditioni; quia impiæ, scandalosæ, & Ecclesiastici ordinis, ac Sedis Apostolicæ primatus subversivæ; & Ecclesiæ pacem, & concordiam scindentes. Si vero adversarii volunt iccirco proscriptas illas propositiones, quia articulum fidei præferebant, & denuntiabant, qui juxta ipsosmet articulis fidei adnumerari nec potest, nec

nec debet, Deus bone! Eccur dein volunt eam constitutionem a Nicolao V. abolitam, abrogatamque? Næ semet armis suis, quibus Pontificiam impudenter auctoritatem impetunt, imprudenter transfigunt. Neque vero Nicolaus V. pacis caussa præfatam constitutionem ullo modo delevit, aut diminuit, cedo enim verbum unum, quo id voluerit Nicolaus, aut vim intulerit, proferant, sed abolitas dumtaxat, abrogatasque dixit pœnas omnes ab Eugenio in Basileenses intortas, ac præteritorum amnystiam indulgens, integra manere iis priora jura jussit, quibus alioqui pœnæ illæ incumbebant. Præterea inter propositiones pacis, quas cum Imperator, & Imperii Electores, tum Rex Galliæ, tam Nicolao V, quam Basileensibus, & Felici V. proposuerant, ea præcipua, locoque priori semper habita est, ut omnia hinc inde conscripta, statuta, decreta, facta, promulgata abolerentur, etiamsi universalem Ecclesiam, & Conciliorum auctoritatem attingerent, uti videre est tom. 19. Concil. edit. Venetæ. Igitur nonnisi hac lege intercedente, ut decreta Pontificem infra Concilium deprimentia obliterarentur, Basileensibus Nicolaus pacem restituit, pœnas relaxavit, atque gradus redintegravit: non igitur constitutioni *Moyses* vel jota hacce in re unum detractum voluit. Pudere vero profecto adversarios debuerat, ut qui decreta sess. 2, 3. &c. Concilii Basileensis, quamvis vix, ac ne vix quidem decem interfuerint Episcopi, quin imo alii plerique adversus decreta intercesserint, rata, & integra volunt, tanquam a Concilio vere œcumenico edita, in quo reliquorum absentium resideret auctoritas, quia sat fuerat, ipsorum sententia, quod fuerint accersiti, etsi adesse noluerint: nunc vero ob Græcorum discessum Florentinum caussentur, vexentque Concilium. Enim vero nonne eodem modo se habet sponte accedere nolle, ac sponte velle discedere? Primum juxta ipsos præstarunt Episcopi Basileæ, postremum Græcos Florentiæ præstasse dicimus; qui sponte discedentes a Concilio reliquis, atque quidem tot Latinis Præsulibus, qui remanebant, partem reliquam peragendorum in Concilio concrediderunt. Impendio præterea magis, quod Concilio Florentino, quæ Basileensi defuerat, Eugenii præsentia defectum quemcumque supplens non defuerit: ut proinde a primo ad ultimum

mum invictissime stet ab Eugenio non modo, sed etiam a Concilio Florentino dubio omni procul œcumenico propositiones illas Basileensis pseudo-Synodi fuisse proscriptas. Postremum, quod ajunt ab Ecclesia Gallicana, & Germanica Bullam *Moyses* non fuisse acceptatam, id, inquam, dicere catholico viro indignum est. Leges superiorum non a subditorum acceptatione vim obtinere, sed ab una eorumdem superiorum voluntate quis nesciat? Procul dubio plane, & præsertim id verissimum, si de legibus dogmaticis, seu ad dogma spectantibus agatur; qualis est constitutio illa *Moyses*; ac potissimum denique, si leges illæ dogmaticæ a Pontifice una cum generali Concilio promulgatæ sint. Pontifici vero Romano (addiderim Concilio Florentino) in rebus hujusce generis non parere absque piaculo Ecclesias particulares, Germanicam puta, aut Gallicanam, si quis asserere audeat, per me licet, audeat; attamen næ alienum a doctrina catholica, & abhorrens asserit.

Ex his omnibus denique illud exurgit tanti non esse ea, quæ congerit, ut suaderet Natalis loc. cit. art. 7. Synodi Basileensis Patres, etiam postquam Eugenium IV. in jus vocaverunt, & gradu dejecerunt, illisque adstrictos, a schismatis proprie dicti labe puros fuisse, tanti, inquam, non esse, ut facile nostrum extorqueant assensum, quamvis ingenui ii simus, esseque in pretio habeamus, qui animum a præjudiciis liberum ad hujusce quæstionis examen adjunxerimus. Nempe ea ratione Natalis Basileenses facile a schismatis contagione immunes, & liberos deprædicat, tum quod dubio jure, & gravibus contra Eugenium præsumptionibus intercedentibus, Basileenses, quemadmodum olim Constantienses se in Johannem animadvertere posse existimarunt, non secus sibi in Eugenium severa distringere sententia integrum stare fas reputarint: unde Eugenio objicienti, quod ab Ecclesiæ Capite secedentes in Ecclesia scissuram, & schisma fecissent, reposuere ipsum potius ab Ecclesiæ corpore segregem fecisse se, quum pars a toto, non vice versa totum a parte, segregari, quum ab invicem separantur, dicenda sit. Tum quod schismaticis ad Ecclesiam reducibus, certa schismatis ejurandi formula præscripta est, quam exhibet cap. *Quoties* 2. p. decreti 1.

ti 1. q. 7. ex lib. 10. regesti epist. 31. S. Gregorii M. excerptam; alteram quoque exhibent acta Concil. Later. III. sub Alexandro III, qua schisma Octaviani, Guidonis, & Johannis pseudo-Pontificum ejuratur: at nihil hujusmodi præstatum est a Basileensibus, ipsorumque partes sectantibus; sed ipsos potius, & Nicolaum V. inter æquis pene, & honorificis conditionibus, & pactionibus transsactum est, uti in caussis dubiis, & obscuris fieri solet, abolitis sententiis omnibus, pœnis, & censuris ab Eugenio latis, atque ita, ac si nunquam latæ fuissent, diplomate dato, quod incipit *Tanto nos pacem*: quodque majori consideratione dignum est, Basileenses Lausanæ Concilium facientes ad Nicolai V. obedientiam ita accessere demum, ipsum in Pontificem, veluti si Sedes vacaret, eligendo, decretoque edito jubendo, ut ipsi ab omnibus Christifidelibus pareretur. Quod quidem decretum tantum non respuit Nicolaus, sed cum animi voluptate recepit, uti palam faciunt diplomata, *Ut pacis*, *&* *Tanto nos pacem*. Tum quod Basileenses cum plerisque per orbem Ecclesiis, ac vicissim cum Basileensibus pleræque orbis Ecclesiæ communione junctæ essent, quemadmodum Ecclesia Gallicana, quamvis Eugenium semper impense coluerit: absit autem Gallicanam Ecclesiam, ac Carolum VII., qui pro schismate abolendo ita sategegerat, ut Nicolaus se, & Ecclesiam ei debere plurimum professus fuerit datis ad eumdem litteris anno 1447. quinto Idus Augusti, fœdi schismatis macula aspergere. Tum denique quod Basileenses, schismate ne afflentur, prohibet Ludovici Alemandi Cardinalis Arelat., quo nullus adeo ex animo Basileensium partibus studuerat, primasque imo basilice egerat, miraculis comprobata sanctitas, quæ a plurimis scriptoribus, quos supra ad calcem summæ Concilii Basileensis retexuimus, fide dignis enarrantur, utque proinde ejusdem memoria a Clemente VII. consecrata fuerit, qui illum una cum Petro Cardinali Lucemburgo Beatorum catalogo adscripsit diplomate dato die 9. Aprilis anno 1527, quod inscribitur Præposito, & Canonicis Ecclesiæ Arelat., ac Priori, & Fratribus Domus Cælestinorum Avenionensis, & incipit *Quum sicut accepimus*. Idipsum quoque prohibet Amedei VIII, seu Felicis V. sanctitatis opinio, quem & multis

post

post obitum miraculis effulsisse referunt supracitati scriptores, præsertim Philippus Bergomensis in suppl. Chron. lib. 15, & P. Monodus in *Amedeo pacifico*.

Verumtamen hæc tanti, inquam non sunt, ut Basileenses omnino a schismate actutum pronunciemus absolutos. Si enim schisma purum, putumque est juxta S.Thomam 22. q. 93. art. 1, Ecclesiæ unitatem scindere, illeque sane voluntarie illam scindit, qui ab obedientia, discedit, quam legitimo Capiti debet Ecclesiæ; schismate proculdubio Basileenses fuisse infectos facillimum inferre illi est, qui eorum agendi rationem ex præmissa gestorum seria perspectam habeat, qua tam exiguus Episcoporum numerus, in invicem secum non consentiens, sed imo concertans, a Synodo recedentibus, aut ei resistentibus Summo Pontifice, plerisque orbis Episcopis, ac Principibus, eorumque Oratoribus, ac Nunciis, sola invidia, simultate, ira, & odio actus Pontificem indubium sede movit, & gradu dejecit. Quod si Nicolaus ejurandi schismatis Basileensibus negotium non facessivit, nec formam ullam præscripsit, id pacis ergo œconomia quadam sibi agendum putavit, satius habens, si schismate extincto segreges illi Sedi Apostolicæ ut parerent, adduci se demum paterentur, a quibus etiam se eligi passus quamvis sit, eam tamen sui electionem non probavit, sed silentio pressit, seu verius nullo in pretio habuit. Id totum ex lectione diplomatis, quod incipit *Ut pacis*, apud Hard.loc. indic., & alterius incip. *Tanto Nos pacem* apud eumdem Harduinum tom. 9. liquido adparet. Una cum Carolo VII. Rege Ecclesia Gallicana cum Basileensibus communione fuit conjuncta, eo maxime quod decreta eo in Concilio elaborata conventui Bituricensi summopere arrisissent, adeo ut ex illis pragmaticam sanctionem conflaverit; nihilominus tametsi a schismaticis Carolus VII, & Gallicana Ecclesia non abhorruerit, schismatis tamen probro affici nullo modo debent; nam Eugenio semper adhæsere, ac illi parendum sibi fore religiose semper duxerunt. Quamquam id non prætermiserim, quod Petrus Episcopus Meldensis Caroli VII. Orator ad Eugenium in Concilio Florentino habita oratione schismatis reos Basileenses satis egit; ut exinde conjicere sit Gallos alios schismati quoque Basileensium

defectionem deputasse. Cardinalem Arelatensem Basileensis factionis Principem, & acerrimum propugnatorem, quem *multorum facinorum reum, ac perditionis filium* Eugenius appellavit, ut refert Raynaldus ad an. 1442. n. 9, insigni profecto poenitentia tam ingens crimen postea diluisse oportet, ut indicat Spondanus an. 1438, ingentibusque lacrymis conflati schismatis culpam abstersisse, ac tanta in Eugenium molimina, sicut olim S. Cyprianus in S. Stephanum male gesta, virtutum operibus expiasse. Non absimili, potiori imo ratione notam omnem ab se amovisse Felicem V. dicimus, & maculam diluisse singularibus poenitentiæ, ac pietatis operibus adeo, ut signis, & prodigiis Deus ipsius sanctitatem testatam voluerit; ut propterea immerenti plane injuriam inferat, qui infamiam schismatis affricet. Quamobrem nec fides adhibenda Flavio Blondo, qui dec. 3. lib. 10. scripsit Felicem ideo dominio se antea abdicasse, quod ab Arjolis audivisset supremi Pontificatus infulis se fore ornandum. Neque magis Raynaldo, qui tom. 17. annal. ad cit. annum Felicem dicere non erubuit præcipuum seditiosorum concitatorem, & signiferum schismatis. Quippe id de pientissimo Principe dicere prohibet tum pius animi affectus, quo uni inserviendi Deo, rebusque cælestibus vacandi gratia abdicato Principatu in solitudinem se recepit, quove electioni de se factæ diu obluctatus est, neque adquievit, nisi postquam supremi in se Numinis iram extimuit; tum flagrans erga Religionem studium, quo non absque ingentibus sumptibus crucesignatis adversus Hussitas sacrum bellum agentibus suppetias tulit, statimque atque audivit Genevam appulisse hominem, qui errores contra fidem disseminaret, eò ipse convolans apprehensum hominem Ecclesiæ cohibendum, castigandumque tradidit, qua de re optime gesta ei per litteras gratulatus est Martinus V. anno 1429; tum summa in Ecclesiam devotio, qua rebus sæcularibus prope diem valedicturus Ludovicum filium etiam, atque etiam adhortatus est, ut Ecclesiæ defensorem, ac vindicem se exhiberet. Alienum præterea a schismate animum Felici jugiter insedisse, adeoque, si quid peccavit, ex ignorantia peccasse, non ex malitia, id suadet quod nuntio de ipsius obitu accepto Nicolaus litteris ad Ludovicum ejus filium

Sabau-

Sabaudiæ Ducem exaratis an. 1451. illum laudibus cohonestavit, atque illius ob præclara merita apud Apostolicam Sedem jugiter sub commendatione futuram augustam Sabaudiæ Domum scripsit. Postremo illud mihi, omniumque animo insidere velim, quod Felix Pontificatu abdicato frequenter repetebat: *Nunquam se majoribus a Deo beneficiis cumulatum, quam quum humiliaverat: opibus, atque honoribus, veluti quibusdam nebulis intellectum obtenebrari: unde ad Dei cognitionem non valet assurgere: arbores inspiciendas, quæ quo profundiores in terram radices agunt, eo grandioribus ad cælum assurgunt ramis: quare hominem ad Deum tanto majori virtutum ornatu appropinquare, quanto majori demissione deprimitur.* Confer Monodum in *Amedeo pacifico*, ac Thomam le Blanc in epit. hist. Regiæ domus Sabaudiæ tom. 2. Quæ hactenus de celeberrima controversia tam ingenti animorum æstu exagitata circa Constantiensis, & Basileensis Concilii decreta disputavimus, præter ea quam plurima, quæ ex Harduino, & Vonder Hart in disputationem nostram derivavimus, magnam partem accepta debemus, officiique loco referenda ducimus doctissimis viris Schelestratio, Pagio, Petitdidiero, Roncaliæ, & Orsio, quos duces sectati sumus. Agemodo reliqua, quæ e Conciliorum penu argumenta ad Pontificum vindicanda privilegia, adhuc suppetunt, breviori, qua fieri poterit, oratione percurramus, perstringamus, producamus.

Ex Conciliis Florentino, Lateranensi V, & Tridentino.

ARTICULUS V.

Ex Concilio Florentino.

§. I.

SAcro approbante Florentino Concilio Latinorum IX, generalium XVII. anno 1437. Basilea Ferrariam translato, Ferrariæ vero anno 1438. inchoato, ac Florentiam denique post sess. 16. transducto anno 1439. Eugenium constit. prælaudata, quæ incipit

pit *Moyses vir Dei* anno 1440. pridie Nonas Septembris promulgata in sess. 27., inter sessiones Florentiæ habitas num. 11. tres propositiones a pseudo Synodo Basileensi sess. 33. adversus Pontificis supremam potestatem editas tanquam impias, scandalosas, schismaticas, & sacræ Scripturæ, traditioni SS. Patrum, & ipsius met Concilii Constantiensis decretis rite intellectis contrarias damnasse, & reprobasse §. superiori, ut omnia ad pseudo-Synodum Basileensem spectantia uno sermone absolveremus, jam demonstravimus. Reliquum nunc est, ut ex eodem Florentino Concilio, quæ supersunt in hanc caussam, argumenta depromamus. Non equidem de Primatu Romani Pontificis, sed de prærogativis eidem Primatui adnexis, de quibusque agimus, Græcos inter, & Latinos in Concilio Florentino contentio exarsit, quas profecto quemadmodum a Basileensium pravis impetibus paulo ante egregie vindicavit Eugenius, ita paulo post a Græcorum schismaticorum obtrectationibus fartas, ac tectas Latini servarunt; quin imo in eamdem cum Latinis ut concederent tandem sententiam, Græcos ipsos adduxerunt. Igitur sess. 7. Ferrariæ habita Pontificis jussu disputatione inita ex parte Latinorum de additione particulæ *Filioque* ad Symbolum, Andreas Rhodius Colossensis Archiep. de Apostolicæ Sedis privilegiis hæc pronunciavit: *Quotiescumque error aliquis emerserit, Papæ incumbere necessitatem docendi populos catholicam veritatem, & totam Christi Catholicam Ecclesiam, & Patres omnes suscepisse auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & sequutos esse per omnia ejus doctrinam*. Julianus perinde Cardinalis recensitam Rhodii assertionem S. Agathonis Papæ sententia ex epist. in Synod. VI. perlecta confirmans, ista ex illa intulit: *Quoties de fide aliqua oritur dubitatio Romanum Pontificem debere, ac teneri illam declarare, atque illo docente omnes Synodos, & Ecclesiam universam debere hujusmodi veritatem sequi*. Quibus sane a Latinis duo Romani Pontificis privilegia, infallibilitas nimirum, & suprema auctoritas basilice extra omnem dubitationis aleam constituebantur, adeo, ut nefas esset eadem vel in invidiam vocare, vel ire inficias.

Equidem sess. 9, Bessario Archiepiscopus Nicænus ex parte Græcorum disputator iis respondere aggressus, quæ a Rhodio, & Ju-

& Juliano fuerant enunciata, postquam dictis de addenda particula *Filioque* offendisset, *De potestate autem*, subdit, *Occidentalis Ecclesiæ multa dicenda suppeterent, nisi aliud nobis esset propositum. Et scimus quidem, quæ sint jura, & prærogativæ Romanæ Ecclesiæ: nihilominus scimus etiam, prærogativæ ejus quos terminos habeant; nosse tamen volumus reverentiam vestram a nobis facultatem hanc* (addendi scilicet aliquid symbolo) *negari universæ Ecclesiæ, & Synodo vel etiam œcumenicæ, non tantum Romanæ Ecclesiæ. Quoniam igitur quantacumque polleat facultate Romana Ecclesia, minus tamen Synodo œcumenica, & universali Ecclesia: si nos id universali negamus Ecclesiæ, multo magis negabimus Romanæ. Negamus autem non ipsi a nobis, sed arbitramur hoc Patrum decretis negatum.* (Videlicet Ephesinæ, & Chalcedonensis Synodi.) Verum Bessarionem ab ea postmodùm resiliisse sententia, agnovisseque tandem Concilio generali Romanum Pontificem superstare, ex dicendis liquido patebit. Quamquam si is ab ea sententia non recessisset, nec suis, nec sibi certe cohæsisset, æqualisque constitisset. Non sibi, nam Romano Pontifici asserto in Ecclesiam primatu, ut qui S. Petri successor, & Christi Domini Vicarius in terris sit, eumdem asserere, si consequenter loqui velit, Concilio generali superiorem, ac in fide infallibilem necesse est: non suis, nam ex dictis de Conciliis generalibus Ecclesiæ Græcæ, & ex dicendis de traditione SS. Patrum ejusdem Græcæ Ecclesiæ constantissimum, atque exploratissimum est, eritque a SS. Patribus Græcis perpetuo ea duo Romani Pontificis privilegia agnita fuisse, & prædicata. Quamobrem quum Græci postea in Concilio Florentino, ipseque Bessario professi sunt se Pontifici Romano adserere ea omnia privilegia, quæ antiquitus possedissent, plane utrumque hoc quoque potestatis supremæ, & infallibilitatis privilegium saltem implicite fassi sunt.

Præterea sessione 18. Florentiæ habita, quæ inter hasce sess. ordine 2. est, & seqq. 19. usque ad 24. disputatum quum fuisset adversus Marcum Ephesinum a Johanne de Montenigro Ord. Prædic. de processione Spiritus S. a Filio, inter alia, *Nos*, ait, *qui sequimur Apostolicam Sedem, unam novimus caussam*

Fi-

Filii, ac Spiritus, Patrem; nam ab initio prædicationis Apostolorum fides nostra fulget sole splendidius: sermo enim Domini ad Principem Apostolorum Petrum, Portæ inferi non prævalebunt adversus eam, *non præteriit, non præteribit. Namque unicum fulcimentum, ac fundamentum omnibus Christianorum Ecclesiis est Romana Ecclesia; quippe quæ germanam habet pietatem, clauditque, & obstruit omne hæreticum os loquens in excelso iniquitatem*. Itaque Johannes Romanæ Ecclesiæ, sive ab ea indistinctæ Apostolicæ Sedis doctrinam Apostolorum Principi referendo acceptam, atque in argumentum insuper Concilio coram auctoritatem assumendo, rem omnem demum adversus inverecundum obtrectatorem illum se invictissime, omninoque confecisse confidit. Atque ita a Johanne approbante Synodo, applaudenteque eò demum res deducta est, ut Romani Pontificis in fide infallibilitas, potiorque potestas, quo utramque dicacissimus sycophanta detrudere adnitebatur, loco posita, & firmata, inque tuto fuerit collocata. Postquam vero Latinis Græci de Spiritus S. processione a Filio consensissent, sess. 25. in Concilii serie n. 9. Joseph Patriarcha Constantinopolitanus jampridem morbo affectus prope diem se moriturum intelligens, propria manu schedulam conscripsit, qua fidem suam hisce verbis exposuit: *Joseph miseratione Divina Archiep. Constantinopolis... Quoniam ad finem vitæ meæ perveni soluturus jam commune debitum, Dei gratia scribo, & subscribo sententiam meam aperte universitati meorum filiorum. Omnia igitur, quæ sentit, & dogmatizat Catholica, & Apostolica Ecclesia Domini nostri Jesu Christi senioris Romæ, ipse quoque sentio, & iis me acquiescentem do, & dico; profiteorque quoque Beatissimum Patrem Patrum, & Maximum Pontificem, & Vicarium Domini nostri Jesu Christi antiquæ Romæ Papam ad certam omnium fidem, nec non purgatorium animarum*. Subscriptum die 9. Junii anno 1439. Quibus quid aliud, dic sodes, intelligi datur, intendisseque ille dicendus est, quam quod eadem equidem, quæ de Pontificis suprema potestate, infallibilitateque alte Latinis nostris insedebat, tum demum sibi animo defixa esset sententia, nullo deinde modo avellenda, inque eamdem perinde velle, & percupere, ut Græci sui ultro, citroque con-

concederent, deque ea, utpote quæ ipsorum majoribus insita, acceptaque jugiter fuerat, deinceps se deterreri nulla sinerent ratione. Eadem in sess. S. Bernardinus Senensis etsi græci idiomatis ignarus, Spiritu S. tamen afflante repente e suggestu græce adeo sapienter, affatimque Græcis sermonem habuit de fide Ecclesiæ Romanæ, ut in admirationem rapti Græci non diu reluctandum duxerint fidei Romanæ Ecclesiæ consociari. Legendi Surius, Wadingus, & Berninus tom. 4. ad sæcul. XV. cap. *6.*

Postremo sess. 27. postquam de illo dogmate, ac præcipuo, scilicet de processione Spiritus S. utrinque convenisset, de Romanæ Sedis privilegiis, aliisque, quæ huc non spectant, dogmatibus actum est. Ecclesiæ suæ sententiam Græci his verbis explicuerunt: *De primatu Papæ sic est constitutum, ut quæcumque habebat ab initio, & ante schismata privilegia, rursus hæc ipsa habeat.* Biduo post Eugenium quum adiissent, Pontifex habens præ manibus scriptum circumplicatum illos sic alloquutus est: *Nos Deo juvante consentimus de omnibus, & una sumus conspiratione uniti. Restat adhuc modica dubitatio; utque antea diximus eam vobis scriptam damus*: Græcis vero rogantibus lecta est schedula, qua continebantur quatuor Pontificis postulata, primum (nam reliqua erant circa alia dogmata, Purgatorii &c.) auctoritatem Pontificiam spectabat, cujus majorem explicationem a Græcis expetebat, scilicet: *Ut Sedes Apostolica*, inquiens, *seu Vicarius Domini N. J. Christi summus Pontifex habeat sua privilegia, & licuerit ei suo jure, quippe ut summo Pontifici adjicere, quod sacro symbolo addidit*. Huic postulato se privatum responsum dare Græci (dicentes sibi ab Imperatore respondendi facultatem nondum factam) dixerunt: *Dicimus primum postulatum esse iniquissimum. Nam quomodo nobis affirmare liceat facultatem esse Romanæ Ecclesiæ addendi, seu demendi absque suis fratribus Patriarchis? Quapropter & si pium est, quod fuit additum, qui tamen hoc patrare ausus fuerit citra cognitionem synodicam culpa nequaquam vacabit*. Post hæc Johannes de Monte nigro semel, iterumque jubente Eugenio præclare de Romani Pontificis Primatu disseruit, congestisque ex utriusque Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ traditione testimoniis ostendit: *Quod sit summus Pontifex, &*

Petri successor, Christique Vicarius; & judicet, ac regat Catholicam Ecclesiam tamquam Doctor, & Pastor. His auditis post dies aliquot Græcorum Imperator jussit afferri libros; Græci vero præsules, ac doctores præhabita diligenti in suarum Ecclesiarum traditionem, ac jura inquisitione, tandem in eam abiere sententiam Romani Pontificis, quibus de agebatur, privilegia dubio omni procul esse admittenda, duobus dumtaxat exceptis, videlicet: *Ne convocet Synodum œcumenicam sine Imperatore, & Patriarchis, si conveniant; quod si advocentur, & non veniant, ne propterea impedimento sint, quominus Synodus fiat*. Alterum est: *Ut si quis putet se ab aliquo Patriarcharum pati injuriam, & veniat qui interposuit appellationem, ne Patriarchæ ipsi se sistant judicandos, sed Papa mittat in Provinciam quamque Inquisitores, & ibi per eos præsentibus negotiis in partibus, injuriam passus jus suum obtineat*.

Hæc quum ad Eugenium retulisset Imperator, ille die 22. Julii ejusdem anni 1439. respondit se velle integra omnia Ecclesiæ suæ privilegia manere, neque de iis particulam detrahi, velleque ad se fieri appellationes: nec non regendi, & pascendi, universam Christi Ecclesiam, uti ovium Pastori sibi concreditam potestatem agnosci: auctoritatem præterea sibi esse, & facultatem celebrandi Synodum œcumenicam, quum opus fuerit, & omnes Patriarchas parere ejus voluntati oportere. Ea de re habita est inter selectos ex utraque Ecclesia Theologos acerrima utrinque disputatio, qua absoluta Græci in domum Imperatoris secedentes collatis invicem consiliis sententiam suam de Romani Pontificis privilegiis scriptis mandarunt in hæc verba: *De primatu Papæ fatemur ipsum summum Pontificem, & procuratorem locum gerentem, ac Vicarium Christi, Pastorem, & Doctorem omnium Christianorum, regentem, & gubernantem Dei Ecclesiam, salvis privilegiis, & juribus Patriarcharum Orientis, & Constantinopolitanum quidem secundum esse post Papam, deinde Alexandrinum, post hunc esse Antiochenum, postremo Hierosolymitanum*. Nihil vero ultra se scripturos subjunxere Græci. Eugenio probata declaratio est, statimque unionis decretum a selectis ex utraque parte viris conscriptum; editaque pridie Nonas

nas Julii anno 1439. constitutio est, quæ incipit *Lætentur Cæli*; qua inter alia, quæ hujus instituti sunt, ita Eugenius fatur: *Item definimus sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam a D. N. J. Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur.* Hocce decretum cum Latini, tum Græci universi, uno dempto Marco Ephesino, (cujus pessima opera paulo post effectum est, ut Græci ad pristinum ingenium regressi, in schisma, a quo paulo ante resipuerant, turpiter relapsi sint,) propria syngrapha apposita prono animo, ulnisque ambabus sunt amplexati. Porro ea constitutio aliis verbis prius efformata fuerat, scilicet in decreto de privilegiis Papæ dicebatur: *Quod Papa haberet privilegia sua juxta determinationem S. Scripturæ, & dicta Sanctorum*: postremum hoc verbum *dicta sanctorum* Imperatori non allibuerat, unde obtendebat: *An si quis sanctorum in epistola honorat Papam, excipiet hoc pro privilegio?* Quamobrem significavit Eugenio, ut aut hoc corrigeret, sin ipse re infecta rediret, ejusque loco sufficeret verba hæc: *juxta tenorem canonum*. Julianus Cardinalis cum Imperatori, tum Græcis persuadere conatus est verba illa expungenda non esse, quum ex dictis Sanctorum Symbolum quoque fidei compositum sit, liturgia, & canones coaluerint, & sine dictis sanctorum nihil confectum. Græci denique præ habita deliberatione responderunt: habenda esse a *Papa sua privilegia juxta canones, & dicta Sanctorum, sacramque Scripturam, & acta Synodorum*. Postridie vero decretum unionis emendatum, & juxta tenorem superius expressum Imperatori, & Græcis Latini exhibuere, cui Græci universi utroque pollice subscripsere: atque ita numeris suis absolutum unionis negotium est.

Hisce animadversis duo exinde colligere est. 1. Equidem nihil ex Concilio Florentino detractum ivisse Romani Pontificis privilegiis, quibus de agitur. 2. Quin imo potius plurimum illis

privilegiis accessisse. Quod igitur ad 1. spectat, fateor Græcos illa privilegia Pontifici denegasse, attamen non consentanee, rectaque consecutione id ibant inficias. Siquidem semel asserto Romani Pontificis tali primatu, videlicet quod sit B. Petri successor, verus Christi Vicarius, atque factam a Christo potestatem habens regendi, & gubernandi universam Ecclesiam; asserere, si recta loqui vellent, sibique in sententia æquales esse, omnino oportebat perinde Pontificem Ecclesiæ universæ potestate præstare, nesciumque esse in fide aut falli, aut fallere. Atque revera ita affirmasse visus est Josephus Patriarcha, qui in confessione fidei ante obitum scripta professus est se omnibus his, quæ tenet, & docet S. Romana Ecclesia, integre adquiescere. Sed nec rectæ traditioni Græcæ Ecclesiæ inhærentes id inficiabantur. Quandoquidem, ut ex Conciliis Orientalis Ecclesiæ ostendimus, atque uti suo loco, quum de traditione Ecclesiæ Orientalis sermo instituetur, a SS. Patribus Græcis perpetuo Apostolicæ Sedi una cum primatu illa duo privilegia, veluti ejusdem appendices, adjudicata sunt, & asserta. 2. Græci negantes potuisse a Pontifice addici symbolo illam vocem *Filioque*, negarunt pariter eam additionem fieri potuisse a Concilio œcumenico, ac universa Ecclesia, ut ex responsione Bessarionis satis patescit: ea scilicet ratione, (etsi non recta) ducti, quod semel a Synodo statutum non posset amplius minui, addi, aut mutari: unde quum dixere Eugenio non licuisse eam particulam addere, & quum dixere id ei non licuisse absque consensu Patriarcharum, aut cognitione Synodica, duo dixere se se invicem collidentia, scilicet non licuisse etiam id Synodo universali, & non licuisse Eugenio id absque Synodi consensu: nisi id ea ratione dixerint, quod censerent a Pontifice non posse abrogari canones; quod idem censere debuissent etiam de Concilio: quod utrumque tamen ex parte quidem verum, scilicet quod canones circa fidem nec a Pontifice, nec a Concilio abrogari possint; at ex altera parte falsum, nempe quod a Concilio, multo magis a Pontifice abrogari nequeant (valide etiam sine caussa, licite vero ex caussa) canones circa disciplinam versantes.

Quod ad 2. vero spectat, esto ex Bulla *Lætentur* inferri nequeat

queat a Concilio Florentino expresse fuisse definitam hanc quæstionem, uti docent Duvallius par. 4. de suprem. Pontif. potest. q. 7., & Bellarminus lib. 2. de Concil. cap. 13; nihilominus ex eodem Concilio pleraque extundi pugno, quibus ea privilegia Romano Pontifici asserenda sint. Nam. 1. in Concilio Græcis Latini Rhodius, Julianus, Johannes &c. perpetuo credendum proposuere cum Latinis Pontificem infallibilem esse, atque suprema in Ecclesia potestate potiri: neque id unquam post disputationes ea de re habitas, post declarationes ab Eugenio a Græcis expostulatas, ac præsertim post editam constitutionem *Lætentur*, Græcos inficias ivisse legitur. Quinimo Josephus eorum Patriarcha, ut supra diximus, expresse scripsit se Romanæ Ecclesiæ doctrinæ adquiescere. Gemina sunt vero, & congruentia, quæ in respons. ad Marcum Ephesin. reposuit Josephus Episc. Methonensis: *In Romana*, inquiens, *Ecclesia nec infidelitas, nec turpe dogma unquam mansit*. Et infra. *A te emendari Romanam Ecclesiam nil opus erat: nam illa cunctarum est gubernatrix Ecclesiarum, & ægrotantibus Ecclesiis peritissime medetur, quum potestatem a Christo acceperit alias gubernandi, confirmandi, & corrigendi, non ut ipsa confirmetur ab aliis*: Et tu, *inquit salvator ad Petrum*, aliquando conversus confirma fratres tuos: *Non dixit confirmare a fratribus tuis, sed confirma*. Similia in apolog. adversus eumdem Marcum Ephes. scripsit Gregorius Protosincellus, ubi in laudem Pontificis prolatis ex SS. Chrisostomo, Theodoro Studita, Arcadio, & S. Cyrillo in III. Synodo, & Valentiniano in Synodo IV. egregiis, liquidisque testimoniis, *Quum igitur*, subjungit, *facultas illi* (Papæ) *sit exercendi judicium de fide, & sacerdotibus, jure & Christianorum omnium Doctor in definitione inscribitur*. 2. Græci in Concilio post declarationes ab Eugenio expetitas duo tantummodo excipiebant privilegia, quibus utique frui Pontificem nollent, scilicet potestatem congregandi Concilia sine Patriarchis, & appellationes ad Sedem Apostolicam, quæ duo quidem negata cum privilegiis ceteris Romani Pontificis componi facile poterant: nihilominus Eugenius eadem quoque agnosci, ac sibi omnimode adseri voluit; ut proinde convenerint Græci Pontificem esse Vicarium Christi, Pastorem, & Doctorem omnium,

nium, ac Dei Ecclesiam gubernandi, & regendi plenam a Christo D. potestatem habere, salvis dumtaxat jussis privilegiis Patriarcharum; ac proinde Eugenii postulatis illos fecisse satis, ejusque voluntati se integros permisisse, unde nullum deinceps illis supra ea re negotium fuerit facessitum, liquido adparet. 3. Græci quemadmodum Latini constitutioni *Lætentur* ex animo acquiescentes propriam syngrapham adjecere; at ea subscriptione Latini duobus præfatis Pontificis privilegiis deferebant; idem ergo præstitisse quoque Græcos oportet. Sed & id constitutio illa præseferebat; quippe eo ipso, quod Romanum Pontificem Petri successorem, Christi Vicarium, ac plenam potestatem habere regendi Ecclesiam universam definivit; id plane consequitur, quod Pontifex infallibilitatis prærogativa, supremaque in Ecclesia potestate præfulgeat: atque quidem, *Quemadmodum*, ut ait constitutio, *etiam in gestis æcumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur*. A Conciliis autem, atque canonibus Pontifici Romano illa privilegia satis asserta fuisse plurimis usque modo demonstravimus, eaque etiam a Patribus Græcis luculenter vindicata planum infra faciemus.

Haud me fugit equidem particulam illam *quemadmodum etiam* legendam juberi hoc modo a Natali: *quemadmodum &*, quomodo eam legerunt Blondus Eugenii IV. Notarius lib. 3. decad. 10; Vigerius Ord. Minor. Cardinalis in dechachordo chorda 10; Johannes Fischerus Roffensis Episc. in art. 25. adversus Lutheranas assertiones; Echius lib. 2. de primat. S. Petri cap. 25; Albertus Pighius lib. 4. de Hier. Eccles. cap. ult.. At nihil interesse nemo non videt, num legatur *quemadmodum etiam*, aut *quemadmodm et*: tò enim *et* Grammaticis frequenter idem est atque *etiam*. Nisi quod potius post Maimburgum, Launojum, &c. de Marca, Bossuetius, Natalis, & Rollinus tom. 1. suæ docendi, ac studendi methodi cap. 2. de studio linguæ græcæ legendum volunt non *quemadmodum*, sed *juxta eum modum*, *quo & in actis Conciliorum &c.*, quia nempe hic modus legendi græco textui respondet καθ' ὃν τρόπον: scilicet hac posteriori lectione Romani Pontificis auctoritatem coarctatam autumant, ita ut sensus sit a Christo accepisse illum potestatem quidem regendi Ecclesiam

fiam, fed juxta præfcriptum canonum, quibus Pontifex non fit fuperior. Næ fubleftæ fidei homines, atque ad fallendum compofiti pro ea, qua pruriunt libidine quaquaverfus Romani Pontificis privilegia lædendi, ac labefactandi, ut fucum facerent, neque ab apinis hifce, nugifque grammaticis fe abftinere noverunt, fatifque habuere. Nifi quod medius fidius fibi offendunt, ac maximopere hallucinantur.

Enim vero, ut illud prætercam verfionem illam pofteriorem gallicanæ linguæ potius, quam græcæ effe accommodam, quum græca lexica æque vertant χαθ' ὃν τρόπον per *quemadmodum*, atque *juxta eum modum*, obfervo 1. Quod illa particula *quemadmodum etiam* nequaquam falfæ interpretationi, ac fraudulentæ textus græci peractæ ab Abrahamo Cretenfi attribuenda eft, uti ei attribuunt laudati auctores; imo id non veriti, ut in dubitationem ftudiofæ, fallacifque illius interpretationis Latinos Patres Concilii Florentini adducerent: nam refert Silvefter Schyropulus unus Græcorum, qui in Concilio erga Latinos peffime erat affectus, refert, inquam, in hift. Concil. Flor., quod tum a Pontifice, tum ab Imperatore, plurimifque Patribus qua Latinis, & qua Græcis conftitutionis *Lætentur* quinque exemplaria utrumque textum five græcum, five latinum exhibentia fubfcripta fuere: num vero plura numero confcripta, & fubfcripta fuerint, non eft notum: ut ut fit, quinque optimæ notæ exemplaria hujufce decreti etiam num fervantur 1. in bibliot. Medicea, 2. in Caftro S. Angeli; 3. in biblioth. Vaticana; 4. in Colbertina, nunc Regia; 5. in bibl. FF. Min. ftrict. obferv. conventus Fefulani; atque in his quinque exemplaribus textus latinus hanc exhibet lectionem, *quemadmodum etiam in geftis &c.* Ergo ab Abrahamo Cretenfi ea interpretatio non eft inlata.

Obfervo 2., quod quifnam fuerit auctor Græcus actorum Concilii Florentini græce, & latine editorum hactenus latet eruditos; fiquidem ex græcis exemplaribus unicum repertum eft, quod lucem afpexit fine fcriptoris nomine anno 1526. fedente Clemente VII. typis Romæ excufum, a Bartholomæo Abrahamo Cretenfi latine redditum, *Florentina Synodus œcumenica octava* infcriptum; at emendatus eft mendofus titulus in verfione altera ejuf-

ejusdem græci codicis a Johanne Matthæo Cariophylo Cretensi, quæ in Conciliis gener. sub Paulo V. Romæ editis est impressa, atque in collect. Labbeana pariter exstat. Leo Allatius in notis crit. super hist. Concil. Flor. græce scriptam a Silvestro Schyropulo, quam latinam fecit Robertus Creigthon anno 1660, suspicatus est exercit. 5, quod scriptor græcus actorum Concilii Florentini fuerit Manuel Chrysocnce magnus Sacellarius; vel Theodorus Xanthopulus magnus Scevophilax. Laudes equidem Allatio sint pro eo, quo veritatis studio flagrabat in egregiis suis exercitationibus, utque adnotavit Labbeus, fides nec Schyropulo homini nihili habendo ignoto, ignobili, schismatico, hæretico, suisque infenso; nec Creigthono interpreti non absimili morbo laboranti, viro in Ecclesiam catholicam effreni, rabieque efferata in Pontifices optimos effervescenti, & deblateranti, omnino adhibenda sit; verum (pace ipsius sit dictum) fallitur de Manuele, ut qui a Concilio aberat, & Bessarioni in mandatis dederat, ut suo nomine subscriberet. Divinando postea Theodoro id tribuit nulli verisimillimæ innixus conjecturæ. Levissimæ non secus conjecturæ fidens Spondanus ad annum 1438. scriptorem illum græcum autumavit Matthæum Melenicensem, ut qui in act. sess. 25. postremo loco se nominat. Sed hæc conjectura tanti non est, ut nostrum extorqueat assensum. Videsis Labbeum observat. de edit. Concilii Florent., & Pagium brev. hist. crit. Rom. Pontif. in Eugenio IV. Quisquis igitur fuerit auctor ille Græcus editionis græco-latinæ actorum Concili Floren., id certum est illum turpiter hallucinatum errores propinare voluisse: nam disputatores enumerans cum ex Græca, tum ex Latina Ecclesia delectos, sex ex Græcis selectos, septem vero ex Latinis recenset: scilicet ex Græcis Marcum Ephesinum, Isidorum Ruthenum, Bessarionem Nicænum, Theodorum Xanthopulum, Michaelem Balsamonem, & Georgium Gemistum: ex Latinis vero Nicolaum Cardin. Albergatum, Julianum Card. Cæsarinum, Andream Rhodium, Johannem Forojuliensem, & duos Monachos Theologiæ Magistros; qui fuere Johannes de Monte nigro Ord. Prædicat., & Petrus Perquerii Ord. Min., & Johannem de S. Thoma Ord. Eremit. S. August. At vero Andreas de S. Cruce Romanus, & Apostoli-

stolici Consistorii advocatus Concilio Florentino præsens in suis differt. sex tantum ex Latinis delectos narrat, atque ex eorum numero Cardinalem Albergatum excludit, qui plane tum temporis Nurimbergæ Legatum Eugenii agebat. Alium in errorem lapsus scriptor GræcusEpiscopum Forojuliensem inter disputatores recensitum non Ludovicum, sed Johannem nominat. At Johannes ab Episcopatu Forojuliensi ad Anconitanum die *6.* Martii anno 1437, adeoque ante celebrationem primæ sess. Concilii, translatus fuerat: eodemque pariter anno die 14. Junii a Sanguinensi ad Forojuliensem Episcopatum translatus fuerat Ludovicus Ord. Min., ut refert Horatius Justinian. in notis ad 2. collat. actor. Concil. Flor., & post ipsum Pagius loc. citato. Utrumque hunc errorem ex scriptore illo Græco hausit, & sectatus est Natalis differt. 10. in hist. Eccl. sæculi XVI. Sed & fieri facile potuit, uti frequens factum a Græcis neminem latet, ut scriptor Græcus fraude usus, sive Anglus interpres ad fallendum compositus, uti viris hujusce furfuris familiare est, ad coarctandam Romani Pontificis auctoritatem pro tò *quemadmodum etiam*, transtulerit *juxta eum modum*, *quo &c.* Confer. clarifs. Allatium loco indicato.

Observo 3. difficile fieri potuisse, ut Eugenius, ac Latini, qui tunc temporis qua a Basileensibus, & qua a Græcis Romani Pontificis auctoritatem præsertim circa Concilia, & canones vindicare summis viribus enitebantur, id voluerint morem Græcis gerendi gratia, ut eadem Pontificis auctoritas tam arctis Conciliorum, & canonum limitibus comprehensa iret. Sensus igitur naturalis, obvius, & litteralis laudatæ constitutionis est: quod Romanus Pontifex plenam potestatem habeat regendi, ac gubernandi universam Ecclesiam, hancque ipsi potestatem a Deo factam probari ex S. Scriptura, & dictis Sanctorum, ut ajebat primum decretum, & sicut ait decretum reformatum, probari ex gestis Conciliorum, & sacrorum canonum, scilicet ex act.2. Concilii Ephesini; ex act.3. Concilii Chalcedonensis; ex can.2. Synodi VIII; verbo, ex actis Conciliorum generalium universim, ut satis constat ex dictis, & ex jure canonico multis in locis sæpius a nobis laudato. Unde alienum in sensum tò *Quemadmodum* intorquere

nihil est aliud, quam cavillari, & verborum contextui vim inferre. Ex quibus denique illud consequitur, quod contendimus, scilicet si Pontifex in Ecclesiam universam plenam habet potestatem, in Concilia quoque, & canones, ille profecto supra Concilia suprema fruitur potestate, atque falli, & fallere omnino est nescius: uti ex sequentibus magis firmabitur, planissimumque fiet, ut propterea iis oculi cæcultent oportet, admodumque rudis animus insit, qui nondum perspecta, nondumque persuasa hujusmodi habeant. Quapropter

Ex eodem Concilio Romani Pontificis auctoritas suprema enitescit; innotescitque magis, ac magis sensus constitutionis *Lætentur*. Nam, ut jam diximus, post Græcorum discessum audito, quod a Basileensi pseudo-Synodo decreta Pontificiæ potestati supremæ derogantia fuissent evulgata, Eugenius edita constitutione *Moyses* ea decreta infirmavit, & infregit. Postea vero, idest circa anni 1439. exitum, appulsis Florentiam Armenis unionis conciliandæ gratia cum Romana Ecclesia, cui Jacobus a Primadiciis Ord. Min. jam ab aliquibus annis laboriosam, egregiamque operam præstiterat, atque feliciter cum Armenis peracto unionis negotio, illis Eugenius publica in sessione instructionis decretum dedit, quod incipit *Exultate Deo* anno 1439. die 22. Novembris, non vero die 10. Decembris, ut scribit Raynaldus: inter quæ illud Armenis Eugenius credendum proposuit scilicet *Quidquid tenet, & docet S. Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia*; quod ultro, citroque Amenorum Oratores suo, & suorum nomine amplexati sunt. Rursus anno 1441. quum ad Florentinum Concilium accessissent quoque Jacobitarum Legati, quos illó adduxerat Albertus Sartianensis Ord. Min., publica in sessione coram Eugenio, Andreas Abbas Monasterii S. Antonii in Ægypto totius Jacobitarum gentis, & Johannis eorum Patriarchæ Legatus syriaco idiomate religiosam orationem habuit, in qua supremam Romani Pontificis potestatem laudibus celebravit; deinde unionem perfici demum postulavit exhibito legationis suæ instrumento, quod sic habebat: *Johannis humilis servus servorum Christi, Minister sedis S. Marci, magnæ scilicet Alexandriæ, & totius Ægypti, Lybiæ, Æthiopiæ, Pentapoleos Occidentalis,*

talis, Africæ, totiusque prædicationis Apostoli Marci, humilis, dico, in suis peccatis, petita prius venia, & absolutione ab ipso Domino, usque ad terræ pavimentum coram te justissime, & sanctissime Pater, inclino, perfectio Sacerdotii, Pastor optime, honestatis, ac sanctitatis Princeps, piissime ductor eorum, qui in via hujus peregrinationis incedunt, qui studio, ac sanctitate ceteris viam salutis ostendis, Domine Eugeni Papa magnæ Urbis Romæ, omnium Ecclesiarum christianorum Apostolice Pastor, Principum Christi sedium unice, venerande Patrum, ac Sacerdotum Princeps, & medice languentium animarum &c. legitur tom. 3. Concil. datum Chayren 12. Septembris anno 6940. secundum Græcos; secundum vero Jacobitas 1157. a tempore Martyrum, (scilicet persecutionis Diocletianeæ) a computatione Incarnationis Dominicæ 1440. Anno vero sequenti ab adventu Jacobitarum, idest 1442. (nam annus 1441. datus a decreto Eugenii pro hac unione nobis est 1442) Jacobitis tradita fuit instructio fidei ab Eugenio, qui inter alia ipsis recipiendæ tanquam œcumenicæ inter reliquas speciatim Florentinæ Synodi auctor fuit, sicuti quam proposuerat Græcis, & Armenis; atque quæ tenet, & docet Romana Ecclesia credenda proposuit. Quibus Andreas Legatus suo, & Jacobitarum nomine libens subscripsit. Porro Augustinus Patricius in summario Concilii Basile. testatur Bullam unionis Jacobitarum manu Eugenii, & Cardinalium subscriptam ab se visam una cum aliis actis ejusdem Concilii Florent., quæ in Arce S. Angeli asservantur. Narrat etiam Horatius Justinianus in sua edit. Concil. Florent. hoc decretum pro Jacobitis una cum decretis pro Græcis, & Armenis illi insertis transumtum fuisse ex Mss. codicibus Vaticanis; Bullario Rom., & ex originali Bulla in conventu FF. Min. strict. observ. Fesulano prope Florentiam asservata.

Ad hæc Albertus Sartianensis mox laudatus eodem anno Legatum Jacobitarum non modo, sed etiam secum eó adduxerat Petrum Diaconum Oratoris munus obeuntem Constantini Zaræ Jacob Imperatoris Æthiopum, vulgo dicti Presbyteri Johannis. (Zara Jacob dicebatur Æthiopiæ Imperator, ut adnotat Horatius Justinianus apud Harduinum loco indicato; quod cogno-

men significat filium, seu semen Jacob; quippe Imperatores illi se ex Jacob per Salomonem, & Reginam Sabam originem ducere gloriabantur.) Ut hunc Legatum in Concilio, quod majorem etiam auctoritatem ex loco obtineret, reciperet Eugenius, Concilium Florentia Romam post sess.10, in serie Concilii ordine 30. anno 1442. transtulit, referente Augustino Patricio in suo summario act. Concil. Basil. Romam ergo accessere etiam Abdalas Archiepiscopus Edessæ Ignatii Patriarchæ Syrorum, totiusque gentis nomine Legatus; cum Syris anno 1444. confecta unione in Concilio Laterani habito, Eugenius ipsis eam fidei regulam, quam Romana profitetur Ecclesia in sess. 1. Lateranensi, atque 31. in serie sess. Concilii Flor. tradidit. Anno vero 1445. in generali congregatione apud S. Petrum 7. Nonas Augusti celebrata Eugenius constitutionem edidit pro Chaldæis etiam, qui Nestorii erroribus, & Maronitis, qui Macharii Antiocheni, seu Monophysitarum, divinam scilicet dumtaxat voluntatem, & operationem in Christo asserentium, errore inquinati erant, quos prædicatione reduxerat Andreas Colossensis ab Eugenio in Orientem missus; qua constitutione edocebantur, non secus ac Jacobitæ, Æthiopes, & Armeni inter alia Romanæ Ecclesiæ fidem tenendam, ac edocendam. Extant constitutiones hujusmodi tom. 13. Concil.; & in collect. Harduini tom. 9. in actis ab Horatio Justiniano editis. Chaldæorum in Cypro agentium Metropolita Timotheus Tarsensis Archiepiscopus, & Isaacus Eliæ Maronitarum Episcopi nuncius, suo, suorumque nomine in professione fidei coram Eugenio Pontifice, ac congregatione generali emissa præclarum hisce Pontificiis prærogativis, quibus de agimus, perhibuere argumentum. *Profiteor, voveo, atque promitto ...... Eugenio Papæ IV. ... Quod semper manebo sub obedientia tua, & successorum tuorum, ac sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, tanquam sub unica Matre, & Capite omnium aliarum .... semper tenebo, confitebor, prædicabo, & docebo, quidquid tenet, confitetur, docet, & prædicat sacrosancta Romana Ecclesia, & quidquid ipsa reprobat, anathematizat, damnat, reprobo, anathematizo, & damno.* Referuntur ab Eugenio in constit. *Benedictus sit Deus.*

Nec est cur Natalis ajat Concilium, quod Florentiæ post Græ-

Græcorum discessum mansit, ac Romam deinde translatum est, Concilii œcumenici auctoritate carere, utque careat in caussa extitisse Græcorum a Concilio recessum. Nam ipse Natalis Basileense generale fuisse contendit etiam primis sessionibus, quibus tamen vix decem interfuerant Episcopi, quia nempe omnes accersiti fuerant, idque sat fuisse ait, quamvis non interfuerint. At Græci nondum discesserant, quum advenerunt Armeni, neque eos latebat alios expectatos tum Orientales, & cum omnibus de unione agendum fuisse, finiendumque pactum fœdus; quapropter si Concilio interesse amplius noluere, non exinde Concilio derogatum est. Quinimo Natalis fatetur a Græcis ante discessum Summo Pontifici, ac Latinis Episcopis operis curam derelictam, ut unionis negotium cum ceteris Orientalibus absolverent: *Unde & huic Armenorum unioni*, ait, *ac decreto de ea edito spiritu interfuisse Græci dici possunt*. Quorsum ergo obtrudit Synodum œcumenicam esse desiisse post Græcorum discessum, quum illi libertime, ac sponte discesserint, ac post discessum a Latinis cetera communi nomine peragenda dereliquerint? Adde, quod, ut supra innuimus, Eugenius Jacobitis, ut Synodo Florentinæ tamquam vere œcumenicæ caput submitterent, seque animo devoverent, jussit. Sed & tom. 1. actor. Concil. Trid. sub Paulo III, quæ in arce S. Angeli asservantur, habetur; quod die 26. Februarii an. 1547, quum Episcopus Clodiensis in congregatione generali excitasset difficultatem de Bulla unionis Jacobitarum, quasi ea non pertineret ad Concilium Florentinum, confirmaretque hoc ipsum ex data Bullæ 1441, quum Concilium explicuerit pridem anno 1439, quo consignata est Bulla unionis Græcorum, Cardinalis a Monte, Marcellus nempe Cervinus, ut admonet Harduinus in notis part. 3. Concil. Florent. collect. Hor. Justin. dixit: Hallucinari eos, qui putant finem Concilii Florentini fuisse unionem Græcorum, quum longe post, tres scilicet fere annos perduraverit, usque videlicet ad annum Domini 1442, quo anno 6. Kalendas Maji celebrata sessione Romam translatum fuit: patere id ex diversis constitutionibus medio illo tempore editis, quæ in actis Concilii habentur, & annotantur in summario Concilii Basileensis per Augustinum Patricium Canonicum Senensem. Ita refert Horatius Justi-

Justinianus part. 3. act. Concil. Flor. Ad hæc Eugenius post Græcorum discessum publice a Johanne de Turrecremata apologia adversus Basileenses adornata enuntiari hæc voluit: *Concilium Constantiense non fuisse œcumenicum, nisi post unionem trium Obedientiarum: Papam legitimum supremam habere in Ecclesia auctoritatem: Concilium universale non habere immediate a Christo potestatem: Conciliorum universalium auctoritatem, & decretorum firmitatem ab Apostolicæ Sedis auctoritate immediate pendere: Concilium supra Papam indubium nullam habere potestatem: Decretum Concilii Const., quo Papa Conciliis subjicitur, non fuisse universale, aut illud tantummodo tempus respexisse: nunquam Concilium Constantiense decrevisse Concilium esse Papa legitimo superius: Basileensium propositiones veluti hæreticas damnari potuisse: Basileensium decreta nunquam ab Eugenio probata fuisse: Conciliorum decreta necessario a Papa esse confirmanda &c.* Hæc, inquam, Eugenii jussione edisserebat Johannes de Turrecremata; id audiebant, legebantque Latini; neque tamen, non dicam Eugenio, sed Turrecrematæ negotium ullum facessendum existimarunt. Vero itaque verius est a Concilio Florentino Summi Pontificis supremam potestatem agnitam fuisse, & assertam. Præstat jam, ut ad reliqua ex Conciliis Later., & Trid. monumenta exquirenda convertatur sermo.

Ex Concilio Lateranensi V.

§. II.

ANtequam Concilii Lateranensis acta expendantur, operæ pretium duco acta pro auctoritate Pontificis vindicanda a Pio II. expendere. Maimburgus, Natalis, & Bossuetius Pium II. dum constitutionem incip. *In Minoribus* edidit, humani aliquid passum esse, ac pessime revocasse, quod optime asseruerat, scilicet Papam Concilio esse inferiorem, mutataque conditione illum sententiam mutasse, dixerunt. At illorum audacibus dictis; quæ adhibenda sit fides, ex superioribus, ac sequentibus prudens, apathesque lector dijudicet, & decernat. Antequam Pius II. renun-

nuntiatus esset, quumque adhuc Æneas Silvius audiret, anno 1452. in oratione habita adversus Australes satis declaravit se pristinæ suæ opinioni de Concilii supra Papam auctoritate jam ab eo tempore valedixisse. Qua de re recolenda, quæ diximus in ℞. 5. ad decreta Concilii Basileensis. Pontifex vero renuntiatus indicto conventu Mantuano anno 1459, ut refert Gobelinus Persona in commentariis Pii II. lib. 2, cui intererant Oratores Orientales ex Morea, seu Peloponeso, Cypro, Rhodo, Lesbo, nonnulli etiam ex Asia, Macedonia, Epiro, Bosnia, & Illyrico: ex Occidentalibus vero Oratores Friderici Imperatoris, Caroli VII. Galliæ, Henrici Angliæ, Casimiri Poloniæ, Johannis Aragonum, Mathiæ Hungariæ, Ferdinandi Neapolis, Renati Siciliæ, Stephani Bosniæ Regum; Sabaudiæ, Burgundiæ, Bavariæ, Britanniæ, & Austriæ Ducum; tum Venetorum, Florentinorum, Mediolanensium, Genuensium, & aliorum, ad quem Præsulum quoque plurimi accesserant, horum unanimi consensione, & voce concordi Bulla edita anno 1460. die 18. Januarii, quæ incipit *Execrabilis*, appellationes omnes a Pontifice ad futurum generale Concilium tanquam erroneas, & detestabiles una cum suis auctoribus damnavit, atque ita appellantes tanquam hæresis fautores, & læsæ majestatis reos plectendos esse decrevit. Quumque, hac constitutione posthabita, Gregorius Heimburgius Sigismundi Austriæ Ducis Orator ejusdem Sigismundi nomine, qui ob vexationes Nicolao Cusano Cardinali inlatas, a Pio II. sacris fuerat interdictus, dirisque cunctis devotus, ab hac Pontificis sententia ad futurum Concilium adpellasset, instrumento appellationis Florentiæ ad valvas Ecclesiæ affixo, Pius litteris ad Germanos datis vehementer in Heimburgium indignatus postquam dira multa, probraque dixisset, ideo, quod prælaudatam constitutionem appellationes prohibentem minoris, nihilique fecisset, illum a divinorum consortio demum abscidit, pœnisque plectendum devovit, subegit, devinxit, quæ iis incumbunt, qui de religione, ac de majestate damnantur. Quibus ille diris inflictus in Bohemiam ad Hussitas demum obiit. In Sigismundum quoque animadvertit Pontifex, qui a Pontifice ad Concilium ausus fuerat appellare, atque ipsius fautorem Tridentinum Episcopum gra-

gradu deturbavit. Mitius sibi agendum putavit Pius cum Galliæ Rege, ac Regno; nam etsi jussu Caroli VII. Johannes Dauvet procurator occasione minarum, quas Pontifex in pragmaticam sanctionem intentarat, ad Concilium provocasset, nihil illi, aut Regi Pius succensendum duxit propterea, scilicet ne tantum Regnum in discrimen adduceret. Sub id temporis anno 1461. Dietherus Isemburgensis Archiepiscopus Moguntinus, quia non persolverat annatam, a Judicibus Curiæ Romanæ anathemate innodatus Sigismundi Austriaci exemplo ad futurum Concilium appellationem interposuit; ac indicto Germanorum conventu nihil non egit, ut Proceres in partes raperet, atque appellationi efficeret adhærentes. Nuncios ad conventum Moguntinum Rodulphum Decanum Wormatiensem, & Franciscum Canonicum Toletanum misit Pius; ubi publico in conventu Rodulphus Diethero inter alia hæc exprobravit, ut refert Gobelinus lib. 6: *Oro, a quo judice provocasti? Ab eo certe, qui non habet in terra superiorem; nam quis major Papa in terris? Quæ celsior auctoritas? Quæ sublimior dignitas? Quæ potestas altior, quam Jesu Christi Vicariatus* &c. Rodulphi oratione persuasus Conventus nihil eorum fecit, quæ Dietherus efflagitabat; qui & pudore suffusus appellationem devovit, & damnavit; sed paulo post ad ingenium relapsus a Pio II, quam promeruerat, geminam subivit pœnam; scilicet sacris omnibus in Ecclesia interdictus, sedeque sua ingenti non absque ignominia motus, ei suffecto Adolpho Nassoviensi Comite, qui denique resipiscens absolutionem quidem a Nuncio Pontificis accepit, sed pristino gradui non est restitutus.

Ad præclara hæc postquam tum libro inscripto *De moribus Germanorum*, tum in conventu Mantuano gravibus verbis pragmaticam sanctionem improbasset, nihil non egit Pius, ut Ludovicum XI, qui sub id temporis Carolo VII. patri in Regno Galliæ successerat, adduceret ad eamdem pragmaticam sanctionem abrogandam, quam ut abrogaret gravissimas ad Carolum VII. dederat litteras Eugenius, ut legere est apud Raynaldum ad annum 1439, qua inter alia decreta Concilii Basileensis, atque ea quoque Pontificiæ potestati adversa comprehendebantur. Votis Pontificis optimi annuit Ludovicus, Pioque inscriptis litteris Tu-

Turonis die 27. Novembris anno 1461. pragmaticam sanctionem delevit, iis potissimum permotus argumentis, quod pragmatica sanctio effervescente schismate per seditionem condita fuisset: auctoritatem Sedis Apostolicæ labefactaret, ejusque juribus infesta esset, & incommoda: licentiæ Præsulum fræna laxaret: aliorum Regnorum cum Ecclesia consensioni absona esset: a minoris auctoritatis Præsulibus contra Apostolicæ dignitatis apicem, decusque fuisset procusa. Haud tamen facile fuit pragmaticæ hujus usum, qui jam a 23. annis invaluerat, aboleri; nam anno 1464. Pio II. vita functo, suprema Senatus Parisiensis curia pragmaticam sanctionem retinendam, ac vindicandam suscepit, ac Ludovico Regi enixe suasit; protestata interea Curia illa se nolle dignitati, & auctoritati Pontificis quidquam detrahere. Præterea Academia Parisiensis ausu summo tam a Rege, quam a Pontifice ad futurum Concilium provocare non dubitavit; & post Ludovici fata Regni Ordines pragmaticam, ut integram, sacramque juberet, a Carolo VIII. precibus infimis postularunt, de qua tamen rursus infra, quum de Concilio Later. sermo fiet, nam reliqua Pii II. egregia pro auctoritate Pontificis sarta, tectaque custodienda facinora prosequi impræsentiarum præstat.

Concilio Florentino, qui adfuerant Græcorum Imperator, & Patriarcha suo non modo, sed etiam totius Ecclesiæ Orientalis nomine, cujus procurationem gerebant, cum Occidentali Ecclesia de fidei dogmatibus convenerant, inter quæ de Romani Pontificis auctoritate. At decretum unionis in Concilio editum, cui Græci morem gesserant, tres Patriarchæ Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus amplecti principio detrectarant, qui postmodum facti pœnitentes conventu suorum Provincialium habito, moraque omni posthabita, atque suscepto pervolupe decreto Romano Pontifici se se integre permiserunt, velleque illi imposterum tamquam Christi Vicario obtemperare lata lege se obstrinxerunt; atque ad ea enuntianda Legatum miserunt Moysen Archidiaconum Antiochenum. Hunc trium Patriarcharum Legatum anno 1460. Senis, ubi tum degebat, Pius loquentem excepit, Patriarcharum consilium probavit, fidem, cui animos adjicerent, proposuit, obedientiam, cui ex officio se mancipa-

rent, præscripsit. Tantum autem abest, ut refragrati illi sint, ut potius in verbo Pii ultro,citroque requieverint. Postremo idem Pontifex memor eorum, quæ juvenis, ac in minoribus agens verbis, & scriptis pro Concilio Basileensi propugnaverat, quamvis & jam pridem se verbis,& factis ea apud Eugenium Pontificem retractasse conscius esset; nihilominus ne quid inde offendiculi in Ecclesia Dei remaneret, &, ut ipse inquit, ne aliquando inquiant aliqui: *Qui hæc scripsit in Beati tandem Petri Cathedra sedit: ita scripsit Æneas, qui postea Summum Pontificatum adeptus Pius II. appellatus est, nec invenitur mutasse propositum; qui eum elegerant, ab iis scripta ejus approbata videntur*; edita constit. *In Minoribus*, rescidit, damnavit, & revocavit, quæ olim pro Synodo Basileensi adversus Eugenium scripserat. Diploma retractationis Romæ sexto Kalendas Maji anno 1463. datum legitur tom. 1. Bullarii Rom.; in collect. Labbeana tom. 13, Harduini tom. 9, & apud Bzovium, & Raynaldum ad eum annum; datum vero fuit præsertim ad Universitatem Coloniensem, quia ad eamdem Universitatem dialogorum libellum quondam conscripserat pro Concilio Basileensi adversus Pontificem. Recole dicta cum in prolegomeno ad Concilia Pisanum, Constant., & Basileense; tum in resp. 5. ad decreta sess. 4, & 5. Concilii Const., piget enim actum agere. Jam ad Lateranense Concilium gradus faciundus.

Concilium Lateranense V, in serie Conciliorum Latinæ Ecclesiæ X, universalium autem XVIII., sub Julio II. usque ad sess. 5. inclusive an. 1512, sub Leone X. usque ad 12. celebratum præclara nobis argumenta pro Romani Pontificis suprema potestate asserenda præbet. Verum illud præmittere non abs re erit, quod Julium II. inter, & Ludovicum XII. Galliæ Regem infausto dissidio fervente, belloque inter Regem, & Pontificem flagrante, propterea quod Ducatu Mediolanensi, & Comitatu Astensi Regem expoliare Pontifex moliretur, Cardinales numero 9. a Julio seccessione facta Pisanum conventum sub generalis Concilii titulo indixerunt, & anno 1511. die 5. Novembris illo inconsulto, invitoque inchoarunt. In eo sess. 3. decreta Concilii Basileensis de suprema Concilii supra Pontificem potestate redintegrarunt, nem-

nempe ut exinde ansam, animumque caperent quodlibet flagitii pro exasperato, sævoque ingenio in Pontificem audendi, & attentandi. Mediolanum deinde translato conciliabulo an. 1512. sess. 8. die 21. Aprilis Julium II. contumaciæ tertio accusatum ab omni Pontificatus administratione suspendere impie pariter, & impudentissime ausi sunt. Quibus peractis Lugdunum profugæ nihil præterea sub Concilii nomine gessere. Pro pseudo-Synodo illa Pisana scripsit projecti pudoris homo Philippus Decius jurisconsultus Mediolanensis: contra vero pro Summi Pontificis auctoritate supra Concilium scriptis pugnavit Thomas de Vio Cajetanus, postea Cardinalis, cujus librum confutandum ad Parisiensem Academiam a Pisanæ pseudo-Synodi Cardinalibus missum refellere reapse adorsus est Jacobus Almainus Doctor Parisiensis lib. de auct. Eccles.. Scripsit etiam pro Julio II. apologeticum contra Philippum Decium Angelus Vallisumbrosæ Monachus, cujus tamen opus parvi pendit Spondanus ad an. 1511. Supervacaneum est ostendere, nam res ex se manifesta est, Pisanum conventum pseudo-Synodis esse adcensendum; uti illum, cui Romani Pontificis assensio desiderata est, Præsulum adsistentia defuit, nam non ultra 14. Episcopi, & quidem ex Gallia duo, ex Ducatu Mediolanensi reliqui, & hi quoque a Capite suo legitimo divulsi, interfuerunt; Principes demum, Præsules, Ecclesiæ, Academiæ, Pontifex intercessere, qui Synodo Lateranensi tanquam legitimæ adhærendum sibi religiose duxerunt, Pisano conventu penitus exploso, & expuncto, cujus denique acta Concilium Lateranense sess. 2. devovit, & damnavit. Quinimo Cardinales illi segreges, in Julium II. contumaces, purpura ab eo exuti, ideoque a Pontificiis comitiis exclusi ad Leonis X, qui Julii II. hominem exuti locum impleverat, clementiam confugerunt, ac supplices veste privata in Pontificio consistorio detestati solemniter Pisanum conventum, uti spurium, seque reos fassi veniam, ac pristinam dignitatem reportaverunt. Quoniam vero illò processit oratio tandem, ut de iis, qui Lateranensi Concilio adhæsere, sermo incideret, operæ pretium arbitror illos indicare, ut ex illorum numero generalis Concilii auctoritatem Concilio Lateranensi V. accessisse liquido adpareat; atque revin-

cantur quotquot Concilio Lateranensi V. ea ratione detractum volunt, quod generale non fuerit.

Concilio itaque Lateranensi V. adstipulati sunt Ferdinandus Rex Aragonum, & Siciliæ, suo, & Johannæ Castellæ Reginæ, cujus ditionum administrator erat, nomine, Oratore misso Hieronymo de Vich, uti constat ex sess. 2; Maximilianus Imperator Oratore misso Matthæo Episcopo, & Principe Guelensi, uti legitur sess. 3; Leonardus Lauredanus Dux Venetorum, & serenissima Respublica Legato misso Francisco Foscaro, ut patet ex sess. 4; Sigismundus Rex Poloniæ, cujus litteræ sess. 7. referuntur; Emmanuel Rex Lusitaniæ; Sabaudiæ, Mediolani, & Montisferrati Duces; Brandeburgi, & Mantuæ Marchiones; Lucensium, & Florentinorum Respublicæ, aliique Principes. Præterea Ludovicus XII. Galliarum Rex per Oratores suos Fridericum Cardinalem de Sanseverino, Claudium de Seysello Episcopum Massiliensem, & Ludovicum Forbin Pisano conventu ejurato pure, libere, ac simpliciter sacrosancto Lateranensi Concilio tamquam vero, unico, & legitimo adhærere se professus est, uti legitur sess. 8. Ea quoque de re Episcopos quinque, Theologos duos, in jure Doctores binos ad Concilium direxit, qui suo, & totius Ecclesiæ Gallicanæ nomine Lateranensi Concilio adsociarentur: sed Maximiliano Sfortia Duce Mediolanensium, in cujus dominium Galliarum Rex prætendebat, commeatum liberum denegante, in Cœnobio Ulciensi Ord. S. August. Taurinensis Diœcesis, quatuor pene mensium spatio substiterunt, quibus elapsis de salvo conducto recipiendo desperantes coram ordinario Judice ejusdem loci, Notariis Apostolicis, & viris spectatissimis protestationem edidere, quæ juridico instrumento excepta, atque expressa ad Leonem X. ab ipsis missa est, una cum litteris obsequii, & observantiæ refertissimis. Profitebantur porro erga Sedem Apostolicam hujusmodi hactenus æquum sibi animum insedisse, ut ab illius unitate nunquam voluerint, minusque in futurum velint ullo modo desciscere: sed illius mandatis imo jugiter, ut par erat, parere. Ad hæc Pisano conventu abdicto, individue adhærere se, adhæsurosque, quoad in vivis agerent, Lateranensi Concilio pollicebantur, infimis interea

terea

terea precibus ad ipsius Pontificis pedes provoluti postulantes a Leone X. absolutionem a quacumque censura, & pœna, quas forsan occasione dictæ congregationis Pisanæ incurrissent, præstito juramento de parendo mandatis Ecclesiæ, & Sanctissimi Domini Leonis Papæ X: ita habetur sess. 9. Postremo adhæsere Anglia, Dania, Norvegia, Scotia, &c. missis amplissimis legationibus, referente Raynaldo ad an. 1512. Quæ demum Pontificis adjecta præsentia defectum quemlibet affatim supplente, ad Concilium generale conficiendum, efficiendumque, ut ad œcumenici auctoritatem, locumque Concilium Lateranense V. assurgeret, & ascenderet, siquidem nondum satisfuerunt, profecto nescio quid tandem satis futurum sit.

Ad trutinam modo ut revocemus, quæ ex Concilio Lateranensi V. ad vindicandam supremam Pontificis auctoritatem afferri possunt, operæ est pretium afferre, quæ sess. 11. sacro approbante Concilio statuit Leo X: scilicet constitutionem, quæ incipit *Pastor æternus*, quave pragmatica sanctio abrogata fuit: ejus in locum pactis Bononiæ concordatis eumdem Leonem X. inter, & Franciscum I, substitutis. In ea ergo egregia hæc inter alia habentur: *Nec illud movere debet, quod sanctio ipsa, & in ea contenta in Basileensi Concilio edita, & ipso Concilio instante a Bituricensi congregatione recepta, & acceptata fuerunt: quum ea omnia post translationem ejusdem Basileensis Conciliii per felic. mem. Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum factam, a Basileensi conciliabulo, seu potius conventicula, quæ præsertim post hujusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere poterint; quum etiam solum Romanum Pontificem pro tempore existentem, tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenum jus, & potestatem habere, ne dum ex S. Scripturæ testimonio, dictis SS. Patrum, & aliorum Pontificum prædecessorum nostrorum, sacrorumque Canonum decretis, sed propria etiam eorumdem Conciliorum confessione manifeste constet, quorum aliqua referre placuit, reliqua vero, utpote notoria, silentio præterire. In Alexandrina enim Synodo Athanasio ibidem existente Felici Rom. Pontifici ab eadem Synodo*

scri-

scriptum fuisse legimus : Nicænam Synodum statuisse : non debere absque Romani Pontificis auctoritate Concilia celebrari . Neque nos latet etiam Leonem (I.) *Pontificem Ephesinam II. Synodum ad Chalcedonem transtulisse . Martinum etiam Papam V. Præsidentibus suis in Concilio Senensi potestatem transferendi Concilium , nulla consensus ipsius Concilii mentione habita , dedisse . Ephesinam quoque I. Synodum Cælestino ; ac Chalcedonensem eidem Leoni ; sextam Agathoni ; septimam Hadriano I ; octavam Nicolao I , & Hadriano II. Romanis Pontificibus . . . . maximam reverentiam exhibuisse , eorumdemque Pontificum institutionibus , & mandatis in sacris Conciliis per eos editis , & factis reverenter , & humiliter obtemperasse . Unde Damasus Papa , & cæteri Episcopi Romæ congregati scribentes de Concilio Ariminensi Episcopis in Illyrico constitutis præjudicium aliquod per numerum Episcoporum Arimini congregatorum fieri non potuisse testantur ; quandoquidem constet Romanum Pontificem , cujus ante omnia debebat spectari decretum , talibus non præbuisse consensum ; eumdemque Leonem Pontificem universis Siciliæ Episcopis idem scribendum voluisse appareat : consueveruntque antiquorum Conciliorum Patres pro eorum , quæ in suis Conciliis gesta fuerunt , corroboratione a Rom. Pontifice subscriptionem , approbationemque humiliter petere , & obtinere ; prout ex Nicæna, Ephesina , Chalced., sexta, septima . . . quod etiam novissime Constant. Patres fecisse constat . Quam laudabilem consuetudinem si Bituricenses , & Basileenses secuti fuissent , hujusmodi molestia procul dubio careremus .* Hæc ille , quæ explicata , & dilucida , expressa , & decretoria adeo sunt , ut glossemate , quo planiora fiant , ac persuasiora vel ingenio fastidiosioribus , non indigeant . Legitur inter const. Leonis X. sub num. 20. in Bullar. Rom. , in eaque continentur pacta concordata Bononiæ cum Francisco I , atque caussæ gravissimæ recensentur , quibus ad abrogandam pragmaticam sanctionem , eidemque subroganda concordata Bononiensia Rex Galliarum , atque optimus Pontifex adducti fuerint : quamvis Senatus , & Universitas Parisiensis illi constitutioni insolenter intercedere , atque ab illa audacissimam interponere appellationem non fuerint veriti .

Ad hæc eadem sess. 11. constitutione edita , quæ incipit *Pri-*

Primitiva illa Ecclesia, paucis quidem, sed praeclaris Romanae Ecclesiae prae aliis praerogativas complexus est; quae Ecclesiae universae gravissima sollicitudine distenta, ut nulli unquam deesset, sed quibus praeerat, omnibus prodesset, in omnem Ecclesiam curas suas dividens, aliasque in partem sollicitudinis advocans: *Parochias instituit; Dioeceses distinxit, Episcopos creavit, & Metropolitas praefecit, ut tanquam membra Capiti obsequentia cuncta secundum ejus voluntatem salubriter in Domino, & tanquam rivuli a perenni fonte, Romana videlicet Ecclesia derivantes, ne angulum quidem Dominici agri irrigatum dimitterent*. Praetermitto silentio Petri Maronitarum Patriarchae, & Eliae eorumdum Principis litteras obsequii, obedientiaeque plenas Pontifici sub id temporis redditas, nam de his alias opportunius. Accedit, quod sess. 12, ac ultima absoluta Leo constitutione edita, quae incipit *Constituti* inter Bullas ipsius num. 17. in Bullar. Rom., postquam Imperatorem, Reges, ac Principes Christianos, quod & nos supra adnotavimus, eidem Concilio legitime in Spiritu Sancto congregato adstipulatos fuisse perhibuisset, Concilii Lateranensis gesta, & facta omnia, & singula, & litteras editas sacro eodem approbante Concilio approbavit, & confirmavit, prohibens sub poena excommunicationis latae sententiae omnibus, & singulis Christifidelibus, ne absque speciali Apostolicae Sedis licentia ea interpretari praesumerent. Quid demum, quod in Concilii sess. 12. praefuisse Pontificem; octodecim interfuisse Cardinales; tres Patriarchas Alexandrinum, Antiochenum, & Aquilejensem; octoginta sex Archiepiscopos, & Episcopos; nec non Regum, Imperatoris, ac Principum Oratores referunt acta? Jam vero quis non adversariis, quum de Concilio Constantiensi ageretur, conclamantibus actum de Pontificis potestate supra Concilium, vicem rependens, potiori jure pronunciet: absolutissime tandem actum de potestate Concilii supra Pontificem? Quis, inquam, confidentissime cum Concilio pariter, & Pontifice non pronunciet: actum, basilice actum?

Nihilominus (viden homines praejudicata opinione praeoccupatos ad evadendum aditum per devia quaelibet, & detorta quaerere) Natalis loc. cit., Bossuetius cap. 18. post Launojum, & Du-

Dupinum, eorumque symmistæ frustra hæc ex Lateranensi Concilio, seu ex Leonis constitutione ab ultramontanis Theologis contra decreta Conciliorum Const., & Basileensis de suprema Conciliorum auctoritate objici obtendunt. Nam 1. inquiunt fatente Bellarmino lib. 2. de Concil. cap. 13, & post ipsum Duvallio 4. par. lib. de suprema Pontif. potestate q. 7, a nonnullis dubitatum est an hoc Lateranense Concilium fuerit vere generale. Et sane Lateranense V, subtexunt, Gallicana Ecclesia, Parisiensis Academia, virique ex Nationibus aliis plerique docti, probique œcumenici nomine non esse inscribendum existimant, utpote quod ex 85.dumtaxat Patribus magnam partem Italis constans, universæ Ecclesiæ repræsentandæ impar fuerit. Leo itaque cum sua Lateranensi Synodo Conciliorum generalium Constant., & Basile. decreta abrogare, graduque detrudere nequivit. 2. Sed nec, subjungunt, abrogare voluisse existimandus est: nam nec ante controversia ista ad examinis incudem, satis, ut oportuisset, ac rei magnitudo expostulasset, exacta est; nec rogatæ sententiæ Patrum, ut fuisset par: unde sententia illa: *Romanum Pontificem tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem* &c. habenda est uti propositio incidens, non ut principalis: non ut decretum, sed ut decreti ratio. Nemo autem nescit, inquiunt, falsis interdum rationibus Pontifices Maximos differendo uti posse. 3. Nisi conciliari ea ratione possit, pugnantia, subinferunt, sensit, scripsitque Leo X, quum hinc significet non improbare se, quæ ante translationem a Synodo Basileensi decreta fuerant, decretum vero fuerat Pontificem Concilio esse inferiorem: inde vero affirmet Pontificem auctoritatem habere super omnia Concilia.

Verumtamen adeo perspicuus est constitutionis illius sensus, ut eum interpretari sit intorquere; sed & illum ita interpretari, ut supra adnotavimus, prohibuit Leo. Nam 1. mirum est, quod ii, qui quamvis tam exiguus, longeque minor Episcoporum numerus cum in Constantiensi sess. 4, & 5, tum in Basileensi maxime adfuerit, nihilominus generalia illa fuisse contendunt, nunc autem in dubium revocent, (non enim dubitarunt Bellarminus, & Duvallius, sed aliorum dubitationem retulerunt)

lerunt) num Lateranense V. fuerit generale. Generale siquidem fuit convocatione, generale fuit congregatione, generale fuit confirmatione, & acceptatione. Quid amplius, sodes, avent? Convocatione quidem, nam a Julio II. ad illud omnes undique Episcopi accersiti fuerant: congregatione quoque, nam ipsi ultra Pontificem, quod præcipuum est, Patriarchas, & Episcopos, ferme centum adfuere per Oratores, & per Oratores pariter Imperator, Reges, & Principes ferme omnes, ut supra retulimus, adstipulati sunt: confirmatione demum, & acceptatione, nam illud confirmavit, atque quidem sacro eodem approbante Concilio, Pontifex, illudque imposterum ab Ecclesia observandum, locoque habendum suo jussit, ejusdemque decreta in Ecclesia obtinere liquet. Quid plura! Decretum ipsum abrogans pragmaticam sanctionem in Ecclesia Gallicana omnino obtinet. Falso vero dixisse illos ab Ecclesia Gallicana non esse receptum exinde, patet, tum quod Ludovicus XII. primum suo, & Ecclesiæ Gallicanæ nomine Concilio uti œcumenico adhærere per Oratores, & per instrumentum ab Oratoribus ad Leonem X. missum professus fuerit, ut referunt acta, & Spondanus ad annum 1514: tum quod Franciscus I. una cum Gallicana Ecclesia Bullam *Pastor æternus*, qua pragmatica sanctio abrogabatur, ei suffectis concordatis Bononiensibus, recepit, & executioni mandavit: unde refert Puteanus in hist. abrogationis pragm. sanct., quod Antonius a Pratis Cancellarius missus ea de re ad Senatum Parisiensem nuntiarit a Ludovico XII, & a Francisco I. Concilium Lateranense fuisse receptum. Equidem a Senatu Parisiensi, & Parisiensi schola adversus prælaudatam constitutionem interposita appellatio est: sed quis exinde riteque Ecclesiam Gallicanam non adhæsisse Concilio Lateranensi conficiat? 2. Veritati in aprico positæ vim inferre est, ajere a Leone non fuisse abrogata Basileensia decreta. Tota in eo convertitur illa constitutio, ut abroget pragmaticam sanctionem, quam ex Basileensibus decretis de potestate Concilii supra Papam consarcinatam ait Pontifex, quibus nihil obsistentibus illam abrogat, eaque decreta nihili facienda affirmat, sed a conventiculo potius edita fore censenda, *præsertim*, inquiens, *post translationem*: quo adverbio *præsertim* noluit asserere ante

translationem obtinuisse, sed non ita clare innotuisse, quod ante translationem non obtinerent: propterea dicere solent jurisperiti, quod hæc dictio *præsertim* casum minus dubitabilem exprimit, & implicat magis dubitabilem. Quid ergo inde adstruitur a Pontifice rata decreta Basileensia edita ante translationem habita fuisse? Verum enim vero nonne apertissime asserit Leo sacro approbante Concilio Pontificem super omnia Concilia potestatem habere? Quorsum igitur quæritur tergiversandi locus? Ratio cur pragmaticam abolevit illa fuit, quod potuerit abolere pariter decreta Basileensia; cur & hoc potuerit ratio adducta a Pontifice fuit, quod super omnia Concilia potis sit: si nutet, si falsa sit ratio hæc, nonne totam nutare, ac corruere a fundamentis, quibus superstruitur, constitutionem oportet? Non item ratio illa decreti fuit, sed decretum ipsum, scilicet declaravit apertissimis verbis convocandi, transferendi, & dissolvendi Concilia juris esse Pontificis, adeoque Pontificem supra omnia Concilia esse potem: declaravit Concilia nisi a Pontifice confirmentur, robore omni carere, idque ex S. Scriptura, Patribus, & Conciliis confirmans, unde consequitur id, quod prædixerat Pontificem super omnia Concilia auctoritatem habere. Quare itaque ea propositio incidens dicitur, quæ proinde falsa esse possit, fueritque; quippini principalis, veraque perinde undequaque? 3. Ludunt, vero ludunt, dum conciliandum secum Leonem volunt, ut quem probasse contendunt decreta Basileensia ante translationem edita, quippe nihil hujusmodi vero absimilius hactenus dicta satis confirmant. Piget enim, pudetque hisce ficulneis responsionibus refellendis operam diutius navare, tamque bonas horas insumere in hasce nugas, utilius aliis impendendas; quandoquidem nos ad Tridentini Concilii examen revocet tempus.

Ex

Ex Concilio Tridentino.

§. III.

CONCILIUM Tridentinum in Ecclesia Latina XI. generales inter Synodos undevigesimum, ac postremum sub Paulo III. Pontifice Maximo die 13. Decembris anno 1545. cœptum; sub Julio III. continuatum; sub Pio IV. die 4. Decembris anno 1563. absolutum; cujus sub Paulo sess. 11. celebratæ sunt, Tridenti scilicet 8, Bononiæ 3, quó translatum an. 1547, ob luem Tridenti grassantem, Concilium fuerat; sub Julio III, a quo Tridenti restitutum Concilium fuit an. 1551. Kalendis Maji, sessiones 5. habitæ sunt; post quas suspensum an. 1552. die 28. Aprilis ob bellorum tempestatem a Patribus ad biennium dumtaxat fuerat; quæ tamen suspensio ob simultates inter Christianos Principes effervescentes decennio perduravit; sub Pio IV. tandem, a quo anno 1560. Tridentum revocatum, ibi die 18. Januarii anno 1562. reseratum est, sessiones 9, omnes simul 25. numerum componentes fuere celebratæ; Concilium, inquam, Tridentinum Romani Pontificis supremam potestatem, ac in fide inerrantiam proculdubio agnovit, & prædicavit. Enim vero id 1. exordium Concilii ferme ipsius ostendit: quandoquidem, quum Bononiam auctoritate Pontificis Legatis demandata Concilium translatum fuisset, ubi, Bononiæ scilicet, frequentioribus Patrum suffragiis tres sessiones habitæ plane sunt, Carolo V. Imperatori, & Hispanis Episcopis translatio non placuit, ut proinde Tridenti remanserint, Oratores vero Cæsaris adversus Bononiensem, ut vocabant, conventum protestati sint; cujus dissidii ratione suspensum Concilium est, & a Paulo III. Tridentini, & Bononienses Patres Romam anno 1549. evocati fuere. Vides eam Paulum III. agendi rationem ita tenuisse, ut se supra Concilium stare satis ostenderet; nec Pauli mandatis, vel qui Tridenti se Concilium generale facere, nec qui Bononiæ revera faciebant, obsistendum sibi fore, aut obsistere sibi fas esse rati sunt, decretis Basileensis Concilii suffulti, atque confisi; quod

ſcilicet Patrum conſenſus in anteceſsum exploratus nequaquam, neque expectatus fuiſset.

Paulo III. eo anno fatis functo Julius III. ejuſdem ſucceſsor Concilium Tridentum reduxit diplomate, quod incipit: *Quum ad tollenda* dato 8. Kalendas decembris an. 1550., quo in diplomate, quamvis Imperator adhiberi vocabulum *continuationis* optaret, quo ſcilicet ſignificaretur Concilium Tridenti cœptum, nec aliò translatum, ibidem continuatum jam ire, id tamen votis Cæſaris non ceſſit, ſed illud a Pontifice repudiatum vocabulum eſt, quod translationi legitimæ præjudicium inferre videretur, voxque proinde *reſumere*, *& proſequi* uſurpata: *Ad ipſum Concilium*, inquit Pontifex, *in eo*, *in quo nunc reperitur ſtatu*, *reſumendum*, *& proſequendum* &c. Quomodo plane Pontifex ſe a Patrum placito non pendere, ſed uni ſibi, prout res poſtularet, Eccleſiæque bono expediret, Concilium ſicut indicendi, ſic transferendi integrum manere jus oſtendit, atque ita ſeſſiones tres Bononiæ habitas ratas habuiſse; quæ revera uti a generali legitimo Concilio habitæ, ab Eccleſia admiſsæ ſunt. Idem Julius ob bellorum diſcrimina Concilii ſuſpenſionem decreverat nullo habito in anteceſsum Patrum conſenſu, ſed Legati œconomia quadam utendum eſse arbitrati Pontificium diploma in medium non protulere, ſed præhabito Pontificis aſsenſu id potius ſibi ſatagendum duxerunt, ut ipſa Synodus ſpartam iſtam per ſe ſuſciperet, atque ita ſuſpenſio ad duos annos decreta eſt. Pius IV. Julii ſucceſsor Concilium Tridentum revocavit diplomate dato Kalendis Decembris anno 1560., quod incipit: *Ad Eccleſiæ regimen ſacrum*, inquiens, *œcumenium*, *& generale Concilium ex auctoritate ejuſdem Dei*, *& BB. Petri*, *& Pauli Apoſtolorum*, *qua nos quoque in terris fungimur*, *freti*, *& ſubnixi*, *in Civitate Tridentina ... indicimus*, *& ibi celebrandum ſublata ſuſpenſione quacumque ſtatuimus*, *atque decrevimus*. Hæc verba *ſublata ſuſpenſione*, difficultatem faceſſivere Germanis, Gallis, & Hiſpanis, adeo ut Granatenſis Archiepiſcopus, antequam Synodus aperiretur, ſuo, & Hiſpanorum Epiſcoporum nomine declarari poſtularit: an nova hæc Synodus eſset, an priſtinæ continuatio? Sed omnis ſublata difficultas eſt quatuor propoſitis, & acceptatis conditio-

tionibus, nimirum: ut in aperienda Synodo nullum usurparetur verbum continuationi contrarium: ut Synodus juxta Pontificii diplomatis tenorem aperiretur: ut continuaretur quum primum opportunitas obveniret: ut postremo Pontifex cuncta Synodi Tridentinæ acta, tum habita, tum habenda confirmaret. Plane his Pontifex demonstravit se absque Concilii sententia posse Synodum suspendere; Synodum continuare; Synodum transferre: teneri quoque Synodum Pontificii mandati formam sequi; juxta modum a Pontifice præscriptum aperiri debere; postremo nisi Pontificis præeunte, vel accedente auctoritate nec formiter auspicari, nec feliciter absolvi; nec fore ut in Ecclesia fiat accepta.

Id ipsum, scilicet Pontificis suprema potestas supra Concilium ostenditur 2. ex agendi ratione, quam Pontifex erga Carolum V. Imperatorem, & comitia Spirensia tenuit. Illis in comitiis Spiræ anno 1544. habitis Lutheranis, ut eos sibi, qui bello a Turcis, & Gallis graviter premebatur, devinciret, studens Carolus V. libertatem Religionis, sive Augustanæ confessionis ad usque generalis Concilii tempus publico indulserat edicto: quod quidem Concilium intra sex menses a Pontifice indici, & post annum celebrari Cæsar curaret: quod si obtineri non potuisset, in comitiis Imperii de summa rei tractaretur. Edictum hoc Spirense siquidem in religionis discrimen, & Sedis Apostolicæ dedecus vergeret, Paulus III. reprobavit, & repulit, Cæsaremque gravissimis litteris, nec absque minis, quas Cardinalis Pallavicinus hist. Conc. Trid. lib. 5. cap. 6. describit, coarguit, violatæ religionis eum objurgans, eique objiciens, quod quum in rebus ad religionem spectantibus judicium Apostolicæ Sedi integrum deferendum sit, nihilque statuendum absque Sedis Apostolicæ facultate, ipse Concilium generale, vel nationale, aut comitia Lutheranis celebranda pro rebus religionis spondens id ageret, tamquam qui agere præsumeret absque illius auctoritate, (Pontificis nempe) qui jure divino, & humano supremam potestatem habet cogendi Concilia; idque statuendi, & decernendi, quod Ecclesiæ intersit, & expediat. Hisce litteris nihil ad iram commotus Cæsar (tametsi verecundia suffusus duxerit supprimendas, dolueritque, quum publici juris factas

factas Pontifice satagente intellexit), ratus imo Pontifici fore parendum, a decretis Spiræ editis recessit, & resilivit; atque anno 1546. in comitiis Ratisponæ habitis majori operæ pretio cum Catholicis decrevit negotia religionis Tridentino Concilio, & Pontifici integre permittenda.

Partam ea obedientia, ac belli Smalcaldici victoria ex hæreticis Smalcaldæ confœderatis, ob quam a Paulo III. gloriosis *Maximi*, *& Fortissimi* nominibus publico in Cardinalium Senatu, & in litteris gratulatoriis cohonestatus fuerat, gloriam obscuravit infausto religionis, seu potius *inter religionis*, ut a quibusdam denominatum fuit, seu potissimum *interitus Religionis*, ut quibusdam aliis illud dicere placuit, edicto, quod anno 1548, tempore nimirum intermissionis Concilii Tridentini promulgavit, cui *Interim* Caroli V. nomenclatio post hinc adhæsit. Concilium enim Tridentinum hinc continuatum ire desperans, illinc sibi gravia ab hæreticis timens, ubi tamen non erat timor, comitiis Augustæ Vindelicorum coactis, edictum, quod inscripsit *Interim*, quoque 26. capita circa præcipua religionis, sacramentorum, & ceremoniarum Ecclesiæ dogmata comprehendebantur, inter quæ Presbyteris matrimonii, Laicis vero communionis sub utraque specie veniam faciebat; quibus duobus exceptis, reliqua, inquit Spondanus ad an. 1548., possent dici Ecclesiæ Romanæ doctrinæ consentanea, promulgavit, quo religio interim observanda, seu observanda interreligio præcipiebatur, usque dum Concilii continuationis spes affulgeret, adeoque quid credendum foret decernebatur. Edictum illud illis in comitiis probavere tres ad id delecti viri Julius Pflugius Episcopus Naumburgensis, Michael Heldingus Episcopus Sidoniensis, & Johannes Agricola homo Lutheranus, sed qui Lutheri erroribus se valedicturum spoponderat; improbavit vero Bucerus iccirco, quia in edicto Pontifex honore, & loco habebatur. Quia vero eo in edicto Carolus auctoritatem sibi arrogaverat de fidei, & disciplinæ rebus decernendi, quod laicis non licet, manumque temere ad sacra miserat, non minori pene proinde execratione Cæsareum illud *Interim* a Catholicis exceptum est, quam Henoticon Zenonis, quam Ecthesis Heraclii, quam Typus Constantis. Cunctorum maxime a Paulo III. improbatum

batum eſt; de quo propterea Nunciorum opera graviſſi ne cum Imperatore expoſtulauit, non ultra tamen progreſsus, quandoquidem edictum illud, non niſi quamdam erga Lutheranos condeſcenſionem præſeferret, quæ nihil Pontificis auctoritati detraheret: velle vero laicum edictum recudere Pontifici honori, præſertim apud hæreticos tum temporis Pontificibus conviciandi occaſionem omnem avide arripientes, non cederet. Ita refert Pallavicinus lib. 11. hiſt. Concil. Trident. cap. 1.

Edicto ejuſmodi Catholici non modo, præſertim Robertus Cenalis Epiſcopus Abrincenſis, Franciſcus Romeus Magiſt. Gener. Ord. Prædic., Nicolaus Bobadilla Soc. Jeſ. apud Spondanum ad annum 1548.; ſed Hæretici quoque non pauci, inter quos Gaſpar Avila, Philippus Melanchton, Calvinus &c. acerbiſſime contradixerunt. Ex eo edictu ortæ hæreticorum ſectæ deinde ſunt, aliis illi adhærentibus, aliis vero abhorrentibus. Qui edictum amplexati, dicti ſunt Interimniſtici, ſeu Adiaphoriſtæ, ſeu Indifferentes, quorum primipili Philippus Melanchton, Paulus Eberus, Georgius Major, & Theologi Wirtembergenſes, denominati exinde Lutherani molles; qui tres in partes ſubinde diſciſſi ſunt. Nam alii dicti Cæſarei, qui *Interim* Cæſaris ex integro admiſerant, unde Luthero nonniſi quoad Clericorum matrimonia, & Laicorum communionem ſub utraque ſpecie adhæſere. Alii Lypſici ab urbe Lypſia, qui *Interim* ex parte retinuere, ex parte rejecere; unde ex Lutheri dogmatibus quædam ſacra, & integra jubebant, quædam vero ejurabant, & eliminabant. Qua de re Calvinus epiſtolas felle, & amaritudine, conviciiſque plenas Melanchtoni, & Paceo doctori Lypſienſi dedit, quæ in epiſt. Calvini ſerie 115., & 117. reperiuntur. Alii Francici, qui Marchionis Alberti Brandeburgenſis miniſtros agebant, ac pleraque corrigenda, ac commutanda in *Interim* Lypſico exiſtimarunt. Qui *Interim* vero adverſabantur, atque Lutheranis mollibus contraibant, Lutherani rigidi audierunt, quorum facile Princeps fuit Mathias Flaccus Illyricus, qui in partes tractos Nicolaum Gallum, & Amſdorfium brevi ſectæ ortum fecit, quæ una cum ſecta Interimniſtica Germaniæ ſinum miſerrime adhuc ſcindunt, ſciſſuſque in duas partes tenent Germaniæ Lutheranos.

Adi-

Adisis Berninum in hist. hær. ad Sæcul. Eccles. XVI. cap.5.;idque obiter observatum esto. Neque vero id tantummodo cum Imperatore ex suprema potestate egit Pontifex: sed imo quamvis Cæsari,non secus ac Hispanis Concilii translatio Bononiam non arrisisset, ideoque una cum Hispanis Episcopis Tridenti remanentibus Cæsaris Oratores ejusdem translationi obstrepuissent obnixe, atque Concilio Bononiensi obviam obstitisent,Paulus III. nihilominus translationem, quæ suo assensu Legatis præstito facta fuerat, legitimam voluit, & declaravit, ac reapse tres sessiones Bononiæ habitæ, nempe 9., 10., 11., ab Ecclesia uti legitimæ habitæ sunt, illisque tribus sessionibus reliqui Occidentis Episcopi adhæsere. Quamvis ejus dissidii occasione prudens dijudicarit deinde Pontifex, ne Cæsarem in se commotum, ac subiratum in præceps ageret, Concilium suspendere: quod Julius III. ejus successor multis de caussis Tridentum demum reduxit constitutione, quæ incipit *Quum ad tollenda*. Tribus sane illis in sessionibus nihil de fide decretum est; id enim consilii susceperant Patres Bononiæ congregati, ut a rebus fidei decernendis supersederent, ut Ecclesiæ fidem, & unitatem ab omni discrimine, quod ab Imperatore, & Hispanis Concilio Bononiensi adversantibus impendebat, sartam, tectamque servarent. Attamen tribus sessionibus habitis id statutum voluere Synodum Pontificis assensu legitime fuisse translatam; idque declaratum Pontifex voluit, ut mox innuimus, cujus Bullam facultatis transferendi Concilii Legatis datam, quæ incipit *Regimini Universalis Ecclesiæ*, exhibent acta Concilii sess. 7.

Eadem suprema Pontificis auctoritas 3. adstruitur ex ea varia agendi ratione, quam tum Pontifices cum Legatis ad Synodum missis; tum Legati ipsi ex Pontificum jussis cum Synodo frequenter adhibuere. Qua in re præclarum Pontificiæ auctoritatis argumentum nobis suppeditaret Hieronymi Cardinalis Aleandri colloquium in comitiis Wormatiæ anno 1521. in caussa Lutheri habitum, sed quia de eo opportunior erit alibi locus, proinde alia proponimus. Primo quidem Concilio Tridentino Paulus III. Legatis missis hæc illis servari jussit mandata: 1. Religionis articulos ante cetera esse agitandos: 2. In illis auctoribus parcendum, sen-

sententias proscribendas: id autem cautum quammaxime, consultumque, ne factorum quæstionibus, & probationibus Synodus implicaretur, ac tempus inutiliter tereretur, sed imo ea in re ut mitius ageretur, facta singulis adeundi, ac se purgandi facultate: 3. Proscribendas non solum generales, sed peculiares quoque propositiones, quæ dictis, & scriptis tunc circumferebantur, quibusque novæ hæreses suffulciebantur: 4. De reformatione morum, nec ante circa dogmata definitiones, ut quidam contendebant, nec simul cum ipsis, ut aliis quibusdam bene visum fuerat, agendum; quandoquidem morum reformatio minus præcipua, ac Concilii secundaria esset caussa: quamvis postea Patrum votis annuens utrumque simul negotium peragi indulserit: 5. Audienda absque gravitatione, quæ adversus Romanam Curiam objicerentur, eaque de re Patrum consilia, de quibus certiorem faciendum Rom. Pontificem, qui id consilii de iis capiat, remediumque adhibeat, quod sacratius, sanius, e reque esse magis existimarit: 6. Actis, instrumentis, litteris, ceterisque scriptis Concilii nomine exarandis præfigendum trium Legatorum, tanquam Præsidum nomen, & Pontificis, cujus personam gerebant. Hisce nempe instructionibus Pontifex Sedis Apostolicæ dignitati, ac supremæ auctoritati in Concilio summopere consulere, & cavere sategit.

Pontificis supremæ potestati impense pariter studuisse Legatos argumento id est, quod primas agentes partes cuncta de mandato Pontificis proponebant, quæ a Patribus in deliberationem mittenda forent, ac decernenda. Equidem vero sess. 17, quæ prima sub Pio IV. fuit, particula *proponentibus Legatis*, quæ decreto fuerat apposita, contentiones animorum ingentes, Hispanorum præsertim, excitavit, illam particulam oppugnantium ea ratione, quod imminuta videretur Concilii libertas, a quove proinde absterrerentur hæretici, illud haud liberum caussati. Verumtamen postquam Legati declararunt ea particula non adimi Episcopis libertatem sententiam ferendi, significari tamen, in omni bene morata Republica non omnium esse proponere, sed juris id esse eorum, qui præsiderent; Episcoporum esse, quæ Ecclesiarum suarum interessent, in palam facere; Legatorum vero Pontifi-

cis vices gerentium ea proponere, quæ universalem Ecclesiam spectarent; proinde ea particula a Synodo cum totius decreti tenore approbata, quatuor dumtaxat Episcopis obsistentibus, retenta est, & Pio IV. accepta. Quinimo particulam illam *Salva auctoritate Sedis Apostolicæ* juxta Pontificis instructionem reformationis decretis adjectam Legati voluerunt, quæ reapse iisdem adjecta conspicitur. Legendus Pallavicinus lib. 15.cap.16, & lib.16.cap.6. Non minor exarsit de Synodi titulo concertatio. Quum enim Episcoporum quidam singulis decretis Concilii titulum huncce: *Universalem Ecclesiam repræsentans*, addendum contenderent, a Conciliis Const., & Basileensi adhibitum, obstiterunt Legati ea ratione 1. Quod titulus novus esset, nec nisi duobus illis novellis Conciliis usu venisset: ideo vero a Constantiensi usurpatum ajebant, quod Ecclesia diro schismate discissa a solo Concilio integre repræsentaretur: sed nec in Synodo Constantiensi illum titulum decretis cunctis appositum. 2. Quod Pontificum modestiam deceret Synodum imitatam ire, qui alios illustriores sibi parcentes titulos, eo humili gloriantur, quo se *Servos servorum Dei* inscribunt. Potissima tamen ratio, ob quam Legati illum titulum rejectum omnino voluerunt, ea fuit, quam Synodo coram subticuere, aperuere tamen Pontifici, ut constat ex litteris Cardinalis Farnesii die 5. Januarii an. 1546. datis, apud Pallavicinum lib. 6. cap. 2., ne scilicet quibusdam maleferiatis, atque erga Pontificem male affectis Episcopis, irrequietisque hominibus occasio præberetur id ambiendi, quod Basileensium ambitioni olim arriserat, atque a Constantiensi Concilio (at diverso plane in casu) fuerat arreptum, scilicet, ut adderentur insuper particulæ illæ: *Quæ Synodus a Christo immediate potestatem habet, cui quilibet cujuscumque status, vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obedire tenetur*: atque ita Pontificibus maximis invidiam conflarent. Ea sane contentio non ita sedata est, ut non identidem ad extrema usque Concilii tempora redintegrata sit: sed Legatorum sententia id obtinuit, ut adversa nunquam obtinere potuerit: eo præsertim, quod ipsis Pontifex jusserat, ne Episcopis ea in re morem unquam gererent, ut constat ex epist. Cardinalis Farnesii die 21. Januarii anno 1546.

Ea.

Eadem suprema Romani Pontificis supra Synodum potestas 4. elucescit ex ea agendi peculiari ratione, quam cum Synodo Tridentina observavit Pontifex Pius IV. Duo siquidem decrevit in exordio sui Pontificatus, ac 1. die 19. Novembris an. 1561, quod si tempore Concilii Sedem Apostolicam vacare contingeret, novi Pontificis electio integra ad collegium Cardinalium, nullo modo ad Concilum, spectaret, eo modo cautum volens, (nam a Gallis Oratoribus electionem in Concilio fieri exoptatum non nesciebat), ne exemplum Constantiensis Concilii in casum alienum traheretur 2. Decreto altero die 5. Decembris ejusdem anni declaravit in Concilio suffragiorum jus non obtinere, nisi eos, qui Concilio interessent; neque absentium vota suppleri, aut per procuratores, aut per præsentes, juxta determinata jam pridem a Paulo III, ullo modo possent. Præterea, quum sess. 1. Concilii quæstio mota fuisset, num Episcopi non modo, sed etiam Abbates, & Prælati Regularium jure dicendi in Concilio sententiam potes essent, eaque de re Episcoporum plurimi jus ferendi suffragii solis Episcopis assererent, Regularibus minime gentium, personamque acceptationis personarum Legatis imponerent, violatæque jurisdictionis Episcopalis quasi reos illos traducere non vererentur; Johannes Maria de Monte Cardinalis Prænestinus, qui postea ad summi Pontificatus apicem sublimatus Julius III. audivit, Legatorum primus sub Paulo III. hisce nonnihil commotus Episcopos ita allocutus est: meminisse eos oportere illud Concilium, non Constantiense, non Basileense esse, in quibus Pontifex Maximus nullus interfuit, sed Episcopi id sibi arrogarunt, ut etiam alienum jus usurparent: illud Concilium a Pontifice fuisse coactum, in eo Pontificem mediis Legatis præsidem esse, Legatorum personis proinde maximam deberi observantiam, qua semel præstita omnia rite processura sperabat, spondebatque: Regularium Generales illuc a Sede Apostolica missos cum privilegio suffragii, non deberi, non posse ea facultate spoliari. Atque ita plane Regularibus id privilegii assertum, ipsis sacratissime, ac religiosissime integrum servatum, jussumque est. Adeundus inter alios clariss. Catalanus, qui Regularibus pariter id privilegii multis, ac præsertim ex praxi, quæ cæteroqui cuilibet facile pa-

tet, veterum Conciliorum, quibus suffragati, ac subscripti passim leguntur, vindicat. Porro Clemens VII, quamvis Concilium congregare non detractaret, ab eo tamen indicendo morabatur, Sedi Apostolicæ timens, ac cautum volens, ne Constantiensis, & Basileensis exempla nocerent. Quapropter id prius a Carolo V. promissum voluit, quod in Concilio a præjudicio omni Sedes Apostolica sarta, & tecta servaretur, ejusque privilegia integra manerent; quod ille promisit, sed nihil Pontifici timendum subjungens, ut cujus foret res a Concilio agendas, ac decernendas proponere; unde a quæstione illa odii, & invidiæ plena abstinere facile potuisset. Vide Pallavicinum lib. 3. cap. 5.

Ea postremo Romani Pontificis supra Concilium auctoritas planissima fit 5. ex Concilii ipsius gestis. Enim vero post sessionem 14., quum in Concilium admisi fuissent Ducis Wirtembergensis, & Electoris Saxonis Oratores, ii die 24. Januarii an. 1552, idest pridie sess. 15., coram congregatione generali habita inter alia expostularunt obnixe, ut decreta Conciliorum Const., & Basileensis, quibus Pontifex Concilio subjectus decernebatur, a Tridentinis Patribus confirmarentur, & repeterentur; ac propterea a jurisjurandi religione, qua Pontifici obstringebantur, absolverentur quotquot, quamvis præfatorum decretorum virtute jam absoluti censerentur. Hisce videlicet Concilium in schismatis discrimen adducere sublestæ fidei homines, ac Lutherana infecti labe moliebantur. Quibus respondere Legati inter alia pleraque 1. Quod quandoquidem Lutherus, ejusque gregales a Concilio Constantiensi semper abhorruerant, ejusdemque decreta tanquam sacrilegii plena abominabantur, quippe quibus præcipui ipsius errores perculsi fuerant; extra locum, chorumque nunc esse, quod decreta sess. 4, & 5. dubiæ admodum auctoritatis, nec a Martino V. confirmata, a quo decreta tantummodo in rebus fidei adversus hæreticos probata fuerant, a Tridentinis Patribus, ut probata essent, efflagitatum vehementer irent. 2. Quod quandoquidem ab Oratoribus ipsis Concilium exposcebatur, cui orbis Catholici universæ Nationes interessent, in exemplum, & patrocinium adducere Basileense nec poterant, nec debebant, contra quod Concilium adeo celebre, adeoque numero-

merosum ex gentibus undique congregatis, quale Ferrariense primum, ac Florentinum postliminio audierant, ab Ecclesia universa admissum, fuerat coactum, & ab eo Basileensis decreta abolita. Hisce ora loquentium iniqua obstruebantur. At reponebant cantilenam hæreticis non insolentem, videlicet, quod quandoquidem in Concilio de reformatione Pontificis agendum foret, non oportere, ut Pontifex Judex esset, & pars in judicium vocata. Quibus id reposuere Legati; quod eo populari, vitiique pleno argumenti genere semel posito, id consequi certissime, quod eversam funditus, ac pessum ire necesse foret omnem recte gubernandi rationem, monarchicam maxime, neque quidquam boni exinde extundi; quinimo exinde diro, novoque Schismati ortum fieri, viam strui, malorumque ingentium colluviem exundantem expectari. Enim vero, subtexebant, si Concilium se supra Papam semel statuisset, dubio procul vicaria vice se supra Concilium Papa extulisset, atque quid quæso inde commodi? Quid non quinimo incommodi Ecclesiam lacessituri non esset extimescendum? Re ergo infecta abeuntibus illis, sacrata religiose Pontificibus custodita auctoritas est, nec, ut hæreticis adblandirentur, Pontifici quidquam prorsus detrahendum Patres Tridentini duxerunt.

Ecce tibi aliud ex actis ejusdem Concilii argumentum pro superiori Pontificis auctoritate adstruenda. Anno 1562. die 23. Novemb. generali in Cœtu Tridentino cum honore admissus Cardinalis a Lotharingia cum Gallicanis Episcopis, ac Theologis Tridentinum ad Concilium a Carolo IX missus, 34. postulata Regis nomine Legatis tradidit, quæ tamen Rex Concilii arbitrio, ac judicio subjiciebat, quæ referunt Pallavicinus lib. 19. cap. 11; Thuanus lib. 31. hist.; & Spondanus ad eum annum. Antequam vero sessio 23. celebraretur, quæ die 23. Julii an. 1563. habita tandem fuit, in privatis Theologorum, & generalibus Patrum cœtibus diu, multum, acriterque disceptatum est de tribus præsertim quæstionibus 1. An Episcopi jure divino sint instituti? 2. An jure divino suis in Ecclesiis residere teneantur? 3. Quibus verbis definienda foret Romani Pontificis auctoritas? Quoad 1. Hispani, Gallique Episcoporum institutionem juris esse divini propugnabant;

bant; Itali vero ea sententia Romani Pontificis auctoritatem imminui falso arbitrati, pro adversa sententia tanquam pro aris, & focis decertabant. Hispanorum sententiam defendebat Petrus Soto; Italorum vero Didacus Lajnius, apud Pallavicinum lib. 18. cap. 15. Denique seposita illa quæstione, de qua variabant sententiæ, elucubratus est, agente Cardinali Lotharingo, canon, quo neutri sententiæ detractum ivit. Quoad 3., idest summi Pontificis auctoritatem, majores adnexæ sunt moræ, graviusque motum negotium est:quum enim canon 8.a Cardinali Lotharingo procusus fuisset,&propositus,quo declarabantur quidem,sed diminute, Romani Pontificis prærogativæ, Pius IV, quo cum omnia communicanda mittebantur, Legatis per Cardinalem Borromæum die 9. Januarii rescripsit, necessarium videri, ut adderentur canoni verba ex Florentini Concilii definitione deprompta, quibus Romanus Pontifex universalis Ecclesiæ Pastor, & Rector denominabatur; atque hanc formam canonis Tridentum misit: *Anathema sit, siquis dixerit B. Petrum per institutionem Christi non fuisse primum inter Apostolos, & ejus Vicarium in terra; vel necesse non esse, ut sit in Ecclesia unus Pontifex Petri successor, eique æqualis in auctoritate regiminis; atque in Romana Sede legitimos ejus successores ad hoc usque tempus non habuisse jus principatus in Ecclesia, nec fuisse Patres, Pastores, & Doctores omnium Christianorum, nec fuisse ipsis traditam a D. N. J. Christo plenam potestatem pascendi, regendi, & gubernandi Ecclesiam universalem.* Hæc verba canoni a Lotharingo efformato Pii IV. sententia adjecta, syllabatim pene exscripta a Concilio Florentino fuerant; nihilominus verbis illis præsertim postremis, summo Pontifici traditam fuisse plenam potestatem pascendi, regendi, & gubernandi Ecclesiam universalem, acerrimo animorum æstu contradixerunt Galli, qui loco verborum illorum *Ecclesiam universalem*, substitui ista volebant: *Omnes fideles, & omnes Ecclesias*. Quin Galliæ Regis Oratores, ac præsertim D. de Lansac intercessere, ne verbum ullum decreto ei canoni insereretur, quo dissensio pareretur, ac in alias partes Ecclesia Gallicana pertraheretur. Præterea D. Ferrier Oratorum alter (homo Calviniana hæresi a capite ad talos aspersus) subdidit, a Gallicana Ecclesia velu-

veluti dogma fidei in Concilio Constantiensi definitum teneri, & credi Concilium esse supra Papam: in mandatis se quidem a Rege habere, ne hancce controversiam exagitarent, at interea ne quidquam decerni permitterent, quod Ecclesiæ Gallicanæ doctrinæ repugnaret. Quam perperam doctrinam hancce ferme inter fidei dogmata reputarint, & Concilio Constantiensi acceptam retulerint, satis, superque, aut ego fallor, demonstratum est. Quam periude falso, & perverse eamdem doctrinam Ecclesiæ Gallicanæ affricuerint, suo, si Superis placet, opportune loco demonstrabitur.

Gallos Oratores excepit Legatorum Pontificis primus Hercules Gonsaga Cardinalis Mantuanus, nihilque unquam reposuit impedimenti Concilii præsidibus adfuturum, quo minus in decretis, & canonibus id apponerent, quo suprema Romani Pontificis auctoritas planissima fieret, graduque suo poneretur: quod si Oratores in id incumberent, ut pro aris, & focis opinionem suam defenderent, Legati ex adverso veritatem tueri, ut par est, pro virili parte fatagerent, nec desisterent: vero autem verius esse, quod Pontifex Concilio superior sit. Ne id consilii Oratores capesserent, ut contrariam sententiam in tractationem adducerent, neque a Synodo eam sententiam decernendam expostularent, aut expectarent; quoniam Legati sententiam de Pontificis supra Concilium potestate adeo veram, certamque esse credebant, ut potius vitam ipsam cum sanguine profundendam ducerent, paratique essent, quam ut id finerent, quod illa in dubitationem revocaretur. Hisce Cardinalis Seripandus superaddidit ad D. Ferrier sermone converso: argumentum e Concilio Constantiensi erutum soliditate carere: ea tempestate Ecclesiam caruisse indubio Pontifice, unde schismati compescendo id potuisse decerni, atque operæ pretium fuisse, ut a Concilio, se supra Papam dubium esse, decerneretur: impræsentiarum de Pontifice omni procul dubio legitimo agi, ac proinde nunquam se se abstenturos ab adhibendis, qua in capitibus, qua in canonibus ea verba, quibus de Romani Pontificis suprema potestate vera doctrina exprimeretur, explicareturque. Quam quidem Legatorum responsionem, eorumdemque animorum resistentiam Pontifex acceptam habuit, præconiisque excepit. Ad

Ad hæc Pallavicinus lib. 19. cap. 16., auctor est, & post ipsum Natalis hist. Eccles. ad sæcul XV, & XVI. dissert. 12. de Synodo Trid. art. 13., quod Cardinalis Lotharingus verba illa *Universalem Ecclesiam* canoni 8. adjicienda non esse contestatus est, neque ab se admitti posse absque famæ dispendio, damnationis periculo, & regni perturbatione: quod nunquam se adduci pateretur, ut Pontifici primas supra Concilium assereret, & concederet: pro Sedis Apostolicæ auctoritate totum se profusurum sanguinem, salvis tantum juribus veritatis, & conscientiæ officio, quam Ecclesiæ auctoritati, & definitioni semper erat subjecturus. Hacce de re fuisse conscriptam a Cardinali ad Britonem secretarium suum Romæ agentem, ac cum Pio IV. communicandam epistolam, qua rogabat, ut Pontifex verba illa prætermitti, aut mutari permitteret. Hanc epistolam, quam Pallavicinus inter scripturas Cardinalis Seripandi extare ait, quamque exhibet Puteanus, interpolatam verosimiliter fuisse in eo, quod epistola ait, se in Academia Parisiensi enutritum, a qua Concilio supra Pontificem sit potestas: ab se admitti Concilia Const., & Basileense, non ita, eodemque gradu Florentinum haberi; hæc, inquam, epistolæ illi assuta fuisse conjicere est: tum quod ad rem non pertinerent, aut facerent, nisi quod potius illis exacerbandum Pontificis animum iri optime prænovisset; neque existimandum, quod voluisset facile, quum ab eo precibus infimis peteret, ut mitius, & œconomia agendum Pontifex juberet, ut scilicet verbis illis decreti parcendum diceret, ne in discrimen Galli sui adducerentur: tum quod in ea affirmat Concilium Florentinum in Galliis receptum non esse. Quam apertam falsitatem a Cardinali amplissimo affirmari potuisse dicat nemo, quum Catholicis ubique universis Concilium illud ultro, citroque probatum fuerit. Puteanus ad marginem illius epistolæ adnotavit Cardinalem Agenti suo imperasse, ut quæ Concilii superioritatem spectabant, Pontifici non perlegeret. Exinde conjicere est pœnituisse illum eorum, quæ animo subirato scripserat, ac corrigenda duxisse, a sua imo discessisse sententia: tum quod non omnes Gallos ita repugnare noverat Cardinalis, quum eodem in Concilio, eademque jam controversia excitata, Nicolaus

Mail-

Maillard Decanus Sorbonæ, ac Theologorum Parisiensium primus in Concilio oratione habita Pontificem pronunciaverit *Pastorem*, *Rectorem*, *Gubernatorem Ecclesiæ Romanæ*, id est *universalis*, ut refert, & ostendit Pallavicinus lib. 20. cap. 2.. Quid vero quod idem Cardinalis cum de canonibus circa Episcopos, tum de canone circa Pontificem colloquio cum Legatis habito dixerat eam esse temporum iniquitatem, quæ exigeret, ut sive in decretis, sive in canonibus auctoritas Pontificis constabiliretur; se imo operam navaturum, ut canon de Pontificis auctoritate juxta formam ipsam a Pio IV. procusus, scilicet cum additamento verborum Concilii Florentini, ab omnibus admitteretur? Quid præterea quod quum Oratoribus Gallis reposuissent Legati se de ea particula canonis 8. acturos cum Cardinali Lotharingo, abnuerunt Oratores, Lotharingum imo in suspicionem adducentes eum apud Reginam datis litteris a Domino de Insula Oratorum Galliæ uno traduxerunt, ut hominem, de quo subdubitandum esset, ei sublestæ fidei, regiamque jussionem violare facilem personam imponentes? Quid plura? quandoquidem, ut patescit ex epist. Sebastiani Gualterii Episcopi Viterbiensis ad Cardinalem Borromæum die 28. Junii anno 1563. data., quam refert Pallavicinus lib. 21. cap. 5., Lotharingus pro tuenda, ac defendenda Sedis Apostolicæ auctoritate illis diebus exertis viribus disseruerat cum Episcopo Metensi, aliisque Gallis Præsulibus in eamdem obloquentibus, eos admonens, quod si Pontificis potestati detrahere vellent, beneficiis a Pontifice acceptis antea se abdicarent; atque sibi quidem in fide suspectum ire quemcumque, qui a Pontificis potestate in alienam abiret sententiam. Ad hæc tandem sub Concilii exitum inter festiva, & fausta, quæ Pio IV. conclamata fuere juxta morem priscorum Conciliorum, quæque sane fausta elucubraverat Cardinalis Lotharingus, Pius IV. nominatus est *Sanctæ, & universalis Ecclesiæ Pontifex*. Videsis Pallavicinum lib. 24. cap. 8. Quocirca perperam ex ea Lotharingi epistola arguunt nonnulli apud Tournellium de locis Theolog. in Concil. Florent. a Gallis Florentinum Concilium fuisse rejectum, minorisque factum.

E re nata interea argumentum istud nancisci juvat, atque

in rem nostram instruere, & instaurare. Eatenus a Cardinali Lotharingo ejusmodi excogitatum quæsitum est, effugiumque arreptum, ut Concilio Florentino detraheret, illud œcumenici gradu dejiceret, dejiciendumque ex Gallicanæ Ecclesiæ sententia denuntiaret, quia ejusdem Concilii decreto incipiente *Sanctam Apostolicam Sedem*; sive fidei definitione ab Eugenio eo in Concilio edita, eodemque a Concilio singulorum syngrapha subsignata, quam legere est in Bulla incip. *Lætentur Cæli*, explicate adeo, ac expresse summi Pontificis supra Concilium potestatem efferri perspexerat, ut ei alter ad evadendum non suppeteret aditus. Atqui Natalis Alexander hist. Eccles. ad sæcul. XV., & XVI. dissert. 10. Cardinalem Lotharingum se Florentino Concilio parum æquum præbentem excipiens, eidemque de Gallicana Ecclesia minus æqui, bonique loquenti obviam occurrens Concilium Florentinum legitimi, œcumenicique loco proculdubio fore, habendum, atque a Gallicana Ecclesia, ut par erat, fuisse jugiter habitum, affirmat, affatimque efficit: *Hæc*, inquiens ibidem, *de Florentina Synodo magni Cardinalis verba Gallicanis Theologis necessitatem non imponunt eam pariter ex Conciliorum generalium numero expungendi, quum revera Gallicana Ecclesia Florentinæ Synodo nusquam intercesserit; nec Græcorum unioni, & definitioni fidei in ea editæ adversata sit, imo eam definitionem perpetuo venerata*. Congestisque plurimis, quibus Cardinalis periocham exploderet, propositionemque suam conficeret, tandem concludit: *Ex his œcumenici Concilii notionibus, tum ex Patribus, & Conciliis ipsis; tum ex Theologis scholasticis depromptis facile colligitur Florentinam Synodum œcumenicam esse, ac dici debere*. Bene, basilice, recte, vere, optimeque id omne omnino: at exinde atate intelligas tandem exopto eos, qui adversa fronte contra Pontifices pugnant, eo velint, nolint, devenire demum debere, ut andabatarum more inter se, & secum met asperrime pugnent. Non prætermittendum hic tandem, quod apposite refert Pallavicinus lib. 20. cap. 12., videlicet, quod anno 1563. Petrus Sotus Ord. Prædicat. illustris in Concilio Theologus morti proximus die 17. Aprilis epistolam ad Pium IV. dedit, qua vivens, moriensque contestabatur se affirmare Pontifi-

cem

cem omnibus Conciliis esse superiorem, neque ullo modo ab illis in judicium postulari posse: efflagitare tamen enixe Pontificem, ut definiendum curaret Episcoporum institutionem juris esse divini.

Neque vero ex Gallis dumtaxat Præsulibus, & Doctoribus Pontificis Romani supremam potestatem inficias non omnes ibant, sed Itali, Hispani, Germanique universim eam Pontifici potestatem ultro, citroque asserebant; nec modo ut eidem illam assererent exerte satagebant Legati, sed & ne id sibi juris, honorisque invideretur advigilabat Pontifex; qui proinde Nunciis acceptis de re optime a Legatis gesta, Legatis rescribi a Cardinali Borromæo die 14. Februarii anno 1563. curavit, jubens, ut dum agendum foret de Pontificis auctoritate, formulis non parceretur, quæ olim priscis Conciliis, ac recens Florentino, nec non veteribus Ecclesiæ Patribus frequentes, solemnesque fuerunt, quasque ne ipsi quidem hæretici Pontifici denegandas autumabant: quandoquidem Elector Brandeburgensis frequens datis ad ipsum litteris ab eo titulo *Rectoris, & Gubernatoris universalis Ecclesiæ* non abstinuerat. Legendus Pallavicinus lib. 20. cap. 3. Nihilominus persistentibus in sententia Gallis, Oratoribus Regis intercedentibus, quum in schismatis discrimen Synodum adduci timeretur, Legati id consilii inierunt, perhibente Pallavicino lib. 21. cap. 4., a Cardinali Borromæo Pontificis mentem edocti, ut canoni 8. de Pontificis auctoritate illa saltem verba ex Concilio Lugdunensi II. desumpta, quod a Basileensi laudatum fuerat, adderentur: *Universalis Ecclesiæ Pastoris*; & loco particulæ *Oves Christi* substitueretur vox collectiva *Gregem Domini*. Et sane universalis Ecclesiæ regimen, ajebant, in Pontifice agnovisse Concilium Lugdunense II. non modo, sed & in vetustissimis diplomatibus apparere præsentem consuetudinem appellandi Romanum Pontificem *Episcopum Ecclesiæ Catholicæ*, quod idem est, atque Ecclesiæ universalis. Verumtamen addebant ex indulgentia Pontificis, ne cum alieni animi duritia decertaretur, posse loco dictarum vocum has poni: *Regere universum Domini gregem*, quo pacto loquitur Innocentius IV. cap. 5. de schismaticis lib. 6. Decretalium; aut etiam posse ibi relinqui simplicem vocem

cem *Ecclesiæ Dei*, omissa *universalis*, aut loco *Ecclesiæ universalis* substitui verba: *Omnes fideles*, *& omnes Ecclesias*.

Verumtamen Galli adhuc morosiores, quam par esset, hunc etiam loquendi modum rejecerunt, contendentes, ut Pontifex *Rector Ecclesiæ Catholicæ* potius diceretur. Quæ vox quamvis idem valeret, a nonnullis tamen tamquam dubia repudiabatur, quod nomen *Catholici* usu etiam venisset ad significandum fidelem, quo sensu in Concilio Carthaginensi ab Episcopis singularibus usurpatum legitur: *Augustinus Episcopus Ecclesiæ Catholicæ dixit*: quod ut confirmarent observandum monebant legi in S. Cypriano, quod quum ab hæresi reduces in Ecclesiam ille reciperet, non solum eos jubebat confiteri Cornelium Pontificem esse *Pastorem Ecclesiæ Catholicæ*, sed idem jubebat hoc non contentus, ut adderetur, *idest universalis*. Quapropter ad tollendam ambiguitatem omnem Legati volebant adhiberi vocabulum *Universalem*, quomodo adhibitum fuerat a Concilio Lugdunensi: subjungentes, quod si utraque voce idem significari Galli arbitrabantur, cur utramlibet æque non admitterent, sed concessa voce *Catholicam* negarent vocem *Universalem*? Alii hoc concordiæ medium proponebant, ut diceretur *Totius Ecclesiæ Catholicæ*; alii vero censebant, ut quamvis absque addito vox illa *Ecclesiæ* acciperetur, uti extat in symbolo, atque uti usurpatur a Pontificibus in subscriptionibus, satis id esset, idemque significatum iret. Pontifex vero dum quadam die sacrum faceret, ea disputatione fervente, observavit, jussitque significari Legatis cunctos Sacerdotes in tribus orationibus, quas pro Romano Pontifice ad altare fundunt, ter iterare Deum voluisse, ut Pius præsit ipsi Ecclesiæ, adeoque id sibi ab ullo fidelium negari nequire. Post multas demum concertationes Ferdinando Cæsare suadente, ac precibus impetrante Pius IV. in antecessum id cautum jubens, ne alia quæpiam vox mutaretur ex usurpatis a Concilio Florentino, qua mutatione Pontificis auctoritati vulnus inferretur, satius esse, consultius, & tutius duxit, si ab ejusmodi disputatione abstineretur, satis sibi futurum, si nec de sua, nec de Concilii auctoritate quidquam exprimeretur, atque ea præsides agerent, quæ magis in Dei obsequium,

& Ec-

& Ecclesiæ bonum cessura existimarent. Itaque canon de Romamano Pontifice iis verbis, quibus nunc legitur, procusus est.

In rem insuper nostram perhibet Pallavicinus lib.24. cap. 10 inter oppositionum capita, quæ in medium produxit de Ferrier Gallorum Orator, quominus Concilium Tridentinum, ac præsertim hæ duæ postremæ sessiones in Gallia reciperentur, ea fuisse præcipua: sive quod Pontifex nuncupatus fuisset *Episcopus Ecclesiæ universalis*: sive quod alia nonnulla decreta fuissent, e quibus necessario Pontificem Concilio superstare contra doctrinam Sorbonæ conficeretur. Quinimo narrat ibidem ille, quod Paulus Suavis Pontificiæ auctoritatis hostis infensissimus præfidentissime scripserit, & affirmarit a Concilii non modo majori parte agnitam, ut observat lib. 21. cap. 13, sed a Concilio ipso Tridentino declaratam procul dubio fuisse Pontificis supra Concilia potestatem. Hoc nos non dicimus, dicimus tamen ex his omnibus id effici, a Concilii Tridentini potiori parte tantum absfuisse, ut in dubitationem adduceretur, quod potius, [si Gallos excipias] Pontificem Concilio præstare ultro, citroque assertum, & concessum sit: neque tamen Gallos consequenter egisse, ac loqnutos fuisse, ut animadvertimus. Quia vero solemne extitit Concilio Tridentino solas exortas hæreses configere, ita ut vel privatis Theologorum catholicorum opinionibus parcendum duxerit; Pio IV. etiam adnuente, id genus quæstionis non fuit ultimo, ac decretorie finitum, atque diremptum. Quamvis summopere cautum voluerint Legati, ne quidquam Concilio concederent, ex quo Pontificum supremæ potestati detractum vel minimum videri posset; unde *Continuationis* nomen usurpandum voluerunt, nomen vero *Universalem Ecclesiam repræsentantis* a Concilio adhiberi noluere; sæpiusque dissertis verbis affirmarunt Concilium Pontifici subesse, idque tam verum ab se credi, ut vel sanguinem profundere essent parati. Proinde non erat cur Natalis dissert 8. de Concilio Basil. art. 4. num. 17. gloriaretur, quod in Tridentino canon ille de Pontificis auctoritate suspressus fuerit, neque antiquæ [quam falso id dicat ostendemus] Ecclesiæ Gallicanæ sententiæ de auctoritatate Concilii generalis supra Pontificem fuerit ullatenus derogatum. Id enim unum cum memoria recolelere

lere velim quod id, quod Gallicani in Tridentino dicere abnuerunt, dicere non gravatus, nec refragatus est Clerus Gallicanus in comitiis anno 1626. habitis: *Quum specialis*, inquiens, *Spiritus Sancti assistentia sit necessaria, ut quis tanti momenti gubernio, quale est Ecclesiæ universalis, præsit; Patres voluere in omnibus suarum Diœcesum precibus specialiter pro S. Patre, qui in S. Petri cathedra sedebit, orandum esse* &c.

Postremo Romani Pontificis potior Concilio potestas conficitur ex aliis Concilii gestis. Enim vero sess. 3. religioni duxit S. Synodus fidei symbolum, quo utitur S. Romana Ecclesia, profiteri, atque omnibus Christifidelibus usurpandum præscribere tanquam tesseram, qua Catholici Romani dicimur, & sumus, atque ab hæreticis universis distinguimur, & secernimur. *Symbolum fidei*, inquit, *quo S. Romana Ecclesia utitur, tanquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum, & unicum, contra quod portæ inferi nunquam prævalebunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit*. Sess. 21. rogante Ferdinando Imperatore Caroli V. successore, ut ad Bohemos ad fidem Ecclesiæ feliciter, & facile reducendos benigne a Concilio calicis usus indulgeretur, ea res a Concilio in examen vocata est. In varias generali in conventu ea de re Patres abiisse sententias refert Pallavicinus lib. 18. cap.4. A Concilio Basileensi concessus iis fuerat calicis usus, ejusdemque concessionem enixe a Tridentino efflagitabant Ferdinandi Oratores: Patrum numerus eo in conventu numerum 166. componebat, qui in 8. diversas scisi sunt opiniones; ex quibus 14. rem maturius deliberandam censebant; 29. calicis concessioni adnuebant; 38. illi refragabantur; 24. rem Pontificis judicio deliberandam permittebant; 31. concedendum quidem calicem, at ea conditione, ut concessio isthæc non ab Episcopis, sed a Pontifice indulgeretur; 10. negandum calicem opinabantur, attamen opinionem suam Pontificis judicio subjiciebant; 19. concessionem soli Bohemiæ, & Hungariæ obstringendam volebant; 1. anceps hærebat. Res tandem sess. 22. in summo Pontifice reposita est, conditumque decretum auctore Hercule Gonsaga Cardinali Mantuano

quale

quale extat in actis Concilii Tridentini sess. 22. cap. 11. Decretum ita efformatum, antequam publica in sessione promulgaretur, in cetu generali perlectum fuerat, postulatæque Patrum sententiæ. Decreto Patres 38. dissenserunt ea præsertim ratione, quod id Synodo injuriosum esset; verum 98. decreto consensum præbuere, ut refert Pallavicinus lib. 18. cap. 8. Quamobrem decretum in solemni sessione 22. promulgatum est.

Præterea sess. 6. cap. 1. de reform. major pœna in contumaces Præsules, qui per annum non resederint, decernenda Romano Pontifici derelicta est, *Qui sua*, ait, *supremæ sedis auctoritate animadvertere .... poterit, sicut in Domino noverit expedire*. Sess. 7. negotium reformationis, & residentiæ prosequens decretis clausulam illam præmittendam duxit cap. 1. *Salva semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate*: & cap. 6. quum uniones beneficiorum post 40. annos, nisi legitimas ob caussas coram Ordinario fierent, infirmasset prorsus, ac infregisset, *Nisi aliter*, subjunxit, *a Sede Apostolica declaratum fuerit*. Ad hæc sess. 14. cap. 7. de casuum reservatione agens, *Merito*, inquit, *Pontifices maximi pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita caussas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari judicio reservare*: & cap. 3. de sacram. extremæ unctionis eum unum ritum, usumque absque ullo prorsus erroris periculo observandum præcepit, quem observat *Ecclesia Romana aliarum omnium Mater, & Magistra*. Quorum gemina regessit sess. 22. de Sacrificio Missæ cap. 8. Sess. 24. cap. 1. de reform. electiones Romani Pontificis judicio commisit; *Quem*, ait, *sollicitudinem universæ Ecclesiæ ex muneris sui officio habere*. Quid quod Synodus eadem sess. cap. 5. de caussis criminalibus Episcoporum agens, minores quidem a Concilio provinciali cognosci, & dirimi præcepit, majores vero ab uno Pontifice cognoscendas fore, ac dirimendas professa est, quas siquidem contigerit extra Romanam Curiam committi, committendas Metropolitis, & Episcopis a Pontifice eligendis, & designandis edixit, ab iis vero solam facti instructionem, ac processum confici extemplo ad Pontificem transmittendum, uni Pontifici suprema definitiva sententia reservata? Quid plura! Sess. eadem cap. 12. hac optima ratione fidei, unitatique catholicæ con-

consultum, omninoque cautum voluit, ut qui ad gradus, dignitatesque in Ecclesia conscendere vellent, voti religione, & sacramento speciatim Romano Pontifici se devincirent, fidemque suam peculiariter desponderent: *Teneantur*, inquit, *orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant, ac jurent*.

Post hæc sess. 25. cap. 1. *Cardinalium consilio*, ait, *apud SS. Romanum Pontificem universalis Ecclesiæ administratio nititur*: & cap. 21. de reform. tantum abfuit, ut Synodus ad Pontificem reformationem extendere ausa sit, ut potius nedum Romanæ Ecclesiæ reformationem Pontifici integram, sacramque jusserit, sed etiam his verbis decreverit: *Postremo S. Synodus omnia, & singula, sub quibuscumque clausulis, & verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub felic. record. Paulo III, ac Julio III, quam sub Beatissimo Pio IV. Pontificibus maximis in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat ita decreta fuisse, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ, & sit, & esse intelligatur*. Quæ verba pessime profecto interpretatus est Natalis, dum citata dissert. de Synodo Trid. art. 16. ait, *Quæ verba Synodi reverentiam erga Sedem Apostolicam exprimunt, non jus ipsi novum, aut potestatem abrogandi decreta Spiritu Dei condita attribuunt*. Adeo namque aperta sunt verba Synodi, ut nonnisi tenebras iis offundere, ac legentibus fucum facere sinistra illa interpretatione tentare sit. Quamvis sano intellectu dici possit a Synodo Pontifici jus novum non fuisse attributum, quod scilicet id juris divina institutione Pontifici competat, quod Synodus probe agnovit. Facit & huc, quod cap. 3. ejusdem sess. librorum indicem Pontificis auctoritate confici, & evulgari; catechismum christifidelibus ex ejusdem assensu præscribi, ac proponi; Missale denique, ac Breviarium inter sacra adhiberi demandavit. Postremo Tridentini Patres proculdubio in Romano Pontifice supremam potestatem fassi sunt, dum Pontificis potestate Concilium agnovere convocatum, ut patescit ex Bulla indictionis Pauli III., quæ incipit, *Initio nostri*; translatum, ut patet ex Bulla facultatis transferendi Concilii post sess. 7. Pauli III., quæ incipit, *Regimini universalis Ecclesiæ*, & ex decreto Concilii die 11.
Mar-

Martii an. 1547., resumptum, ut patescit ex Bulla Julii III., quæ incipit *Quum ad tollenda*, & decreto Concilii Kalendis Maji an. 1551. sess. 11. edito; suspensum, ut liquet ex decreto suspensionis Concilii sess. 16. die 28. Aprilis an. 1552. evulgato; continuatum, ut constat ex Bulla Pii IV., quæ incipit *Ad Ecclesiæ regimen*, & ex decreto Concilii sess. 17 die 18. Januarii an. 1562 edito; ac demum finitum, & confirmandum fuisse, ut patescit ex decreto Concilii sess. 25. die 4. Decembris an. 1563. excuso, & Bulla Pii IV., quæ incipit *Benedictus Deus*. Næ ergo vehementer errant, qui Tridentinos Patres ab agnoscenda Pontificis suprema potestate alienos volunt.

Pro Concilii Tridentini coronide non piget, nec abs re erit animadvertere præsertim adversus quosdam male feriatos, morososque homines, qui de Tridentino Concilio male censentem Ecclesiam Gallicanam asserere non erubescunt, Concilium illud ultro, citroque ab universa Ecclesia, Gallicana nequidem excepta, nedum quoad decreta fidei, sed quoad etiam decreta disciplinæ fuisse susceptum. Id multis ostendit Natalis dissert. cit. art. 16., ex quo perinde, atque ex Harduino tom. 10, & 11. quædam hic delibare non detrectamus. Ergo Concilium Tridentinum 1. excepit Ecclesia Romana, ut constat ex Bullis laudatis Pii IV. 2. Ecclesia Mediolanensis in Concilio I. provinciali sub Sancto Carolo Borromæo anno 1565. par. 1. cap. 1. 3. Ecclesia Hispanica, Mexicana, & Sicula, ut constat tum ex Concilio Toletano anno 1565. præside Christophoro Rogio de Sandoval Episcopo Cordubensi; tum ex Synodo Mexicana anno 1585. præside Petro Moya de Contreras Archiep.; tum ex edicto Philippi Regis die 2. Julii anno 1564. dato. 4. Ecclesia Lusitana, ut constat ex litteris Sebastiani Regis ad Pium IV. die 2. Octobris anno 1564. 5. Ecclesia Polonica in Regni comitiis anno 1564 celebratis agente Sigismundo Rege, ut refert Pallavicinus lib. 24. cap. 13. 6. Ecclesia Germanica, maxime Austriaca in Synodis Augustana ab Othone Cardinali Trusesio celebrata anno 1567.; & Salisburgensi anno 1569. 7. Ecclesia Veneta, ut constat ex Morosino lib. 8. hist. Venetæ referente inter sacra solemnia in Basilica S. Marci jussu Senatus Veneti promulgatum illud fuisse; &

Ecclesia Aquilejensis in Synodo anno 1596 præside Francisco Barbaro Patriarcha Aquilejensi habita.

Ex Gallicanis Ecclesiis Concilium Tridentinum excepere 8. Ecclesia Rhemensis tum in Concilio provinciali anno 1564. præside Carolo Cardinali Lotharingo Archiep. Rhemensi, statuto 23; tum in altero Concilio Rhemensi anno 1583. præside Ludovico Cardinali a Guisia Archiep. celebrato. 9. Ecclesia Cameracensis in provinciali Concilio præside Maximiliano a Bergis Archiep., & Duce Cameracensi anno 1565. habito. 10. Ecclesia Mechlinensis in Synodo provinciali anno 1570. præside Martino Rythorio Episcopo Iprensi loco, & nomine Antonii Cardinalis Granvelani Mechlinensis Archiep. celebrata. 11. Ecclesia Rothomagensis in Concilio provinciali coacto anno 1581. præside Carolo Cardinali Borbonio Sedis Apostolicæ Legato, & ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo. 12. Ecclesia Burdegalensis in Synodo provinciali anno 1583. habita præside Antonio Prevotio Sansaco Archiepiscopo. 13. Ecclesia Turonensis in Synodo provinciali anno 1583. habita præside Simone a Maille Archiepiscopo. 14. Ecclesia Andegavensis in Synodo coacta anno, quo supra, & præside eodem Simone a Maille, qui ea de re epistolam dedit ad Gregorium XIII., & Tridentini promulgationem ab Henrico III. Rege enixe postulavit suo, & Synodi nomine. 15. Ecclesia Bituricensis anno 1584. præside Reginaldo de Beaulne Archiepiscopo Bituricensi, & Aquitaniæ Primate. 16. Ecclesia Acquensis in Concilio provinciali anno 1585. habito præside Alexandro Coignaco Archiepiscopo, qui & Regi Christianissimo pro Tridentini Concilii promulgatione supplicandum decrevit. 17. Ecclesia Tolosana in Synodo provinciali anno 1590. congregata præside Francisco Cardinali a Jojosa Archiepiscopo. 18. Ecclesia Avenionensis in Synodo provinciali anno 1594. celebrata præside Francisco Maria Archiepiscopo. 19. Ecclesia Narbonensis in Synodo provinciali anno 1609. præside Ludovico de Vervins Archiep., & Primate. 20.

Ecclesia omnis Gallicana frequentissime in Comitiis generalibus congregata Concilium Tridentinum quoad disciplinam recepit non modo, sed etiam preces pro illius promulgatione eni-

enixas Regibus Christianissimis porrexit. Ita supplicatum a Clero in comitiis Blesensibus Henrico III.: ita in comitiis Meloduni habitis anno 1579. perorante Arnaldo de Pontac Episcopo Vasatensi apud Regem: ita in conventu Parisiensi anno 1585. perorante Claudio de Angennes Episcopo Noviodunensi: ita in conventu Parisiensi anno 1586. perorante Petro de Villars Archiepiscopo Viennensi. Ita supplicatum Henrico Magno anno 1596. perorante Claudio de Angennes de Rambovillet Episcopo Cenomanensi: ita anno 1598. perorante Francisco de la Guesle Archiep. Turonensi: ita supplicatum anno 1605. perorante Hieronymo de Villars Archiep. Viennensi: ita anno 1608. perorante Andrea Fremiot Archiepiscopo Bituricensi. Ita supplicatum Ludovico XIII. in conventu Parisiensi anno 1625. perorante Armando Duplessis Episcopo Lucionensi, postea Cardinali Richelio, qui Regem multis adhortatus est ad Tridentini, in quod ultro, citroque Gallicanus Clerus juraverat, promulgationem, præsertim exemplo ceterorum Principum; atque proposita promissione Henrici Magni patris, qui Concilii promulgationem solemniter pollicitus fuerat, quum absolutionem ab hæresi a Sede Apostolica impetravit. Ita Regi supplicatum perorante Francisco Harleo Archiep. Augustopolitano, & Rothomagensis coadjutore. Ita denique anno 1625. in comitiis Parisiensibus Clerus Gallicanus ad recipiendum, & pro viribus observandum Tridentinum jurisjurandi religione se obstrinxit. Non illud acceptavit sane Aula Regia duabus ex caussis, ut refert Pallavicinus lib. 24. cap. 11., tum quod Tridentinum vetuisset Beneficia regularia tradi in Commendam, hocve Regibus incommodum creabat; tum quod verebatur Aula, ne Calvinistæ a Tridentino toties perculsi in Regno pejora molirentur.

Quamobrem pessimam in se provinciam susceperunt, pessimamque caussam pertractandam homines projectæ conscientiæ, & fidei sublestissimæ personam vestiti, Paulus Suavis in hist. Concil. Trid., ejusque apologista, & annotator le Courajer; Auctor anonymus revisionis Conc. Trident.; Carolus Molinæus in *Consilio super actis Concil. Trid.*; Innocentius Gentiletus e grege Calvinistarum in libro *Examinis Concil. Trid.*, aliique pragmatici, qui susdeque

omnia revolverunt, omnibusque viribus in id incubuere, ut Tridentinum Concilium penitus averuncandum suaderent; atque ab Ecclesia præsertim Gallicana perpetuo exulatum viderent: quorum momenta apud Natalem ipsum convulsa, & profligata undequaque, facilique negotio loc. cit. videre est. Confer Stephanum Rassicodum dissertat. de Concil. Tridentin. recept., & auctorit. in Gallia. Kemnitii effrenis, effrontisque hæretici audaciam, quod attinet, qua Tridentinum, ac præ aliis canonem 3. de baptismo, ubi Romana Ecclesia Ecclesiarum omnium Mater, ac Magistra jure, ac merito nuncupatur, dictis impetere, ac reprehendere impudentissime aggressus est, perstrinxit Jodocus Tilletanus doctor Lovaniensis in apolog. pro decretis Concilii Tridentini, quumque præcitatum canonem plurimis confirmasset ex SS. Cypriano lib. 4. epist. 8., Iræneo lib. 3. cap. 3., Hieronymo epist. ad Theophil., & Augustino epist. *90.*, & *162.*, aliisque, ex quibus liquido constat primos non fuisse Tridentinos Patres, qui Romanam Ecclesiam eo nomine celebrassent, subdit: *Cernis jam Christiane Frater censorem istum* (Kemnitium) *dum P. P. Tridentinorum de Romana Ecclesia magisterio, Principatu, & Ducatu dictum sugillat, & acriter exaggitat, toti antiquitati se arroganter opponere*. Mirari vero subit, quod Franciscus Vargas Concilio Trident. parum se æquum præbuerit in suis monumentis, quæ anno 1700 publici juris fecit Michael Vassor a Catholicis ad Calvinistas transfuga. Sed is ex hactenus dictis facile refellitur. Neque vero consilium sanius, sacratiorque, ac religiosior sententia illorum animo insedit, qui ut Pontificum Romanorum potestati summa detraherent libidine, alienos in sensus Trident. Patrum mentem intorserunt. Silentio premo Clementis VIII., Sixti V., & Gregorii XIII. gravissimas epistolas ad Carolum IX., Henricum III., & Henricum IV., quibus adhortabantur, ut Concilium Tridentinum in Regno publici juris esse juberent: Jam enim hora est, ut ad particularia Concilia properet oratio, a Conciliis postea ad SS. Patres gradum factura.

Ex

Ex Conciliis particularibus Ecclesiæ cum Orientalis, tum Occidentalis.

ARTICULUS VI.

De necessitate, & ratione cum Romana Ecclesia communicandi; eidemque consentiendi.

PROLEGOMENON.

POstquam jacto principio de necessitate communicandi cum Romana Ecclesia, recta consecutione necessitatem exinde cum eadem Romana Ecclesia conveniendi intulerimus: inde iterum, nempe ex necessitate cum eadem communicandi, & conveniendi in doctrina fidei, ac in legibus disciplinæ, Romani Pontificis cum in fidei definitionibus indefectibilitatem, tum supremam in Ecclesiam omnem potestatem inferemus. Postquam ex generalium Conciliorum sententia Ecclesiæ universalis sensum recta arguimus, a Conciliis autem generalibus nihil antiquius, ac sacratius habitum audivimus, quam cum Romana Ecclesia communicare, eique consentire, hujusce vero communionis, & consensionis argumento fuisse præclara, quæ de Romani Pontificis suprema in Ecclesia præstantia, ac in fide infallibilitate testimonia, quæ nunquam non exhibuerunt. Gradum nunc facturi ad Concilia Provincialia, ex eorumdem sententia pariter Ecclesiarum particularium sensum exhibituri, ex sententia vero, quæ iis jugiter insedit de necessitate cum Romana Ecclesia communicandi, & consentiendi profectam dubio procul demonstraturi necessitatem, qua afficiebantur agnoscendi Romanum Pontificem supra Concilia summopere potem, ac in fide falli, & fallere nescium, nec inutile, nec injucundum erit, si in antecessum de necessitate, ac modis cum Ecclesia Romana communicandi, & consentiendi differamus, ac breviori, quoad fieri poterit, oratione pertractemus. Sane nihil heri, & hodie in vicem singulam, & usque ad stomachum magis, magisque repostum, repetitumque

que ab adversariis nostris audire contingit, quam in Ecclesiarum communione religionis Christianæ summam consistere, earumque summa consensione christianam rem omnem confici. Belle id quidem, & recte plane: id quoque nos, quod illi; nisi quod, non qua nos incedimus, eadem illi incedunt via; nec qua nos dicimus, eadem ratione id illi dicunt. Quatenus in re Christiana cum Romana Ecclesia conveniendi, & communicandi Ecclesiis omnibus necessitas omnino incumbit, hac nos ratione dicimus, quod dicere illi detrectant, satis, superque habentes, ab Ecclesia Romana abstrahendo, universim in Ecclesiarum omnium consensione vim omnem, reique christianæ robur collocasse; ita Christianæ religionis summam loco collocatam suo arbitrati, interea viribus intenti ad eumdem Ecclesiarum consensum turbandum, iccirco ut eo gradu, quo stat, Pontificem Romanum deturbent.

Quo in genere, quamvis non ex industria, & malitia, nonnihil deliquisse mihi videtur doctiss. Bencinus, qui in egregio suo ceteroquin opere de epistolis encyclicis studio incensus, viribusque intentus rem suam omnino quocumque modo conficiendi in ea, quam pervagatus longe, lateque, provincia, est, nullum pene necessitati cum Ecclesia Romana communicandi, & conveniendi Ecclesias ceteras locum fecit; unde in una indistinctim unitate Ecclesiarum vim omnem reposuisse visus est, totus intento animo, exertaque mentis acie incumbens in epistolas diversi generis encyclicas, quas sibi invicem inscribere Ecclesiis solemne erat. Nolim hac de re virum clarissimum in invidiam vocare: tamen in eo majorem cum cautela diligentiam desiderassem. Pejus longe peccavit, totoque ostio abs vero aberravit post Quesnelli viri a capite ad talos errorum cummulatissimi vestigia abiens Baillet ad diem 28 Julii, qui dignis propterea vapulat ab Illustrissimo Sommier, dum de Sancto Firmiliano agens, tam perperam, quam præsidenter effutire non erubuit exemplo S. Firmiliani eos, qui a Pontificis Romani communione sejuncti sunt, nihilosecius in aliorum Episcoporum communione censeri posse, ac perseverare; nec iccirco tamquam segregatos a generali Ecclesiæ unitate habendos esse. Nempe de Firmiliano, qui S. Stephano Pontifici Maximo in quæstione Paschatis consensum præbere

bere renuens, ab ejus communione proinde recisus est, affirmavit, Jansenistis locum inde faciens homo prostitutæ fidei affirmandi Romanæ Ecclesiæ posse quempiam impune consensum denegare, quin propterea ab Ecclesiæ universalis communione dejiciatur. Næ is vehementer errat sive schismati viam sternens, Ecclesiam a Capitis communione sejungendo; sive hæresi vires adjiciens, Ecclesiam a Capitis consensione absolvendo.

At mirari, ac mœrere satis non est exundantem incredulorum colluviem, qui pro temporum, morum, ingeniorumque iniquitate in religionis ruinam, inque Ecclesiæ eversionem consurrexerunt, & conspirarunt: qui quidem variis sub nominibus ad decipiendum delitescentes Naturalistæ, Materialistæ, Pantheistæ, Sceptici, Politici, Archetici, Conscientiales, Indifferentes, Adjaphoristæ, Complanatores, Tollerantes, Spiritus fortes, Liberi muratores, Liberi cogitantes, Philosophi Eclectici, Theologhi Eclogistici, Socii Philadelphici &c., duas in classes dividi commode queunt; idest, in eos, qui religionem omnem prorsus eliminant, qui Athei, & Deistæ; quique religionem omnem pariter admittunt, qui Tollerantes, & Indifferentes usitatiori jam vocabulo audiunt. Non omnes persequar, [quod nec facile facerem] qui religioni bellum indixere, sed paucis dumtaxat indicabo, qui inter eos præcipuæ habentur pestes, ut ex his perinde ab horum similibus generis humani propudiis quisque sibi præcaveat. Ex iis ergo Johannes Bodinus lib. de abditis rerum sublimium arcanis apud Bayle purum, putumque naturalistam egit; & lib. de republ. libertati conscientiæ totum dedit, quem egregie refellit Houtvilleus. Mathias Knusen in epistola, quam evulgavit Micrelius, alteram, præter conscientiam, religionem non esse pariter effutiit: exinde ejusdem discipuli *Conscientiales* denominati sunt; sed eum Johannes Muscus vir Lutheranus refutavit. Carolus Poppeblount lib. de oracul. ration. pro ratione adversus religionem stetit, quam doctrinam ex Eduardo Herberto hausit tract. de verit.; de caussis errorum; de relig. laici, & de relig. gentil. Herbertum una cum Spinosa, & Hobbesio exagitavit Christianus Korthol vir alioquin e Lutheranorum grege tract. de tribus magnis impostoribus; quem in librum dein dissertationem adornavit

vit Bernardus de Monoje. Benedictus Spinosa Deum ab adspectabili hoc mundo non distinxit, quæquæ in Mundo contingunt, Deo ceu ejusdem diversos modos esse omnino tribuenda in tract. Theologico politico; & in oper. posthum. politico contendit. Atheum hunc profligarunt Johannes Bredenburgius, Bernardus Nieventitius, Isaacus Jaquellotius, Michael Vassor, Franciscus Lami, aliique. Thomas Hobbesius tract. inscripto *Leviathan*, & tract. de Cive, quem perstrinxere Samuel Parcherus dispur. 1. de Deo, & provid.; Richardus Chumberlandus de legibus naturæ, & Johannes Wallis, Herbertus, inquam, ea ipsa, quæ in Epicuro veteres reprehenderunt, recoxit, obtruditque, nihilque legi naturæ, & libertati non detulit. Herbertum postea veritate comperta erroris pœnituisse, atque apologia suo nomine inscripta tractatum de Cive, necnon Leviathan devovisse. ac damnasse auctor est Johannes Laurentius Moshemius hist.Eccles.recent. ætatis sæcul. XVII. Palengenius Marcellus in poem. sub hac epigraphe *Zodiacus vitæ* Libertinorum adversus religionem toties oblitterata objecta viribus, quibus potuit, promovit. Brunus Jordanus homo post natos homines impiissimus apud Bayle alteram morum regulam non esse admittendam, quam legem naturalem; nec magis firmum, ratumque præ Paganismo esse sive Judaismum, sive Christianismum blateravit. Johannes Tollandus tract. de relig. Christ. absque mysteriis; tract. inscripto *Adeisidemon*, sive Titus Livius a superstitione vindicatus; in originib. Judaicis; in in Christianismo Judaico, Pagano, & Muhametano; in lib., cui titulum fecit *Panteisticon*, sive formula celebrandæ societatis Socraticæ, aliisque pestilentissimis libris, parum habuit effutire in historia hebræa majorem, quam Moysi, fidem Straboni, aliisque scriptoribus ethnicis adhibendam; nisi ex Universo omnia, & ex omnibus Universum conficeret, quem perinde *Panteisticon* denominavit, ex quo ejusdem sectatores deinde *Panteistæ* dicti sunt apud Ashlejum Sykes in exam. fundam., & connex. relig. natural., & revel. Eum late confutarunt præcit. Sykes, Eduardus Stillingflet, Stephanus Nie, Jacobus Fajus, Elias Benedictus, Huetius, aliique. Mathias Tindal in tract. de Christianismo tam antiquo, quam Mundus, & Evangelio, tam veteri, quam religio natu-

naturæ, contra quem pugnarunt Johannes Conybearius, Jacobus Fosterus, Humfredus Dictonus, Johannes Lelandus &c., revelatione explosa, sola naturali religione vivendum, transigendumque voluit. Quo ab errore parum, aut nihil absfuerunt Petrus Bayle, oppugnatus propterea a Leibnitio, Jaquellotio, Rajo, Renaudotio &c.; Antonius Ashlei Cooper Baylio amicitia conjunctus; Thomas Burnetius tract. de fide, & offic. Christ.; Lucilius Vaninus in dialogis naturæ a Sorbonicis doctoribus confixis; Antonius Collins, de quo legendus de Watte tom. 13. bibl. Britan., Collins, inquam, in specimine usus rationis, discurs. de fundament., & probation. religion. christian., & discurs. de libertate cogitandi, qui profligatus fuit præsertim a Johanne Roggers lib. de necessit. revelat.; Goffridus Vallesius lib. de beatitudine Christianor.; Bernardus Mandeville in opusc. de cogitat. liberis circa relig.; de Prades, contra quem præclaram adornavit pastoralem instructionem Episcopus Montalbanensis, ab illo inductum Materialismum evertens; Andreas Wissovarzius in tract. de relig. rationali, seu de rationis judicio in controversiis etiam theologicis, ac religiosis adhibendo; Thomas Woolstonius in serm. de miracul. Christi Dom., qui pro meritis vapulavit a Gibsonio Episop. Londin., Smalbroochio Episcopo Lichefeldensi, Sherlochio Episc. Bangoriensi, Wada &c.; Barlovvius; Svvift; Beausobrius; Bekker, Magliani, Thourneiser, Mercerus, de Argent in libro Telialmed, aliique hujusce generis projectæ conscientiæ, religionisque perditissimi homines.

Meum profecto non est, qui unius Romanæ Ecclesiæ, ejusque Capitis caussam propugnandam, ac pro virili parte defendendam suscepi, hosce religionis hostes hic profligare, eo vel maxime, quod provinciam istam egregie jam exornaverint viri numero, eruditioneque præclari, atque ex nostræ quidem communionis Ludovicus Vives tract. de religione; Nicolaus Pseaume Episcopus Virdunensis in præservativo contra mutation. religion.; Johannes Tillet Episcopus Meldensis tract. de relig. Christ.; Petrus Silvanus Regis *Usage de la rayson, e della foy*; Petrus Daniel Huetius Episcop. Abrincensis in quæst. Alnetanis; Franciscus Lamius de verit. evidenti Christ. relig., in novo Atheismo ever-

ſo, & in incredulo ad relig. manuducto rationis opere &c.; Franciſcus Fenellonius de Salignac Archiep. Cameracenſis in tract. de exiſtentia Dei; Carolus Simiana Eques Pedemont. in tract. de verit. Chriſt. relig.; Ludovicus Antonius Muratorius de ingenior. moderat. in relig. negotio; Alexander Popeus in ſpecimine criticæ, & hominis, quem Crouzatius impugnavit, defendit vero obnixe Warburthonius auctor operis de legatione divina Moyſis, in ſuis epiſtolis philoſoph., & moralibus; Claudius Franciſcus Houtvilleus in tract. inſcripto *La religion Chretien prouve par le fait*; D. Dangeau in dialog. de exiſt. Dei; de relig. &c; Blaſius Paſchal Janſenianæ tametſi hæreſis ſuſpectus in cogitat. ſuper relig. Anſelmus Deſing tract. de Regno ration., de Spiritu legum &c; Cardinalis de Polignac in Antilucretio; Antonius Genuenſis in elementis metaph. tom. 3. Hyacinthus Sigiſmundus Gerdil introduct. ad ſtudium Religionis, ſexcentique alii de ſchola Theologi. Ex Proteſtantibus vero, præter illos, quos ſuperius commemoravi, Samuel Parcherus in demonſtr. auctor. divinæ leg. nat., & relig. Chriſt.; Samuel Clark *Veritè de la religion revelè*; Johannes Tillotſon tract. de regulis fidei contra Atheos; Johannes Alphonſus Turretinus de verit. relig. Chriſt., & Judaicæ; Michael Turretinus in præſervat. adverſus Phanatiſmum; Thomas Turretinus de neceſſit. revelat.; Richardus Bentellius de ſtultitia, & irrationabil. Atheiſmi; Chriſtianus Kortol. de ration. revelat. theolog., & concurſu; Johannes Enichius de verit. relig. Chriſt.; Iſaacus Jaquelotius tract. de exiſtentia Dei, & de inſpirat. libror. ſacror.; Michael Vaſſor a catholicis ad Anglo-Calviniſtas transfuga in tract. de vera relig., & de modo examin. differ. relig.; Jacobus Fajus in defenſ. relig.; Elias Benedictus in obſervat. critic. adverſus Tollandum; Johannes Ray de exiſtentia Dei oſtenſa ex operib. creationis; Johannes Stephanus Rittangelius ex Judæo catholicus, ex catholico Calviniſta de verit. relig. Chriſt.; Jacobus Abbadia de verit. relig. Chriſt.; Bernardus Nieuventitius in tract. de exiſtentia Dei ex naturæ miris demonſtr., & in tract. adverſus Spinoſam; Jacobus Foſterus de verit. relig. adverſus Tindal; Humfredus Dicton de verit. relig. Chriſt.; Stachouſius in opere gallice inſcripto *Le ſenſe litteral de la Ecriture ſainte*; Gerardus Tizius in

in tract. de insuffic. relig. natur., ac de necessitate revelat. divinæ; Witbi Daniel in tract. de certitud. relig. Christ., de necessit., & utilit. revelat.; etsi deinde insanientis more in dogmata Ecclesiæ Romanæ deblaterarit; Christophorus Witichius in *Antispinosa*; Ludolphus Benthemius in apologia scriptor. de veritate relig. Christ.; Hermannus Witzius orat. de verit. Evangel.; Rudolphus Cudvvortus in systemate intellect. univer. adversus Atheos, quod opus latine vertit Jo. Laurentius Moshemius, adjecto ad calcem tom. 2. tractatu *De turbata per juniores Platonicos Ecclesia*; Derhmannus in Theolog. phys.; Guillelmus Wolastonius in *Ebauche de la religion naturelle*; Ashlei Sykes in *Examen des fondaments, e de la connexion de la religion naturelle, e revellee*. Mitto plerosque alios, ne præter modum, opusque sim prolixior.

Secundi generis scelesti homines cujuscumque Religionis tollerantiam pro libertate, pro libitu, pro libidine invehere, ac loco statuere vario sub ementito nomine enixi sunt. Mox assumta denominatione a Theologia eclogistica, sive Philosophia eclectica derivato vocabulo a veteri Philosophorum secta, sive libere philosophantium, cui Alexandriæ circa annum 242. ortum fecisse Ammonius Sachas circumfertur. Mox sub nomine Theologiæ prudentum, sive politicorum, ut est apud Auctorem meditationum philosophic. de Deo, Mundo, & homine. Nunc Pantheistæ dici malunt, pro quibus suum *Pantheisticon* adornavit Tollandus. Nunc liberi Muratores in Anglia ex Oliviero Cromuel enati, de quibus videsis Diction. de Treveaux V. Libertins. Socii Complanatores, sive æquales, anglice *Levellers* audiunt apud Eduardum Clarendonium in *Histoire des rebellions, e guerres civiles d'Angleterre*, & apud Leibnitium in actis Lypsiæ supplem. tom. 5. sect. 3. Socii Philadelphici indito nomine a Johanne Podagio, & Thoma Broumlæo, de quibus agit Jo. Laurent. Moshemius hist. Eccles. recent. ætat. sæcul. XVII. Nuperum a Perruanis mutuatum, quod *Quippu* inscripsit, occasione accepta ab iis signis effectis ex laneis funiculis, variis nodis, circulis, & coloribus intertextis, quibus litterarum loco Perruani olim utebantur, nomen dedit Auctor epistolæ apologeticæ de *Quippu*, quem Auctor opusculi italice inscripti *Parere intorno alla vera idea contenuta*

nella lettera apologetica de Quippu, præclare refellit. Tollerantiſmus in rebus ad religionem attinentibus vocatus ab aliis eſt Anima Religionis prudentum apud Fridericum Kettner in exercit. hiſt. theolog.. Ab aliis planiori vocabulo *Latitudinarium*, ut in Anglia a Rapino de Thoyras tom. 10. hiſt. Anglic. Sub Scepticiſmi larva invectus in Bataviam, & Germaniam eſt a Petro Jurieo in tract. de Eccleſia, quam ex quacumque chriſtiana ſocietate compoſuit; ſed eum in tract. de unit. Eccleſiæ exagitavit Nicolius; a Grotio de verit relig. Chriſt.; a Johanne Clerico diſsert. de eligenda inter diſſid. Chriſt. ſententia; a Valleſio, a Potter, & Chillingvvort, quos Eduardus Knot Soc. Jeſ. egregie oppugnavit. In Angliam haud abſimili nominis ſpecie appicta Tollerantiſmum transvexere Johannes Milton in tract. de vera relig. &c., quo cujuſque generis ſectatoribus ſalutem æternam ſpondet, ſoliſque Romano-Catholicis denegat, quorum imo ad impediendam doctrinæ propagationem, quamlibet potius hæreſim, ſchiſma, atque cujuslibet ſectæ tollerantiam permitti voluit. Tollando adeo Miltonis placitum arriſit, ut poſt obitum propterea ejuſdem geſta præconiis celebrarit. Johannes Lochius in tract. de Chriſtianiſmo ration., in reſponſ. ad Stillingflet de Chriſt. ration., & in epiſt. de tollerant. in rebus relig.; Auctor libri inſcripti *Spiritus legum*, contra quem calamum egregie perſtrinxit Anſelmus Deſing.; Thomas Burnetius in Archeolog., aliique multi. Zuvinglius lib. de vera, & falſa relig. ſolis naturæ viribus viros apud Gentiles olim conſpicuos, puta Socratem, Catonem, Scipionem, Senecam, Herculem etiam, & Theſeum ad vitam æternam perveniſſe affirmavit. Philippus Mornæus Dupleſſis de verit. relig. Chriſt., & de menſura fidei; Petrus de Moulin filius in defenſ. relig. Proteſt.; Franciſcus Turretinus de ſeceſs. ab Eccleſ. Rom.; Johannes Serranus de princip. relig. Chriſt.; Johannes Placetæus, aliique Calviniſmum apprime Chriſtianiſmo conformem ſuadere enixi ſunt. Wolſegenius, Epiſcopius, Worſtius, Lubieniecius &c. Sociniaiſmum una ac cum aliis ſectis omnino tollerandum eſſe contenderunt. Andreas Iricius Modrevius Lutheranos, & Antitrinitarios non modo, ſed & ſectas omnes, ac ſocietates Catholicis conciliare lib. de Eccleſia enixus eſt, unde a Grotio inter Conci-
liato-

liatores est adcensitus. Johannes Duræus, & Johannes Enichius Lutheranis Calvinistas communione adsociare peroptarunt, obnixeque curarunt. Georgius Wicelius senior è Lutherano Catholicus in sua methodo concordiæ Catholicis pariter Protestantes concordare studuit, idque consilii Cassandro, Masenio, aliisque inspirare satagit. Susceperat idem consilium, jamque pridem iniverat Alexander de Yse, ac Protestantibus sermone inscripto proposuit, quorum propterea invidiam, indignationemque in se concitavit: sed & prosequutus dein est Auctor *Tubæ pacis*, sive discursus theolog. de unione Ecclesiæ. Rom., & Protest. Præter eos vero quamplures ex nostratibus, quorum nonnullos paulo superius memoravi, qui e Christiana religione Tollerantismum procul abigendum propugnarunt, qui legantur digni prorsus sunt Isaacus Papin ex Anglo-Calvinista opera clarissimi Bossuetii Catholicus effectus in tract. adversus Tollerantissimum in rebus religionis; doctissim. Ludovicus Thomassinus in tract. de unit. Ecclesiæ, & modis jugiter observatis unitatis conservandæ; necnon Johannes Dez Soc. J. de fide Christian., & cathol. vindicata adversus Deistas, Judæos, Mahometanos, Socinianos &c. Ego paucis rem conficiam, & quidem viam alteram ingressus, quæ orationem meam eò, unde digressa est, idest, ad tractationem de necessitate communicandi cum Romana Ecclesia, ejusque Capite Romano Pontifice, inque rebus ad religionem attinentibus eidem consentiendi, tandem reducat.

Enim vero Ecclesiam juxta illud Apostoli *Unus Deus, una fides, unum baptisma*, unam esse unitate Capitis, unitate fidei, unitate Sacramentorum, jam nunc nemo ignorat nedum ex iis, qui vel a primoribus labiis theologica dogmata salutaverit, sed ex iis quicumque a primo limine Christianæ fidei rudimentis fuerit imbutus; nec rerum christianarum, quæ quotidie sub oculos cadunt, omnino sit jejunus. Ita vero triplex hujus unitatis vinculum a Christo Domino Christianæ Religionis optimo institutore in Ecclesia cautum, ordinatum, & constitutum est, ut una alteri ita adsociata, comesque adaucta semper sit, ut ab invicem discindi, divellique nequeat, quin utrimque disperdantur, & depereant, videlicet ita ut in re sive sacramentaria, sive dogmatica unitas inte-

integra, intemerataque non maneat, nisi conjuncta cum sui Capitis unitate; non secus ac corpori integritas non manet, nisi capiti suo copuletur: ex quo conficitur necessitas cum Romano Pontifice communicandi, atque Pontifici in rebus qua ad fidem, & qua ad Sacramenta spectantibus pariter consentiendi. Hinc profectus illustris mos ille, cujus testes locupletes habemus S. Irenæum lib. 3. cap. 3., & Tertullianum lib. de præscript. cap. 36., ut alios nunc prætercam, quo Ecclesiis nihil antiquius erat, quam subortas de fide quæstiones statim ad Pontificem deferre, atque ab eo responsa, & placita expectare: in quem S. Irenæi locum, videlicet in ea verba, *Ad hanc Ecclesiam* [Romanam] *propter potentiorem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam*, Fervandentius Romani Pontificis privilegia a S. Irenæo ibidem celebrata plurimis illustrans; & post eumdem Tertulliani locum, idest verba illa, *Si Italiæ adjaces, habes Romanam* [Ecclesiam] *unde nobis quoque auctoritas præsto est*, adnotans de la Farre Theologus Parisiensis catalogum attexuere Ecclesiarum Gallicæ, Italicæ, Hispanicæ, Anglicæ, Scoticæ, Hibernicæ, Germanicæ, Gothicæ, Sarmaticæ, earumque Orientalium, tum Australium Carthaginensis, Numidicæ, Mauritanicæ, Hipponicæ, Asianæ, Arabicæ; Occidentalium denique Cæsareæ, Cappadociæ, Phœniciæ, Syriæ, Armeniæ, Ponti, Gallatiæ, Lydiæ, Phrygiæ, Pisidiæ, Pamphiliæ, Isauriæ, quas omnes, ut verbo finiam, controversias fidei, ut par erat, remisisse ad Petri successores, ac Pontificis fidei se integre permisisse exploratum est; quarum nos pleraque testimonia paulo post in lucem proferemus.

Hinc profectus mos ille pariter, quo Ecclesiarum Præsules recens inaugurati Romano Pontifici fidei suæ rationem reddere: vel Romam proficisci, vel eó acciri a Pontifice, unaque cum fidelitatis sacramento præstare obedientiam, & fidem despondere: a Pontifice sacræ disciplinæ, rituumque Ecclesiasticorum præstolari, & expetere documenta; Pontificis voluntati, & præceptis caput submittere, ac observantiæ vinculo se obstringere solemne habebant, & summopere satagebant. Cujus quidem moris exempla, quæ fusiori sermone part. 2. prosequemur, ut prætercam de S. Polycar-

lycarpo, S. Irenæo, Origene, S. Petro Alexandrino, Theophilo Cæsareensi, S. Athanasio, Paulino Antiocheno, Maximo Constantinopolitano, sexcentisque aliis persemet officium istud præstitum Romam profectis, frequentissima, & antiquissima exstant apud S. Cornelium epist. 49. ad S. Cyprianum, cui formularium Novatiani schismatis ejurandi præscribit, atque Africanis Ecclesiis denunciari præcipit: apud S. Epiphanium hær. 72., ubi refert fidei professionem, quam ut Pontificis gratiam aucuparet, Marcellus Ancyranus coram S. Julio I. emiserat, manuque signaverat: apud S. Leonem M. epist. ad Nicetam Aquilejensem, qua jubet ut Clerici a Pelagiana hæresi resipiscentes ejuratis cum auctoribus erroribus aperta, scriptaque professione jurarent *Statuta omnia Synodalia, quæ Apostolicæ Sedis confirmarat auctoritas, amplecti, & approbare*: apud S. Gregorium lib. 10. epist. 31. vet. edit., ubi formula exhibetur præscripta, qua qui Aquilejense schisma ad Ecclesiam reduces ejurassent, imposterum in Romanæ Ecclesiæ communione persistere, eique omnino consentire pollicerentur: apud S. Zachariam epist. 4. ad Bonifacium, qua tria pallia tribus Archiepiscopis transmittere se ea lege perhibet, ut Pontifici in obedientiam caput submitterent: apud S. Bonifacium Moguntinum epist. 105. ad Cudbertum Archiepiscopum Cantuariensem, qua refert in Synodo Liptinensi anno 743. communi calculo sancitum, ut in signum unitatis, & subjectionis Pontifici pendendæ scripto exarato, & Episcoporum syngrapha firmato eidem Pontifici obedientia, & observantia se omnes obstringerent: quo sacramento jampridem S. Gregorio II. idem S. Bonifacius scripto edito, quod legere est apud Labbeum tom. 8., fidem suam obligaverat: apud Anastasium in vita S. Nicolai I., & in actis Concilii Constantinopolitani IV., ubi auctor est a Johanne Archiepiscopo Ravennate fuisse una cum fidei sacramento fidelitatis juramentum S. Nicolao I. nuncupatum: & Hadriani II. juxta formulam ab eo sancitam Græcos Episcopos, ejurato Photio, obedientiæ se permisisse juxta formulam præscriptam: apud S. Gregorium VII. in Synodo VI. Romana, in qua Henricus Aquilejensis Episcopus juramenti religione se Pontifici mancipavit, quæ ex parte legitur inserta lib. 2. Decretal. tit. 24. *Ego* 4. de jurejurando: apud Pas-

Paschalem II. in Synodo I. Romana, in qua præscripta Episcopis est formula tum fidei, cum fidelitatis Pontifici despondendæ, quæ refertur cap. *Significasti* in 6. de electione, & electi potestate; apud Alexandrum III. in Concilio Lateranensi III., in quo statuta pariter, ac præscripta formula ab Episcopis subscribenda, quam exhibet Albertus Stadensis in chron. ad an. 1179. Confer Martenium de antiq. Eccles. ritibus tom. 2. lib. 1. part. 2. cap. 8., Sirmondum in append. tom. 2. collect. Concil. Galliæ; Labbeum tom. 10., & 12. Concil. edit. Venetæ; Pontificale Romanum jussu Urbani VIII. editum tit. *De consecrat. electi in Episcop.*; Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. cap. 12.; Pium IV, constit. 39. in Bullar. Rom.; Gregorium XIII. constit. 33. in Bullario Romano, a quibus pleræque hujusmodi professiones fidei, ac formulæ juramenti Pontifici præstandi exhibentur: quo de argumento copiosius alibi.

Huc spectant, quæ S. Cyprianus in epist. ad Lapsos, qui a Romano Pontifice segregati nomine Ecclesiæ se inscribere, eodemque nomine communionis litteras ad ipsum S. Cyprianum scribere præsumpserant, Lapsos temeritatis coarguens in hæc verba respondit: *Dominus noster in Evangelio sic loquitur, & dicit Petro:* Tu es Petrus, & super hanc petram &c. *Quum hoc divina lege fundatum sit, miror quosdam audaci temeritate sic mihi scribere voluisse, ut Ecclesiæ nomine litteras facerent*. Huc spectant, quæ S. Optatus lib. 2. ad ostendendum Ecclesias Africæ, quæ pro Cæciliani ordinatione adversus Donatistas decertabant, omnimode cum Ecclesia Catholica communione esse conjunctas, non alio argumento usus est, quam quod a Romana Ecclesia communione erant cohonestatæ, a qua communicatorias litteras accipiebant: *Sedit prior Petrus*, ait, atque enumeratis Petri successoribus usque ad S. Siricum *Siricius*, subnectit, *hodie, qui noster est socius, cum quo nobis totus Orbis commercio Formatarum in una societatis communione concordat*. Propterea Montanus ab Apollinari Episcopo Jeropolitano de fide inquisitus, se satis tutum existimavit, si a Romano Pontifice communicatorias litteras impetraret; atque quidem dolo, & fraude impetravit, quas tamen quantocius a Praxea detecta fraude Pontifex revocavit, teste Tertulliano lib. advers.

adverſ. Praxeam cap. 1.: quem quidem Pontificem Anicetum Baronius autumat, Eleutherum Valeſius, Victorem Pagius. Ruffinus pariter homo poſt natos homines vaferrimi ingenii, atque apprime ad fallendum compoſiti, Roma exceſſurus, ut in patriam regrederetur, litteras communicatorias prius a S. Siricio petiit, atque a Pontifice ejus verſutiam, erroreſque ignorante extorſit, quas deinde magnopere oſtentaret, & venditaret, præſertim poſt Siricii obitum ratus ſibi profuturas, ut judicium ab Anaſtaſio contra ſe inſtitutum aut effugeret, aut infirmaret, aut infringeret, ut ipſi S. Hieronymus apolog. 2. objecit. Huc ſpectant, quæ S. Hieronymus in epiſt. 11., nunc 91. ad Ageruchiam, vetuſtiſſimæ conſuetudinis ab Oriente, & Occidente graviora dubia ad Romanum Pontificem deferendi, indeque reſponſa, & placita dirigendi teſtis liquidus, ut qui S. Damaſo ab epiſtolis erat, ejuſmodique conſultationibus undequaque delatis reſponſa dandi officio defungebatur, his verbis ſcripſit: *Ante annos plurimos, quum in chartis Eccleſiaſticis juvarem Damaſum Romanæ Urbis Epiſcopum*; (triennii ſpatio, quo S.Damaſus ſuperſtitit, id munus obivit) *& Orientis, atque Occidentis ſynodicis conſultationibus reſponderem*. Cujus conſuetudinis S. Doctori teſtes locupletes accedunt S. Cyrillus Alexandrinus in epiſt. ad S. Cæleſtinum; Synodus Sardicenſis epiſt. ſynodic. ad S. Julium; S. Innocentius I. epiſt. ad Concil. Carthagin. apud Labbeum tom. 3, & inter Auguſtinianas 91. vet. edit.; & epiſt. ad Concil Millevitanum inter Auguſtin. 92; S. Bonifacius I. epiſt. ad Epiſcop. Illyrici apud Holſtenium part. 1. collect. Rom.; S. Siricius epiſt. 1. ad Himerium cap. 1, aliique ſuis locis laudandi.

Ex hac omnimoda neceſſitate, qua omnes adſtringuntur, Pontifici Romano in ſacrorum conſortio ſe adjungendi, eique in rebus ad Religionem attinentibus conſenſum adhibendi, profecta pariter eſt, quæ longe, lateque in Eccleſia patet, poteſtas, ita ut poteſtatis iſtius particula, nec ab iſta præciſa, multo minus iſta potior, exiſtimanda ſit, quæ ab Eccleſia univerſa exercetur. Iccirco ex iis, quæ habet S. Cyprianus lib. de unit. Eccleſ. relatus can. *Loquitur* 24. q. 1. *Deus unus eſt, & Chriſtus unus, & una Eccleſia, & Cathedra una ſuper Petrum voce Do-*

mini fundata, Johannes a Turrecremata in respons. advers. Basileenses recte olim argumentatus est non aliam ab auctoritate Romani Pontificis esse Ecclesiæ universæ auctoritatem, neque proinde Concilio potestatem inesse, quæ penes Pontificem integra, & plena non resideat, a quo postea in Concilium promanet. Quorum quidem gemina sunt, quæ perhibent S.Optatus lib. 7; S.Hieronymus lib. 1. advers. Jovinianum; S. Pacianus epist.3. ad Sympron.; & S. Augustinus serm. 295. edit. P. P. Benedict. Statuta enim semel in Ecclesia visibilis Capitis unitate, consequens est, ut in eo totius corporis summa consistat, & in corpus totum ab eo diffusum dicatur robur, quo vegetatur. Itaque inconfesso est quidquid potestatis est in Ecclesia, totum a Pontifice emanare; quidquid est in fide integrum, & firmum, totum in Pontifice inconcussum esse, & intemeratum. Iccirco cap. *Nolite errare* dist. 11. ex S. Julio; & C. *Basilicas* de consecr. dist. 1. ex S. Gelasio; nec non a S. Augustino epist. 163. vet. edit. ad Glorium, & Eleusium, dictum est, quod Dominus *In Apostolica Sede totius Ecclesiæ posuit Principatum*, ut ab ipso *tamquam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet*, ut loquitur S. Leo; cui S. Bonifacius I. concinens in epist. ad Episcop. Thessaliæ; *Institutio*, inquit, *universalis nascentis Ecclesiæ de B. Petri sumpsit honore principium, in quo regimen ejus, & summa consistit: ex ejus enim ecclesiastica disciplina per omnes Ecclesias, Religionis jam crescente cultura, fonte manavit*. Iccirco cap. *Ita Dominus* distinct. 19. idem S. Leo, & in serm. 3. de sua assumpt., *Nunquam*, ait, *nisi per ipsum* (Petrum) *dedit, quidquid aliis non negavit*: cap. *Omnes* distinct.22. ex S.Nicolao I. dicitur Ordinis Ecclesiastici dignitatem omnem a Romana Ecclesia institutam esse: & C. *Decreto* 11. q.7. ex S. Gregorio, sive S. Leone habetur, quod S. Romana Ecclesia *Vices suas ita aliis impartitur Ecclesiis, ut in partem sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis*. Gemina habet Vigilius in epist. ad Profutur.; docetque S. Thomas in 2. sententiarum circa finem. Iccirco cit. can. *Loquitur* 24. q.1. ex S. Cypriano Ecclesiæ particulares ad Ecclesiam Romanam comparantur, sicuti radii ad solem, fluvii ad fontem, & rami ad radicem. S. Petrus Chrysologus non absimiliter affirmat:

Quod

Quod stipiti rami, quod capiti membra, quod soli radii, quod fonti rivuli, hoc Apostolicæ Sedis reverentiæ debent omnes Ecclesiæ, quas ubique terrarum Religio Christiana fundavit. Nec secus ac S. Isidorus lib. 10. etymolog. ex eo existimat ortum capitis nomen, quod *Sensus omnes, & nervi inde initium capiant, atque ex eo omnis vigendi caussa oriatur*: ita Pontifici capitis inditum nomen, ut intelligatur ab eo vim omnem ecclesiasticæ jurisdictionis in Ecclesiam diffundi. Iccirco Leo X. constit., quæ incipit *Primitiva illa Ecclesia* Ecclesias omnes *tamquam membra capiti obsequentia, & tamquam rivulos ex fonte, Romana videlicet Ecclesia derivantes* nuncupat. Cap. *Regula* distinct. 17.; can. *Confidimus* 25. q. 1. ex S. Gelasio; & cap. *Significasti* de elect., & electi potestate ex Paschali dicitur Concilia a Pontifice auctoritatem, & robur accipere.

Ad præclara hæc apposite observant S. Bonaventura in 4. sentent. apud Turrecrematam loco indicato, quod juxta rectum Ecclesiæ ordinem a Deo optime institutum: *Suprema potestas, & plenitudo jurisdictionis stat in uno primo, & supremo, in quo solo sicut in primo, & in simplicissimo in illo genere est status omnis prælationis ecclesiasticæ*: & S. Thomas lib. 4. contra Gentes cap. 76. ideo soli Petro datas Claves a Domino, *Ut ostenderetur potestas Clavium per eum ad alios derivanda, ad conservandam Ecclesiæ unitatem*. Unitatis conservandæ gratia regiminis Monarchici ratio a Christo Domino in Ecclesia instituta, cujus speciem idem sæpius in Evangelio exhibuit mox Gregis, cujus unus est Pastor; mox Domus, cujus unus est Paterfamilias; mox Regni, cujus unus est Princeps. Quæ quum ita sint recte inde deducit S. Doctor 2. 2. q. 1. artic. ult., unum penes Pontificem stare Religionis christianæ summam: ejus esse fidei quæstiones finire; Ecclesiæ vero universæ ab eo finitis firmiter quiescere: & cetera cogitare, & præstare, quæ ad christianæ Reipublicæ bonum conferunt, & pertinent: *Una fides*, inquit, *debet esse totius Ecclesiæ secundum illud* 1. Corinth. 1. Id ipsum dicatis omnes... *Quod servari non posset, nisi quæstio de fide mota determinetur per eum, qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sententia a tota Ecclesia firmiter teneatur*. Quo sensu similiter cap. *Fidelior* dist. 50. allegato,

gato S. Ambrosio dicitur, ideo a petra dictus Petrus, *Quia primus fidei fundamenta posuit, & tamquam saxum immobile totius corporis Ecclesiæ compagem, molemque continet*. Cap. *Omnes* distinct. 22. Sedes Apostolica a Petro Apostolo dicta, *Mater fidei* appellatur, adeoque ut Glossa in can. *Quodcumque* 24. q. 1. affirmare non dubitaverit: *Credo, quod sententiæ totius Ecclesiæ præferenda sit sententia Romanæ Ecclesiæ, si in aliquo sibi contradicant*. Junge C. *Hæc est fides*: & C. *A recta*. Sed quænam Ecclesia Romanæ Ecclesiæ absque piaculo contradicet? Siquidem C. *Pudenda* 24. q. 1. ex laudato S. Augustino habetur *Nullam esse Ecclesiam, nisi ea sit in Apostolicæ Sedis radice constituta*: & C. *Non vos* 23. q. 5. habetur: *Quisquis ab Apostolica divisus est Sede, in schismate eum esse non dubium est*. A primo itaque ad postremum liquido, luculenterque adparet necessitas, quæ Ecclesiis omnibus cum Romana communicandi omnino, & consentiendi jugiter incumbit; ejusmodi vero communionis, & consensionis consectaria esse Pontificis tum a fide indeficientiam, tum Concilio generali præstantiorem potestatem.

Jam de ratione, qua demum istiusmodi communio, & consensio conficitur, sermo instituendus. Et quidem in veterem ejusmodi rationem usu frequentatam inquirere propositum meum est; dicere de nupera, quæ postea invaluit, ad alios, quibus otium suppetat, tractatores dimittens. Itaque ejusmodi unitatis cum Capite Romano Pontifice conservandæ Ecclesiæ universæ ex gemino potissimum capite, ut innuimus, necessitas incumbebat ex unitate fidei, & ex unitate Sacramentorum. Ergo uniusque ejusmodi unitatis cum Capite confovendæ gratia inductus olim est, & invaluit usus Fermenti, & Formatarum. Fermenti in argumentum unitatis in re sacramentaria; Formatarum in argumentum unitatis in re dogmatica; quo utroque modo Ecclesiæ Romanæ communione Episcopos, ceterasque Ecclesias cohonestare Pontificibus in more positum erat; de quibus nunc differere præstat. A Fermento, in cujus investigatione doctos difficile convenire intelligo, exordium capiamus. Fermentum itaque ex præscripto Romanorum Pontificum in symbolum, signumque communionis fidei, & charitatis, quibus quasi uno vinculo Ecclesiæ Ro-

Romanæ veluti cunctarum Matri, & Magistræ Ecclesias ceteras esse conglutinatas, & conjunctas significatum iret, ad Primates, & Episcopos, ab iisdem vero ad Presbyteros, Ecclesiasque mitti consuevisse, constat ex decretis S. Melchiadis, qui uti legitur apud auctorem libri Pontificalis, *Fecit, ut oblationes consecratæ per Ecclesias ex consecratu Episcopi dirigerentur, quod declaratur Fermentum*: S. Siricii, qui pariter, ut habet Pontificalis liber, constituit, *Ut nullus Presbyter Missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod nominatur Fermentum*: S. Innocentii I, qui in decretali ad Decentium Eugubinum Episcopum respondit in hæc verba: *De Fermento, quod die Dominica per Titulos mittimus, superflue nos consulere voluisti, quum omnes Ecclesiæ nostræ intra Civitatem sint constitutæ, quarum Presbyteri, qui die ipsa propter plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco Fermentum a nobis confectum per Acolythos accipiunt, ut se a nostra communione maxime illa die non judicent separatos. Quod per Parochias fieri debere non puto, quia nec longe portanda sunt Sacramenta, nec nos per Cœmeteria diversa constitutis Presbyteris destinamus, sed Presbyteri eorum conficiendorum jus habent, atque licentiam*. Ex S. Irenæo apud Eusebium lib. 5. cap. 24. perhibente Episcopis, & Presbyteris Romam venientibus Eucharistiam mitti a Pontificibus in signum communionis consuevisse: ex S. Justino in apologia affirmante diebus Solis, scilicet Dominicis ad absentes, qui adstare in Ecclesia sacra conficienti Sacerdoti non potuissent, deferri sacramenta per Diaconos positum in more fuisse: & ex antiquo Kalendario Romano edito a Johanne Frontonio, in quo habetur Fermentum Sabbato ante Dominicam Palmarum distribui consuevisse in Consistorio Lateranensi, ac transmitti ad Episcopos suburbicarios; idque ideo, ut saltem recurrente Paschate suam cum Romano Pontifice communionem profiterentur, de uno, eodemque mysterio participantes.

Jam inquirere juvat, quid Fermenti sive nomine, sive significatione veniret. Venisse nomine fermenti Eulogias existimant Baronius, Spondanus, Anselmus Havelburgensis, Cardinalis Cusanus, Theophilus Raynaldus, Franciscus Macedo, Antonius Dan-

Dandinus, Severinus Binius, Johannes Cabaſſutius, Altaſerra, Labbeus, aliique. Et certe Eulogias in mutuæ amicitiæ, societatiſque ſignum dari, & accipi olim frequens fuiſſe liquet ex epiſtolis 31, 34, 35, 36 S. Auguſtini; & S. Paulini epiſt. 1. in fine. Tranſmitti pariter ad abſentes, ac præberi Cathecumenis in Eccleſia liquet ex Conciliis Laodiceno can. 15; non item hæreticis can. 32; & Carthaginenſi III. can. 5. Veniſſe vero Euchariſtiam econtra cenſent Antonius Auguſtinus, Latinus Latinius, Chriſtianus Lupus, Emanuel Scheleſtratius, Jacobus Sirmondus, Cardinalis Bona, Johannes Mabillonius, Johannes Ciampinus, Claudius Eſpencœus, Franciſcus Pagius, Bencinus in notis ad Anaſtaſium, Lambertinus, ſive BENEDICTUS XIV. notific. 115. in Dominic. Palm., & 326. de Sacrif. Miſsæ; Berti de Theolog. diſcipl. lib. 33. cap. 4, & alii affirmantes Fermenti nomine juxta veterem Arcani diſciplinam, qua olim res Chriſtianorum ſacræ ſub variis adſcititiis nominibus Ethnicis, Judæis, & Cathecumenis obtegebantur; (quam diſciplinam in Eccleſia Occidentali integram obtinuiſse uſque ad VI. ſæculum; in Eccleſia vero Orientali vel ad finem uſque V. ſæculi, ut putat Scheleſtratius in diſsert. *De diſciplina arcani*, vel uſque ad ſæculum VII, ut contendit Tentzelius part.2. exercit. ſelectar. ſect.6; quam diſciplinam uſu frequentatam in Eccleſia liquido poſt laudatum Scheleſtratium Pagius oſtendit ex Origene lib. 1. contra Celſum, & homil. 13. in Exod.; Clemente Alexandrino lib. 5. Stromat.; S. Cyrillo Hieroſolym. Cathe. 6; S. Chryſoſtomo homil. 27. in Matth., & homil. 40. in 1. ad Corinth.; S. Auguſtino tract. 96. in Johannem; S. Innocentio I. in epiſtola eadem ad Decentium, & ante ipſum ex S. Julio apud S. Athanaſium in apolog. 2, qui eo nomine Euſebianis ſuccenſuit, quod de Euchariſtia coram Ethnicis, Judæis, & Cathecumenis ſermonem inſtituere non fuiſsent veriti;) Fermenti, inquam, nomine equidem deſignatam Euchariſtiam, non quaſi ex fermento confici ſoleret, ut perperam nonnemo exinde ſubintulit, ſed quia Eccleſiis, ad quas mittebatur, fermenti vicem gereret, eiſque unionis interſe vinculum eſset, ſicuti fermentum maſsæ, cui injicitur. Quo de argumento fuſius Deo auſpice agemus in diſsert. ad rem ſacra-

men-

mentariam dissert.: *De usu panis fermentati in Ecclesia Græca, & Azymi in Ecclesia Latina.*

Ex adverso Fermenti nomine fuisse usurpatam sacræ hostiæ particulam, quam in calicem mittit sacerdos, quum profert ea verba *Pax Domini* &c. putant V. Cardinalis Thomassius tom. 3. cap. 8; Vertius in explic. Rubric. Missæ; & Le Brun in explicat. litt. histor. dogmat. p. 5. Missæ art. 5, opinatus antiquitus ultra particulam, quae etiam nunc fracta hostia mittitur in calicem, aliam praeterea immitti consuevisse, quae vel a Pontifice in diebus Paschatis, Pentecostes, & Natalis Domini consecrata ad Stationes, quae statis diebus fiebant, deferebatur; ac deinde calici in Missa commiscebatur: vel ab ipso Pontifice, aut ab Episcopis missa fuisset, e quarum proinde numero putat fuisse Fermentum illud, de quo in præmemoratis decretis SS. Melchiadis, Siricii, & Innocentii: vel quæ in die suæ Ordinationis a Pontifice, vel ab Episcopo accepta per dies 40. a Sacerdote celebraturo mittenda fuerat in calicem, cujusmodi ritum in Ecclesia Senonensi viguisse ostendit ex Fulberto Carnotensi in epist. 2. ad Finardum. P. Honoratus a S. Maria *Animadv. in artem, & usum critices* dissert. 4. art. 3. alteram inivit viam rei plane obscurissime dilucidandæ, an vero felicior aliis fuerit, ego dijudicare nolim: scilicet Fermento a præfatis Pontificibus memorato, non Eucharistiam equidem, sed materiam Eucharistiæ indicatam vult: itaque conjicit ex decreto Johannis III, a quo sancitum legitur; *Ut oblationes, & ampullæ, vel amulæ, vel luminaria in eisdem Cœmeteriis per omnes Dominicas de Lateranis ministrarentur.* Quam sanctionem postea S. Gregorius III. instaurasse, & confirmasse perhibetur, ut videlicet e Laterano sacerdotibus subministrarentur, quæ ad sacra mysteria peragenda necessaria forent, nempe panis, vinum, & luminaria. Quæ omnia fuse in præmemorata dissertatione prosecuti sumus. Ut ut sit de Fermenti nomine, indubium tamen est illud usurpatum fuisse ad significandum commune fidei, charitatis, unitatisque vinculum, quo fideles omnes Pontifici Romano veluti capiti conglutinari debebant, ac veluti in centro tanquam membra coalescere; quo Fermento proinde qui fieret particeps, de communione Romanæ Ec-

cle-

clesiæ posset adblandiri: quandoquidem in hujusce conjunctionis significationem fuisset usurpatum, frequentaretur, ac usu venisset accepto, ut videtur, exemplo ab Evangelica parabola, qua Matth. 13. Regnum Coelorum, (Ecclesia est) fermento comparatur.

Ultra Fermentum, Fermentoque affines usu venerant Formatæ, quæ eò similiter collineabant, ut qui iis communitus foret, ejusdem communionis ecclesiasticæ una cum Pontifice Romano particeps fieret. Formatæ dicebantur a forma sigilli, & a consuetis notis, quibus quia carebant Cleri Romani epistolæ, a S. Cypriano, ut liquet epist. 4. edit. Pamelii, Romam fuerunt remissæ. Earum mentio fit in Concilio Millevit. II. can. 20., Hispalensi II. cap. 7., a Vigilio Papa epist. ad Aurelium Arelatensem. Formatarum igitur nomine litteræ veniebant usitatissimæ, quas Pontifex speciatim conscribebat sive Episcopis, sive Ecclesiis, earumque commercio totus Christianus Orbis in una communionis societate cum eo concordabat. *Communicatoriæ* nuncupatæ sunt etiam a S. Augustino epist. 163. ad Glorium, & Eleus.; a Concilio Eliberitano can. 58; & Arelatensi I. can. 7., vel 6. edit. Sirmondi. *Canonicæ* ab Attico Constantinopolitano tom. 2. Concil. ad calcem Synodi Chalcedon. *Pacificæ* a Theophilo Alexandrino in epist. 1, & 3. Paschali; & a Concilio Chalcedon. act. 1. Generatim Formatæ litteræ ampliori sensu acceptæ in varias distribuebantur classes ad distinctionem privatarum, quæ teste S. Augustino in epist. 162. ab Episcopis conscribi solebant ad Hæreticos, vel Schismaticos, vel Paganos, quibus nullas apponere licebat publicæ communicationis ecclesiasticæ notas, puta salutis, pacis, benedictionis &c., quæ communicatoriis aliis Catholicorum præfigi consueverant. Erant itaque ecclesiasticæ, & quidem publicæ, earumque non una, eademque species: nam aliæ *Clericæ* nuncupatæ sunt ab illis sumto nomine, qui eas dirigebant; & a ratione, qua dirigebantur, de quibus S. Cyprianus epist. 4. *Rationales* aliæ, quia ad Ecclesiæ disciplinam, & regimen ordinarentur, quomodo appellatæ sunt a S. Dionysio Alexandrino apud Eusebium lib. 7. cap. 10. *Denuntiativæ*, quia denuntiabant errores, vel hæreticos a cunctis fugiendos. *Declarativæ*,

qui-

buibus adversus hæreses rectæ fidei dogmata declarabantur. *Indicativæ*, quibus Martyres, & Confessores de re christiana optime meriti renuntiabantur. *Tractoriæ*, quod per tractum christiani Orbis pervagarentur, appellatæ sunt ad similitudinem nominis earum, quæ ab Imperatoribus dabantur Missis suis, aut evocatis ab se pro viatico publicis sumtibus subministrando; adscriptis etiam stativis, idest diversoriis, aut mansionibus, de quibus est titulus in Codice cum Theodosiano lib. 8, tum Justinianæo lib. 12; quasque Episcopis ad Concilia invitatis dare speciatim Imperatores christiani solebant. Ad earum exemplar litteræ *Tractoriæ* nuncupatæ sunt illæ quoque, quibus Episcopi suffraganei a suis Metropolitis ad Synodos evocabantur, ut auctor est S. Augustinus epist. 217. ad Victor; & lib. contra Donatistas post collat. 24; quarumque meminit Concilium Carthaginense V can. 10; exemplaque profert Marculphus lib. 11. formular. *Tractoriæ* etiam dictæ sunt epistolæ apud eumdem S. Augustinum in epist. 163. ad Glorium, & enarrat. 2. in psal. 36, quibus Episcopi gestorum ab se in caussis ad Religionem spectantibus alios reddebant certiores: quo nomine celeberrima audit epistola S. Zosimi de damnatione Pelagii, & Cælestii, de qua paulo supra dictum est. De Tractoriis egregie scripsere Brissonius de verbor. signific. Verbo *Tractoriæ*; & Cujacius ad lib. 12. Codic. Justin. tit. 51. *de Tractoriis*.

Tractoriis re, & nomine affines erant *Tractatoriæ*, ita appellatæ, quod præcedenti tractatu vel circa errorem, vel circa personam errore infamem conscriberentur, quas commemorat S. Augustinus epist. 167, & serm. 2. in psal. 36. Accedebant *Enthronisticæ*, quæ ab Episcopis in exordio, sive introitu Episcopatus ad se se mutuo mittebantur, de quibus agunt Liberatus in Brev. cap. 19, & Evagrius lib. 4. hist. eccles. cap. 4. *Salutatoriæ*, quibus concordia fovebatur, quarum in actis purgationis Felicis Aptungitani apud Baluzium tom. 2. Miscellan. pag. 83. occurrit mentio. Aliæ *Communicatoriæ*, aut *Pacificæ* nominabantur: eæque ab Episcopo recens ordinato ad Collegas conscribi solebant, ut tradit in Nomocan. Photiano Theodorus Balsamon. Concedebantur etiam ab Episcopis pauperibus, qui peregre ibant

in ipsorum fidei testimonium, ut a fidelibus, per quos transirent, hospitio, & viatico procurarentur: quarum sub nomine *Contesserationis*, *& hospitalitatis* meminit Tertullianus lib. de praescript. cap. 20, usumque inductum ex iis, quae ad Cajum in epist. 3. scripsit S. Johannes, conjicere est. Aliae *Commendatitiae*, quae ad discrimen illarum, quae Laicis pauperibus, & proletariis concedebantur, solis Clericis, aut iis dumtaxat dabantur, qui in Ecclesia honoratiores essent, ut lautius, & liberalius ab Ecclesiis exciperentur; uti colligere est ex can. 11. Concilii Chalcedonensis. Commendatitias olim concedi solitas solummodo laborantibus suspicione contendunt Zonaras, Balsamon, Matthaeus Blastarus, ac Gentianus etiam Hervetus, quos tamen refellit Doctissimus Cabassutius, legendus, si libet, in notitia Eccles. saeculi II dissert. 7. de litteris Formatis. Aliae *Dimissoriae*, quibus a proprio Diaecesano Episcopo acceptis, tum demum Clerico licebat extra Diaecesim peregrinari, ab alieno Episcopo ad Ordines promoveri, ac inter Clericos alterius Ecclesiae cooptari. Eas etiam Episcopi a Primate accipiebant, antequam ad Comitatum proficiscerentur: idque totum juxta Can. 15. Apostolorum; Can. 16. Nicaeni Concilii, ut tradit Balsamon in Nomocanone Photiano; Can. 9. Sardicensis Synodi; & Can. 28. Concilii Carthaginensis III. sub S. Siricio. Geminae erant *Diaconicae*, quae Diaconis in testimonium dabantur, sive etiam Cursoribus, quarum meminit Eusebius lib. 6. hist. Eccles. cap. 46. Aliae *Memoriales*, seu *Commonitoriae* dicebantur, quibus Legati, sive Responsales Ecclesiastici quid agere deberent, quomodoque se gerere in officio sibi injuncto singillatim commonebantur, quarum mentio fit in Concilio Africano can. 98, a S. Cyrillo epist. 1, & a Sidonio Apollinari lib. 8. Aliae *Encyclicae*, sive *Circulares*, sive etiam *Catholicae*, quae ad universos Christifideles nuncupabantur; de quibus adeundus Oecumenius comment. in epist. S. Jacobi; sed & de iis agit doctissimus Bencinus in dissert. de litteris Encyclicis. Aliae *Synodicae*, quae a Synodis ad certos Episcopos, aut certas Ecclesias inscribebantur, sive de fidei decretis, sive de rebus disciplinae admonendas, de quibus paulo post. Erant & litterae *Confessorum*, quae lapsis pro indulgentia delictorum dabantur, de qui-

quibus alibi; & litteræ *Captivorum*, quorum pro redemptione dari consueverant, de quibus loquitur Concilium Lugdunense II. can. 8.

Præ aliis, quæ Pontificibus Romanis propriæ erant, ac peculiares, audiunt *Paschales*, quibus indicebatur quota ejus anni Dominica celebrandum foret proximum Pascha; quarum mentio fit a Concilio Arelatensi I. can. 1; & a S. Leone epist. 64. ad Marcianum Augustum. *Decretales*, quibus Pontifices quid faciendum, fugiendumque esset, decernebant; vel ad diversorum consultationes respondentes responsa pro decretis haberi jubebant. *Apostolicæ* nomine derivato a loco, nam re diversæ non erant a Decretalibus. *Canonicæ*, sive *Formatæ*, sive *Communicatoriæ*, quas primo loco commemoravimus. His mediis toto Orbe terrarum Fideles in unitate fidei, in officiis charitatis, & in sacrorum consortio, societateque communionis bonorum omnium conjungebantur: quo communionis argumento a Communicatoriis hisce depromto, validissimo veluti ariete Hæreticorum sectas protrivere, & ad terram prostravere S. Irenæus, S. Cyprianus, Tertullianus, S. Optatus lib. 2. adversf. Parmen., ubi Romanorum Pontificum a S. Petro ad Siricium recensita serie subdit: *Cum quo nobis totus Orbis commercio Formatarum in una communionis societate concordat*: S. Augustinus epist. 163. ad Glorium, & Eleusium, in qua Fortunium Donatistam sibi de catholici nomine adblandientem erroris exinde apertissime arguit, quod a Donatistis Formatæ ubique per Orbem donari nequirent: *Quærebam*, inquit, *ab eo utrum communicatorias epistolas, quas Formatas dicimus, posset, quo vellem dare? Et affirmabam, quod manifestum erat omnibus hoc modo facillime illam terminari quæstionem posse*: idem iterum lib. 2. adversf. Petilian. cap. 51. Catholicos a Donatistis discriminat ex societate cum Cathedra Petri, *Qua nos*, inquit, *in Catholica communione connectimur*. Cujus quidem communionis tessera erant epistolæ ab Apostolica Sede acceptæ: Et S. Gregorius Nazianzenus orat. 1. in Julianum, in qua refert sceleſtiſſimum istum æmulatum societatem istam religiosissimam proposuisse transferre inter Paganos Formatarum pariter laudabilem consuetudinem. Sum-

mopere sollicitos fategisse,ut a Romano Pontifice Formatas litteras impetrarent, Montanum, & Ruffinum ex Tertulliano, & S. Hieronymo paulo superius commemoratum est. Vetustissimam itaque, usitatissimam, & Ecclesiæ coævam fuisse Formatarum consuetudinem constat ex auctore libri Pontificalis, a quo sub Sixti I. nomine decretum laudatur, nec non a Luitprando apud Blanchinium in notis ad Anastasium in Sixto I. sect. 8. *Ut quicumque Episcopus evocatus fuerit ad Sedem Romanam Apostolicam rediens ad Parochiam suam non suscipiatur, nisi cum Formatis salutationis ad Plebem a Sede Apostolica*. Ex S. Gregorio Magno lib. 7. epist. 29. ad Eulogium Alexandr., qua ab eo ad se communionis epistolam transmissam testatur, eumque vice reddita ab se epistolæ ope communione sua cohonestatum. Ex Attico Constantinopolitano, qui ut legitur in antiqua Cresconiana editione, & ad calcem Concilii Chalcedonensis,ad Aurelium Carthaginensem, atque Episcopos Africanos sub eo congregatos in Concilio VI. Carthaginensi, una cum exemplari 20. Canonum Concilii Nicæni ab iisdem expetito, Formatarum apographum, quasi Nicæni Concilii additamentum, transmisit: ex Concilio Carthaginensi anno 407, in quo inter alia sancitum legitur, ut quicumque ad Comitatum adire vellent, Formatam acciperent ad Romanum Pontificem, atque ab hoc aliam ad Imperatorem: idque ideo ne hæreticos sub nominis Catholici velo, quod sub id temporis Donatistis non erat insolens, latere contingeret:ex Concilio Millevit. II. anno 416,in quo can. 20. Clericus prohibetur, ne ad Comitatum pergat, antequam ab Episcopo Formatam acceperit: ex SS. Optato lib. 2. adverf. Parmen., Augustino epist.163. ad Glor., & Eleusium; & Gregorio Nazianzeno orat. 1. in Julianum.

Sequiori ævo ad præcavendam falsitatis fraudem in iisdem formatis faciendis, quæ jam Hæreticis, & Paganis frequens, & familiaris facta fuerat, certis elementis, & numeris conscribi cœperunt, quibus formatae legitimæ dignoscerentur, atque a spuriis, & apocryphis discernerentur. Oportebat igitur in epistolis litteras has ex earum supputatione exprimi: primas litteras græcas Patris, Filii, & Spiritus Sancti, quæ videlicet sunt

ΠΤΑ,

ΠΤΑ, quibus numeri respondent xxc. cccc. I. In supputationem assumi etiam debebat S. Petri Apostoli prima littera Π, quæ adjuncta numerum xxc. reddebat, & Apostolorum Principem designabat: adjici debebat ejus quoque, qui scribebat, prima littera; cui scribebatur secunda, accipientis tertia, loci de quo scribebatur quarta, & indictionis decurrentis numerus. Anathema ponebatur in calce epistolæ, & Monogramma, in fine quoque Sigla, sive litteræ apponebantur B. T. E., quibus redditur: *Bene valete*. Consueverant etiam in extremo margine privilegii quosdam insignire orbiculos antistitis nomen, & pauca quædam verba continentes. Adisis Duchangium in Lexico mediæ Latinit.; Mabillonium de re Diplom. lib. 5., Harduinum tom. 5. Concil., Cotelerium in adnotat. ad can. 12. Apostol. tom. 2. De notis, quæ formatis apponi solebant, agunt præ aliis Dodvvellus dissert. 2. Cyprianica, & Emanuel GondisalvusTelezius in notis ad can. 58. Concilii Eliberitani. Earumdem exemplaria ad Græcarum, sive etiam Latinarum litterarum numerum, & valorem exacta legere est apud Atticum loco laudato; apud Reginonem lib. I. de Ecclesiasticis disciplinis capp. 437, 438, & 439; apud Burchardum, lib. 2. cap. 227; apud Ivonem lib. 6. capp. 433, & 434; apud Sidonium Apollinarem lib. 7. epist. 2; & apud Gratianum dist. 73. can. I. De Formatis adeundi inter alios Papias in Vocabulario emendato a Carolo Labbeo, Bencinus dissert. de litter. encyclicis; & qui de de iis accurate disseruit Franciscus Bernardus Ferrarius doctor collegii Ambrosiani Mediolanensis.

Attexenda his aliqua de synodicis. Synodicæ dictæ a Synodis dabantur indiscriminatim ad generis cujuslibet homines, Ecclesiasticos, Laicos, Episcopos, Clericos, Principes, Plebes. Speciatim tamen Synodis illud erat sartum, & tectum synodicis agendi facultatem a Pontifice efflagitare; agendorum regulas a Pontifice expectare, & accipere: gestorum rationem Pontifici reddere; ut gesta confirmaret, Pontificem enixe rogare: gestaque medio Pontifice ceteris per Orbem Ecclesiis nota facere. Pontificum vero partes e converso erant commiter vicem rependere; in communionis societatem recipere; sensum aperire; agenda præfinire, acta perpendere; eaque pro auctoritate vel firmare,

ce, vel infringere: verbo: significare, ut quæ erat Romanæ Ecclesiæ, eamdem universalis Ecclesiæ fidem esse omnino oportere. Exploratissimum id est ex testimoniis paulo superius descriptis SS. Hieronymi, Cyrilli, Julii I, Innocentii I, Bonifacii I, Siricii; maxime vero ex synodicis, quas tamen velle omnes narratione complecti, nec pronum, nec operæ pretium est. Comperta sunt, quæ ex Conciliis generalibus celebravimus; quibus nihil antiquius, nihil optatius accedebat, quam quod Romani Pontificis, absque quo nihil firmum, fixumque, enixis propterea precibus efflagitati, ab se statutis auctoritas accederet. Quid Concilia particularia commemorem, quid innumera Pontificum rescripta producam, quum id nec facile fieri possit, nec ut fiat expedit, aut opportet? Confer, ut verbo indicem, si otium suppetat, synodicas Conciliorum, Lugdunensis sub S. Irenæo ad Victorem apud Eusebium lib. 5. cap. 3, & 4; Hierosolymitani sub Narciso ad eumdem S. Victorem apud synodicum; Cæsareensis in Palæstina sub Theophilo ad eumdem apud Bedam lib. de Æquinoctio vern.; Antiocheni sub Fabio adversus Novatum ad S. Fabianum apud Eusebium lib. *6*. cap. *46*; Lambesitani in Africa sub Donato ad eumdem S. Fabianum apud S. Cyprianum epist. 55. edit. Pamelii; Alexandrini sub Demetrio adversus Origenem ad eumdem Pontificem, ut conjicere est ex Ruffino lib. 2. advers. S. Hieronymum; Carthaginensis I, & II. sub S. Cypriano ad S. Cornelium, & S. Stephanum apud eumdem Cyprianum epist. 42, 45. ad Cornel.; & *68*. ad S. Stephanum; Antiocheni adversus Paulum Samosatenum ad S. Dionysium apud Eusebium lib. 7. cap. 30, & S. Hieronymum de scriptor. Eccles. in Malchione; Arelatensis adversus Donatistas ad S. Silvestrum apud Harduinum tom. 1; Alexandrini sub S. Alexandro adversus Arium ad S. Silvestrum, ut conjicit Clariss. Orsius, apud Philostorgium lib. 1. hist. tit. 7; Sardicensis ad S. Julium apud Harduinum tom. 1; Episcoporum, qui Arimini subscripserant, mox subscriptionem revocantium ad S. Liberium teste Liberio apud S. Hilarium frag. 2; Lampsaceni ad S. Liberium apud Sozomenum lib. *6*. cap. 7; S. Liberii ad Orient. apud Sozomenum lib. *6*. cap. 21, & S. Siricium in epist. ad Himerium; Cleri Italici ad Episcopos Illyrici; Romani sub

S. Da-

S. Damaso ad Episcopos Orient. apud Theodoretum lib. 5. cap. 10; S. Damasi epist. ad Illyric., & epist. ad Orient. apud Holstenium; Gallicani ad S. Damasum teste ipso S. Damaso cit. epist. ad Illyric.; Constantinopolitani ad S. Damasum apud Theodoretum lib. 5. cap. 9; Mediolanensis sub S. Ambrosio adversus Jovinianum ad S. Siricium inter opera S. Ambrosii; S. Siricii ad Italos, ad Hispanos, ad Africanos; Alexandrini sub Theophilo adversus Origenistas ad S. Anastasium apud S. Hieronymum epist. 78. ad Pamachium; S. Anastasii advers. Origen. ad Theophilum Alexandrin., Venerium Mediolan., & Chromatium Aquilej.; Millevitani adversus Pelagium ad S. Innocentium I; Hierosolymitani adversus eumdem Hæreticum sub Johanne Episcopo apud Orosium apolog. cap. 2, & seqq., cujus acta inficias ivit Jansenius, sed vindicarunt Garnerius dissert. 2. ad Marium Mercat., & P. P. Maurini præfat. ad tom. 10. oper. S. Augustini; Africani ad S. Bonifacium I. apud Harduinum tom. 1; Alexandrini sub S. Cyrillo adversus Nestorium ad S. Cælestinum; S. Cælestini ad Episcopos Orient.; Constantinopolitani sub S. Flaviano adversus Eutychem ad S. Leonem; S. Leonis M. ad Episcopos Galliar. adversus Eutychem; & ad Hispanos adversus Priscillianistas; Romani sub S. Felice III. adversus Acacium epist. ad Cleric., & Monachos Orient.; Illyriciani ad S. Symmachum apud Theophanem ad annum 508; S. Hormisdæ epist. ad Orientales; Constantinopolitani sive sub Epiphanio, sive sub Euphemio ad eumdem S. Hormisdam apud Auctorem synodici; Arausicani II. sub S. Cæsario Arelatensi ad S. Felicem IV; Carthaginensis sub Reparato ad Johannem II; Episcoporum Orientalium adversus Acephalos ad S. Agapetum; Mopsvesteni adversus Theodorum ad Vigilium; Pelagii I. ad Childebertum, cui acta Synodi V. mittit; Hierosolymitani sub Sophronio adversus Monothelitas ad Honorium apud Auctorem synodici, & in actis Later. sub S. Martino I. secret. 2; Africani trium Provinciarum sub Columbo, Stephano, & Reparato; & Carthaginensis sub Victore ad Theodorum; Lateranensis sub S. Martino I. encyclica ad omnes Fideles, & ejusdem S. Martini ad Episcopos qua Orientis, & qua Occidentis, quibus decreta adversus Monothelitas mittit; S. Leonis II. ad Re-
gem

gem Ervigium, & Episcopos Hispan. pro receptione VI. Synodi; Johannis Constantinopolitani ad Constantinum Pontificem apud Harduinum tom. 3; Liptinensi sub S. Bonifacio ad S.Zachariam; Hadriani I. ad Carolum Magnum pro receptione VII. Synodi apud Harduinum tom. 4, & ad Episcopos Hispan. adversus Elipandum; Nicephori Constantinopolitani ad S. Leonem III; Parisiensis ad Eugenium II; Constantinopolitani sub Photio ad S.Nicolaum I; Galliæ Episcoporum ad eumdem; Svessionensis, & Tricassini ad eumdem Pontificem apud Harduinum tom. 5; Styliani Neocæsareensis, aliorumque Orientalium ad Stephanum V, aliis VI; Stephani ejusdem ad Episcopos universos de damnatione Photii; Duziacensis in caussa Hincmari Laudunensis ad Hadrianum II; Episcoporum Germaniæ ad Johannem VIII, non vero IX, ut censuit Labbeus, de Slavis ad fidem conversis; Attonis Moguntini, & Suffraganeorum: item Theotmari Juvavensis, & Suffraganeorum ad Johannem IX. apud Harduinum loc. indicato; Viennensis in caussa investiturarum ad Paschalem II; Senonensis adversus Abaelardum ad Innocentium II; Nazareni sub Amalrico Patriarcha Hierosolymitano ad Alexandrum III, quem legitimum profitetur; Episcoporum Provinciæ Cantuariensis ad Alexandrum III. apud Harduinum tom. *6*. part. 2; Vavrensis ad Innocentium III; S. Germani Constantinopolitani ad Gregorium IX. pro unione Græcorum apud Harduinum tom. 7; Constantinopolitani sub Vecco Patriarcha ad Johannem XXI. apud Harduin. loc. indicato. Mitto cetera, ne in immensum excrescat oratio, nam recitata amodo sat superque sunt, ut prudenti cuilibet perspecta fit sacratissima, qua Synodi erga Apostolicam Sedem sententia afficiebantur; in quam sententiam profecto Ecclesias pariter, quarum vices agebant, conspirasse consequens est; ac consequens etiam, quod a Synodis, sive Ecclesiis in iis considentibus qua in Oriente, & qua in Occidente talia, ac tanta de Romano Pontifice prædicarentur, quorum præclariora, ac præcipua oratione jam nostra persequi, ac perstringere aggredimur.

Ex

Ex Conciliis Particularibus Ecclesiæ Orientalis.

§. I.

QUandoquidem Articulo superiori ex Generalibus, qua Græcæ, & qua Latinæ Ecclesiæ Conciliis, & Articulo sequenti ex perenni SS. Patrum Ecclesiæ Græcæ pariter, & Latinæ traditione nihil antiquius ab utraque Ecclesia habitum esse, quam Apostolicæ Sedis Primatum, ceterasque prærogativas eidem adnexas maximopere pendere, magnoque habere in pretio, satis, superque ostensum, sive ostendendum sit, nolim quidquam mihi facessiri negotii, quasi operam perdam, si impræsentiarum ex Conciliis particularibus Ecclesiæ utriusque qualis, quantaque fuerit de Romani Pontificis prærogativis sententia, explorandum aggrediar, atque ex singularium, singularumque Ecclesiarum consensione, Ecclesiæ utriusque, ideoque universalis consensum exculpere: pro tam grandi enim, tamque gravi caussa quidquam omittere, quo magis, magisque fulciatur, & firmetur, nec licet, nec libet. Quamquam, quum in rem istam omnia percurrere, & persequi res operæ plena esset, nec operæ sit pretium, satis satiusque erit, si plerisque dimissis, præcipua delibemus, atque ita non secus, ac in domibus usu venit, ut quædam ad sustentaculum, quædam etiam ad ornatum inserviant; adscito cum robore, tum etiam decore tam ratam, fixamque, quam venustam, spectatamque faciamus. Ergo ab Ecclesia Orientali capiamus exordium: atque equidem suprema in Ecclesiam universam potestate, una cum infallibilitatis in fide prærogativa Romanum Pontificem pollere agnovit dubio procul 1. Ecclesia Constantinopolitana. Ejusdem Episcopi Constantinopoli in Synodo congregati an. 382. epistola Synodica ad S. Damasum Pontificem Maximum dimissa, apud illum excusant, cur ad suum Concilium Romam vocati non irent, tum temporis angustias caussati, tum ne tempore absentiæ Ecclesiæ suæ in discrimen adducerentur. *Jam vero*, inquiunt, *quoniam Vos, quo fraternam vestram erga nos charitatem declaretis, Concilium Dei voluntate, ac nutu Romæ coacto, Nos ve-*

lut membra propria ... accersivistis... est certe nobis in optatis, si posset fieri, Ecclesiis penitus relictis, vestro desiderio, aut necessario potius Ecclesiæ negotio inservire. Quis enim nobis det alas velut Columbæ, ut ad vos advolemus, vobiscumque acquiescamus? Deinde subnexis caussis, quibus itineri illi se committere prohiberentur, subdunt: *Quo rectius negotium perficeretur, & vestræ charitati studium nostrum probaretur, fecimus ut fratres, & collegas nostros Episcopos Cyriacum, Eusebium, & Priscianum exoraremus, ut proficiscendi ad vos laborem libenter subire vellent.* Præterea fidei suæ rationem postquam Pontifici reddidissent, præclareque ab se gestorum summam misissent, ea omnia ab ipso firmari postulantes subtexunt: *Quibus rebus tanquam legitime, & canonice perfectis vestram quoque pietatem congratulari obsecramus*. Ista constant ex Theodoreto lib. 5. hist. Eccles. cap. 9.

In Concilio sub S. Flaviano anno 449 adversus Eutychem eadem congregata, hæretico homine diris cunctis devoto sententiæ confirmationem a S. Leone M. litteris missis rogavit his verbis, quibus nihil illustrius ad patefaciendam, quam animo de Pontificis sive suprema potestate, sive in fide infallibilitate præclaram sententiam præferebat: enarratis enim Eutychetis erroribus, & adnexis adversus eumdem actis subdit: *Commotus itaque Sanctissime Pater in his omnibus, quæ ab eo præsumta sunt... pro consueta fiducia fiducialiter age, secundum quod Sacerdotio competit: propriamque faciens communem caussam, sanctarum Ecclesiarum disciplinam, simul decernere damnationem adversus eum regulariter factam, & per propria scripta dignare.... Caussa enim eget solummodo vestro solatio, atque defensione, qua debeatis consensu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere. Sic enim hæresis, quæ surrexit, & turbæ, quæ propter eum factæ sunt, facillime destruentur, Deo cooperante per vestras sacratissimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenus nequaquam ubique sanctissimæ turbentur Ecclesiæ.* Extat inter epistolas S. Leonis ante septimam veter. edit., & apud Harduinum tom. 2. collect. Conciliorum pag. 3. Eadem Ecclesia in Synodo Constantinopolitana anno 497. in epistola Synodica ad S. Symmachum Pontificem Maximum, rogans etiam, atque

etiam sibi Romanæ Ecclesiæ restitui Communionem, qua ob Acacii quondam Episcopi Constantinopolitani, de cujus schismate agendi alius erit locus, culpam, mulctata fuerat, postquam se omni animi obsequio S. Leonis epistolam ad Flavianum amplexatam fuisse professa est, atque imo ob professionem fidei traditæ a S. Leone in laudata epistola, se ab Eutychianis oppugnari, ac persecutionem, vexamque pati retulisset, *Noli*, subdit, *facere judicium per illum, qui cunctam judicat terram: ne perdas justum cum impio, nec æqualiter judicentur a te orthodoxi, & hæretici, vel qui anathematizant prædictam sanctam epistolam ...... & ii, qui orant quotidie mori pro recta fide, quæ a vobis prædicatur.*

Quid quod in Concilio Constantinop. an. 520. Clerus ejusdem Ecclesiæ exarata epistola synodica ad S. Hormisdam rogans enixe ratam haberi ordinationem Epiphanii in Episcopum recens electi, hæc habet obsequii, obedientiæque refertissima? *Ecclesiasticam legem* (en legem Patriarchis nuper inauguratis impositam) *implentes, Apostolatui vestro salutationis debitum persolventes officium speramus, ut amplius charitatis vinculum, & paternum affectum circa nos charitas vestra custodire dignetur, & sapienti gubernatione ...., quæ ad rationabilis traditi vobis ovilis salutem pertinent, peragatis.* Quid praeterea, quod Ecclesia eadem in Synodo anno 536. Constantinopoli sub Patriarcha Menna, quem S. Agapetus Papa Anthimo deturbato eidem Ecclesiæ suffecerat, præsentibus quoque ejusdem Pontificis Legatis celebrata, non modo anathemati lato in Anthimum, Severum, Petrum Apamensem, & Zoaram Eutychianos Acephalos subscripsit, sed & litteras, supplicesque libellos, quos Agapeto contra Acephalos obtulerant Orientales Episcopi, & Monachi, lectos, actionibusque insertos voluit? Ea vero erat illarum litterarum epigraphe: *Domino nostro Sanctissimo, ac Beatissimo Archiepiscopo antiquæ Romæ, & œcumenico Patriarchæ Agapeto*: in iis autem istis verbis S. Agapetum alloquuntur: *In tempore opportuno vestrum adventum nobis Deus ostendit, quod sicut Petrum Magnum Apostolorum Principem his, qui Romæ erant in depositionem Simonis misit; sic & vos misit in depositione, & expulsione Severi, Petri, & Zoaræ.* Mennas etiam act. 4. Synodi Constantinopolitanæ, *Nos*, inquit,

Apostolicam Sedem sequimur, & obedimus, & ipsius communicatores communicatores habemus, & condemnatos ab ipsa & nos condemnamus.

Quid plura? In Synodo an.1276. habita sub Vecco, qui post Concilium Lugd.II. Josepho Patriarchæ unionis infensissimo hosti, & iccirco exauctorato, Ecclesiæ Constantinop. subrogatus fuerat, fidei formulam jampridem Græcis unionem exoptantibus præscripta a Romanis Pontificibus, præsertim Urbano IV, Clemente IV, & Gregorio X, ambabus ulnis amplexata, quæ in præfata formula Romani Pontifices sibi adscripserant, privilegia libens, volensque attribuit, profitens quam sincere, tam reverenter se agnoscere *Romanæ Ecclesiæ summum, & perfectum Primatum, & Principatum super universam Catholicam Ecclesiam, quem in seipsa ab ipso Domino in Beato Petro Apostolorum Principe, seu Vertice, cujus Romanus Pontifex est successor, cum plenitudine potestatis recepit.* Præterea quod quemadmodum præ aliis tenetur fidei veritatem defendere, sic & si quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri. Postremo quod ea, quæ ceteræ Ecclesiæ, & Patriarchales specialiter diversis temporibus privilegia obtinuerunt, sanctionibus Imperatorum, & divinorum Conciliorum, eadem Ecclesia Romana confirmavit, & roboravit; & non aliter obtinuerunt confirmationem Ecclesiarum hujusmodi prærogativæ, nisi eadem Ecclesia Romana suum super iis judicium, & sententiam protulisset: sua tamen prærogativa tam in generalibus Conciliis, quam in quibuscumque aliis semper salva. Porro hanc fidei professionem in synodica epistola expressam eadem Synodus ad Johannem XXI. misit, quam exhibent Leo Allatius, Raynaldus, & Labbeus tom. 11. Concil. Quæ utique eam in aprico ponunt, quæ antiquitus Ecclesiæ Constantinopolitanae quam recta, tam sacrata de Apostolica Sede animo insederet sententia; & quatenus tam vere, quam religiose sentiret illius supremæ potestati sibi fore parendum, neque sibi ab illius fide absque piaculo, erroris que periculo fas esset deflectere.

Agnovit 2. Ecclesia Alexandrina, suæque confessionis præclara hæc præ aliis specimina præbuit. A nonnullis equidem laudari solet ejus Synodica ad Felicem Papam, qua de Apostolica Sede

Sede ait: *Ipsa est sacer Vertex, in quo omnes Ecclesiæ vertuntur, sustentantur, relevantur*. Nolim vero epistolæ dubiæ admodum fidei confidere. Ergo Ægypti, Libyæ, & Pentapoleos Episcopi ad 100. ferme numero Alexandriæ anno 339. in Concilio collecti, defendendi S. Athanasii ab Arianis damnati caussa, epistola synodica ad S. Julium I, quam exhibet idem S. Athanasius apologia 2. conscripta, sic fantur circa finem: *In publico conventu de consilio omnium has litteras ad Vos dedimus, quibus oramus vestram in Christo prudentiam, ut recipiatis hanc de Athanasio contestationem, & commercium, communionemque ejus admittite, & zelum, indignationemque contra Eusebianos, qui istiusmodi tentant, induite, ne diutius istiusmodi pravitas, & malitia contra Ecclesiam invalescat: Vos certe vindices hujus injustitiæ imploramus, citantes illud Apostolicum verbum*: Auferte mala ex vobis: *Mala enim revera sunt, & indigna communione, quæ ab illis designantur. Ne igitur illis aures præbueritis, si denuò ad vos contra Athanasium scribant*. Scripsissent ne ista, amabo te, si non credidissent potuisse Romanum Pontificem hinc Arianos compescere, illinc Athanasium suæ reddere sedi, ideoque huic, & illis, sibique, & omnibus ubique superstare Apostolicam Sedem, cujus indeclinabile esset judicium, ac suprema in omnes sententia?

Eadem Ecclesia sub Sancto Athanasio anno 362. in Concilio congregata, ac praesente, Praeside, vicesque Liberii gerente S. Eusebio Vercellensi, Arianos ad Ecclesiae unitatem regressos cum pristinis gradibus recipiendos decrevit quidem studio colligendi in Dominici gregis caulam dispersas oves, sed decretum, ut ratum juberet, rogatus est litteris Liberius, qui libenter assensum dedit, auctoritatisque suae robur adjecit. Ei morem gerere detrectans Lucifer Calaritanus maluit conflato schismate ab Ecclesia divelli. Id constat ex Socrate lib. 3. cap. 9. Inde eruitur Canonum relaxationem juris esse unius Pontificis, a cujus obedientia desciscere nihil est aliud, nisi ab Ecclesiae unitate discedere. Concilium anno 430. Alexandriae congregavit S.Cyrillus, neque aliam ob rem, nisi ut sententiam in Nestorium a S. Cælestino latam publico in cœtu legendam proponeret, eamdemque executioni mandaret. Inde synodica ad Nestorium missa, pri-

mo

mo a Pontifice intortam in ipsum sententiam denuntiat, cuique ut faceret satis, enixe deprecatur, alioquin intelligeret se ab illo anathemate damnatum, ab se vero Ecclesiasticam communionem denegandam. Ita Summi, ut oportebat, Romani Pontificis judicium in Patriarchas ipsos pendebatur. Ad haec Clerus Alexandrinus libello Legatis S. Anastasii II. tradito infimis precibus rogans in communionem recipi, præmemorato quod Ecclesiæ Romanæ in fide, & ritibus Alexandrina Ecclesia adhærere religioni jugiter duxisset, utpote quae pariter a S. Petro fuerat instituta; & prænarratis caussis, cur Romana dein Ecclesia a sua communione Alexandrinam suspendisset, subjungit: *Volentes ejus satisfacere voluntati nos eam fidem tenere, quam Princeps Apostolorum Petrus, ejusque discipulus Marcus crediderunt*: & exposita fide subtexunt, Legatos alloquentes: *Vestra igitur Reverentia suscipiens fidem nostram ... obtestamur ... ut hanc chartulam offeratis Apostolicæ Sedis Antistiti Anastasio ... ut ejus sanctitas relegens, quæ sibi fuerint placita ... manifestare dignetur. Nam quum a sanctitate ejus fidei rectæ fuerit servata confessio..... Nos paratos existere profitemur ad Urbem Romam Legatos, qui pro unitate sanctarum Dei Ecclesiarum agere debeant, destinare.* Ideo igitur ad Sedis Apostolicæ communionem, adeoque ardenter Clerus Alexandrinus adspirabat, antiquinsque nihil affectabat, quam de rectis dogmatibus ab eadem edoceri, quod apprime nosset apud Sedem Apostolicam rei Christianæ summam integram stare; factam eidem a Christo D. facultatem de rebus ad Religionem attinentibus docendi, & decernendi; atque ex factis eidem a Christo D. pollicitationibus fieri nunquam posse, ut a fide ab Apostolorum Principe accepta vel ipsa transiliret, vel aversa traderet.

Agnovit 3. Ecclesia Antiochena, quæ anno 270, vel 272. in Concilio Antiochiæ coacta ex Episcopis 70. juxta S. Athanasium in libro de Synodis, aut 182. juxta Basilium Monachum in libello supplici ad Imperatores contra Nestorium oblato, anathemate damnato cum sua hæresi Paulo Samosateno, Episcopatuque dejecto epistolam synodicam dedit ad S. Dionysium Romanum Pontificem, qua rerum ab se gestarum adversus hæreticum hominem

nem certiorem faciebat, eique in Antiochena Sede Domnum ab se suffectum, cui ut communicatorias litteras dirigeret, deprecabatur. Quia vero Paulus Episcopio abscedere, locoque migrare detrectabat, interpellatus ab Episcopis Aurelianus, ethnicus licet, illi, Paulo scilicet, aut Domno domum tradi jussit, cui Romanus Pontifex concedendam judicasset. Itaque Pauli, & Domni caussa ad Dionysium Papam dimissa, Pontifex Concilii Antiocheni sententiam sua auctoritate confirmavit, qua accepta, jussuque Aureliani executioni mandata, Paulus e gradu jam dejectus, e domo quoque expulsus est. Ista constant ex Eusebio lib. 7. hist. Eccles. cap. 30, & Theodoreto lib. 2. hæret. fabul. cap. 8. Ex istis itaque necesse est fateri, exploratissimum fuisse tum in Oriente rerum Christianæ Reipublicæ summam penes unum Romanum Pontificem stare, ita ut orthodoxos dicam non modo, aut hæreticos, sed nec Ethnicos ipsos id lateret.

Ad hæc quum S. Damasus anno 378. habita Synodo Apollinaris hæresi damnata, trium in Divinis Personarum distinctionem, atque unam, eamdemque divinam in tribus substantiam adstruxisset, synodica deinde cum formula fidei directa ad Orientales Episcopos, ut eidem subscriberent edixisset; ii collecto anno 379. Antiochiæ Concilio, cujus meminit S. Gregorius Nissenus in epist. ad Olympium Monachum, seu in vita S. Macrinæ sororis, ex 145. Episcopis, inter quos eminebant S. Meletius Antiochenus, S. Gregorius Nissenus, S. Eusebius Samosatenus, S. Pelagius Laodicenus, S. Eulogius Edessenus, ultro citroque syngrapham adjecerunt suam non modo, subscriptamque ab se fidei formulam Romam remisere, sed Tomo, cujus mentio occurrit in epistola Concilii Constantinopolitani anno 382, & apud Theodoretum lib. 5. cap. 9, adornato fidei suæ expositionem formulario a Pontifice præscripto apprime conformem emiserunt, ad eumdem Pontificem referendum. Id constat ex epist. decret. S. Damasi tom. 1. epist. Decretalium; & ex libello synodico tom. 2. Concilior. Labbei. In Concilio Mopsvestæ a Provinciæ Antiocheno Patriarchæ subjectæ Episcopis anno 450. celebrato adversus Theodorum olim ejusdem Urbis Episcopum, cujusque nomine ex sacris diptychis abraso S. Cyrilli nomen adje-

ctum

ctum est, in epist. synodica ad Vigilium Papam, quæ collat. 5. Synodi V. inserta legitur, Vigilii primas esse partes agnovit de causa trium Capitulorum dignoscere, & dijudicare, & Concilio ea de re congregato Primatus jure præsidere; *Decebat*, inquiens, *quum primam inter Sacerdotes dignitatem sortiti estis, ea, quæ ad sanctarum Ecclesiarum statum respiciunt, manifesta vestræ Beatitudini fieri. Hoc bene & Christianissimus noster Imperator* (Justinianus) *considerans ad vestram scientiam quædam, quæ de Theodoro quondam Mopsvestenæ Ecclesiæ Episcopo mota sunt, jussit referri*. Quibus satis significabatur nihil firmum, nihil fixum esse in Ecclesia, donec Romani Antistitis accessisset auctoritas; suoque nomine valere, omnesque obstringere is tandem voluisset.

Agnovit 4. Ecclesia Hierosolymitana. Ejus erga Apostolicam Sedem fidei præclarum superest monumentum ex apologia Pauli Orosii capp. 3, & 4, ubi auctor est, quod in Concilio Hierosolymitano anno 415. sub Johanne Patriarcha nonnihil in partes Pelagii propenso, post longam cum Pelagio disceptationem, in qua quidem idem Orosius Catholicæ fidei officium viriliter obierat, a Johanne, ceterisque Episcopis tandem ultro citroque in eam itum sententiam, *Ut ad B. Innocentium Papam Romanum Fratres, & epistolæ mitterentur, universi, quod ille decerneret, sequuturi*. Nempe nemini dubitare succurrebat Romanum Pontificem a fide non posse deficere, eique de fide definienti adquiescere omnes debere. Suppetit præterea aliud præcellens ex Synodo Palæstina argumentum, ex qua Legatis, & Synodicis litteris ad S. Martinum I. Papam missis, quas in Auctuario bibl. PP. refert Combefisius, Sophronius ejus Patriarcha, & Stephanus Dorensis Episcopus ab eo Legatus suppetias a Pontifice adversus Monothelitas postulaturus, Apostolicæ Sedis cum supremam potestatem, tum in fide firmitatem eximiis laudibus celebrarunt, & extullerunt; quas, quia agentes de Concilio Later. sub Martino I. retulimus, non est cur denuo repetamus. Recole ibidem relata. Eadem Ecclesia tandem anno 1160., quo acerrimum apud Latinos grassabatur schisma, ab Amalrico Patriarcha in Concilio Nazareno collecta Alexandrum III. legitimi Pontificis loco amplexata est, habuitque his devotionis plenis ver-

verbis: *Vos in Dominum temporalem, & Patrem spiritualem elegimus unanimiter, & voluntarie recepimus.* Nempe nihil habebat antiquius, quam Apostolicæ Sedi individue adhærere, unde in Ecclesiam universam jura dimanare intelligebat, rectaque dogmata derivare.

Accedit Ecclesiæ in Illyrico constitutæ consensus, quæ in Concilio anno 367. collecta, in fide S. Romanæ Ecclesiæ sibi quiescendum rata adversus vocum novitates, de quibus, ac præsertim de vocibus *Usiæ*, *Omousion*, *Hypostasis*, tum ingenti animorum æstu agitabantur controversiæ, ita in epistola Synodica ad Asianam Diœcesim apud Theodoretum lib.4.hist. Eccles.cap.7. scribit: *Nos autem non aliter sentimus, atque duo Concilia, quorum alterum jam Romæ, alterum habetur in Gallia, nimirum unam, eamdemque essentiam esse Patris, Filii, & Spiritus Sancti in tribus personis, hoc est in tribus perfectis hypostasibus.* Sane Illyricos haud latebat Antiochiæ a Paulini parte unam dumtaxat hypostasim in Divinis dici, unamque dicendam dumtaxat a Patribus Synodi Sardicensis decretum, teste Theororeto lib. 2. hist. Eccles. cap.6. Ut ut esset, tamen Romanæ Ecclesiæ audientes acceptas tres hypostases, in eamdem pedibus, manibusque sententiam abjerunt, persuasum habentes periculi nihil prorsus subesse, quum præeuntis Romani Pontificis releguntur vestigia: quinimo, ut in fidem Romanæ Ecclesiæ ceteri pariter Orientales concederent, Elpidium Apostolicæ Sedis apocrisarium ad eosdem remiserunt, cunctos in eadem fide confirmaturum. *Necessarium habuimus ad vos destinare Dominum nostrum, & comministrum Elpidium a regio Principatu Romanorum has litteras deferentem, ut si forte talis est prædicatio vestra, cognoscat.* Nec demum prætermittendum, quod quum anno 508. ex Illyrico, & Græcia in unum 40 Episcopi ad Concilium convenissent, postquam Thessalonicensis Episcopi, ideo quod cum Timotheo Constantinopolitano ob Imperatoris metum communicaret, communione discedendum decrevissent, fidei professionem scripto adornatam Romam miserunt in Romani Pontificis communione se permanere omnino velle profitentes. Narrat id ex Theophane ad cit. annum Anastasius.

Ad hæc Episcopi Armenæ Ecclesiæ anno circiter 358., ut est apud S. Basilium epist. 79. ad Occident., & apud Sozomenum lib. 4. hist. Eccles. cap. 24., in Concilio Melitinensi convenientes e gradu dejecerant Eustahium Sebastenum, Silvanum Tarsensem, & Theophilum Castaballensem Semiariana labe aspersos homines. At illi a Synodo Lampsacena anno 365. ex Episcopis provinciæ Hellesponti, & Bythiniæ congregata Legati ad Liberium missi cum mandatis, ne cum Liberio de fide disceptarent, imo ut Romanæ Ecclesiæ fidem potius profiterentur, quum ea lege a Liberio recepti, suis sedibus restituti, litterisque communionis receptis, ad sua regressi, easdem litteras in Concilio Tyanensi anno 366. retulissent, nemine audente eis quidquam facessere negotii, quamvis gravi fidei suspicione laborarent, suos gradus repetiverunt. Ita refert S. Basilius epist. 73., 74., & 82. Quinimo Tyanensis Concilii Patres perlectis litteris Liberii, quas Legati illi ex Lampsacena Synodo ad eos missi attulerant, ad Ecclesias omnes Orientis litteris datis adhortati sunt, ut doctrinæ a Liberio illis in litteris traditæ adhærerent, Legatisque illis se communionis socios adjungerent. Ita refert Sozomenus lib.6. cap.12.

Adnectere his juvat, quæ ab Episcopis in Concilio ingenti numero collectis ex Euphratesia, utraque Cilicia, secunda Cappadocia, Bythinia, Thessalia, & Mæsia ad S. Sixtum III. scripsere, S. Cyrilli equidem anathematismos explodentes, imo Johanni Antiocheno, quod S. Cyrillo tandem se reconciliasset, succensentes, vel errantes tamen in errorem prolabi Romanum Pontificem non posse, eique a Patriarchis omnino parendum agnoscentes, his verbis, quibus suo, omniumque nomine epistolam exrarunt Eutherius Tyanensis, & Helladius Tarsensis. *Olim siquidem sæpius jam ex Alexandria hujusmodi hæreticis Zizaniis insurgentibus sufficit vestra Apostolica Sedes per universum tempus illud ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam, & corrigenda, quæ necessarium fuit, muniendumque Orbem terrarum .... Cujus rei gratia, & nos præsumimus has supplicationes offerre, ut adjuvetis Orbem terrarum.* Epiri veteris Episcopi in Concilio coadunati in synodica ad S. Hormisdam non absimile devotionis

tionis specimen dedere: postquam enim Johannis in Nicopolitanum Episcopum electionem Pontifici probari rogassent, rogant etiam, atque etiam in fide Catholica ab eo instrui, quem a fide deflectere nequire noscebant. *Nobis*, inquiunt, *aut illi* (Johanni) *Dei gratia efficiamini arma inexpugnabilia commonitionibus vestris, atque doctrinis, & deprecantibus nobis inclinetis aurem, & pietatem concordiæ reperiatis juxta inspiratam vobis divinitus Apostolicam providentiam.* Johanni vero rescribens Pontifex eam, quam Orientalibus ceteris proposuerat, fidei formulam subscribendam præscripsit, de qua parte 2. agemus.

Quid quod Græci ex plerisque Orientis provinciis ingenti numero collecti anno 1274. ad B. Gregorim X. exaratis litteris sub hac forma professi sunt: *Omne schisma prorsus abjuro, & subscriptam fidei veritatem .... prout tenet, & fideliter docet, & prædicat S. R. Ecclesia, inviolabiliter servaturum .... promitto?* Cetera habes in formula apud Wadingum ad annum citatum, de qua dictum ubi de Concilio Lugdunensi II. Quid plura? Cyprii Episcopi, inter quos non nulli ex Maronitis, Armenis, Nestorianis, & Jacobitis ad melioremfrugem regressi, ingenti multitudine in Nicosiensi Concilio sub Helia Metropolita anno 1340. congregati, in fidei confessione communi suffragio confirmata, Pontificis Romani prærogativis nihil non ex animi intimo affectu detulerunt? *Decrevimus*, inquiunt, *fidei professionem explicite declarare, quam sacrosancta Romana Ecclesia firmiter tenet, docet, & prædicat, ut ipso veræ lucis lumine mediante queant* (Cyprii) *veritatis semitam imitari, & varios errores expellere.* Et infra. *Tenere debet, & publice confiteri, quicumque vult reputari Catholicus, quod ipsa sacrosancta Romana Ecclesia est Mater omnium fidelium, Magistra, & super universam Catholicam Ecclesiam plenum Principatum obtinet, & Primatum, quem memorata Ecclesia ab ipso Domino in B. Petro Apostolorum Principe, cujus Romanus Pontifex est successor cum plenitudine potestatis, recepisse humiliter, & veraciter recognoscit.* Explicant deinde Primatus appendices juxta formulam olim a Pontificicibus Urbano IV., Clemente IV., & Gregorio X. præscriptam, de qua susius par. 2. Plura non congeram, ex paucis

tamen istis liquido adparet ab Ecclesia Orientali ante schisma tam Apostolicæ Sedis Primatum nedum, sed Primatui adnexas prærogativas jugiter agnitas pariter, & assertas. Quid autem postea de ejusdem Sedis prærogativis Græcis schismaticis displicuerit, evocatumque ab illis in dubium fuerit, sequentis Articuli §.I. te abunde docebit.

Ex Conciliis Particularibus Ecclesiæ Occidentalis.

§. II.

In Ecclesia Occidentali antiqua adeo, atque ab hostium, hæreticorum, exlegumque hominum injuriis, insidiis, insultibusque sarta, & tecta servata hactenus integra manet traditio, quam propterea satis nunquam cessuram firmiter credimus, quæ Romanum Pontificem a fide deflectere non posse, & supra generalia Concilia eumdem esse potem docet, ac tenet, ut supervacaneum videri posset de ea disputare: nisi quod sunt, qui nihilominus disputant, contra quos propterea quam frustra, & quam falso disputent, est demonstrandum. Ex dictis de Conciliis generalibus Ecclesiæ Latinæ, ex dicendis de traditione SS.Patrum ejusdem Latinæ Ecclesiæ id satis,superque aut demonstratum, aut adhuc demonstrabitur: præstat tamen, ut impræsentiarum pauca, quoad fieri poterit, ex Conciliis particularibus, iisque celebrioribus, majorique in pretio habitis in Ecclesia nostra celebratis, attingamus, ex quibus efficiamus affatim, & dilucide demonstremus omnes Occidentis Ecclesias in hanc jugiter coaluisse, & sibi invicem cohæsisse, doctrinam, ut nulla hacce in eadem Ecclesia certior, sacratior, & constantior doctrina habita videatur. Itaque initium ducentes, ut decet, a Romana Ecclesia, ita semper eam tenuisse, docuisse, & tradidisse equidem parte 2. Vindiciar. plenissime fiet palam, exploratum tamen modo sit ex Conciliis in ea celebratis, quæ omnia persequi, quum nec facile, neque sit necesse, ex aliquibus dumtaxat instituetur demonstratio. Principio idest præcipuam eorum perstringemus seriem, quæ a Romanis Pontificibus in Synodis peracta sunt, perspi-

ſpicuum facientes quemadmodum frequens illis,antiquumque fuerit, qua de rebus ad religionem attinentibus peremptorie decernere, præfinire regulas diſciplinæ, leges morum præſcribere, & fidei definitiones decretorie procudere. Qua hæreſibus dicam impingere; hæreticis infligere imfamiam; ad parendum Chriſtifideles omnes præceptis adigere, & inobedientes pro qualitate culparum pœnis afficere. Quum opus eſſet in Epiſcopos ubique auctoritatem diſtringere, & exerere, vadimonium conſtituere, & dicere; jura, gradusque imminuere, adimere, reſtituere, & adaugere. Quum oportebat, Eccleſiæ univerſæ jus dicere, cauſſas omnes Eccleſiaſticas cognoſcere, & decernere; controverſias ubilibet exortas componere, & dirimere; ſexcentaque hotum ſimilia præſtare; ex quibus plane conficiemus,primo quidem adverſus Pontificem nihil uſpiam ab ullo rite auſum, vel attentatum: poſtea vero eum proculdubio ſuprema poteſtate etiam ſupra generale Concilium præditum eſſe, atque in ſide falli, aut fallere omnino neſcium.

Igitur in Synodo Romana anno 170., ut legitur in libello Synodico veteri apud Fabricium tom. 11. Bibl. Græcæ; & Harduinum ad calcem tom. 5. collect. Concil., ex Epiſcopis 10. conflata, cuique S. Polycarpus interfuiſse perhibetur, adverſus illos Aſianos, qui Judaico more Paſcha Luna 14. celebrabant, aliiſque ritibus, Judaiciſque typis peragebant, S. Anicetus decrevit Paſcha die Dominica poſt Lunam 14. decurrente eſse peragendum. Equidem a quibuſdam S. Pio I. Aniceti deceſsori,ejuſque Synodo decretum de Paſchate celebrando die Dominica adſcribitur, legiturque C. 21. de conſecr. diſt. 3. *Noſſe vos*, & in Chronico Euſebii. Verum decretalem Pii pſeudo-epigrapham eſse jam eruditi omnes conveniunt: Euſebii quoque Chronicon eo loci interpolatum admonet Arnaldus Pontacus in notis; ideoque a Scaligero in nova editione ejuſdem Chronici expunctum eſt. Verius itaque idem de Paſchate decretum, ut legitur in prælaudato Synodico, poſtea in Synodo anno 198. habita ex Epiſcopis 14, cuique adfuit Theophilus Cæſareenſis in Palæſtina Epiſcopus, inſtauravit Sanctus Victor, qui & in Aſianos a ſuo more non abſtinentes excommunicationis telum intorſiſſe fertur: ejuſdem

dem vero deinde jussu Theophilus Cæsareæ in Palæstina, Sanctus Irenæus Lugduni in Gallia, & Episcopi Provinciarum Ponti, Mesopotamiæ, & Osroenæ in Asia, & Corynthi in Græcia, eadem de caussa Synodis coactis, juxta traditionem Romanæ Ecclesiæ, jussionemque Apostolicæ Sedis, Pascha die Dominica post 14 Lunam, & post vernale Æquinoctium celebrandum decrevisse leguntur; de quibus confer Eusebium lib. 5. cap. 23, V. Bedam de æquinoctio vernali, & Fabricium loc. cit. Adeundi pariter, qui egregie de hoc argumento egere Doctiss. Schelestratius antiq. illust. par. 2. dissert. 1., & Bencinus in not. ad Anastasium in Sancto Victore. Contra hujusmodi decretum fecere postmodum Novatiani, congregato anno 391. Angari Concilio statuentes Pascha vel Luna ipsa 14, vel Dominica proxime sequenti, prout libuerit, celebrari posse; sed pari pœna damnati sunt a S. Siricio. Adeundus Socrates lib. 5. hist. ecclesiast. cap. 21. In Synodo anno 198., (quam Auctor Synodici perperam S. Thelesphoro adscripsit,) Theodotum, Ebionem, & Artemonem hæresis nomine idem Sanctus Victor damnavit, atque ab Ecclesia ejecit: quam in rem legendus Eusebius lib. 5. hist. Eccles. cap. 28. In Synodo anno 256. cujus meminere Sanctus Cyprianus epist. 74. ad Pomp., & Eusebius lib. 7. cap. 3, sub S. Stephano celebrata contra Asianos, & Africanos defensores anabaptismi, non esse rebaptizandos hæreticos est definitum, qua de controversia fuse alibi agendum. In Synodo anno 260. S. Dionysius Papa alterum Dionysium Alexandrinum Sabellianæ hæresis apud se accusatum, in jus vocavit, qua de re legendi S. Athanasius epist. de sent. Dion., & de Synod.; nec non Sanctus Basilius lib. de Spiritu Sancto cap. ult. Synodus anno 313. sub S. Melchiade adsistentibus Materno Agripinensi, Rheticio Augustodunensi, & Marino Arelatensi a Constantino Imperatore directis, atque aliis 15 Episcopis Italis sententia lata absolvit Cæcilianum Episcopum Carthaginensem, & anathemate damnavit Donatistas. Ea de re auctor sum tibi, ut adeas S. Optatum Millevit. lib. 1. adversus Parmen., & S. Augustinum epist. 162.; atque de schismate Donatistarum alius erit agendi locus.

Vir

Vir doctissimus P. Remigius Ceillierius tom. 3. hist. general. auctor. sacror., & ecclesiast. cap. 27. art. 1. de Conciliis Apost. præfato libello synodido trium priorum sæculorum Concilia referenti fidem omnem abjudicandam autumat, iis ductus momentis: quod libelli Auctor 9. sæculo, non antea vixerit; cui proinde comperta, quæ priscis Ecclesiæ ævis factitata sunt, esse non potuerint: quod unus Synodum Romæ sub S. Aniceto Papa habitam adversus Quartadecimanos referat, cui S. Polycarpus interfuerit, quum hujusmodi ne vola quidem apud S. Irenæum, qui alioqui de Romana S. Polycarpi profectione disseruit apud Eusebium lib. 5. hist. Eccles. cap. 24, extet: quod Concilii Lugdunensis ex 12 Episcopis sub S. Irenæo adversus antiquos hæreticos Valentinum, Secundum, Basilidem, aliosque habiti meminerit, alteriusque item Lugduni ab eodem S. Irenæo adversus Quartadecimanos ex 13 Episcopis coacti; quum sub ea tempestate difficile sit creditu tot in Ecclesia Gallicana jam erectas Cathedras Episcopales. Verum quia, ut norunt periti Critici, argumento negativo parum, aut nihil probatur, tanti non sunt hæc Ceillierii conjecturæ, ut ab eo Synodico libello laudando omnino abstinendum duxerimus. Ad hæc P. Halloixius in vita S. Irenæi testatur ab se in Bibl. Vatic. repertum fragmentum Concilii adversus Quartadecimanos ab eodem celebrati: a primis vero Ecclesiæ temporibus missos sæpe in Gallias a Romanis Pontificibus Episcopos, qui illas in Christiana religione erudirent, suo loco ostendemus. Adde quod Concilium Romæ habitum sub S. Victore contra Quartadecimanos testata res est apud Eusebium lib. 5. cap. 23, & Auctorem libri Pontificalis in S. Victore. Quid ni fieri potuit, ut sub S. Aniceto quoque ea de caussa Concilium haberetur? Quamquam ingenue fateor pleraque in Synodico contineri, quæ cum historiæ veritate, & temporum canone satis cohærere nequeant, sicut inter alia, quod Victor Papa in Synodo Romana Noeto anathema dixerit; quum tamen longe post S. Victorem Noetus hæresim suam propalare cœperit. Quod a S. Telesphoro in Synodo 12 Episcoporum una cum hæresi proscriptus fuerit Theodotus Byzantinus; quandoquidem sub initium Imperii Antonini, id est an. 138. passus est S. Thelesphorus; Theodotus autem errorem propinare non cœ-

cœpit, antequam Imperium auspicaretur Marcus Aurelius. Quamquam neque ob ista fidem omnem laudato libello ablegandam autumarim. Optandum sane, ut qui in Dupinio optimo jure reprehenderat aut negligentiam in prætermittendis, aut subleftam fidem in alienum in sensum intorquendis majorum locis plerisque, quibus Apostolicæ Sedis privilegia celebrantur, ipse paullo accuratior fuisset, paulloque attentior in iisdem aut colligendis, aut elucidandis.

Eæ omnes Synodi hactenus recensitæ Romæ sunt habitæ ante Nicænum Concilium. Post illud in Synodo anno 337. S. Julius I anathematis jaculum in Arianos intorsit: in altera anno 342. S. Athanasium instituto judicio absolvit; eique, atque Marcello Ancyrano, & Asclepæ Gazensi communionem, gradumque restituit; qua de caussa suus erit agendi locus. In altera Synodo anno 349. Photino ejurato, Valenti, & Ursacio libello supplici efflagitantibus, ac Romanæ Ecclesiæ fidem profitentibus, communionem largitus est. In Synodo anno 370. S. Damasus Ariminensem pseudo-Synodum irritam dixit, ejusque acta summa auctoritate evacuavit, cujus rei idem meminit in epistola ad Illyricos. De ea S. Athanasius ad Africanos epistolam scribens, *Sufficiunt*, inquit, *scripta Damasi magnæ Romæ Episcopi, & tam multorum cum ipso congregatorum Episcoporum*: nimirum ut ab omnibus Ursacius, & Valens exploderentur, & expellerentur. In II Synodo an. 372 ab eodem Damaso Auxentio Ariano, ac in sedem Mediolanensem intruso anathema irrogatum est. Macedoniana etiam hæresis diris omnibus devota, inscriptaque est Synodica epistola ad Illyrici Episcopos, quam referunt Theodoretus lib. 2. cap. 22; Sozomenus lib. 6. cap. 23, & Nicephorus lib. 11. cap. 31. Exinde constat, ut ad eum annum observat Pagius in crit. Baronii, Macedonianam hæresim primo fuisse proscriptam a S. Damaso, non vero a Patribus Concilii Illyriciani, quod nonnisi post acceptam hanc S. Damasi Synodicam habitum fuit. In Synodo III anno 375. idem S. Damasus anathemate animadvertit in Apollinarem, ejusque discipulos Vitalem, & Timotheum; adfuit Petrus Alexandrinus Episcopus, ut habetur in laudato libello Synodico apud Fabricium. In Synodo IV anno 378 editi sunt a S. Damaso

ana-

anathematismi adversus hæreticos Arianos, Pneumatomachos, aliosque, directa Synodica ad Paulinum, sive potius, ut accurati critici observant, ad Ascholium Thessalonicensem, quam refert Theodoretus lib. 5. cap. 11; ut ubique hæreticis illis communio Ecclesiastica denegaretur. Non nescio inter eruditos, ac maxime Baronium, Valesium, Pagium, Holstenium, Conciliorumque collectores non convenire, nec facile fiet, ut conveniant, sive circa numerum, sive circa tempus memoratorum Conciliorum sub. S. Damaso. Sed id heic mea nihil interest; satiusque habeo Romani Pontificis, quibus de ago, privilegia, bono in lumine, suoque loco collocasse.

In Synodo an. 386. S. Siricius disciplinæ leges statuit, Africanisque Ecclesiis direxit, ut liquet ex epistola Synodica ad Africanos, quæ ab Africanis in Concilio Zellensi anno 418. relecta, ad ejusdem amussim disciplinæ regulæ Africanis descriptæ sunt. Epistolam hancce equidem Papebrochius inficias ivit, sed vindicavit Pagius ad cit. annum adeundus. In altera Synodo anno 390. idem S. Siricius delatum ad se a Pammachio Jovinianum, hæresis nomine damnavit, atque ab Ecclesia abire extorrem dixit: exinde Siricius epistolam ad Ecclesiam Mediolanensem inscripsit, qua accepta S. Ambrosius Concilio Mediolani eodem anno collecto secundum Siricii judicium in Jovinianum anathema intorsit, ut liquet ex ejus Synodica, quæ inter ipsius epistolas extat. Hic hæreo, inque S. Siricio, (cujus nuper memoriam vindicavit BENEDICTUS XIV. Pontifex maximus, nomen Martyrologio inserendum jubens ad diem 26. Novembris, atque in epistola ad Johannem V. Lusitaniæ Regem fidelissimum eidem Martyrologio ejusdem jussu recens edito præfixa, difficultates omnes, quæ olim Baronio moram fecerant, mira eruditione, & claritate discutiens, atque depellens,) in S. Siricio, inquam, sisto, ne ultra modum excrescat oratio, ea de re, quod a Siricio epocham auspicantur suam epistolæ decretales Romanorum Pontificum, quæ nostram in rem tot argumenta suppeditant, ut quæ ex Synodis Romanis excerpi possent, missa facere compellamur.

Præteriri tamen nec decet, nec debent Synodi, Romana

ſub S. Felice III. Pontifice M. anno 484. ex 77. Epiſcopis coadunata, in qua Acacius & Petrus Moggus diris cunctis devoti ſunt, quæ ſubinde in Synodica ad Clericos,& Monachos Oriental. his Apoſtolicæ Sedis jura laudibus celebrat. *Quoties intra Italiam propter Eccleſiaſticas cauſsas præcipue fidei colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo* (cujus teſtis accedit S. Petrus Chryſologus epiſt. ad Eutychem) *retinetur, ut ſucceſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona cunctorum totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem, cuncta conſtituat, qui Caput eſt omnium: Domino ad B. Petrum Apoſtolum dicente*; Tu es Petrus &c. Addit a Nicænis Patribus ad Romanum Pontificem pro confirmatione decreta delata, idque moris jugiter Synodis ſacrum, integrumque manſiſſe. Tillemontius tom. 16. monum. hiſt. Eccleſ. pag. 356, 358, & 373. laudatis verbis ſignificari dumtaxat in more poſitum contendit, ut Synodi ſententia a Pontifice promulgaretur. Verum ita interpretari, ſi non eſt verba intorquere, apertamque verbis clariſſimis vim facere, neſcio quid aliud ſit: nedum enim promulgari, ſed proferri, ſive *conſtitui cuncta* a Pontifice Synodi expreſſa ſententia eſt: Epiſcopi inſuper iſtius Synodi aperte ſe ſequi Apoſtolicæ Sedis auctoritatem profeſſi ſunt verbis ſequentibus: *Sequens auctoritatem Sedis Apoſtolicæ* ſubſcripſi. Denique S. Gregorius M. lib. 4. Regeſti in Synodo Romana ex 22. Epiſcopis omnia a ſe conſtituta auctor eſt, nam hoc verbo *conſtituto* eſt uſus. Romana ſub S. Gelaſio anno 494. ex Epiſcopis 70. conflata, in qua Catalogo librorum confecto, quem a Proteſtantium dicteriis vindicant Theologi noſtrates, his laudibus Romana Eccleſia celebrata eſt. *Sancta Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis ceteris Eccleſiis prælata eſt, ſed evangelica voce Domini, & Salvatoris noſtri Primatum obtinuit*; Tu es Petrus, *inquientis*, & ſuper hanc petram &c. *Eſt ergo prima Petri Apoſtoli Sedes Romana Eccleſia, non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujuſmodi*. Præclara iſta ſua poſtea fecit S.Nicolaus I. epiſt. 8. ad Michaelem Imperatorem, atque appoſite ad retundendam Græcorum ſchiſmaticorum invidiam adhibuit pariter Æneas Pariſienſis apud Dacherium tom.7.Spicilegii pag.96,& 97.

Ad

Ad hæc Romana dicta Palmaris ſub S. Symmacho anno 501, in qua Epiſcopi probe agnoverunt nefas eſſe adverſus accuſatum Pontificem judicium intentare, quin potius, qua par erat, religione faſſi ſunt id poſitum in Synodi poteſtate non eſſe: *Scientes quia ejus Sedi primum Petri Apoſtoli meritum, vel Principatus, deinde ſecuta juſſionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas, ei ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem: nec antedictæ Sedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio*. Romana ſub Bonifacio II. anno 531. apud Holſtenium in collect. Rom., in qua lectus, probatuſque ſupplex libellus Stephani Lariſſenſis Metropolitæ, quo præ aliis præclara hæc de Apoſtolica Sede prædicabat: *Dixi quia auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ a Deo, & Salvatore noſtro Summo Apoſtolorum data eſt, omnibus ſanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit, in cujus confeſſione omnes Mundi requieſcunt Eccleſiæ*. In ea Synodo vindicata ſpeciatim jura Pontificis qua Patriarchæ in Illyricum ſunt, de quibus part. 2. Romana ſub Johanne VIII. anno 877, in qua cum Pontifex Romanam Eccleſiam non alio, quam magiſtræ, Matris, & Capitis Eccleſiarum nomine inſcribit: tum Epiſcopi Pontifici caput ſubmittentes proponenti non aliis, quam obſequii, obedientiæque verbis reſpondent: *Placet, & valde placet in omnibus veſtra ſanctiſſima ſectari veſtigia. Neque fas eſt, ut a culmine Apoſtolatus veſtri in aliquo diſsentiamus, quem videlicet ipſe Chriſtus Dominus noſter omnium noſtrum ad vicem ſuam in terris eſſe voluit Caput.* Romana I. ſub S. Gregorio VII. anno 1074, cujus decreta adverſus Simoniacos, & Incontinentes apologetico egregie vindicavit Pontifex. Apologetici hæc ſumma: nonniſi Apoſtolicæ Sedis auctoritate Concilia congregari, & corroborari: Apoſtolicæ Sedis auctoritati omnes undique Epiſcopos ſubjici: eam a Chriſto Eccleſiarum omnium Caput eſſe conſtitutam, ab eaque regendas Eccleſias omnes: in ea plenitudinem poteſtatis reſidere, ad ceteras Eccleſias exinde manare: ab ea de cunctis Eccleſiis judicari; nullius vero judicio eamdem ſubjacere: ad eam undique appellari, ab ea vero appellare nefas: abſque Synodo ab Apoſtolica Sede ligari, & abſolvi, quos Synodus abſolviſſet, vel ligaſſet. Confer prælaudatum apologeticum præclaris antiquitatis monu-

mentis refertiſſimum, quibus Apoſtolicæ Sedis præfata jura doctiſſimus Pontifex vindicat.

Interea ex relatis obſerves velim 1. religioſiſſime ſervatam in Synodis ab Eccleſiæ naſcentis exordio conſuetudinem, quod quamvis plurium criminum perſonam aliquando Romanorum Pontificum aliqui agerent, nulla tamen Synodus in aliquem animadvertere auſa ſit; ea de re nullus unquam legitur Pontifex a Synodo in judicium vocatus, nullus apud Synodum judicium aliquando eſt expertus. Non Marcellinus a Concilio Sinueſſano, quod nullum extitit, ſicut viris eruditis perſuaſum eſt, ut proinde mirari ſubeat doctiſſimum Sommierium nuper in hiſt. dogmat. Sedis Apoſtolicæ eam Synodum vindicandam ſuſcepiſſe, atque quidem in gratiam Pontificis. Non Liberius, etſi a Conſtantio Imp. vim paſſus ſit. Non Anaſtaſius I, a quo Clerici iniqui ſeceſſionem quidem fecere, non ita tamen bene morati. Non Bonifacius I, niſi Honorii Imper. a ſchiſmaticis decepti juſſu, qui poſtea veritate perſpecta Synodum revocavit, & Bonifacium ſuæ reſtituit Sedi. Non Symmachus; ſed ſponte Synodo coram ab impactis criminibus ſe purgavit, ut ſcandalum omne ab Eccleſia amoveret. Non Honorius, quem ab Orientalibus perperam, ac præpoſtere; vel non abſque Sedis Apoſtolicæ conſenſu damnatum alibi dicemus. Non Leo III, qui quidem a nefariis quibuſdam indigna perpeſſus, multiſque plagis affectus eſt, miraculo tamen ſanatus Apoſtolicam Sedem retinuit. Non Benedictus III, qui a facinoroſis quibuſdam e Patriarchio ejectus, paullo poſt in S. Petri Sedem reſtitutus, veniam iiſdem petentibus largitus eſt. Non Johannes VIII, cui imo debitum honorem contra malevolos decrevit Concilium Ticinenſe. Non Formoſus, qui non niſi poſt fata inaudito facinore e ſepulchro ad judicium vocatus eſt a Stephano V. Non Leo V, niſi a Chriſtophoro ejus familiari, ac poſt natos homines nequiſſimo homine. Non Johannes XII, quem irrito conatu e throno deturbare Otho Imperator ſumma injuria enixus eſt. Non Johannes XIV, qui Bonifacii VII. Antipapæ violentas in ſe manus expertus eſt. Non Gregorius V, qui quidem a Creſcentio Nomentano tyrannidem Romæ exercente Roma expulſus eſt, ſed Ticini collecta Synodo ex ejus ſententia Johannem

nem Placentinum Episcopum, ac Sedis Apostolicæ pervasorem anathematis pœna mulctavit, ac ab Othone Imper. suæ redintegratus est Sedi. Non Benedictus IX, qui tum libens, volensque loco, cui implendo erat impar, excessit; tum a populo, Imperatoreque vi illata cedere coactus est. Non Gregorius VI, qui antequam Sutrinæ Synodo ab Henrico collectæ ad judicandum de tribus tum Pontificibus Benedicto IX, Silvestro III, & Gregorio ipso, caussam suam permitteret, suapte Pontificatu se abdicavit. Non Cornelius, non Damasus, non Bonifacius II, non Sergius I, non Stephanus II, non Paulus I, non Eugenius II, non Benedictus V, non Paschalis II, non Gelasius II, non Innocentius II, in quos non nisi a schismaticis sævitum est.

Quod si in Urbanum VI. minus æqui fuerunt nonnulli, id dubiæ illius electioni adscribendum, ne dixerim intempestivæ illius asperitati. Quod si Constantinus, Christophorus, Benedictus XIII, Gregorius XII, Johannes XXIII. a Conciliis Sede sua moti sunt, illi vel Pontificatum pervaserant; vel non habebantur pro legitimis, indubiisque Pontificibus; vel personas schismatis, aut etiam hæresis suspectas circumferebant. Quamobrem nefaria, neque usquam, nisi a Dioscoro adversus S. Leonem, & a Photio adversus S. Nicolaum olim attentata, scilicet acta a Conciliabulo Basileensi adversus Alexandrum II; a Conciliabulis Wormatiensi, & Brixinensi adversus S. Gregorium VII; a Conciliabulo Papiensi adversus Alexandrum III; a Conventiculo Ludovici Bavari adversus Johannem XXII; a pseudo-Synodo Basileensi adversus Eugenium IV. nefas est execrandum adducere in argumentum, aut exemplum. Sed de his suo loco. Audiatur interea Romana Synodus sub S.Symmacho: *Romana Sedes*, ait, *a nemine, nequidem a toto Clero judicari potest, ab ipsa vero judicari omnes*. Ita pariter Synodus Romana in caussa S. Leonis III. nonnullo crimine falso accusati Carolo Magno coram protestata his verbis legitur: *Nos Sedem Apostolicam, quæ est Caput omnium Dei Ecclesiarum judicare non audemus; nam ab ipsa nos omnes, & Vicario suo judicamur, ipsa autem a nemine judicatur; quemadmodum antiquitus mos fuit; sed sicut ipse Summus Pontifex consuevit, jubeat, canonice obediemus*. Ob-

Obſerves 2. ex Synodis ſupra laudatis Romanos Pontifices ſuprema poteſtate agentes Concilia mox in Oriente, mox in Occidente nunc indixiſſe, nunc diſſolviſſe: celebrata quando generalia, quando provincialia auctoritatis ſuæ robore adjecto, vel detracto, confirmaſſe, vel infirmaſſe; eaque ab Eccleſia habita pro firmis, vel infirmis: ſacrorum Canonum etiam in œcumenicis Conciliis conditorum obſervantiam qua reſtituiſſe, & redintegraſſe, qua remiſiſſe, & relaxaſſe: Eccleſiæ univerſæ per Orbem diffuſæ ſive diſciplinæ leges, ſive morum regulas, ſive fidei formulas, juxta quarum amuſſim vitam, mentem, animumque cuncti inſtituerent, componerent, exigerent, dixiſſe, dediſſe, ſcripſiſſe: Epiſcopos in Synodis etiam œcumenicis qua exaltatos, & qua exauctoratos; ad Apoſtolicum tribunal accerſitos, quando ab Oriente, & quando ab Occidente, quoſdam abſolviſſe, & quoſdam abjeciſſe: Hæreſes, & Hæreticos ubicumque proſcripſiſſe, atque ut ab iis ſibimet præcaverent, Chriſtifidelibus univerſis præcepiſſe: eoſdemque encyclicarum, ſeu canonicarum litterarum ope, ex hæreticis hominibus, quos deberent reſpuere, communioneque excludere, qui ſcilicet veluti luto hæreſibus obfirmato animo hærerent; quoſque deberent recipere, & ſacrorum conſortio excipere, qui ſcilicet ejuratis erroribus Romanæ Eccleſiæ ſinum repetiviſſent, edocuiſse. Verbo: undique ab Oriente, & Occidente Synodos, Epiſcopos, Patres, Doctores, Principes, Chriſtifideles ad Apoſtolicam Cathedram confugiſse, quam ejus communioni conſociari, quam ejus fidem profiteri, quam ejus decretis adquieſcere, quam ejus monitis morem gerere, quam ejus judiciis ſubjici, nihil antiquius habentes, atque optatius; quæ omnia ſuis locis luculenter perſequemur: neque unquam ab ulla Synodo, ab ulloque homine, quaſi ita agentes præter jus, & fas agerent; itaque de fide ſtatuentes contra fidem aliquando ſtatuerent, Pontificem aliquem inſimulatum iviſse; illique objectum, quare id factitarent? Qua poteſtate? Aut quomodo a fide non aberraret, id abſque Synodi aſsenſu, aut conſilio ab ſe de fide pronuntiatum? Niſi quod ubique, ſemper, & ab omnibus creditum eſt Romanum Pontificem ſuprema poteſtate in Eccleſia potiri; ac de fide pronuntiantem falli, & fallere, peculiari

culiari privilegio ipsi a Christo Domino collato, omnino esse nescium.

Quid adversum, pro ingenio perspicua quælibet inficiandi, adversarii commentantur, & comminiscuntur! Scilicet ex Romanis Synodis in rem magis suam, quam nostram unum illud elici, quod ea agendi ratione ostenderint Romani Pontifices ab se decreta fidei dogmata non evadere, nisi Romanæ Ecclesiæ auctoritas, & consensus accederet; atque ab se jura, & judicia in Ecclesiasticis caussis exercita non valuisse, nisi robur suum iisdem adjicerent Synodi, rataque eadem haberent. Verumtamen næ ita ajentes vehementer in errore versantur. Ecclesia enim Romana abscisso ab ea Pontifice, nec privilegio infallibilitatis in fide pollere, nec potestate juris dicundi in reliquas Patriarchales Ecclesias potiri, quis nesciat? Ecclesiæ Romanæ absque consilio, aut consensu sæpe sæpius a Romanis Pontificibus fidei controversias diremptas; in Episcopos, atque in Ecclesias fuisse jus dictum? verbo: ea omnia peracta, quæ paullo superius commemoravimus, quia par. 2. Vindiciar. apertissima in luce collocabimus, non est cur hic exponamus. Ab eadem Romana Ecclesia penes unum Pontificem stare rei christianæ integram summam agnitum, & affirmatum liquet ex Synodo sub S. Damaso in epist. ad Illyricos, qua Episcopi statuta, & decreta a S. Damaso se sequi scribunt. Ex Synodo Romana sub S. Hilario Papa anno 465, qua can. 1. dicitur: *Nulli fas sit sine statu sui periculo, vel divinas constitutiones, vel Apostolicæ Sedis decreta temerare*. Synodo vero quum proposuisset Pontifex Hispanorum Episcoporum preces, & querimonias; preces in gratiam Irenæi, quem Nundinarius sibi successorem in Ecclesia Barcinonensi designaverat; querimonias contra agendi rationem Silvani Calaguritani Episcopi, qui indebitas ordinationes usurpaverat, respondit Synodus: *Auctoritate vestra resistite huic rei per Apostolatum vestrum... Ordinatio Apostolica illibata servetur*. Ex Synodo Romana sub S. Felice III, de qua superius. Ex Synodo IV. Romana sub S. Symmacho, in qua præclare a Laurentio Mediolanensi Episcopo dictum legitur: *Statutis synodalibus consuevit* (Pontifex) *tribuere firmitatem*. Ex Synodo Romana sub Johanne VIII, de qua supradictum. Ex Synodo Ro-

Romana sub Nicolao II. cap. *Si quis* 25. q. 2, & cap. *Ad abolendam* de hæreticis, quæ, *Si quis*, ait, *dogmata, vel decreta pro Catholica fide, aut Ecclesiastica disciplina a Sedis Apostolicæ Præsule promulgata contemserit, anathema sit*. Mitto innumera, ne sim longior, neve in re confessa liberali, frugique lectori fastidium moveam, morasque attexam.

Tenuisse, & credidisse 2. Ecclesiam Africanam liquet 1. Ex epistola Synodica ad Sanctum Innocentium I, qua Episcopi Synodi Carthaginensis Pontificem certiorem facientes gestorum ab se adversus Pelagium, rogantesque, ut gesta auctoritate Apostolica confirmaret: *Hoc itaque gestum*, inquiunt, *charitati tuæ intimandum duximus, ut statutis nostræ mediocritatis etiam Apostolicæ Sedis adhibeatur auctoritas, pro tuenda salute multorum; & quorumdam perversitate etiam corrigenda*. Et infra. *Error ipse, & impietas*, inquiunt, (Pelagii) *quæ tam multos assertores habet per diversa dispersos, etiam auctoritate Apostolicæ Sedis anathematizanda est*. Ex Synodo etiam Millevitana ad eumdem Innocentium scribentes, *Arbitramur*, ajunt, *adjuvante misericordia Domini Dei nostri Jesu Christi, qui te & regere consulentem, & orantem exaudire dignatur, auctoritati Sanctitatis tuæ, de sacrarum Scripturarum auctoritate depromptæ, facilius eos* (Pelagianos), *qui tam perversa, & perniciosa sentiunt, esse cessuros: ut de correctione potius eorum congratulemur, quam contristemur interitu*. Confer epistolam 5. Episcoporum ad eumdem Pontificem de eodem argumento. 2. Ex Synodis duabus Africanis sub S. Zosimo adversus Pelagium, e quibus Africani Antistites ad eumdem Zosimum scribentes, certumque reddentes de accepta ab se Innocentii decessoris sui lata in Pelagium, Cælestiumque sententia, *Constituimus*, inquiunt, *in Pelagium, atque Cælestium per venerabilem Episcopum Innocentium de Beatissimi Petri Sede prolatam manere sententiam*. Altera vero Synodica ad eumdem missa testantur ab se ejusdem Tractoriam vulgo dictam epistolam ad totius Orbis Episcopos inscriptam summo gaudio perlectam, summaque gratulatione susceptam. Periere equidem istæ Africanorum Præsulum litteræ, sed earum fragmenta referunt S. Augustinus epist. 47. ad Valentinum; S. Prosper

ſper lib. contra Collat. cap. 10, & Carmine de ingratis cap. 2; & Auctor collectionis capitulorum de gratia adnexæ epiſtolæ S. Cæleſtini I. ad Gallos Epiſcopos cap. 6, & 8. 4. Ex Synodo Telenſi, ſeu Zellenſi, aut Teleptenſi anno 418. collecta, nec alia de cauſſa, quam ut epiſtola S. Siricii Papæ quondam ad Africanos Epiſcopos ſcripta legeretur, atque ad ejuſdem amuſſim diſciplina eccleſiaſtica inſtauraretur: meminit iſtius Concilii Ferrandus Diaconus in Breviario: Queſnellus vero, qui cum Siricii eam epiſtolam, tum iſtud Telenſe Concilium ad apocrypha amandavit, jure, ac merito vapulat a Natali hiſt. Eccl. ad ſæcul. V. ſynop. cap. 5. art. 3, & Pagio ad cit. annum n. 65. 5.

Ex Africana Synodo anno 534, ex qua Synodica miſſa Johannes II. Pontifex Maximus conſultus, rogatuſque de ſententia eſt ſuper Arianis cum gradu recipiendis: *Poteſt enim*, inquiunt, *Sedes Apoſtolica tale nobis interrogantibus dare reſponſum, quale nos approbare concorditer explorata veritas faciat*. Legeſis in Codice canon. Eccleſ. Afric. can. 46, quo ſacræ Scripturæ conſtituto catalogo de ſua circa eumdem ſententia, ac pro confirmando canone Bonifacius II. rogandus decernitur. Canonem 47, quo S. Siricius de baptizatis a Donatiſtis num ad Ordines provehi poſſent, interrogandus, ac, ſi oporteret, efflagitandus ſtatuitur. Et canones 66, & 68. in collect. Harduini tom. 1, quibus id indulgentiæ cum Donatiſtis adhibendæ ſibi a S. Anaſtaſio I. Pontifice facta facultas proditur. 6. Exploratiſſimum poſtremo iſtud fit ex epiſtola Synodica Africanorum Antiſtitum ex tribus Africæ Conciliis ad Theodorum Pontificem Maximum miſſa, quæ in Concilio Lateran. ſub S. Martino I. lecta, & ſecret. 2. inſerta eſt, tom. 6. Concil.; qua ſic effantur: *Magnum, & indeficientem omnibus Chriſtianis fluenta redundantem apud Apoſtolicam Sedem conſiſtere fontem, nullus ambigere poteſt, a quo rivuli prodeunt affluenter univerſum irrigantes largiſſime Orbem Chriſtianum; cui etiam in honorem Beatiſſimi Petri Patrum decreta peculiarem omnino decrevere reverentiam in requirendis Dei rebus, quæ omnino, & ſollicite debent, maxime vero, juſteque ab ipſo Præſulum examinari Vertice Apoſtolico, cujus vetuſta ſollicitudo eſt, mala damnare, quam probare laudanda. Antiquis enim*

regalis sancitum est, ut quidquid, quamvis in remotis, vel in longinquo positis ageretur Provinciis, non prius tractandum, vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum; ut hujus auctoritate juxta quæ fuisset pronunciatio, firmaretur, indeque sumerent ceteræ Ecclesiæ, velut de natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius Mundi regiones puritatis incorruptæ maneant fidei incrementa salutis. Audis igitur Africanos Episcopos loco officii ducere ad Apostolicam Sedem Ecclesiasticas caussas deferre, atque ab eadem sententiis editis adquiescere: non ambigendum esse adserere, quin rectæ fidei indeficiens fons apud Sedem Apostolicam permaneat, atque quæstiones fidei ejusdem arbitrio finiri oporteat. Quid istis, sodes, luculentius, & illustrius ad ostendenda duo illa, quibus de agimus, Sedis Apostolicæ privilegia?

Tenuisse, & credidisse 3. Ecclesiam Italicam liquet 1. ex commemoratis paullo superius Romanis Synodis, quæ non nisi ex Italiæ Episcopis colligi consueverant. Liquet 2. ex Synodo Aquilejensi anno 381, cujusque, ut ajunt, veluti anima extitit S. Ambrosius; siquidem in epist. Synodica ad Imperatores Theodosium, Gratianum, & Valentinianum tom. 2. Concil., & tom. 2. oper. S. Ambrosii pro extirpatione schismatis Ursicini adversus S. Damasum ita scribit: *Totius Orbis Romani Caput Romanam Ecclesiam, atque illam sacrosanctam Apostolorum fidem ne turbari sineret, obsecranda fuit Clementia vestra: inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant*. Scilicet Apostolicæ Sedis ejusmodi Primatum adstruit, cum qua in fide communicare sit necesse, & a qua jus omne in Episcopos diffluat. Confer epistolam e Synodo Mediolanensi a S. Ambrosio S. Siricio inscriptam. Liquet 3. ex Synodo Italica eodem anno 381. celebrata, cui idem S. Ambrosius præfuit, quam proinde Mediolani habitam Eruditi quidam existimant; aut verisimilius dumtaxat interfuit, tametsi potiores in ea egerit partes, quandoquidem Romæ potius celebratam periti alii Critici arbitrantur. In ea Maximi Cynici ordinatio, etsi in Concilio Constantinopolitano irritata, probata est, ejusdemque communionis particeps ille est factus; ea tamen adjecta lege, si id probaretur Romano Pontifici, a quo propediem Romæ ea de-

re

re cogendum Concilium intellexerat. Legesis epistolam 13. S. Ambrosii ad Theodosium, quæ est Synodica hujusce Concilii, qua inter alia suo, ac Synodi nomine scribit, Maximum, etsi ab Orientali Synodo damnatum, ad Romanum potuisse more suorum Majorum confugere Pontificem: nec locum esse quoque Orientalium querelis, quod eidem Maximo Italiæ Episcopi suam communionem non denegarint, quandoquidem absque Episcoporum Italiæ sententia, ac Romani præsertim Pontificis assensu, Maximo ab Orientalibus non fuisset abjudicanda communio. *Nos igitur*, inquit, *in Synodo ea, quæ totius Orbis Episcopis videbantur esse præscripta, nihil temere statuendum esse censuimus: adeo ipso tempore, qui generale Concilium* (Romæ a Damaso indictum) *declinaverant, Constantinopolique gessisse dicuntur. Nam quum cognovissent ad hoc partium venisse Maximum, ut caussam in Synodo* (Italiæ) *ageret suam, quod etiamsi indictum Concilium non fuisset, jure, & more majorum, sicut & S. memoriæ Athanasius, & dudum Petrus Alexandrini Episcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Ecclesiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugisse judicium viderentur .... præstolari utique etiam nostram super eo sententiam debuerunt.* Ex his patet nondum habitam ab Occidentalibus Episcopis tanquam œcumenicam Synodum I. Constantinopolitanam, quæ ejusmodi tum primo evasit, quum illi calculum adjecit S. Damasus suum. Profecto Orientalium caussæ Occidentis Episcoporum judicio finiendæ non fuerant: quæ ergo scripsit Italiæ Synodus, ea de Romani Pontificis judicio omnino intelligenda sunt, sine quo nullum Episcoporum judicium ratum esse possit. Æqui, bonique epistolam hancce fecit Theodosius, plane agnoscens ab Orientis Synodis adhuc patere ad Pontificem aditum: id unum rescripsit, plurium criminum personam gestari a Maximo; expedireque, ut in Oriente, ubi eadem comperta, & facile comprobanda essent crimina, ille judicium experiretur. Confer epist. 14. S. Ambrosii.

Exploratum fit 4 ex Concilio Taurinensi anno 395, aut 397. celebrato: in eo enim quum perlecta fuisset S. Siricii epist. ad Galliarum Episcopos, qua communione ecclesiastica abstinendum decreverat Felicem Trevirensem Episcopum, eo quod ab Hilarii

partiariis, iis nimirum, qui cædibus in Priscillanistas non pepercerant, ordinatus fuisset, etsi præsens Concilio adessent Gallicanorum Antistitum, quibus Felicis ordinatio probata fuerat, Legati, qui ipsius ordinationem suscipiendam urgerent, ac legitimam vindicarent; Concilii tamen Patres officii loco duxerunt, ut S. Siricio potius, cui S. Ambrosius eo in judicio adhærebat, parerent, ac Felicem proinde ab ecclesiastica communione extorrem pronunciarunt. Confer can. *6*. tom. 1. Concil. Harduini pag. *959*. Legenda etiam S. Eusebii Mediolanensis Episcopi Synodica ad S. Leonem M., qua magna spiritus exultatione, demissioneque animi ab se, suisque comprovincialibus ipsius litteris ad S. Flavianum fuisse subscriptum affirmat; quod ab eo fuerat postulatum. Exploratum fit 5. ex Synodo Ticinensi anno *876*. præsente Carolo Calvo habita, in qua sic statuunt Episcopi canone 1: *Ut Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum Caput ab omnibus honoretur, nec quisquam contra jus, & potestatem ipsius agere præsumat*: & canone 2, *ut Johanni VIII. Summo Pontifici* (cujus dignitas a scelestis nonnullis, & schismaticis in discrimen adducebatur) *honor ab omnibus impendatur, & quæ auctoritate Apostolica decreverit, cum summa veneratione ab omnibus suscipiantur*. Paucis, sed præclaris tandem utrumque infallibilitatis, supremæque potestatis privilegium Romano Pontifici in S. Petri persona a Christo Domino collatum, vel ad sacras aras Missarum inter solemnia celebrasse Ecclesia Italica legitur in Codice liturgico, quem Leonianum aliqui, Gelasianum alii malunt appellare, sæculo tamen V. exaratum convenientes, apud clariss. Aloysium Assemanum par. 3. lib. 4. Cod. liturg. Eccles. univ. pag. *46*, ubi hæc habentur: *Qui* (D.O.M.) *ut hanc sedem regimen Ecclesiæ totius efficeres, & quod hæc prædicasset, ostenderes ubique servandum, simul in ea & Apostolicæ Principem dignitatis, & Magistrum gentium collocasti.* Quæ quidem satis, superque haberi possunt, quin ad omnem penitus removendam moram, renitentesque omnino revincendos pleraque, quæ ceteroqui præsto essent, in rem extra omnem dubitationis aleam positam, atque in aprico, congerere cogamur.

Inquiet hic quispiam. At Ecclesiæ cum Ravennatensis, tum Me-

Mediolanensis aliquando a Romani Pontificis jurisdictione, & potestate desciverunt, atque in inobedientia durarunt. Et quidem 1, quod ad Ravennatem attinet, Johannes Archiepiscopus Ravennas superbia inflatus Pelagio II. Pontifici obedientia abjudicata sui juris esse voluit. Maurus, qui teste Sigonio lib. 2. de Regno Italiæ anno 648. eamdem Ecclesiam administrabat, opportuno Constantis Imperatoris favore fultus, neque ordinari, neque donari pallio a Pontifice voluit, sed istud potius ab Imperatore suscepit, manuum autem impositionem a tribus sibi subjectis Episcopis. Itaque auctor fuit, ut Ecclesia Ravennatensis Romanæ abjecta obedientia autocephala evaderet: quumque a S. Vitaliano anathemate fuisset innodatus, eadem ipse tela in illum intorsit: anno denique 672 proxime moriturus Clericis suis in præceptis dedit, ne Pontifici Romano aliquando parerent. Adeundus Agnellus in lib. Pontifical. a doctiss. Bacchinio egregiis notis illustrato par. 2. tom. 2. rer. Italic. In Mauri locum suffectus Reparatus eidem agendi rationi institit. Itaque ad Imperatorem profectus ab ipso & pallium poposcit, & investituram accepit. Felix, qui an. 708. Ravennati præfectus est Ecclesiæ, Romam quidem consecrandus petiit, sed fidei suæ, & obsequii rationem reddere contempsit: sed & domum reversus Ravennatibus suis, proposita antiqua Ecclesiæ dignitate, & libertate, ut a Romanæ Ecclesiæ obedientia resilirent, auctor exstitit. Johannes alter Ravennas Archiepiscopus dictus anno 862 diu cum S. Nicolao I. de obedientia decertavit. Exinde vero ab Ecclesia Ravennate a Romana desciscente exemplo accepto, Ecclesiæ nonnullæ suffraganeæ ab ejusdem Romanæ Ecclesiæ jurisdictione se subtrahere conatæ sunt. Quod 2. ad Ecclesiam Mediolanensem spectat, anno 844. Angilbertus Mediolanensis Archiepiscopus Romam comes Drogonis Metensis Episcopi Ludovici II. Imperatoris patrui, & Caroli Magni filii, profectus, postquam cum Pontifice Sergio II. decertasset, domum reversus a Romanæ Ecclesiæ obedientia segregem se fecit; effecitque, ut Ecclesia Mediolanensis 200. circiter annorum serie, & Nicolaitarum labe gemina conspurcata, tum diro schismate a Romana divulsa in errore maneret. Conferendi Puteanus lib. 4, Sigonius lib. 5, & Baronius ad an-

annum 1059. Inter alios Arnulphus anno 999. Archiepiscopus beneficio Othonis III. Imper. ordinatus, adeo in schismate animo fuit obfirmatus, ut in Oldericum Astensem Episcopum, idcirco, quod a Romano Pontifice ordinatus fuisset, anathemate non modo, sed etiam armis animadverterit, teste Puricello tom. 1. monum. Eccles. S. Ambrosii pag. 344. Quinimo quum Nicolai II. jussu an. 1059, ut scribit Sigonius lib. 9. de Regno Italiæ, S. Petrus Damiani Mediolanum venisset eam Ecclesiam Romanæ conciliaturus, populi, Clerique facto tumultu Ambrosianam Ecclesiam antiquis Patrum institutis liberam esse, nec Romanis legibus adstrictam, nec Pontifici Romano jus ullum in eam esse, conclamatum est; atque adeo turbarum ea de re exarsit furor, ut S. Petrus Damianus ab interfectionis periculo non longe abfuerit. Adeundi mox laudati scriptores.

℞. ad 1. Quemadmodum Ecclesiæ Mediolanensi, qua Simoniaca labe, & qua Nicolaitarum turpitudine abreptæ contigit, facile contigisse, ut Archiepiscopi Ravennates superbia elati, aliisque similibus male partis affectibus abstracti Ravennam, quam Valentianus III. plurimis adauxerat prærogativis, ita ut Episcopum pallio ex lana confecto, quo tunc temporis Cæsares uti consueverant, donaverit; eidemque duodecim Urbium Flaminiæ, & Æmiliæ Episcopos submittendos jusserit, aut curaverit; eamdemque demum, ut post Urbem Romam Italiæ Caput esset, constituerit; & quam postea Theodoricus Ostrogothorum Rex sua præsentia maxime illustravit; in ea regia Sede locata; atque postremo Exarchorum potentia amplificavit, qui in ea Urbe Orientis Imperatorum vicibus fungentes, Italiæ rem universam ibidem consedentes administrabant; facile, inquam, contigisse, ut Archiepiscopi Ravennates ambitione, & invidia se, Ecclesiamque suam a Romani Pontificis obedientia, & auctoritate abducerent. At quod fit per nefas, quis id rite fieri inficias non ibit? Ceterum nec destitere eam ob rem Pontifices a jure exercendo in Ravennatem Ecclesiam: nec sub id temporis defuere ex Ravennatibus Episcopis, qui Pontificibus Maximis fasces submitterent, seque subjectos ire intelligerent. Hanc subjectionem præclare in epist. ad Eutychetem ostenderat S. Petrus Chrysologus; ac præterea

terea Johannes III. in epist. ad Ravennatem Episcopum, apud Baluzium tom. 5. Miscellan.. Haud aliter S. Gregorius M. anno 594 Johannem Ravennatem, de quo primo loco dictum est, quia non solum in sacris, sed etiam in supplicationibus publicis Pallio uteretur, severe, ut par erat, increpavit, ut qui plus sibi, quam par esset, assumeret. Is vero officii loco duxit Pontificem admonere ab aliis Antistitibus eum morem servatum: unde & S. Gregorius ab eo reprehendendo destitit; sed & data ad eumdem S. Gregorium epistola inter Gregorianas 55. lib. 2. indict. 11. idem Johannes se Apostolicæ Sedi obluctari minime audere contestatus est: Maurum Sedi Apostolicæ subjici recusantem ad se accersivit S. Vitalianus, & venire renuentem a sacris amovit. Sed quid quod idem aliquando sapuit? Nam S. Martino I. epistola, quæ exstat in actis Synodi sub eo tempore celebratæ, exarata, obsequium, & obedientiam exhibuit. Quod si ad ingenium postea reversus animo in schismate obfirmato est, objitque, pœnas sceleris post mortem luit: siquidem Adeodatus Papa, ne Mauro justa e ritu Ecclesiæ solverentur, edixit. Sub Dono Pontifice Ecclesiam Ravennatem ab Ecclesia Romana caussa authocephaliæ segregem se Apostolicæ Sedi subjugasse, ideoque Dono reconciliatum Reparatum Ravennatem Episcopum, auctor est Anastasius in Dono. Confer notam Bencini. Sane Theodorus Reparati successor non in pristinam ejus sententiam concessit, sed magis ad S. Agathonem litteris inscriptis, se, Ecclesiamque suam Romanæ subdidit, paulloque post Romam profectus, ad ejus pedes se se supplex abjecit, ac præsens obedientiam, ac fidem quam Maurus, & Reparatus abnuerant, Romanæ Ecclesiæ reddidit. Felicis sublestam fidei confessionem a Papa Constantino in Confessione S. Petri positam, post aliquot dies incendio afflatam repertam fuisse scribit Sigonius lib. 2; ab Imperatore vero Justiniano Pontifice rogante Felicem fuisse in ordinem redactum, luminibus excæcatum, ac in Pontum cum aliis schismaticis relegatum idem refert. Fertur tamen Felix ad rectam frugem receptum, suæque Sedi restitutum, in obsequio Pontificis pie e vita excessisse. Johannem alterum in Apostolicam Sedem insanientem S. Nicolaus I. loco amovit: rogatu Ludovici Imperatoris Romam tuto proficisci Johannem in-

dulsit;

dulsit; ubi is coram Pontifice culpam ingenue confessus, hanc ab eo sententiam accepit. Ut secundo quoque anno coram Apostolica Sede se sisteret: ne Episcopos per Æmiliam, nisi ex Pontificis consensu, consecraret: neve Episcopos prohiberet, quominus ad Apostolicam Sedem accederent: alias hisce similes leges præscripsit, quibus omnibus se pariturum Johannes juramento, & scripto promisit. Tandem sub Gelasio II. summo Pontifice Ravennatensem Ecclesiam ad Romanæ obedientiam integre anno 1118. rediisse, eaque de re privilegiis suis a Pontifice fuisse restitutam testatur Sigonius lib. 10. de Regno Italiæ.

℟. ad 2. Ecclesiam Mediolanensem in schisma turpiter prolapsam exemplo suo palam fecisse homines, postquam semel pravis affectibus pronum animum applicuerint, in pejora quælibet proruere. Ceterum Angilbertus schismatis incentor, dum Romæ esset, Pontificis summam esse in Ecclesia auctoritatem agnoverat; nam Drogoni, aliisque cum Episcopis, tum Optimatibus rogantibus, ut Ludovico II. Lotharii Imperatoris filio Romani sacramento fidelitatis se se obstringerent, quo minus id fieret Silvestrum II. obsistentem audivit, & vidit. Arnulphus etiam, qui præ ceteris præfracta fronte adversus Pontifices de potestate contendit, quum Arduini in Italiæ Regem electioni obluctaretur, eumdemque modis omnibus e throno dejicere eniteretur, non aliis potioribus armis id egit, quam S. Gregorii Magni auctoritate, a quo Lege constitutum ajebat, ut Italiæ Regno vacante, is demum Italiæ Rex audiret, qui ab Archiepiscopo Mediolanensi una cum suis suffraganeis esset electus, & Modoetiæ ferrea corona redimitus, quam ea de re Theodelinda Agilulphi Longobardorum Regis IV. uxor confecerat, ac Modoetiæ in Ecclesia S. Johannis Baptistæ reposuerat. Ita tradunt Sigonius lib. 1, Puteanus de Form. Rom. Imp., & Ripamontius lib. 9. hist. Eccles. Mediolan. Sunt tamen Scriptores numero, & auctoritate graves, qui de ea S. Gregorii constitutione dubitant, imo subdititiam dicunt. Vide adnotationes Abbatis Valeriani Castilionei in historiam Arduini ultimi Italiæ Regis, a celeberrimo Abbate Thesauro adornatam. Postremo S. Petrus Damiani convocatis in templum Guidone Archiepiscopo, & Populo in concionem ascendens de Primatu

matu Romanæ Ecclesiæ longa oratione disseruit, inter alia affirmans Romanam Ecclesiam a Deo institutam, ceteras ab eadem exordium sumsisse, ac Mediolanensem maxime, quam S. Nazarius a S. Lino missus, & SS. Gervasius, & Protasius a S. Paulo ad eamdem directi doctrina, moribus, & sanguine instituerant. Ad hæc S. Ambrosium, subtexuit, quum Nicolaitarum hæresi coercendæ, extirpandæque par non esset, a Romana Ecclesia præsidium rogasse, & accepisse, scilicet tres Legatos a S. Siricio in auxilium datos, a quibus Civitatis res curatæ sunt. Itaque oratione adeo Archiepiscopum, populumque flexit, ut ad omnia ejus mandata paratissimum fecerit. Archiepiscopus humi procumbens culpam omnem confessus, schismate, Simonia, & Nicolaitarum erroribus ejuratis, curaturum se diligenter, ut eadem a populo, & Clero extirparet vitia sub juramento spondens, Romano Pontifici obedientiam, fidemque professus est, & pollicitus. Idem quoque, ipsius exemplo, Legatique jussu, Clerus, populusque præstitit. Quamquam paullo post Clerum facti pœnituit, eaque de re Guidoni subinfensum se præbuit. Confer cap. *Omnes* dist. 22; S. Petrum Damiani epist. ad Cler. Mediolan.; Sigonium lib. 9; & Baronium ad annum 1059.

Tenuisse, & credidisse 4. Ecclesiam Germanicam liquet 1. ex Synodo Germanica, sive Liptinensi anno 743, quæ Apostolicæ Sedis fidem ad supremum usque vitæ diem sibi colendam proposuit, ejusdem unitatem summopere custodiendam professa est, eique obedientiam omnem, subjectionemque præstandam decrevit: *Decrevimus*, inquit S. Bonifacius Moguntinus Concilii Præses in epist. ad Cudbertum Archiepiscopum Cantuariensem, *Decrevimus in nostro Synodali conventu, & confessi sumus fidem Catholicam, & unitatem, & subjectionem Romanæ Ecclesiæ fine tenus vitæ nostræ velle servare; S. Petro, & Vicario ejus velle subjici, ... & per omnia præcepta Petri canonice sequi desiderare, ut inter Oves sibi commendatas numeremur: & isti confessioni universi consensimus, & subscripsimus, & ad corpus S. Petri Principis Apostolorum direximus*. Liquet 2. ex Synodo Aquisgranensi anno 860, quæ in epist. Synodica ad S. Nicolaum I. agnoscit Apostolicam Sedem adeundam fore in dubiis circa fidem emergentibus, ab

ab eaque prolato judicio ſtandum, quum in eadem Eccleſiæ, & fidei fundamenta Chriſtus Dominus poſuerit: *Apoſtolicis documentis*, ait, *& Pontificalibus decretis multipliciter informamur, ut veſtri Sanctiſſimi Apoſtolatus apicem Principis Apoſtolorum fide, & nomine conſecratum, quoties ſancta Eccleſia aliqua novitate pulſatur, humiliter adeamus, ibique veri conſilii ſaluberrima inſtituta ſinceriter hauriamus, ubi mitis Magiſter Chriſtus, & ſummum Caput noſtrum fundamentum Eccleſiæ poſuit*. Gemina ad Johannem VIII, non autem IX, ut viſum Labbeo, conſcripſerunt Germaniæ Epiſcopi de Slavis ad fidem converſis ad eumdem referentes: *Nequaquam credimus . . . de illa ſancta, & Apoſtolica Sede, quæ nobis ſacerdotalis Mater eſt dignitatis, & origo Chriſtianæ Religionis, profluerit quidpiam perverſitatis; ſed doctrina, & auctoritas Eccleſiaſticæ rationis*. Liquet 3. ex Synodo Triburienſi an. 895. ex 22. Epiſcopis congregata, quæ can. 30. ſuam, eamque ſummam erga Apoſtolicam Sedem obedientiam, reverentiam, & fidem manifeſtavit his verbis. *In memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam, & Apoſtolicam Sedem, ut quæ nobis ſacerdotalis Mater eſt dignitatis, eſſe debeat magiſtra Eccleſiaſticæ rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum, conferamus, & pia devotione toleremus. Si vero, quod non decet, quilibet Presbyter, ſive Diaconus redarguuntur falſam ab Apoſtolico detuliſſe epiſtolam, vel aliud quid, quod inde non convenerit, ſalva fide, & integra circa Apoſtolicum humilitate, penes Epiſcopum ſit poteſtas, utrum eum in carcerem, aut in aliam detrudat cuſtodiam, uſque quo per epiſtolam, aut per idoneos ſuæ partis legatos Apoſtolicam interpellet ſublimitatem, ut potiſſimum ſua ſancta legatione dignetur decernere, quid de talibus juſto ordine Lex Romana ſtatuat definire, ut is corrigatur, & ceteris modus imponatur*.

Perſpectum fit 4. ex Synodo Altheimentenſi in inferiori Bavaria anno 916. Præſide Petro Ortanenſi Epiſcopo Johannis X. Pontificis Maximi Legato, cujus exemplar ab ſe conſpectum teſtatur lib. 4. rer. Mogunt. in Herigero Archiepiſcopo Serarius; deſideratur vero in Concil. collect. In præfatione enim hujus Concilii, quæ legitur apud Burchardum lib. 11. cap. 68, & Ivo-

Ivonem, etsi apud istum nonnullo errato inspersa, par. 14. cap. 116, sic ajunt Episcopi: *Convenimus in Ecclesia, ... & maesti consedimus. Tum praefatus Sancti Petri, & Domini Johannis Papae Missus proferens chartam Apostolicis litteris inscriptam, qua monebamur, arguebamur, & instruebamur de omnibus ad veram Religionem Christianae fidei pertinentibus. Quae omnia, ut justum, & dignum erat, humiliter accepimus, diligenter tractavimus, & devoto affectu omni modo amplectebamur.* Tanti nempe faciebant Romani Pontificis auctoritatem, ut officio ducerent illi admonenti, edicenti, & objurganti obsequi, obedire, & obtemperare. Perspicuum fit 5. ex Synodo Quintilineburgensi in Saxonia prope Halberstadium an. 1085. congregata adversus Germaniae schismaticos, in cujus actis haec habentur: *Quum ergo omnes juxta ordinem suum consedissent, prolata sunt in medium decreta SS. Patrum de Primatu Sedis Apostolicae: quod nulli liceat ejus judicium retractare, & de ejus judicio judicare: quod de totius Synodi publica professione laudatum, & confirmatum est; & hoc utique contra Henricianos, qui Fideles S. Petri constringere voluerunt, ut excommunicationem D. Papae Gregorii super Henricum cum illis retractare praesumerent. Quidam autem,* subnectit Synodus, *Bambergensis Clericus nomine Gunibertus Romani Pontificis primatui derogare volens in mediam Synodum se contulit, asserens* Romanos Pontifices hunc sibi Primatum adscripsisse, non aliunde concessum haereditasse, videlicet, ut nullus de eorum judicio judicare debeat, nam illi alicujus judicio subjacent. *Qui quum aperte a tota Synodo confutaretur, praecipue tamen a quodam Laico convictus est per illud evangelicum*: Non est discipulus super Magistrum: *Quum enim hoc in omnibus Ecclesiasticis Ordinibus observandum deputetur, ne major a minore judicetur, quis hoc Vicario S. Petri denegare poterit, quem omnes Catholici pro Domino, & Magistro venerantur?* Haec Synodus. Quibus consideranti satis significat illiusmodi Primatum Romano Pontifici ab se adjudicatum, quo cum suprema supra Concilium praefulgeret potestate, ac de fide pronuncianti ab omnibus foret parendum, quippe nullius judicio illum subjacere, a nullo illius judicium retractari posse affirmat: verbo: non secus ac S. Petrum, illum Ec-

clesiæ Dominum esse, ac Magistrum. Confer hoc in Concilio dicta cum dictis in Conciliis mox commemoratis; & viden si Germanica Ecclesia diversimode aliquando credidit, nisi velis sibi satis eamdem non cohæsisse; aut magis etiam ab avita majorum sententia turpiter secessisse: quod quam abs vero abhorret, tam in calumniam cedit.

Tenuisse, & credidisse 5. Ecclesiam Hispanicam elucet 1. ex Synodo Tarraconensi anno 465. celebrata, ex qua Episcopi ad S. Hilarum Pontificem Maximum scribentes, postquam ad Romanum Pontificem undique in caussis Ecclesiasticis confugiendum affirmasent; S.Petrum supremæ illi Sedi præfectum omnium per Orbem illuminationi prospexisse: S. Petri Vicarium esse Romanum Pontificem: ejus Principatum super omnes eminere, atque ab omnibus metuendum æque, & amandum esse: quibus sane prædicant quæcumque nos Romano Pontifici vindicanda privilegia suscepimus; subtexunt: *Nos Deum in Vobis penitus adorantes ... ad fidem recurrimus Apostolico ore laudatam*; *inde responsa quærentes, unde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur*. Ea ergo de re Apostolicam Sedem adeundam scribunt, quia a Pontifice quemadmodum a S. Petro judicia prodeunt sine errore, & sine præsumptione: sed quid id significat quæso, nisi in fide falli, aut fallere Pontificem Romanum non posse? Adparet 2. ex Synodo Bracarensi I, aliis II. anno 560.adversus Priscillianistas celebrata,in qua postquam Lucretius Bracarensis Episcopus retulisset jam pridem adversus eosdem Priscillianistas, S. Leone jubente, celebrata duo Concilia fuisse in Hispania, Synodus ipsa Bracarensis ex epistola ejusdem S. Leonis ad Turribium, qua, quæ credenda, & quæ statuenda adversus Prisciallianistas ab illis Conciliis essent, præscripserat, capitula num. 17. contra Priscillianistas relegit, quæ perinde cunctis populis Christianis sub anathematis pœna credenda, & custodienda præcepit. Putas ne tam confidenter egisset Concilium, nisi S. Leone præeunte abesse procul errandi periculum credidisset? Liquet 3. ex Synodo Toletana III. anno 589. collecta, quæ can.16. quemdam famosum libellum a Gothis contra Romanam Ecclesiam elaboratum, quo ista Arianæ hæreseos insi-

insimulabatur, sub anathematis pœna proscripsit: *Quicumque*, inquit, *libellum detestabilem*, .. *in quo continetur Romanorum ad Arianam hæresim traductio* ..., *pro vero habuerit*, *anathema sit in æternum*. Sciebat sane Ecclesia Hispaniensis hæreses omnes a Romana Ecclesia confixas ire, & confossas, tantumque adeo abesse, ut ulla ad eam sacratissimam Sedem ab omni semper errore immunem accedat, aut valeat accedere. Sciebat a Toletana Synodo I. olim statutum nihil unquam sive circa Sacramenta, sive circa fidem: *Contra Sedem S. Petri faciendum*. Cui cohærens Toletana III. cap. 1. Præsulum Romanorum decretales epistolas loco, & honore jugiter habendas indixit. Id adeo verum, ut jure in laudem Hispanicæ Ecclesiæ Garzias Loaisa in not. ad Concil. Tolet. XII. n. 55. de Episcoporum nominationibus loquens dixerit: *Omnia hæc* (nempe Episcoporum electiones ad nominationem Regis, & placitum Synodi) *fiebant concessione Romanæ, & Apostolicæ Sedis*, *cujus auctoritatem Ecclesia Hispaniæ semper majorem in modum coluit*, *& observavit*.

Tenuisse, & credidisse 6. Ecclesiam Anglicanam patet 1. ex Synodo Cloveshoviensi II. anno 747. sub Cudberto Cantuariensi: in ea epistola S. Bonifacii Moguntini devotionis erga Apostolicam Sedem refertissima perlecta: perlecta epistola S. Zachariæ Pontificis, & cuncta in eadem gesta, & decreta ad Pontificis jussionem, & Romanæ Ecclesiæ regulas exacta, ut ex præfat., & capp. 13, 15, 16, & 18. patescit: *Scripta*, legitur ibidem, *toto Orbe Venerandi Pontificis Domini Apostolici Papæ Zachariæ in duabus chartis in medium prolata sunt*, *& cum magna diligentia juxta quod ipse Apostolica sua auctoritate præcepit*, .. *recitata* .. *sunt*. Prospicitur 2. ex Synodo Calchutensi anno 787. Hadriani I. Legatis assidentibus, cujus acta dein Romam ad Pontificem pro confirmatione transmissa sunt, in qua cap. 1. summopere cautum est, ut omnes *Apostolicam fidem*... *sicut tradita est a S. Romana Ecclesia per omnia confiteantur*, *teneant*, *& prædicent*, *& si opportunum venerit*, *pro ea mori non pertimescant*. Quam quidem fidem in Anglia durasse integram ad suam usque ætatem, hoc est annum 800, testatur Synodus altera Cloveshoviensis eo anno celebrata, *Sicut primitus*, inquiens, *a sancta Romana*, *& Apostolica Sede*, *Beatissi-*

tissimo Papa Gregorio dirigente, exarata est, ita credimus, & quod credimus absque ambiguitate, quantum possumus, exercere satagimus. Planum fit 3. ex Synodo Cantuariensi præside S. Lantfranco Archiepiscopo anno 1072, in qua agens idem Archiepiscopus contra Thomam Eboracensem Archiepiscopum, qui de Primatu Angliæ cum Lantfranco ex eo contendebat, quod S. Gregorius declarare potuisset, si voluisset, quod privilegia S. Augustino collata ad ipsius successores transirent, in hæc respondit Synodus S. Lantfranci ore: *Quando Dominus, & Salvator noster Jesus Christus dixit B. Petro*, Tu es Petrus &c. *potuisset adjicere, si voluisset, eamdem potestatem successoribus tuis concedo. Verum dicti prætermissio nihil reverentiæ imminuit successoribus Petri. Ibis ne his obviam? Referes ne adversa? Enim vero omnium Christianorum conscientiis est indictum, ut nihilominus, quam B. Petro, successoribus ejus, & minantibus adtremant, & serenam dignitatem indulgentibus gaudentes applaudant. Estque tunc demum omnium Ecclesiasticarum rerum rata dispensatio, si successorum B. Petri fuerit comprobata judicio. Quid illud agit? Nisi vis divinæ liberalitatis per Dominum Jesum a B. Petro in Vicarios ejus diffusa?... Ita quodam respectu Sedes Romana est genus, & totum omnium Ecclesiarum, & tamen in unaquaque Ecclesia totius Christianæ fidei tota regnat integritas. Ipsa est major omnium Ecclesiarum, & quod in ea valet, debet valere in minoribus, ut potestas primi cujusque Ecclesiæ Principis in succedentes dimanet, nisi siquid personaliter, & nominatim excipit*. Tanti ponderis est, tantique pendenda, si isti credas Synodo, Romani Pontificis potestas, ut id ubique, semperque valeat, quod illa semel jusserit valere; ut eadem sit in unoquoque Pontifice integra, quæ fuit in Petro; eidemque sive indignetur, sive indulgeat, omnibus acquiescendum sit. Confer Johannis Cantuarien. litteras ad Eduardum I. Angliæ Regem.

In aperto ponitur 4., atque in confessum venit ex Synodo Oxoniensi anno 1408. præside Thoma Arundelio Cantuariensi Archiepiscopo, quæ præclarum de Apostolicæ Sedis privilegiis celebravit præconium, istis verbis præfata. *Qui præcepta legum, & canonum ab æternæ vitæ, & mortis Clavigero, vicem non puri homi-*

hominis; sed veri Dei gerente in terris, & cui ipse Deus cælestis Imperii jura commisit, rite edita, canonice promulgata, ac etiam a SS. Patribus prædecessoribus nostris usque ad gloriosam sanguinis effusionem, & cerebri voluntariam sparsionem firmiter observata, suæ innitentes prudentiæ, temere violare præsumunt, ac eisdem doctrinis variis contraveniunt; ipsaque verbis, & factis contemnunt, sunt pæna graviori puniendi, (quam qui Synodorum violant statuta,) *& tamquam membra putrida a corpore militantis Ecclesiæ celeriter abscindendi. Considerare enim deberent, quod... in novo Testamento inter Apostolos discretio quædam fuit, & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen a Domino concessum est, & ipsi Apostoli inter se voluerunt idipsum, ut reliquis omnibus præesset Apostolis, & dictus Cephas, idest Caput, principatum Apostolorum teneret, cui dictum est:* Tu aliquando conversus confirma Fratres tuos. *Quasi diceret, si dubium inter eosdem emerserit, ipsorumque aliquis in via fidei justitiæ, morum, aut rectæ conversationis erraverit, tu ipsum confirmes in bono; quod profecto non dixisset Dominus, si alios sibi minime decrevisset obedire.* Hæc sacratissima de Apostolica Sede Anglis hærebat antiquitus sententia; Romano Pontifici tamquam ipsimet S. Petro Christi D. vices in terris defungenti aures accommodandas, animumque adjiciendum jubens, sive dum quæ circa fidem credenda essent, sive dum quæ circa mores agenda, ediceret, & edoceret. Heu videant Anglo-Calviniani quam fœde ab avita Ecclesiæ Anglicanæ traditione, majorumque doctrina desciverint!

Tenuisse, & credidisse Ecclesiam Gallicanam paullo post distincto articulo demonstrabitur: scilicet eam Gallicæ gentis eximiam esse gloriam, quod sicuti Reges Christianissimi nihil antiquius habuere, quam ut erga Romanos Pontifices munificentissime, atque pientissime, qua defendendo, qua colendo, qua ditando agerent; sic Ecclesia Gallicana ab exordio, deinceps, & in hanc usque diem nihil sacratius duxit, nihil habuit carius, nihil diligentius sategit, quam Apostolicæ Sedis doctrinæ, moribus, legibus adquiescere, adaptari, adhærere. Interea summopere displicet illud, quod quam frequenter, tam falso sacratissimæ Apostolicæ Sedis Osores usurpant, jactant, & venditant: ad verbi

Dei

Dei scripti, & traditi penitiora testimonia diligenter perpensis, atque hinc, illinc libratis opinionibus, in illam demum sibi descendendum oportuisse sententiam, quæ Romano Pontifici cum supremam potestatem supra Concilia, tum in fide indeficientiam, nisi Ecclesiæ universæ accesserit auctoritas, abjudicat. Videlicet id viris non insolens est, qui obtrectandi, & obsistendi pessima prurigine exagitati, aut studiis partium præpostere abrepti, aut pravis potius affectibus irretiti, ut impune quibusque illicitis laxent habenas, id capiunt consilii ad fucum faciendum, commodataque ratione ad irrationabilia cohonestanda, ut se, suaque animi sensa sub verbi Dei scripti, & traditi tutela tegant, vadesque iccirco vocent Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Patres, Ecclesias. Ita plane Lelius, & Faustus Socini, Johannes Crelius, Jonas Glincthingius, & Johannes Ludovicus Wolzogenius Fratres Poloni nuncupati, a quo Unitarii prodiere, in sua Bibliotheca tom 8. comprehensa, quod a Socinis perceperant se verbo Dei scripto, & tradito adstringi, ad amandandum Nicænum symbolum, tamquam opus tenebrarum, quo mendacii Pater Nicænis Patribus turpiter illusit. Ita plane Johannes Hus, & Hieronymus Pragensis Constantiensibus Patribus reposuerunt, se sua placita revocare non posse, utpote quæ a sacra Scriptura, & Traditione religiose accepisent. Ita plane Zuvinglius, & Albertinus se novitiam doctrinam de Christi Domini præsentia in Eucharistia, qua Pater mendacii antiquæ Ecclesiæ avitam fidem nequiter fœdavit, & Romanam Ecclesiam turpem in errorem adductam obcæcavit, tam Scripturæ sacræ, quam veteris Traditionis auctoritate adigi ad eliminandam, proculque abigendam, tanquam quæ inconcussæ veritati sit inimica, & veræ fidei fundamenta subvertat, scripturierunt. Ita plane Dalæus effutiit se ad Scripturæ, & Traditionis æquam lancem dogma de Confessione auriculari libratum, & expensum comperiisse illud impatibile esse jugum Christi fidelium cervicibus inique a Pontificibus impositum. Ita plane Brennius Daniel Episcopii discipulus in tract. de regno Eccles. in tempore erigendo ex S. Scriptura, & Traditione adversus Socinum Chiliastarum turpem errorem instaurare, futurumque millenarium in terris Christi Regnum suadere ignaris adnixus est.

est. Ita Limborchius e Remonstrantium grege errores suos, quos cum Episcopio habuit communes, ex S. Scriptura suadere studuit. Ita Enjedimus in explicat. locor. S. Scripturæ eó collineare omnia contendit, ut tres Personas a Divinæ naturæ consortio penitus extrudant. Ita Sandius lib. S. Script. Trinit. revel., ex S. Scriptura Socinianorum errores ut constabiliret, fategit; quos e contra ex S. Scriptura, & Traditione penitus profligare se posse confidit Johannes Adamus Scherzerus e grege Lutheranorum in suo collegio antisociniano. Ita Postellus ab se scripta non tam sua, quam Christi Domini esse, in quibus veluti Dei verbo omnino sit adhærendum, neque unguem ab iis abscedendum. Ita Hideux Doctor Parisiensis in epist. die 2. Januarii anno 1717. ad Cardinalem Noallium inscripta in hæc improbe exivit: se post quotidianam, maturamque puriorum S. Scripturæ fontium pervestigationem, postque diurnam, nocturnam, diligentem, navamque sacræ Traditionis disquisitionem, iccirco ut veritatem tandem hauriret, adstringi se, & adigi ad habendam Constitutionem *Unigenitus* tanquam opus tenebrarum, quo mendaciorum Pater Ecclesiæ Patris integritati, sollicitudini, & perspicacitati fucum fecit, visum personamque erroris imposuit, illique fœdissime illusit. Sed hos, horumque simillimos sexcentos putidissimos, ac perditissimos tenebriones apage: atque de his hactenus. Quæ ad hanc adhuc partem 1. pertinent, reliqua Tomus II. suppeditabit.

FINIS.

INDEX

RERUM NOTABILIUM.

A

B

Con-

C

bus

Con-

D

Tau-

gra-

F

G

H

tur

I

L

Ma-

indixere SS. Anicetus, & Victor eam in rem Conciliis in Oriente, & Occidente multis indictis *pag.* 573, & *seq.* In hæreticos vario nomine anathema distrinxerunt SS. Victor, Melchiades, & Siricius *pag.* 574. Adversus Africanos baptizatos ab hæreticis haud rebaptizandos decrevit S. Stephanus *ibidem.* Arianis dicam appinxit; Antistites vero orthodoxos absolvit, & restituit S. Julius I. *pag.* 576. Apollinaristas, Macedonianos, Arianos &c. damnavit S. Damasus *ibidem*. Disciplinæ regulas sancivit S. Siricius *pag.* 577. Jovinianum idem devovit, vitandumque denuntiavit *ibidem*. Pontificis esse partes ex sua, Episcoporumque persona res fidei definire, sententiasque proferre, eumdemque de fide definientem a fide deflectere non posse affirmarunt Concilia, confirmarunt Pontifices, & comprobarunt Doctores *pag.* 578. Contra Pontifices a Concilio nihil rite attentari posse Concilia ipsa contestata sunt *pag.* 579: præcipienti imo Pontifici sibi onus incumbere obediendi *ibidem*, & *pag.* 581, 583, & 599. Pontifex nullus unquam ab ulla Synodo rite in judicium expostulatus est, vel judicium in Synodo ulla jure est expertus: sed in Pontifices desævitum est dumtaxat a schismaticis; vel in schismaticos Pontifices a Synodis: exemplis per singulos Pontifices injuriam passos, invidiamque presse excurrendo fit istud exploratum *pag.* 580, & *seq.* Penes unum Pontificem rei Christianæ summam stare, eique decernenti ab Ecclesia universa adquiescendum Concilia edixerunt *pag.* 583, & *seq.* Ut canonem S. Scripturæ ab se adornatum comprobaret Pontifex ab Africanis Præsulibus enixe deposcitur. In Pontifices insurrexerunt aliquando, ac de obedientia pugnarunt Episcopi Mediolanenses, & Ravennates, sed Pontificibus tandem fasces submittere, moremque gerere compulsi sunt *pag.* 588, & *seqq.* Pontifici definienti, ut in fidei dogma, infallibilisque evadat definitio, non opus est, ut Ecclesiæ accedat assensus *pag.* 113, & *seq.*; 600, & *seq.*

Potestas alia ordinaria, alia extraordinaria: illa Petri, ista aliorum Apostolorum *pag.* 26, 48, & 94: item aliud potestas, aliud potestatis usus: penes Pontificem integra illa stat: hujus in partem Episcopi veniunt vocati *pag.* 82.

Pragmatica sanctio Avarici Biturigum ex Basileensis Concilii decretis consarcinata a Pio II, ac dein a Leone X. abolita, & abrogata est: Pontificibus, ut oportebat, paruerunt Ludovicus XII, & Franciscus I. Galliarum Reges: Parisiensis Senatus, & Academia a Pontifice ad Concilium temere appellaverunt, sed auscultatum illis non est *pag.* 496, & *seq.*; 501, & *seq.*

Q

Quesnellus Paschasius, (quo in errore pariter volutati sunt Richerius, & Barchosius,) in Romano Episcopatu gerendo S. Petro socium, supparemque S. Paulum dedit, sed depellitur *pag.* 38, & *seq.* Canonibus Sardicensibus de appellationibus ad Romanum Pontificem invidens una cum Petro de Marca, auctore epitom. hist. Ecclesi.,

T

V

ER.

ERRATA. CORRIGE.

Pag. 3	Lin. 29	Crift.	Chrift.
ead.	31 & 32	Præsbis	Presby :
4	9	mollitus	molitus
17	32	ulr.	ult.
21	27	Eeclf.	Ecclef.
28	12	Ppifcopum	Epifcopum
41	32	objicientum	objicientium
48	19	Chtiftum	Chriftum
76	5	eidem Ecclefiæ	eadem Ecclefia
88	29	Sphanhemius	Spanhemius
118	12	Infaillibiles	infallibiles
ead.	25	affentio	affenfio
126	17	rendu	rendue
128	7	Augnftinum	Auguftinum
130	2	ad	in
148	23	Tapfenti	Tapfenfi
ead.	35	fcilieet	fcilicet
149	9	fcriprores	fcriptores
170	25	magnificari	magnificari
178	3	iftitutum	inftitutum
198	18	remiffus	remiffius
220	33	incolentibus	excolentibus
243	5	appeliationi	appellationi
275	4	atttibuit	attribuit
384	24	auctorirate	auctoritate
409	11	plerifque	plerique
ead.	34	provincim	provinciam
425	7	principio	principia
437	36	Henricum	Henricus
454	4	Bafiieenfibus	Bafileenfibus
455	21	Bafileæ	Bafilea
458	6	non defieri , nec defieri	non defierit,nec defierit
ead.	14	transferte	transferre
475	11	feria	ferie
479	29	poffediffent	poffediffet
483	22	oco	loco
507	29	facere	facere autumabant
515	7	Concilum	Concilium
516	13	detractaret	detrectaret
525	33	fufpreffus	fuppreffus
ead.	35	auctoritate	auctoritate
527	3	cetu	cœtu

Pag.

Pag.	lin.	ERRATA	CORRIGE.
557	20	llb.	lib.
ead.	24	de de	de
564	8	præſcripta	præſcriptam
565	14	auferre	auferte
570	4	Euſtahium	Euſtathium
ead.	28	exrarunt	exararunt
ead.	31	inſurgenbus	inſurgentibus
571	35	Pontificicibus	Pontificibus
573	13	hotum	horum
ead.	15	attentarum	attentatum
575	3	Synododo	Synodico
588	2	præſens	præſentes